CARTEA ROMÂNEASCĂ

VIRGINIA WOOLF

ANII

ROMAN

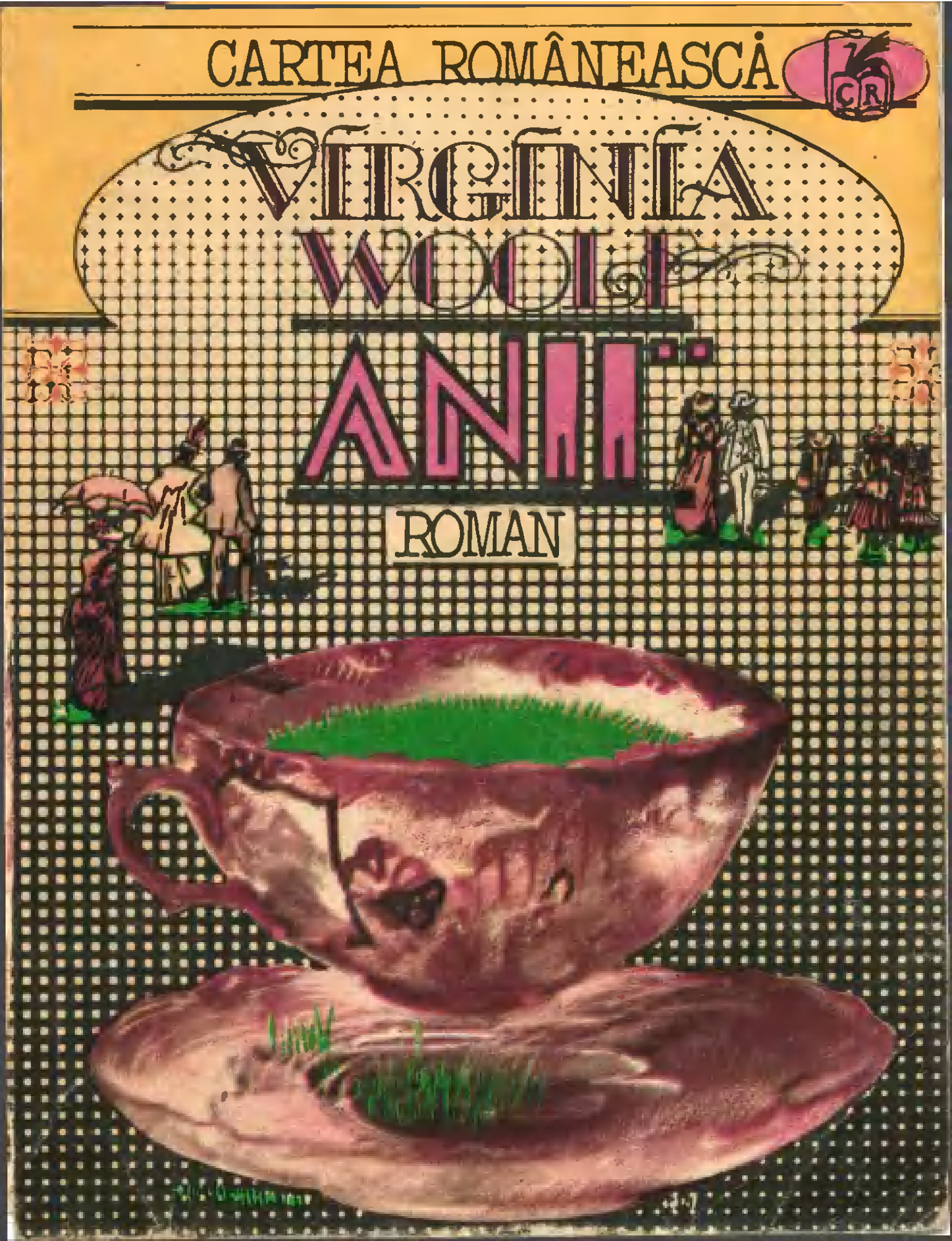

1972
THE HOGARTH PRESS
LONDON

VIRGINIA WOOLF

ANII

roman
traducere de
FRIEDA PAPADACHE

Cartea Românească

1983

Coperta de *Dodi Romanați*

Lector : MAGDALENA BEDROSIAN
Tehnoredactor : CONSTANȚA VULCĂNESCU

Apărut : 1983. Bun de tipar : 11.XI.1983.
Format : 32/70×108. Coli tipo : 13.

Comanda nr. 30 402
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"
București — Piața Scînteii nr. 1
Republica Socialistă România

ANII
VIRGINIA WOOLF

1880

Era o primăvară şovăielnică. Vremea, în continuă schimbare, făcea să zboare peste pămînturi nori albaştri şi purpurii. La ţară, fermierii priveau ogoarele cu îngrijorare ; la Londra, oamenii deschideau umbrelele şi apoi iar le închideau, privind spre cer. Dar în aprilie era de aşteptat o asemenea vreme. Această observaţie o făceau foarte mulţi vînzători de la magazinul „Whiteley" sau de la „Magazinele Armatei şi Marinei", înmînînd pachete cochet ambalate doamnelor în rochii cu volănaşe, care stăteau de partea cealaltă a tejghelei. Nesfîrşite alaiuri de cumpărători în West End, de oameni de afaceri în East End se perindau pe trotuare, asemenea unor caravane în mers neîncetat, aşa le apăreau celor care aveau vreun motiv să se oprească, fie ca să pună într-o cutie poştală o scrisoare, fie în faţa vreunei ferestre de club în Piccadilly. Şuvoiul de landouri, trăsuri „Victoria" sau cupeuri curgeau necontenit ; căci începea sezonul. În străzile mai liniştite, muzicanţii dădeau glas sunetelor firave şi mai totdeauna melancolice ale flaşnetelor, cărora le răspundeau ca un ecou sau ca o parodie — în arborii din Hyde Park sau în cei din Saint James's Park — ciripitul vrăbiilor şi, la răstimpuri, subitele izbucniri ale mierloiului îndrăgostit. Porumbeii din scuaruri foşneau întruna prin vîrfurile copacilor, făcînd să pice cîte o crenguţă şi gungurind iarăşi şi iarăşi cîntecul lor adormitor, mereu în-

trerupt. Porţile de la Marble Arch şi Apsley House erau blocate după-amiaza de doamne în toalete bogat colorate, cu turnură la spate, şi de domni în redingote, purtînd bastoane şi garoafe la butonieră. Iată, venea prinţesa ; la trecerea ei, bărbaţii îşi scoteau pălăriile. În subsolurile din lungile alei ale cartierelor rezidenţiale, fete în casă, cu bonete şi şorţ, pregăteau ceaiul. Suind din ascunsul subsol, ceainicul de argint era aşezat pe masă ; iar fecioare şi fete bătrîne, care pansaseră rănile lui Bermondsley şi ale lui Hoxton, măsurau cu grijă una, două, trei, patru linguriţe de zahăr. Cînd apunea soarele, un milion de luminiţe de gaz aerian, semănînd cu ochii penelor de păun, sclipeau în coliviile lor de sticlă, totuşi fîşii largi de întuneric rămîneau aşternute pe trotuare. Lumina amestecată a lămpilor şi a soarelui la asfinţit se răsfrîngea deopotrivă în placidele ape ale lacurilor Round Pond şi Serpentine [1]. Cei ce ieşeau să ia masa în oraş, trecînd în trăsuri frumoase peste pod, priveau o clipă vederea fermecătoare. În cele din urmă se înălţa luna, şi banul ei poleit, umbrit ici şi colo de smocuri de nori, răspîndea o lumină senină, severă sau poate total indiferentă.

Rotindu-se încet, ca razele scrutătoare ale unui far, zilele, săptămînile, anii se perindau rînd pe rînd, traversînd cerul.

COLONELUL ABEL PARGITER stătea de vorbă, după dejun, la clubul său. Întrucît amicii lui, aşezaţi în fotoliile de piele, erau bărbaţi de acelaşi fel ca şi dînsul, foşti militari sau funcţionari de stat care acum ieşiseră la pensie, ei înviau cu glume şi povestiri trecutul lor în India, Africa, Egipt, apoi, printr-o firească tranziţie, se îndreptau către prezent. Veni vorba de o numire într-o funcţie oarecare, de o posibilă numire. Brusc, cel mai tînăr şi mai îngrijit îmbrăcat dintre cei trei se aplecă înainte. Ieri dejunase cu... Aici glasul său coborî. Ceilalţi se aplecară spre el ; cu o scurtă fluturare a mîinii, colonelul Par-

[1] Lacuri în Hyde Park.

giter făcu semn chelnerului care strîngea ceştile de cafea să se îndepărteze. Cele trei capete, mai mult sau mai puţin chele şi sure, rămaseră cîteva minute apropiate. Apoi colonelul Abel se rezemă brusc înapoi în fotoliu. Licărul de curiozitate ce se ivise în ochii tuturor cînd începuse maiorul Elkins să povestească pierise de pe faţa lui. Şedea privind ţintă înaintea sa, cu ochii lui puţin oblici, albaştri-strălucitori, de parcă s-ar fi lipit de ei lumina vie a ţinuturilor din răsărit, şi pungiţi pe la colţuri, de parcă praful de-acolo ar fi rămas în ei. Dintr-odată îi venise un gînd care-l făcuse să-i pară lipsit de interes tot ce spuneau ceilalţi, ba chiar să-i fie dezagreabil. Se ridică şi privi pe fereastră spre Piccadilly. Ţinînd în suspensie trabucul, privea-n jos către acoperişurile omnibuzelor, cupeurilor, trăsurilor „Victoria", camioanelor şi landourilor. El terminase cu toate astea ; s-a zis pentru el ; nu mai avea ce căuta pe drumurile lor. Chipul frumos şi rumen i se întunecă, cum sta aşa privind. Deodată, ceva îi trecu prin minte. Avea de pus o întrebare ; se întoarse, dar prietenii lui plecaseră. Micul grup se destrămase. Elkins grăbea spre uşă ; Brand se dusese să vorbească cu altcineva. Colonelul Pargiter îşi înghiţi vorba de pe limbă şi se întoarse spre fereastra care domina vederea spre Piccadilly. Fiece ins din strada aglomerată părea să aibă o ţintă. Toţi se grăbeau spre vreo întîlnire. Chiar şi doamnele care treceau în tropotul cailor prin Piccadilly, în trăsurile lor „Victoria" şi în cupeurile lor, grăbeau spre o treabă oarecare. Lumea se întorcea la Londra ; se instala pentru sezon. Dar pentru el nu va fi un sezon ; el nu mai avea nimic de făcut. Nevastă-sa trăgea să moară, dar nu murea. Azi îi era mai bine ; mîine avea să-i fie mai rău ; venea cîte o nouă infirmieră, şi tot aşa mereu. Luă la întîmplare o revistă şi-i răsfoi paginile. Se uită la o ilustraţie : faţada de vest a Domului din Köln. Împinse revista înapoi, printre celelalte. Într-o zi, curînd — ăsta era eufemismul lui pentru timpul cînd nevastă-sa va fi murit —

avea să renunţe la Londra şi să trăiască la ţară. Dar vezi că mai era şi casa ; şi mai erau copiii ; şi mai avea şi... se schimbă la faţă ; arăta mai puţin nemulţumit ; dar şi niţel disimulat şi stînjenit.

Avea unde să se ducă, la urma urmei. În timp ce tăifăsuia cu ceilalţi, îşi ţinuse gîndul ăsta ascuns în conştiinţă. Cînd se întoarse şi constată că ceilalţi plecaseră, acesta fu balsamul ce şi-l puse pe rană. Se va duce la Mira ; ea, cel puţin, va fi bucuroasă să-l vadă. Încît, cînd părăsi clubul, nu se îndreptă spre cartierul de est, încotro mergeau cei cu treburi ; nici spre vest, unde-i era casa, în Abercorn Terrace, ci o porni pe cărările lăturalnice din Green Park spre Westminster. Iarba era foarte verde ; începeau să dea frunzele ; colţişori verzi, ca nişte gheare de păsări, ţîşneau din ramuri ; era o strălucire, o prospeţime peste tot ; aerul mirosea curat şi înviorător. Dar colonelul Pargiter nu vedea nici iarba, nici copacii. Călca prin parc, în haina lui încheiată strîns pe corp, privind ţintă înaintea sa. Cînd ajunse la Westminster, se opri. Nu-i plăcea defel această parte a drumului. De fiecare dată cînd se apropia de străduţa cuibărită sub masa imensă a Catedralei, de şirul de căsuţe întunecoase, cu perdele galbene şi cu anunţuri în fereastră, strada unde vînzătorul de pîinişoare pentru ceai părea să-şi sune mereu clopotul, unde copiii ţipau şi săreau şotronul desenat cu cretă albă pe trotuar, colonelul se oprea, se uita în dreapta, se uita în stînga ; apoi o lua foarte iute spre numărul 30, şi acolo suna. Cît aştepta, se uita ţintă la poartă, cu capul cam plecat. Nu dorea să fie văzut stînd în faţa acelei porţi. Nu-i plăcea să aştepte să i se deschidă. Nu-i plăcea cînd îi deschidea doamna Sims. Mereu mocnea un miros în casă ; mereu atîrnau nişte boarfe murdare pe o frînghie, în grădiniţa din fund. Urcă scările, posomorît şi greoi, şi intră în odaia de zi.

Nu era nimeni acolo ; venise prea devreme. Privi cu dezgust prin cameră. Prea multe obiecte mărunte, risi-

pite peste tot. Se simţea nelalocul lui şi mult prea masiv, cum sta în picioare, drept, în faţa unui paravan pe care era pictat un cufundar aterizînd pe nişte fire de trestie. Se auzeau la etajul de sus paşi grăbiţi umblînd tîrîş de colo-colo... „Să fie oare cineva la ea ?“ se întreba, încordîndu-şi auzul. Afară ţipau copiii. Era sordid ; era meschin ; şi el se purta ca un hoţ. Într-o zi, curînd, îşi spuse... dar uşa se deschise şi metresa lui, Mira, intră în odaie.

— O, Boghy, dragă ! exclamă ea.

Părul îi era foarte ciufulit ; arăta cam trecută ; dar era cu mult mai tînără ca el şi se bucura sincer să-l vadă. Căţeluşul tot sărea cu labele pe dînsa.

— Lulu, Lulu ! strigă ea, prinzînd căţelul cu o mînă, în timp ce pe cealaltă o ducea spre păr. Hai să te vadă nenea Boghy.

Colonelul se aşează în fotoliul de răchită care scoase un scîrţîit. Ea îi aşeză căţelul pe genunchi. Îi ieşise o pată roşie — nu cumva eczemă ? — îndărătul urechii. Colonelul îşi puse ochelarii şi se aplecă să examineze urechea animalului. Mira îl sărută pe gît, la marginea gulerului. Colonelului îi căzură ochelarii. Ea îi înhăţă şi-i puse cîinelui. Bătrînul nu era azi în apele lui, îşi dădu ea seama. În lumea aceea misterioasă de cluburi şi viaţă de familie, de care nu-i vorbea niciodată, ceva nu era în regulă.

Venise înainte ca ea să-şi fi aranjat părul, ceea ce era foarte neplăcut. Dar datoria ei era să-l distreze, aşa că zburătăcea în juru-i — silueta ei, grăsuţă cum era, încă îi mai permitea să se strecoare printre masă şi fotoliu. Dădu la o parte paravanul şi, mai înainte ca el s-o fi putut opri, aţiţă focul leneş în soba de odaie cu chirie. Apoi se rezemă de braţul fotoliului lui.

— Vai, Mira ! făcu, aruncîndu-şi o privire în oglindă şi mutîndu-şi acele prin păr. Ce fată dezordonată eşti ! Îngrozitor !

Desprinse o şuviţă lungă, inelată, şi şi-o lăsă să-i cadă pe umeri. Mai avea încă un păr frumos, auriu, cu toate

că se apropia de 40, și de s-ar fi știut adevărul... avea o fiică de 8 ani, dată în gazdă la niște prieteni la Badford. Părul începu să i se desprindă, de la sine, sub propria-i greutate, și Boghy, privindu-l cum îi cădea pe umeri, se aplecă și i-l sărută. O flașnetă începu să cînte în capătul străzii și copiii alergau grămadă într-acolo, lăsînd în urmă o liniște subită. Colonelul prinse a-i mîngîia grumazul. Cu mîna care pierduse două degete începu să bîjbîie ceva mai jos, unde ceafa se îmbina cu umerii. Mira se lăsă ușurel pe podea și-și rezemă spatele de genunchiul lui. Se auzi un scîrțîit pe scări ; cineva bătu la ușă, ca și cum ar fi vrut să-i avertizeze de prezența sa. Mira își prinse îndată părul în ace, se ridică și ieși închizînd ușa.

Colonelul începu, în felul lui metodic, să cerceteze din nou urechile cîinelui. Era eczemă ? Ori nu era eczemă ? Se uită la pata ceă roșie, apoi puse cîinele pe picioare în în coșul lui și așteptă. Nu-i plăcea șușotitul prelungit de afară de pe palier. În cele din urmă, Mira se înapoie ; arăta îngrijorată ; și cînd arăta îngrijorată, arăta bătrînă. Începu să scotocească pe sub perne și cuverturi. Spunea că-și caută poșeta ; unde și-o pusese oare ? În învălmășeala asta — gîndea colonelul — ar putea fi oriunde. Cînd, în cele din urmă, o scoase de sub pernele din colțul sofalei, se dovedi o poșetă subțiratică, suptă de sărăcie. Mira o întoarse cu susul în jos. Căzeau batiste, fițuici mototolite, bănuți de argint și de aramă pe cînd o scutura. Dar musai să fie și o liră întreagă, spunea ea.

— Ieri am avut-o, sînt sigură.

— Cît ? întrebă colonelul.

— O liră ar fi cu totul, ba nu... cu totul e o liră, opt șilingi și șase pence, spuse ea, mai îngînînd ceva despre spălătorie.

Colonelul scoase două lire din micul său portmoneu pentru monede de aur și i le dădu. Ea le luă și urmă alt șușotit pe palier.

„Spălătorie ?“ gîndea colonelul, privind împrejuru-i prin odaie. Era o biată maghernițâ îmbîcsită ; dar el fiind cu atîta mai bătrîn ca dînsa, nu se cuvenea să-i pună întrebări despre spălătorie. Iat-o că revenea. Zburătăci puțin prin odaie și apoi se așeză iar pe jos, rezemîndu-și capul de genunchiul lui. Focul îndărătnic, care pîlpîise firav, acum se stinsese.

— Dă-i pace, făcu el impacientat, cînd Mira apucă vătraiul. Lasă-l să se stingă.

Ea puse vătraiul jos. Cîinele sforăia ; flașneta cînta. Mîna lui își reluă explorarea în sus și-n jos pe grumazul ei, prefirîndu-se prin părul lung și des. În acea odaie mică, umbrită de clădirile învecinate, înserarea se aciuia devreme ; și perdelele erau pe jumătate trase. O săltă lîngă el ; o sărută pe gît ; și apoi mîna lipsită de două degete prinse a bîjbîi ceva mai jos, unde gîtul se îmbina cu umerii.

Un ropot subit de ploaie izbi trotuarul, și copiii care țopăiseră prin cuștile de cretă ale șotronului o tuliră spre casă. Bătrînelul care cîntase în stradă, balansîndu-se de-a lungul marginii trotuarului, cu o șapcă de pescar înfiptă țanțoș spre ceafă, psalmodiind cu vigoare : „Faceți-vă pomană ; adunați-vă răsplată în ceruri ! Adunați-vă răsplată“, își ridică gulerul și se refugie printre stîlpii de sub streașina unei cîrciumi, unde-și termină îndemnul stăruitor. „Faceți-vă pomană ; adunați-vă răsplată în ceruri ! Fiescare !“ Apoi soarele se ivi iar și uscă pavajul.

— Nu fierbe, zise Milly Pargiter, uitîndu-se la ceainicul cel mare. Ședea la masa rotundă în salonul din față al casei din Abercorn Terrace. Mai va pînă să fiarbă, repetă.

Era un ceainic mare de alamă, de modă veche, cizelat cu un desen de roze, aproape șters. O firavă flăcăruie pîlpîia, înălțîndu-se și pierind sub cupa de alamă. Sora ei, Delia, rezemată de speteaza unui jilț, lîngă dînsa, urmărea și ea flăcăruia.

— Trebuie neapărat să fiarbă ? întrebă apoi alene, şi parcă ar fi aşteptat un răspuns, dar Milly nici nu se sinchisi.

Şedeau în tăcere, urmărind flăcăruia din moţul fitilului gălbui. Pe masă se aflau multe farfurii şi ceşti ; se părea că-s aşteptaţi să vină şi alţii ; dar pentru moment erau numai ele singure. Încăperea era plină de mobilă. În faţa lor sta un dulap-vitrină olandez, cu etajerele pline de porţelanuri albastre ; asfinţitul soarelui de aprilie arunca ici şi colo cîte o pată pe sticla lui. De deasupra căminului le zîmbea portretul unei tinere femei cu părul roşu, îmbrăcată în muselină albă şi ţinînd în poală un coş cu flori.

Milly îşi scoase din păr un ac şi începu să scarmene fitilul, răsfirîndu-i marginile, ca să sporească flacăra.

— Tot degeaba, zise Delia înciudată, urmărind-o.

Se tot mişca în scaun, fără astîmpăr. Toate mergeau nesuferit de încet.

Apoi intră Srosby şi întrebă dacă să ia ceainicul. să-l pună la fiert în bucătărie. Şi Milly zise că nu. „Ce tîndăleală cu toate fleacurile, de s-ar termina odată !“ îşi spunea Delia, bătînd cu un cuţit în masă şi privind flăcăruia nevoiaşă pe care soră-sa o tot zgîndărea cu acul de păr. Un ţiuit de ţînţar prinse a se tîngui sub ceainic; dar chiar atunci se deschise brusc uşa şi intră o fetiţă îmbrăcată într-o rochiţă-şorţuleţ trandafirie, scrobită ţeapăn.

— Dădaca ar fi putut să-ţi pună un şorţuleţ curat, spuse sever Milly, cu felul de a vorbi al unei persoane adulte.

O pată verde strălucea pe şorţuleţul fetiţei, de parcă s-ar fi căţărat de curînd într-un copac.

— Nu veniseră de la spălat, spuse Rose, fetiţa, îmbufnată.

Privi spre masă, dar nici vorbă de ceai, deocamdată.

Milly îşi vîrî iar acul de păr în fitil. Delia, lăsîndu-se înapoi în jilţ, privea peste umărul soră-si afară, pe fe-

reastră. De unde şedea, putea să vadă treptele scării din faţă.

— Uite că vine şi Martin, spuse mohorîtă.

Se auzi uşa trîntită ; nişte cărţi fură azvîrlite pe masa din hol şi intră Martin, un băiat de 12 ani. Avea acelaşi păr roşu ca şi femeia din portret, dar era ciufulit.

— Du-te de te spală şi te piaptănă, spuse Delia sever. Ai tot timpul, adăugă. Ceaiul nu fierbe încă.

Se uitară cu toţii la ceainic, care îşi îngîna firicelul de cîntec melancolic, pe cînd flăcăruia pîlpîia sub cupa vibrîndă de alamă.

— Să-l ia naiba de ceainic ! făcu Martin, întorcîndu-se repezit să plece.

— Ce-ar zice mama să te-audă vorbind aşa ? îl dojeni Milly, jucînd rolul adultului.

Dar mama lor era de atîta vreme bolnavă, încît amîndouă surorile se deprinseseră să imite atitudinea ei faţă de copii. Iar se deschise uşa.

— Tava, domnişoară... spuse Crosby, ţinînd uşa deschisă cu piciorul. Purta în mîini o tavă pentru bolnavă.

— Tava, repetă Milly. Ei, cine o duce sus ? Iarăşi imita atitudinea unei persoane vîrstnice, care vrea să dea dovadă de tact în relaţiile cu copiii. Nu tu, Rose. E prea grea. S-o ducă Martin, iar tu poţi să mergi cu el. Dar să nu stai. Doar să-i spui mamei ce-ai mai făcut, şi pînă atunci ceainicul... ceainicul...

Iar îşi vîrî acul de păr în fitil. Un nouraş de abur ieşi din ţeava în formă de şarpe. Intermitent la început, deveni treptat tot mai puternic, pînă ce, tocmai cînd se auzeau paşi pe scări, un jet viguros de abur ţîşni din ţeavă.

— Fierbe ! exclamă Milly. Fierbe !

Mîncau în tăcere. Soarele, judecînd după luminile schimbătoare de pe sticla dulapului olandez, părea ba să pătrundă în cameră, ba s-o părăsească. La răstimpuri, cîte-o cupă strălucea într-un albastru puternic ; în clipa

următoare pălea. Lumini furișe zăboveau pe mobila din odaia vecină. Colo apărea un desen ; dincoace o pată netedă. „Undeva există frumusețe, undeva există libertate, și undeva, gîndi Delia, este el... purtîndu-și floarea lui albă...“ Dar iată că pe podeaua holului scîrțîia un baston.

— E Papa ! exclamă Milly în chip de avertisment.

Într-o clipă, Martin se desprinse din fotoliul tatălui său ; Delia își îndreptă spatele. Milly împinse îndată în față o ceașcă foarte mare cu buline trandafirii, nepereche cu celelalte. Colonelul se opri în ușă, aruncînd o privire aproape aprigă asupra grupului. Ochii lui mici, albaștri, îi cuprinseră cu privirea de parcă ar fi căutat ceva în neregulă ; pentru moment nu găsea nimic ; era însă prost dispus ; știură asta cu toții încă înainte ca el să deschidă gura.

— Uite-o ce șleampătă e iar, nespălata asta mică ! zise, ciupind-o pe Rose de ureche cînd trecu prin dreptul ei.

Fetița își acoperi repede cu mîna pata de pe rochiță.

— Mama se simte bine ? întrebă apoi, lăsîndu-se dintr-o singură mișcare cu toată greutatea în fotoliul cel mare. Detesta ceaiul, dar sorbea totdeauna cîteva înghițituri din imensa ceașcă veche ce fusese a lui taică-său. Și voi ce-ați mai făcut, fiecare ? Se uită împrejur cu privirea lui aburită, dar pătrunzătoare, ce putea fi caldă și veselă, dar acum era morocănoasă.

— Delia a avut lecție de muzică și eu am fost la „Whiteley“, începu Milly, aproape ca un copil care recită o lecție.

— Ca să cheltuiți bani, nu ? ripostă tatăl ei pe un ton sever, dar fără răutate.

— Nu, Papa, nu ți-am spus ? Au trimis alte cearșafuri, din greșeală, așa că...

— Și tu, Martin ? întrebă colonelul Pargiter, retezînd explicația fiică-si. În coada clasei, ca de obicei ?

— În cap ! strigă Martin, zvîrlind cuvintele de parcă le-ar fi reţinut cu greu pînă în clipa asta.

— Hm, nu mai spune ? făcu taică-său, mai luminîndu-se niţel.

Băgă mîna în buzunar şi scoase un pumn de arginţi. Copiii îl urmăreau cum se străduia să aleagă o monedă de şase pence dintre toţi florinii. Pierduse două degete ale mîinii drepte în timpul rebeliunii [1], şi muşchii se chirciseră într-atît încît mîna lui dreaptă semăna cu gheara unei păsări bătrîne. Bîjbîia şi scormonea ; dar cum el îşi ignora totdeauna infirmitatea, copiii nu îndrăzneau să-l ajute. Rose nu-şi putea lua ochii de la nodurile lucioase ale degetelor mutilate.

— Poftim, ia-l, Martin, spuse în cele din urmă, întinzînd fiului banul de şase pence. Apoi sorbi iar din ceaşcă şi-şi şterse mustăţile. Da' Eleanor unde e ? zise în sfîrşit, de parcă ar fi vrut să curme tăcerea.

— E ziua cînd se duce la Grove, îi aminti Milly.

— Aha, ziua cînd se duce la Grove, bombăni colonelul. Tot învîrtea de colo-colo bucata de zahăr prin ceaşcă, de parcă ar fi vrut s-o strivească.

— Biata familie Levy, încercă să glumească Delia.

Dintre fete, ea era favorita lui ; dar, în dispoziţia lui de acum, nu era sigură pînă unde putea îndrăzni.

El nu zise nimic.

— Bertie Levy are şase degete la un picior, ţiui subit Rose.

Ceilalţi rîseră. Dar colonelul le-o tăie scurt :

— Ia fă bine de te grăbeşte şi du-te să-ţi faci lecţiile, băiete ! spuse uitîndu-se la Martin, care încă mai mînca.

— Lasă-l să-şi termine ceaiul, Papa, făcu Milly, imitînd iar purtarea unei persoane vîrstnice.

[1] Rebeliunea trupelor băştinaşe indiene din Bengal, 1857—1858 (n. t.).

— Şi infirmiera cea nouă ? întrebă colonelul, ciocănind în marginea mesei. A venit ?

— Da... începu Milly.

Dar în hol se auzi un foşnet şi intră Eleanor. Era o mare uşurare pentru toţi, dar mai cu seamă pentru Milly. Slavă Domnului, gîndi ea, ridicîndu-şi privirea, iat-o pe Eleanor, conciliatoarea gîlcevilor, tamponul dintre ea şi tensiunile şi discordiile vieţii de familie. O adora pe soră-sa. Era gata s-o considere o zeiţă ; ar fi înzestrat-o cu frumuseţea de care era lipsită, cu un veşmînt altul decît al ei, de n-ar fi purtat mănuşi negre şi un teanc de cărticele pestriţe. „Apără-mă, gîndea Milly, în timp ce-i întindea o ceaşcă cu ceai, pe mine care-s un nimic călcat în picioare, un ţînc neîndemînatic, faţă de Delia, care face totdeauna ce vrea, pe cînd mie mereu îmi dă peste nas tata, cătrănit el ştie de ce.“ Colonelul îi zîmbi Eleanorei. Şi cîinele roşcat, tolănit pe covoraşul din faţa căminului, ridică privirea şi începu să dea din coadă, de parcă ar fi recunoscut-o drept una dintre acele femei cumsecade, care îţi dau un os şi după aceea se spală pe mîini şi te lasă în pace. Ea era cea mai mare dintre fiice ; avea vreo 22 de ani. Frumoasă nu era, dar sănătoasă şi, deşi pentru moment obosită, era voioasă din fire.

— Îmi pare rău c-am întîrziat, zise. Am fost reţinută. Şi nu mă aşteptam... Privi spre taică-său.

— Am terminat mai repede decît credeam, se grăbi el să spună. Întîlnirea... se opri scurt. Iar se certase cu Mira. Şi cum a mers la Grove azi, hm ? adăugă.

— A, la Grove, azi ? repetă ea.

Dar Milly îi întinse platoul acoperit.

— Am fost reţinută, repetă Eleanor, servindu-se.

Începu să mănînce ; atmosfera se lumină.

— Spune-ne, Papa, i se adresă Delia îndrăzneaţă — ea era fiica lui favorită — dumneata ce-ai făcut ? Ai avut ceva aventuri ?

Era o remarcă nefericită.

— Nu mai există aventuri pentru un unchiaș de modă veche ca mine, răspunse colonelul posomorît. Tot măcina grăunțele de zahăr. Apoi păru a se căi de felul neprietenos în care răspunsese ; rămase un moment pe gînduri. L-am întîlnit la club pe vechiul meu camarad Burke ; m-a poftit să vin o dată la cină cu una dintre voi ; Robin s-a întors ; e în concediu, mai zise.

Bău tot ceaiul. Cîțiva stropi îi picară pe bărbuța ascuțită. Își scoase batista mare, de mătase, și-și șterse bărbia impacientat. Eleanor, așezată pe scaunul ei scund, văzu o expresie ciudată mai întîi pe chipul lui Milly, apoi pe al Deliei. Avu impresia unei ostilități între ele. Dar de spus nu spuneau nimic. Continuau să mănînce și să-și bea ceaiul ; pînă cînd colonelul își ridică iar ceașca, văzu că n-a mai rămas nimic în ea și, cu un zăngănit hotărît, o puse jos. Ceremonia se terminase.

— Acu, băiatul meu, șterge-o și fă-ți lecțiile ! îi spuse lui Martin.

Martin își trase înapoi mîna întinsă către un platou.

— Hai, las-o baltă ! zise colonelul poruncitor.

Martin se sculă și o porni, tîrîndu-și mîna alene de-a lungul scaunelor și meselor, de parcă ar fi vrut să-și mai tărăgăneze plecarea. Cînd ieși, trînti ușa cam tare. Colonelul se sculă în picioare și stătu drept între ele, în redingota lui încheiată strîns pe corp.

— Și eu trebuie s-o șterg, zise. Dar se opri o clipă, de parcă n-ar fi știut încotro anume trebuia s-o șteargă. Sta între ele foarte drept, parcă ar fi avut de dat un ordin, și pentru moment n-ar fi știut ce ordin anume are de dat. Apoi își aminti : Aș dori ca una dintre voi, spuse, adresîndu-se imparțial fiicelor sale, să-și amintească să-i scrie lui Edward... Spuneți-i să-i scrie mamei.

— Da, zise Eleanor.

Bătrînul se îndreptă către ușă. Dar se opri în drum.

— Și înștiințați-mă cînd vrea mama să mă vadă, adăugă. Apoi tăcu și, trecînd prin dreptul fetiței lui celei

mai mici, o ciupi de ureche : Uite-o ce şleampătă e nespălata asta mică, zise arătînd cu degetul pata de pe şorţuleţ.

Fetiţa o acoperi cu mîna.

La uşă colonelul se opri din nou.

— Nu uitaţi, spuse, bîjbîind cu degetele pe mînerul uşii, nu uitaţi să-i scrieţi lui Edward. În sfîrşit, răsuci mînerul şi fu dus.

Tăceau. Eleanor simţea în atmosferă o încordare. Luă una din cărţile mici pe care le lăsase pe masă şi o deschise pe genunchi. Dar nu se uită în ea. Privirea i se aţintea distrată mai curînd asupra capătului îndepărtat al încăperii. Înmugureau pomii în grădina din spate ; pe arbuşti răsăriseră frunzuliţe — frunze mici, semănînd cu nişte urechiuşe. Lucea soarele, capricios, ba intrînd în nori, ba strălucind iar, luminînd cînd una, cînd...

— Eleanor, o întrerupse Rose. Avea o ţinută semănînd în chip ciudat cu a lui taică-său. Eleanor, repetă cu glas scăzut, căci soră-sa nu era atentă.

— Da ? făcu Eleanor, uitîndu-se la ea.

— Vreau să merg la prăvălie, la Lamley, spuse.

Arăta leit taică-său, cum sta aşa cu mîinile la spate.

— E prea tîrziu ca să mergi la prăvălie la Lamley, răspunse Eleanor.

— Nu închide pînă la şapte, stărui Rose.

— Atunci roagă-l pe Martin să meargă cu tine, încuviinţă Eleanor.

Fetiţa se îndepărtă încet spre uşă. Eleanor îşi îndreptă iar atenţia către cărţile ei de contabilitate.

— Dar să nu te duci singură, Rose ; să nu te duci singură, mai spuse o dată, ridicînd ochii din carte, pe cînd Rose ajunsese la uşă.

Dînd încet din cap, Rose dispăru.

Urcă sus. Se opri în faţa dormitorului maică-si şi adulmecă mirosul dulce-acrişor ce părea să stăruie în jurul cănilor, paharelor şi castronaşelor acoperite de pe

masa de lîngă intrare. Urcă iar și se opri în fața odăii de lecții. Nu dorea să intre, fiindcă se certase cu Martin. Întîi se certaseră pentru Erridge și pentru microscop, apoi fiindcă nu se înțelegeau cum să țintească în pisicile lui Miss Pym, vecina de alături. Dar Eleanor îi spusese să-l roage să meargă cu ea. Deschise ușa.

— Hei, Martin... începu.

El ședea la o masă, cu o carte proptită în față — o fi fost pe grecește, ori pe latinește.

— A zis Eleanor... începu ea, băgînd de seamă ce roșu la față era Martin și cum strîngea cu mîna un petec de hîrtie, de parcă era pe cale să-l facă mototol, ca o mingică... Să te rog... continuă, făcîndu-și curaj și stînd cu spatele proptit de ușă.

Eleanor se lăsă înapoi în scaunul ei. Soarele lucea acum deasupra pomilor din grădina din spate. Începeau să se umfle mugurii. Lumina de primăvară dădea firește în vileag jerpeleala huselor de pe scaune. Observă că fotoliul cel mare avea o pată închisă acolo unde-și odihnea capul taică-său. Cît de multe scaune erau în cameră și totuși ce spațioasă, ce aerisită părea, pe lîngă dormitorul acela unde bătrîna doamnă Levy... Dar Milly și Delia tăceau amîndouă. Problema era desigur invitația aceea la masă. Care din două să meargă ? Amîndouă ar fi vrut. Ce bine dacă lumea n-ar mai spune : „Veniți cu una dintre fiicele dumneavoastră". Dacă ar fi spus : „Veniți cu Eleanor", sau : „Veniți cu Milly", sau : „Veniți cu Delia", în loc să vorbească despre ele de-a valma. Atunci n-ar mai fi fost nici o problemă.

— Ei, spuse Delia brusc, o să...

Și se ridică de parcă ar fi avut un scop anume. Dar se opri. Apoi merse alene către fereastră, cea cu vederea spre stradă. Casele de peste drum aveau toate aceleași grădinițe în față ; aceleași scări ; aceiași stîlpi ; aceleași ferestre arcuite. Dar acum se lăsa amurgul și arătau toate

fantomatice, imateriale în lumina tulbure. Se aprindeau lămpi ; o lumină străluci în salonul casei din față ; apoi fură trase draperiile și camera de peste drum pieri. Delia sta și se uita jos, în stradă. O femeie nevoiașă împingea un căruț de copil ; trecu un bătrîn cu pași nesiguri, ținînd mîinile la spate. Apoi strada rămase deșartă ; nu se mai întîmplă nimic. Iată însă că se apropia, în clinchet de clopoței, o trăsură acoperită. Oare se va opri la ușa lor sau nu ? Privi cu stăruință. Dar, spre regretul ei, vizitiul scutură din frîie, calul tropăi în silă mai departe și trăsura se opri cu două uși dincolo de casa lor.

— Vine cineva în vizită la Stapletoni, vesti înapoi către celelalte, ținînd trasă perdeaua de muselină.

Milly se apropie și se opri lîngă soră-sa, și amîndouă urmăriră prin întredeschiderea perdelelor un tînăr cu joben ieșind din trăsură. Tînărul întinse mîna să-i plătească vizitiului.

— Să nu vadă că vă uitați, spuse Eleanor cu ton de avertisment.

Tînărul sui grăbit treptele și intră în casă ; ușa se închise în urma lui, iar trăsura se îndepărtă.

Deocamdată cele două fete rămaseră la fereastră, privind strada. Brîndușele înfloreau, galbene și purpurii, în grădinile din fața caselor. În pomii de migdal și în gardurile de lemn-cîinesc mijea verdele. O subită pală de vînt se năpusti asupra străzii, mînînd un petec de hîrtie de-a lungul trotuarului, și un mic vîrtej de praf uscat se rostogoli în urmă. Deasupra acoperișurilor se desfășura unul din acele asfințituri londoneze, roșii, pline de nuanțe schimbătoare, care aprind pe rînd cîte o flacără aurie în fiece fereastră. Era o dezlănțuire în seara de primăvară ; chiar aici în Abercorn Terrace, lumina trecea de la auriu la negru, de la negru la auriu. Lăsînd să cadă perdeaua, Delia se întoarse și, înapoindu-se printre surorile ei, exclamă brusc :

— O, Doamne !

Eleanor, care-şi reluase cărţile, înălţă capul tulburată.

— De opt ori opt, spuse tare. Cît e de opt ori opt ?

Punînd un deget pe pagină ca să însemne locul unde se oprise, o privi pe soră-sa. Cum sta aşa, cu capul răsturnat pe spate şi cu părul roşu în lumina asfinţitului, arăta pentru o clipă sfidătoare şi chiar frumoasă. Pe lîngă ea, Milly era cenuşie ca un şoarece ; n-avea nimic caracteristic.

— Ascultă, Delia, zise Eleanor, închizîndu-şi cartea, trebuie s-aştepţi doar pînă... Gîndea, dar nu putea s-o spună : „Pînă moare mama".

— Nu, nu, nu, zise Delia, întinzînd braţele. Nu-i nici o speranţă...

Dar se întrerupse, pentru că intra Crosby. Ducea în mîini o tavă. Unul cîte unul, cu un uşor zăngănit exasperant, puse pe tavă toate lucrurile de pe masă, ceştile, farfuriile, cuţitele, castronaşele cu gem, platourile de cozonac şi cele de pîine cu unt. Apoi, ţinînd-o cu grijă în cumpănă în faţa ei, plecă cu tava. Urmă o pauză. Veni iar în odaie, strînse faţa de masă şi mută mesele. Iarăşi pauză. O clipă, două mai tîrziu, Crosby intra aducînd două lămpi aprinse, cu abajururi de mătase. Aşeză una în camera din faţă, una în camera dindărăt. Apoi merse la fereastră, scîrţîind din încălţările ei ieftine, şi trase draperiile. Alunecară de-a lungul vergelei de aramă cu clinchetul lor bine ştiut şi curînd ferestrele fură întunecate de faldurile groase, sculpturale, de pluş purpuriu. Cînd fură trase draperiile în amîndouă camerele, o tăcere adîncă păru să se lase asupra salonului. Lumea dinafară părea în întregime înlăturată, despărţită de dînşii printr-un zid compact. Ca din depărtare, răzbea de pe strada de alături glasul monoton al unui vînzător ambulant. Potcoave grele de cai de camion ţăcăneau lent pe drum. O clipă se auzi scrîşnet de roţi pe stradă ; se stinse şi el, lăsînd în urmă o linişte totală.

Două cercuri galbene de lumină căzeau sub lămpi. Eleanor îşi trase scaunul sub unul din ele şi, cu capul ple-

cat, își continua acea carte a muncii ei pe care totdeauna o lăsa la urmă, pentru că îi displăcea atît de mult — adunatul cifrelor. Mișca din buze și creionul ei lăsa mici urme pe hîrtie pe cînd aduna un opt cu un șase, un cinci cu un patru.

— Gata ! zise în cele din urmă. Am terminat. Acum o să mă duc să stau cu mama.

Se aplecă să-și ia mănușile.

— Nu, făcu Milly, aruncînd deoparte o revistă pe care o deschisese, las', că mă duc eu.

Delia răsări brusc din camera de-alături, unde se strecurase.

— Eu tot n-am ce face, spuse scurt. Mă duc eu.

Urcă scările, treaptă cu treaptă, foarte încet. Cînd ajunse la ușa dormitorului, cu căni și pahare pe masa de afară, se opri. Mirosul acru-dulceag de boală îi dădea o ușoară greață. Nu se putea hotărî să intre. Prin ferestruica din capătul coridorului se vedeau bucle de nori trandafirii așternute pe un cer de azur palid. După penumbra salonului, lumina îi orbea ochii. Părea țintuită locului de lumină. Apoi auzi glasuri de copii la etajul de sus — Martin și Rose se certau.

— Atunci nu veni ! o desluși spunînd pe Rose.

Se auzi ușa trîntită.

Delia mai zăbovi puțin. Apoi trase adînc aer în piept, mai privi o dată cerul învăpăiat și ciocăni la ușa dormitorului.

Infirmiera se ridică ; duse un deget la buze și părăsi camera. Doamna Pargiter dormea. Zăcînd într-o adîncitură a pernelor, cu o mînă sub obraz, gemea ușor, de parcă ar fi umblat printr-o lume unde pînă și în somn îi stăteau în cale mici obstacole. Fața îi era greoaie, tumefiată de pungi, părul, altădată roșu, era acum alb, numai pe alocuri străbătut de ciudate pete galbene, ca și cum unele șuvițe ar fi fost muiate în gălbenuș de ou. Doar

degetele ei, despuiate de orice inele afară de verighetă, păreau să indice că intrase în lumea particulară a bolii. Dar nu arăta ca o muribundă, ci părea că ar fi putut să continue a exista veşnic în acel ţinut de hotar dintre viaţă şi moarte. Uitîndu-se la ea, Delia nu vedea nici o schimbare. Se aşeză, şi deodată toate simţurile i se avîntară într-o percepere intensă, ca purtată de o maree. Oglinda lungă şi îngustă de lîngă pat reflecta o fîşie de cer strălucind orbitor în lumina purpurie. Masa de toaletă era scăldată în lumină. Razele băteau în flacoanele de argint, aşezate toate în rînduiala perfectă a lucrurilor nefolosite. La ora aceasta a înserării, odaia bolnavei emana o curăţenie, o linişte, o ordine ireale. La capătul patului se afla o măsuţă, cu ochelarii, cartea de rugăciuni şi un vas cu lăcrămioare. Florile, de asemenea, păreau ireale. Nimic altceva de făcut decît să priveşti.

Îşi aţinti ochii asupra desenului în galben care-l înfăţişa pe bunicul ei, cu lumina proiectată din plin asupra nasului ; se uită apoi la fotografia unchiului Horaţiu, în uniformă ; şi în cele din urmă la trupul uscat şi contorsionat de pe crucifixul din dreapta.

— Dar tu nu crezi în asta ! spuse cu ferocitate, privind-o pe maică-sa cufundată în somn. Tu nu vrei să mori.

Ar fi dorit să moară odată. Iat-o, însă, blîndă, prăbuşită, dar veşnică, zăcînd în culcuşul pernelor, un obstacol, o piatră de poticnire, o interdicţie în faţa oricărei forme de viaţă. Încerca să-şi stimuleze vreun sentiment de afecţiune, de milă. „De pildă, în vara aceea, îşi spuse, la Sidmouth, cînd m-a chemat sus, pe treptele grădinii..." Imaginea se topi însă cînd încercă s-o scruteze. Mai exista, firește, şi cealaltă imagine, a bărbatului în redingotă, cu floarea la butonieră. Dar îşi jurase să nu se gîndească la această imagine decît cînd va trebui să adoarmă. Atunci la ce să se gîndească ? La bunicul cu pata albă de lumină pe nas ? La cartea de rugăciuni ? la lăcrămioare ? Ori la oglindă ? Soarele se scufundase ; oglinda era întunecată

şi nu mai reflecta acum decît un petec de cer cenuşiu. Nu mai putu rezista.

„Cu o floare albă la butonieră", începu. Îi trebuiau cîteva clipe pentru a pregăti scena. O estradă, palmieri ; o sală plină de capetele mulţimii. Vraja prindea să ia fiinţă. Începea să fie inundată de fiorii unei emoţii măgulitoare, răscolitoare. Ea era sus la tribună ; în sală, un public imens ; toată lumea striga, flutura batiste, sîsîia şi şuiera. Atunci ea se ridica dreaptă, în picioare. Îmbrăcată toată în alb, se ridica, stînd în mijlocul tribunei ; domnul Parnell [1] era alături de ea.

„Vă vorbesc în numele Libertăţii, începea ea, desfăcîndu-şi larg braţele, în numele Dreptăţii..." Ei doi stăteau alături. El era foarte palid, dar ochii întunecaţi îi ardeau. Se îndreptă spre dînsa şi-i şopti...

Se produse o bruscă întrerupere. Doamna Pargiter se ridicase între perne.

— Unde mă aflu ? strigă. Era speriată şi năucită, ca adesea cînd se trezea. Ridică o mînă ; părea să ceară ajutor : Unde mă aflu ? repetă.

O clipă fu şi Delia năucită. Unde se afla ?

— Aici, mamă ! Aici ! spuse pătimaş. Aici, în odaia dumitale.

Îşi puse mîna pe plapumă. Doamna Pargiter o apucă, strîngînd-o nervos. Privea în jurul odăii de parcă ar fi căutat pe cineva. Părea să nu-şi recunoască fiica.

— Ce se întîmplă ? bolborosi. Unde sînt ? Apoi o privi pe Delia şi-şi aminti. O, Delia... Visam... visam, murmură, parcă scuzîndu-se.

Zăcu o clipă liniştită, privind afară pe fereastră. Se aprindeau felinarele şi, brusc, o lumină blîndă invada strada.

---

[1] *C. S. Parnelle*, luptător pentru libertate, care s-a bucurat de un mare prestigiu ; şeful partidului pentru autoguvernarea Irlandei (Home-Rule) între 1880—1891.

— A fost o vreme frumoasă de... șovăi, de... Părea că nu izbutește să-și amintească de ce anume fusese frumoasă vremea.

— Da, mamă, o vreme foarte frumoasă, repetă Delia cu voioșie mecanică.

— ... de... se strădui iar maică-sa. Ce zi e azi ?

Delia nu-și putea aminti.

— Ziua unchiului tău Digby, izbuti în cele din urmă să articuleze doamna Pargiter. Spune-i din partea mea... spune-i că-s foarte bucuroasă.

— O să-i spun, zise Delia. Ea, una, uitase de ziua de naștere a unchiului ; dar maică-sa era meticuloasă în de-alde-astea.

— Mătușa Eugenie... începu.

Dar maică-sa rămăsese cu privirea ațintită asupra mesei de toaletă. Vreo rază a felinarului de afară făcea ca fața de masă să pară extrem de albă.

— Iar a schimbat fața de masă, murmură cu jale doamna Pargiter. Ce cheltuială, Delia, ce cheltuială, mă îngrijorează...

— Nu-ți fă griji, mamă, zise Delia cu glas searbăd. Ochii îi rămîneau ațintiți pe portretul bunicului ; de ce oare îi pusese pictorul o pată de cretă albă în vîrful nasului ? Mătușa Eugenia ți-a adus flori, spuse.

Din nu se știe ce motiv, doamna Pargiter părea mulțumită. Privirea i se odihnea contemplativ pe fața de masă curată, care cu o clipă în urmă îi sugerase nota de plată a spălătoriei.

— Mătușa Eugenie... spuse. Ce bine îmi amintesc — vocea ei parcă devenea mai plină și mai limpede — ziua cînd s-a anunțat logodna. Eram cu toții în grădină ; ni s-a adus o scrisoare. Se opri. Ni s-a adus o scrisoare, repetă.

Apoi, cîtva timp nu mai spuse nimic. Părea să desfășoare mental o amintire.

— Micuțul, scumpul de băieţel a murit... dar altminteri... Se opri iar.

„Parcă e mai slăbită azi", gîndi Delia şi o străbătu o undă de bucurie. Frazele ei erau mai frînte ca de obicei. Care băieţel murise ? Începu să numere unduirile cusăturilor de pe plapumă, aşteptînd ca maică-sa să continue.

— Ştii, toţi verişorii se adunau de obicei vara, reluă mama. Unchiul tău Horaţiu...

— Cel cu ochiul de sticlă, preciză Delia.

— Da. Şi-a rănit ochiul cînd se juca pe un căluţ-balansoar. Mătuşile ţineau grozav la Horaţiu...

Aici făcu o pauză lungă. Părea să bîjbîie după cuvintele exacte.

— Cînd vine Horaţiu... adu-ţi aminte să-l întrebi de uşa sufrageriei.

O ciudată veselie păru s-o cuprindă pe doamna Pargiter. Rîdea de-a binelea. „Probabil se gîndeşte la vreo glumă de demult a familiei", presupuse Delia, în timp ce urmărea zîmbetul pîlpîind şi stingîndu-se. Urmă o tăcere totală. Maică-sa rămăsese cu ochii închişi ; mîna cu unicul inel, mîna albă şi veştedă, zăcea pe plapumă. În liniştea ce se aşternuse auziră un tăciune trosnind pe grătarul sobei şi un vînzător ambulant strigînd tărăgănat pe stradă. Doamna Pargiter nu mai spuse nimic. Zăcea într-o linişte desăvîrşită. Apoi oftă adînc.

Se deschise uşa şi intră infirmera. Delia se ridică şi ieşi.

„Unde mă aflu ?" se întreba, cu privirea aţintită asupra unui ulcior alb, colorat trandafiriu de soarele în asfinţit. O clipă i se păru că se află într-un fel de ţinut de hotar dintre viaţă şi moarte. „Unde mă aflu ?" repetă, privind ulciorul cel alb, totul părîndu-i-se straniu. Apoi auzi apa curgînd şi tropăit de picioare la etajul de sus.

— Uite-o şi pe Rose, zise dădaca, ridicîndu-şi privirea de la roata maşinii de cusut, cînd intră Rose.

Odaia copiilor strălucea în lumină ; o lampă fără abajur stătea pe masă. Madam C., care aducea în fiece săptămînă rufele spălate, era așezată în fotoliu, cu o ceașcă în mînă.

— Hai, fii fetiță cuminte și du-te să-ți iei lucrul de mînă — spuse dădaca, pe cînd Rose dădea mîna cu madam C. — altfel nu-l mai termini la timp pentru ziua lui Papa, adăugă, liberînd un spațiu pe masă.

Rose deschise sertarul mesei și scoase sacul pentru pantofi pe care-l broda cu un model de flori albastre și roșii, pentru aniversarea tatălui ei. Mai rămăsese seară de brodat cîteva buchețele de trandafiri roșii, desenați pe pînză. Întinse lucrul pe masă și-l examină, pe cînd dădaca își relua conversația cu madam C., despre fata lu madam Kirby. Dar Rose nu asculta la ce spuneau ele.

„Atunci o să mă duc singură, hotărî, netezind sacul pentru ghete. Dacă Martin nu vrea să meargă cu mine, o să mă duc singură."

— Mi-am lăsat cutia de lucru în salon, zise cu glas tare.

— Ei, atunci du-te și ia-ți-o, spuse dădaca, fără a-i da atenție ; era dornică să continue discuția cu madam C. despre fata băcanului.

„Acum a început aventura", își spuse Rose pe cînd se furișa în vîrful picioarele spre dormitorul copiilor. Trebuia să se echipeze cu muniții și provizii ; trebuia să fure cheia dădacei de la ușa de afară ; dar unde o fi ? Noapte de noapte o ascundea în alt loc, de teama hoților. Trebuie să fie sub caseta cu batiste, sau în cutiuța unde-și păstra dădaca lănțișorul de aur de la ceasul maică-si. Acolo și era. Acum își avea pistolul și gloanțele, gîndi pe cînd își scotea punguța din sertar, și provizii destule ca să țină o săptămînă, gîndea, atîrnîndu-și de braț pălăria și haina. Se furișă pe lîngă odaia de zi a copiilor și o luă în jos pe scări. Ciuli urechea intens cînd trecu prin fața ușii ca-

merei de lecţii. Trebuia să aibă grijă ca nu cumva să calce pe o creangă uscată, sau să-i trosnească vreo rămurică sub paşi, îşi spunea umblînd în vîrful picioarelor. Se opri iar şi ascultă cînd trecu prin faţa odăii maică-si. Peste tot linişte. Apoi stătu un moment pe palier, privind jos în hol. Cîinele dormea pe rogojina lui ; calea era liberă ; în hol nu era nimeni. Auzi murmur de glasuri în salon. Suci butonul de la încuietoarea uşii din faţă cum nu se putea mai binişor şi o zăvorî aproape fără să ţăcăne deloc în urma ei. Pînă a nu trece de colţul străzii, merse ghemuită pe lîngă perete, ca să n-o poată vedea nimeni. Cînd ajunse la colţ, sub tufişul de flori galbene, se îndreptă din spate.

„Sînt Pargiter din regimentul de cavalerie Pargiter, zise, fluturîndu-şi mîna, şi mă năpustesc călare într-ajutor !"

Călărea prin noapte, cu o misiune de viaţă şi de moarte, către o garnizoană asediată ; aşa îşi spunea. Ducea un mesaj secret — încleştă pumnul în jurul punguţei — pe care trebuia să-l predea personal generalului. Vieţile altora, ale tuturor, depindeau de acest mesaj. Steagul britanic încă mai fîlfîia pe turnul cel mare — prăvălia „Lamley" era turnul cel mare ; generalul sta pe acoperişul turnului celui mare, cu binoclul la ochi. Vieţile tuturor oamenilor lui depindeau de succesul străbaterii ei pînă la dînşii prin ţară duşmană. Acum galopa prin deşert. Începu să tropăie din picioare. Se întuneca. Pe stradă se aprindeau felinarele. Omul care le aprindea îşi vîra braţul sus în uşiţa cu clapă ; pomii grădinilor din faţa caselor desenau o reţea de umbre unduinde pe trotuar ; trotuarul se întindea înaintea ei larg şi întunecat. Iată şi traversarea ; şi uite prăvălia „Lamley" în mica insulă de dughene, peste drum. Nu mai avea decît să traverseze deşertul, să treacă prin vadul rîului şi era în siguranţă. Fluturînd mîna care ţinea pistolul, dădu pinteni calului şi parcurse în galop Aleea Melrose. Cînd trecu alergînd prin

dreptul stîlpului cutiei poştale, răsări brusc, în lumina felinarului, figura unui bărbat.

„Inamicul ! îşi strigă în sinea ei Rose. Duşmanul !... Bang !“ strigă, apăsînd pe trăgaciul pistolului şi privindu-l drept în faţă pe inamic, pe cînd trecea pe lîngă el. Avea o faţă oribilă : albă, cojită, ciupită de vărsat. El se hlizi la ea şi o privi cu coada ochiului. Apoi întinse braţul de parcă ar fi vrut s-o oprească. Era cît pe-aci s-o apuce. Zvîcni pe lîngă dînsul. Jocul se sfîrşise.

Era iarăşi ea însăşi, o fetiţă neascultătoare, în papuci, zburînd spre adăpostul prăvăliei „Lamley“.

Cu faţa ei rumenă şi proaspătă, madam Lamley sta îndărătul tejghelei, rînduind teancuri de ziare. Probabil că reflecta la ceva plăcut — cum sta aşa printre ceasornicele ei de doi peni, printre seturile de unelte, bărcile de jucărie şi cutiile cu papetărie ieftină — pentru că zîmbea. Atunci năvăli înăuntru Rose.

— Bună, Rose ! exclamă. Ce doreşti, draga mea ?

Ţinea mîna pe teancul de ziare. Rose sta şi gîfîia. Uitase pentru ce venise.

— Vreau cutia cu răţuşti din vitrină, îşi aminti în cele din urmă.

Madam Lamley, cu mersul ei legănat, porni într-acolo să i-o aducă.

— Nu e cam tîrziu acum pentru o fetiţă ca tine să umble singură pe-afară ? zise, uitîndu-se la dînsa de parcă ar fi ştiut că plecase de-acasă în papuci şi că fusese neascultătoare faţă de soră-sa. Noapte bună, draga mea, şi fugi repede acasă, adăugă cînd îi dădu pachetul.

Copilul păru a şovăi în prag ; rămase cu privirea aţintită spre jucăriile atîrnate de lampa din tavan ; apoi ieşi, desprinzîndu-se anevoie.

„Am predat solia generalului în persoană, îşi spuse cînd fu iarăşi afară, pe trotuar. Şi ăsta e trofeul, zise, strîngînd sub braţ cutia. Mă înapoiez în triumf cu căpetenia răsculaţilor, îşi spuse cuprinzînd cu ochii întinderea Aleii Melrose

din față-i. Acum trebuie să dau pinteni calului și să galopez." Dar povestea nu-și mai făcea efectul. Aleea Melrose rămînea Aleea Melrose. O măsură din ochi. Iată fîșia lungă de stradă pustie din fața ei. Copacii își tremurau umbrele pe trotuar. Felinarele se înălțau la mari distanțe unul de altul și printre ele se așterneau lacuri de întuneric. Își iuți pasul. Deodată, cînd ajunse în dreptul felinarului, îl zări iar pe omul acela. Se sprijinea cu spatele de stîlpul felinarului și lumina flăcării de gaz îi pălpîi peste obraz. Cînd trecu pe lîngă el, omul își supse buzele și le răsfrînse iar în afară. Făcu un zgomot ca un fel de miorlăit. Dar nu întinse mîinile după ea ; își descheia cu ele hainele.

Rose fugi pînă se depărtă de el. I se părea că-l aude urmărind-o. Îi auzea pașii tropotind înăbușit pe trotuar. Se cutremura totul dinaintea ei ; pete roșcate și negre îi jucau în fața ochilor pe cînd suia în fugă treptele din față, își potrivea cheia în broască și deschidea ușa holului. Îi era indiferent că face zgomot. Spera că are să iasă careva și o să-i vorbească. Dar n-o auzea nimeni. Nu era nimeni în hol. Cîinele dormea pe rogojina lui. Din salon încă se mai auzea murmur de glasuri.

— Și cînd o să se-aprindă, spunea Eleanor, are să se facă mult prea cald.

Crosby îngrămădise cărbunii într-un morman mare negru, în jurul căruia se încolăcea un smoc de fum gălbui. Acum începeau să se aprindă, și cînd or să ardă de-a binelea, are să fie mult prea cald.

— O vede pe dădacă furînd zahăr, așa zice. Îi vede umbra pe perete, spunea Milly.

Vorbeau despre mama lor.

— Și Edward, urmă ea, cum de uită să scrie ?

— Mi-ai adus aminte, spuse Eleanor.

Trebuia să-și aducă aminte să-i scrie lui Edward. Dar va avea timp pentru asta după cină. Nu-i venea să scrie ; nu-i venea să vorbească ; de cîte ori se întorcea de la Grove,

avea senzația că se întîmplau mai multe lucruri deodată. În mintea ei se suprapuneau cuvinte și imagini. Se gîndea la bătrîna Levy, cum ședea proptită în pat, cu o chică de păr alb și cu fața crăpată de zbîrcituri ca smalțul unei oale vechi.

„Pe care-a fost buni cu mine, p-ăia îi țiu minte, chit că dînșii se plimba în trăsurile lor cînd io eram o biată văduvă și tot spălam și frecam la dușumele și mă schilodeam..." Aici întindea brațul chircit și albicios ca un ciot de copac.

— „Pe care-a fost buni cu mine, p-ăia îi țiu minte..." repeta Eleanor, uitîndu-se la foc. După aceea a intrat fiică-sa, care lucra la un croitor. Purta perle mari cît oul, se deprinsese să-și sulemenească fața, era uluitor de frumoasă.

Dar Milly făcu o mișcare din mînă.

— Mă gîndeam, zise Eleanor sub impulsul momentului, cum cei săraci știu să se bucure de viață mai mult decît noi.

— Familia Levy ? făcu Milly cu gîndul aiurea. Apoi se învioră. Hai, povestește-mi despre familia Levy, adăugă.

Relațiile lui Eleanor cu „săracii" — familia Levy, familia Grubbs, Paravicinii, Zwinglerii și familia Cobbs — totdeauna o amuzau. Dar lui Eleanor nu-i plăcea să vorbească despre „săraci", de parcă ar fi fost personaje de carte. Avea o mare admirație pentru bătrîna Levy, care trăgea să moară de cancer.

— A, sînt foarte obișnuiți, spuse tăios.

Milly o privi. „Eleanor e cătrănită", gîndi. Era gluma familiei să spună : „Băgați de seamă, Eleanor e cătrănită. E ziua ei la Grove." Eleanor se rușina de asta, dar totdeauna își ieșea din fire pentru pricini mărunte cînd se întorcea de la Grove, atît de multe lucruri felurite îi umblau prin cap în același timp. Canning Place, Abercorn Terrace, odaia aceasta, odaia cealaltă... Acolo o găseai pe bătrîna evreică șezînd în pat în capul oaselor, în odăița ei încinsă de căldură, apoi te întorceai aici, unde zăcea bolnavă mama ; Papa era bosumflat, iar Delia și Milly se cicorovă-

iau din cauza unei invitații la masă... Dar se înfrînă. Trebuia să încerce să spună ceva care s-o amuze pe soră-sa.

— Doamna Levy avea chiria pregătită, mai mare minunea, spuse. O ajută acum Lily. Lily are o slujbă la un croitor din Shoreditch. A intrat în cameră acoperită de sus pînă jos cu mărgele și cîte și mai cîte. Evreilor le plac gătelile, adăugă.

— Evreilor ? făcu Milly. Păru să cîntărească gustul evreilor și apoi să-l respingă. Da, zise. Bătătoare la ochi.

— E extraordinar de arătoasă, urmă Eleanor, gîndindu-se la obrajii roșii și la mărgelele albe.

Milly zîmbi ; Eleanor ținea totdeauna partea săracilor. Ea, una, o considera pe Eleanor cea mai bună, cea mai înțeleaptă, cea mai remarcabilă persoană din cîte cunoștea.

— Cred că-ți plăcea să te duci acolo mai mult ca orice, zise. Cred că ți-ar plăcea să te duci să trăiești acolo tot timpul, dacă ar fi după tine, adăugă, cu un mic oftat.

Eleanor se mișcă nițel în scaunul ei. Își avea și ea visurile, planurile ei, firește, dar nu-i plăcea să le discute.

— Poate că așa vei și face cînd te vei mărita, continuă Milly.

Era nițel arțag, dar și o lamentare în glasul ei. „Invitația aceea, masa la Burkes", gîndi Eleanor. Nu-i plăcea că Milly, una, două, revenea în conversație asupra măritișului. „Și ce știu ele despre căsnicie ? se întreba. Stau prea mult în casă, gîndi ; nu văd niciodată pe nimeni în afara cercului lor. Stau închise aici ca găinile în coteț, zi de zi..." De data asta spusese ea „săracii știu să se bucure mai mult ca noi". O frapase lucrul ăsta cînd se întorsese în acest salon, cu toată mobila lui, și cu florile, și cu infirmierele de la spital... Se stăpîni iarăși. Trebuie să aștepte pînă va rămîne singură, pînă ce se va spăla pe dinți, deseară. Cînd e laolaltă cu ceilalți, trebuie să se dezvețe de a se mai gîndi la două lucruri deodată. Puse mîna pe vătrai și lovi maldărul de cărbune. Ia te uită ce frumos !

O flacără juca pe creasta cărbunilor, o flăcăruie uşurică şi neputincioasă. Ca flacăra pe care o iscau ei, cînd erau copii, aruncînd sare în foc. Lovi iar cărbunele şi o revărsare de scîntei cu ochii aurii ţîşni în sus către hornul căminului.

— Mai ţii minte, spuse, cum ne jucam de-a pompierii, şi Morris şi cu mine am dat foc hornului ?

— Şi dădaca l-a adus pe Papa, completă Milly.

Se opri. Din hol se auzea un zgomot. Un baston zgîria podeaua ; cineva punea o haină în cuier. Ochii lui Eleanor se înviorară. Era Morris, da ; cunoştea zgomotul pe care-l făcea el. Acum intra. Cu un zîmbet, îşi plimbă ochii împrejur, pe cînd deschidea uşa. Milly sări de pe scaun.

Morris încercă s-o oprească :

— Nu pleca... începu el.

— Ba da ! exclamă Milly. Plec să fac baie, adăugă ce-i veni în gînd pe moment.

Îi lăsă singuri.

Morris se aşeză în scaunul de pe care se ridicase ea. Îi părea bine c-o găseşte pe Eleanor singură. Un minut nu vorbi nici unul. Urmăreau pata gălbuie de fum şi flăcăruia dansînd uşurică, fără putere, ici şi colo pe stînca neagră de cărbune. Apoi el puse obişnuita întrebare :

— Cum se simte mama ?

Eleanor îi răspunse că nu era nici o schimbare, afară doar că dormea mai mult. El încreţi fruntea. Îşi pierde înfăţişarea de copilandru, gîndi Eleanor. Asta era cel mai rău în lumea tribunalelor ; aşa spuneau toţi. Trebuia să aştepţi. Lucra pe brînci pentru Sanders Curry ; o muncă searbădă, să stai toată ziua prin tribunale şi să aştepţi.

— Cum se mai simte tata Curry ? îl întrebă.

Bătrînul Curry era un om irascibil.

— E cam bolnav de bilă, spuse Morris îndîrjit.

— Şi tu ce-ai făcut toată ziua ? îl întrebă.

— Nimic deosebit, răspunse el.

— Tot Evans contra Carter ?

— Da, făcu el scurt.

— Şi cine are să cîştige ? întrebă ea.

— Carter, bineînţeles, răspunse el.

„De ce bineînţeles ?“ îi venea să întrebe. Dar cu o zi înainte spusese ceva stupid, ceva care o dăduse de gol că nu fusese atentă. Încurca lucrurile ; de pildă, care era deosebirea dintre legea de drept comun şi celelalte legi. Nu spuse nimic. Rămaseră tăcuţi, urmărind flacăra în jocul ei deasupra cărbunilor. Era o flacără verde, sprinţară, neputincioasă.

— Crezi c-am fost un prost ? întrebă el brusc. Cu toată boala asta — şi cu Edward şi Martin pentru care are de plătit — trebuie să fie cam greu pentru Papa.

Îşi încreţi fruntea, ridicînd sprîncenele în felul care o făcea să-şi spună că nu mai arăta a copilandru.

— Da' de unde ! rosti ea categoric.

Era de la sine înţeles că ar fi fost absurd pentru el să intre în lumea afacerilor, cînd vocaţia lui era dreptul.

— Ai să devii Lord Cancelar [1] într-o bună zi, continuă ea. Sînt sigură.

El clătină din cap zîmbind.

— Sigură de tot, repetă ea, uitîndu-se la el aşa cum se uita cînd se întorcea de la şcoală, şi Edward era cel care luase toate premiile, iar Morris şedea şi tăcea. Parcă-l vedea şi acum înghiţindu-şi mîncarea fără ca vreunul din ei să-i dea atenţie.

Dar privindu-l, o încercă o îndoială. *Lord Cancelar* spuse. N-ar fi trebuit oare să spună : *Preşedintele Tribunalului Suprem ?* [2] Niciodată nu ştiuse să deosebească prea bine noţiuni de felul ăsta ; iată de ce nu voia el să discute cu dînsa cazul Evans contra Carter.

Nici Eleanor nu-i povestea niciodată despre familia Levy, decît în trecere şi în glumă... „Asta-i cel mai rău,

[1,2] Cele două titluri, în englezeşte (*Lord Chancellar* şi *Lord Chief-Justice*), sînt echivalente cu : cel mai înalt judecător al Angliei (n. t.).

cînd ieşi din copilărie ; nu ţi le mai poţi împărtăşi pe toate ca înainte", gîndi ea. Cînd se întîlneau, n-aveau niciodată timp să stea de vorbă ca pe vremuri despre lucruri în general ; totdeauna vorbeau despre fapte mărunte. Eleanor zgîndări focul. Fără veste, un zgomot frenetic străbătu încăperea. Era Crosby, care mînuia cu energie gongul din hol. Părea un sălbatic împlinind o răzbunare asupra unei victime netrebnice. Valuri debordante de vuiet strident străbăteau încăperea.

— Doamne,, auzi gongul, trebuie să ne îmbrăcăm pentru cină ! făcu Morris.

Se ridică şi se întinse niţel. Înălţă braţele şi le ţinu o clipă suspendate deasupra capului.

„Aşa o să arate cînd va fi tată de familie", gîndi Eleanor. El îşi lăsă braţele jos şi ieşi din cameră. Eleanor rămase o clipă pe gînduri ; apoi se ridică. „Ce trebuia să ţin minte ? se întrebă. Să-i scriu lui Edward îşi aminti şi, gînditoare, trecu spre masa de scris a maică-si. Acum asta va fi masa mea", îşi spuse, privind sfeşnicul de argint, fotografia în miniatură a bunicului ei, cataloagele furnizorilor — pe unul era gravată cu auriu, pe copertă, o vacă — şi calul-de-mare bălţat, cu o perie pe spinare, pe care Martin i-l dăruise mamei la ultima ei aniversare.

Crosby ţinea uşa sufrageriei deschisă, aşteptînd ca ei să coboare. „Merită să lustruieşti argintăria", gîndea ea. Cuţitele şi furculiţele aruncau raze în jurul mesei. Toată încăperea — scaunele sculptate cu înfloriturí, tablourile în ulei, cele două pumnale de pe etajera căminului şi bufetul falnic —, toate lucrurile acelea solide pe care Crosby le ştergea de praf şi le lustruia în fiece zi arătau cel mai bine seara. „Şi ce familie frumoasă", îşi spuse în continuare pe cînd intrau pe rînd — domnişoarele în rochiile lor drăgălaşe de muselină înflorată în albastru şi alb ; domnii atît de chipeşi în vestoanele lor de seară. Crosby îi trase în afară colonelului scaunul. Dînsul era totdeauna

cel mai bine dispus seara ; își mînca cina cu plăcere. Acum, pentru un motiv oarecare, îi pierise cătrăneala ; era în dispoziția lui jovială. Iar copiii se înveseleau observîndu-i schimbarea.

— E drăguță rochia pe care-o porți, îi spuse Deliei, pe cînd se așeza.

— Vechitura asta ? făcu ea, bătînd ușurel cu palma muselina rochiei.

Cînd era bine dispus, taică-său iradia o vervă, o naturalețe pe care ea le prețuia îndeosebi. Lumea spunea totdeauna despre ea că îi seamănă ; uneori îi părea bine, ca în seara asta, de pildă. Taică-său arăta atît de trandafiriu și curat și atît de vesel în ținuta de seară. Deveneau iar cu toții copii, cînd era el în dispoziția asta, și se simțeau îmboldiți să facă glume de-ale familiei, rîzînd toți, fără vreun motiv anume.

— Eleanor e îngîndurată, spuse colonelul, făcînd cu ochiul către copii. E ziua ei de Grove.

Toată lumea rîse.

Eleanor credea că tata vorbea despre Rover, cîinele, cînd, de fapt, el vorbea despre doamna Egerton. Crosby, care servea supa, își boți fața, fiindcă-i venea să rîdă. Cîteodată colonelul o stîrnea să rîdă pe Crosby atît de tare, că trebuia să întoarcă spatele, prefăcîndu-se că are treabă la bufet.

— A, doamna Egerton ! făcu Eleanor, începîndu-și supa.

— Da, doamna Egerton, despre al cărei păr de aur spune vocea calomniei că n-ar fi chiar pe de-a-ntregul al ei, întări taică-său istoria.

Deliei îi plăcea să asculte povestirile lui taică-său despre India — erau nostime și totodată romantice. Transmiteau ceva din atmosfera de popotă a ofițerilor, cinînd laolaltă în ținută ceremonioasă, pe o seară foarte călduroasă, cu un trofeu enorm de argint tronînd în mijlocul mesei.

„Cînd eram mici, așa era el totdeauna", gîndea Delia. Își amintea cum sărea peste focurile de sărbătoare aprinse afară de ziua ei. Îl urmărea acum azvîrlind cu dibăcie cotletele în farfurii, cu mîna stîngă. Îi admira hotărîrea, bunul-simț. Zvîrlind înainte, cu precizie, cotletele în farfurii, el continua să vorbească.

— Drăgălașa doamnă Egerton îmi amintește de... v-am istorisit vreodată povestea bătrînului meu camarad Badger Barker și...

— Domnișoară, se auzi glasul șoptit al lui Crosby, care deschisese ușa în spatele lui Eleanor. O trase deoparte pe Eleanor șoptindu-i ceva.

— Vin acum, făcu Eleanor, ridicîndu-se.

— Ce se-ntîmplă ? ce se-ntîmplă ? întrebă colonelul, oprindu-se în mijlocul frazei.

Eleanor ieși din odaie.

— A trimis vorbă ceva infirmiera, zise Milly.

Colonelul, care chiar atunci se servise și el cu un cotlet, rămase cu furculița și cuțitul în mînă. Stăteau toți cu furculițele și cuțitele suspendate. Nimănui nu-i mai venea să mănînce.

— Ei ! Hai să ne continuăm masa, spuse colonelul, atacînd brusc cotletul. Își pierduse voioșia.

Morris avu inițiativa de a se servi cu cartofi.

Apoi reapăru Crosby. Stătea în ușă și ochii ei albaștri-splălăciți păreau foarte proeminenți.

— Ce e, Crosby ? Ce e ? întrebă colonelul.

— Stăpîna, Sir, mi se pare că e mai rău, Sir, spuse ea, cu un scîncet straniu în glas.

Cu toții se ridicară.

— Stați aici ; mă duc eu să văd, spuse Morris.

Îl urmară cu toții pînă în hol. Colonelul tot își mai ținea șervetul în mînă. Morris o luă la fugă pe scări, pînă sus, într-o clipă fu înapoi.

— Mama a leşinat adineauri, îi spuse colonelului. Mă duc să-l aduc pe Prentice.

Îşi înşfăcă pălăria şi haina şi coborî în fugă treptele din faţă. Îl auziră fluierînd după o birjă pe cînd ei rămăseseră nehotărîţi în hol.

— Terminaţi-vă cina, fetelor, spuse colonelul pe un ton peremptoriu.

El însă se plimba în sus şi-n jos prin salon, cu şervetul de masă în mînă.

„A venit timpul, îşi spunea Delia. A venit timpul !"

O stăpînea un extraordinar sentiment de uşurare şi de emoţie. Taică-său măsura cu pasul o odaie după alta ; se luă după el, evitîndu-l însă. Îşi semănau prea mult ; fiecare din ei ştia ce simte celălalt. Fata se opri la fereastră, privind în susul străzii. Căzuse o aversă de ploaie. Strada era udă, acoperişurile luceau. Nori întunecaţi alunecau pe cer ; crengile se zbăteau în sus şi-n jos, în lumina felinarelor. Şi în ea se zbătea ceva. Ceva necunoscut părea să se apropie, apoi un fel de hohot înăbuşit îndărătul ei o făcu să se întoarcă. Era Milly. Sta lîngă etajera căminului, sub tabloul fetei îmbrăcate în alb, cu coşul de flori în poală, şi lacrimile îi lunecau încet pe obraji. Delia se îndreptă către dînsa ; s-ar fi cuvenit să meargă la ea, s-o îmbrăţişeze ; dar n-o putea face. Pe obrajii lui Milly lunecau lacrimi adevărate. Ochii însă îi rămîneau uscaţi. Se înapoie la fereastră. Strada era pustie, doar crengile se zbuciumau, în lumina felinarelor. Colonelul umbla în sus şi-n jos ; într-un rînd se ciocni de-o masă şi zise : „La naiba !"

Auzeau paşi prin odaia de sus. Auzeau glasuri murmurînd. Delia se întoarse către fereastră. Pe stradă, un cupeu se apropia în trap. Morris sări afară de îndată ce trăsura opri. Doctorul Prentice îl urmă. Se duse direct la etajul de sus. Morris se întoarse la ceilalţi în salon.

— De ce nu vă terminaţi masa ? întrebă colonelul morocănos, oprindu-se din mers şi ţinîndu-se drept în faţa lor.

— O, după ce-are să plece doctorul, făcu Morris agasat.

Colonelul îşi reluă mersul de colo-colo. Apoi se opri şi rămase cu mîinile la spate în faţa focului. Avea un aer încordat şi stăpînit, de parcă ar fi stat pregătit pentru o situaţie grea.

„Amîndoi jucăm teatru, gîndi Delia, furişînd o privire către el, dar el joacă mai bine ca mine."

Privi iarăşi în stradă. Cădea ploaia. Prin faţa felinarelor sticleau fire lungi de lumină argintie.

— Plouă, rosti ea încet, dar nimeni nu-i răspunse.

În sfîrşit, auziră zgomot de paşi pe scări, şi doctorul Prentice intră la ei. Închise uşa încet, dar nu spuse nimic.

— Ei ? zise colonelul, venind pînă în dreptul lui şi privindu-l.

Urmă o tăcere prelungită.

— Cum o găsiţi ? întrebă colonelul.

Doctorul Prentice ridică uşor din umeri.

— Şi-a revenit, spuse. Pentru moment, adăugă.

La cuvintele lui, Delia simţi ca o lovitură violentă în cap. „Va să zică n-ai să mori", îşi spuse în gînd, cu ochii la portretul fetei care şedea ca într-un leagăn pe trunchiul unui copac ; părea să se hlizească la fiică-sa cu o maliţie surîzătoare. „N-ai să mori — niciodată, niciodată !" plînse frîngîndu-şi mîinile sub portretul mamei ei.

— Ei, acu ne terminăm cina ? zise colonelul, luîndu-şi şervetul lăsat pe masa din salon.

„Păcat ! S-a stricat toată cina", gîndea Crosby, aducînd înapoi cotletele de la bucătărie. Carnea se uscase, iar cartofii făcuseră o crustă cafenie pe deasupra. Una dintre lumînări pîrlise abajurul, băgă de seamă, pe cînd depunea platoul în faţa colonelului. Apoi ieşi, închizînd uşa, iar ei începură din nou să mănînce.

Era liniște în toată casa. Ciinele dormea pe rogojina lui la picioarele scării. Dincolo de odaia bolnavei era liniște peste tot. Un sforăit ușor venea din camera unde dormea Martin. În odaia de peste zi a copiilor, madam C. și dădaca își reluaseră cina întreruptă cînd auziră zgomotul din hol. Rose dormea în odaia de noapte a copiilor. Cîtăva vreme dormi adînc, încovrigată, cu pledurile răsucite strîns deasupra capului. Apoi se mișcă și întinse afară brațele. Ca dintre ape se înălțase ceva pe creasta întunericului. O formă ovală, albă, atîrna în fața-i legănîndu-se, parcă agățată de o sfoară. Clocotea în spume, cu pete cenușii, care se umflau și piereau. Rose se trezi de-a binelea. O față atîrna aproape de dînsa, ca legănată de un capăt de sfoară. Închise ochii ; dar fața tot acolo era, fierbînd în spume, umflîndu-se, pierind, cenușie, albă, purpurie și ciupită de vărsat. Ea întinse mîna să atingă patul cel mare de alături. Dar era gol. Ascultă. Auzi clinchet de cuțite și murmur de glasuri în odaia de zi a copiilor, de partea cealaltă a coridorului. Dar nu putea dormi. Se sili să se gîndească la o turmă de oi închisă în țarc, pe un cîmp. Puse o oaie să sară peste gardul țarcului. Apoi alta. Le numără în timp ce săreau. Una, două, trei, patru — săreau peste gard. Dar oaia a-cincea nu voia să sară. Se întoarse și se uită la ea. Fața ei lungă și îngustă era cenușie ; mișca din buze ; era fața omului rezemat de stîlp, și ea singură cu fața aceea. Dacă închidea ochii, fața era acolo ; dacă-i deschidea, tot acolo era.

Se așeză în capul oaselor și strigă :

— Dădacă ! Dădacă !

Era liniște de moarte peste tot. În odaia de alături zăngănitul cuțitelor și furculițelor încetase. Ea singură cu ceva groaznic. Apoi auzi un tîrșîit pe coridor. Se apropie tot mai mult. Chiar omul acela era. Mîna lui sta pe clanță. Ușa se deschise. Un unghi de lumină căzu de-a curmezișul lavoarului. Cana și ligheanul erau luminate. Bărbatul acela intrase acum la ea în odaie... dar era Eleanor.

— De ce nu dormi ? spuse Eleanor.

Aşeză jos lumînarea cu care venise şi începu să netezească aşternutul. Era motolit tot. O privi pe Rose. Ochii îi străluceau foarte tare şi obrajii îi erau încinşi. Ce se petrecea cu ea ? O treziseră oare cînd umblaseră pe scări, coborînd din odaia mamei ?

— De ce n-ai putut să dormi ? o întrebă.

Rose mai căscă o dată, dar era mai curînd un oftat decît un căscat. Nu-i putea spune lui Eleanor ce văzuse. Se simţea foarte vinovată — avea motiv să mintă în privinţa feţei pe care o văzuse.

— Am visat ceva rău, zise. M-am speriat.

Un ciudat tremur îi străbătea trupul, cum şedea aşa în pat, în capul oaselor. Ce se întîmplase oare ? se întrebă iar Eleanor. Se bătuse oare cu Martin ? Fugărise iarăşi pisicile prin grădina domnişoarei Pym ?

— Ai fugărit iar pisicile ? o întrebă. Săracele pisici, adăugă, asta nu le place la fel de tare cît nu ţi-ar plăcea nici ţie.

Dar ştia bine că spaima lui Rose n-avea nimic de a face cu pisicile. Îi ţinea încleştat degetul ; privea ţintă în faţa ei, cu o expresie ciudată în ochi.

— Ce-ai visat ? o întrebă, aşezîndu-se pe marginea patului.

Rose se uită fix în ochii ei ; nu putea să-i spună ; dar trebuia s-o facă pe Eleanor cu orice preţ să stea cu ea.

— Mi s-a părut că se-aude un om prin cameră, izbuti în cele din urmă să vorbească. Un hoţ, adăugă.

— Un hoţ ? Aici ? făcu Eleanor. Dar, Rose, cum poate un hoţ să intre aici, în camera copiilor ? E Papa, e Morris, ei n-ar lăsa niciodată un hoţ să vină în camera ta.

— Nu, zise Rose. Papa l-ar omorî, adăugă. Era ciudat cum îi zvîcnea trupul. Dar voi toţi ce faceţi acolo ? întrebă fără astîmpăr. Încă nu v-aţi culcat ? Nu e foarte tîrziu ?

— Ce facem noi ? zise Eleanor. Stăm în salon. Nu e foarte tîrziu.

Pe cînd vorbea, un sunet slab pătrunse în cameră. Cînd vîntul era prielnic, se auzea pînă la ei clopotul de la St. Paul. Blîndele unde sonore se răspîndeau prin văzduh : una, două, trei, patru... Eleanor numără opt, nouă, zece. Era surprinsă că bătăile se opriseră atît de curînd.

— Vezi, nu-i decît zece, spuse. Ei i se păruse mult mai tîrziu. Dar ultima bătaie se mistui în aer. Aşa, acum o să adormi, spuse.

Rose îi strînse mîna şi i-o ţinu :

— Nu pleca, Eleanor, încă nu ! o imploră fetiţa.

— Hai, spune-mi, ce te-a speriat ? încercă iar Eleanor.

Fetiţa îi ascundea ceva ; acum era sigură de asta.

— Am văzut... începu Rose. Făcea o mare sforţare să spună adevărul, să-i spună despre omul proptit de stîlp. Am văzut... repetă.

Dar se deschise uşa şi intră dădaca.

— Nu ştiu ce e cu Rose astă-seară, zise intrînd aferată. Simţea o oarecare vinovăţie ; stătuse jos cu ceilalţi servitori, flecărind despre stăpînă. De obicei doarme aşa bine, adăugă apropiindu-se de pat.

— Ei, acum e-aici dădaca, zise Eleanor. Vine să se culce. Şi atunci n-o să-ţi mai fie teamă, nu-i aşa ?

Netezi bine aşternutul şi o sărută pe fetiţă. Se ridică şi-şi luă lumînarea.

— Noapte bună, dădacă, zise, întorcînd spatele spre a părăsi odaia.

— Noapte bună, domnişoară Eleanor, răspunse dădaca, punînd oarecare căldură în glas, fiindcă jos, ceilalţi spuneau că stăpîna nu mai are mult. Hai, întoarce-te şi dormi, drăguţă, îi spuse fetiţei, sărutînd-o pe frunte, fiindcă-i părea rău pentru micuţa care atît de curînd avea să rămînă orfană de mamă.

Apoi îşi desprinse butonii de argint de la manşete şi începu să-şi scoată din păr acele, stînd în jupoane în faţa scrinului cel galben cu sertare.

— Am văzut, repetă Eleanor, închizînd uşa odăii copiilor, am văzut...

Ce văzuse oare ? Ceva oribil, ceva ascuns. Dar ce ? Era acolo, ascuns, îndărătul ochilor ei încordaţi.

Ţinea lumînarea nițel aplecată. Trei picuri de seu căzură pe marginea duşumelii lustruite, pînă să bage de seamă. Îndreptă lumînarea şi coborî scările. Umblînd, îşi încorda auzul. Era linişte. Martin dormea. Maică-sa dormea. Cum trecea prin faţa uşilor şi cobora scările, o greutate mare părea să se lase asupră-i. Stătu locului, privind jos spre hol. O năpădi o zăpăceală, senzaţia că nu ştie încotro s-o apuce. „Unde mă aflu ?“ se întreba, aţintindu-şi ochii asupra unei cadre grele..„Ce e asta ?“ I se părea că e singură în miezul neantului şi totuşi trebuia să-şi poarte povara ; înălţă uşor braţele, de parcă ar fi purtat un ulcior, un ulcior de pămînt, pe cap. Se opri iar. Marginea unui vas larg prindea contur în luminile ochilor ei ; avea apă în el ; şi ceva galben. Era strachina cîinelui, îşi dădu seama ; galbenul era pucioasa din strachina cîinelui ; cîinele dormea încovrigat la picioarele scării. Ea păşi cu grijă peste trupul animalului adormit şi se duse în salon.

Cu toţii ridicară ochii cînd intră Eleanor. Morris ţinea în mînă o carte, dar nu citea ; Milly avea ceva de cusut în mînă, dar nu cosea ; Delia stătea tolănită în jilţul ei, fără să facă absolut nimic. Eleanor rămase puţin locului, şovăind. Apoi se îndreptă către masa de scris.

— O să-i scriu lui Edward, murmură. Luă tocul, dar şovăia. Îi venea greu să-i scrie lui Edward, pe care-l vedea aievea în faţa ei, pe cînd lua tocul şi netezea hîrtia de scris pe masă. Ochii lui erau prea apropiaţi unul de altul ; îşi peria creasta de păr ridicînd-o, în faţa oglinzii, într-un fel care pe dînsa o irita. ...„Nigs“... („...Sclivisitul“...) era porecla pe care i-o dăduse ea.

„Dragul meu Edward“, începu să scrie, alegînd pentru această ocazie „Edward“ şi nu „Nigs“.

Morris ridică ochii din cartea pe care încerca s-o citească. Scîrţîitul peniţei lui Eleanor îl agasa. Ea se opri ; apoi mai scrise ; apoi duse mîna la frunte. Toate necazurile erau lăsate pe umerii ei. Totuşi Eleanor îl irita. Totdeauna punea întrebări, niciodată nu asculta răspunsurile. Se uită iarăşi în carte. Dar la ce bun să mai încerce să citească ? Atmosfera de emoţie înăbuşită îi era neplăcută. Nu putea face nimic nici unul dintre ei, dar iată şedeau cu toţii în atitudini de emoţie stăpînită. Îl iritau împunsăturile lui Milyy, Delia tolănită în jilţ, lenevind, ca de obicei. Şi el, închis ca într-o cuşcă, alături de toate aceste femei, într-o atmosferă de emoţie falsă. Iar Eleanor tot scria, scria, scria. Nu era nimic despre care ar fi putut scrie, dar, iată, acum lingea plicul şi lipea timbrul.

— S-o duc eu ? zise, lăsînd cartea.

Se ridică, parcă bucuros să aibă ceva de făcut. Eleanor îl însoţi pînă la uşa din faţă, lăsînd-o deschisă pînă cînd băiatul să ajungă la stîlpul cutiei poştale. Ploua uşurel, şi stînd în faţa uşii, respiră aerul blînd, jilav şi urmări ciudatele umbre care tremurau pe trotuar, pe sub copaci. Morris dispăru printre umbrele de după colţul străzii. Eleanor îşi aminti cum stătea la uşă cînd Morris era un băieţel care mergea la şcoală cu ghiozdanul în mînă. Ea îi făcea cu mîna ; cînd ajungea la colţ, totdeauna se întorcea şi el să-şi fluture mîna către dînsa. Era o mică ceremonie stranie, abandonată acum, cînd amîndoi crescuseră mari. Umbrele se legănau pe cînd sta ea acolo aşteptîndu-l ; o clipă mai tîrziu, Morris ieşi din semiîntuneric. Se apropia de-a lungul străzii, urcă scările.

— O s-o primească mîine, zise, în cel mai rău caz cu al doilea curier.

Închise uşa şi se aplecă să prindă lanţul. Ei i se părea, auzind zdrăngănitul lanţului, că amîndoi acceptaseră ca pe un fapt gîndul că nu se va întîmpla nimic în noaptea asta.

Își evitau reciproc privirea celuilalt ; nici unul nu mai voia nici o emoție în noaptea asta. Se înapoiară în salon.

— Bine, zise Eleanor, privind împrejuru-i, cred c-o să mă duc să mă culc. Infirmiera are să sune, mai zise, dacă va avea nevoie de ceva.

— Am putea să mergem la culcare și noi, propuse Morris.

Milly începu să-și împăturească broderia. Morris prinse să scormonească în foc, să-l stingă.

— Ce foc idiot ! exclamă iritat.

Cărbunii se îngrămădiseră laolaltă. Ardeau cu vîlvătaie.

Deodată se auzi o sonerie. Eleanor îi aruncă o privire lui Morris și părăsi iute încăperea. Morris o urmă.

„La ce bun ? gîdea Delia. Altă falsă alarmă." Se ridică.

— Nu-i decît infirmiera, îi spuse Milly, care se ridicase, speriată.

„Doar n-o să înceapă iar să plîngă", gîndi Delia și o luă agale spre camera din față. Pe etajera căminului ardeau lumînări ; luminau portretul mamei. Fata în alb părea să prezideze desfășurarea tărăgănată a morții sale, cu o nepăsare zîmbitoare, care o ofensa pe fiică-sa.

„N-ai să mori, n-ai să mori !" făcu Delia cu amărăciune, ridicîndu-și ochii spre ea.

Taică-său, alarmat de sonerie, venise și el în odaie. Purta pe cap o tichie roșie, cu un ciucure absurd.

„Totul e zadarnic, spunea Delia în gînd, uitîndu-se la taică-său. N-o să se întîmple nimic, chiar nimic", își spunea privindu-l. Dar în clipa aceasta intră în odaie Eleanor. Era albă la față.

— Unde-i Papa ? întrebă, privind împrejur. Îl văzu. Vino, Papa, vino, zise, întinzînd mîna către el. Mama moare... Și copiii, îi spuse, peste umăr, lui Milly.

Două pete mici albe se iviră deasupra urechilor lui taică-său, observă Delia. Trecu cu pași mari înaintea lor pe scări. Îl urmară, într-o mică procesiune. Cîinele, observă

Delia, încercă să urce şi el ; dar Morris îl împinse înapoi. Cel dintîi intră în dormitor colonelul ; apoi Eleanor ; apoi Morris ; apoi se ivi Martin trăgîndu-şi halatul ; iar apoi Milly o aduse pe Rose, înfăşurată într-un şal. Delia rămăsese în urma celorlalţi. Erau atît de mulţi în odaie, încît ea trebui să rămînă în prag. De acolo le vedea pe cele două infirmiere stînd cu spatele spre peretele opus. Una din ele plîngea, aceea, observă ea, care venise abia azi după-amiază. De unde stătea, nu putea vedea patul. Dar îl vedea pe Morris îngenuncheat. „Ar trebui oare să îngenunchez şi eu ? se întreba. Nu pe coridor", hotărî. Privi în altă parte ; văzu mica fereastră din capătul coridorului... Cădea ploaia... de undeva venea o lumină care făcea picurii de ploaie să strălucească. Una după alta picăturile lunecau pe geam ; lunecau şi apoi se opreau ; o picătură se alătura alteia şi apoi alunecau din nou. Era linişte desăvîrşită în dormitor.

„Asta e moartea ?" se întreba Delia. O clipă părea că se află ceva acolo. Un zid de apă păru că se cască de fiecare parte ; cele două ziduri rămaseră despărţite de gol. Era linişte desăvîrşită. Apoi se auzi un freamăt, un tîrşiit de picioare în dormitor, şi taică-său ieşi poticnindu-se.

— Rose ! strigă. Rose ! Rose !

Ţinea braţele întinse, cu pumnii încleştaţi. „Foarte bine ai jucat asta", îi spuse în gînd Delia cînd trecu pe lîngă ea. Era ca o scenă dintr-o piesă de teatru. Ea observă, fără nici o tulburare, că picurii de ploaie continuau să cadă. O picătură întîlnea în lunecare o alta şi, contopite într-una singură, se rostogoleau către marginea de jos a geamului.

Ploua. O ploaie măruntă, o aversă domoală stropea trotuarele, făcîndu-le lucioase, ca unse. Merita oare să deschizi umbrela, era oare nevoie să fluieri după o trăsură, se întrebau cei care ieşeau de pe la teatre, privind în sus către cerul blînd, lăptos, de pe care stelele se şterseseră. Unde cădea pe pămînt, pe cîmpuri şi grădini, ploaia scotea

la suprafaţă mirosul pămîntului. Ici o picătură sta în cumpănă pe un fir de iarbă ; colo umplea potirul unei flori de cîmp, pînă adia un vînticel şi apa se scutura. Merită oare să te adăposteşti sub tufişul de gherghină, păreau să se întrebe oile ; iar vacile, care ieşiseră mai dinainte pe cîmpul cenuşiu, mestecau mai departe, sub tufişurile întunecate, rumegînd somnoroase, cu stropi de apă pe piele. Ploaia cădea pe acoperişuri — aici în Westminster, dincolo în Dumbrava Ladbrocke ; pe marea cea vastă milioane de ace împungeau monstrul albastru, ca un duş imens. Peste largile cupole, peste turlele subţiri ale cetăţilor universitare cufundate în somn, peste bibliotecile cu geamuri încastrate în plumb, peste muzeele acum îmbrăcate în linţolii de pînză cafenie, ploaia cea blîndă luneca spre pămînt, pînă ce, ajunsă la gurile rîzătoarelor fantasme ale himerelor cu gheare multe, se răspîndea într-o mie de stranii indentaţii. Un beţiv, strecurîndu-se afară din cîrciumă, blestema ploaia într-un gang îngust. Femei lehuze îl auzeau pe doctor zicînd către moaşă : „Plouă". Şi clopotele de la Oxford, balansîndu-se încolo şi încoace ca nişte marsuini leneşi într-o mare de ulei, îşi intonau contemplativ incantaţia muzicală. Ploaia frumoasă, ploaia domoală se revărsa deopotrivă asupra celor cu mitră pe creştet şi asupra celor cu capetele goale, cu o nepărtinire ce dădea a înţelege că zeul ploii, dacă exista un asemenea zeu, gîndea : „Să nu le fie dăruită doar celor foarte înţelepţi, doar celor foarte mari, ci toate fiinţele ce respiră pe pămînt, cele care pasc şi cele care rumegă, cei neştiutori şi cei nefericiţi, cei ce trudesc la cuptoare făcînd nenumărate copii ale aceleiaşi oale, cei ce-şi poartă mintea înfierbîntată printre literele întortocheate, precum şi doamna Jones din alee să se împărtăşească din mărinimia mea."

Ploua la Oxford. Ploaia cădea domol, stăruitor, făcînd un mic zgomot şuşotit şi gîlgîitor în burlane. Edward, aplecat peste fereastră, mai putea vedea copacii din grădina

colegiului, albiți de ploaie. În afara susurului copacilor și al ploii, era liniște deplină. Un miros jilav de pămînt se înălța din solul umed. Se aprindeau lumini ici și colo în masa întunecată a colegiului ; și într-un colț se ridica o movilă gălbuie, unde lumina felinarului cădea asupra unui pom înflorit. Iarba devenea nevăzută, fluidă, cenușie, ca apa.

Edvard trase adînc aer în piept, cu satisfacție. Dintre toate clipele zilei, pe aceasta o iubea mai mult — cînd sta și privea spre grădină. Trase iar în piept aerul răcoros, umed, apoi se îndreptă și se întoarse spre odaie. Muncea foarte mult. Ziua îi era împărțită, după sfatul directorului său de studii, în ore și jumătăți de ore ; dar acum mai avea cinci minute pînă să înceapă. Aprinse lampa de citit. Într-un fel, lumina verde îl făcea să arate cam palid și slab, totuși era foarte frumos. Cu trăsăturile lui ferme și cu părul blond, pe care dintr-o mișcare a degetelor îl peria în sus, în chip de creastă, arăta ca un tînăr elin de pe o friză. Zîmbi. Se gîndea, privind ploaia, cum, după întrevederea dintre taică-său și directorul de studii, cînd bătrînul Harbottle spusese : „Fiul dumneavoastră are perspective", babacul insistase să vadă odăile pe care le locuise tatăl lui pe cînd era la colegiu. Intraseră fără de veste și găsiseră pe un tip cu numele de Thompson, în genunchi, aținînd focul cu niște foale.

— Tatăl meu a locuit aici. Sir, spusese colonelul, în chip de scuză.

Tînărul se roșise foarte tare și spusese :

— Da, bineînțeles.

Edward zîmbi. Da, bineînțeles, repetă. Era timpul să înceapă. Înălță flacăra lîmpii. Cînd flacăra spori, își văzu lucrarea desprinzîndu-se net din penumbra înconjurătoare, într-un cerc limpede de lumină vie. Se uită la manuale, la dicționarele așternute în fața-i. Totdeauna avea oarecare îndoieli înainte de-a începe. Tatăl său ar fi fost groaznic de supărat dacă el eșua... Ținea din tot sufletul să-l vadă

reuşind. Îi trimisese o duzină de sticle de „Porto" din cel mai bun „pentru înviorare la nevoie", aşa spusese. Dar la urma urmei, şi Marsham urmărea aceeaşi ţintă — şi micul evreu de la Birmingham ; însă acum era timpul să înceapă. Unul după altul, clopotele din Oxford începură să-şi trimită lentele lor sunete prin văzduh. Băteau greoi, inegal, de parcă ar fi fost nevoite să înlăture aerul din calea lor şi aerul ar fi atîrnat greu. Iubea sunetul clopotelor. Ascultă pînă ce ultima bătaie se stinse ; apoi îşi trase scaunul lîngă masă ; timpul trecea ; acum trebuia să lucreze.

O cută mică i se adînci între sprîncene. Încreţea fruntea citind. Citea ; făcea cîte o însemnare ; apoi iarăşi citea. Toate zgomotele pieriseră pentru el. Nu vedea nimic decît textul grecesc din faţă-i. Dar pe măsură ce citea, treptat, gîndirea i se încălzea, era conştient de ceva ce-şi iuţea ritmul şi se concentra tot mai strîns în mintea lui. Sesiza frază după frază exact, cu hotărîre, mai exact — observă, în timp ce-şi făcea o scurtă însemnare marginală — decît în seara precedentă. Mici cuvinte neînsemnate dezvăluiau acum cîte o nuanţă de sens care schimba înţelesul. Propria-i îndemînare de a prinde fraza în miezul ei îi dădea o febrilă aţiţare. Iată, ăsta era textul, limpede şi întreg. Dar el trebuia să fie precis ; exact ; chiar şi micile însemnări mîzgălite în grabă trebuiau să fie limpezi ca litera de tipar. Se îndreptă către o anume carte ; apoi către altă. Apoi se rezemă de spătar, să vadă cu ochii închişi. Trebuia să nu lase nimic să se topească în vag.

Începură iar să bată clopotele. Asculta. Clopotele băteau înainte. Cutele ce i se săpaseră pe obraz se destinseră ; se lăsă înapoi pe speteaza scaunului ; muşchii i se relaxară ; ridică privirea de la cărţile lui spre zona de semiîntuneric. Se simţea de parcă s-ar fi tolănit pe-o pajişte, după o alergare. Dar pentru moment, i se părea că încă mai aleargă ; mintea îi mergea înainte, fără sprijinul cărţii. Îşi urma singură drumul, fără obstacole, printr-o lume de pură semnificaţie ; însă, treptat, semnificaţia se pierdea pentru el.

Cărţile se aliniau pe perete ; vedea panelurile gălbui ; un mănunchi de maci într-un vas albastru. Ultima bătaie de clopot se stinsese. Scoase un oftat şi se ridică de la masă.

Se aşeză iar la fereastră. Ploua, dar albul pierise. Afară de cîte o frunză lucind umedă ici şi colo, grădina era acum numai întuneric — movila gălbuie cu pomul înflorit dispăruse. Clădirile colegiului se întindeau într-o masă joasă, ca şi culcate în jurul grădinii, ici pătate cu roşu, colo cu galben, pe unde ardeau lumini îndărătul draperiilor, iar dincolo capela masivă şi îndesată se proiecta pe cerul care, din cauza ploii, părea să vibreze uşor. Însă nu mai era tăcere. Ascultă ; nu se auzea un zgomot anume, dar, pe cînd sta şi privea afară, clădirea zumzăia de viaţă. Se auzi o subită izbucnire de rîsete ; apoi sunetele unui pian ; apoi un indescriptibil clinchet şi zăngănit, ca de porţelanuri ; apoi iarăşi zgomotul ploii şi al burlanelor şopotind şi gîlgîind pe cînd sugeau şi sorbeau apa. Se întoarse înapoi în odaie.

Se făcuse răcoare ; focul aproape că se stinsese ; doar un pic de jăratic mai sclipea roşu sub cenuşă. Îşi aminti la timp de darul lui taică-său — vinul care sosise în dimineaţa aceea. Se îndreptă spre bufet şi îşi turnă un pahar de Porto. Ridicîndu-l în lumină, zîmbi. Revedea mîna lui taică-său, cu două noduri lucioase în locul degetelor, ţinînd paharul, cum îl ţinea el totdeauna, împotriva luminii, înainte de a bea.

„Nu poţi să înfigi cu sînge rece baioneta în trupul unui om", îşi amintea că îi spusese odată. „Şi nu poţi, fără să bei, să pregăteşti un examen", îşi zise Edward. Şovăi ; ţinu paharul în lumină, cum făcea taică-său.

Apoi sorbi. Puse paharul pe masă, în faţa sa. Se întoarse iar la *Antigona*. Citea ; apoi sorbea ; iar citea ; apoi sorbea iarăşi. O dulce dogoare i se răspîndea de la ceafă de-a lungul şirii spinării. Vinul părea să împingă şi să deschidă mici uşi despărţitoare în mintea lui. Şi — vinul să fi fost, ori cuvintele să fi fost — o scoică luminoasă se

înfiripă, un fum purpuriu, din care ieşi la iveală o tînără grecoaică ; şi totuşi o tînără englezoaică. Iat-o stînd printre marmuri şi asfodele, şi totuşi stînd printre tapete „Morris" şi dulapuri cu porţelanuri — vară-sa Kitty, aşa cum o văzuse ultima dată, cînd dejunase la casa rectorului. Era şi una şi alta — Antigona şi Kitty ; aici în carte ; acolo în cameră ; scăldată în lumină, înaltă, ca o floare purpurie. Nu, exclamă el, cîtuşi de puţin ca o floare ! Căci de va fi existat vreodată o fată dreaptă, emanînd viaţă, rîzînd şi respirînd, Kitty era aceea, în rochia albă şi albastră pe care o purtase ultima oară cînd dejunase el la casa rectorului. Traversă către fereastră. Pătrate roşii se reflectau printre copaci. Se dădea o recepţie la casa rectorului. Oare cui îi vorbea ea acum ? Ce spunea ? Se întoarse la masă.

— A, la naiba ! exclamă, împungînd hîrtia cu creionul. Vîrful se rupse.

În clipa aceea auzi un ciocănit în uşă, încet, nu poruncitor, ciocănitul unuia care e în trecere, nu al unuia care vrea să intre. Se duse şi deschise. Colo, pe scara de sus, se înălţa statura unui tînăr uriaş, aplecat spre balustradă.

— Intră, spuse Edward.

Tînărul coborî cu încetineală treptele. Era foarte mare. Ochii lui proeminenţi luară o expresie de teamă la vederea cărţilor de pe masă. Le privi. Cărţile de limba greacă. Dar, la urma urmelor, era şi vin pe masă.

Edward turnă în pahare. Pe lîngă Gibbs, el arăta ceea ce Eleanor numea „sclivisit". Simţea el însuşi contrastul. Mîna cu care ridica paharul părea a unei fete, pe lîngă laba mare şi roşie a lui Gibbs. Mîna lui Gibbs, pîrjolită de soare pînă la o nuanţă stacojie deschisă, părea o bucată de carne crudă.

Vînătoarea era subiectul ce-l aveau în comun. Edward se rezemase de speteaza scaunului şi îl lăsa pe Gibbs să vorbească. Era, de fapt, foarte plăcut să-l asculţi pe Gibbs călărind pe aceste poteci englezeşti de ţară. Vorbea despre vînătoarea de puiandri de vulpe, în septembrie ; şi

despre o gloabă, cam neînvățată, dar lesne de găsit. Spunea :

— Îți amintești de ferma aia pe dreapta cînd urci spre Stapley ? Și de fata aia frumușică ? Făcu cu ochiul: Ghinion, s-a măritat c-un pădurar.

Spunea — Edward urmărindu-l cum da pe gît paharul de Porto — că abia așteaptă să treacă afurisita asta de vară. Apoi istorisea iar vechea poveste despre căţeaua-prepelicar.

— Să vii să stai la noi în septembrie spunea cînd ușa se deschise atît de tăcut, încît Gibbs nici n-o auzi, și lunecă înăuntru alt om, cu totul alt om.

Intră Ashley. Era exact opusul lui Gibbs. Nici înalt, nici mărunt, nici brun, nici blond. Dar n-avea o înfățișare de trecut cu vederea — deloc. În parte, impresiona prin felul lui de a se mișca, de parcă scaunul, masa ar fi exercitat vreo influență pe care el o simțea prin niște nevăzute antene sau prin mustăți, ca pisicile. Se lăsă în scaun, grijuliu, cu delicatețe, și se uită pe masă ; păru să citească un rînd dintr-o carte. Gibbs se opri la mijlocul frazei.

— *Hello,* Ashley ! spuse cam brusc. Apoi se întinse peste masă și-și mai turnă un pahar din vinul colonelului. Acum sticla era goală. Îmi pare rău, nu mai e, zise, privindu-l pieziș pe Ashley.

— Nu mai deschide altă sticlă pentru mine, făcu repede Ashley.

Vocea lui era cam strepezită, parcă nu s-ar fi simțit în largul lui.

— Da' o să mai vrem și noi, spuse Edward, cu naturalețe.

Se duse în sufragerie să mai aducă vin. „Al dracului de penibil, reflectă, oprindu-se printre sticle. Asta înseamnă altă ceartă cu Ashley", gîndi el sumbru pe cînd alegea sticla, și se mai certase de două ori cu Ashley, din pricina lui Gibbs în semestrul ăsta.

Se întoarse cu sticla şi se aşeză pe un scăunel între cei doi. Destupă vinul şi turnă în pahare. Cum şedea aşa între ei, amîndoi îl priveau cu admiraţie. Vanitatea lui, de care rîdea totdeauna Eleanor, era măgulită. Îi plăcea să simtă asupră-i privirile lor. Şi, totuşi, gîndi, el se simţea la largul lui cu fiecare dintre dînşii ; putea vorbi despre vînătoare cu Gibbs şi despre cărţi cu Ashley. Ashley însă nu putea vorbi decît despre cărţi, iar Gibbs — aici zîmbi — nu putea vorbi decît despre fete. Fete şi cai. Turnă trei pahare cu vin.

Ashley sorbea cu delicateţe, iar Gibbs, cu mîinile lui roşii şi mari pe pahar, îşi turna vinul pe gît. Discutară despre curse, apoi despre examene. După aceea Ashley, aruncînd o privire spre cărţile de pe masă, întrebă :

— Şi tu ?

— N-am nici o umbră de şansă, făcu Edward. Afecta nepăsare.

Pretindea să dispreţuiască examenele, dar asta era prefăcătorie. Pe Gibbs îl păcălea ; Ashley însă îi ghicea gîndurile. Ashley îl prindea adeseori cu mici vanităţi dintr-acestea ; dar care nu-l făceau decît să-l îndrăgească mai mult. „Cît e de frumos, gîndea acum, cum şade aşa printre noi, cu lumina căzîndu-i pe creasta de păr blond. Parcă-i un tînăr grec ; puternic ; şi, totuşi, într-un fel slab, avînd nevoie de ocrotirea mea !“

Trebuia apărat de brute ca Gibbs, gîndea el pătimaş ; căci Ashley nu înţelegea cum putea să rabde Edward pe această brută greoaie, care veşnic mirosea a bere şi a cai, gîndea, ascultîndu-l vorbind.

Cînd intrase, prinsese sfîrşitul unei fraze care-l înfuriase, o frază care părea să arate că cei doi făcuseră un plan comun.

— Bine, atunci să vorbesc cu Storey despre gloaba aia, spunea Gibbs acum, ca încheiere a unei înţelegeri asupra căreia căzuseră de acord înainte de a intra el.

Un spasm de gelozie îl străbătu pe Ashley. Pentru a-l ascunde. întinse mîna și luă o carte ce sta deschisă pe masă. Se prefăcu că citește.

O făcea ca să-l insulte pe el, așa simțea Gibbs. Ashley — știa asta — îl socotea drept o namilă de brută grosolană ; porcul ăsta mizerabil intra, strica tot băgîndu-se în vorbă și-apoi începea să-și dea aere pe socoteala lui. Foarte bine ; avusese de gînd să plece ; acum are să stea; are să-i vină el de hac, știe el cum. Se îndreptă către Edward și continuă să vorbească :

— Să nu te temi că ne plictisim, ai mei or să fie sus, în Scoția, zise.

Ashley întoarse înverșunat o pagină. Va să zică, au să fie singuri ei doi. Edward începea să guste situația ; maliţios, îi cînta în strună celuilalt.

— Foarte bine, zise. Dar o să trebuiască să ai grijă să nu mă fac de rîs, adăugă.

— A, o să fie doar o vînătoare de puiandri, spuse Gibbs.

Ashley întoarse altă pagină. Edward aruncă o privire spre carte. O ținea cu susul în jos. Dar mutîndu-și privirea spre Ashley, îi văzu capul proiectat pe panelele peretelui și pe maci. „Cît de civilizat arată, gîndi el, față de Gibbs ; și cît de ironic !“ Îl respecta imens. Gibbs își pierduse pentru el fascinația. Uite-l colo, debitînd iarăși aceeași istorie despre cățeaua-prepelicar. Mîine o să aibă iar loc o ceartă diabolică, gîndi și își privi pe furiș ceasul. Era trecut de 11 ; iar el trebuia să lucreze un ceas înainte de micul dejun. Înghiți ultimii stropi de vin, se întinse, căscă ostentativ și se ridică.

— Eu mă duc să mă culc, zise.

Ashley îl privi rugător.

Edward putea să-l tortureze groaznic. Edward începu să-și descheie vestonul ; are o siluetă perfectă, gîndi Ashley, privindu-l cum sta între ei.

— Dar voi nu vă grăbiţi, spuse Edward, căscînd iarăşi. Terminaţi-vă băutura. Zîmbi la gîndul celor doi terminîndu-şi singuri băutura. Mai am mult dincolo, înăuntru, dacă mai vreţi. Le indică odaia alăturată şi îi lăsă.

„N-au decît să se lupte între ei, fără mine", gîndi, închizînd uşa dormitorului. Bătălia lui avea să vină destul de curînd ; citea asta pe faţa lui Ashely. Era infernal de gelos. Începu să se dezbrace. Îşi aranjă banii metodic, în două grămezi, de o parte şi de alta a oglinzii, căci în privinţa banilor era cam meticulos ; îşi împături cu grijă vestonul pe un scaun ; apoi aruncă o privire în oglindă şi îşi perie în sus creasta de păr, cu gestul semiconştient care o irita pe soră-sa. Îşi încordă brusc auzul.

O uşă se trîntise, afară. Unul din ei plecase — ori Gibbs, ori Ashley. Dar unul, înclina să creadă, rămăsese încă acolo. Ascultă încordat. Auzi pe cineva umblînd de colo-colo prin odaia de zi. Foarte repede, foarte ferm, întoarse cheia în uşă. O clipă mai tîrziu, mînerul se mişcă.

— Edward ! spuse Ashley. Glasul îi era scăzut şi stăpînit.

Edward nu răspunse.

— Edward ! repetă Ashley, smucind mînerul. Glasul îi era îndîrjit şi rugător.

— Noapte bună, rosti Edward categoric.

Ascultă. Pauză. Apoi auzi uşa închizîndu-se. Ashley plecase.

„Doamne ! Ce mai scandal o să fie mîine", îşi spuse Edward, ducîndu-se spre fereastră şi privind afară la ploaia care continua să cadă.

Dineul de la casa rectorului se terminase. Doamnele stăteau în prag, în rochiile lor lungi de seară, şi priveau în sus spre cerul din care se scurgea o ploaie domoală.

— Asta-i privighetoare ? întrebă doamna Larpent cînd auzi o pasăre fluierînd în tufişuri. Atunci „Old

Chuffy", marele doctor Andrews, care se ţinea niţel înapoia ei, cu fruntea lui boltită expusă stropilor de ploaie şi cu figura hirsută, puternică, fără a fi copleşitoare, îndreptată în sus, emise un hohot de rîs.

— O mierlă era, spuse.

Hohotul, îngînat de pereţii de piatră, răsună ca un rîs de hienă. Apoi, cu o unduire a mîinii dictată de veacuri de tradiţie, doamna Larpent îşi trase înapoi piciorul, ca şi cum ar fi depăşit unul din semnele de cretă ce ornează pragurile academice şi, făcînd semn că doamna Lathom, soţia profesorului de teologie, se cuvine să treacă înainte, ieşiră afară în ploaie.

În salonul cel lung din casa rectorului se ridicau cu toţii.

— Sînt atît de bucuroasă că Chuffy — doctorul Andrews — nu v-a dezamăgit, spunea doamna Malone în maniera ei politicoasă. Ca localnici, ei îl numeau Chuffy pe marele doctor ; pentru oaspeţii americani era *doctorul Andrews.*

Ceilalţi musafiri plecaseră. Dar soţii Howard Fripp, americanii, locuiau în casa rectorului. Doamna Howard Fripp spunea că doctorul Andrews se purtase încîntător cu dînsa. Iar soţul ei, profesorul, spunea ceva la fel de politicos rectorului. Kitty, fiica gazdelor, stînd puţin mai îndărăt, ar fi dorit ca ei să termine cu ceremoniile şi să meargă la culcare. Trebuia totuşi să stea locului pînă ce maică-sa avea să dea semnalul, pentru ca toţi să se poată mişca.

— Da, nu l-am văzut niciodată pe Chuffy mai în formă ca azi, continuă taică-său, implicînd un compliment pentru micuţa doamnă americană care făcuse o asemenea cucerire. Era mititică şi vioaie, şi lui Chuffy îi plăcea ca doamnele să fie mici şi vioaie.

— Îi ador cărţile, spuse dînsa, cu bizara ei voce nazală. Dar n-am crezut niciodată că voi avea plăcerea de a şedea alături de el la cină.

„Ţi-a plăcut într-adevăr cum scuipă cînd vorbeşte?" se minună în sine Kitty, privind-o. Era extraordinar de drăguţă şi veselă. Toate celelalte femei arătaseră prost îmbrăcate şi greoaie pe lîngă dînsa, afară de doamna Malone, maică-sa. Pentru că doamna Malone, stînd lîngă cămin, cu piciorul pe baza grilajului, cu părul ei alb şi creţ aşezat în bucle rigide, nu arăta nicicînd la modă şi nici demodată. Doamna Fripp, dimpotrivă, arăta la modă.

Şi totuşi rîdeau de ea, gîndi Kitty. Le surprinsese pe doamnele de la Oxford ridicînd din sprîncene la unele din frazele americane ale doamnei Fripp. Dar lui Kitty îi plăceau frazele ei americane ; erau atît de deosebite de ce auzea ea de obicei. Doamna Fripp era o americană ; o adevărată americană ; dar nimeni nu l-ar fi luat drept american pe soţul ei, gîndi Kitty, privindu-l. Ar fi putut fi orice fel de profesor, de la orice fel de universitate, gîndi ea, cu faţa lui distinsă şi zbîrcită, cu bărbuţa lui de ţap şi cu panglica neagră a ochelarilor tăindu-i plastronul, ca emblema unui ordin străin. Vorbea fără nici un fel de accent, în orice caz fără nici un pic de accent american. Dar şi el era oarecum altfel decît ceilalţi. Lui Kitty îi căzuse batista. Doctorul Fripp se aplecase îndată şi i-o dăduse, cu o plecăciune aproape exagerat de ceremonioasă, care o fîstîcise. Îşi plecase capul şi îi zîmbise profesorului, cam sfioasă, pe cînd lua batista.

— Vă mulţumesc mult, spusese.

O făcea să se simtă stîngace. Alături de doamna Fripp, Kitty se simţea încă şi mai mare ca de obicei. Părul ei, de autenticul roşu al Rigbylor, nu stătea niciodată neted şi cuminte cum ar fi trebuit ; părul doamnei Fripp arăta frumos, lucios şi ordonat.

Acum, însă, doamna Malone, aruncînd o privire către doamna Fripp, spuse :

— Ei, doamnelor ? cu o fluturare a mîinii.

Era ceva autoritar în gestul ei, de parcă l-ar fi făcut iarăşi şi iarăşi ; şi ordinul ar fi fost executat iarăşi şi iarăşi. Se îndreptară spre uşă. În seara asta avu loc la uşă o mică ceremonie ; profesorul Fripp se aplecă foarte adînc asupra mîinii doamnei Malone, nu chiar atît de adînc asupra mîinii lui Kitty, şi le ţinu uşa larg deschisă pînă ieşiră. „Cam exagerează", gîndi Kitty în timp ce treceau pragul.

Doamnele îşi luară lumînările şi urcară în şir scările largi şi joase. Portretele foştilor rectori ai colegiului „Sfînta Catharina" îşi coborau privirile asupra lor pe cînd urcau. Flacăra lumînărilor pîlpîia peste feţele întunecate înrămate în aur, pe cînd doamnele urcau treaptă cu treaptă.

Acum are să se oprească, gîndi Kitty, care venea în urmă, şi are să întrebe : „Cine e acesta ?"

Dar doamna Fripp nu se opri. Kitty îi dădu o notă bună pentru asta. Ieşea bine în comparaţie cu cele mai multe doamne care îi vizitau, gîndi ea. Niciodată nu terminase atît de repede cu Biblioteca Bodley ca azi-dimineaţă. De fapt, se simţise cam vinovată. Ar mai fi fost multe de văzut, dacă ele ar fi dorit. Dar după mai puţin de-o oră, doamna Fripp se întorsese către Kitty şi spusese, cu vocea ei fascinantă, deşi nazală :

— Bine, drăguţă, bănuiesc că eşti cam sătulă de vizitat obiective culturale, ce-ai zice de-o îngheţată la cofetărie aia dulce, cu ferestrele boltite ?

Şi, în loc să cutreiere toată Biblioteca Bodley, mîncaseră îngheţată.

Procesiunea ajunsese acum pe primul palier, şi doamna Malone se opri la uşa celebrei camere unde dormeau totdeauna oaspeţii distinşi cînd locuiau în casa rectorului. Aruncă o privire împrejur, ţinînd uşa deschisă.

— Patul unde regina Elisabeta nu a dormit, debită obişnuita glumă, în timp ce priveau spre patul cel mare, cu patru stîlpi.

Focul era aprins ; cana cu apă îmbrobodită, ca o femeie bătrînă pe care ar fi durut-o dinţii ; şi lumînările ardeau pe masa de toaletă. Dar în seara asta era în cameră o atmosferă neobişnuită, gîndi Kitty, aruncînd o privire peste umerii maică-si ; o rochie de interior scînteia pe pat, verde şi argintie. Iar pe masa de toaletă se răsfăţau o seamă de borcănaşe şi cupe mici şi un puf mare de pudră pătat cu roz. Era oare cu putinţă, era oare de crezut că motivul pentru care doamna Fripp arăta atît de strălucitor de frumoasă, iar doamnele de la Oxford atît de serbede şi mohorîte, să fi fost că doamna Fripp ?... Dar doamna Malone pronunţă : „Aveţi tot ce vă trebuie ?“ cu o atît de extremă politeţe, încît Kitty ghici că şi doamna Malone văzuse masa de toaletă. Kitty întinse mîna. Fu surprinsă cînd, în loc să i-o întindă pe a ei, doamna Fripp o trase în jos către dînsa şi o sărută.

— Îţi mulţumesc pentru toate lucrurile interesante pe care mi le-ai arătat, zise. Şi nu uita, te aşteptăm la noi în America, adăugă.

Pentru că îi plăcuse această fată, mare şi timidă, care atît de vădit preferase să mănînce îngheţată decît să-i arate Biblioteca Bodleyană ; şi o şi compătimea, nu ştia ea pentru care motiv anume.

— Noapte bună, Kitty, zise maică-sa, cînd închise uşa ; şi se atinseră de formă reciproc pe obraz.

Kitty urcă sus în camera ei. Mai simţea încă locul unde o sărutase doamna Fripp ; sărutul îi lăsase o mică dogoare pe obraz. Închise uşa. Aerul din odaie îi păru îmbîcsit. Era o seară caldă, însă ei închideau totdeauna ferestrele şi trăgeau draperiile. Ploua, ca de obicei. Săgeţi de ploaie argintie loveau pieziş copacii întunecaţi din grădină. Îşi zvîrli pantofii din picioare. Asta era cel mai

rău, cînd aveai o asemenea statură, totdeauna te strîngeau pantofii ; în special pantofii albi de atlaz. Apoi începu să-şi descheie rochia. Era greu ; avea atît de multe copci şi toate la spate, dar în cele din urmă rochia de atlaz fu scoasă şi aşezată frumos de-a curmezişul scaunului ; apoi începu să-şi perie părul. Fusese o joie cum nu se poate mai rea, reflectă ; „obiective culturale“ dimineaţa ; musafiri la dejun ; studenţi la ceai ; şi un dineu seara.

„Oricum, încheie pentru sine, trecîndu-şi pieptenul prin păr, a trecut... a trecut.“

Lumînările pîlpîiră, şi atunci perdeaua de voal, umflîndu-se înăuntru ca un balon alb, aproape că atinse flacăra. Ea deschise ochii larg, tresărind. Sta în jupon lîngă fereastra deschisă, cu o lumînare aprinsă alături.

„Oricine te poate vedea de afară“, îi spusese maică-sa, dojenind-o nu mai departe de ieri.

„Acum, îşi zise, mutînd lumînările pe o masă din dreapta, nu mai poate nimeni să mă vadă.“

Începu iarăşi să-şi perie părul. Dar cu lumina venind din lături, în loc s-o aibă în faţă, îşi vedea chipul din alt unghi.

„Sînt oare drăguţă ?“ se întrebă, punînd jos pieptenul şi privindu-se în oglindă. Pomeţii îi erau prea proeminenţi ; ochii aşezaţi la o distanţă prea mare unul de altul. Nu era frumoasă, nu, şi mărimea o dezavantaja... „Oare ce-o fi gîndind doamna Fripp despre mine ?“ se întrebă.

„M-a sărutat, îşi aminti brusc, cu o tresărire plăcută, simţind iarăşi mica dogoare pe obraz. M-a poftit să vin la ei în America. Ce plăcut ar fi ! gîndi. Ce plăcere să laşi Oxfordul şi să pleci în America !“ Trăgea pieptenul prin părul ei care era ca un caier de puf zbîrlit.

Dar clopotele îşi desfăşurau obişnuita agitaţie. Detesta bătaia clopotelor ; îi părea totdeauna un zgomot trist şi apoi, de cum înceta un clopot, începea celălalt. Se porneau să bată unul după altul, de parcă n-ar mai fi vrut să termine niciodată. Numără unsprezece, douăsprezece bătăi

— și apoi bătură înainte — treisprezece, paisprezece — un clopot îngînîndu-l pe celălalt, prin aerul umed, pătruns de burniță. Era tîrziu. Începu să-și frece dinții cu periuța. Aruncă o privire către calendarul de deasupra lavoarului și rupse ziua de joi ; făcu din ea un mototol, de parcă ar fi spus : „S-a terminat cu tine ! Gata !“ Vineri o înfrunta acum cu litere mari, roșii. Vinerea era o zi bună ; vinerea își făcea lecția cu Lucy, apoi avea să meargă la ceai la Robsoni. „Binecuvîntat e cel ce și-a găsit menirea“, citi în calendar. Calendarele par totdeauna să ți se adreseze tocmai ție. Ea nu-și găsise menirea. Nu-și făcuse lucrarea. Își aruncă ochii spre un șir de volume albastre. *Istoria constituțională a Angliei* de doctor Andrews. Era pus un semn în volumul trei. Ar fi trebuit să termine capitolul înainte de a merge la ora cu Lucy ; dar în seara asta nu putea. Era prea obosită. Se îndreptă către fereastră. Hohote de rîs plutiră prin aer dinspre ferestrele apartamentelor unde locuiau studenții. „De ce-or fi rîzînd ?“ se întreba ea, stînd la fereastră. Aveau aerul că petrec bine. „Nu rîd niciodată așa cînd vin la noi la ceai“, gîndi, pe cînd risetele se stingeau. Mărunțelul de la colegiul „Balliol“ ședea și-și tot răsucea degetele întruna. Nu vorbea, dar nici nu pleca. Stinse lumînarea și se vîrî în pat. „Mi-e destul de simpatic, gîndi întinzîndu-se între cearșafurile răcoroase, cu toate că-și răsucește degetele. Cît despre Tony Ashton — gîndi, întorcîndu-se pe pernă — el nu-mi place.“ Totdeauna părea s-o interogheze cu privire la Edward, pe care Eleanor, își aduse aminte, îl numește Nigs. Avea ochii prea apropiați unul de altul ; și semăna nițel cu un cap din vitrina unui frizer. Venise după ea la picnic alaltăieri, picnicul la care doamnei Lathom îi intrase o furnică între fuste. Acolo Edward stătuse mereu pe lîngă ea. Dar ea nu voia să se mărite cu el. Nu voia să fie soție de universitar și să trăiască în vecii vecilor la Oxford. Nu, nu, nu ! Căscă, se răsuci pe pernă și, cu urechea la un clopot întîrziat, care, ca un delfin rămas în

urmă, continuă să mugească prin aerul îngroşat de burniţă, mai căscă o dată şi adormi.

Ploaia căzu statornic de-a lungul întregii nopţi, aşternînd o uşoară pîclă peste cîmpuri, şopotind şi gîlgîind prin burlane. În grădină cădea peste tufişuri înflorite de liliac şi de salcîm galben. Luneca domol peste cupolele plumburii ale bibliotecilor şi se răspîndea din gurile rîzătoare ale himerelor. Stropea fereastra la care şedea tînărul evreu din Birmingham, legat la cap cu un şervet ud, tocind la greacă. Unde doctorul Malone veghea pînă tîrziu, scriind încă un capitol din monumentala lui istorie a colegiului. Şi în grădina casei rectorului spăla copacul străvechi sub care regi şi poeţi şezuseră sorbind vin cu trei veacuri în urmă, dar care acum era pe jumătate năruit şi trebuia proptit cu un par la mijloc.

— Nu luaţi o umbrelă, domnişoară ? spuse Hiscock, oferindu-i lui Kitty o umbrelă, cînd plecă de-acasă, în după-amiaza următoare, ceva mai tîrziu decît ar fi trebuit.

Era o răcoare în aer care o făcu să se bucure — cînd dădu cu ochii de un alai de tineri, în costume albe şi galbene, echipaţi cu perne, îndreptîndu-se spre rîu — că ea, una, n-avea să se urce astăzi într-o barcă. Nici un fel de sindrofie pe ziua de azi, nici un fel de obligaţii. Dar era în întîrziere, îi aminti ceasul. Merse cu paşi mari pînă ajunse la ultimele vile roşii, care-i displăceau tatălui ei într-atîta, încît totdeauna făcea un ocol ca să le evite. Dar cum într-una din aceste vile roşii locuia Miss Craddock, Kitty le vedea învestite cu un nimb romantic. Inima îi bătea mai iute cînd cotea pe după colţul capelei celei noi şi vedea scările drepte ale casei în care locuia Miss Craddock. Lucy urca şi cobora acele trepte în fiecare zi ; aceea era fereastra ei ; ăsta era clopoţelul ei. Clopoţelul ieşi ca smuls din ţîţîni cînd trase de el, dar nu se întoarse la locul lui ; pentru că totul era dărăpănat în casa lui Lucy ; dar totul era romantic. Lîngă cuier era aşezată

umbrela lui Lucy ; şi nici ea nu era ca alte umbrele ; avea drept mîner un cap de papagal.

Dar pe cînd suia treptele abrupte, lucioase, emoţia bucuroasă începu să se amestece cu teama : o dată mai mult nu dăduse atenţie totală lucrării ei.

„Vine ! gîndea Miss Craddock, cu condeiul în aer. Avea vîrful nasului roşu ; şi o oarecare expresie de pasăre de noapte în ochii sub care se adînceau cearcăne gălbui... Iată, clopoţelul !" Peniţa fusese muiată în cerneală roşie ; tocmai corecta eseul lui Kitty. Acum îi auzea pasul pe scări „A venit !" gîndi, oprindu-i-se o clipă răsuflarea şi punînd jos condeiul.

— Îmi pare teribil de rău, Miss Craddock, spuse Kitty, scoţîndu-şi haina şi aşezîndu-se la masă. Dar am avut nişte musafiri care au locuit la noi.

Miss Craddock îşi trecu mîna peste gură, gestul ei cînd era dezamăgită.

— Înţeleg, zise. Aşa că nici săptămîna asta n-ai lucrat.

Miss Craddock apucă iar condeiul şi-l muie în cerneală roşie. Apoi se întoarse la eseu.

— Nu merită să fie corectat, observă, oprindu-se cu condeiul în vînt. Un copil de zece ani s-ar fi ruşinat să scrie aşa ceva. Kitty se făcu stacojie la faţă. Şi partea ciudată este, zise Miss Craddock punînd jos condeiul, cînd lecţia luă sfîrşit, că eşti înzestrată cu o gîndire foarte originală. Kitty se făcu iar stacojie la faţă, de plăcere. Dar n-o foloseşti, continuă Miss Craddock. De ce n-o foloseşti ? adăugă, privind-o cu ochii ei frumoşi, cenuşii.

— Vedeţi, Miss Craddock, începu Kitty cu zel, mama...

— Hm... hm... hm... o opri Miss Craddock.

Nu pentru confidenţe o plătea doctorul Malone. Se ridică.

— Uită-te la florile mele, zise, simţind că o mustrase prea aspru. Pe masă era o cupă cu flori, flori de cîmp,

albastre şi albe, înfipte într-o perniţă de muşchi verde. Soră-mea mi le-a trimis, din lande.

— Care lande? făcu Kitty. Se aplecă şi atinse cu duioşie micile flori.

„Cît este de drăgălaşă", gîndi Miss Craddock; căci în privinţa lui Kitty era sentimentală. „Dar să nu fiu sentimentală", îşi zise.

— Cele din nord, de la Scarborough, spuse cu glas tare. Dacă păstrezi muşchiul umed, dar nu prea umed, ţin săptămîni întregi, adăugă privind florile.

— Umed, dar nu prea umed, surîse Kitty. Asta-i uşor, la Oxford, aş crede. Aici mereu plouă. Privi pe fereastră. Cădea o ploaie blîndă. Dacă aş locui eu acolo în nord, Miss Craddock, începu pe cînd îşi lua umbrela. Dar se opri. Lecţia se terminase.

— Ţi s-ar părea foarte plicticos, zise Miss Craddock, privind-o.

Îşi îmbrăca haina. Sigur, arăta foarte drăgălaşă aşa, îmbrăcîndu-şi haina.

— Cînd eram eu de vîrsta dumitale, continuă Miss Craddock — amintindu-şi rolul ei de învăţătoare — mi-aş fi dat ochii din cap ca să am prilejurile pe care le ai dumneata, să întîlnesc oamenii pe care-i întîlneşti dumneata, să cunosc oamenii pe care-i cunoşti.

— O.d Chuffy? făcu Kitty, amintindu-şi de profunda admiraţie ce-o nutrea Miss Craddock pentru acea făclie a erudiţiei.

— Fetiţă ireverenţioasă ce eşti! exclamă cu ton de dojană Miss Craddock. Cel mai mare istoric al generaţiei sale!

— De, cu mine nu vorbeşte despre istorie, zise Kitty, amintindu-şi de senzaţia jilavă a unei mîini grele pe genunchiul ei.

Şovăi, dar lecţia se sfîrşise, venea altă elevă. Aruncă o privire în jurul camerei. Un platou cu portocale sta deasupra unui teanc de caiete uzate şi o cutie care părea

să conţină biscuiţi. Oare asta era singura ei odaie ? se întrebă Kitty cu mirare. Oare dormea pe canapeaua desfundată peste care era azvîrlit un şal ? Nu se afla acolo nici o oglindă, încît îşi puse pălăria cam strîmb, gîndind între timp că Miss Craddock dispreţuia găteala.

Dar Miss Craddock se gîndea cît este de minunat să fii tînără şi drăgălaşă şi să întîlneşti oameni strălucitori.

— Mă duc la ceai la familia Robson, spuse Kitty, luîndu-şi rămas bun.

Fiica lor, Nelly Robson, era eleva favorită a lui Miss Craddock — singura fată, obişnuia ea să spună, care ştia ce înseamnă să lucrezi.

— Mergi pe jos ? întrebă Miss Craddock, privindu-i îmbrăcămintea. E o bucată de drum pînă acolo, ştii... În jos, pe Ringmer Road, dincolo de uzina de gaz.

— Da, merg pe jos, zise Kitty, pe cînd îşi dădeau mîna. Şi am să încerc să lucrez serios săptămîna asta, mai spuse, coborînd asupra profesoarei ochi plini de dragoste şi de admiraţie.

Apoi coborî scara cea dreaptă, a cărei muşama iradia un luciu romantic, aruncînd încă o privire umbrelei cu cap de papagal.

Fiul profesorului, care realizase ce realizase „doar cu capul lui, o performanţă care-i face cea mai mare cinste", cum se exprima doctorul Malone, repara cotețele în grădina din spatele casei, un locşor scormonit de găini, în Prestwitch Terrace. Tot ciocănea şi ciocănea înainte, prinzînd o scîndură în acoperişul putred. Avea mîini albe, nu ca taică-său, şi cu degete lungi. Nu se da el în vînt să facă asemenea treburi. Dar taică-său repara duminica ghetele.

Tot izbea cu ciocanul ; da înainte, bătînd cuiele lucioase, lungi, care uneori crăpau lemnul sau se înfigeau alături. Pentru că era putred lemnul. El detesta şi găinile, păsări idioate, ghemotoace de fulgi, urmărindu-l cu ochii lor de mărgeluşe roşii. Scormoneau cărarea ; lăsau ici şi

colo bucle mărunte de pene pe straturi, care lui îi plăceau mai mult. Dar nu creștea nimic pe ele. Cum să crești flori, cum făceau alții, dacă ții găini ?... Se auzi o sonerie.

„Fir-ar să fie ! Vine vreo babă la ceai", își zise, rămînînd cu ciocanul în aer ; apoi îl lăsă să cadă asupra cuiului.

Stînd în prag și privind perdelele de dantelă ieftină de la geamul albastru și portocaliu, Kitty încerca să-și aducă aminte ce-i spusese taică-său despre tatăl lui Nelly. Dar iată că-i deschidea o mică slujnicuță. „Sînt mult prea mare", gîndea Kitty cît rămase în încăperea unde o introdusese fata. Era o odaie mică, încărcată cu lucruri. „Sînt prea bine îmbrăcată", gîndi, privindu-se în oglinda de deasupra căminului. Dar acum intră prietena ei Nelly. Era bondoacă ; ochii mari, cenușii și-i acoperea cu ochelari cu rame de oțel și salopeta de pînză cafenie părea a-i spori aerul de naturalețe fără compromisuri.

— Luăm ceaiul în odaia din fund, spuse, privind-o de sus pînă jos.

„Oare ce are de gînd să facă ? De ce e îmbrăcată în salopetă ?" gîndea Kitty, urmînd-o în camera unde începuse deja masa de ceai.

— Ne pare bine să vă vedem, spuse doamna Robson formal, privind peste umăr.

Dar nimeni nu lăsa impresia că i-ar părea cîtuși de puțin bine s-o vadă. Doi dintre copii începuseră să și mănînce. Țineau în mîini felii de pîine cu unt, dar își desprinseră atenția de la pîinea cu unt și se holbau la ea, în timp ce se așeza.

Îi păru că vede dintr-odată toată odaia. Goală și totuși încărcată. Masa prea mare ; scaunele tari, îmbrăcate în pluș verde. Însă fața de masă era aspră ; reparată, cu o cîrpitură în mijloc ; și porțelanul ieftin, cu trandafiri roșii în plină floare. Lumina îți bătea în ochi, extrem de vie. De afară, din grădină, se auzeau lovituri de ciocan. Privi grădina ; era plină de pămînt, scormonită și fără straturi

cu flori ; iar la capătul grădinii se înălța o magazie, de unde veneau bătăile de ciocan.

„Și ce scunzi sînt toți", gîndi Kitty, aruncînd o privire către doamna Robson. Pe deasupra lucrurilor de pe masa de ceai nu i se vedeau decît umerii ; însă niște umeri substanțiali. Era cam ca Bigge, bucătăreasa de la casa rectorului, dar mai formidabilă. Îi aruncă doamnei Robson o singură privire scurtă și apoi începu să-și scoată mănușile, iute și pe furiș. „Dar de ce nu vorbește nimeni ?" se gîndea iritată. Copiii își țineau ochii ațintiți asupra ei, cu un aer de solemnă mirare. Privirile lor fixe ca de cucuvaie se plimbau asupră-i neînclinate la nici un compromis. Din fericire, mai înainte ca ei să-și fi putut exprima dezaprobarea, doamna Robson le spuse cu severitate să-și vadă de ceai ; și feliile de pîine cu unt se ridicară iar cu încetineală la gură.

„De ce nu spun nimic ?" gîndi iarăși Kitty, uitîndu-se înspre Nelly. Se pregătea să zică ceva, cînd din hol se auzi o umbrelă zgîriind podeaua ; și doamna Robson ridică ochii și-i spuse fiicei sale :

— A venit tăticu !

În clipa următoare intră tropăind cu pași mici un omuleț atît de mărunt, încît i-ar fi stat bine o uniformă de la Eton cu un guler rotund. Mai purta și un foarte gros lanț de ceas, din argint, ca al unui elev. Dar ochii îi erau ageri și focoși, mustața țepoasă și vorbea cu un accent curios.

— Îmi pare bine să vă văd, zise, apucîndu-i mîna și strîngîndu-i-o viguros.

Se așeză și-și vîrî un șervet sub bărbie, astfel încît își ascunse lanțul greu de ceas, din argint, sub un scut alb și rigid. Cioc, cioc, cioc, se auzea dinspre magazia din grădină.

— Spune-i lui Jo că ceaiul e pe masă, îi zise doamna Robson lui Nelly, care adusese un platou acoperit.

Capacul fu ridicat. Se pregăteau, într-adevăr, să mănînce la ceai peşte prăjit şi cartofi, băgă de seamă Kitty.

Dar Mister Robson îşi îndreptase asupra ei o privire albastră, care o cam îngrijora. Se aştepta ca el să spună : „Ce mai face tatăl dumitale, domnişoară Malone ?“

Dar el zise :

— Urmezi istoria cu Lucy Craddock ?

— Da, răspunse ea.

Îi plăcea cum rostise el „Lucy Craddock“, de parcă ar fi respectat-o. Atît de mulţi dintre profesori rîdeau de ea. Îi mai plăcea şi să simtă — cum o făcea el să simtă — că nu-i vorbeşte ca fiicei unui anumit personaj.

— Te interesează istoria ? întrebă, începînd să mănînce peştele cu cartofi din farfurie.

— Îmi place mult, zise ea.

Ochii strălucitori, albaştri, privind-o cam aprig drept în faţă, o făceau parcă să spună foarte pe scurt ce avea în gînd.

— Dar sînt teribil de leneşă.

Aici doamna Robson se uită la ea carecum sever şi îi înmînă, înfiptă într-un vîrf de cuţit, o felie groasă de pîine.

„Oricum, n-au pic de gust“, îşi zise ea, ca răzbunare pentru bobîrnacul ce-l sesiza în intenţie. Îşi aţintise ochii asupra unui tablou din faţa ei. Un peisaj ulcios, într-o ramă grea, aurită. De fiecare parte a lui era suspendată cîte o farfurie japoneză albastră şi roşie. Totul era urît şi mai cu seamă tablourile.

— Cîmpia dindărătul casei noastre, spuse domnul Robson, văzînd că se uită la un tablou.

Kitty îşi dădu lămurit seama că accentul cu care vorbea el era un accent din Yorkshire. Privind tabloul, accentul lui devenise mai apăsat.

— În Yorkshire ? întrebă ea. Şi noi ne tragem de acolo. Vreau să zic, familia mamei, adăugă.

— Familia mamei dumitale ? întrebă domnul Robson.

— Rigby, zise ea și roși ușor.

— Rigby ? repetă doamna Robson, ridicînd ochii. Io am fost în servici la o Miss Rigby pîn-a mă mărita.

„În ce fel de «servici» fusese doamna Robson ?“ se întrebă Kitty.

Sam explică :

— Nevastă-mea a fost bucătăreasă, domnișoară Malone, înainte de a ne căsători.

Din nou își îngroșase accentul, de parcă ar fi fost mîndru de el.

„Eu am avut un unchi călăreț de circ, era ea pornită să riposteze ; și o mătușă care a luat de bărbat pe un...“, dar aici o întrerupse doamna Robson.

— Surorile Holly, zise. Două doamne foarte bătrîne — Miss Ann și Miss Matilda. Glasul ei suna mai blînd. Dar trebuie să fi murit de mult, încheie.

Pentru prima oară se rezemă de spetează scaunului și începu să amestece cu linguriţa în ceai — întocmai ca moș Snapp de la fermă, gîndea Kitty — tot amesteca cu linguriţa prin ceașca de ceai.

— Spune-i lui Jo că nu-i mai lăsăm cozonac, zise domnul Robson, tăindu-și o felie din prăjitura menționată, care avea o înfățișare cam bolovănoasă, și Nelly mai ieși o dată din cameră.

Ciocănitul încetă în grădină. Ușa se deschise, Kitty, care se obișnuise cu statura măruntă a familiei Robson, fu luată prin surprindere. Tînărul părea imens, în acea încăpere mică. Era un tînăr chipeș. Își șterse capul cu mîna, pe cînd intra, fiindcă i se înfipsese o așchie în păr.

— Jo al nostru, spuse doamna Robson, făcîndu-le cunoștință. Du-te și adu ceainicu, Jo, adăugă.

Iar el se duse îndată, parcă deprins a executa această sarcină.

Cînd se întoarse cu ceainicul, Sam începu să-l tachineze cu privire la coteţul de găini.

— Mult timp îți trebuie, fiule, ca să repari un coteț de găini !

Era o glumă de-a familiei, pe care Kitty n-o putea înțelege, privind repararea ghetelor și a coteților de găini. Îl urmări cum mînca netulburat de sîcîiala lui taică-său. Nu era genul student de la Eton sau Harrow, sau Rugby, sau Winchester ; nu arăta nici a student, nici a sportiv. Îi amintea de Alf, argatul de la ferma Carterilor, care o sărutase la umbra căpiței de fîn, cînd avea 15 ani, iar moș Carter răsărise mînînd un taur cu o verigă petrecută prin nări și spusese : „Ia vezi-ți de treabă !"

I-ar cam fi plăcut s-o sărute Jo ; mai curînd decît Edward, gîndi dintr-odată pentru sine. Își aminti de propria ei înfățișare, de care uitase. Îi plăcea Jo. Da, îi plăceau cu toții foarte mult, își spuse ; într-adevăr, îi plăceau foarte mult. Se simțea de parcă ar fi scăpat din mîinile dădacăi și ar fi pornit-o de capul ei.

Apoi copiii începură să coboare de pe scaunele lor. Ceaiul se terminase. Kitty porni să bîjbîie pe sub masă, după mănușile ei.

— Astea-s ? zise Jo, culegîndu-le de pe jos.

Fata le luă și le făcu ghemotoc în mînă. El îi aruncă iute o singură privire morocănoasă, cum sta în prag. „E frumoasă foc, își spunea, dar își dă aere !"

Doamna Robson o duse în cămăruța unde, înainte de ceai, se privise în oglindă. Erau îngrămădite acolo tot felul de lucruri. Mese de bambu ; cărți legate în catifea, cu închizători de alamă ; niște gladiatori de marmură, plasați oblic pe etajera căminului, și nenumărate fotografii. Dar doamna Robson, cu un gest leit ca al doamnei Malone cînd arăta spre Gainsboroughul [1] care nu era sigur de tot un Gainsborough, exhibă o imensă tavă de argint, cu o inscripție.

[1] *Thomas Gainsborough* (1727—1788), pictor englez, celebru mai ales prin portretele sale, considerate de o grație neîntrecută (n. t.).

— Tava pe care i-au dat-o soţului meu elevii lui, începu doamna Robson, cu degetul pe inscripţie. Şi asta... zise doamna Robson apoi, cu degetul îndreptat spre un document încadrat ca un text pe perete.

Dar aici, Sam, care stătuse mai îndărăt, tot sucindu-şi între degete lanţul de la ceas, păşi înainte şi semnală cu arătătorul lui butucănos fotografia unei femei bătrîne, ce părea să depăşească mărimea unei femei obişnuite, aşa cum stătea în scaunul fotografului.

— Mama mea, spuse, şi se opri. Scoase un mic chicotit ciudat.

— Mama dumneavoastră ? repetă Kitty, aplecîndu-se să privească.

Greoaia doamnă bătrînă, pozînd cu toată băţoşenia straielor ei cele mai bune, era extrem de urîtă. Şi totuşi Kitty simţea că ei aşteptau din parte-i admiraţie.

— Semănaţi foarte bine cu dînsa, domnule Robson, fu tot ce găsi de spus.

Într-adevăr, aveau în comun aceeaşi privire fermă ; aceiaşi ochi pătrunzători ; şi erau amîndoi foarte urîţi. El scoase un ciudat mic chicotit.

— Îmi pare bine că gîndiţi aşa, zise. Ne-a crescut pe toţi. Şi nici unul n-a făcut-o de ruşine. Scoase iar ciudatul lui chicotit. Apoi se îndreptă către fiică-sa, care intrase în odaie şi sta acolo în salopeta ei : Nici ea n-o face de ruşine, repetă, netezind umărul lui Nelly.

Văzînd-o pe prietena ei, cu mîna lui taică-său pe umăr, pe Kitty o năpădi un sentiment de autocompasiune. De-ar fi fost şi ea fiica unor oameni ca Robsonii, de-ar fi trăit în nord. Dar era limpede că acum ei o aşteptau să plece. Nimeni nu se aşezase vreodată pe un scaun în odaia asta. Toţi rămîneau în picioare. Nimeni nu stăruia să mai stea. Cînd spuse că trebuie să plece, ieşiră după ea în hol. Simţea că se pregăteau cu toţii să continue ce aveau de făcut. Nelly era pe cale să meargă la bucătărie, să spele vasele de la ceai ; Jo se pregătea să se întoarcă la coteţele lui de

găini ; copiii se pregăteau să fie duşi la culcare de mama lor ; iar Sam, el pentru ce se pregătea ? Îl privi cum sta acolo, cu lanţul lui greu de ceas, ca de şcolar. „Eşti cel mai drăguţ om pe care l-am întîlnit vreodată", gîndi Kitty pe cînd îi întindea mîna.

— Îmi pare bine că v-am cunoscut, spuse doamna Robson în stilul ei majestuos.

— Sper c-o să mai veniţi pe la noi în curînd, zise domnul Robson, strîngîndu-i mîna foarte tare.

— O, aş fi foarte bucuroasă ! exclamă ea, strîngîndu-le mîinile cît putu de tare.

Oare ştiau cît de mult îi admira ? Ar fi vrut să le spună. O vor accepta, în ciuda pălăriei şi mănuşilor ei ? ar fi vrut să întrebe. Dar ei se duceau cu toţii la treburile lor. „Iar eu mă întorc acasă ca să mă îmbrac pentru cină", gîndea în timp ce cobora micile trepte din faţă strîngîndu-şi în mîini mănuşile ei pale din piele de căprioară.

Soarele lucea din nou ; trotuarele umede scînteiau ; o volbură de vînt răvăşea crengile ude ale migdalilor înfloriţi prin grădinile vilelor ; rămurele şi smocuri mici se învîrtejeau în aer, cădeau pe trotuare şi rămîneau lipite unde căzeau. Cînd se opri o clipă la o traversare, i se păru că şi ea, suflată de-un vînt, era dusă de pe meleagurile ei obişnuite ; uitase unde se găsea. Cerul spălat de nori, prefăcut într-un spaţiu deschis, albastru, părea a privi dedesubtu-i nu străzile şi casele de aici, ci un ţinut deschis, unde vîntul sufla peste bălăriile din lande şi unde oi cu lîna cenuşie zbîrlită se adăposteau sub ziduri de piatră. Parcă vedea cîmpiile luminîndu-se şi întunecîndu-se cînd treceau norii deasupră-le.

Dar apoi, din doi paşi mari, strada nefamiliară redeveni strada pe care o cunoştea dintotdeauna. Iat-o din nou în aleea pavată ; iată vechile dughene ; cu porţelanurile lor albastre şi cu tigăile de aramă pentru încălzit paturile ;

iar în minutul următor ieşi în faimoasa uliţă strîmbă, cu toate cupolele şi turlele ei. Soarele se aşternea în dungi late de-a curmezişul străzii. Iată trăsurile închise şi streşinile de deasupra uşilor de intrare şi librăriile ; bătrînii domni în robe negre umflate de vînt ; tinerele femei în rochii lungi, trandafirii şi albastre ; şi tinerii cu pălării de pai şi cu perne la subţioară pentru plimbările cu barca. O clipă totul îi păru desuet, superficial, neînsufleţit. Obişnuitul student, cu calotă şi robă şi cu cărţi la subţioară, părea un nerod. Şi falnicii bătrîni, cu trăsăturile prea marcate, arătau ca nişte himere, ciopliţi în piatră, medievali, nereali. Acum era în faţa porţii ei şi aştepta ca Hiscock, valetul, să-şi urnească picioarele de pe grătarul focului şi să urce scările cu mersul lui legănat şi greoi. „De ce nu poţi vorbi nemţeşte ?“ gîndea pe cînd el îi lua umbrela şi-şi bombănea obişnuitul comentariu despre vreme.

Încet, de parcă i s-ar fi atîrnat şi ei o greutate de picioare, urcă sus, văzînd prin ferestrele şi uşile deschise pajiştea linsă, copacul aplecat şi porcelurile veştede. Se lăsă să cadă pe marginea patului. În odaie aerul era înăbuşitor. O muscă albastră dădea tîrcoale bîzîind întruna. O maşină de tuns pajiştea ţiuia jos în grădină. În depărtare guguiau hulubii : „Gu-guu-gu-Hai-şi-tu-U-gu-gu-U-gu-gu...“ Ochii i se închiseră pe jumătate. I se păru că se află pe terasa unui han în Italia. Alături era tatăl ei, care presa o genţiană pe o foaie aspră de sugativă. Sub ei clipocea şi scînteia orbitor lacul. Îşi luă curaj şi-i spuse : „Tată...“ El ridică pe deasupra ochelarilor o privire plină de blîndeţe spre ea. Ţinea floricica albastră între degetul mare şi arătător. „Vreau...“ începu ea, dîndu-şi drumul de-a lunecuşul pe balustrada pe care şedea. Dar, iată, acum se auzea un clopot. Se ridică şi se duse spre lavoar. Ce-ar zice Nelly despre asta, gîndi, aplecînd cana de alamă frumos lustruită şi muindu-şi mîinile în apa fierbinte. Altă bătaie de clopot răsună. Se îndreptă spre masa de toaletă.

Aerul de-afară, din grădină, era plin de murmur și gîngureli. „Așchii de lemn", zise, luînd de pe masă peria și pieptenul, avea așchii de lemn în păr. Trecea un servitor cu o stivă de vase de cositor pe cap. Porumbeii guguiau : „Gu-guu-gu. Hai-și-tu ! U-gu-gu..." Dar acum suna clopotul de cină. Într-o clipă își ridicase părul, și-l prinsese în ace, își trăsese pe ea rochia și-i încheiase copcile, iar acum cobora în fugă scările lucioase, lunecîndu-și palma de-a lungul balustradei, cum făcea cînd era copil și se grăbea. Erau cu toții acolo.

Părinții ei stăteau în picioare în hol. Un bărbat înalt le sta alături. Roba îi era răsfrîntă spre spate și o ultimă rază a asfințitului îi lumina chipul jovial și autoritar. Cine era ? Kitty nu-și putu aminti.

— Pe cuvîntul meu ! exclamă el, ridicînd ochii spre dînsa, cu admirație. E cumva Kitty ?... Ea e ! exclamă. Apoi îi luă mîna și o strînse. Ce-ai mai crescut ! se miră. O privea de parcă n-ar fi privit-o pe ea, ci propriul său trecut. M-ai uitat de tot ? adăugă.

— Cingheguk ! exclamă ea, deșteptîndu-și vreo amintire din copilărie.

— Dar acum e Sir Richard Norton, zise mama, bătîndu-l ușurel pe umăr, cu mîndrie, și ele se retraseră, pentru că domnii cinau în sala colegiului.

Peștele era searbăd, gîndi Kitty ; farfuriile erau aproape reci. Pîinea îi păru stătută, tăiată în meschine cubușoare. Păstra în ochi, în urechi, culoarea, voioșia din Prestwitch Terrace. Cînd privea împrejur, admitea superioritatea porțelanului și argintăriei din casa rectorului ; iar farfuriile japoneze și pictura de dincolo erau odioase ; dar sufrageria asta, cu plantele ei agățătoare spînzurînd și cu pînzele ei vaste crăpate de vreme, arăta atît de mohorîtă. În Prestwitch Terrace odaia era scăldată în lumină ; și zgomotul ciocanului — cioc, cioc, cioc — îi stă-

ruia în urechi. Privi afară, spre nuanțele de verde ce păleau în grădină. Pentru a mia oară îi revenea, ca un ecou, dorința copilăroasă ca pomul să fi stat ori culcat, ori drept, nu așa, nici drept, nici culcat... Nu ploua, de fapt ; dar trîmbe de albeață păreau a se răspîndi prin grădină, cînd vîntul răvășea frunzișul des al dafinilor.

— Ai băgat de seamă ? i se adresă brusc doamna Malone.

— Ce anume, mamă ? întrebă Kitty. Nu fusese atentă la ce-i spunea maică-sa.

— Gustul curios al peștelui, zise doamna Malone.

— Nu prea, răspunse ea, și maică-sa continuă să-i vorbească valetului.

Farfuriile fură schimbate ; se aduse alt fel de mîncare pe masă. Dar lui Kitty nu-i era foame. Mușcă o dată din fructele aduse special pentru ea, și apoi modesta cină, recuperată pentru doamnele casei din rămășițele mesei cu oaspeți din ajun, fu gata și ea o urmă pe maică-sa în salon. Încăperea părea prea mare cînd erau singure, dar acolo ședeau ele totdeauna.

Tablourile aveau aerul că privesc în jos spre scaunele goale, și scaunele goale păreau să privească în sus spre tablouri. Bătrînul gentleman care condusese cu o sută de ani în urmă colegiul dispărea parcă în timpul zilei și se reînființa cînd se aprindeau lămpile. Chipul îi era placid, solid și zîmbitor și semăna ciudat cu al doctorului Malone, care, să fi fost încadrat într-o ramă, ar fi putut atîrna deasupra căminului.

— Într-un fel e plăcut să mai avem cîte-o seară tihnită, spuse doamna Malone, deși Fripp...

Vocea îi pieri cînd își puse ochelarii și luă de pe masă ziarul *Times*. Acesta era momentul ei de relaxare și întremare după truda zilei. Își înăbuși un mic căscat pe cînd își plimba privirea în sus și-n jos peste coloanele ziarului.

— Ce om încîntător e, observă detașat, parcurgînd nașterile și decesele. Cu greu l-ai fi putut lua drept american.

Kitty își adună gîndurile. Ea se gîndea la familia Robson. Maică-sa vorbea despre soții Fripp.

— Mie mi-a plăcut și ea, spuse repezit. Nu-i așa că era drăguță ?

— Hîîm-m-m ! Cam prea gătită pentru gustul meu, făcu doamna Malone pe un ton sec. Și accentul acela, continuă uitîndu-se prin ziar, uneori abia înțelegeam ce spune.

Kitty tăcu. Aici erau de păreri diferite ; ca în atîtea alte lucruri.

Brusc, doamna Malone ridică privirea.

— Da, exact ce-i spuneam eu lui Brigge azi-dimineață, zise punînd jos ziarul.

— Ce anume, mamă ? făcu Kitty.

— Ziaristul ăsta, în articolul de fond, spuse doamna Malone. Atinse articolul cu degetul : „Dispunînd de cea mai bună carne, de cel mai bun pește și de cel mai bun vînat din lume, citi, noi nu vom fi în stare să le valorificăm, pentru că nu are cine să le pregătească". Ce-i spuneam eu lui Brigge azi-dimineață. Scoase oftatul ei ușor, scurt. Tocmai cînd vrei să faci impresie unora, ca acestor americani, trebuie să dea ceva greș. De data asta a fost peștele.

Scotoci după ustensilele pentru lucru ei de mînă, și Kitty luă și ea ziarul.

— E articolul de fond, precizează doamna Malone.

Omul acela, aproape întotdeauna, spunea exact ce gîndea dînsa, ceea ce o consola și-i dădea un sentiment de siguranță, într-o lume ce ei îi părea că se schimbă în mai rău.

— „Înainte de rigida și acum universala obligativitate a frecventării școlii..."? citi Kitty întrebător.

— Da. Asta e, confirmă doamna Malone, deschizîndu-și cutia de lucru și uitîndu-se după foarfece.

— „...copiii ședeau destul de mult prin preajma bucătăriei, fiind de față la pregătirea mîncării, care, deși săracă, le dădea totuși oarecare gust și o brumă de cunoștințe. Acum ei nu văd nimic și nu fac altceva decît să

citească, să scrie, să socotească, să coasă sau să tricoteze", citi tare Kitty.

— Da, da, făcu doamna Malone.

Desfăşură lunga fîşie de mătase pe care broda un desen cu păsări ciugulind nişte fructe, copiat de pe un mormînt din Ravena. Era pentru dormitorul de oaspeţi.

Articolul de fond o plictisea pe Kitty, cu fluenţa lui pompoasă. Scrută ziarul după vreo mică informaţie ce ar fi putut s-o intereseze pe maică-sa. Doamnei Malone îi plăcea ca cineva, în timp ce lucra, să-i vorbească sau să-i citească. Seară de seară broderia ei izbutea să ţească o agreabilă armonie în conversaţia de după cină. Spuneai ceva şi împungeai ; te uitai la desen, alegeai alt fir de mătase colorată şi împungeai iar. Uneori doctorul Malone citea cu glas tare poezie : Pope ; Tennyson. În seara asta i-ar fi plăcut să-i fi vorbit Kitty. Dar devenea tot mai conştientă de o relaţie dificilă cu Kitty. De ce ? Îi aruncă o privire. Ce nu mergea ? se întrebă. Scoase oftatul ei uşor, scurt. Kitty întorcea foile late. Oile aveau gălbează ; turcii voiau libertate religioasă ; erau în pregătire alegerile generale.

— Domnul Gladstone... începu Kitty.

Doamna Malone îşi pierduse foarfecele. Asta o enerva.

— Cine poate să-l fi luat iar ? începu.

Kitty se aplecă să-l caute pe jos. Doamna Malone scotocea prin cutia de lucru ; apoi îşi scufundă mîna în fisura dintre pernă şi cadrul fotoliului şi scoase de-acolo la iveală nu numai foarfecele, ci şi un cuţitaş de tăiat filele cărţilor, din sidef, care dispăruse de multă vreme. Descoperirea asta o sîcîia ; îi dovedea că Ellen nu scutura niciodată cum trebuie pernele.

— Uite-l, Kitty, zise. Tăcură. Acum persista mereu între ele o oarecare constrîngere. Ţi-a plăcut ceaiul la Robsoni, Kitty ? întrebă, reluîndu-şi broderia. Te-ai simţit bine acolo ?

Kitty nu răspunse. Întoarse pagina.

— A avut loc o experienţă, spuse. O experienţă cu lumină electrică. „O lumină strălucitoare, citi, a fost văzută ţîşnind subit şi iradiind o rază adîncă de-a curmezişul apei pînă la promontoriu. Totul s-a iluminat ca ziua.“ Tăcu. Vedea pe fotoliul din salon lumina strălucitoare pornind de la navă.

Dar iată că se deschise uşa ; intră Hiscock cu o scrisoare pe tavă.

Doamna Malone luă scrisoarea şi o citi în tăcere.

— Nici un răspuns, spuse.

După tonul glasului mamei, Kitty ştiu că se întîmplase ceva. Şedea cu hîrtia în mînă. Hiscock închise uşa.

— A murit Rose ! spuse doamna Malone. Verişoara Rose. Scrisoarea sta deschisă pe genunchiul ei. E de la Edward, spuse.

— Verişoara Rose a murit ? repetă Kitty.

Cu o clipă în urmă se gîndise la o lumină mare strălucind pe o stîncă roşie. Acum totul părea întunecat. Urmă o pauză. În ochii mamei erau lacrimi.

— Tocmai cînd aveau copiii mai multă nevoie de ea, zise, înfigîndu-şi acul în broderie.

Începu s-o înfăşoare foarte încet. Kitty împături ziarul *Times* şi-l puse pe o măsuţă, binişor, să nu foşnească. Nu o văzuse pe verişoara Rose decît o dată sau de două ori. Se simţea stînjenită.

— Adu-mi agenda, spuse maică-sa în cele din urmă. Kitty i-o aduse.

— Trebuie să renunţăm la dineul nostru de luni, spuse doamna Malone, parcurgînd însemnarea obligaţiilor ei.

— Şi la seara cu Lathomii, miercuri, murmură Kitty, privind peste umărul maică-si.

— Nu putem renunţa chiar la tot, făcu maică-sa, aspru, şi Kitty se simţi mustrată.

Dar erau de scris comunicările. Maică-sa i le dictă ei.

„Cum de-i e atît de uşor să renunţe la toate divertismentele ? gîndea doamna Malone, privind-o cum scrie.

De ce nu-ĭ mai place să iasă cu mine ?“ Parcurse scurtele scrisori pe care i le aduse fiică-sa.

— De ce nu arăţi mai mult interes faţă de ce se petrece aici, Kitty ? zise iritată, dînd deoparte scrisorile.

— Mamă, draga mea, începu Kitty, încercînd să se apere de obişnuita acuzaţie.

— Dar ce anume ai vrea să faci ? stărui maică-sa. Îşi pusese deoparte broderia ; şedea dreaptă ; şi arăta destul de impresionantă. Taică-tău şi cu mine dorim să faci ceva ce-ţi place, continuă.

— Mamă, draga mea, repetă Kitty.

— Ai putea să-l ajuţi pe tata, dacă te plictiseşte să m-ajuţi pe mine, continuă doamna Malone. Mi-a spus chiar ieri că nu mai vii deloc pe la el, de la o vreme.

Se referea, ştia Kitty, la *Istoria colegiului* pe care o scria doctorul Malone. Sugerase ca dînsa să-l ajute. Revăzu cerneala scurgîndu-se — cînd făcuse ea un gest neîndemînatic cu braţul — peste cinci generaţii de bărbaţi de la Oxford şi anulînd ceasuri întregi de muncă din delectabila artă caligrafică a lui taică-său. Parcă-l auzea rostind, cu obişnuita-i ironie curtenitoare : „Natura n-a vrut să facă din tine o studioasă, draga mea“, în timp ce aplica sugativa.

— Ştiu, zise ea, vinovată. N-am mai fost pe la Papa în ultimul timp. Dar totdeauna e ceva... Şovăi.

— Firește, răspunse doamna Malone, pentru un om în situaţia tatălui tău e normal.

Kitty rămase pe scaun tăcînd. Amîndouă şedeau şi tăceau. Amîndurora le displăcea această măruntă cicăleală ; amîndouă detestau aceste scene ce se repetau şi totuşi păreau inevitabile. Kitty se ridică, luă scrisorile şi le puse în hol.

„Ce vrea ? se întreba doamna Malone, ridicîndu-şi ochii spre tablou fără să-l vadă. Cînd eram eu de vîrsta ei“... gîndi şi zîmbi. Cît de bine îşi amintea cum şedea acasă, într-o seară ca aceasta, sus, în Yorkshire, la mile şi mile depărtare de orice. Putea să auzi bătaia unei pot-

coave de cal pe drum de la nu știu cîte mile. Își mai amintea cum deschisese năvalnic fereastra odăii ei și, privind tufișurile sumbre din grădină, strigase : „Asta-i viața ?“... Și zăpada, iarna. Mai auzea și acum bulgării bufnind, cînd cădeau de pe pomi, în grădină. Și iat-o pe Kitty, care trăia la Oxford, cu toate cele la dispoziție.

Kitty se întoarse în salon și căscă foarte discret. Duse mîna spre față cu un inconștient gest de oboseală care o înduioșă pe maică-sa.

— Ești obosită, Kitty ? o întrebă. A fost o zi lungă ; arăți cam palidă.

— Și tu arăți obosită, zise Kitty.

Brusc începură să bată clopotele, unul după altul, unul peste altul, prin aerul umed, greu.

— Du-te să te culci, Kitty, o sfătui doamna Malone. Auzi ! Bate de zece.

— Da' tu nu vii, mamă ? făcu Kitty, în picioare lîngă fotoliul ei.

— Tata nu se întoarce așa curînd, replică doamna Malone, punîndu-și iar ochelarii pe nas.

Kitty știa că ar fi încercat zadarnic s-o convingă. Era parte din misteriosul ritual al vieții părinților ei. Se aplecă și-i dădu maică-si formalul ușor sărut care era singurul semn de afecțiune ce și-l ofereau fățiș una alteia. Și totuși își erau una alteia foarte dragi ; și totuși se certau întruna.

— Noapte bună și odihnește-te bine, spuse doamna Malone. Nu-mi place să-ți văd bujorii pălind, adăugă, cuprinzînd-o cu brațul de data asta.

Rămase liniștită după ce plecă Kitty.

„A murit Rose“, se gîndea. Rose, care era cam de vîrsta ei. Citi iarăși înștiințarea. Era de la Edward. Și Edward, rămase ea pe gînduri, e îndrăgostit de Kitty... dar nu știu, nu cred c-aș dori să se mărite cu el, gîndi, luînd iar acul în mînă. Nu, nu Edward... Mai era și tînărul Lord Las-

swade... Asta da, ar fi o căsătorie frumoasă, gîndi. Nu că vreau să fie bogată, nu că mi-ar păsa de rang, gîndea, petrecînd firul prin urechea acului. Dar el ar putea să-i dea ce doreşte... Ce oare ? O rază de acţiune, o ţintă", hotărî, începînd să brodeze. Apoi gîndurile i se întoarseră iar la Rose. Rose murise. Rose care era cam de vîrsta ei... Atunci trebuie să fi fost prima oară cînd a cerut-o, gîndi, ziua cînd am avut picnicul în lande. Era o zi de primăvară. Şedeau pe iarbă. Parcă o vedea pe Rose, purtînd o pălărie neagră cu o pană de cocoş peste părul ei roşu-aprins. Parcă o vedea îmbujorîndu-se şi arătînd grozav de drăguţă cînd se ivise călare Abel, spre uimirea lor. El era în garnizoană la Scarborough, pe atunci, în zilele picnicului din lande.

Casa din Abercorn Terrace era foarte întunecată. Mirosea tare a flori de primăvară. De cîteva zile se tot îngrămădeau coroane de flori una peste alta pe masa din hol. În semiîntuneric — toate draperiile erau trase — florile dogoreau ; şi holul era scăldat în miresmele intense, învăluitoare ale unei sere. Coroană după coroană tot veneau. Erau crini cu dungi late aurii în potir ; alţii cu gîtlejurile bălţate, lipicioase, de miere ; lalele albe, liliac alb, flori de toate soiurile, unele cu petalele groase precum catifeaua, altele străvezii, de subţirimea foiţei de hîrtie ; dar toate albe şi îndesate laolaltă, cap lîngă cap, în cercuri, în ovaluri, în cruci, încît mai că nu arătau a flori. Cartonaşe tivite cu negru erau prinse de ele : „Luăm parte din adîncul inimii la durerea dumneavoastră — Maiorul şi doamna Brand" ; „Cu dragoste şi compasiune de la Generalul şi doamna Elikin" ; „Scumpei Rose de la Susan". Fiecare cartonaş conţinea cîteva cuvinte scrise de mînă. Chiar şi acum, cu dricul la uşă, mai suna clopotul de la intrare ; un băiat-comisionar aduse iar nişte crini. Îşi scoase şapca, pe cînd sta în hol, fiindcă pe scări se iveau cu paşi şovăitori nişte oameni purtînd coşciugul. Micuţa Rose, toată în negru, îmboldită de dădacă, făcu un pas înainte şi aruncă

un buchețel de violete pe coșciug. Dar buchețelul alunecă de pe sicriul, care se clătina, coborînd pe treptele strălucitor luminate de soare, pe umerii aplecați ai oamenilor de la „Whiteley". Familia venea în urmă.

Era o zi instabilă, cu trecătoare umbre și raze săgetînde de soare strălucitor. Cortegiul funerar porni în pas de plimbare. Delia, găsindu-și locul în cea de-a doua trăsură, cu Milly și Edward, băgă de seamă că peste drum casele vecine aveau și ele draperiile trase, în semn de participare la doliu ; un servitor sta însă și se uita pe furiș. Ceilalți doi frați păreau să nici n-o vadă ; se gîndeau la mama lor. Cînd ajunseră în drumul principal, ritmul se iuți, căci pînă la cimitir era cale lungă. Prin crăpătura perdelei, Delia văzu niște cîini hîrjonindu-se ; un cerșetor lălăind ; bărbați scoțînd pălăria cît trecea pe lîngă ei dricul. Pînă să treacă trăsura în care erau ei, își puneau iar pălăriile pe cap. Oamenii umblau vioi și nepăsători de-a lungul trotuarului. Magazinele arborau de pe acum vesele costume de vară ; se opreau femei și se uitau la vitrine. Ele, însă, n-aveau să poarte decît negru, toată vara, gîndi Delia, privind pantalonii negri-tăciune ai lui Edward. Nu vorbeau mai deloc între dînșii ; sau doar în mici fraze formale, de parcă ar fi și luat parte la ceremonie. Relațiile lor se schimbaseră oarecum. Se purtau mai cu menajamente și totodată cu un aer oarecum important, de parcă moartea mamei le-ar fi impus niște răspunderi noi. Ceilalți știau însă cum să se poarte ; pe cînd dînsa trebuia să facă un efort. Ea rămînea pe din afară — și taică-său la fel — gîndi. Cînd Martin izbucnise deodată în rîs, la ceai, iar apoi se oprise cu o mutră vinovată, ea își spusese : „Așa ar face și Papa, așa aș face și eu dacă am fi cinstiți".

Aruncă iar o privire afară pe fereastră. Alt bărbat își scotea pălăria — un bărbat înalt, un bărbat în redingotă — dar ea nu vru să-și îngăduie a se gîndi la Mister Parnell pînă ce nu va fi trecut înmormîntarea.

În cele din urmă, ajunseră la cimitir. Pînă cînd își lua locul în micul alai din urma sicriului și mergea către biserică, fu ușurată să constate că o năpădise și pe ea o oarecare emoție solemnă, generalizată. Oamenii se ridicară în picioare, de ambele părți, în biserică, și ea le simți ochii asupră-i. Apoi începu slujba. Un preot care le era văr oficia. Primele cuvinte răsunară cu un suflu de-o extraordinară frumusețe. Delia, stînd îndărătul tatălui ei, băgă de seamă cum se încordase și i se îndreptaseră umerii.

„Eu sînt învierea și viața."

Îngrădită cum fusese toate zilele astea în casa cufundată în penumbră și mirosind a flori, cuvintele răspicate o umplură de slavă. Asta era în stare să simtă cu adevărat ; era un lucru pe care-l putea spune și ea. Dar apoi, pe cînd vărul James continua a glăsui, ceva îi scăpă. Înțelesul era tulbure ; nu-l putea urma cu rațiunea. Dar iarăși, în mijlocul argumentării lui, se ivi altă izbucnire de frumusețe ce-i era bine cunoscută. *„Și piere fără de veste precum iarba ; în zori este verde și crește înălțîndu-se ; iară în asfințit e cosită, uscată și veștedă."* Acestor spuse le simțea frumusețea. Era iarăși ca o muzică ; dar apoi vărul James păru să se grăbească, de parcă n-ar fi crezut pe de-a-ntregul ceea ce spunea. Parcă ar fi trecut de la ceea ce cunoștea la ce nu cunoștea ; de la ce credea la ce nu credea ; pînă și glasul i se schimbă. Arăta la fel de curat, scrobit și călcat ca și sutanele sale. Dar ce voia să spună cu acele cuvinte ? Delia renunță să înțeleagă. „Ori înțelegi, ori nu înțelegi", gîndi. Gîndurile ei începură a se răzleți.

„Dar nu vreau să mă gîndesc la el pînă nu s-o isprăvi slujba", hotărî cînd dădu cu ochii de un bărbat înalt care sta în apropiere pe o platformă și-și scosese pălăria. Delia își ațintì ochii asupra tatălui ei. Îl urmări ducînd la ochi o batistă mare, albă ; punînd-o înapoi în buzunar ; scoțînd-o iar și iar ducînd-o la ochi. Apoi glasul tăcu ; taicăsău puse în cele din urmă batista în buzunar fără s-o mai scoată ; și din nou se orînduiră cu toții, micul grup al fami-

liei, îndărătul coşgiugului, şi iarăşi se ridicară oamenii în negru, de ambele părţi, şi-i priviră şi-l lăsară să treacă înainte, venind în urma lor.

Era o uşurare să simtă iar aerul blînd, jilav, suflîndu-i în obraji mireasmă de frunză. Dar din nou, acum că era afară, începu să observe tot felul de lucruri. Observă cum caii mari cerniţi pocăneau pămîntul cu copitele ; scurmau gropiţe în pietrişul galben. Auzise, îşi aminti, că aceşti cai pentru înmormîntări veneau din Belgia şi că erau foarte nărăvaşi. Chiar că arătau nărăvaşi, gîndi ; aveau grumazurile lungi, negre, pătate de spume... Dar îşi adună gîndurile. Mergeau acum în voie, cîte unul, cîte doi, în lungul unei cărări, pînă ajunseră la o movilă proaspătă de pămînt galben îngrămădit lîngă o groapă ; şi aici ea observă iarăşi cum stăteau săpătorii de mormînt la o mică distanţă, niţel mai îndărăt, cu hîrleţele lor.

Urmă o pauză ; lumea continua să sosească ; fiecare îşi lua locul, unii mai departe, alţii ceva mai în faţă. Observă o femeie cu înfăţişare nevoiaşă, jerpelită, care dădea tîrcoale prin prejur şi încercă să-şi amintească dacă era vreo fostă bătrînă servitoare, dar nu-i putea dibui numele. Unchiul Digby, fratele tatii, sta de partea cealaltă, în dreptul ei, ţinîndu-şi jobenul între mîini ca pe un potir sfinţit — imagine întrupată a eticheteî grave. Unele dintre femei plîngeau, bărbaţii însă nu ; bărbaţii aveau un anumit fel de a poza ; femeile aveau altul, abservă ea.

Apoi începu iar totul de la cap. Iarăşi îi străbătu măreţul suflu al muzicii — „Bărbatul născut din femeie“ ; ceremonia se reînnoise ; o dată mai mult erau un grup, unit. Familia se strînse ceva mai aproape de mormînt ; priveau ţintă coşciugul, care sta în faţa lor, în pămînt, lustruit, cu mînerele lui de aramă, gata a fi îngropat pe vecie. Arăta prea nou pentru a rămîne veşnic îngropat. Delia îşi căscă privirea în jos spre groapă. Acolo, în sicriu, zăcea mama ei, femeia pe care atît de mult o iubise şi o urîse. I se tulburară ochii. Îi fu frică să nu leşine : dar *trebuia* să se uite ;

trebuia să simtă; era ultima şansă ce-i rămînea. Se prăvăli pămînt deasupra coşciugului ; trei pietricele căzură pe suprafaţa dură, lucioasă ; şi, pe cînd se prăvăleau, puse stăpînire pe dînsa sentimentul a ceva etern dăinuitor ; un sentiment de viaţă amestecîndu-se cu moartea, de moarte devenind viaţă. Pentru că, privind, auzi cum ciripeau vrăbiile, tot mai repede, tot mai repede ; auzi zgomot de roţi răzbind de departe, tot mai tare ; viaţa se apropia tot mai mult, tot mai mult, tot mai mult...

„Ţie îţi mulţumim din inimă, răsună glasul, că binevoit-ai a o slobozi pe-această soră a noastră din jalea şi amarul ăstei lumi ticăloase..."

„Ce minciună !" strigă ea în sine. Ce minciună sfruntată ! Îi răpise singura ei simţire adevărată ; îi stricase singura clipă de înţelegere.

Ridică ochii. Îi văzu pe Morris şi pe Eleanor alături unul de altul. Feţele le erau răvăşite ; nasurile le erau roşii ; le curgeau lacrimi pe obraji. Cît despre taică-său, era atît de încremenit, atît de ţeapăn, încît o apucă o dorinţă frenetică de-a izbucni în rîs. „Nimeni nu poate simţi în felul ăsta, gîndea. Exagerează. Nici unul dintre noi nu simte ceva, de fapt ; cu toţii ne prefacem."

Apoi se produse o mişcare generală ; proba de reculegere luase sfîrşit. Oamenii plecau în pas hoinar într-o direcţie sau alta ; nu mai încercau să alcătuiască o procesiune ; mici grupuri se contopeau. Oamenii îşi dădeau mîna şi chiar zîmbeau, parcă ferindu-se, printre morminte.

— Vă mulţumesc că aţi venit ! zise Edward, strîngîndu-i mîna bătrînului Sir James Graham, care îl bătu uşurel pe umăr.

Oare trebuia să se ducă şi ea să-i mulţumească ? Era greu, din cauza mormintelor. Totul devenea o petrecere de dimineaţă înnourată şi conformistă, printre morminte. Ezita ; nu ştia ce trebuie să facă mai întîi. Taică-său trecuse mai departe. Se uită înapoi. Groparii veniseră în prim

plan : făceau rînduială, așezînd frumos coroanele una peste alta, într-un morman ; iar femeia care dădea tîrcoale li se alăturase și se apleca să citească numele de pe cartonașe. Ceremonia se sfîrșise ; ploua.

1891

Vîntul de toamnă sufla peste Anglia. Smulgea frunzele de pe copaci și le făcea să fluture pînă la pămînt, pătate cu roșu și galben, sau să plutească, etalîndu-și în unduiri largi culorile, înainte de a se așeza. În orașe, vîntul, venind în rafale de după colțuri, ici smulgea pălăria cîte unui ins, colo ridica un val deasupra capului unei femei. Banii circulau cu repeziciune. Străzile erau aglomerate. Pe pupitrele oblice ale birourilor din apropierea catedralei St. Paul, funcționarii se opreau cu peniţele pe pagina liniată. Era greu de lucrat după vacanță. La Margate, Eastbourne și Brighton se pîrjoliseră și se bronzaseră. Vrăbiile și graurii, țiuindu-și discordanta flecăreală în jurul streșinilor bisericii St. Martin, înălbeau capetele statuilor lunecoase din Parliament Square, care țineau în mîini sceptre sau suluri de hîrtie. Suflînd înapoia *ferry-boat*-ului, vîntul încrețea apele Canalului Mînecii ; răvășea vița-de-vie în Provence și-l făcea pe lenevosul flăcăiandru-pescar să se rostogolească în barcă și să pună mîna pe-o frînghie.

Dar în Anglia, în nord, era frig. Kitty — Lady Lasswade — șezînd pe terasă alături de soțul ei și de cîinele lui prepelicar, își strîngea mantila pe lîngă umeri. Privea

către creasta dealului, unde se înălța, în chip de semnal pentru nave, monumentul în formă de foarfece, ridicat de bătrînul conte. Era ceață peste păduri. În imediata apropiere, doamnele de piatră de pe terasă purtau flori purpurii în urnele lor. Un fum subțire, albastru, plutea printre daliile aprinse din straturile lungi ce coborau spre rîu. „Se ard buruienile", zise Kitty. Apoi se auzi un ciocănit în fereastră și băiețelul ei, într-o rochiță trandafirie, ieși cu pași nesiguri din casă, tîrîndu-și după el căluțul bălțat.

În Devonshire, unde colinele roșii rotunde și văile rîpoase păstrau aerul sărat al mării, frunzișul mai era încă des în copaci — „prea des" zisese Hugh Gibbs la gustarea de dimineață — prea des pentru a trage cu pușca", adăugase, iar Milly, soția lui, îl lăsase să meargă la adunarea lui de vînători. Cu coșul pe braț și cu mișcarea legănată a unei femei ce-și poartă pruncul în pîntece, coborîse apoi drumul bine întreținut, pavat cu pietre neregulate. Pe zidul livezii atîrnau perele galbene. bombînd frunzele de deasupra, atît erau de voluminoase. Dar intraseră viespile în ele — pielița le era ruptă. Cu mîna pe fruct, Milly se opri. Poc, poc, poc ! răsuna vuiet prin pădurile îndepărtate. Cineva trăgea cu pușca.

Fumul atîrna în văluri peste turlele și cupolele cetăților universitare. Ici astupa gura unei himere, colo se anina de zidurile cojite, galbene. Edward, care-și făcea în ritm alert zilnica plimbare pentru igienă, înregistra mireasmă, sunet și culoare, ceea ce îi sugera cît de complexe sînt impresiile ; puțini poeți surprind chintesența ; însă trebuie să existe vreun vers în greacă sau în latină, care să sintetizeze contrastele, gîndea cînd trecu doamna Lathom și el își scoase toca de pe cap.

În Cartierul tribunalelor [1] frunzele se așterneau uscate și colțuroase pe caldarîm. Morris, în drum spre secția de

[1] În original *LAW COURTS* (Curțile de judecată). Cartier vechi, în Londra, cuprinzînd instanțe judiciare, pînă la cele supreme.

judecătorie, amintindu-şi de copilărie, păşea prin frunzişul uscat, făcîndu-l să foşnească, şi frunzele se împrăştiau în lături, de-a lungul rigolelor. Încă nestrivite sub picioare se aşterneau frunzele uscate în grădinile Kensington, şi copiii, sfărîmîndu-le în fugă, se aplecau să scurme frunzişul veşted după cîte o mînă de păstăi şi alergau mai departe cu cercurile lor pe alei, prin ceaţă. Peste coline, la vîntul gonind sufla rotocoale vaste de umbră, care piereau cu încetul, lăsînd iarăşi locul verde. Dar în Londra străzile îngustau norii ; ceaţa atîrna densă în East End, lîngă rîu ; făcea să sune îndreptat glasurile oamenilor care strigau : „Fiare vechi cumpărăm, fiare vechi" ; şi în suburbii înăbuşea sunetele flaşnetelor. Vîntul sufla fumul în stradă şi înspre ferestrele deschise dimineaţa ; în fiece grădină dosnică în colţul zidului năpădit de iederă ce încă mai adăpostea cîteva muşcate tîrzii, se îngrămădeau enorme mormane de frunze, devorate de aprigii colţi ai flăcărilor. Fiindcă era octombrie, naşterea anului.

Eleanor şedea la masa ei de scris cu condeiul în mînă. „E teribil de ciudat, gîndea — atingînd cu vîrful peniţei petecul cu ţepi, măcinat de cerneală, de pe spinarea calului-de-mare al lui Martin — că asta s-a păstrat în toţi aceşti ani. Obiectul ăsta trainic s-ar putea să ne supravieţuiască tuturor. Dacă l-aş arunca, el tot ar continua să existe pe undeva..." Dar nu-l aruncase niciodată, pentru că era legat de toate celelalte, de pildă de maică-sa... Prinse a desena cu condeiul pe sugativă ; un cerc, cu raze de jur împrejur. Apoi ridică ochii. Ardeau buruieni în grădina din dos ; pe fereastră intră o pală de fum ; un miros iute, acid ; şi frunzele cădeau. O flaşnetă cînta la capătul străzii. „*Sur le pont d'Avignon*", îngînă ea încetişor, în acelaşi ritm. Cum mai era cîntecul pe care Pippy, dădaca, avea obicei să-l cînte cînd îţi freca urechile cu un petec de flanelă muiat în clăbuc ?

„*Ron, ron, ron, et plon, plon, plon*“, îngînă. Apoi melodia încetă. Flaşneta plecase mai departe, Eleanor muie condeiul în cerneală.

„De trei ori opt, murmură, fac douăzeci şi patru“, zise hotărît ; scrise o cifră în josul paginii şi strînse dintr-o mişcare carnetele roşii şi albastre ca să le ducă în biroul lui taică-său.

— A sosit menajera ! făcu el bine dispus cînd intră Eleanor. Şedea în fotoliul lui de piele, citind un ziar financiar din foiţă trandafirie. A sosit menajera, repetă ridicîndu-şi privirea pe deasupra ochelarilor.

Devenea din ce în ce mai greoi, gîndi Eleanor ; şi acum ea se grăbea. Dar erau în relaţii cum nu se poate mai bine, aproape ca de frate şi soră. El puse ziarul jos şi merse la masa de scris. „Aş dori să te grăbeşti, Papa, gîndea ea, urmărindu-l cum deschidea pe îndelete sertarul unde-şi ţinea carnetul de cecuri, altfel am să întîrzii.“

— Laptele s-a scumpit foarte mult, spuse el, ciocănind carnetul cu vaca aurită.

— Da, e ca ouăle în octombrie, răspunse ea.

Pe cînd bătrînul completa cecul cu minuţioasă chibzuinţă, ea aruncă o privire în jurul camerei. Arăta ca un birou oficial, cu dosarele cu ziare şi cu compartimentele pentru colecţii de documente, atîta că avea atîrnate pe lîngă cămin frîie de cai... apoi mai era cupa de argint pe care-o cîştigase el la jocul de polo. „Oare avea să şadă aici toată dimineaţa, citind gazetele financiare şi examinîndu-şi investiţiile ?“ se întreba ea. El se opri din scris.

— Şi acum unde te duci ? întrebă, cu micul lui zîmbet isteţ.

— O întrunire de comitet, zise ea.

— Întrunire de comitet, repetă el, punîndu-şi pe cec semnătura fermă, masivă. Bine, Nell, şi vezi de-ţi păstrează opinia ta, să nu te laşi intimidată, Nell. Înscrise o cifră în condica lui.

— Vii cu mine azi după-masă, Papa ? întrebă Eleanor pe cînd el termina de scris cifra. E cazul lui Morris, știi, la tribunal.

El clătină din cap.

— Nu ; trebuie să fiu în City la trei, zise.

— Atunci te văd la dejun, spuse ea, pregătindu-se să plece.

Dar taică-său ridică mîna. Avea ceva de spus, dar ezita. Se cam îngroșase la față, observă ea ; avea niște vinișoare pe nas, devenea cam prea roșu și greoi.

— Mă gîndeam să trec pe la Digby pe-acasă, spuse în cele din urmă.

Se ridică și se duse la fereastră. Privea afară spre grădina din spate. Ea se frămînta pe loc.

— Ce mai cad frunzele ! remarcă el.

— Da ! Se ard buruienile.

El stătu o clipă să privească fumul.

— Se ard buruienile, repetă și tăcu.

— E ziua lui Maggie... În sfîrșit, reușise să spună ce-l preocupa. Mă gîndeam că i-aș face un mic dar. Se opri.

Eleanor înțelese că dorea ca ea să cumpere acel dar.

— Ce ai vrea să-i dai ? întrebă.

— De... făcu el nehotărît, ceva drăguț, înțelegi, un lucru pe care să-l poarte.

Eleanor reflectă : Maggie, mica ei verișoară, avea oare 7 ani, ori 8 ?

— Un colier ? O broșă ? Cam așa ceva ? întrebă repede.

— Da, cam așa ceva, spuse taică-său, instalîndu-se iar în jețul lui. Ceva drăguț, știi, un lucru pe care să-l poarte. Deschise ziarul și-i făcu semn din cap. Mulțumesc, dragă, spuse, în timp ce ea ieșea din cameră.

Pe masa din hol, între o tavă încărcată cu cărți de vizită — unele cu colțurile îndoite, unele mari, unele mici — și o bucată de pluș roșu cu care colonelul își lustruia țilindrul, era un plic subțire străin, purtînd într-un

colţ cuvîntul „Anglia", scris cu litere mari. Eleanor, care coborîse în fugă scările, îl aruncă în tăcere în sacoşă. Apoi parcurse strada cu un anumit pas alergător al ei, un fel de trap comod. În colţ se opri şi privi îngrijorată în josul străzii. În mijlocul circulaţiei de tot felul, reperă o formă voluminoasă ; ce noroc — era galbenă ; ce noroc — prinsese totuşi omnibuzul. Îi făcu semn să oprească şi se urcă sus pe imperială. Oftă uşurată, trăgîndu-şi apărătoarea de piele peste genunchi. Toată răspunderea o preluase acum conducătorul. Se relaxă ; respiră aerul blind al Londrei ; asculta cu plăcere vuietul surd al oraşului. Se uita de-a lungul străzii şi savura privelişteа birjelor, camioanelor şi caleştilor, toate înaintînd cu grabă spre o anumită ţintă. Îi plăcea să revină în octombrie la freamătul plin al vieţii, cînd se sfirşea vara. Stătuse în Devonshire cu Gibbsii. „A ieşit foarte bine", reflectă, gîndindu-se la căsătoria cu Hugh Gibbs a soră-si, pe care o văzuse alături de odraslele ei. Şi Hugh, zîmbi gîndindu-se la el. Călărea pretutindeni, pe un cal mare, alb, împrăştiind gunoaie de îngrăşăminte. Dar sînt acolo prea mulţi pomi şi prea multe vaci şi prea multe dealuri mărunte în loc de unul singur înalt, gîndea ea. Nu-i plăcea ţinutul Devonshire. Era bucuroasă că s-a înapoiat la Londra, că se află pe platforma de sus a omnibuzului galben, cu sacoşa doldora de hîrtii, şi că totul reîncepea în octombrie. Ieşiseră din cartierul de locuinţe ; casele deveneau prăvălii. Asta era lumea ei ; aici era în elementul ei. Străzile erau pline de oameni ; femeile roiau, intrînd şi ieşind prin prăvălii, cu coşurile de tîrguieli. Mişcarea avea în ea ceva familiar, ritmic, gîndi ; asemănător cu freamătul ciorilor străbătînd în zbor o cîmpie, înălţîndu-se şi lăsîndu-se iar jos.

Iar ea mergea la treburile ei — îşi întoarse ceasul de la încheietura mîinii, fără să-l privească. După comitet, Duffus ; după Duffus, Dickson. Apoi dejunul ; şi la tribunal... apoi dejunul şi în Cartierul tribunalelor la două şi

jumătate, își repetă. Omnibuzul străbătea Calea Bayswater. Străzile deveneau tot mai sărace, tot mai sărace.

„Poate că n-ar fi trebuit să-i încredințez lui Duffus lucrarea", își spunea ; se gîndea la Peter Street, unde clădise case ; prin acoperiș se strecura iar apa și din chiuveta bucătăriilor ieșea un miros greu. Dar aici omnibuzul se opri ; lumea urca și cobora ; omnibuzul o luă iar din loc. „Dar e mai bine să dai de lucru unui om mărunt în loc să te duci la una din firmele acelea mari. Peste tot sînt întreprinderi mici alături de întreprinderi mari." Asta o punea pe gînduri. „Cum de reușesc cele mici să-și ducă traiul ? se mira ea. Dar dacă Duffus..." începu iar ; aici omnibuzul se opri ; Eleanor ridică ochii ; se ridica. „...dacă Duffus își închipuie c-o să-i meargă să mă sîcîie și să mă domine, are să vadă că se-nșală."

Străbătu repede cărarea presărată cu zgură pînă la magazia de tablă galvanizată unde avea loc mitingul. Întîrziase ; ceilalți erau deja adunați. Era primul miting la care lua parte de la vacanță încoace și toți îi zîmbiră. Judd își scoase chiar și scobitoarea din gură — un semn de recunoaștere care o măguli „Iată-ne iarăși aici, cu toții", gîndi, luîndu-și locul obișnuit și așezîndu-și hîrtiile pe masă.

Dar, de fapt, se gîndea la „ceilalți", nu la dînsa. Ea nu exista ; ea nu însemna nimic. Dar iată-i pe ei toți — Brocket, Cufnell, domnișoara Sims, Ramsden, maiorul Porter și domna Lazenby. Maiorul predicînd organizare, domnișoara Sims, fostă lucrătoare în fabrică, suspectîndu-l de condescendență ; doamna Lazenby, oferindu-se să scrie vărului ei, Sir John, sugestie la care Judd, fostul mic prăvăliaș, ripostase cu asprime. Ea se așeză la locul ei zîmbind. Miriam Parrish citea scrisori.

„Dar de ce te lași să mori de foame ?" o întreba în gînd Eleanor, în timp ce asculta. Era mai slabă ca oricînd.

Privi împrejur prin încăpere, în timp ce se citeau scrisorile. Se ținuse acolo un bal. Ghirlande de hîrtie roșie și

galbenă se întindeau de-a curmezișul tavanului. Fotografia colorată a principesei de Wales avea lanțuri de roze din hîrtie galbenă pe la colțuri ; o panglică verde-marin pe diagonala bustului ; un cățel rotund în poală și perle atîrnate de gît și înnodate pe umeri. Avea un aer de seninătate, de indiferență — *bizar comentariu al diviziunii lor* — gîndi Eleanor ; un lucru pe care Lazenbyi îl venerau ; de care domnișoara Sims își bătea joc ; la care Judd se uita ridicîndu-și sprîncenele și scobindu-se în dinți. El, de-ar fi avut un fecior, așa-i spusese, l-ar fi trimis la Versitate. Dar acum Eleanor se concentră. Maiorul Porter i se adresase.

— Ei domnișoară Pargiter, spuse, atrăgînd-o în discuție, pentru că erau amîndoi în aceeași situație socială, nu ne-ați spus opinia dumneavoastră.

Ea făcu efortul să se adune și-i comunică opinia ei. Avea o opinie a ei, o opinie foarte hotărîtă. Își drese glasul și începu.

Fumul suflînd prin Peter Street se condensase, în îngustimea străzii, într-un văl cenușiu. Dar casele, de fiece parte, se puteau vedea lămurit. În afară de două pe la mijlocul străzii, erau toate exact la fel — lăzi cenușii-gălbui, cu niște corturi de țiglă deasupra. Nu se întîmpla acolo nimic, de nici un fel ; cîțiva copii se jucau în stradă ; două pisici întorceau ceva cu labele de pe-o parte pe alta, în rigolă. Totuși, o femeie, aplecată în afară de la o fereastră, cerceta încolo, încoace, în susul și-n josul străzii, de parcă ar fi scormonit fiece crăpătură, după hrană. Ochii ei hrăpăreți, lacomi, ca ochii unei păsări de pradă, erau totodată posomorîți și somnoroși, ca și cum n-ar fi avut cu ce să-și potolească foamea. Nu se întîmpla nimic — nimic, de nici un fel. Totuși, ea își plimba privirea fixă, indolentă, nesatisfăcută în susul și-n josul străzii. Apoi un docar apăru de după colț. Îl urmări. Docarul opri în fața caselor de peste drum, care, de vreme ce pragurile le erau verzi și

aveau deasupra uşii o placă imprimată cu o floare a soarelui, se deosebeau de celelalte. Un om mărunt, cu o şapcă de *tweed*, coborî din docar şi ciocăni la uşă. Îi deschise o femeie borţoasă. Ea clătină din cap ; se uită pe stradă în sus şi-n jos, apoi închise uşa. Omul aştepta. Calul aştepta răbdător cu hamurile slobode şi cu capul plecat. Altă femeie se ivi la fereastră, cu o faţă albă, cu guşă mare şi buza de jos proeminentă. Rezemate în afară, cele două femei stăteau alături la fereastră, supraveghindu-l pe bărbat. Avea picioarele ca nişte beţe aduse la capăt şi fuma. Schimbară între ele cîteva vorbe despre dînsul. El se plimba în sus şi în jos, de parcă ar fi aşteptat pe cineva. Acum îşi aruncă ţigara. Femeile îl urmăreau. Ce-o să facă acum ? O să-şi hrănească gloaba ? Dar iată că o femeie înaltă, îmbrăcată într-un costum de *tweed* cenuşiu, apăru cu paşi zoriţi de după colţ şi mărunţelul se întoarse şi duse mîna la şapcă.

— Îmi pare rău c-am întîrziat, strigă de departe Eleanor, şi Duffus duse mîna la şapcă, cu zîmbetul lui prietenos de totdeauna, care o impresiona plăcut.

— Nu face nimic, domnişoară Pargiter, zise.

Eleanor nădăjduia de fiece dată că el n-o consideră un patron obişnuit.

— Acum hai să vedem cum stau lucrurile, zise.

Detesta această inspecţie, dar n-avea încotro, trebuia făcută.

Uşa le fu deschisă de doamna Toms, locatara de jos.

„O, Doamne, gîndi Eleanor, observînd curbura şorţului ei, alt copil pe drum, după tot ce i-am spus."

Merseră din încăpere în încăpere prin casa mică, doamna Toms şi doamna Grove urmîndu-i. Colo era o crăpătură ; dincoace o pată. Duffus ţinea în mînă o riglă cu care ciocănea tencuiala pereţilor. „Partea cea mai proastă, gîndea Eleanor, în timp ce-i lăsa doamnei Toms grija conversaţiei, e că nu mă pot împiedica să-l simpatizez, deşi lucrurile stau cum stau". Din cauza accentului lui din Wales,

în mare parte ; era un netrebnic fermecător. Şi suplu ca un ţipar — ştia ea — însă cînd vorbea aşa, cîntat, şi-i amintea de văile din Wales... Dar o înşelase de fiecare dată. Uite, în tencuială, o gaură în care poţi să bagi degetul.

— Ia uitaţi-vă aici, domnule Duffus, aici, spuse aplecîndu-se şi băgînd degetul în gaură.

Duffus îşi înmuia în gură creionul. Lui Eleanor îi plăcea să-l însoţească la depozitul lui şi să-l vadă alergînd, după dimensiuni, scînduri şi cărămizi, îi plăceau denumirile tehnice pe care le dădea el lucrurilor, micile cuvinte cu sunet dur.

— Acum o să mergem sus, zise.

Ca o muscă ce se străduieşte să iasă dintr-o farfurioară adîncă, aşa-i părea. Pentru micii patroni ca Duffus era „ori, ori" ; ori puteau să se ridice, să devină Juddii zilelor lor şi să-şi trimită feciorii la Versitate, ori puteau să se rostogolească la vale, şi atunci... Duffus avea nevastă şi cinci copii ; îi văzuse în odaia din spatele atelierului jucîndu-se cu mosoare de aţă pe podea. Şi totdeauna sperase că o vor pofti înăuntru... Dar iată, ajunseseră la catul de sus, unde zăcea în pat bătrîna doamnă Potter. Bătu la uşă şi strigă cu glas tare :

— Putem intra ?

Nici un răspuns. Bătrîna era surdă ca piatra ; aşadar, intrară. Iat-o, ca de obicei, proptită în colţul patului, nefăcînd nimic.

— L-am adus pe domnul Duffus să se uite la tavanul dumneavoastră, strigă Eleanor.

Bătrîna îşi ridică privirea şi începu să gesticuleze ca o maimuţă mare, ciufulită.

— Tavanul, domnule Duffus, spuse Eleanor. Arătă cu degetul spre o pată galbenă de pe plafon.

Casa era clădită doar de cinci ani ; şi totuşi trebuiau reparate toate cele. Duffus deschise larg fereastra şi se aplecă în afară. Doamna Potter înşfăcă mîna lui Eleanor, de parcă ar fi suspectat-o că vor să-i facă vreun rău.

— Am venit să ne uităm la tavanul dumneavoastră. repetă Eleanor foarte tare. Dar vorbele ei nu transmiteau nimic.

Bătrîna se porni într-o jelanie scîncită; vorbele ei curgeau, adunîndu-se într-o melopee, jumătate plîns, jumătate blestem. De-ar lua-o Dumnezeu! În fiecare noapte, zicea, îl implora s-o lase să se ducă. Toţi copiii ei muriseră.

— Cînd mă trezesc dimineaţa... începu.

— Da, da, doamnă Potter, încercă Eleanor s-o aline; dar mîinile îi erau ţinute cu o fermă îndîrjire.

— ...mă rog lui Dumnezeu să mă lase să mă duc, continuă doamna Potter.

— De vină-s frunzele care înfundă jgheabul, decretă Duffus, vîrîndu-şi iar capul înăuntru.

— Şi mă doare... Doamna Potter îşi întinse mîinile; erau strîmbe şi noduroase ca rădăcinile răsucite ale unui copac.

— Da, da, făcu Eleanor. Dar e şi o crăpătură pe unde pătrunde apa; nu-s numai frunzele veştede de vină, îi spuse lui Duffus.

Duffus scoase iar capul pe fereastră.

— O să facem ceva să vă simţiţi bine, îi strigă Eleanor bătrînei, care acum plîngea şi se agăţa de dînsa cu linguşeli; iat-o că-şi apăsa buzele pe mîna ei.

Duffus băgă iar capul înăuntru.

— Aţi descoperit ce e? făcu Eleanor cu glas sever. Omul nota ceva într-un carnet. Eleanor jinduia să plece. Doamna Potter îi cerea să-i pipăie umărul. Îi pipăi umărul. Mîna îi mai era încă ţinută strîns.

Pe masă se găsea o doctorie. Miriam Parish venea în fiece săptămînă. „De ce facem asta? se întreba în timp ce doamna Potter continua să vorbească. De ce o silim să trăiască?" se întreba, privind doctoria. Nu mai pot suporta. Îşi trase mîna înapoi.

— La revedere, doamnă Potter ! strigă. Era nesinceră ; era cordială. O să vă reparăm tavanul ! mai strigă. Închise uşa.

Doamna Groves o pornise legănîndu-se înaintea ei, ca să-i arate chiuveta din spălătorie. O şuviţă de păr galben îi atîrna pe după urechea murdară. „Dacă ar trebui să fac asta în toate zilele, m-aş transforma într-un sac cu oase, ca Miriam ; cu un colier de mărgele... Şi la ce bun ?“ gîndi, aplecîndu-se să miroasă chiuveta din spălătorie.

— Ei bine, Duffus, zise, privindu-l în faţă, cu mirosul lăturilor în nări, cînd inspecţia se termină. Ce-ai de gînd să faci ca să remediezi toate astea ?

Începea să se supere din ce în ce mai rău ; era în mare parte vina lui. O escrocase. Dar cum sta şi-l privea în faţă şi-i observa trupul mărunt, prost hrănit, şi cravata-lavalieră sucită peste guler, se simţi prost.

El se codea să spună ceva, stingherit ; Eleanor simţea că-şi pierde cumpătul.

— Dacă nu poţi face o treabă ca lumea, îi spuse politicos, am să angajez pe altcineva. Adoptă tonul fiicei colonelului, tonul clasei medii superioare, pe care-l detesta. Îl văzu posomorîndu-se sub privirea ei. Dar continuă, ca să-i intre bine în cap lui Duffus : Ar trebui să-ţi fie ruşine, mai zise. Îl impresionase, vedea bine. Bună ziua ! spuse scurt.

Văzu că zîmbetul menit să-i intre în graţii nu mai apăru de data asta. Dar trebuie să-i sperii, altfel te dispreţuiesc, gîndi, pe cînd doamna Toms îi deschidea uşa şi ei îi căzu sub ochi, o dată mai mult, curbura şorţului.

Un cîrd de copii sta afară căscînd gura la căluţul lui Duffus. Dar nici unul, băgă de seamă, nu îndrăznea să mîngîie botul căluţului.

Întîrziase. Aruncă o privire florii-soarelui de pe placa de teracotă. Acest simbol al sentimentelor ei copilăreşti o amuză. Îi atribuise semnificaţia de înflorire ; de cîmp în inima Londrei ; dar, iată-l, crăpase. Porni în obişnuitul ei trap comod. Mişcarea părea să spargă o crustă neplăcută ;

să înlăture încleştarea mîinii bătrîne ce-i mai stăruia pe umăr. Alerga, se ferea din drumul altora. Femei pornite după tîrguieli îi stăteau în cale. Se precipită în stradă, fluturînd mîna printre căruţe şi cai. Conductorul o văzu ; îşi petrecu braţul în jurul ei şi o trase sus. Prinsese deci omnibuzul.

Călcă pe picior pe un bărbat din colţ şi se lăsă să cadă pe locul dintre două femei în vîrstă. Gîfîia niţeluş, i se desprinsese părul, se încinsese la faţă de atîta alergat. Îşi aruncă ochii spre tovarăşii ei de călătorie, cu toţii arătau oameni aşezaţi, vîrstnici, hotărîţi în ceea ce aveau de făcut. Pentru un motiv oarecare, într-un omnibuz ea se simţea totdeauna cea mai tînără dintre toţi ; dar azi, că ieşise învingătoare în disputa cu Judd, simţea că crescuse. Linia cenuşie a caselor sălta în sus şi în jos în faţa ochilor ei, pe cînd omnibuzul străbătea Calea Bayswater. Prăvăliile se preschimbau în case, case mari şi case mici, localuri publice şi case particulare. Şi iată o bisericuţă înălţîndu-şi turnul ascuţit, terminat cu o săgeată în filigran. Dedesubt erau ţevi, fire de sîrmă, canalizări. Începu să mişte din buze. Vorbea singură. „Totdeauna dai de-o cîrciumă, de-o bibliotecă şi de-o biserică", bombănea.

Bărbatul pe care-l călcase pe picior o măsură şi-o categorisi : specimentul bine cunoscut ; cu o sacoşă ; filantroapă : bine hrănită ; celibatară ; virgină ; ca toate femeile din clasa ei, rece ; niciodată nu se stîrniseră în ea patimi ; totuşi, destul de atrăgătoare. Acum rîdea...

În clipa asta, Eleanor ridică ochii şi îi prinse privirea. Vorbise de una singură, cu glas tare, în omnibuz. Trebuia să se vindece de obiceiul ăsta. Trebuia să aibă răbdare pînă mergea să se spele pe dinţi. Dar, din fericire, omnibuzul opri. Sări afară. Începu să meargă repede din susul pieţei Melrose. Se simţea viguroasă şi tînără. Le vedea pe toate cu ochi noi după Devonshire. Parcurse cu privirea lunga privelişte cu multe coloane a Terasei Abercorn. Cu coloanele lor şi cu grădinile din faţă, casele arătau toate cît

se poate de respectabile ; în fiece cameră din față i se părea că vede brațul unei fete în casă mișcîndu-se repede în jurul mesei, punînd tacîmurile pentru dejun. În cîteva dintre aceste încăperi se și așezau *la dejun ;* îi putea zări prin deschiderea ca o gură de cort a draperiilor. Ea avea să întîrzie *la dejun,* gîndea, pe cînd suia în fugă treptele din față și potrivea cheia de la intrare în broască. Atunci, de parcă i-ar fi vorbit cineva, i se alcătuiră în gînd niște cuvinte. „Ceva drăguț, un lucru pe care să-l poarte." Se opri cu cheia în broască. Ziua lui Maggie ; cadoul tatălui ei ; uitase de el. Se opri. Se întoarse, coborî iar în fugă scările. Trebuia să meargă la magazinul „Lamley".

Doamna Lamley, care se îngrășase în ultimii ani, mesteca o îmbucătură de friptură rece de berbec, în odaia din spate, cînd o văzu pe domnișoara Eleanor prin ușa de sticlă.

— Bună dimineața, domnișoară Eleanor, începu ieșind din odaie.

— Ceva drăguț, ceva de purtat, gîfîi Eleanor. Arăta foarte bine — arsă de soare — după vacanța ce și-o luase, observă doamna Lamley. Pentru nepoata mea, vreau să zic verișoara mea. Fetița lui Sir Digby, izbuti să rostească Eleanor.

Doamna Lamley deplînse calitatea modestă a mărfurilor ei.

Avea bărci de jucărie ; păpuși ; ceasuri de aur de doi peni, însă nimic destul de frumos pentru fetița lui Sir Digby. Dar Miss Eleanor era grăbită.

— Uite, spuse, arătînd cu degetul spre un carton cu coliere de mărgele. Asta o să meargă.

„Arată cam prea obișnuit", gîndea doamna Lamley, luînd de pe raft un colier albastru cu puncte aurii, dar domnișoara Eleanor era așa de grăbită, că nici nu vru s-aștepte să i-l împacheteze în hîrtie cafenie.

— Și așa am întîrziat, doamnă Lamley, spuse fluturînd voios mîna spre ea ; și dusă fu în goană.

Doamnei Lamley îi era drag de domnişoara Eleanor. Părea totdeauna aşa de prietenoasă. Ce păcat că nu se mărita, ce greşeală s-o lase pe sora mai mică să se mărite înaintea surorii mai mari.

Ei, dar dînsa trebuia să vază de colonel, care acum înainta în vîrstă, îşi încheie reflecţiile doamna Lamley, înapoindu-se la friptura ei de berbec, în camera din spatele prăvăliei.

— Domnişoara Eleanor are să vină într-un minut, spuse colonelul cînd Crosby aduse mîncarea la masă. Lasă platourile acoperite

Sta cu spatele la cămin, aşteptînd-o. „Da, îşi spunea în gînd, nu văd de ce... Nu văd de ce nu", repetă, uitîndu-se la capacul farfuriei de servit. Mira intrase iar în scenă ; individul celălalt se adeverise, după cum prevăzuse el, un netrebnic. Şi în ce fel putea dînsul să aibă grijă de Mira pentru mai tîrziu ? Ce măsuri să ia în privinţa asta ? Îi dăduse deodată în gînd că i-ar fi plăcut să-i supună lui Eleanor toată problema. De ce nu, la urma urmei ? Doar nu mai e un copil, gîndi ; iar lui nu-i plăcea procedeul ăsta de-a încuia asemenea chestii în sertare. Dar simţea oarecare sfială la gîndul de a-i vorbi despre aşa ceva propriei lui fiice.

— Uite c-a venit, îi zise brusc lui Crosby, care aştépta fără o vorbă în spatele lui.

„Nu, nu, îşi spuse cu o subită convingere, pe cînd intra Eleanor. Nu pot să fac una ca asta." Pentru nu ştiu ce motiv, cînd o văzu, îşi dădu seama că nu-i putea spune. „Şi, la urma urmei, gîndi, privindu-i obrajii radioşi, aerul nepreocupat, trebuie să-şi trăiască viaţa ei proprie." Un spasm de gelozie îl străbătu. „Are propriile ei probleme la care trebuie să se gîndească", hotărî pe cînd se aşezau la masă.

Ea împinse spre dînsul, de-a curmezişul mesei, un colier.

— Da' ce-i asta ? făcu el, privindu-l nedumerit.

— Cadoul pentru Maggie, Papa, zise ea. E tot ce-am putut găsi... Mă tem că-i cam ieftin...

— Da, e foarte bine, spuse el, aruncînd colierului o privire absentă. Întocmai ce ar putea să-i placă, adăugă dîndu-l la o parte. Începu să tranşeze friptura de pasăre.

Lui Eleanor îi era foarte foame ; şi încă nu-şi regăsise suflul. Se simţea niţeluş ameţită de oboseală. Parcă se roteau toate în jurul ei. Pe ce se rotesc lucrurile ? se întrebă, servindu-se cu sos de pîine. Pe un ax ? Se schimbase atît de des scena în dimineaţa asta ; şi fiecare scenă cerea o ajustare diferită ; să aduci una în prim plan, să cufunzi alta în adîncuri. Iar acum nu simţea nimic ; doar foame ; era doar o mîncătoare de pasăre ; în rest, vid. Dar, pe cînd mînca, devenea conştientă de prezenţa copleşitoare a tatălui ei. Îi plăcea soliditatea lui, cum şedea în faţa ei, mestecîndu-şi metodic friptura de pasăre. „El ce o fi făcut azi ? se întreba. O fi retras nişte acţiuni de la o întreprindere şi le-o fi investit la alta ?“

Acum colonelul se ridică.

— Ei, cum a fost şedinţa de comitet ? o întrebă.

Ea îi povesti, exagerîndu-şi triumful asupra lui Judd.

— Aşa, vezi. Să te ţii tare, Nell. Să nu te dai bătută.

Era mîndru de ea, în felul lui ; şi ei îi plăcea să-l simtă mîndru de dînsa. Dar, totodată, omise să menţioneze locuinţele „Duffus and Rigby“. Colonelul n-avea nici o simpatie pentru cei se mînuiau prosteşte banii ; iar ea nu se alegea cu nici un şfanţ dobîndă ; totul intra în reparaţii. Întoarse vorba spre Morris şi procesul lui la Law Courts. Se uită iar la ceas. Convenise cu Celia că se vor întîlni în Cartierul tribunalelor la două şi jumătate.

— Va trebui să mă grăbesc, spuse.

— Las' că avocaţii-s nişte tipi care ştiu totdeauna să tărăgăneze lucrurile, spuse colonelul. Judecător cine e ?

— Sanders Curry, răspunse Eleanor.

— Atunci o să dureze pînă la ziua de apoi, comentă colonelul. La ce secţie se judecă ?

Eleanor nu ştia.

— Vino aici, Crosby, zise colonelul.

O trimise pe Crosby după *The Times*. Începu să deschidă și să întoarcă paginile mari cu degetele lui greoaie, în timp ce Eleanor își înghițea tarta. Pînă să toarne ea cafeaua, colonelul descoperise la care tribunal se judeca procesul.

— Și dumneata te duci în City, Papa ? întrebă ea.

— Da, la o întrunire, îi răspunse el.

Îi plăcea să meargă în City, orice ar fi făcut acolo.

— Ce nostim ca tocmai Curry să judece procesul, zise ea.

Cinaseră cu el, nu demult, într-o casă mare și searbădă, undeva dincolo de Queen's Gate.

— Ți-aduci aminte de seara aceea ? zise ea sculîndu-se. Piesa cea veche de stejar ?

Curry colecționa lăzi vechi de stejar.

— Toate-s contrafaceri, bănuiesc, spuse taică-său. Nu te grăbi, o mustră prietenește. Ia o trăsură, Nell. Uite, dacă-ți trebuie mărunțiș... cu degetele lui retezate începu să bîjbîie după piese de argint.

Privindu-l, Eleanor avu sentimentul copilăresc de odinioară că buzunarele lui erau inepuizabile mine de argint, din care în veci se puteau scoate jumătăți de coroane.

— Bine, zise, luînd monezile, atunci ne vedem la ceai.

— Nu, îi aminti el, eu o să trec pe la Digby pe-acasă.

Luă colierul în mîna lui mare, păroasă. Arăta cam ieftin, se temea Eleanor.

— Ce-ar fi să-l punem într-o cutie ? Hm ? întrebă.

— Crosby, caută o cutie pentru colier, zise Eleanor.

Și Crosby, iradiind brusc sentimentul propriei importanțe, fugi în subsol.

— Atunci la cină, îi spuse lui taică-su. „Asta înseamnă, gîndi cu un sentiment de ușurare, că nu-i nevoie să fiu înapoi la ceai."

— Da, la cină, zise el.

Avea în mînă o fîşiuţă de hîrtie pe care şi-o potrivea la capătul ţigării de foi. Începu să sugă. Un norişor de fum ieşi din ţigară. Lui Eleanor îi plăcea mirosul ţigării de foi. Stătu o clipă şi-l trase în piept.

— Şi salut-o pe mătuşa Eugenie din partea mea, zise.

El dădu din cap, pufăind din ţigară.

„E straşnic să iei o trăsură, îţi economiseşte un sfert de ceas."

Se rezemă în colţ, cu un mic oftat de satisfacţie, pe cînd marginile apărătoarelor îi pocneau genunchii. Timp de un minut, mintea ei fu în repaos total. Savura pacea, liniştea, absenţa oricărei sforţări, cum şedea aşa în colţul trăsurii. Se simţea detaşată — o spectatoare — în timp ce trăsura înainta în trapul calului. Dimineaţa fusese plină de agitaţie ; una peste alta se precipitaseră atîtea. Acum, pînă ajungea în Cartierul tribunalelor, putea să şadă, fără a face nimic. Avea un drum lung ; şi calul era dintre cei ce înaintează anevoie, cu trudă, un cal roşcat, păros, care-şi păstra statornic trapul mărunt de-a lungul Căii Bayswater. Era foarte puţină circulaţie ; lumea nu se ridicase încă de la dejun. O ceaţă blîndă, cenuşie, umplea depărtările ; în clinchet de clopoţei se perindau casele. Încetă să dea atenţie clădirilor pe lîngă care treceau. Închise ochii pe jumătate şi atunci, involutar, văzu cum mîna ei lua o scrisoare de pe masa din hol. Cînd ? Chiar în dimineaţa asta. Ce făcuse cu ea ? O pusese în sacoşă ? Da. Uite-o, nedeschisă ; o scrisoare de la Martin, din India. O s-o citească în mersul trăsurii. Era o hîrtie foarte subţire, cu scrisul mărunt al lui Martin. Mai lungă ca de obicei ; vorbea despre o aventură în tovărăşia unui personaj numit Renton. Cine era Renton ? Nu-şi putea aminti. „Am pornit în zori", citi.

Privi afară pe fereastră. Erau reţinuţi de circulaţie la Marble Arch. Din parc ieşeau trăsuri. Un cal se zbătea

în hamuri şi se ridicase în două picioare ; dar vizitiul îl stăpînea cu mînă sigură.

Ea citi din nou : „M-am văzut singur în mijlocul junglei..." „Dar ce făceai acolo" ? întrebă ea.

Îşi vedea fratele ; părul lui roşu ; faţa lui rotundă ; şi expresia lui cam belicoasă, care o făcea să se teamă că are să intre curînd în vreo încurcătură. Şi asta se şi întîmplase, pare-se.

„Mă rătăcisem ; şi soarele era la asfinţit", citi.

„Soarele era la asfinţit..." repetă Eleanor, aruncînd o privire înaintea ei, în josul străzii Oxford. Soarele lucea pe rochiile din vitrine. O junglă era o pădure foarte deasă, presupunea ; alcătuită din copăcei chirciţi, de un verde închis. Martin se găsea singur în junglă ; şi soarele era la asfinţit. Şi ce s-a întîmplat apoi ? „Am crezut că e mai bine să rămîn unde eram." Deci el stătuse, înconjurat de copăceii aceia, singur în junglă ; şi soarele era la asfinţit. Strada din faţa ei îşi pierdu amănuntele. Trebuie să fi fost frig, gîndi ea, cînd a asfinţit soarele. Citi iar. „Trebuia să aprind un foc. M-am uitat în buzunar şi am văzut că aveam doar două beţe de chibrit... Primul chibrit s-a stins." Eleanor vedea o grămadă de nuiele uscate şi pe Martin singur urmărind cum se stingea chibritul. „Apoi l-am aprins pe celălalt şi, din pură întîmplare, spre norocul meu, cu ăsta am reuşit. Hîrtia a început să ardă ; nuielușele au luat foc ; a ţîşnit o jerbă de vîlvătăi." De îngrijorare şi pentru a prinde sfîrşitul, ea sări cîteva rînduri. „...deodată, mi s-a părut că aud voci strigînd, dar au pierit în depărtări."

— Au pierit în depărtări ! zise Eleanor cu glas tare.

Trăsura oprise în Chancery Lane. O bătrînă era ajutată să treacă strada de către un poliţist ; dar strada era o junglă.

— Au pierit în depărtări, repetă. Şi pe urmă ?

„...M-am suit într-un copac... Am văzut urma... soarele începea să se înalțe... Mă socoteau pierdut, credeau c-am murit."

Trăsura se opri. O clipă, Eleanor continuă să șadă nemișcată. Nu vedea altceva decît copacii mărunți și pe fratele ei privind soarele care se înălța deasupra junglei. Soarele se înălța. Flăcări dansară o clipă deasupra vastei mase funerare a Cartierului tribunalelor.

„Chibritul al doilea a reușit să aprindă focul", își spuse pe cînd plătea vizitiul și intra.

— A, uite c-ai venit ! strigă o femeie mică, înfășurată în blănuri, care stăteau lîngă una dintre uși. Mă resemnasem că nu mai vii. Tocmai mă pregăteam să intru.

Era o femeie măruntă, cu o feței-oară de pisică, îngrijorată, dar foarte mîndră de soțul ei.

Intrară prin ușile batante în sala tribunalului, unde se judeca procesul. Părea la început sumbră și înghesuită. Bărbați cu peruci și robe se ridicau și se așezau, intrau și ieșeau ca un pîlc de păsări care s-ar fi așezat ici și colo, pe un cîmp. Arătau cu toții nefamiliari ; nu-l vedea pe Morris. Se uită împrejur, încercînd să-l găsească.

— Uite-l, șopti Celia.

Unul dintre avocații pledanți din rîndul din față întoarse capul. Era Morris ; dar cît de ciudat arăta, cu peruca galbenă ! Privirea lui trecu peste ele, fără vreun semn de recunoaștere. Nici dînsa nu-i zîmbi ; această solemnitate sumbră interzicea orice relații personale ; era ceva ceremonios în atmosferă. De unde ședea ea, îi putea vedea fața din profil ; peruca îi făcea fruntea pătrată și-i dădea un aer de portret înrămat. Niciodată nu-l văzuse într-o formă atît de avantajoasă, cu o asemenea frunte, cu un asemenea nas. Privi împrejuru-i ; cu toții arătau ca niște tablouri, toți avocații pledanți erau plini de emfază, desprinzîndu-se în linii ferme, pe fundal, ca niște portrete

din veacul al XVIII-lea atîrnate pe un perete. Se tot sculau și se așezau, rîdeau, vorbeau... Brusc fu deschisă larg o ușă. Aprodul ceru liniște pentru domnia sa domnul judecător. Se făcu liniște ; se ridicară toți ; și intră judecătorul. Făcu o singură plecăciune și-și luă locul sub emblema Leului și Unicornului. Eleanor simți străbătînd-o un mic fior de respect. Personajul acesta era bătrînul Curry. Cît de transformat ! Ultima oară cînd îl văzuse, ședea în capul unei mese de seară cu invitați ; o fîșie de broderie galbenă unduia pe mijlocul mesei ; și el o condusese apoi cu o lumânare prin salon, ca să-i arate piesa de stejar cea veche. Dar acum iată-l, venerabil, cu aer de magistru, în hlamidele lui.

Un avocat pledant se ridicase. Ea încercă să urmărească ce spunea omul acela cu nasul mare ; dar era greu de prins firul. Ascultă totuși. Apoi se ridică alt avocat pledant — un bărbat pirpiriu, cu pieptul îngust, purtînd ochelari de aur *pince-nez*. Citi un document oarecare ; apoi începu și dînsul să discute cazul. Înțelegea în parte ce spunea el ; deși ce legătură avea cu procesul, nu știa. Morris cînd avea să vorbească oare ? se întreba. Încă nu, așa se părea. Cum spusese tatăl ei, avocații ăștia-s niște tipi care se pricep să tărăgăneze lucrurile. N-ar fi fost nevoie să se zorească atîta cu dejunul ; și cu omnibuzul ar fi ajuns la timp. Își aținti ochii asupra lui Morris. Debita vreo glumă bărbatului incolor de lîngă el. Aceștia îi erau camarazii, prietenii lui cei mai apropiați ; asta era viața lui. Își aminti de patima lui pentru această profesie încă de pe cînd era un băiețandru ; ea fusese aceea care-l convinsese pe tatăl lor. Într-o dimineață își luase curajul cu amîndouă mîinile și se dusese în biroul lui... dar, iată, acum, spre emoția ei, Morris însuși se ridică.

O simți pe cumnată-sa devenind rigidă de tensiune nervoasă și strîngîndu-și tare poșeta. Morris arăta foarte înalt, și foarte negru și alb, cînd începu. Cu o mînă strîngea marginea robei. Cît de bine cunoștea acest gest al

lui, gîndi ea, să apuce şi să ţină strîns, încît i se vedea cicatricea albă unde se tăiase scăldîndu-se. Dar nu recunoştea celălalt gest — felul cum întindea cu elan braţul. Gestul ăsta aparţinea vieţii lui publice, vieţii lui prin tribunale. Şi vocea îi era nefamiliară. Dar pe alocurea, cînd se încălzi pererîind, suna în glasul lui un timbru care o făcea să zîmbească ; era vocea lui adevărată, cea de toate zilele. Nu se putu împiedica de a se întoarce pe jumătate spre cumnată-sa, ca şi cum ar fi spus : „Ăsta-i Morris întreg !“ Dar Celia privea cu o desăvîrşită fixitate înaintea ei, spre bărbatu-său. Eleanor se strădui să-şi concentreze şi ea atenţia asupra demonstraţiei lui. Vorbea cu o claritate extraordinară ; îşi distanţa frumos cuvintele. Brusc, judecătorul îl întrerupse :

— Dacă înţeleg bine, consideraţi, domnule Pargiter, că... rosti cu o intonaţie politicoasă, dar alarmant de gravă, şi Eleanor se emoţionă, văzînd cum în aceeaşi clipă Morris tăcu ; şi cît de respectuos îşi înclină capul cît vorbi judecătorul.

„Dar oare va şti să răspundă ?“ gîndea ea, de parcă Morris ar fi fost un copil şi se agită de nervozitate pe scaun ca nu cumva el să rămînă de ruşine.

Dar Morris ştia răspunsul ca pe apă. Fără grabă sau ezitare, el deschise o carte ; găsi pasajul ce-i trebuia ; citi un fragment ; după care papa Curry dădu din cap şi făcu o însemnare în cartea cea mare pe care o avea deschisă în faţă. Eleanor simţi o uşurare imensă.

— Cît de frumos s-a descurcat ! şopti.

Cumnată-sa dădu din cap ; dar tot mai ţinea strîns gentuţa. Eleanor simţi că se putea destinde. Privi în juru-i. Era un amestec ciudat de solemnitate şi degajare. Avocaţii continuau să intre şi să iasă. Stăteau sprijiniţi de peretele sălii tribunalului. În lumina palidă ce venea din plafon, toate aceste feţe arătau de culoarea pergamentului, toate trăsăturile lor păreau gravate în relief. Se aprinseseră lămpile cu gaz aerian. Ea aruncă o privire jude-

cătorului. Acum sta rezemat pe spate în jilțul său mare, sculptat, sub emblema Leului și Unicornului, ascultînd. Arăta infinit de trist și înțelept, de parcă de veacuri l-ar fi bătut valurile cuvintelor. Apoi își deschise ochii grei, își încreți fruntea și mîna firavă ce ieși la iveală din manșeta enormă scrise cîteva cuvinte în cartea cea mare. După care se cufundă iarăși cu ochii închiși în veșnica-i veghe asupra gîlcevilor nefericitelor ființe omenești.

Mintea ei începu să se depărteze de locul unde se afla. Se rezemă în scaunul tare de lemn și lăsă vălul uitării să se reverse asupră-i. Scene din dimineața ce trecuse prinseră a se alcătui de la sine și a se strecura obsesiv în prim plan. Judd la ședința de comitet ; taică-său citind ziarul, femeia bătrînă smucindu-i mîna ; fata din casă răspîndind cu gesturi iuți argintăria pe suprafața mesei; și Martin aprinzînd cel de-al doilea chibrit în junglă.

Se frămînta pe scaun. Aerul era îmbîcsit de zăpușeală ; lumina tulbure ; iar judecătorul — acum că în juru-i aura dintîi se uzase — arăta hărțuit, nu mai părea imun față de slăbiciunea omenească, și ea își aminti cu un zîmbet cît de naiv și credul era, în casa aceea oribilă din Queen's Gate, în privința „pieselor" din stejar vechi. „Piesa asta am avut șansa s-o găsesc la Whitby", îi spusese. Și era o imitație grosolană. Îi venea să rîdă ; simțea nevoia să se miște. Se ridică și șopti :

— Eu plec.

Cumnată-sa emise un mic murmur, poate de protest. Dar Eleanor își făcu drum cît se poate de tăcut prin ușile batante și ieși în stradă.

Zarva, învălmășeala, spațiul larg al Strandului [1] năvăliră asupră-i, ușurînd-o. Exulta. Aici era încă lumină de zi ; un tumult, un freamăt, un vîrtej de viață multicoloră veneau gonind în întîmpinarea ei. De parcă ceva s-ar

[1] Stradă principală la Londra.

fi eliberat năvalnic în ea, în lume. După atîta concentrare, ființa ei părea să se împrăștie, purtată de colo-colo. Hoinărea de-a lungul Strandului, privind cu plăcere în plină mișcare magazinele înțesate de coliere strălucitoare și de valize de piele ; bisericile cu fețele albe ; acoperișurile neregulate, crestate, peste care se întrețesea dantelăria firelor de sîrmă. Deasupra lucea fascinant un cer apos, dar scînteietor. Vîntul îi sufla în față. Trase în piept o gură de aer proaspăt, umed. Și omul acela, gîndi — amintindu-și de micul tribunal sumbru și de fețele ca gravate în relief — el trebuie să șadă acolo toată ziua, în fiece zi. Îl revăzu pe Sanders Curry rezemat în jilțul său mare, cu fața-i ce cădea în falduri de fier. În fiece zi, toată ziua, gîndi, dezbătînd detalii ale legilor... Cum putea Morris să suporte asta ? Dar el totdeauna își dorise să profeseze avocatura.

Trăsuri, camioane și omnibuze treceau șuvoi pe lîngă dînsa, păreau să-i zvîrle aerul în obraz ; stropeau noroiul pe trotuar. Oamenii se împingeau și se îmbulzeau ; iar ea își iuți pasul după ritmul lor. Fu oprită de un camion ce cotea pe una din străduțele povîrnite ducînd spre rîu. Privi în sus și văzu norii lunecînd printre acoperișuri, nori întunecați, încărcați de ploaie ; nori călători, indiferenți. Merse înainte.

Fu din nou ținută în loc la intrarea în gara Charing-Cross. Cerul era larg în acel punct. Văzu un șir de păsări zburînd în înălțimi, fîlfîind laolaltă, tăind cerul. Le urmări cu privirea. Porni mai departe iar. Oamenii care mergeau pe jos, oamenii care treceau în trăsuri erau cu toții sorbiți ca niște fire de paie în jurul pilonilor unui pod ; trebui să aștepte. Treceau trăsuri încărcate cu bagaje. Îi invidia pe oamenii aceia. Ar fi dorit să fi plecat și ea în străinătate ; în Italia, în India. Apoi simți nelămurit că se petrece ceva. Pe la porțile gării, băieții cu ziare își vindeau marfa într-un ritm neobișnuit de rapid. Oamenii le smulgeau din mîinile lor ; le deschideau și le

citeau din mers. Se uită la un afiş mototolit la picioarele unuia dintre băieţi. „MOARTEA“ scria acolo, cu litere negre, foarte mari. Apoi vîntul întinse afişul şi ea putu citi un alt cuvînt : „PARNELL“.

„Mort... repetă ea. Parnell.“ Rămase o clipă năucită. Cum putea Parnel să moară ? Cumpără un ziar. Aşa scrie acolo.

— Parnell a murit ! spuse cu glas tare.

Ridică ochii şi văzu iar cerul ; norii treceau mai departe ; privi iar jos, în stradă. Un brăbat îşi îndrepta degetul arătător spre afiş.

— Parnell a murit, spunea. Îl desfăta grozav vestea.

Dar cum putea Parnell să moară ? Parcă ar fi pierit ceva de pe cer.

Merse încet spre Trafalgar Square, ţinînd ziarul în mînă. Brusc, întreaga scenă îngheţă. Un om se lipise de un stîlp ; un leu se lipise de om, păreau, în linişte, legaţi laolaltă, de parcă n-avea să-i mai clintească nimic.

Ea traversă şi intră în Trafalgar Square. Păsări fleşcăreau strident pe undeva. Se opri lîngă fîntînă şi privi în jos, spre bazinul cel mare, plin cu apă. Apa vibra neagră unde o încreţea vîntul. Se zăreau înăuntru reflecţii, ramuri şi o fîşie palidă de cer.

— Ce vis, murmură ea, ce vis...

Dar cineva o împinse în îmbulzeală. Trebuia să meargă la Delia. Delia ţinuse la el. Pătimaş. Cum spunea ea, atunci cînd se lepădase de casa părintească şi îi lăsase pe toţi de dragul Cauzei, de dragul acelui om ? Dreptate, Libertate ? Trebuia să meargă la dînsa. Ceea ce se întîmplase acum să pună capăt tuturor visurilor ei. Se întoarse şi chemă o birjă. Se apleca peste marginile învelitoarei trăsurii, privind afară. Străzile prin care trecea erau oribil de sărace; şi nu numai sărace, gîndi ea, ci şi vicioase. Aici sălăşluiau viciul, obscenitatea, realitatea Londrei. Totul era livid, în lumina amestecată a înserării. Se aprindeau lămpile. Vînzătorii de ziare strigau : „PARNELL... PARNELL...“

„E mort", își spunea conștientă încă de cele două lumi, una curgînd în întinderi vaste deasupra capului și cealaltă tropăind limitată trotuarul. Dar iată ajunsese. Ridică mîna. Opri trăsura peste drum de un mic șir de stîlpi, într-o alee. Coborî și își croi drum pînă în scuar.

Zgomotul circulației se auzea acum mai stins. Era foarte liniștit aici. În după-amiaza de octombrie, cu frunzele moarte picînd, bătrînul scuar veșted arăta întunecat, părăginit și plin de ceață. Casele erau închiriate pentru birouri unor societăți, unor oameni ale căror nume erau ținuite pe uși la intrări. Întreaga vecinătate îi păru străină și sinistră. Ajunse la vechea poartă cu chipul reginei Ana, sculptată în lemn, cu sprîncene masive, și apăsă soneria cea mai de sus, deasupra altor șase sau șapte sonerii. Erau scrise nume în dreptul lor, uneori doar pe cărți de vizită. Nu veni nimeni. Împinse ușa, care se deschise, și intră ; urcă scările de lemn cu balustrade sculptate, ce păreau decăzute din trecuta lor demnitate. În firidele adînci ale ferestrelor stăteau căni cu lapte și note de plată dedesubt. Parte din ochiurile geamurilor erau sparte. Și la catul cel mai de sus, în dreptul ușii Deliei, se afla o cană pentru lapte, dar goală. Cartonașul cu numele ei era ținuit cu o pioneză în panelul ușii. Bătu și așteptă. Nu se auzea nici un zgomot. Suci mînerul. Ușa era încuiată. Stătu o clipă și ascultă. O ferestruică laterală dădea către scuar. Porumbeii uguiau prin vîrfurile copacilor. Vuietul circulației venea stins, de departe ; abia se auzeau băieții cu ziare strigînd vestea : „Moartea... moartea... moartea". Frunzele cădeau. Se întoarse și coborî scările.

Hoinări de-a lungul străzilor. Copiii acoperiseră trotuarele cu șiruri de pătrate desenate cu creta. Femei se aplecau în afară de la ferestrele de sus, scormonind strada cu priviri lacome, nemulțumite. Erau odăi de închiriat, numai la domni singuri. Cartoane la ferestre anunțau : „Apartamente mobilate" sau : „Pat și mic dejun". În-

cercă să ghicească viaţa ce se desfăşura îndărătul acelor perdele groase, galbene. Iată mahalaua mizeră unde trăia sora ei, gîndi, îndepărtîndu-se ; desigur că adesea venea înapoi pe-aici, singură, noaptea. Apoi se întoarse din nou în scuar, urcă scările şi smuci iar de mînerul uşii. Dar nu se auzea nici un zgomot înăuntru. Stătu o clipă uitîndu-se cum picau frunzele, auzi băieţii cu ziare strigînd şi porumbeii uguind prin vîrfurile copacilor. „Gu-guu-gu-hai-şi-tu ; U-gu-gu..." Apoi pică o frunză.

Circulaţia la Charing-Cross se îngroşa pe măsură ce se scurgea după-amiaza. Oameni pe jos, oameni în trăsuri erau sorbiţi de porţile gării. Oamenii treceau cu paşi mari şi grăbiţi, de parcă s-ar fi aflat în gară un demon ce se înfuria dacă-l lăsai să aştepte. Dar, chiar aşa, tot se opreau şi înşfăcau un ziar în trecere. Norii, despicîndu-se şi împreunîndu-se iar în troiene, îngăduiau luminii să-i străpungă şi apoi iar o învăluiau. Noroiul, aici cafeniu închis, aici aur fluid, era împroşcat de roţi şi de potcoave şi zarva ce domnea pretutindeni înăbuşea flecăreala stridentă a păsărilor de pe streşini. Trăsurile-şarete huruiau şi treceau ; huruiau şi treceau. În cele din urmă, printre toate trăsurile ce treceau huruind, veni una în care şedea un bărbat corpolent, roşu la faţă, care ţinea în mînă o floare învelită în foiţă — colonelul.

— Hi ! strigă, cînd trăsura trecu pe lîngă porţi.

Scoase o mînă prin deschizătura cu clapă din acoperitoare. Plecîndu-se afară, un ziar îi fu zvîrlit sus.

— Parnell ! exclamă, bîjbîind după ochelari. A murit, nu zău !

Trăsura tropoti înainte. Colonelul citi de două, trei ori la rînd ştirea.

— A murit, spuse, scoţîndu-şi ochelarii.

Cînd se lăsă înapoi în colţul trăsurii, îl străbătu o puternică senzaţie de uşurare parcă, dar şi cu o nuanţă de triumf. „Biine, îşi spunea, deci a murit aventurierul acela fără scrupule, agitatorul acela care semănase atîta discordie, bărbatul acela...“ Un simţămînt în legătură cu propria-i fiică se iscă acum în el ; n-ar fi putut spune ce anume, dar îl făcu să se încrunte. Oricum, e mort. Cum murise oare ? Se omorîse ? N-ar fi de mirare... Oricum, e mort şi s-a isprăvit cu el. Şedea ţinînd într-o mînă ziarul mototolit şi în cealaltă floarea învelită în foiţă, pe cînd trăsura străbătea Whitehall [1]. Aveai de ce să-l respecţi, gîndi, pe cînd trăsura trecea pe lîngă Camera Comunelor, şi asta era mai mult decît s-ar fi putut spune despre unii dintre ceilalţi tipi... Şi-apoi, se vorbiseră o groază de prostii despre procesul de divorţ. Privi afară. Trăsura trecea pe-aproape de-o anumită stradă unde, cu ani în urmă, dînsul obişnuia să se oprească şi să se uite prudent în jur. Se întoarse şi aruncă o privire în josul unei străzi din dreapta... Dar un bărbat cu o viaţă publică nu-şi putea permite asemenea lucruri, gîndi. Dădu niţel din cap pe cînd trăsura trecea înainte. Şi acum mi-a scris ca să-mi ceară bani, gîndi. Individul ălălalt se dovedise pînă la urmă un netrebnic ; ştiuse bine că aşa va fi. Iar dînsa arăta acum ca naiba, îşi spuse mai departe, nu mai avea nici un farmec ; se îngrăşase peste poate. Ei, el îşi putea permite să fie generos. Îşi puse din nou ochelarii pe nas şi citi ştirile din City.

Aşa cum stăteau lucrurile, moartea lui Parnell nu mai avea importanţă acum, gîndi. De-ar fi trăit, de s-ar fi potolit scandalul... Ridică ochii. Trăsura o luase pe drumul mai lung, ocolit, ca de obicei.

— Stînga, strigă el, stînga ! cînd birjarul o luă pe alt drum decît trebuia, cum făceau ei totdeauna.

[1] Stradă în Londra, unde sînt amplasate birourile administraţiei guvernamentale (n.t.).

În subsolul cam întunecat din Brown Street, servitorul italian citea jurnalul, într-o poziție comodă, dezbrăcat de vesta de serviciu, cînd fata în casă intră în pași de vals, cu o pălărie în mînă.

— Ia uite ce mi-a dat ! strigă.

Ca s-o compenscze pentru dezordinea ce-o lăsaseră în salon, Lady Pargiter îi dărui o pălărie.

— Nu-i așa că am șic ? zise, oprindu-se în fața oglinzii, cu pălăria mare italienească, ce avea aerul că-i țesută din sticlă, pusă pieziș pe cap.

Antonio fu nevoit să-și lase ziarul și s-o prindă de talie, din pură galanterie, fiindcă nu era frumoasă, iar gestul ei nu era decît o parodie a ceea ce-și amintea el că văzuse prin orășelele cățărate pe colinele toscane. Dar o trăsură se oprise în fața grilajului ; se vedeau acum două picioare, așa că trebui să se ridice, să-și îmbrace vesta și să urce sus ca să deschidă ușa cînd avea să sune vizitatorul.

„Nu se grăbește", gîndea colonelul stînd în așteptare pe prag. Șocul morții lui Parnell fusese aproape absorbit; i se mai învîrtea încă prin cap, dar nu-l împiedica să reflecteze, stînd acolo, că astupaseră golurile peretului de cărămidă, cum însă de mai aveau rezerve bănești pentru așa ceva, cu cei trei băieți de educat și cu cele două fetițe ? Eugénie era o femeie isteață, firește, însă lui i-ar fi plăcut să-și ia o fată în casă, în locul indivizilor ăstora italieni, care ți se părea mereu că-s pe cale să înghită macaroane. Acum ușa se deschise și, pe cînd suia scările, i se păru că aude de undeva, din spate, un hohot de rîs.

Îi plăcea salonul Eugéniei, reflectă, așteptînd acolo. Era o mare dezordine în acea încăpere. Se adunase o grămadă de talaj de la ceva ce tocmai începuseră să despacheteze pe dușumea. Fuseseră în Italia, își aminti. Pe masă se afla o oglindă. Probabil unul din obiectele achiziționate acolo ; genul de obiecte pe care lumea obișnu-

ieşte să le cumpere în Italia ; o oglindă veche, plină de pete. Îşi aranjă cravata în faţa ei.

„Dar eu, unul, prefer o oglindă în care te poţi vedea", gîndi, întorcîndu-i spatele. Pianul sta deschis ; şi ceaiul, zîmbi, cu ceaşca pe jumătate plină, ca de obicei ; şi ramuri erau împrăştiate prin încăpere, ramuri cu frunze în ofilire, roşii şi galbene. Eugénie iubea florile. Se bucura că nu uitase să-i aducă obişnuitul dar. Ţinu floarea învelită în foiţă în faţa sa... dar de unde era atîta fum în cameră ? Amîndouă ferestrele odăii erau deschise şi fumul din grădină intra înăuntru. Oare ardeau buruieni? se întrebă. Merse spre fereastră şi privi afară. Da, Eugénie şi cele două fetiţe acolo erau. Ardea un foc de sărbătoare. Pe cînd sta şi privea, Magdalena, fetiţa pe care o prefera el, adună un braţ întreg de frunze veştede. Le azvîrli cît putu de sus şi văpaia se înteţi. O jerbă de flacără roşie izbucni în vîlvătăi.

— E primejdios ! strigă el de la fereastră.

Eugénie trase înapoi copilele, care ţopăiau de aţîţare. A doua fetiţă, Sara, cuibărită sub braţul maică-si, înşfăcă alt morman de frunze şi le aruncă şi ea în foc. O jerbă mare de flacără roşie izbucni în vîlvătăi. Apoi veni servitorul italian şi-l anunţă. Colonelul ciocăni în geam.

Eugénie se întoarse şi-l văzu. Adună pe lîngă ea cu o mînă copiii şi pe cealaltă o ridică a bun venit.

— Rămîi acolo ! strigă. Venim.

Un nor de fum suflă drept spre el, făcînd să-i lăcrămeze ochii, şi atunci se întoarse şi se aşeză în fotoliul de lîngă sofa. O clipă mai tîrziu ea veni, grăbind spre dînsul cu amîndouă mîinile întinse. El se ridică şi-i luă mîinile.

— Am aprins un foc de sărbătoare, zise ea. Îi străluceau ochii ; i se desprinsese părul. De asta-s aşa ciufulită, adăugă, ducînd mîna la cap.

Era cam dezordonată, însă, cu toate astea, extrem de atrăgătoare, gîndi Abel. O femeie frumoasă, mare, cu

forme ce luau amploare, observă el, pe cînd își dădeau mîinile, dar o prindea. El, unul, admira tipul ăsta mai mult decît pe acela al englezoaicei drăgălașe, roză și albă. Carnea o învelea ca ceara caldă galbenă ; avea ochi mari întunecați, de străină, și un nas cu șănțuleț pe el. Îi întinse camelia ce i-o adusese — darul lui obișnuit.

Ea scoase o mică exclamație de plăcere, pe cînd desprindea floarea din învelișul ei de foiță, și se așeză.

— Cît de drăguț ești ! zise și ținu floarea o clipă în fața ochilor, apoi făcu ceea ce deseori o mai văzuse făcînd cu o floare — îi puse tija între buze. Gesturile ei îl încîntau, ca totdeauna.

— Ați făcut un foc pentru ziua fetiței ? întrebă. Nu, nu, nu, protestă apoi, nu vreau ceai !

Ea însă își trase ceașca și sorbi din ceaiul rece, rămas. Pe cînd o urmărea din ochi, îi reveneau în amintire imagini din Răsărit ; așa ședeau femeile în țările calde, pe pragurile lor, în soare. Însă în clipa asta era foarte frig, cu fereastra deschisă și cu fumul care sufla înăuntru. Încă mai ținea în mînă ziarul ; îl așeză pe masă.

— Ai văzut știrea ? întrebă.

Eugénie puse jos ceașca și deschise ușor ochii mari, întunecați. O disponibilitate imensă de emoție părea să stăruie în ei. Pe cînd aștepta ca dînsul să vorbească, ridică mîna ca în așteptare.

— Parnell, spuse Abel scurt. A murit.

— A murit ? răsună ca un ecou glasul ei. Lăsă mîna în jos, dramatic.

— Da. La Brighton. Ieri.

— Parnell a murit ! repetă Eugénie.

— Așa se pare, zise colonelul.

Starea ei emotivă îl făcea totdeauna să se simtă mai cu picioarele pe pămînt, dar îi plăcea. Dînsa luă ziarul.

— Biata de ea ! exclamă, lăsîndu-l iar din mîini.

— Biata de ea ? repetă.

Ochii ei erau plini de lacrimi. Se simţi intrigat. Oare se gîndea la Kitty O'Shea [1] ? El nu se gîndise la dînsa.

— Ea i-a ruinat cariera, spuse cam repezit.

— Ah, dar cît trebuie să-l fi iubit ! murmură dînsa. Îşi trecu mîna peste ochi.

Colonelul rămase o clipă tăcut. Emoţia ei îi păru cu totul disproporţionată faţă de cauza ce-o pricinuise, însă era autentică. Îi plăcea.

— Da, spuse cam rigid. Da, probabil.

Eugénie luă iarăşi floarea şi o ţinu în mîini, răsucind-o iute. Era ciudat de distrată la răstimpuri, dar el se simţea totdeuna în largul lui cu dînsa. Trupul i se relaxa. Se simţea uşurat de orice obstrucţie în prezenţa ei.

— Cît suferă oamenii !... murmură ea, privind floarea. Cît suferă de mult, Abel ! spuse. Se întoarse şi-l privi drept în faţă.

Un nor mare de fum pătrunse în odaie din încăperea de alături.

— Nu te supără curentul ? întrebă el, cu ochii la fereastră.

Ea nu răspunse îndată... tot răsucea floarea. Apoi se trezi şi zîmbi.

— Ba da. Închide ! zise, cu o unduire a mîinii.

Se duse şi închise fereastra. Cînd se întoarse, ea se ridicase şi sta acum în faţa oglinzii, aranjîndu-şi părul.

— Am aprins un foc de sărbătoare pentru ziua lui Maggie, murmură, privindu-se în oglinda veneţiană acoperită de pete. De aceea, de aceea — îşi netezi părul şi-şi

[1] Kitty O'Shea este numele femeii măritate de care a fost îndrăgostit marele luptător pentru independenţa Irlandei, Parnell. De pe urma răsunătorului proces de divorţ intentat de soţul ei i s-au tras omului politic, foarte popular şi respectat, care fusese Parnell, discreditarea şi căderea. Adversarii au profitat de împrejurări pentru a-i convinge chiar şi pe aderenţii săi că nu mai este demn de a-şi conduce partidul. Parnell a murit prematur, uzat de o aprigă şi zadarnică luptă de rezistenţă (n. t.).

fixă camelia în rochie — sînt așa de... Înclină capul într-o parte pentru a observa efectul florii pe rochia ei.

Colonelul se așeză și aștepta. Aruncă o privire în ziarul pe care-l adusese.

— Are aerul că vor să mușamalizeze lucrurile, zise.

— Vrei să spui că... începu Eugénie, dar în clipa asta se deschise ușa și intrară copiii.

Maggie, cea mai mare, intră prima, fetița cealaltă, Sara, venea în urma ei, codindu-se.

— Helo ! exclamă colonelul. Iată-le ! se întoarse către ele. Îi plăceau foarte mult copiii. La mulți ani, Maggie ! Bîjbîia prin buzunare după colierul pe care Crosby îl aranjase într-o cutiuță de carton.

Maggie veni pînă la el să și-o ia. I se periase părul și era îmbrăcată într-o rochiță țeapănă și curată. Luă pachețelul și-l desfăcu ; ținu colierul albastru-auriu balansîndu-l pe-un deget. O clipă colonelul se îndoi dacă-i plăcea. Arăta cam bătător la ochi, cum îl ținea ea așa, balansîndu-l în mînă. Și nu spunea nimic.

Maică-sa îi sări îndată în ajutor cu vorbele ce-ar fi trebuit să le spună ea.

— E-așa frumos, Maggie ! E cum nu se poate mai frumos !

Maggie ținea mărgelele în mînă și nu spunea nimic.

— Mulțumește-i unchiului Abel pentru colierul ăsta frumos, o îndemnă maică-sa.

— Mulțumesc pentru colier, unchiule Abel, spuse Maggie.

Fetița vorbea firesc și limpede, dar colonelul simți doar un ghimpe de îndoială. Un sentiment de dezamăgire, cu totul disproporționat față de împrejurare, îl năpădi. Dar mama îi fixă fetiței colierul în jurul gîtului; apoi se îndreptă către surioara ei, care se uita pe furiș, de după fotoliu.

— Hai, Sara, o îndemnă maică-sa. Hai, dă bună ziua unchiului Abel.

Întinse mîna, în parte ca s-o tragă spre ea, în parte, ghici Abel, ca să ascundă uşoara diformitate a fetiţei, care pe el totdeauna îl indispunea. Fusese scăpată din braţe pe cînd era mică şi avea un umăr puţin mai ridicat decît celălalt; pe el asta totdeauna îl făcea să se simtă prost; nu suporta nici cea mai mică infirmitate la un copil. Dar toate astea n-aveau nici o înrîurire asupra moralului fetiţei. Ea sări spre dînsul, rotindu-se pe un călcîi, ca o sfîrleză, şi-l sărută uşurel pe obraz. Apoi o smuci de rochiţă pe soră-sa şi amîndouă o zbughiră în odaia din spate rîzînd.

— Acum or să admire frumosul dumitale cadou, Abel, zise Eugénie. Cît le răsfeţi! Şi pe mine, dealtfel, adăugă, atingînd camelia ce-o purta pe piept.

— Sper că i-a plăcut? întrebă el.

Eugénie nu-i răspunse. Îşi luase iar ceaşca cu ceai rece şi sorbea din ea în felul ei indolent, meridional.

— Şi acum, zise ea, lăsîndu-se înapoi confortabil, spune-mi tot ce mai e nou pe la voi.

Colonelul se lăsă şi el pe speteaza fotoliului. Reflectă un moment. Ce era nou pe la dînsul? Nimic nu-i veni în gînd, pe loc. Şi apoi, cu Eugénie simţea totdeauna nevoia să dea oarecare culoare spuselor sale; ea împrumuta strălucire la orice. Pe cînd şovăia, începu Eugénie:

— Am avut un *sejour* minunat la Veneţia! Am luat cu mine copiii. De asta sîntem atît de bronzate. Am închiriat camere nu pe Canale Grande — nu pot să-l sufăr — ci niţeluş mai la o parte. Două săptămîni de soare arzător, şi culorile... Şovăi. O feerie! exclamă. O feerie! Îşi lansă mîna spre depărtări. Avea gesturi de o semnificaţie extraordinară.

„Aşa trăieşte ea, cu toate pînzele sus", gîndi el. Dar tocmai asta-i plăcea la dînsa.

El nu mai fusese la Veneţia de nu mai ştia cînd.

— Era ceva lume agreabilă pe-acolo? întrebă.

— Absolut nimeni, răspunse ea. Absolut nimeni afară de o oribilă Miss... Una din femeile acelea care te fac să-ţi fie ruşine de ţara ta, zise cu energie.

— Le ştiu, chicoti el.

— Dar cînd te întorceai seara de la Lido, reluă ea, cu norii sus şi apa jos... aveam un balcon şi acolo şedeam. Tăcu.

— Digby a fost şi el cu voi ? întrebă colonelul.

— Nu, bietul Digby. El şi-a luat vacanţa mai înainte, în august. A fost în Scoţia, la Lasswadei, la vînătoare. Asta-i face bine, ştii.

„Uită-te la ea cum le dichiseşte iar", gîndi el.

Dar ea reluă :

— Acum povesteşte-mi despre familie. Martin şi Eleanor, Hugh şi Milly, Morris şi... Ezită.

Colonelul o suspectă că uitase cum o chema pe soţia lui Morris.

— Celia, o ajută.

Se opri. Ar fi vrut să-i vorbească despre Mira. Dar îi vorbi despre familie : Hugh şi Milly ; Morris şi Celia. Şi Edward.

— Se pare că au o părere grozavă despre el, la Oxford, spuse pe un ton posac. Era foarte mîndru de Edward.

— Şi Delia ? făcu Eugénie. Aruncă o privire spre ziar.

Colonelul îşi pierdu pe dată afabilitatea. Acum părea sumbru-mînios şi formidabil, ca un taur bătrîn cu capul plecat, gîndi ea.

— Poate că asta o s-o facă să-şi vină în fire, spuse Abel cu severitate.

Rămaseră o clipă tăcuţi. Din grădină ajungeau pînă la ei hohote de rîs.

— O, copiii ăştia ! exclamă ea. Se ridică şi se duse la fereastră.

Colonelul o urmă. Copiii se furişaseră înapoi în grădină. Focul de sărbătoare ardea aprig. Se înălţa limpede o coloană de flăcări în mijlocul grădinii. Fetiţele rîdeau şi strigau dansînd împrejurul ei. Un bătrîn jerpelit, cu o înfăţişare care aducea cu a unui *groom* [1] decăzut, sta pe-aproape cu o greblă în mînă.

Eugénie deschise larg fereastra şi strigă spre ei. Dar fetiţele dansau înainte. Colonelul se plecă şi el pe fereastră ; arătau ca nişte sălbătăciuni, cu părul în vînt. I-ar fi plăcut să coboare şi să sară peste focul de sărbătoare, dar era prea bătrîn. Flăcările săltau în înalt — aur luminos, roşu viu.

— Bravo ! strigă, bătînd din palme. Bravo !

— Diavoliţe mici ! făcu Eugénie. Era şi ea la fel de însufleţită ca ele, observă dînsul. Se lăsă în afară pe fereastră şi-i strigă bătrînului : Aţîţă-l ! Aţîţă-l ! Să iasă văpăi !

Dar bătrînul înăbuşea focul cu grebla. Nuieluşele fură împrăştiate. Flăcările scăzuseră.

Bătrînul împinse copiii deoparte.

— Gata, s-a terminat, oftă adînc Eugénie. Se întoarse spre odaie. Intrase cineva. O, Digby, nici nu te-am auzit ! exclamă.

Digby sta acolo, cu o servietă în mînă.

— Helo, Digby, făcu Abel, dînd mîna cu frate-său.

— Ce-i cu fumăraia asta ? zise Digby, privind în jur.

„E cam îmbătrînit", gîndi Abel. Sta acolo, în redingota lui cu nasturii de sus descheiaţi. Haina îi era cam uzată, părul albit în creştet. Era totuşi un bărbat frumos. Pe lîngă el, colonelul se simţea mătăhălos, bătut de furtuni, înăsprit. Îi era cam ruşine că fusese prins aplecat afară pe fereastră, bătînd din palme. „El arată mai în vîrstă, gîndi, pe cînd stăteau alături, şi totuşi e cu cinci ani mai tînăr ca mine." Era, în felul lui, un

[1] Rîndaş la cai (n. t.).

bărbat distins, ajuns în culmea ierarhiei sale, decorat cu titlul de cavaler şi aşa mai departe. Dar e mai puţin bogat decît mine, îşi amintea cu satisfacţie colonelul, pentru că el fusese totdeauna nereuşitul dintre ei doi.

— Arăţi atît de obosit, Digby ! exclamă Eugénie, aşezîndu-se. Ar trebui să-şi ia şi el o vacanţă adevărată, zise întorcîndu-se spre Abel. Spune-i şi dumneata, te rog.

Digby şterse cu unghia o scamă ce i se prinsese de pantalon. Tuşi uşor. Odaia era plină de fum.

— Ce e cu fumul ăsta ? o întrebă pe soţia sa.

— Am făcut un foc de sărbătoare pentru ziua de naştere a lui Maggie, spuse ea, parcă în chip de scuză.

— A, da, făcu el.

Pe Abel îl irită. Maggie era preferata lui, taică-său ar fi trebuit să-şi amintească ziua ei de naştere.

— Da, zise Eugénie, îndreptîndu-se iar spre Abel, îi lasă pe toţi ceilalţi să-şi ia vacanţă, dar el niciodată nu-şi ia. Şi apoi, după ce a lucrat la birou cît pentru toată ziua, se întoarce acasă cu geanta plină de hîrtii. Arătă spre servieta lui.

— N-ar trebui să mai lucrezi după-masă, zise Abel. E un obicei prost. Chiar că Digby nu prea părea în formă, gîndi.

Digby înlătură această efuziune feminină :

— Ai văzut ştirea ? se adresă fratelui său, arătînd ziarul.

— Cum să nu !

Îi plăcea să discute politică cu Digby, deşi îl cam agasau aerele oficiale pe care şi le da, de parcă ar fi putut să spună mai mult, dar n-avea voie. „Şi a doua zi găseşti totul în gazete !“ gîndea colonelul. Dar totdeauna discutau politică. Eugénie, de obicei rezemată comod în colţul ei, îi lăsa să vorbească ; niciodată nu-i întrerupea. Acum însă se ridică şi începu să adune resturile căzute din ambalajul lăzii. Digby se opri din ceea

ce era pe cale să spună şi o urmări din ochi. Se uită la oglindă.

— Îţi place ? făcu Eugénie, cu mîna pe ramă.

— Da, zise Digby, era însă în glasul lui o nuanţă critică. E destul de drăguţă.

— E pentru dormitorul meu, spuse ea repede. Digby o urmări cum îndesa bucăţile de hîrtie în lădiţă. Adu-ţi aminte, zise, cinăm cu Chathami deseară.

— Ştiu ! şi duse iar mîna la păr. O să trebuiască să mă aranjez puţin, spuse.

Cine să fi fost Chathami ? se întrebă Abel. Nişte granguri, nişte ştabi, presupunea, pe jumătate dispreţuitor. Ei se mişcau multişor în lumea aceea. O luă drept aluzie că trebuia să plece. Terminaseră ceea ce aveau să-şi spună unul altuia, el şi Digby. Totuşi, încă mai spera că ar putea vorbi cu Eugénie singură.

Cît priveşte chestia aceea africană — începu, venindu-i în gînd o altă problemă, cînd intrară copiii ; veniseră să spună noapte bună.

Maggie purta colierul lui, care arăta foarte drăguţ, sau poate că ea era aceea care arăta atît de drăguţă ? Dar rochiţele lor — rochiţele lor curate, albastre şi roz — erau mototolite, mînjite de frunzişul îmbîcsit de fum şi praf al Londrei, pe care-l ţinuseră în braţe.

— Sălbăticiuni murdare ! zise, zîmbindu-le, Sir Digby. De ce purtaţi rochiţele cele mai frumoase cînd vă jucaţi în grădină ? spuse cînd o sărută pe Maggie. O spusese glumeţ, dar era în tonul lui o nuanţă de dezaprobare.

Maggie nu răspunse nimic. Ochii îi erau pironiţi asupra cameliei pe care o purta maică-sa înfiptă la pieptul rochiei. Se apropie şi rămase locului, uitîndu-se la dînsa.

— Şi tu, micuţo, arăţi ca o haimana, făcu Sir Digby, cu degetul îndreptat spre Sara.

— E ziua lui Maggie, zise Eugénie, întinzînd iar braţul ca pentru a o proteja pe micuţă.

— Asta aş zice că e un motiv, spuse Sir Digby, privindu-şi fiicele, să-ă, să-ă... se poticni, să-ţi corectezi deprinderile. Încerca să dea un aer glumeţ frazei, dar spusele lui sunară ca de obicei cînd le vorbea copiilor, neconvingătoare şi cam grandilocvente.

Sara se uită la taică-său, de parcă ar fi meditat asupra lui.

— Să-ă, să-ă, să-ţi corectezi deprinderile, repetă.

Goale de orice interes, ea prinsese exact ritmul vorbelor lui. Efectul era oarecum comic. Colonelul rîse, dar lui Digby, simţi el, nu-i plăcuse. Sarei îi mîngîie doar uşurel capul, cînd veni să le spună noapte bună; dar pe Maggie o sărută cînd trecu pe lîngă el.

— Aţi petrecut bine de ziua ta? o întrebă, trăgînd-o spre el.

Abel făcu din această împrejurare o scuză pentru a pleca.

— Dar dumneata încă nu trebuie să pleci, Abel! protestă Eugénie cînd el îi întinsese mîna să-şi ia rămas bun.

Ea i-o reţinu, ca pentru a-l împiedica să plece. Care-i era intenţia de fapt? Dorea să rămînă, dorea să plece? Ochii ei, ochii ei mari, întunecaţi, aveau o expresie ambiguă.

— Dar cinaţi în oraş, zise el.

— Da, răspunse ea, desprinzîndu-şi mîna, şi cum nu mai adăugă nimic, el n-avea încotro, presupuse, trebuia s-o şteargă.

— A, lăsaţi, că găsesc singur drumul, zise ieşind din cameră.

Coborî scările cam agale. Se simţea deprimat şi dezamăgit. N-o văzuse singură; nu-i spusese nimic. Poate că niciodată n-avea să spună nimic nimănui. La urma urmei, gîndi, pe cînd cobora scările, arar, greoi, asta era treaba lui; nu interesa pe nimeni altcineva.

Fiecare trebuie să-şi poarte singur ponoasele, gîndi, pe cînd îşi lua pălăria. Aruncă o privire împrejur.

Da... Casa lor era plină de lucruri frumoase. Se uită, în treacăt, la un jilţ mare, stacojiu, cu gheare aurite, care sta în hol. Îl invidia pe Digby pentru casa lui, pentru nevasta lui, pentru copiii lui. El îmbătrînise, simţea asta. Toţi copiii lui crescuseră mari, îl părăsiseră. Se opri în pragul casei şi privi în stradă. Se întunecase de tot ; felinarele se şi aprinseseră ; toamna se instala ; şi pe cînd suia strada întunecată şi bătută de vînt, pătată acum cu stropi de ploaie, o pală de fum îl izbi din plin în faţă ; şi frunzele cădeau.

1907

Era miez de vară, cu nopţi fierbinţi. Luna, bătînd pe apă, fie ea adîncă, fie doar un strat lichid, la suprafaţă, o făcea albă, insondabilă. Dar dacă lumina lunii cădea pe obiecte solide, le dădea un luciu şi o poleială de argint, încît pînă şi frunzişurile de pe drumeagurile de ţară păreau lăcuite. De-a lungul tăcutelor drumuri de ţară ducînd spre Londra, înaintau trudnic camioane ; hamurile de fier ţinute în mîini de fier ; iar legumele, fructele şi florile călătoreau încet. Înalt stivuite cu coşuri rotunde de verze, de cireşe, de garoafe, păreau nişte caravane încărcate cu bunurile unor triburi nomade în căutare de apă, mînate de vrăjmaşi să caute păşuni noi. Înaintau trudnic, străbătînd ici o şosea, colo alta, ţinînd mereu

marginea drumului. Chiar şi caii, orbi să fi fost, ar fi auzit zumzetul Londrei din depărtare ; iar vizitiii, moţăind, vedeau totuşi prin ochii întredeschişi vălul de foc al cetăţii perpetuu arzînde. În zori, la Covent Garden, îşi lăsau jos poverile ; mesele, chioşcurile, chiar şi tarabele se umpleau, ca într-o spălătorie celestă, cu volanele creţe ale verzelor şi salatelor, de culorile cireşelor şi garoafelor.

Toate ferestrele erau deschise. Răsuna muzică. Dindărătul draperiilor vişinii, devenite semitransparente şi uneori umflîndu-se amplu în afară, răzbea armonia eternului vals. După ce balul se sfîrşea, cînd dansul se termina — ca un şarpe ce şi-ar fi înghiţit coada — căci careul era complet de la Hammersmith la Shoreditch, iarăşi şi iarăşi era repetat *da capo* de tromboane în faţa localurilor publice, băieţii comisionari fluierîndu-l, îl executau orchestre înăuntrul încăperilor particulare unde lumea dansa. Iată-i şezînd în faţa meselor mici la Wapping, în hanul romantic cocoţat deasupra rîului ; printre magazii de scînduri cu depozite de mărfuri, unde erau ancorate barcazuri ; şi iarăşi dincoace, la Mayfair. Fiecare măsuţă avea lampa ei ; baldachinul de mătase roşie întins deasupră-i, iar în vase, flori, ce la amiază sorbiseră sevă din pămînt, se destindeau acum, etalîndu-şi petalele. Fiece masă îşi avea piramida ei de smeură şi găinuşa sălbatică şi durdulie. Iar lui Martin, după India, după Africa, i se părea tulburător să-i vorbească unei femei cu umerii decoltaţi, o femeie care iriza sclipiri verzui din părul împodobit cu aripi de gîze ; îi vorbea pe un ton ritmat ocrotit de vale, pe jumătate ascuns de unduirile-i voluptuoase. Avea vreo importanţă ce se vorbea ? Căci dînsa privea peste umăr, ascultînd doar pe jumătate atunci cînd intra vreun bărbat purtînd decoraţii, sau o doamnă în negru, cu diamante ; îl chema cu un semn către un colţ discret.

Pe cînd noaptea se scurgea, o lumină tandră, albăstruie se aşternea peste camioanele de piaţă care tot mai înaintau trudnic, ţinînd de aproape marginea drumului,

pe lîngă Westminster, pe lîngă galbenele ornice rotunde, pe lîngă chioşcurile cu cafea şi statuile ce se înălţau în lumina zorilor, ţinîndu-şi atît de rigid sceptrele sau sulurile de hîrtie. Şi în urmă veneau măturătorii, să cureţe pavajele. Mucuri de ţigări, peticuţe de staniol argintiu, coji de portocale, tot gunoiul zilei era măturat de pe pavaj, şi camioanele tot mai înaintau trudnic, şi trăsurile tropoteau, neîncetat, de-a lungul pavajelor ponosite din Kensington, sub luminile scînteietoare din Mayfair, purtînd doamne cu coafuri înalte şi domni în vestoane albe, pe drumurile ciocănite, uscate, care, în lumina lunii, păreau poleite cu argint.

— Priveşte ! spuse Eugénie, pe cînd trăsura tropotea peste pod în amurgul de vară. Nu-i frumos ?

Îşi flutură mîna spre apă. Traversau Serpentine ; dar exclamaţia ei nu era decît o paranteză, căci asculta ce-i spunea soţul ei. Fiica lor Magdalena îi însoţea ; şi ea privi încotro arăta maică-sa. Iată Serpentine, roşie în soarele ce asfinţea ; copacii grupaţi laolaltă, sculptaţi parcă, pierzîndu-şi detaliile ; şi fantomatica structură a micului pod, alb la capăt, alcătuiau scena. Luminile — lumina soarelui şi lumina artificială — erau bizar amestecate.

— ...bineînţeles că a pus guvernul în încurcătură, spunea Sir Digby. Ceea ce a şi vrut.

— Da... O să-şi facă un nume tînărul ăsta, zise Lady Pargiter.

Trăsura trecu peste pod. Intra în umbra copacilor. Acum părăsi parcul şi se alătură lungului şir de trăsuri, ce duceau lumea în costume de seară la spectacole, la dineuri, curgînd şuvoi înspre Marble Arch. Lumina devenea din ce în ce mai artificială ; tot mai galbenă şi mai galbenă. Eugénie se aplecă înainte şi atinse ceva pe rochia fiică-si. Maggie ridică ochii. Crezuse că tot mai vorbeau de politică.

— Așa, făcu maică-sa, aranjîndu-i floarea prinsă pe rochie. Înclină un pic capul într-o parte și-și privi fiica aprobator. Apoi scoase un brusc hohot de rîs și întinse mîna : Știți ce m-a făcut să întîrzii atît ? zise. Spiriduşul ăla de Sally...

Dar soțul ei o întrerupse. Dăduse cu ochii de ceasornicul iluminat.

— O să ajungem tîrziu, spuse.

— Dar opt și un sfert înseamnă de fapt opt jumătate, zise Eugénie pe cînd coteau într-o stradă laterală.

Era liniște în toată casa din Brown Street. O rază a felinarului din stradă căzu de sus prin geamul în evantai și, destul de capricioasă, ilumină o tavă cu pahare de pe masa din hol ; un joben, un jilț mare cu gheare aurite. Jilțul sta gol, de parcă ar fi așteptat pe cineva, și avea un aspect ceremonios, așezat parcă pe pardoseala crăpată a unei anticamere italiene.

Dar era liniște peste tot. Antonio, feciorul, dormea : Molly, fata în casă, dormea ; jos, la subsol, o ușă se izbea încoace și încolo, altminteri era liniște.

Sally, în dormitorul de la cotul de sus al casei, se întoarse pe-o parte și ascultă intens. I se păruse că aude ușa casei deschizîndu-se. O explozie de muzică de dans irupse pe fereastra deschisă, încît era cu neputință să mai audă ceva.

Se așeză în pat și privi afară prin crăpăturile perdelei. Prin deschizătură putea vedea o fîșie de cer ; și acoperișuri ; și calcanele caselor de peste drum, înălțîndu-se în șir lung. Una din case era strălucitor iluminată și prin înaltele-i ferestre venea muzica de dans. Valsau. Văzu umbre traversînd în vîrtej perdeaua. Era cu neputință să citești ; cu neputință să dormi. Mai întîi muzica ; apoi o izbucnire de vorbe ; apoi oameni care ieșeau în grădină ; glasuri flecărind ; apoi reîncepu muzica.

Era o noapte fierbinte de vară şi, deşi foarte tîrziu, toată lumea părea însufleţită ; necontenit, deşi îndepărtat, vuia circulaţia.

O carte pălită, cafenie, aştepta pe patul ei, de parcă ar fi fost pe cale să citească. Dar era imposibil de citit ; imposibil de dormit. Se culcă înapoi pe pernă, cu mîinile încrucişate sub cap.

„Iar el spune, murmură, că lumea nu e altceva decît..." Se opri. Cum spunea ? Nu e altceva decît gîndire, aşa spunea oare ? se întrebă, de parcă ar fi şi uitat. Bine, de vreme ce era imposibil de citit şi imposibil de dormit, avea să se lase să *fie* gîndire. E mai uşor să întreprinzi faptele decît să le gîndeşti. Picioare, trup, mîini, toată fiinţa ei trebuia să se aştearnă pasiv, spre a lua parte la acest universal proces de gîndire care, spunea acel om, e lumea în trăire. Se întinse în pat. Unde începe gîndirea ?

„În picioare ?" se întrebă. Iată-le, ieşind de sub simplul cearşaf cu care era acoperită. Păreau separate de trupul ei, foarte îndepărtate. Închise ochii. Apoi, împotriva voinţei sale, ceva încremeni într-însa. Era imposibil să acţionezi asupra gîndirii. Se transformă într-un lucru neînsufleţit ; o rădăcină ; zăcînd adînc în pămînt ; nişte vine păreau să străbată materia aceea rece ; copacul dădea ramuri ; ramurile purtau frunze.

„...soarele luceşte printre frunze", spuse mişcînd un deget. Deschise ochii spre a adeveri că soarele lucea pe frunze şi văzu copacul real înălţîndu-se acolo, afară, în grădină. Departe de a fi înmuiat în lumină de soare, era despuiat de frunze. O clipă se simţi de parcă ar fi fost contrazisă. Căci copacul era negru, sinistru de negru.

Îşi propti cotul de pragul ferestrei şi privi afară spre copac. Un zgomot confuz, ca de aplauze, venea din încăperea unde se dansa. Muzica se oprise ; lumea începea să coboare pe scara de fier în grădina reliefată de lampioane albastre şi galbene ce-i punctau zidurile. Glasurile deve-

neau mai zgomotoase. Cobora din ce în ce mai multă lume, tot mai multă lume. Dreptunghiul verde, stropit cu puncte de lumină, se umplea cu palidele siluete unduinde ale femeilor în rochii de seară, cu dreptele figuri albe şi negre ale bărbaţilor în costume de seară. Ea le urmări cum intrau şi ieşeau. Vorbeau şi rîdeau ; dar erau prea departe ca să poată auzi ce spuneau. Uneori se desprindea cîte un cuvînt sau cîte un hohot de rîs căruia îi urma un amestec confuz de sunete. În grădina ei totul era pustiu şi tăcut. O pisică luneca furiş de-a lungul unei creste de zid ; se opri ; apoi merse înainte, ca mînată de o tainică misiune. Alt dans începea.

— Încă o dată, şi încă şi încă o dată ! exclamă ea impacientată.

Aerul, încărcat cu ciudatul miros uscat al pămîntului Londrei, îi pufăia în obraz şi sufla perdeaua, umflînd-o dinafară. Întinsă pe pat, vedea luna ; părea imens de înaltă deasupră-i. Mici vapori se mişcau pe suprafaţa ei. Acum se destrămară şi ea văzu semnele gravate pe discul alb — munţi ? văi ? Şi dacă erau văi, îşi spuse închizînd ochii pe jumătate, atunci copaci albi ; atunci văgăuni îngheţate şi privighetori, două privighetori chemîndu-se una pe alta, chemîndu-se şi răspunzîndu-şi peste văi. Muzica de vals preluă cuvintele „chemîndu-se şi răspunzîndu-şi" şi le lansă în văzduh, dar cum repeta acelaşi ritm, iarăşi şi iarăşi, le trivializa şi le distrugea. Muzica de dans se amesteca în toate. La început tulburătoare, deveni plicticoasă şi, în cele din urmă, insuportabilă. Şi nu era decît unu fără douăzeci. I se răsfrînse buza, ca a unui cal gata să muşte. Cărţulia cafenie era plicticoasă. Întinse mîna peste cap şi scoase alta din raftul cu cărţi uzate, fără a se uita la ea. O deschise la întîmplare, dar privirea îi fu atrasă de una din perechile care tot mai şedeau în grădină, deşi ceilalţi intraseră în casă. Oare ce spuneau, se întrebă. Era ceva în iarba care

licărea şi, după cît putea ea să vadă, figura alb-neagră se aplecă şi culese acel lucru.

„Şi pe cînd îl ridică, murmură ea, privind afară. el îi spune doamnei de alături : Iată, domnişoară Smith. ce am găsit în iarbă, o fărîmă din inima mea ; din inima mea zdrobită, îi spune. Am găsit-o în iarbă ; şi-o port la piept.“ Ea fredonă cuvintele în ritmul melancolic al valsului : „Inima mea zdrobită, această sticlă spartă, căci dragostea...“ Se opri şi aruncă o privire în carte. Pe pagina interioară a copertei era scris :

„Sarei Pargiter, de la vărul ei Edward Pargiter.“

„...căci dragostea“, închise, e lucrul cel mai frumos şi drept.

Îşi întoarse ochii către pagina cu titlu.

„*Antigona* lui Sofocle, redată în versuri englezeşti de Edward Pargiter“, citi.

O dată mai mult privi afară pe fereastră. Perechea se urnise. Suiau scara de fier. Îi urmări cu privirea. Intrau în sala de bal. „Şi să zicem că în mijlocul dansului, murmură ea, dînsa scoate fărîma, priveşte şi spune : Ce-i asta ? şi nu-i decît o bucată de sticlă spartă, de sticlă fărîmată.“ Îşi coborî iar privirea asupra cărţii.

Antigona lui Sofocle, citi. Cartea era nou-nouţă — scîrţîi cînd deschise — era prima oară cînd o deschidea.

„*Antigona* lui Sofocle, redată în versuri englezeşti de Edward Pargiter“, citi din nou. I-o dăduse la Oxford ; într-o după-amiază caldă, cînd se plimbaseră agale prin capele şi biblioteci. „Agale ne tot plimbam şi ne tot jeluiam, fredonă, întorcînd paginile, şi el mi-a spus, ridicîndu-se din fotoliul scund şi trecîndu-şi mîna prin păr, tinereţea mea irosită, tinereţea mea irosită...“ Valsul ajunsese la cea mai mare intensitate, la cea mai adîncă melancolie. „Luîndu-şi în mînă, fredonă ea în ritmul valsului, această sticlă spartă, inima lui veştejită, mi-a spus...“ Aici muzica se opri ; se auziră aplauze ; dansatorii ieşiră iarăşi în grădină.

Răsfoi pe sărite cartea. Întîi citi cîte un vers, două, la întîmplare ; apoi, din reziduurile de cuvinte disparate, se înălțară scene rapide, neprecise, așa cum răsfoia, pe sărite. Trupul neîngropat al unui bărbat ucis zăcea ca un trunchi de copac doborît. ca o statuie, cu un picior țeapăn întins în sus. Vulturi se adunau. Se lăsau jos. bufnind greoi pe nisipul argintiu. Își luau avînt, dădeau un ocol, scoțînd din gîtlejul lor palpitînd cenușiu un țipăt ce biciuia aerul, apoi se apropiau țopăind de grămada aceea de carne. Ea ciocăni cu mîna în plapumă, în timp ce citea. Iute, iute, iute, înhățau mereu, loveau cu ciocurile carnea mucedă. Da. Aruncă o privire copacului din grădină. Trupul neîngropat al bărbatului ucis zăcea pe nisip. Apoi, într-un nor galben, veni un vîrtej — cine veni ? Întoarse repede pagina. Antigona ? Veni în vîrtej, desprinzîndu-se din norul de praf, către locul unde se năpustiseră vulturii, și aruncă nisip alb peste piciorul înnegrit. Sta acolo, lăsînd să se scurgă pulbere albă peste piciorul înnegrit. Apoi, iată, se iscară și mai mulți nori, nori întunecați. Călăreții săriră de pe cai, o înșfăcară, îi legară pumnii cu nuiele lungi, mlădioase, și dure, și o duseră astfel legată — unde ?

Se auzi o izbucnire de rîsete din grădină. Ea își ridică privirea. Unde au dus-o ? întrebă. Grădina era plină de lume. Nu auzea nici un cuvînt din ce spuneau cei din grădină. Siluetele se mișcau, veneau, plecau

„La onorabila curte a respectatului domnitor ?“ murmură, prinzînd din întîmplare cîte un cuvînt, două, căci tot se mai uita afară, în grădină. Numele acelui om era Creon. El a înmormîntat-o. Era o noapte cu lună. Lamele ascuțite ale cactușilor luceau ca argintul. Bărbatul cu șoldurile înfășurate în pînză bătu de trei ori tare cu toiagul în cărămidă. A fost înmormîntată de vie. Mormîntul era un gorgan de cărămidă. Avea doar atîta loc cît să stea întinsă drept. „Întinsă drept într-un mormînt de cără-

midă, zise. Şi ăsta-i sfîrşitul", spuse căscînd şi închise cartea.

Se întinse dreaptă sub cearşafurile răcoroase, netede, şi îşi îngropă capul în pernă. Unicul cearşaf şi unica pătură îi drapau, molatic, trupul. În adîncul patului se întindea o fîşie lungă de saltea proaspătă, răcoroasă. Sunetele muzicii de dans se stingeau. Trupul i se scufundă subit ; apoi aterizâ. O aripă neagră îi acoperi gîndirea, lăsînd în urmă-i o pauză, un spaţiu vid. Muzica, glasurile se desfăşurau, acopereau totul. Cartea căzu pe duşumea. Adormise.

— Ce noapte frumoasă, spunea fata care suia treptele de fier, alături de partenerul ei.

Îşi odihnea mîna pe balustradă. O simţea foarte rece. Îşi înălţă privirea ; în jurul lunii se aşternuse o fîşie de lumină galbenă. Parcă se răspîndea un surîs în jurul lunii. Partenerul ei ridică şi el ochii, apoi sui o altă treaptă fără să spună ceva, fiindcă era timid.

— Vă duceţi la meci mîine ? întrebă rigid, deoarece abia se cunoscuseră.

— Dacă fratele meu scapă la timp ca să vină să mă ia, răspunse dînsa, şi sui, la rîndu-i, o treaptă.

Apoi, cum intrau în sala de dans, el îi făcu o mică plecăciune şi o lăsă, căci îl aştepta partenera.

Luna, limpezită de nori, plutea acum într-un spaţiu gol, de parcă lumina ar fi mistuit greutatea norilor şi ar fi lăsat în urmă o pardoseală imaculată, un loc ideal pentru dans şi desfătare. Cîtăva vreme, irizarea cerului în stropi de multiple nuanţe rămase netulburată. Apoi veni o adiere de vînt ; şi un norişor străbătu luna.

În dormitor se auzi un zgomot. Sara se întoarse de pe-o parte pe alta.

— Cine-i acolo ? murmură. Se sculă în capul oaselor şi se frecă la ochi.

Era soră-sa. Sta în prag şovăind.

— Dormi ? zise cu glas scăzut.

— Nu, făcu Sara. Se frecă la ochi. Sînt trează, zise apoi, deschizîndu-i.

Maggie traversă camera și se așeză pe marginea patului. Curentul umfla în afară perdeaua, cearșafurile lunecau din pat. Se simți o clipă descurajată. După sala de bal, totul părea atît de meschin și dezordonat. Un pahar cu o perie de dinți în el rămăsese pe lavoar ; prosopul atîrna mototolit pe bara pentru prosoape și o carte căzuse pe jos. Se aplecă și o ridică. Între timp, irupse muzică de jos, din stradă. Ținu deoparte perdeaua. Femei în rochii de nuanțe palide, bărbați în negru și alb se îngrămădeau să urce scările spre sala de bal. Frînturi de conversație și de rîsete pluteau peste grădină, purtate de vînt.

— E o petrecere cu dans ? întrebă.

— Da. La vecini.

Maggie se uită afară. De la distanța asta, muzica părea romantică, misterioasă, iar culorile se contopeau suprapunîndu-se, nici trandafiriu, nici alb, nici albastru.

Maggie se întinse și scoase acul florii pe care o purtase. Se ofilea. Petalele albe îi erau mînjite de urme negre. Privi iar pe fereastră. Amestecul de lumini îi păru foarte ciudat ; o frunză de un verde lucios transparent ; alta strălucitor de albă. Ramurile se întretăiau la diferite nivele.

Apoi Sally rîse.

— Ți-a dat cineva o bucată de sticlă, întrebă, spunîndu-ți : „Domnișoară Pargiter, iată inima mea zdrobită ?"

— Nu, zise Maggie, de ce să-mi fi dat ?

— Mă gîndeam... așa... făcu Sara. Cei din grădină... Flutură mîna către fereastră. Tăcură o clipă, ascultînd muzica de dans. Și lîngă cine ai stat ? întrebă Sara după un timp.

— Lîngă un bărbat în dantelă de aur.

— În dantelă de aur ? repetă Sara.

Maggie tăcu. Se deprindea cu camera ; discrepanța între meschinăria de-aici și strălucirea sălii de bal se topea. O invidia pe soră-sa care sta culcată în pat cu fereastra deschisă și cu vîntul adiind înăuntru.

— Pentru că se ducea la o recepție, zise.

Apoi tăcu. Ceva îi captase privirea. O creangă se legăna în sus și-n jos în adierea vîntului. Maggie ținu perdeaua astfel ca fereastra să rămînă descoperită. Acum putea vedea cerul întreg și crengile din grădină.

— E luna, zise.

Luna era aceea care făcea frunzele albe. Priviră amîndouă luna, care lucea ca o monedă de argint, perfect lustruită, ascuțit desenată și dură.

— Dar dacă ei nu spun : „O, inima mea zdrobită !", zise Sara, ce spun atunci la serate ?

Maggie desprinse o scamă albă ce-i rămăsese lipită de braț, de la mănuși.

— Unii spun cîte ceva, zise, ridicîndu-se, alții altceva.

Luă cartea subțire cafenie de pe cuvertură și netezi cearșafurile. Sara îi luă cartea din mînă.

— Asta spune, zise ciocănind micul volum urît, cafeniu, spune că lumea nu-i altceva decît un produs al gîndirii noastre, Maggie.

— Da, așa spune ? făcu Maggie, punînd cartea pe lavoar. Era un șiretlic, știe ea, ca s-o rețină acolo de vorbă.

— Tu crezi că-i adevărat ? întrebă Sara.

— Posibil, zise Maggie, fără să se gîndească ce spunea. Întinse mîna să tragă perdeaua. Lumea nu-i decît un produs al gîndirii ? Așa zice ? repetă, ținînd perdeaua deoparte.

Simțise și ea ceva de felul ăsta. atunci cînd trecea în trăsură pe Serpentine ; și cînd maică-sa o întrerupsese. Gîndise : „Eu sînt asta, ori cealaltă ? Sîntem una și aceeași, ori sîntem două făpturi deosebite ?" Cam în felul ăsta gîndise.

— Atunci cum rămîne cu copacii şi culorile ? zise întorcîndu-se de la fereastră.

— Copacii şi culorile ? repetă Sara.

— Ar exista copaci dacă nu i-am vedea ? zise Maggie. Ce înseamnă... Eu ?... Eu ?... Se opri. Nu ştia nici ea ce vrea să zică. Spunea nişte lucruri absurde.

— Da, repetă Sara. Ce înseamnă Eu ? O ţinea pe soră-sa strîns de fustă, fie că voia s-o împiedice să plece, fie că voia să discute problema. Ce înseamnă Eu ? repetă.

Dar se auzi un foşnet dincolo de uşă şi intră mama lor.

— O, dragii mei copii, exclamă dînsa, tot nu v-aţi culcat ? Încă mai staţi de vorbă ?

Traversă camera, radioasă, cu obrajii încinşi, de parcă ar fi fost încă sub înrîurirea seratei. Giuvaeruri îi scînteiau la gît şi pe braţe. Era extraordinar de frumoasă. Privi în juru-i.

— Şi floarea-i pe jos, şi ce dezordine peste tot, zise. Ridică floarea pe care Maggie o lăsase să cadă şi o duse la buze.

— Pentru c-am citit, mamă, pentru că v-am aşteptat, zise Sara.

Luă mîna maică-si şi îi mîngîie braţul gol. Imita gesturile maică-si atît de perfect, încît Maggie zîmbi. Fiecare din ele era exact contrariul celeilalte. Lady Pargiter atît de somptuoasă, Sally atît de colţuroasă... Dar a obţinut ce-a vrut, gîndi pentru sine, cînd Lady Pargiter se lăsă trasă spre pat şi se aşeză acolo. Imitaţia fusese perfectă.

— Bine, da' trebuie să dormi, Sal, protestă maică-sa. Ce-a spus doctorul ? Să stai întinsă, să stai liniştită, aşa a spus. O împinse înapoi pe pernă.

— Stau întinsă şi liniştită, zise Sara. Acum, ridică ochii spre ea, povesteşte-mi despre serată.

Maggie rămăsese în picioare la fereastră. Urmărea perechile care coborau pe scara de fier. Curînd grădina fu plină de forme albe şi palid trandafirii în mişcare, sosind, plecînd. Le auzea vag pe mama şi pe sora ei vorbind despre serată.

— A fost o petrecere foarte agreabilă, spunea maică-sa.

Maggie privea afară pe fereastră. Dreptunghiul grădinii se umpluse de culori de diferite nuanţe. Păreau să curgă unduind uşor, una într-alta, pînă se topeau în colţul unde cădea lumina din casă, unde deveneau brusc doamne şi domni în plină ţinută de seară.

— Fără tacîmuri pentru peşte ? o auzi pe Sara întrebînd.

Se întoarse.

— Cine era bărbatul lîngă care am stat ? întrebă.

— Sir Matthew Mayhew, îi răspunse Lady Pargiter.

— Cine e Sir Matthew Mayhew ? făcu Maggie.

— Un bărbat cum nu se poate mai distins, răsună ca un ecou glasul Sarei.

— Aşa şi este, întări Lady Pargiter, zîmbindu-i fiicei ei, pe care o iubea poate din pricina umărului diform. A fost o mare onoare să şezi lîngă dînsul, Maggie, continuă. O mare onoare, repetă, cu ton de dojană. Se opri, de parcă ar fi revăzut o mică scenă. Ridică ochii. Mai tîrziu, cînd m-a întrebat, reluă ea, Mary Palmer : „Care ţi-e fata ?“, o văd pe Maggie, la mare distanţă, în celălalt capăt al sălii, stînd de vorbă cu Martin, pe care-l putea întîlni în fiecare zi în omnibuz !

Cuvintele ei erau astfel accentuate, încît păreau să urce şi să coboare. Le sublinie şi mai mult ritmul, lovind uşor braţul gol al lui Sally.

— Dar nu-l văd pe Martin în fiecare zi ! protestă Maggie. Nu l-am văzut de cînd s-a întors din Africa.

Maică-sa o întrerupse :

— Dar nu te duci la serate, Maggie, ca să stai de vorbă cu verii tăi. Te duci la serate ca să...

Aici izbucni asurzitor muzica de dans. Primele acorduri păreau să cumuleze o energie frenetică, de parcă ar fi somat imperios pe dansatori să se înapoieze. Lady Pargiter se opri în mijlocul frazei. Oftă ; trupul părea să-i devină indolent și molatic. Pleoapele grele i se lăsară ușor peste ochii întunecați. Legăna încet capul în ritmul muzicii.

— Ce e asta ce cîntă ? murmură. Fredona melodia bătînd cu mîna ritmul. Asta o dansam și eu pe timpuri.

— Danseaz-o și acum, mamă, o rugă Sara.

— Da, mamă, arată-ne cum dansai tu pe timpuri, o îmboldi și Maggie.

— Cum, fără partener ? se împotrivi Lady Pargiter.

Maggie dădu la o parte un scaun.

— Imaginează-ți un partener, o îmboldi Sara.

— Bine, făcu Lady Pargiter. Se sculă. Ei, ceva cam așa, zise.

Stătu locului, își ținu fusta cu o mînă, îndoind-o ușor pe cealaltă în care ținea floarea ; se roti repede, iarăși și iarăși, prin spațiul pe care-l eliberase Maggie. Se mișca într-un fel extrem de impunător și grațios. Toate mădularele păreau să i se mlădieze și să i se rotunjească în legănarea și rotirea muzicii, care devenea mai tare și mai clară în timpul dansului ei. Se rotea strecurîndu-se printre scaune și masă, iar apoi, cînd muzica încetă, exclamă :

— Așa ! Trupul ei părea să se plieze și să se închidă asupra lui însuși pe cînd ofta : Așa ! și din aceeași mișcare se lăsă pe marginea patului.

— Minunat ! exclamă Maggie. Ochii ei zăboveau admirativ asupra maică-si.

— Prostii ! rîse Lady Pargiter, gîfîind ușurel. Sînt mult prea bătrînă acum ca să dansez, dar cînd eram tînără, cînd eram de vîrsta voastră... Ședea pe pat gîfîind.

— Ai ieşit dansînd pe terasă şi ai găsit un bileţel împăturit în buchetul tău, zise Sara, mîngîind braţul maică-si. Spune-ne povestea asta, mamă.

— Nu astă-seară, zise Lady Pargiter. Ascultaţi, bate orologiul !

Cum Westminster Abbey era atît de aproape, bătaia orei umplea odaia ; dulce, tumultuos, de parcă ar fi fost o zbatere de suspine blînde năvălind unul după altul, ascunzînd însă ceva metalic.

Lady Pargiter numără pe rînd bătăile. Era foarte tîrziu.

— Într-una din zilele astea o să vă istorisesc o poveste adevărată, zise, aplecîndu-se să-i spună noapte bună fiicei sale şi s-o sărute.

— Acum ! Acum ! strigă Sara, ţinînd-o strîns.

— Nu, nu acum, nu acum ! rîse Lady Pargiter, desprinzîndu-şi iute mîna. Mă cheamă tata !

Auziră paşi pe coridorul de afară, şi apoi vocea lui Sir Digby la uşă :

— Eugénie ! E foarte tîrziu, Eugénie ! îl auziră.

— Vin ! strigă ea. Vin !

Sara o prinse de trena rochiei.

— Nu ne-ai spus povestea cu buchetul, mama ! se jelea.

— Eugénie ! repetă Sir Digby. Glasul lui suna peremptoriu. Ai încuiat...

— Da, da, da, răspunse Eugénie. O să vă spun altă dată povestea adevărată, repetă eliberîndu-se din strînsoarea fiică-si. Le sărută repede pe amîndouă şi ieşi din cameră.

— Nu vrea să ne povestească, zise Maggie, culegîndu-şi mănuşile. Vorbea cu oarecare amărăciune.

Ascultară glasurile de pe coridor. Auzeau vocea tatălui lor. Făcea nişte obiecţii. Vocea îi suna certăreaţă şi supărată.

— Execută piruete de colo pînă colo cu plăria de gală sub braţ şi cu spada la şold, zise Sara, bătînd răutăcios cu pumnii în perne.

Glasurile se îndepărtară pe scări în jos.

— De la cine crezi că era biletul ? făcu Maggie.

Se opri, uitîndu-se la soră-sa cum frămînta pernele.

— Biletul ? Care bilet ? întrebă Sara A, biletul din buchet. Nu-mi amintesc... zise. Căscă.

Maggie închise fereastra şi trase perdeaua. dar lăsă un licăr de lumină.

— Trage-o bine, Maggie, zise Sara surescitată. Să nu mai îmi intre gălăgia aia.

Se încovrigă cu spatele la fereastră. Înălţase un colţ de pernă lipindu-l de capul ei, ca pentru a goni muzica de dans care tot îi dădea înainte. Îşi apăsă faţa în şanţul dintre perne. Arăta ca o crisalidă, învăluită jur-împrejur în faldurile ascuţite, albe, ale cearşafului. Nu i se vedea decît vîrful nasului. Şoldul şi picioarele ieşeau la iveală la capătul patului, acoperite doar de cearşaf. Scoase un oftat adînc, aproape un sforăit, era gata adormită.

Maggie străbătea coridorul. Apoi văzu că erau aprinse lumini în hol, jos. Se opri şi privi peste balustradă. Holul era iluminat. Putea vedea jilţul cel mare cu gheare aurite care sta în hol. Mama îşi aruncase pe el mantoul de seară, care cădea în falduri moi, aurii, peste tapiseria roşu-închis. Vedea o tavă cu *whisky* şi un sifon pe masa din hol. Apoi auzi glasul tatei şi al mamei, pe cînd suiau scările spre bucătărie. Fuseseră jos, la subsol. Se întîmplase o spargere cu cîteva case mai încolo pe stradă ; maică-sa promisese c-o să aibă grijă să se pună o broască nouă la uşa bucătăriei, dar uitase. Îl auzi pe taică-său spunînd :

— ...ar topi-o ; n-am mai vedea-o niciodată.

Maggie continuă să urce cîteva trepte.

— Îmi pare rău, Digby, spunea Eugénie pe cînd intrau în hol. O să-mi fac un nod la batistă, o să mă duc imediat, mîine dimineaţă, după micul dejun... Da, zise, adunîndu-şi mantoul în braţe, o să mă duc chiar eu şi o să-i spun : „M-am săturat de scuzele dumitale, domnule Toye. Nu, domnule Toye, m-ai decepţionat, o dată mai mult, cam prea des. După toţi anii ăştia !"

Urmă o pauză. Maggie auzi sfîrşitul sifonului, clinchetul paharului ; şi apoi luminile se stinseră.

1908

Era în martie şi sufla vîntul. Dar nu „sufla". Zgîndărea, biciuia. Era atît de crud. Atît de necuviincios. Nu numai că albea feţele şi scotea pete roşii pe nasuri ; ridica fuste, dădea în vileag pulpe groase ; făcea pantalonii să dezvelească fluiere de picior scheletice. Nu se afla în el nici o rotunjime, nici o rodnicie. Semăna mai mult cu tăişul încovoiat al unei seceri care ar fi retezat nu grîul, cu folos, ci ar fi nimicit, desfătîndu-se, în pură sterilitate. Stingea dintr-o suflare toate culorile, chiar şi ale unui Rembrandt în Galeria Naţională, chiar şi ale unui rubin dintr-o vitrină în Bond Street ; o singură suflare şi le desfiinţa. Dacă acel vînt avea vreun loc de baştină, acela nu putea să fie decît în Isle of Dogs [1], printre tinichele goale de conserve, lepădate pe lîngă vreun atelier mohorît de pe malurile unei metropole poluate. Sufla printre

[1] *Isle of Dogs* = Insula Ciinilor, cartierul docherilor londonezi.

frunzele putrede, răscolindu-le aprig ; le mai acorda un răgaz de viaţă decăzută, dispreţuindu-le, batjocorindu-le, dar neavînd nimic de pus în locul dispreţuitelor, batjocoritelor. Le culca la pămînt. Neştiind să zămisleasscă, neştiind să rodească, urlîndu-şi bucuria de a distruge, puterea de-a jupui scoarţa copacului, de-a smulge corola florii, de-a dezgoli osul, vîntul făcea să pălească orice fereastră ; pe bătrînii domni îi gonea mai afund în refugiile mirosind a piele tăbăcită ale cluburilor ; iar pe bătrînele doamne le făcea să se refugieze, cu obrajii tăbăciţi, fără vedere, fără bucurie, printre ciucurii şi apărătoarele de rezemători ale dormitoarelor şi bucătăriilor lor. Jubilînd în triumfătoarea-i dezlănţuire de necuviinţe, vîntul golea străzile, zvîrlea carne crudă înainte-i şi, năpustindu-se cu vuiet asupra unui camion de gunoaie ce staţiona în faţa „Magazinelor Armatei şi Marinei", răspîndi de-a lungul trotuarului zdrenţe de plicuri vechi ; ghemotoace de păr ; hîrtii gata mînjite ; mînjite cu sînge, mînjite cu galben, năclăite cu cerneală de tipar, şi le azvîrli pînă se lipiră, de suporturi de ciment, de stîlpi de felinare şi se încîlciră zănatec prin grilajurile gardurilor.

Maty Stiles, îngrijitoarea, ghemuită în subsolul casei din Brown Street, ridică ochii. Se auzea, de-a lungul trotuarului, fîşîitul prafului răscolit. Răzbea pe sub uşi, prin ramele ferestrelor ; de-acolo, pe dulapuri şi pe bufete. Dar ei puţin îi păsa. Dînsa era dintre cei năpăstuiţi. Gîndise că are să fie o slujbă de nădejde, că, oricum, are să capete ceva sigur peste vară. Doamna murise ; şi domnul de asemenea. Ea căpătase slujba prin feciorul său, sergentul de stradă. „N-or să dea casa şi cu subsolu înainte de Crăciun", aşa îi spuseseră. Dînsa n-avea altceva de făcut decît să ducă clienţii prin casă — cei care veneau cu adresă de la agent. Şi ea le pomenea totdeauna de subsol, ce igrasios i-acolo. „Uitaţi-vă şi dumneavoastră la pata aia din tavan." Şi chiar că era o pată în tavan, nici

vorbă că era. Ei, şi cu toate astea, clientului ăluia din China i-a căzut cu tronc casa. Lui îi convenea, aşa zicea. Avea afaceri în centrul oraşului. Ea, vezi bine, era o năpăstuită. La nici trei luni, să trebuiască iar să se mute şi să stea la fecioru-său în Pimlico.

Se auzi o sonerie. „N-are decît să sune, ţîrr, ţîrr, ţîrr, mîrîi. Nu mai deschid uşa şi gata... Uite-l colo cum stă pe prag." Se vedeau două picioare în faţa gratiilor uşii. „N-are decît să sune cît pofteşte. Casa e vîndută. Da' ce, el nu vede anunţu lipit de scîndura aia ? Ori nu ştie să citească ? Ce, n-are ochi ?" Se ghemui mai aproape de focul acoperit cu cenuşă albicioasă. Îi vedea picioarele, stînd pe prag, printre colivia canarului şi rufele murdare ce fusese gata să le spele — da' cu vîntu ăsta, o durea grozav umăru. N-are decît să sune, pîn' s-o dărîma casa. Ce-i păsa ei ?

Martin sta pe prag şi aştepta.

„Vîndut" era scris pe o bandă de hîrtie bătătoare la ochi, lipită de-a curmezişul pe firma agentului.

„Deja !" se miră Martin. Făcuse un mic ocol pentru a privi casa din Brown Street şi uite că era deja vîndută. Fîşia de hîrtie roşie îl şoca. Vîndută, şi Digby murise abia de trei luni, iar Eugénie cam cu un an în urmă. Stătu o clipă privind la ferestrele întunecate, îmbîcsite de praf. Era o casă cu personalitate ; clădită cîndva prin veacul al optsprezecelea. Eugénie fusese mîndră de ea.

„Şi mie îmi plăcea să merg la ei", gîndi. Dar acum, pe prag, era un jurnal vechi ; fîşiuţe de paie se prinseseră de grilaj şi, lipsind jaluzelele, putea să privească în interiorul gol al unei odăi. O femeie se zgîia la el, dindărătul gratiilor unei colivii, în subsol. Degeaba suna. Se întoarse să plece. O senzaţie că ceva s-a stins îl năpădi pe cînd cobora strada.

„E un sfîrşit jalnic, un sfîrşit sordid, gîndi ; îmi făcea plăcere să mă duc acolo..." Dar detesta să clocească gînduri dezagreabile. „La ce bun ?" îşi zise.

„Fata regelui Spaniei, fredonă cotind după colţ, a venit la mine..."

„Şi cît o să mă mai ţină bătrîna Crosby s-aştept aici ?" se întreba, apăsînd pe sonerie, pe cînd sta în pragul casei din Abercorn Terrace Bătea un vînt foarte rece. Sta acolo, uitîndu-se la faţada bej a acelei case mari, insignifiantă ca arhitectură, dar, fără îndoială, convenabilă ca reşedinţă de familie, în care mai trăiau şi acum taică-său şi soră-sa. „De la o vreme, Crosby se mişcă mai încet", gîndi, tremurînd în vînt. Dar iată că se deschise uşa şi apăru Crosby.

— Helo, Crosby ! zise.

Ea îi zîmbi atît de radioasă, încît i se vedea dintele de aur. Dînsul fusese dintotdeauna favoritul ei, aşa spuneau toţi, şi gîndul ăsta lui îi făcea plăcere.

— Cum te mai împaci cu lumea ? o întrebă glumeţ, pe cînd îi da pălăria.

Era aceeaşi — şi mai uscată, semănînd şi mai mult cu un ţînţar, şi ochii ei albaştri erau mai proeminenţi ca oricînd.

— Ai de furcă cu reumatismul ? întrebă pe cînd ea îl ajuta să-şi scoată paltonul. Crosby rînji, tăcută. E. simţea un val de prietenie ; îi părea bine că o găseşte la fel ca totdeauna. Şi domnişoara Eleanor ? întrebă, pe cînd Crosby deschidea uşa salonului.

Încăperea era goală Eleanor nu era acolo. Dar fusese de curînd, pentru că pe masă se afla o carte. Nimic nu se schimbase, constată cu plăcere. Stătu în faţa focului şi privi portretul mamei sale. În cursul ultimilor ani încetase de a mai fi maică-sa ; devenise o operă de artă. Însă se murdărise tabloul.

Era o floare în iarbă, își aminti, și se uită atent într-un colț întunecos al tabloului, dar acum nu se vedea acolo nimic decît vopseaua murdară, cafenie. Și ce citea Eleanor ? se întrebă. Luă cartea proptită de ceainic și se uită la ea. Renan, citi. De ce Renan ? se întrebă, începînd să citească în timp ce aștepta.

— Domnul Martin, domnișoară, vesti Crosby, deschizînd ușa biroului.

Eleanor întoarse capul. Ședea lîngă fotoliul lui taicăsău, care-și umpluse mîinile cu fîșii lungi de tăieturi din jurnale, de parcă ar fi fost pe cale să le citească. O tablă de șah se afla în fața lui ; figurile erau aranjate pentru o partidă ; dar el sta rezemat pe spate în fotoliul lui. Arăta letargic și cam mohorît.

— Pune-le bine... Păstrează-le undeva, spuse, cu degetul îndreptat spre tăieturile de ziar.

Era un semn că îmbătrînise tare, gîndi Eleanor, dacă voia să i se păstreze tăieturi din ziar. Devenise inert și greoi, după atacul ce-l avusese ; pe nas și pe obraji se iviseră vinișoare roșii. Și ea se simțea bătrînă, greoaie și insipidă.

— A venit să vă vadă domnul Martin, repetă Crosby.

— A venit Martin, spuse Eleanor.

Taică-său părea să nu audă. Ședea nemișcat, cu capul plecat pe piept.

— Martin, repetă Eleanor, Martin.

Dorea să-l vadă sau nu ? Ea aștepta ca vreun gînd leneș să se ridice la suprafață. În cele din urmă, bătrînul scoase un mic mormăit ; dar ce-o fi însemnat, nu era sigură.

— O să-l trimit la dumneata după ceai, zise.

Stătu în așteptare un moment. Colonelul se îndreptă și începu să bîjbîie prin figurile de șah. Tot mai avea curaj, observă ea cu mîndrie. Tot se mai încăpățîna să-și facă singur treburile.

Se duse în salon şi-l găsi pe Martin stînd în faţa placidului, surîzătorului portret al mamei lor. Ţinea o carte în mînă.

— De ce Renan ? zise el cînd o văzu intrînd. Inchise cartea şi o sărută. De ce Renan ? repetă.

Ea roşi uşor. O intimidă, fără să ştie de ce, faptul că el găsise cartea acolo, deschisă. Se aşeză şi puse tăieturile de ziar pe masa de ceai.

— Ce face tata ? întrebă el.

Îşi cam pierduse soră-sa frumosul ei ten luminos, gîndi, şi-n păr avea o şuviţă sură.

— Cam mohorît, spuse Eleanor, aruncînd o privire tăieturilor din ziare. Mă întreb, adăugă, cine scrie lucrurile astea ?

— Care lucruri ? făcu Martin. Luă de pe masă una din fîşiile şifonate şi începu s-o citească : „...un funcţionar public excepţional de capabil... un om cu o largă sferă de interese..." O, Digby, zise. Necrologuri. Am trecut pe la casa lor în după-amiaza asta, adăugă. S-a vîndut.

— Deja ? se miră Eleanor.

— Arăta foarte încuiată şi tristă, adăugă. În subsol era o femeie bătrînă şi murdară.

Eleanor îşi scoase un ac din păr şi începu să zgîndărească fitilul ceainicului. Martin o urmări scurt timp în tăcere.

— Îmi plăcea să mă duc acolo, spuse în cele din urmă. Mie îmi plăcea Eugénie, adăugă.

Eleanor se opri.

— Da, spuse cu glas de îndoială. Ea, una, niciodată nu se simţise la largul ei cu Eugénie. Exagera, adăugă.

— Da, bineînţeles, rîse Martin. Zîmbi unei amintiri. Avea mai puţin simţul adevărului decît... E degeaba tot ce faci tu acolo, Nell, se întrerupse iritat de moşmoneala ei cu fitilul.

— Ba nu, ba nu ! protestă ea. Dă în fiert mai repede.

Se opri, întinse mîna spre caseta cu ceai şi începu să măsoare : una, două, trei, patru linguriţe numără.

Tot mai folosea frumoasa veche casetă de argint cu capacul glisant, observă el. O urmări cum măsura ceaiul, metodic — una, două, trei, patru.

— Noi nu ştim să spunem o minciună ca să ne salvăm sufletele, spuse abrupt.

„De ce vorbeşte aşa ?" se miră Eleanor în sinea ei.

— Cînd am fost cu ei în Italia... zise cu glas tare.

Dar aici se deschise uşa şi intră Crosby purtînd o farfurie cu ceva de mîncat la ceai. Lăsă uşa deschisă şi, în urma ei, intră un cîine.

— Vreau să zic, adăugă Eleanor, dar nu putea spune ce vroia să zică, cu Crosby în odaie, umblînd de colo-colo.

— E timpul ca domnişoara Eleanor să-şi ia un ceainic nou, zise Martin, arătînd spre vechiul căzănel de aramă, scrijelit, cu un desen cu roze, pe care totdeauna îl detestase.

— Crosby, spuse Eleanor tot înţepînd fitilul, nu apreciază invenţiile noi. Crosby n-are încredere nici să se urce în metrou. Nu-i aşa, Crosby ?

Crosby rînjea. Vorbiseră totdeauna cu ea la persoana a treia, pentru că niciodată nu răspundea, rînjea doar. Cîinele adulmecă platoul pe care îl pusese pe masă.

— Crosby îl lasă pe animalul ăsta să se îngraşe prea tare, zise Martin arătînd spre cîine.

— Asta-i spun şi eu mereu, replică Eleanor.

— În locul dumitale, Crosby, zise Martin, eu i-aş tăia din mîncare şi l-aş pune în fiecare dimineaţă să dea o fugă zdravănă prin parc.

— O, domnule Martin ! protestă ea, atît de şocată de brutalitatea lui, încît nu fu în stare să articuleze ceva.

Cînd ieşi din cameră, cîinele o urmă.

— Crosby a rămas aceeaşi, zise Martin.

Eleanor ridicase capacul ceainicului şi se uita înăuntru.

Apa încă nu făcea băşici.

— Fir-ar să fie şi ceainicul ăsta ! exclamă Martin. Luă de pe masă una din tăieturile de ziar şi începu s-o răsucească.

— Nu, nu, tata vrea să şi le păstreze, zise Eleanor. Dar să ştii că nu era aşa, spuse apoi, lăsîndu-şi mîna pe tăieturile din ziar. Nu era deloc aşa.

— Dar cum era ? întrebă Martin.

Eleanor tăcu. Îl vedea lămurit pe unchiu-său, cu ochii minţii ; îşi ţinea jobenul în mînă ; îi punea mîna pe umăr cînd se opreau în faţa unui tablou. Dar cum îl putea descrie ?

— Mă lua cu el la Galeria Naţională, zise.

— Foarte cultivat, firește, făcu Martin. Dar era un nesuferit de snob.

— Numai la suprafaţă, spuse Eleanor.

— Şi totdeauna îi găsea pricină lui Eugénie pentru nimicuri, adăugă Martin.

— Dar gîndeşte-te, să trăieşti cu ea, spuse Eleanor. Afectarea ei... şi lansă mîna într-un gest larg.

„Dar nu cum o lansa Eugénie", gîndi Martin.

— Mie îmi plăcea, zise el. Îmi plăcea să merg acolo.

Revedea camera în dezordine ; pianul deschis ; fereastra deschisă ; vîntul suflînd perdelele, şi pe mătuşă-sa înaintînd spre dînsul cu braţele deschise. „Ce plăcere, Martin ! ce plăcere !" spunea totdeauna... Oare cum arătase viaţa ei particulară, se întrebă, aventurile ei de dragoste ? Trebuie să le fi avut, evident, evident

— N-a fost cîndva o istorie, începu, cu o scrisoare ?

Voia să zică : „N-a avut ea o aventură cu cineva ?" Dar îi era mai greu să vorbească deschis cu soră-sa decît cu alte femei, pentru că ea îl trata de parcă ar fi fost şi acum un băieţaş... Oare Eleanor fusese vreodată îndrăgostită ? se întrebă, privind-o.

— Da, zise ea. A fost o istorie... Dar aici sună strident soneria. Eleanor se opri.

— Tata, zise. Se ridică pe jumătate.

— Nu, făcu Martin. Mă duc eu. Se ridică de pe scaun. I-am promis o partidă de şah.

— Îţi mulţumesc, Martin. Asta o să-i facă plăcere, spuse Eleanor uşurată, pe cînd el părăsea camera şi ea rămase iar singură.

Se rezemă înapoi în scaunul ei. Ce groaznică e bătrîneţea, gîndi ; retează toate facultăţile, una cîte una, dar lasă ceva viu în centru ; lasă — dădu la o parte tăieturile din ziare — o partidă de şah, o plimbare cu trăsura în parc şi o vizită a bătrînului general Arbuthnot seara.

Era mai bine să mori, ca Eugénie şi Digby, în puterea vîrstei, în deplinătatea tuturor facultăţilor. Dar el nu era aşa, gîndi, aruncîndu-şi ochii spre tăieturile din ziare. „Un bărbat care impresiona printr-o înfăţişare deosebit de impunătoare ; vînător, pescar, sportiv, jucător de golf...“ Nu, nu era asta ; cîtuşi de puţin. Fusese un om curios ; slab ; sensibil ; plăcîndu-i titlurile ; plăcîndu-i tablourile ; şi adesea sîcîit, presupunea ea, de exuberanţa neveste-si. Împinse deoparte tăieturile şi-şi luă iar cartea. Era ciudat cît de diferită putea să le pară una şi aceeaşi persoană la doi oameni deosebiţi, gîndi. Iată-l pe Martin, căruia îi plăcuse Eugénie ; şi pe ea însăşi, căreia îi plăcuse Digby. Începu să citească.

Totdeauna o interesase să înţeleagă creştinismul ; cum a început ; ce a însemnat la origine. Dumnezeu e iubire, împărăţia cerurilor e în noi, vorbe ca acestea, gîndea întorcînd paginile, ce însemnau ? Cuvintele înseşi erau pline de frumuseţe. Dar cine le-a rostit ? Cînd ? Ţeava ceainicului pufăi abur spre dînsa şi ea o scoase. Vîntul zgîlţîia ferestrele din odaia din spate, încovoia arbuştii cei mici, cărora încă nu le dăduse frunza.

„E ceea ce a spus un om sub un smochin, pe o colină, gîndi. Şi apoi alt om a scris vorbele lui. Dar să presupunem că ceea ce a spus acel om este la fel de fals ca ceea

ce omul ăsta — atinse cu lingura ce-o ţinea în mînă tăieturile din ziare — spune despre Digby ? Şi iată-mă pe mine, gîndi, cu ochii la porţelanurile din scrinul olandez, în salonul ăsta, mijindu-mi în minte o mică scînteie din ce-a spus cineva cu atîţia ani în urmă... Uite şi aici — cine a trecut toţi acei munţi şi toate acele mări ?“ Găsi locul unde se oprise şi începu să citească.

Dar un zgomot în hol o întrerupse. Venea oare cineva ? Ascultă. Nu, era vîntul. Vîntul ăsta îngrozitor. Apăsa casa ; o înşfăca strîns ; apoi o lăsa parcă să se despice. Sus se trînti o uşă ; trebuie să fi fost o uşă deschisă la dormitorul de deasupra. Un oblon clămpănea. Era greu să-şi fixeze atenţia asupra lui Renan. Totuşi, îi plăcea. Franceza o citea cu uşurinţă, firește ; şi italiana ; şi puţin germana. Dar ce lacune vaste erau, ce de spaţii goale în cunoştinţele ei ! gîndi, rezemîndu-se în scaun. Cît de puţin ştia despre orice ! De pildă, ceaşca asta ; şi-o ţinu în faţă. Din ce era alcătuită ? Atomi ? Şi ce erau atomii, şi cum se ţineau laolaltă ? Suprafaţa netedă, dură a porţelanului, cu florile lui roşii, îi păru un mister miraculos. Dar acum auzi alt zgomot în hol. Era vîntul, dar era şi un glas care vorbea. Trebuie să fie Martin. Dar oare cu cine vorbea ? se miră. Ascultă, dar nu putea auzi ce spune din cauza vîntului. Şi oare de ce, se întrebă ea, de ce a spus că „noi nu putem spune o minciună ca să ne salvăm sufletele“ ? Se gîndea la el însuşi ; totdeauna ştii după glas cînd oamenii se gîndesc la ei înşişi. Poate că se justifica astfel că părăsise armata ? Ăsta fusese de fapt un act de curaj din partea lui, gîndi ea ; dar nu e ciudat, reflecta, ascultînd glasurile, că-i totodată aşa de *dandy* ? Purta un costum nou, bleumarin, cu dungi albe. Şi îşi răsese mustaţa. Ar fi trebuit să nu se fi făcut niciodată soldat, gîndi ; devenise mult prea combativ... Tot mai vorbeau. Nu putea auzi ce spunea el, dar, după timbrul vocii, îi dădu brusc prin gînd că trebuie să fi avut o groază de aventuri amoroase. Dar cu cine ? Şi de ce

consideră bărbaţii aventurile amoroase atît de importante ? se întreba ea, cînd uşa se deschise.

— Helo, Rose ! exclamă Eleanor, surprinsă s-o vadă intrînd pe soră-sa. Credeam că eşti în Northumberland !

— Credeai că sînt în Northumberland ! rîse Rose, sărutînd-o. Da' de ce ? Am spus că sosesc pe optsprezece.

— Da' azi nu e unsprezece ? întrebă Eleanor.

— Ai rămas în urmă doar c-o săptămînă, Nell, zise Martin.

— Înseamnă că mi-am datat greşit toate scrisorile ! exclamă Eleanor. Aruncă o privire temătoare spre masa ei de scris. Calul-de-mare, cu petecul uzat dintre ţepi, nu mai era acolo.

— Vrei un ceai, Rose ? întrebă.

— Nu. O baie vreau, zise Rose. Îşi smulse de pe cap pălăria şi-şi trecu degetele prin păr.

— Arăţi foarte bine, spuse Eleanor, reflectînd ce fizic plăcut avea Rose. Dar azi era zgîriată pe bărbie.

— E-o adevărată frumuseţe, nu ? rîse Martin.

Rose îşi zvîrli capul spre spate, ca un căluţ.

Totdeauna se ciondăneau, Martin şi Rose, gîndi Eleanor. Rose era frumoasă ; dar ei i-ar fi plăcut s-o vadă mai bine îmbrăcată. Purta un taior verde, păros, cu nasturi de piele, şi o sacoşă uzată. Ţinuse mitinguri în nord.

— Vreau o baie, repetă Rose. Sînt murdară... Şi ce-i cu toate astea ? întrebă, arătînd spre tăieturile din jurnal de pe masă. A, unchiul Digby, adăugă, indiferentă, împingîndu-le deoparte.

Erau luni întregi de cînd murise şi foile se îngălbeniseră şi se şifonaseră.

— Martin spune că s-a şi vîndut casa, zise Eleanor.

— Da ? făcu ea nepăsătoare. Rupse o bucată de cozonac şi începu s-o ronţăie. Îmi stric pofta pentru cină. Dar la prînz n-am avut timp să mănînc.

— Ce femeie de acţiune ! o tachină Martin.

— Și mitingurile ? întrebă Eleanor.

— Da. Ce mai e prin nord ? se interesă Martin.

Începură să discute politică. Ea vorbise la alegerea unui membru al partidului într-un loc vacant. Aruncaseră cu o piatră în ea ; își duse mîna la bărbie. Dar îi plăcuse.

— Cred că le-am dat niţel de gîndit, zise, rupînd încă o bucată de cozonac.

Ea ar fi trebuit să fie soldatul, gîndi Eleanor. Semăna leit cu portretul unchiului Pargiter din regimentul de cavalerie Pargiter. Martin, acum că-și răsese mustața și-i ieșiseră la iveală buzele, ar fi trebuit să fie — ce ? Poate arhitect, gîndi ea. E-atît de... ridică ochii. Acum începuse să cadă grindină. Pietricelele albe pătrundeau pe fereastră în odaia din spate. Vîntul vîjîia năprasnic printre micii arbuști, care se albiră și se încovoiară sub mînia lui. Sus, în dormitorul maică-si, bălăngănea o fereastră. „Poate ar trebui să mă duc s-o închid, gîndi ea. Probabil că plouă înăuntru."

— Eleanor, zise Rose. Eleanor, repetă.

Eleanor tresări.

— Eleanor e gînditoare, comentă Martin.

— Ba deloc, ba deloc ! protestă ea. Despre ce vorbiți ?

— Te întrebam ceva, zise Rose. Îți amintești de scandalul acela, cînd s-a spart microscopul ? Ei, l-am întîlnit pe băiatul ăla, băiatul ăla oribil, cu fața de dihor — Erridge — sus în nord.

— Nu era oribil, spuse Martin.

— Ba era, stărui Rose. Un mic pîrîcios nesuferit, oribil. A pretins că eu aș fi spart microscopul, și-l spărsese el. Mai ții minte ce scandal a fost ? se întoarse către Eleanor.

— Nu-mi mai amintesc de scandalul ăsta, zise Eleanor. Au fost atît de multe, adăugă.

— Ăsta a fost unul din cele mai spectaculoase, aminti Martin.

— Aşa e, făcu Rose. Îşi strînse buzele. Părea să-şi amintească ceva. Şi după ce s-au liniştit lucrurile, zise, întorcîndu-se către Martin, ai venit tu în odaia copiilor şi mi-ai spus să merg cu tine să prindem insecte la Round Pond. Îţi aminteşti ? Se opri.

Ce ciudat, cu memoria asta, reflectă Eleanor. Vorbea cu atîta bizară intensitate.

— Şi ai zis : „Am să te rog de trei ori, şi dacă nu vrei nici a treia oară, mă duc singur". Şi eu am jurat : „Îl las să se ducă singur". Ochii ei albaştri scînteiară.

— Parcă te văd, zise Martin. Purtai o rochiţă roză, şi-aveai în mînă un cuţit.

— Şi tu te-ai dus singur, zise Rose ; vorbea cu înăbuşită vehemenţă. Iar eu m-am repezit în baie şi mi-am făcut tăietura asta. Întinse mîna.

Eleanor se uită. Văzu o cicatrice subţire, albă, chiar deasupra încheieturii mîinii... Cînd a făcut asta ?... se gîndi. Nu-şi putea aminti. Rose se încuiase în baie cu un cuţit şi-şi tăiase încheietura mîinii. Şi ea nu ştiuse nimic. Se uita la semnul alb. Desigur că sîngerase.

— O, Rose a fost totdeauna o înflăcărată ! exclamă Martin. Se ridică. Totdeauna a fost o îndrăcită, adăugă.

Mai stătu un moment privind în juru-i, la salonul îmbîcsit, cu cîteva piese de mobilier de care el s-ar fi debarasat să fi fost în locul lui Eleanor şi silit să trăiască acolo, gîndi. Dar poate că ei nu-i pasă de asemenea lucruri.

— Iei masa în oraş ? întrebă ea.

Martin lua masa în oraş în fiece seară. I-ar fi plăcut să-l întrebe unde anume va cina în seara asta.

Încuviinţă din cap, fără să spună ceva.

Se întîlnea cu tot felul de oameni pe care ea nu-i cunoştea, reflectă Eleanor ; şi nu simţea nevoia să vorbească despre ei. Martin se îndreptase către cămin.

— Tabloul ăsta ar trebui curăţat, zise, arătînd spre portretul mamei lor. E un tablou frumuşel, adăugă,

privindu-l cu o expresie critică. „Dar nu-i așa că era o floare în iarbă ?

Eleanor privi tabloul. Nu-l mai privise, așa ca să-l vadă, de ani și ani.

— Da ? întrebă.

— Da, o floricică albastră, zise Martin. Mi-o amintesc foarte bine, de cînd eram copil.

Întoarse spatele. Îl năpădise vreo amintire din copilărie, în timp ce-o privea pe Rose, cum ședea acolo la masa de ceai, cu pumnul încă încleștat. O văzu stînd cu spatele la ușa odăii de lecții ; foarte roșie la față, cu buzele încleștate, ca acum. Îi ceruse să facă ceva. Iar el mototolise în mînă o hîrtie și o zvîrlise în ea ca pe o minge.

— Ce vieți teribile trăiesc copiii ! zise, fluturînd mîna spre dînsa, pe cînd străbătea odaia. Nu-i așa, Rose ?

— Da, zise Rose. Și nu pot spune nimănui, adăugă.

Se porni altă rafală de vînt și se auzi zgomot de sticlă spartă.

— Sera de sticlă a domnișoarei Pym ? făcu Martin, oprindu-se cu mîna pe clanță.

— Domnișoara Pym ? repetă Eleanor. E moartă de douăzeci de ani.

1910

La țară era o zi destul de obișnuită ; una din lungul șir de zile care treceau în curgerea anilor — de la verde la portocaliu ; de la mijirea ierbii la seceriș. Nu era nici

foarte cald, nici rece, era o zi de primăvară englezească, destul de luminoasă, însă un nor purpuriu îndărătul dealului putea să însemne ploaie. Ierburile unduiau cînd în umbră, cînd în lumina soarelui. Dar la Londra, iminența și presiunea „sezonului" se simțeau de pe acum, în special în West End, unde fîlfîiau steaguri ; pe trotuare ciocăneau bastoane ; se revărsau falduri de rochii, iar case cu pereții proaspăt zugrăviți întinseră copertine de pînză contra soarelui și suspendaseră în adierea vîntului coșuri cu mușcate roșii. Parcurile, de asemenea, St. James, Green Park, Hyde Park, se pregăteau. Încă de dimineață înainte de-a se fi conturat vreo șansă să treacă un alai, fuseseră rînduite scaunele verzi printre răzoarele îndesate, cafenii, cu zambilele lor invoalte și crețe, de parcă ar fi așteptat să survină ceva ; să se ridice o cortină ; să sosească regina Alexandra, salutînd grațios cînd trecea printre porți. Avea o față ca o petală de floare și totdeauna purta o garoafă roz.

Bărbații stăteau întinși pe iarbă citind gazete, cu cămășile descheiate ; în spațiul liber de lîngă Marble Arch, bine curățit, se adunau oratorii ; dădacele copiilor se uitau la ei, cu privirea goală de interes ; și mamele chincite în iarbă își urmăreau odraslele jucîndu-se. Prin Park Lane și în Piccadilly, camioane, automobile, omnibuze goneau de parcă străzile ar fi fost pîrtii lunecoase ; opreau și se smuceau, de parcă s-ar fi întrerupt în rezolvarea unui joc de *puzzle*. Pentru că venise sezonul și străzile erau aglomerate. Deasupra Căii Park Lane și peste Piccadilly norii își păstrau libertatea, plutind capricios, pătînd ferestrele cu aur, spoindu-le cu negru, pluteau și piereau, încît marmura n-avea în Italia un aspect mai compact, licărind în cariere, străbătută de vine galbene, decît norii deasupra Căii Park Lane.

„Dacă omnibuzul va opri, gîndi Rose, privind în jos dintr-o parte, o să cobor." Omnibuzul opri și ea se ridică.

Ce păcat, gîndi, cînd păşi pe trotuar şi zări o clipă imaginea siluetei ei în vitrina unui croitor, că nu se îmbrăca mai bine, că nu arăta mai îngrijit. Totdeauna lucruri de gata. costume-taior, de la magazinele „Whitehall". Dar astea economiseau timp şi, la urma urmelor, anii —trecuse de 40 — te făceau să-ţi pese prea puţin de ce gîndeşte lumea despre tine. Mai înainte era întrebată : „De ce nu te măriţi ? De ce nu faci cutare sau cutare lucru ?" Se amestecau. Dar acum încetaseră.

Se opri, din obişnuinţă, într-una din micile firide scobite în pod. Oamenii se opreau totdeauna să privească rîul. Curgea iute, aur mîlos în dimineaţa asta, cu largi fîşii line şi cu vălurele, căci fluxul era în toi. Şi se vedeau obişnuitul remorcher şi obişnuitele şlepuri cu prelate negre, de sub care ieşea la iveală grîul. Apa se învolbura în jurul arcadelor. Cum sta acolo, privind spre apă, un sentiment înmormîntat prinse să încastreze fluviul într-un context. Contextul era dureros. Îşi amintea cum stătuse acolo, în noaptea unui anumit legămînt, plîngînd ; îi curseseră lacrimi, fericirea ei, aşa i se părea, se dusese. Apoi întoarse capul — aici se întoarse — şi văzuse bisericile, catargele şi acoperişurile marelui oraş. Mai e şi *asta,* îşi zise. Într-adevăr, era o privelişte magnifică... Privi şi apoi iar se întoarse. Iată clădirile Parlamentului. O ciudată expresie, jumătate încruntare, jumătate surîs, i se ivi pe faţă ; şi se aruncă uşor înapoi, de parcă ar fi condus o armată.

— Afurisiţii de impostori ! spuse cu glas tare, lovind cu pumnul în balustradă.

Un funcţionar care trecea o privi surprins. Ea rîse. Adesea vorbea singură, cu glas tare. De ce nu ? Făcea şi asta parte dintre consolări, ca şi taiorul, ca şi pălăria pe care şi-o trîntea pe cap, fără să-şi arunce ochii în oglindă. Dacă lumea avea chef să rîdă, n-avea decît. Merse înainte, cu paşi mari. Dejuna în Hyams Place cu verişoarele ei. Se invitase singură sub un impuls de moment, întîlnind-o

pe Maggie într-un magazin. Mai întîi auzise o voce, apoi văzu o mînă. Şi era ciudat, dacă te gîndeai cît de puţin le cunoştea, pentru că ele trăiseră în străinătate, ce simţămînt puternic încercase, şezînd acolo, în faţa contoarului, şi mai înainte ca Maggie s-o vadă, doar auzindu-i timbrul glasului, presupunea că asta însemna afecţiune ? Un anumit sentiment crescut din sîngele lor comun. Se ridicase şi spusese : „Pot să vin să vă văd ?“ aşa ocupată cum era şi detestînd să-şi întrerupă ziua la mijloc. Îşi continuă drumul. Ele locuiau în Hyams Place, dincolo de *rîu*, Hyams Place, acel şir mic de case vechi aşezate în formă de semilună, cu numele proprietarului săpat în piatră, la mijloc, case pe lîngă care ea trecuse atît de des cînd locuia pe-aici. În acele zile îndepărtate se întrebase adeseori cine să fi fost Hyams ? Dar niciodată nu rezolvase întrebarea satisfăcător. Merse înainte, trecînd rîul.

Strada ponosită de pe partea de sud a *rîului* era foarte gălăgioasă. Ici-colo, cîte o voce se desprindea din vacarmul general. O femeie striga către o vecină ; un copil plîngea. Un bărbat, împingînd o roabă care hodorogea, deschidea gura mare şi zbiera către ferestrele de sus. Pe roaba lui erau paturi, grătare vătraie şi piese de fier răzleţe, scofîlcite. Dar dacă vindea sau cumpăra fier vechi, era imposibil de spus ; ritmul persista ; cuvintele însă erau aproape stinse de larmă.

Roiul de sunete, năvala circulaţiei, chemările stridente ale negustorilor ambulanţi, strigătele unora şi strigătele tuturor pătrundeau în camera de sus a casei din Hyams Place, unde Sara Pargiter şedea în faţa pianului. Cînta din gură. Apoi se opri ; o urmări pe soră-sa cum punea masa.

— Cutreieră văile, murmură, urmărind-o, culege orice floare... Se opri. E foarte drăguţă, adăugă visător.

Maggie luase un mănunchi de flori ; tăiase sforicica ce le lega strîns şi le pusese una lîngă alta pe masă ; iar

acum le aranja într-o oală de pămînt. Erau de culori diferite, albastre, albe şi purpurii. Sara o urmărea cum le aranjează. Brusc începu să rîdă.

— De ce rîzi ? făcu Maggie, absentă. Adăugă buchetului o floare purpurie şi-l contemplă.

— Pierdută în extazul contemplării, zise Sara, umbrindu-şi ochii cu pene de păun, muiate în roua dimineţii — arătă spre masă — Maggie a zis — sări de pe locul ei şi începu să facă piruete prin cameră — ce mi-e trei, ce mi-e două, ce mi-e trei, ce mi-e două ?

— Dar sîntem trei, zise Maggie. Vine Rose.

Sara se opri. I se lungi faţa.

— Vine Rose ? întrebă.

— Ţi-am spus doar, zise Maggie. Ţi-am spus, Rose vine la dejun vineri. Azi e vineri. Şi Rose vine la dejun. Din clipă în clipă trebuie să apară, adăugă.

Se ridică şi începu să plieze un material întins pe jos.

— E vineri şi vine Rose la dejun, repetă Sara.

— Ţi-am spus doar, repetă Maggie. Eram într-un magazin. Cumpăram un material. Şi cineva... se opri puţin, să împăturească mai îngrijit materialul, cineva a ieşit de după un contoar şi a zis : „Sînt verişoara ta. Sînt Rose, a zis. Pot să vin să vă văd ? În orice zi, la orice oră", a zis. Iar eu am răspuns — îşi puse materialul pe scaun — vino la dejun.

Privi prin cameră ca să vadă dacă era totul la îndemînă. Lipseau scaune. Sara trase un scaun mai aproape.

— Vine Rose, spuse iar, şi are să stea aici. Puse scaunul lîngă masă, cu faţa spre fereastră. Şi-are să-şi scoată mănuşile ; şi-are să pună una de partea asta, una de partea aceea. Şi are să spună : „N-am mai fost niciodată prin partea asta a Londrei".

— Şi apoi ? făcu Maggie, privind masa.

— Tu ai să răspunzi : „E un cartier pentru mers la teatru".

— Şi pe urmă ?

— Şi pe urmă ea are să spună zîmbind cam melancolic şi înclinînd capul într-o parte : „Te duci la teatru, Maggie ?“

— Nu, zise Maggie. Rose are părul roşu.

— Păr roşu ?! exclamă Sara. Credeam că-l are cărunt; o şuviţă subţire ieşind de sub o tocă neagră, adăugă.

— Nu, zise Maggie, are o claie de păr ; şi e roşu.

— Păr roşu ; Roză roşie ! exclamă Sara. Se învîrti într-un vîrf de picior. Roză a inimii înflăcărate ; Roză a pieptului arzător ; Roză a lumii obosite — roşie, roşie Roză !

O uşă se trînti jos ; auziră paşi suind treptele.

— Uite c-a venit, zise Maggie.

Paşii se opriră. Auziră un glas întrebînd : „E şi mai sus? Sus de tot ?... Mulţumesc !“ Apoi paşii începură să suie nou.

— Asta-i chinul cel mai cumplit... începu Sara, încleştîndu-şi mîinile una într-alta şi agăţîndu-se de soră-sa. Această viaţă...

— Hai, lasă prostiile, făcu Maggie, şi-o împinse deoparte pe cînd se deschidea uşa.

Rose intră în odaie.

— Nu ne-am văzut de-un veac, zise dînd mîna cu ele.

Se întrebă ce-o făcuse să vină. Totul era altfel decît se aşteptase. Odaia, mai curînd sărăcăcioasă ; covorul nu acoperea toată duşumeaua. Într-un colţ sta o maşină de cusut, şi Maggie însăşi arăta altfel decît era cînd o întîlnise în magazin. Dar iată un jilţ stacojiu şi aurit ; îl recunoscu uşurată.

— Asta stătea la voi în hol, nu-i aşa ? spuse, aşezîndu-şi sacoşa pe el.

— Da, zise Maggie.

— Şi oglinda aceea, urmă Rose, privind oglinda veche italienească, tulburată de pete, care atîrna între ferestre, nu era şi asta acolo ?

— Da, spuse Maggie, în dormitorul mamei.

Urmă o pauză. Se părea că nu mai era nimic de spus.

— Ce locuinţă drăguţă aţi găsit ! continuă Rose, făcînd conversaţie.

Încăperea era mare, cu stîlpi sculptaţi în mici ornamente.

— Dar nu vi se pare cam zgomotos ? continuă.

Omul de adineauri striga sub fereastră. Rose se uită afară. Peste drum se întindea un şir de acoperişuri de ţiglă, ca nişte umbrele pe jumătate deschise ; şi, înălţîndu-se mult deasupra lor, o clădire mare ce, în afara unor linii subţiri negre ce-o străbăteau, părea clădită toată din sticlă. Era o fabrică. Jos, în stradă, dedesubt, zbiera omul acela.

— Da, e zgomotos, spuse Maggie.

— Dar e un cartier foarte comod pentru mers la teatru, făcu Sara, în timp ce punea friptura pe masă.

— Aşa-mi amintesc că mi se părea şi mie, zise Rose, întorcîndu-se spre ea s-o privească, pe cînd locuiam pe-aici.

— Ai locuit pe-aici ? făcu Maggie, începînd a servi cotletele.

— După colţ. Cu un prieten, răspunse Rose.

— Noi credeam că locuiai în Abercorn Terrace, zise Sara.

— Nu poţi locui în mai multe locuri, nu ? Doar într-unul ? întrebă Rose, simţindu-se vag derutată pentru că ea locuise în multe locuri, avusese multe pasiuni, făcuse multe lucruri.

— Îmi amintesc de Abercorn Terrace, zise Maggie. Tăcu o clipă. Aveaţi acolo o odaie lungă ; şi se vedea un copac la capătul ei ; şi deasupra căminului era un portret al unei fete cu părul roşu ?

Rose dădu din cap.

— Al maică-mi, cînd era tînără, zise.

— Şi o masă rotundă în mijloc ? continuă Maggie.

Rose încuviinţă.

— Şi aveaţi o fată în casă cu ochi foarte proeminenţi, albaştri ?

— Crosby. E şi-acum la noi.

Mîncau în tăcere.

— Şi pe urmă ? se auzi vocea Sarei, ca a unui copil care cere urmarea unei poveşti.

— Şi pe urmă ? repetă Rose. Ei, pe urmă, o privi pe Maggie ca o fetiţă care venise la ceai.

Îi vedea şezînd în jurul unei mese ; şi un detaliu la care nu se mai gîndise de ani şi ani îi reveni în amintire — cum avea obiceiul Milly să-şi scoată un ac din păr şi să zgîndăre fitilul ceainicului. Şi o văzu pe Eleanor şezînd în faţa registrelor ei de contabilitate şi se văzu pe sine apropiindu-se de dînsa şi zicînd : „Eleanor, vreau să mă duc la prăvălie la Lamley".

Trecutul ei părea să se înalţe deasupra prezentului. Şi, nu ştia nici de ce, simţea nevoia să vorbească despre trecut ; să le spună celorlalte două ceva despre ea însăşi ; ceva ce nu spusese nimănui — ceva ascuns. Se opri, privind lung florile din mijlocul mesei, fără să le vadă. În smalţul galben era un nod albastru, băgă de seamă.

— Mi-l amintesc pe unchiul Abel, zise Maggie. Mi-a dat un colier, un colier albastru cu puncte aurii.

— Mai trăieşte, zise Rose.

Vorbeau, gîndi ea, de parcă Abercorn Terrace ar fi fost o scenă dintr-o piesă. Vorbeau de parcă ar fi vorbit despre oameni reali, dar nu reali în felul în care se simţea ea însăşi reală. Asta o punea pe gînduri şi o făcea să se simtă ca două fiinţe deosebite, străine una de alta în acelaşi moment, trăind în două epoci deosebite în acelaşi timp. Era o fetiţă îmbrăcată într-o rochiţă roz ; şi iat-o aici în această cameră, acum. Dar se auzi o hodorogeală puternică sub ferestre. Un camion trecu mugind. Paharele de pe masă zdrăngăneau. Rose tresări uşor, trezită din gîndurile ei despre copilărie şi depărtă paharele.

— Nu vi se pare foarte zgomotos aici ? zise.

— Da. Dar foarte cómod pentru mers la teatru, făcu Sara.

Rose ridică ochii. Se repetase. Crede că sînt o bătrînă neroadă, care face aceeaşi observaţie de două ori, gîndi ea şi roşi uşor. „La ce bun, gîndi, să încerci să le vorbeşti oamenilor despre trecutul tău ? Ce este trecutul tău ? Privea ţintă oala cu nodul albastru bulbucat uşor în smalţul galben. De ce am venit, gîndi, cînd ele nu fac decît să rîdă de mine ?“

Sally se ridică şi luă de pe masă farfuriile.

— Şi Delia ? începu Maggie, în timp ce aşteptau.

Trase către dînsa oala de pămînt şi începu să aranjeze florile. Nu asculta ; îşi gîndea propriile gînduri.

Pe cînd o urmărea pe Maggie, aşa absorbită în aranjarea unui buchet de flori, de parcă aranjatul florilor, aşezarea albului lîngă albastru, ar fi fost cel mai important lucru din lume, lui Rose îi amintea de Digby.

— S-a măritat cu un irlandez, spuse tare.

Maggie luă o floare albastră şi o puse lîngă o floare albă.

— Şi Edward ? întrebă.

— Edward... începu Rose, cînd intră Sally cu *pudding*-ul.

— Edward ! exclamă ea, prinzînd cuvîntul. „O, ochi încinşi ai sorei răposatei mele soaţe, veştejit toiag al moartei mele bătrîneţi !“ Puse pe masă *pudding*-ul. Ăsta-i Edward, zise. Un citat dintr-o carte pe care mi-a dat-o. „Tinereţea mea irosită... tinereţea mea irosită...“

Glasul era al lui Edward. Rose îl auzea parcă rostind acele cuvinte. Căci el avea un fel de a se minimaliza cînd de fapt nutrea o opinie foarte bună despre sine.

Dar Edward nu era întreg aici. Şi nu-i plăcea să se rîdă de el ; pentru că era foarte ataşată de fratele ei şi foarte mîndră de ele.

— Nu prea mai e vorba acum de „tinereţe irosită“ la Edward.

— Aşa aş fi zis şi eu, spuse Sara.

Tăceau toate trei.

Rose se uita iar la flori. „De ce am venit ?“ se tot întreba. De ce îşi retezase dimineaţa, îşi întrerupsese munca zilei, cînd îi era clar că ele nu doriseră s-o vadă ?

— Hai, Rose, zise Maggie, povesteşte mai departe despre Pargiteri.

— Despre Pargiteri ? făcu Rose. Se vedea alergînd de-a lungul aleii largi în lumina felinarului. Ce-ar putea fi mai obişnuit ? spuse. O familie numeroasă, trăind într-o casă mare... Şi totuşi simţea că ea însăşi fusese foarte interesantă. Tăcu.

Sara o privea.

— Nu e o familie obişnuită. Pargiterii... Ţinea o furculiţă în mînă şi trase cu ea o linie peste faţa de masă. Pargiterii, repetă Sally, continuînd traiectoria furculiţei, tot înainte şi iar înainte — aici furculiţa ei atinse o solniţă — pînă dau de o stîncă, spuse, şi apoi Rose... o privi iar. Rose îşi îndreptă uşor spatele. Rose dă pinteni calului ei, călăreşte drept spre un bărbat în haină cu fireturi de aur şi-i aruncă un „fir-ai afurisit !“ Nu e asta Rose, Maggie ? zise, uitîndu-se la soră-sa de parcă i-ar fi desenat portretul pe faţa de masă.

„E adevărat, gîndi Rose, luîndu-şi *pudding*-ul. Asta-s eu.“ Avu iar ciudata senzaţie de a fi două fiinţe deodată.

— Ei, am terminat, făcu Maggie, dîndu-şi deoparte farfuria. Vino să şezi în fotoliu, Rose, zise.

Trecu spre cămin şi trase în afară un fotoliu, ale cărui arcuri mijeau ca nişte rotocoale prin ţesătura stofei, observă Rose. Sînt sărace, gîndi, aruncînd o privire împrejuru-i. Ăsta era motivul pentru care aleseseră drept locuinţă casa asta — era ieftină. Îşi pregăteau singure de mîncare ; Sally se dusese la bucătărie pentru a face cafeaua. Îşi trase scaunul lîngă al lui Maggie.

— Îţi coşi singură rochiile ? întrebă, arătînd spre maşina de cusut din colţ, pe care sta croit un material de mătase.

— Da, zise Maggie, cu ochii la maşina de cusut.

— Pentru vreo petrecere ? întrebă Rose. Materialul era o mătase verde imprimată cu dunguliţe albastre.

— Mîine seară, făcu Maggie. Îşi duse mîna la obraz cu un gest ciudat, de parcă ar fi vrut să acopere ceva.

„Vrea să se ascundă de mine, gîndi Rose, cum şi eu vreau să mă ascund de ea." O urmări din ochi ; se ridicase, luase mătasea de pe maşina de cusut, acum vîra aţa în ac. Mîinile ei erau mari, subţiri şi puternice, băgă de seamă Rose.

— Eu niciodată nu m-am priceput să-mi cos ceva, zise, urmărind-o cum aranja mătasea şi o netezea cu dibăcie sub acul maşinii. Începea să se simtă la largul ei. Îşi scoase pălăria şi o zvîrli pe jos.

Maggie îi aruncă o privire de aprobare. Era frumoasă, deşi într-un fel răvăşit, mai mult ca un bărbat decît ca o femeie.

— Bine, dar tu, spuse Maggie, începînd a învîrti roata maşinii, tu ai făcut alte lucruri. Vorbea cu tonul absorbit al celor care execută un lucru manual. Maşina zumzăia tihnit, în timp ce acul străpungea mătasea.

— Da, eu am făcut alte lucruri, zise Rose, netezind blana pisicii care se întinsese spre genunchiul ei, pe cînd locuiam pe-aici... Dar asta a fost cu ani în urmă, adăugă, cînd eram tînără. Trăiam aici cu un prieten... oftă, şi-i învăţam carte pe copiii hoţi.

Maggie nu spuse nimic ; învîrtea roata maşinii care sfîrîia cu sîrg.

— Totdeauna mi-au plăcut hoţii mai mult decît alţi oameni, adăugă Rose după un timp.

— Da, spuse Maggie.

— Nu mi-a plăcut niciodată să stau acasă, zise Rose. Mi-a plăcut mai mult să fiu pe picioarele mele.

— Da, spuse Maggie.

Rose vorbea înainte. Era foarte ușor să vorbești, se convinsese ; foarte ușor. Și nu era nevoie să spui nimic isteț ; sau să vorbești despre tine însăți. Vorbea despre Waterloo Road cum și-l amintea dînsa, cînd intră Sara cu cafeaua.

— Cum a fost cînd l-ai agățat pe-un grăsan în Campagna ? întrebă, punînd jos tava ce-o purta.

— În Campagna ? se miră Rose. N-a fost vorba de nimic în Campagna.

— Cînd auzi ceva de dincolo de ușă, făcu Sara, turnînd cafeaua, înțelegi anapoda. Îi întinse Rosei ceașca ei. Am crezut că vorbeai despre Italia ; despre Campagna, despre lumina lunii.

Rose neagă din cap.

— Vorbeam despre Waterloo Road, spuse. Dar oare despre ce vorbise ? Nu, pur și simplu despre Waterloo Road. Poate că vorbise fără șir. Vorbise spunînd primul lucru ce-i trecea prin cap. Presupun că orice conversație sună a absurditate cînd e scrisă, spuse amestecînd în cafea.

Maggie opri un moment mașina și surîse.

— Și chiar cînd nu e, spuse.

— Dar e singura cale ce-o avem pentru a ne cunoaște unul pe altul, protestă Rose. Își privi ceasul. Era mai tîrziu decît crezuse. Se ridică. Trebuie să plec, zise. Dar de ce nu veniți și voi cu mine ? adăugă sub imboldul clipei.

Maggie ridică ochii spre ea.

— Unde ? zise.

Rose rămase tăcută.

— La un miting, spuse în cele din urmă.

Îi venea să ascundă ceea ce o interesa cel mai mult ; simțea o sfială neobișnuită. Și totuși ar fi dorit ca ele să vină. De ce oare ? se întreba, așteptînd stînjenită. Se mai scurse o pauză.

— Ați putea să așteptați sus, spuse subit Rose. Și ați vedea-o pe Eleanor ; l-ați vedea pe Martin — Pargiterii în carne și oase, adăugă. Își aminti fraza Sarei : Caravana

străbătînd deșertul, adăugă. O privi pe Sara. Se legăna pe brațul unui fotoliu, sorbindu-și cu înghițituri mici cafeaua și balansînd un picior.

— Să merg ? întrebă vag, tot legănînd piciorul în sus și-n jos.

Rose ridică din umeri.

— Dacă-ți face plăcere, spuse.

— Dar oare-mi face plăcere ? continuă Sara, tot balansîndu-și piciorul. Mitingul ăsta ? Tu ce zici, Maggie ? apelă la sora ei. Să mă duc ori să nu mă duc ? Să mă duc ori să nu mă duc ?

Maggie nu spuse nimic.

Atunci, Sara se sculă în picioare, merse spre fereastră și stătu acolo o clipă, fredonînd o melodie. „Cutreieră văile ; culege orice floare", fredona. Omul cu fier vechi trecea iarăși ; striga „Fiare vechi ? Ceva fiare vechi ?" Ea se răsuci pe călcîie, cu o smucitură bruscă.

— O să vin, zise de parcă s-ar fi hotărît. Pun ceva pe mine și vin.

Dintr-un salt fu în dormitor.

E ca o pasăre dintr-acelea de la Grădina zoologică, gîndi Rose, care nu zboară niciodată, ci doar țopăie iute prin iarbă. Se întoarse spre fereastră. Ce uliță deprimantă, gîndi.

În colț se afla o cîrciumă. Casele de peste drum arătau tare ponosite și era foarte multă larmă. „Ceva fiare vechi de vînzare ?" strigă omul de sub fereastră. „Fiare vechi ?" Copiii țipau în drum ; jucau un joc cu semne de cretă pe trotuar.

Ea privea jos, spre dînșii. Bieții micuți nenorociți ! zise. Își culese pălăria și înfipse repede în ea două ace lungi.

— Nu vă e nițel neplăcut, urmă, dînd pălăriei un bobîrnac ușurel, într-o parte, cînd se uită în oglindă, să vă întoarceți uneori acasă, seara tîrziu, cu cîrciuma asta în colț ?

— Vrei să spui din cauza beţivilor ? întrebă Maggie.

— Da, făcu Rose. Îşi încheie şirul de nasturi de piele ai taiorului şi netezi energic, ici-colo, cîte un locşor, în semn că se pregătea de plecare.

— Şi acum despre ce vorbiţi ? întrebă Sara, care intra aducîndu-şi pantofii. Altă călătorie în Italia ?

— Nu, zise Maggie. Vorbea nedesluşit, gura fiindu-i plină de ace. Despre beţivii care se iau după femei.

— Beţivii care se iau după femei, repetă Sara. Se aşeză şi începu să se incalţe. Da, dar după mine nu se iau, zise.

Rose zîmbi. Evident. Ea era incoloră, colţuroasă şi urîtă.

— Eu pot să traversez Podul Waterloo la orice oră din zi şi din noapte, continuă Sara, trăgînd de şireturile pantofilor, şi nimeni nu mă bagă în seamă. Şiretul pantofului se încîlcise şi ea se tot moşmonea să-l deznoade. Dar ţin minte, continuă, că mi-a povestit o femeie, o femeie foarte frumoasă...

— Grăbeşte-te, o întrerupse Maggie. Rose aşteaptă.

— ...Rose aşteaptă... ei bine, femeia aceea mi-a povestit că, odată, cînd s-a dus în Regent's Park să mănînce o îngheţată... Se ridică, încercînd să-şi potrivească pantoful în picior ...să mănînce o îngheţată, la o măsuţă din acelea de sub copaci, o măsuţă din acelea, rotundă, aşternută cu faţă de masă, sub copaci — ţopăia de colo-colo cu un pantof încălţat şi cu altul în mînă — privirile bărbaţilor, zicea ea, pătrundeau prin fiecare frunză, ca săgeţile soarelui, de i s-a topit îngheţata... I s-a topit îngheţata ! repetă, lovind uşurel umărul soră-si, pe cînd se răsucea iute într-un vîrf de picior.

Rose îi întinse mîna lui Maggie.

— Tu rămîi să-ţi termini rochia ? întrebă. Nu vii cu noi ? Să vină Maggie ar fi dorit ea.

— Nu, eu n-o să vin, zise Maggie. Mi-ar displăcea, adăugă zîmbindu-i lui Rose cu o candoare ce o ului.

„Se referea oare la mine ? reflectă Rose pe cînd cobora scările. Voia să spună că eu îi displac ? Cînd ea mie mi-a plăcut atît de mult ?“

În aleea care ducea spre vechiul scuar de dincolo de Holborn, un om în virstă, ponosit, cu nasul roşu, de parcă ar fi petrecut mulţi ani, pe vreme rea, pe la colţuri de stradă, vindea violete. Îşi avea taraba lîngă un şir de coloane. Buchețelele, legate strîns, fiecare cu un volan verde de frunze împrejurul florilor acum veştede, stăteau înşirate pe tavă ; căci nu vînduse multe. „Veolete frumoase, veolete proaspete ; hai la veolete !“ repeta automat în auzul trecătorilor. Cei mai mulţi treceau fără să se uite. El însă îşi striga înainte formula, ca un automat. „Veolete frumoase, veolete proaspete. Cine mai doreşte veolete proaspete ?“ striga, ca şi cum nici nu prea s-ar fi aşteptat ca cineva să cumpere.

Iată că treceau două doamne ; şi el îşi întinse buchetul de violete şi spuse o dată mai mult : „Veolete frumoase, veolete proaspete“. Una din doamne zvîrli două monede de aramă pe tavă ; şi el ridică ochii. Cealaltă se opri, îşi propti mîna pe stîlp şi zise : „Aici te las“. La care cea care era scurtă şi îndesată o bătu pe umăr şi zise : „Hai, termină cu prostiile !“ Şi doamna cea înaltă se porni, tam-nesam, să chicotească, luă de pe tavă un buchet de violete, de parcă l-ar fi plătit, şi o porniră din loc. „Ce mai clientă şi-asta, gîndi omul, a luat florile, de parcă le-ar fi plătit ea.“ Le urmări din ochi cum dădeau ocol scuarului, apoi începu iar să bombăne : „Veolete proaspete, hai la veolete...“

— Ăsta-i locul unde vă-ntîlniţi ? spunea Sara pe cînd traversau scuarul.

Era foarte liniştit aici. Zgomotul circulaţiei încetase. Copacii încă nu înfrunziseră pe deplin, iar porumbeii foşneau şi gîngureau prin vîrfurile lor. Bucăţele de crenguţe

picau pe trotuar, pe cînd păsările se agitau printre ramuri. O adiere dulce le sufla în obraji. Merseră înainte.

— Aceea-i casa, cea de colo, spuse Rose, arătînd cu degetul.

Se opri cînd ajunse la o casă cu un gang, cu poartă sculptată şi cu multe nume pe stîlpul porţii. Ferestrele de la parter erau deschise ; perdelele se umflau suflate de vînt, cînd înăuntru, cînd afară, şi prin ele se putea vedea un şir de capete, parcă oamenii ar fi stat de vorbă în jurul unei mese.

Rose se opri în pragul uşii.

— Intri, zise, ori nu intri ?

Sara şovăia. Aruncă o privire cercetătoare înăuntru. Apoi îşi flutură mănunchiul de violete în obrazul lui Rose şi exclamă :

— Bine ! Călăreşte tu înainte !

Miriam Parish citea o scrisoare.

Eleanor înnegrea liniile desenate pe sugativa din faţa ei. „Am auzit toate astea, am făcut toate astea de atîtea şi atîtea ori, gîndea. Aruncă o privire în jurul mesei. Pînă şi figurile oamenilor păreau să se repete. Uite tipul Judd, uite tipul Lazenby, şi uite-o pe Miriam, gîndea în timp ce desena pe sugativă. Ştiu ce-are să spună el, ştiu ce-are să spună ea", gîndea, săpînd o găurică în sugativă. Aici intră Rose. Dar cine era cu ea ? N-o recunoştea. Oricine va fi fost, Rose îi făcu semn spre un scaun liber din colţ, şi mitingul continuă. De ce trebuie să facem asta ? gîndea Eleanor, trăgînd cu creionul o spiţă de la gaura din mijloc. Ridică ochii. Cineva hîrşîia cu un băţ de-a lungul grilajului şi fluiera ; afară, în grădină, crengile unui copac se legănau în sus şi-n jos. Frunzele începuseră deja să se desprindă...

Miriam îşi puse jos hîrtiile ; domnul Spicer se ridică.

„Nu e altă cale, presupun", gîndi ea, pregătindu-şi iar creionul. Făcu o însemnare, în timp ce vorbea domnul

Spicer. Creionul ei, constată, putea face însemnări foarte corecte, în timp ce ea însăşi se gîndea la altceva. Părea capabilă să se împartă în două. Una dintre cele două fiinţe urmărea argumentarea — o prezintă foarte bine, gîndea — pe cînd cealaltă — pentru că era o după-amiază frumoasă, şi ea voise să meargă la Kew — cobora printr-o vîlcea verde şi se oprea în faţa unui pom înflorit. E oare o magnolie, se întreba, ori s-au şi trecut magnoliile ? Magnoliile, îşi amintea, n-aveau frunze, ci doar o mulţime de flori albe...

Trase o linie pe sugativă.

— Acum Pickford... zise, ridicînd ochii.

Domnul Pickford vorbea. Desenă alte spiţe şi le înnegri. Apoi ridică ochii, pentru că intervenise o schimbare în tonul vocii.

— Cunosc foarte bine Westminsterul, spuse acum domnişoara Ashford.

— Şi eu de asemenea ! replică domnul Pickford. Am trăit acolo patruzeci de ani.

Eleanor fu surprinsă. Ea crezuse totdeauna că locuieşte în Ealing. Deci, trăia în cartierul Westminster, aşa ? Era un om mărunt, proaspăt ras, îngrijit, pe care totdeauna şi-l închipuise alergînd să prindă un tren, cu o gazetă sub braţ. Dar iată că locuia la Westminster. Asta e curios, gîndi.

Apoi continuară să discute în contradictoriu. Începea iar să se audă uguitul porumbeilor. „U-gu-gu, hai-şi-tu, gu-u..." gîngureau. Acum vorbea Martin. Şi vorbea foarte bine... gîndi ea, dar n-ar trebui să fie sarcastic ; asta-i zbîrleşte pe oameni. Trase altă linie.

Apoi auzi afară uruitul unui automobil apropiindu-se în viteză ; stopă în faţa ferestrei. Martin tăcu. Urmă o pauză de cîteva momente. Apoi uşa se deschise şi intră o femeie înaltă, în ţinută de seară. Toţi ridicară privirile.

— Lady Lasswade ! exclamă domnul Pickford, ridicîndu-se şi împingîndu-şi cu un hîrşîit scaunul înapoi.

— Kitty ! exclamă Eleanor. Se ridică pe jumătate, dar se așeză iar la loc.

Urmă o mică agitație. I se găsi un scaun. Lady Lasswade luă loc față în față cu Eleanor.

— Îmi pare rău că am întîrziat atît ! Și că vin în această îmbrăcăminte ridicolă, adăugă, atingîndu-și cu mîna mantoul de seară.

Arăta, într-adevăr, straniu, îmbrăcată de seară ziua în amiaza mare. Avea în păr ceva care strălucea.

— Te duci la Operă ? o întrebă Martin, cînd se așeză lîngă dînsul.

— Da, răspunse ea scurt.

Își puse mănușile albe pe masă cu un aer firesc, parcă s-ar fi pregătit de lucru. Mantoul i se deschise și dezvălui scînteierea unei rochii din fir de argint.

Arăta, într-adevăr, bizară față de toți ceilalți, dar e foarte drăguț din partea ei că a venit, gîndi Eleanor privind-o ; cînd te gîndești că de aici se duce la Operă.

Mitingul reîncepu.

„Cît e de cînd s-a măritat ? se întreba Eleanor. Cît e de cînd noi două am rupt leagănul la Oxford ?“ Desenă altă linie pe sugativă. Punctul era acum înconjurat de raze.

— ...și am discutat întreaga problemă cu toată francheța, spunea Kitty.

Eleanor asculta. „Ăsta-i stilul care-mi place“, gîndea ea. Se întîlnise cu Sir Edward la dejun... „E stilul marilor doamne, gîndea Eleanor... autoritar, firesc.“ Ascultă iar. Stilul marilor doamne îl fermeca pe domnul Pickford, dar îl irita pe Martin, o știa. Mult îi păsa lui de Sir Edward și de franchețea lui ! Apoi domnul Spicer se porni iar și Kitty i se alătură. Veni la rînd Rose. Erau cu toții puși pe gîlceavă. Eleanor asculta din ce în ce mai iritată. Pînă la urmă totul se rezumă la : „Eu am dreptate și tu n-ai, gîndea. Ciondăneala asta... irosire de timp ! Dacă am putea ajunge la ceva, la ceva mai adînc, mai adînc“, gîndea, în-

figîndu-şi stăruitor creionul în hîrtia-sugativă. Deodată văzu singurul punct care avea oarecare importanţă. Deschise gura ca să vorbească. Dar tocmai cînd îşi dregea glasul, domnul Pickford îşi adună repede hîrtiile de pe masă şi se ridică. Zise că-şi cere iertare că trebuie să meargă la tribunal şi plecă.

Mitingul se tîra înainte. Scrumiera din mijlocul mesei se umpluse cu mucuri de ţigări ; aerul se îmbîcsi de fum ; plecă domnul Spicer ; plecă şi domnişoara Bodham ; domnişoara Ashford îşi legă strîns o eşarfă la gît, îşi înhăţă servieta şi ieşi cu paşi mari din cameră. Miriam Parish îşi scoase ochelarii de pe nas şi-i agăţă de o agrafă fixată de piepţii rochici. Toată lumea pleca, mitingul se terminase. Eleanor se sculă în picioare. Ar fi vrut să vorbească cu Kitty. Dar în faţa ei se instală Miriam.

— Era vorba să ne întîlnim la dumneata miercuri, începu.

— Da, zise Eleanor.

— Chiar acum mi-am adus aminte că am promis să duc o nepoată la dentist, zise Miriam.

— Şi sîmbătă mă aranjează la fel de bine, răspunse Eleanor.

Miriam tăcu. Reflecta.

— Nu ţi-ar conveni luni ? zise.

— O să vă scriu, spuse Eleanor, cu o iritaţie pe care niciodată n-o putea ascunde, oricît de sfîntă era Miriam ; iar Miriam îşi luă tălpăşiţa, cu un aer vinovat, de căţeluş prins asupra furtului.

Eleanor se întoarse. Ceilalţi tot mai discutau în contradictoriu.

— O să-mi daţi dreptate într-o zi, în curînd, spunea Martin.

— Niciodată ! Niciodată ! ripostă Kitty, pocnind cu mănuşile în masă. Arăta foarte frumoasă şi, totodată, cam absurdă în rochia ei de seară.

— Tu de ce n-ai vorbit, Nell ? zise, întorcîndu-se spre dînsa.

— Pentru că... începu Eleanor, nu știu, adăugă, cam stins. Deodată, se simți sărăcăcioasă și șleampătă, față în față cu Kitty, care sta acolo îmbrăcată de gală din cap pînă în picioare, cu ceva scînteietor în păr.

— Ei, zise Kitty, întorcîndu-se. Trebuie s-o șterg. Dar nu pot să mai duc pe cineva ? adăugă, arătînd spre fereastră.

Afară aștepta automobilul ei.

— Ce mașină magnifică ! făcu Martin privind-o, cu o nuanță de ironie în glas.

— E-a lui Charlie, spuse Kitty cam apăsat. Tu ce zici, Eleanor ? se întoarse spre ea.

— Mulțumesc, făcu Eleanor. O clipă. Lucrurile ei erau împrăștiate. Nu știa unde îi sînt mănușile. Venise oare cu umbrelă ori fără ? Se simțea zăpăcită și intimidată, de parcă s-ar fi prefăcut subit într-o școlăriță.

Magnificul automobil aștepta și șoferul ținea ușa deschisă, cu un pled în mînă.

— Intră, spuse Kitty.

Și cum intră, șoferul îi așeză pledul pe genunchi.

— Să-i lăsăm cu uneltirile lor, zise Kitty, cu o unduire a mîinii.

Și mașina porni.

— Ce mai ceată de căpățînoși ! spuse Kitty, întorcîndu-se către Eleanor. Forța n-are niciodată dreptate, nu crezi și tu ?... Niciodată n-are dreptate ! repetă, trăgîndu-și pledul peste genunchi.

Era încă sub influența mitingului. Totuși voia să-i vorbească lui Eleanor. Se întîlneau atît de rar ; și îi plăcea atît de mult Eleanor. Dar se simțea sfioasă, în îmbrăcămintea ei absurdă, și nu-i putea smulge gîndurile din făgașul pe care le adusese mitingul.

— Ce mai cîrd de căpățînoși ! repetă. Apoi începu : Spune-mi...

Avea de întrebat cîte şi mai cîte ; dar maşina era atît de puternică ; se năpustea în iureşul circulaţiei şi ieşea din el glisînd, pînă să fi găsit ea timpul să spună vreunul din lucrurile pe care dorea să le spună.

Eleanor scosese mîna afară, pentru că ajunseseră la staţia de metrou.

— Poate opri aici ? zise, ridicîndu-se.

— Dar trebuie neapărat să cobori ? începu Kitty. Dorise să-i vorbească.

— Trebuie, trebuie, făcu Eleanor. Papa mă aşteaptă.

Se simţea iar ca un copil, pe lîngă această mare doamnă şi şoferul ei, care ţinea uşa deschisă.

— Te rog, vino pe la mine, Nell. Neapărat, vreau să ne întîlnim iar, spuse Kitty, luîndu-i mîna.

Automobilul porni din nou. Lady Lasswade se rezemă înapoi în colţul ei. Ar fi dorit s-o vadă mai des pe Eleanor, dar niciodată n-o putea convinge să vină la masă la ea. Totdeauna răspundea cu : „Papa mă aşteaptă", sau cu altă scuză, reflecta ea cu oarecare amărăciune. Merseseră pe drumuri atît de diferite, trăiseră vieţi atît de diferite, de-atunci de la Oxford... Automobilul încetini. Trebuia să-şi ia locul în lungul şir de maşini care înaintau la pas, cînd oprindu-se brusc, cînd smucindu-se din loc spre a coborî strada îngustă, blocată de camioane de piaţă, ce ducea la Operă.

Bărbaţi şi femei în ţinută de seară mergeau pe jos de-a lungul trotuarului. Arătau stînjeniţi, conştienţi de ţinuta lor nefirească, pe cînd se strecurau printre cărucioarele vînzătorilor de fructe, cu pieptănăturile lor înalte şi mantourile de seară ; cu butonierele ornate cu cîte o floare şi cu vestele albe în lumina plină a soarelui de după-amiază. Doamnele călcau mărunţel şi stîngaci pe tocurile înalte ale pantofilor ; uneori îşi duceau mîna la cap. Domnii se ţineau foarte aproape de ele, de parcă le-ar fi protejat.

E absurd, gîndea Kitty, e ridicol să ieşi din casă în plină ţinută de seară la ora asta din zi. Sta rezemată în colţul ei. Hamali din Covent Garden, mici funcţionari amărîţi în hainele lor obişnuite de lucru, femei cu înfăţişare aspră, cu şorţul peste rochie, căscau ochii la ea prin geamurile automobilului. Aerul mirosea puternic a portocale şi banane. Dar automobilul se pregătea să oprească. Trase sub gangul boltit ; ea împinse uşile de sticlă şi trecu înăuntru.

Avu imediat o senzaţie de uşurare. Acum, că lumina zilei pălise şi aerul încins, emanînd căldură, strălucea galben şi roşu-închis, nu se mai simţea absurdă. Dimpotrivă, se simţea foarte la locul ei. Doamnele şi domnii care urcau scările erau îmbrăcaţi ca şi ea. Aroma de portocale şi banane fusese înlocuită cu alt miros — un subtil amalgam de îmbrăcăminte, mănuşi şi flori, care o impresiona agreabil. Simţea sub paşii ei covorul moale şi gros. Merse în lungul coridorului pînă ajunse la propria ei lojă, cu cartea de vizită pe uşă. Intră şi întreaga sală a Operei i se deschise în faţă. Pînă la urmă, nu întîrziase. Orchestra încă mai era la faza acordării. Instrumentiştii, aşezaţi pe locurile lor, rîdeau, vorbeau, întorceau capetele, în timp ce-şi mînuiau cu sîrg arcuşurile în stridente exerciţii preliminare. Îşi coborî privirea spre sialuri. Parterul era într-o stare de mare agitaţie. Oamenii se îndreptau spre locurile lor ; se aşezau şi iar se sculau ; îşi scoteau mantourile şi pardesiele şi făceau semne prietenilor. Semănau cu păsările cînd se aşează pe un cîmp.

Prin loji apăreau, ici şi colo, siluete albe ; braţe albe se odihneau pe bordurile capitonate ; piepţi albi de cămaşă străluceau în preajma lor.

Întregul spaţiu al teatrului sclipea cald — roşu, auriu, gălbui ; mirosea a îmbrăcăminte şi flori ; reverbera ţiuiturile şi trilurile instrumentelor, zumzetul şi murmurul glasurilor.

Kitty aruncă o privire în programul aşezat pe bordura lojii sale. Se dădea *Siegfried*, opera ei favorită. Într-un spaţiu mic, încadrat de marginile foarte ornamentate ale programului, figurau numele interpreţilor. Se aplecă să le citească ; apoi îi dădu ceva în gînd şi aruncă o privire spre loja regală. Era goală. Pe cînd privea, uşa lojii ei se deschise şi intrară doi bărbaţi ; unul era vărusău, Edward ; celălalt, un băiat tînăr, un văr de-al soţului ei.

— N-au amînat spectacolul ? spuse acesta, întinzînd mîna. Mi-era teamă c-au s-o facă.

Tînărul lucra la Ministerul de Externe. Avea un cap frumos, de roman.

Se uitară cu toţii instinctiv spre loja regală. Erau înşirate programe de-a lungul balustradei ; dar nici un buchet de garoafe roz. Loja era goală.

— Doctorii îl consideră condamnat, spuse tînărul, cu un aer foarte important.

Toţi cred că ştiu tot, gîndi Kitty, zîmbind în faţa aerelor lui de posesor al unor informaţii particulare.

— Dar dacă moare, făcu ea, cu ochii spre loja regală, credeţi c-au să întrerupă spectacolul ?

Tînărul dădu din umeri. Despre asta nu putea spune nimic pozitiv, se părea.

Sala se umplea. Scînteieri se aprindeau pe braţele doamnelor, cînd făceau vreo mişcare ; arcuri de lumină săgetau, se stingeau, apoi fulgerau spre partea cealaltă cînd ele întorceau capul.

Dar iată că dirijorul îşi croia drum prin orchestră spre podiumul său înălţat. Îl întîmpină un ropot de aplauze ; el se întoarse, făcu o plecăciune către public şi se întoarse iar ; toate luminile scăzură ; începuse uvertura.

Kitty se rezemă pe spate către peretele lojei ; faţa îi era umbrită de faldurile draperiei. Îi părea bine că se află în umbră. Pe cînd se cînta uvertura, îl privea pe Ed-

ward. Nu-i vedea decît conturul feţei, în vaga lumină roşie ; părea mai greoi ca altădată ; dar înfăţişarea lui era a unui intelectual, frumos şi puţin îndepărtat, pe cînd asculta uvertura. „N-am fi fost potriviţi, gîndi Kitty, eu sînt mult prea... nu-şi termină fraza. El nu s-a căsătorit niciodată, gîndi ; eu, da. Iar eu am trei băieţi. Am fost în Australia, am fost în India..." Muzica o făcea să reflecteze la ea însăşi şi la propria-i viaţă cum rareori se întîmpla. O exalta, arunca o lumină prielnică asupră-i, asupra trecutului ei. „Dar de ce m-a ironizat Martin pentru că am un automobil ? se gîndea. La ce bun să rîdă ?" îşi spunea.

Iată, cortina se ridică. Ea se plecă înainte şi privi spre scenă. Piticul ciocănea spada : Cioc, cioc, cioc, tot bătea, cu mici lovituri scurte, iuţi. Kitty asculta. Muzica se schimbase. „*Asta*, gîndi, privindu-l pe frumosul tînăr, ştie exact ce înseamnă muzica. E de pe acum pe de-a-ntregul posedat de muzică." Îi plăcea expresia de totală absorbire ce se ridicase la suprafaţă, dominînd imaculata lui respectabilitate, făcîndu-l să pară aproape sever. Dar iată-l pe Siegfried. Kitty se aplecă şi mai tare.

Îmbrăcat în piei de leopard, foarte gras, cu pulpe oacheşe cum e coaja de nucă, şi ducînd de laţ un urs, iată-l ! Îi plăcea tînărul gras, zglobiu, cu peruca lui cînepie. Vocea lui era magnifică. Cioc, cioc, cioc, tot bătea. Se lăsă iar pe spate. Ce-i evoca scena asta ? Un tînăr care intrase într-o odaie, cu aşchii de lemn în păr... cînd ea era foarte tînără. La Oxford ? Luase ceaiul la ei ; şezuse pe un scaun tare, într-o odaie foarte luminată ; şi din grădină se auzea ciocănind. Şi-apoi a intrat în odaie un băiat cu aşchii de lemn în păr. Şi ei i-ar fi plăcut s-o sărute... Sau poate a fost cînd cu argatul de la ferma lui Carter, cînd se ivise pe neaşteptate moş Carter, mînînd un taur cu o verigă petrecută prin nas.

„Asta-i felul de viaţă care-mi place mie, gîndi. Asta-i felul de om care sînt eu..." îşi încheie fraza. Apoi duse

binoclul la ochi. Peisajul deveni brusc colorat și apropiat ; iarba părea să fie făcută din lînă groasă verde ; putea să vadă brațele vînjoase și oacheșe ale lui Siegfried lucind de vopsea. Și fața îi era lucioasă. Puse binoclul jos și se rezemă înapoi în colțul ei.

Și draga de Lucy Craddock — o văzu pe Lucy șezînd dinaintea unei mese ; cu nasul ei roșu și cu ochii ei buni, răbdători. „Deci iar n-ai lucrat în săptămîna asta, Kitty", spunea cu un ton de dojană. „Cît o iubeam", își amintea Kitty. Și-apoi se întorsese la casa rectorului ; acolo era copacul acela, cu o proptea la mijloc ; și maică-sa șezînd dreaptă ca o lumînare. „Ce bine ar fi fost să nu mă fi certat atîta cu mama", gîndea, copleșită de un subit sentiment al trecerii vremii și de tragicul acestei treceri.

Muzica era alta acum. Kitty privi iar scena. Intrase Drumețul. Ședea pe un dîmb, purta un halat lung, cenușiu. O cîrpă neagră îi flutura neplăcut peste ochi. Tot da înainte ; cînta și iar cînta. Atenția ei cedă. Aruncă o privire jur-împrejurul sălii muiate în ceață roșie ; nu distingea decît coate albe rezemate pe bordurile lojilor, ici și colo se arăta un punct aprins, o gămălie de lumină acolo unde cineva urmărea partitura cu o lanternă. Profilul frumos al lui Edward intră iarăși în raza privirii ei. Asculta intens, critic.

„Nu, n-ar fi mers, gîndi ea, n-ar fi mers deloc."

În cele din urmă, Drumețul părăsise scena. Și acum ? se întrebă ea, aplecîndu-se iar înainte. Acum năvăli în scenă Siegfried. Îmbrăcat în pieile lui de leopard, rîzînd și cîntînd, iată-l din nou. Muzica o însufleția. Era magnifică. Siegfried luă bucățile fărîmate ale spadei, suflă în foc și ciocăni, ciocăni, ciocăni. Cîntatul, ciocănitul și jocul flăcărilor se desfășurau concomitent. Tot mai iute și mai iute, tot mai ritmic și mai ritmic. Tot mai triumfător, tot mai triumfător — ciocănea, pînă cînd, în cele din urmă, Siegfried înălță avîntat spada sus, deasupra capului, și o lăsă să cadă, poc ! Nicovala se frînse în două. Apoi, ri-

dică iar spada deasupra capului, striga şi cîntă — şi muzica tot creştea năvalnic şi tot creştea — şi cortina căzu.

Luminile ţîşniră în centrul sălii. Culorile izbucniră la loc. Toată sala Operei prinse iar viaţă, cu chipurile ei, cu diamantele ei, cu bărbaţii şi femeile ei. Băteau din palme şi-şi agitau programele. Întreaga sală părea să fîlfîie în bătaia pătratelor albe de hîrtie. Cele două aripi ale cortinei se desfăcură, reţinute în lături de doi lachei, în pantaloni scurţi, bufanţi.

Kitty se sculase în picioare şi aplauda. Din nou se închise cortina, din nou se trase deoparte. Lacheii mai că erau descumpăniţi de greutatea faldurilor masive ale cortinei, pe care trebuiau să le ţină în lături. Iarăşi şi iarăşi traseră deoparte cortina şi, chiar după ce, în cele din urmă, o lăsară să cadă şi cîntăreţii nu mai apărură, iar membrii orchestrei îşi părăsiseră locurile, publicul tot mai sta în picioare, aplaudînd şi fluturînd programe.

Kitty se întoarse către tînărul din loja ei. Se aplecase mult peste balustradă. Tot mai bătea din palme. Striga : „Bravo ! Bravo !“ Uitase de dînsa. Uitase de el însuşi.

— Nu-i aşa că a fost magnific ? spuse în cele din urmă, întorcîndu-se spre dînsa.

Faţa lui avea o expresie ciudată, de parcă s-ar fi aflat în două lumi deodată şi ar fi trebuit să le adune laolaltă.

— Într-adevăr ! încuviinţă ea. Şi îl privi cu un ghimpe de invidie. Şi acum, zise, strîngîndu-şi lucrurile, să mergem să cinăm.

În Hyams Place terminaseră cina. Masa fu debarasată ; nu rămăseseră decît cîteva firimituri, iar oala cu flori sta în mijlocul mesei ca o sentinelă. Singurul zgomot din începere era împunsul unui ac străpungînd mătase, căci Maggie cosea. Sara se ghemuise pe scaunul din faţa pianului, fără să cînte.

— Cîntă ceva din gură, zise deodată Maggie.

Sara se întoarse şi intonă cîteva note : „Fluturînd, mînuind cu avînt falnica-mi spadă...“ Cuvintele erau ale

unui marş pompos oarecare, din veacul al optsprezecelea, dar vocea ei suna subţirică şi firavă ca o nuieluşă. Vocea i se frînse. Se opri din cîntat.

Şezu în tăcere, cu mîinile pe partitură.

— La ce bun să cînţi dacă n-ai voce ? murmură.

Maggie cosea înainte.

— Ce-ai făcut azi ? o întrebă în cele din urmă, ridicînd brusc ochii.

— Am ieşit cu Rose, spuse Sara.

— Şi ce-ai făcut cu Rose ? urmă Maggie. Vorbea cu gîndul aiurea.

Sara se întoarse şi-i aruncă o privire. Apoi începu iar să cînte la pian :

— „Pe pod am stat şi apa am privit-o, murmura. Pe pod am stat şi apa am privit-o, fredona, în ritmul muzicii. Apa alergînd, apa tot curgînd. O, cît aş vrea în crengi de mărgean oasele-mi să se prefacă şi luminile lor, luminile verzi, în ochii mei, peştii să-şi aprindă."

Se întoarse pe jumătate şi privi îndărăt spre Maggie. Dar ea nu era atentă. Sara tăcu. Privi iarăşi notele. Dar nu le vedea ; vedea o grădină ; flori ; şi pe soră-sa ; şi un tînăr cu nasul mare, care se apleca să culeagă o floare ce licărea în întuneric. Şi el ţinu floarea în palma întinsă spre lumina lunii...

Maggie o întrerupse :

— Ai ieşit cu Rose, zise. Unde ?

Sara plecă de lîngă pian şi se opri în faţa sobei.

— Am luat un autobuz şi ne-am dus la Holban, zise. Şi am mers pe-o stradă, continuă, şi deodată — întinse brusc mîna — am simţit, poc, o lovitură în umăr. „Mincinoaso !" a strigat Rose şi m-a luat şi m-a zvîrlit într-un zid de cîrciumă.

Maggie împungea înainte, în tăcere.

— Aţi luat un omnibuz şi v-aţi dus la Holborn, repetă mecanic după cîtva timp. Şi-apoi ?

— Apoi am intrat într-o odaie, continuă Sara, şi acolo era lume... o mulţime de lume. Şi eu mi-am zis... Tăcu.

— Un miting ? murmură Maggie. Unde ?

— Într-o odaie, răspunse Sara. Lumină palidă, verzuie. O femeie care atîrna nişte haine pe-o frînghie în grădina din spate ; şi cineva trecea zăngănind cu un băţ pe grilajul casei.

— Da, zise Maggie, împungînd înainte cu sîrg.

— Mi-am zis, reluă Sara, ale cui sînt capetele astea... se opri.

— Un miting, o întrerupse Maggie. Pentru ce ? Despre ce ?

— Uguiau nişte porumbei, continuă Sara. „U-gu-gu. Hai-şi-tu..." Şi-apoi o aripă a întunecat aerul, şi-a intrat Kitty, îmbrăcată în lumină de stele ; şi s-a aşezat pe un scaun. Se opri.

Maggie tăcea. Continuă un moment să împungă.

— Cine a intrat ? întrebă în cele din urmă.

— O persoană foarte frumoasă, îmbrăcată în lumină de stele, cu ceva în păr, zise Sara. Şi atunci — aici îşi schimbă glasul şi imită tonul cu care un om din clasa mijlocie era de presupus că întîmpina o doamnă din lumea mare — hop că sare domnul Pickford şi zice : „O, Lady Lasswade, binevoiţi să luaţi loc pe scaunul acesta". Sara împinse un scaun înaintea sa. Şi apoi, continuă, unduindu-şi mîinile, Lady Lasswade ia loc, îşi pune mănuşile pe masă. Sara bătu uşurel într-o pernă : Uite-aşa.

Maggie îşi ridică ochii de pe lucru. Avea dinainte imaginea unei încăperi pline de oameni ; cu beţe zdrăngănind de-a lungul grilajului casei ; cu rufe puse afară la uscat ; şi cu cineva care intrase, cu aripi de gîză în păr.

— Şi-apoi ce s-a întîmplat ? întrebă.

— Apoi Roza ofilită, Roza înmiresmată, Roza roşcată, Roza ghimpoasă a vărsat o lacrimă... Sara izbucni în rîs.

— Nu, nu, zise Maggie. Povestea asta e o trăsnaie, e imposibilă.

Ridică ochii. Lumina unui automobil în trecere luneca de-a curmezișul plafonului. Se făcuse prea întuneric ; nu mai vedea. Felinarul cîrciumii de peste drum răspîndea o stridentă lumină galbenă, plafonul vibra într-un desen tulbure-apos de lumini schimbătoare. Se auzeau vociferări în stradă ; un hîrșîit și bufnituri de parcă poliția ar fi tîrît de-a lungul străzii pe cineva care se împotrivea. Glasuri ocărau și zbierau în urma lui.

— Iar e scandal ? murmură Maggie, vîrînd acul în materialul la care cususe.

Sara se ridică și se duse la fereastră. O gloată se adunase în fața cîrciumii. Un bărbat era zvîrlit afară. Iată-l venind cu pas poticnit. Căzu lîngă stîlpul unui felinar de care se agăță. Scena era scoasă în relief de lumina stridentă a felinarului de deasupra cîrciumii. Sara stătu un minut la fereastră, urmărind ce se petrecea. Apoi se întoarse ; în lumina amestecată, fața ei arăta cadaverică și istovită, de parcă n-ar mai fi fost o fată tînără, ci o femeie bătrînă, uzată de o viață petrecută în nașteri, de prunci, în desfrîu și nelegiuiri. Sta acolo, adusă de spate, cu mîinile încleștate.

— Odată și-odată, zise, privind-o pe soră-sa, cînd or să se uite oamenii în odaia asta, în peștera asta, în vizuina asta măruntă, săpată în noroi și bălegar, au să-și astupe nările — își duse degetele la nas — și-au să spună : Pîh ! Ce duhoare !

Căzu pe un scaun. Încovoiată, cu părul răsucit peste obraz și cu mîinile încleștate, arăta ca o maimuță mare, ghemuită acolo, într-o peșteră măruntă, din noroi și bălegar.

— Pîh, repetă Maggie, ce duhoare ! Își trecu acul prin material cu un spasm de dezgust. „Adevărat", gîndi ; erau niște mărunte ființe urîcioase, mînate de pofte necontrolabile. Noaptea era plină de zbierete și blesteme ; de violență și neastîmpăr, dar și de frumusețe și bucurie. Se sculă, ținînd în mîini rochia la care lucrase. Faldurile mă-

tăsii se revărsau pe podea şi ea îşi trecu mîna de-a lungul lor, netezindu-le.

— Gata, am terminat cu asta, spuse, punînd rochia pe masă.

Nu mai avea ce face cu mîinile. Împături rochia şi-o puse deoparte. Atunci se trezi din somn pisica, se ridică alene, îşi arcui spatele şi se întinse cît era de lungă.

— Îţi vrei şi tu cina, nu-i aşa ? făcu Maggie. Se duse în bucătărie şi se întoarse cu o farfurioară cu lapte. Uite, pisicuţo, biata de tine, zise punînd farfurioara pe podea.

Sta şi urmărea cum pisica lipăi tot laptele, înghiţitură cu înghiţitură, şi cum se întinse apoi iarăşi, cu o extraordinară graţie.

Sara, de la oarecare distanţă, o privea. Apoi începu s-o imite :

— Uite, pisicuţo, poftim, pisicuţo, biata de tine, repetă. Parc-ai legăna un copilaş, Maggie, adăugă.

Maggie ridică braţele ca pentru a se apăra de un destin implacabil ; apoi le lăsă să cadă. Sara zîmbi privind-o ; apoi lacrimi îi mijiră, căzură şi i se scurseră încet pe obraji. Dar, cînd ridică mîna să le şteargă, se auzi un ciocănit ; cineva bătea în uşa casei vecine. Ciocănitul încetă, apoi reîncepu : cioc, cioc, cioc.

Ascultară.

— Uher s-a întors acasă beat şi vrea să i se deschidă, spuse Maggie.

Ciocănitul încetă. Apoi reîncepu.

Sara îşi şterse ochii, cu asprime, cu energie.

— Creşte-ţi copiii pe-o insulă pustie, unde nu vin vapoarele decît cînd e lună plină ! exclamă.

— Sau fereşte-te să naşti vreunul ! zise Maggie.

O fereastră se deschise violent. Un glas de femeie se auzi ocărîndu-l strident pe bărbat. El răspunse zbierînd la ea din prag, cu un glas de beţiv. Apoi se auzi uşa trîntită.

Ascultară.

— Acum o să se îmbrâncească pînă sus, ţinîndu-se de perete, şi-o să verse pe scări, spuse Maggie.

Auzeau din casa vecină paşi grei urcîndu-se legănat pe scări. Apoi se lăsă tăcerea.

Maggie merse pînă la fereastră ca s-o închidă. Geamurile mari ale fabricii de peste drum erau toate luminate ; arăta ca un palat de sticlă străbătut de linii subţiri, negre. O pîclă de lumină galbenă lumina jumătăţile de jos ale caselor de peste drum ; acoperişurile de ardezie luceau albăstrui ; căci bolta cerului se lăsase în jos, ca un baldachin greu de lumină galbenă. Se auzeau picioare ciocănind pavajul, căci lumea încă mai circula pe stradă. În depărtare, un glas striga răguşit. Maggie se aplecă pe fereastră. Noaptea era vintoasă şi caldă.

— Ce strigă ? spuse.

Glasul se apropia din ce în ce.

— Moartea... ? zise Maggie.

— Moartea ? repetă Sara.

Scoaseră capul pe fereastră. Dar nu puteau auzi restul frazei. Atunci, un bărbat care împingea un cărucior de-a lungul străzii strigă în sus, spre ele :

— A murit regele !

1911

Răsărea soarele. Foarte încet se ridica deasupra orizontului, revărsînd lumină. Dar cerul era atît de vast, atît de fără de nori, încît îi trebuia timp pînă să se umple de

lumină. Treptat, treptat, ce era tulbure devenea albastru ; frunzele sclipiră pe copacii din pădure ; jos, sub ei, străluci o floare ; ochii jivinelor — tigri, maimuţe, păsări — scînteiau. Cu încetul, lumea se înălţa din întuneric. Marea începea să se asemene cu pielea unui peşte, cu nenumăraţi solzi sclipind auriu. Aici, în sudul Franţei, viile brăzdate atrăgeau lumina ; cîrceii fragezi ai viţei-de-vie dădeau în purpuriu şi în galben ; şi soarele pătrunzînd prin crăpăturile perdelelor stria pereţii albi. Maggie, stînd la fereastră, privi jos în curte şi văzu cartea soţului ei striată de umbrele cîrceilor de viţă ce atîrnau deasupra, iar paharul de alături aurit. Pe fereastra deschisă răzbeau strigătele ţăranilor la lucru.

Soarele, străbătînd canalul, bătea zadarnic în stratul de ceaţă groasă. Lumina pătrundea cu încetul pîcla aşternută deasupra Londrei ; izbea statuile din Parlament Square şi palatul unde flutura steagul, deşi regele, născut sub pavilionul Regatului Unit, alb şi albastru, zăcea în cavourile de la Frogmore. Era mai cald ca oricînd. Boturile cailor fornăiau cînd sorbeau din adăpătoare ; copitele lor întipăreau muchii tari şi fărîmicioase în ipsosul drumurilor de ţară. Focuri ce se răspîndeau peste lande lăsau în urmă crenguţe de cărbune. Era august, sezonul vacanţelor.

Cupolele de sticlă ale marilor staţii de cale ferată păreau globuri incandescente de lumină. Călătorii urmăreau acele ceasurilor galbene, rotunde, în timp ce se ţineau după hamalii care împingeau cărucioare cu valize, trăgînd după ei cîini în lesă. În toate gările, trenurile erau gata să-şi sfredelească drum prin Anglia ; spre nord, spre sud, spre vest. Iată, cantonierul, care stătuse cu mîna ridicată, îşi apleacă steguleţul şi locomotiva lunecă pe lîngă el ; se depărtează. Prin grădinile publice cu alei asfaltate, pe lîngă fabrici, trenurile ies în cîmpul deschis şi se avîntă spre depărtări. Bărbaţi stînd pe poduri, la pescuit, ridică privirea ; cai tropăie înainte în galop uşor ; femei ies în pra-

gurile uşilor şi pun mîinile streaşină la ochi, umbra fumului plutește peste spicele de grîu, coboară, se lățește și învăluie cîte-un copac. Şi trenurile trec înainte spre depărtări.

Indărătul gării din Wittering, vechea trăsură „Victoria" a doamnei Chinnery aştepta. Trenul întîrzia, aerul se încinsese de căldură. William, grădinarul, şedea pe capră în haina lui gălbuie ca pielea tăbăcită şi cu nasturii poleiţi, alungînd muştele cu plesnituri de bici. Muştele erau un canon. Se adunaseră în mici ciorchini cafenii pe urechile cailor. William plesnea din bici ; bătrîna iapă bătea din copite şi îşi scutura urechile, fiindcă iar se aşezaseră muştele. Era foarte cald. Soarele bătea asupra curţii din spatele gării, asupra muştelor, asupra căruţelor şi a bagajelor de tot felul, care aşteptau trenul. În cele din urmă se dete semnalul. Un norişor de fum suflă peste gardul de tufiş şi, un minut mai tîrziu, călătorii prinseră a se revărsa în spaţiul dindărătul gării, şi iat-o şi pe domnişoara Pargiter, ţinînd în mînă sacoşa de voiaj şi o umbrelă albă. William duse mîna la pălărie.

— Îmi pare rău c-am întîrziat atîta, spuse Eleanor, zîmbindu-i de jos.

Apoi îşi puse sacoşa lîngă ea pe perna trăsurii şi se lăsă pe spate, ferită de soare sub umbrela ei albă. Pielea încinsă a trăsurii îi frigea spinarea ; era grozav de cald, mai cald chiar decît la Toledo. Cotiră în strada Mare ; căldura părea să scalde totul în toropeală şi linişte. Drumul cel larg era plin cu care şi căruţe şi cai moţăind cu capetele în jos, cu frîiele atîrnate în voie.

Dar, după zarva pieţelor străine, ce atmosferă de linişte ! Bărbaţi cu jambiere stăteau sprijiniţi pe lîngă ziduri ; prăvăliile îşi întinseseră copertinele de pînză de cort deasupra intrărilor ; trotuarul era barat de umbre. Aveau cîteva pachete de luat. Opriră la pescărie şi li se înmînă un pachet alb, jilav ; la fierărie, de unde William

se întoarse cu o seceră. Apoi opriră la farmacie ; dar acolo trebuiră să aştepte, pentru că loţiunea nu era încă gata.

Eleanor şedea rezemată la adăpostul umbrelei ei albe. Aerul părea să zumzăie de căldură. Şi părea să miroasă a săpun şi chimicale. Cît de conştiincios se spală oamenii în Anglia, gîndea Eleanor, uitîndu-se la săpunul galben, la săpunul verde şi la săpunul roz din vitrina farmacistului. În Spania, aproape că nu se spălase deloc ; se ştersese de transpiraţie cu o batistă de buzunar, stînd printre pietrele albe, uscate, al Guadalquivirului. În Spania totul e zvîntat şi zbîrcit de uscăciune. Dar aici — îşi plimbă privirea în josul străzii Mari — fiece dugheană era doldora de legume ; de peşti argintii lucioşi ; de pui de găină cu gheare galbene şi piepturi fragede. Era plin de găleţi, greble şi roabe. Şi cît de prietenoşi erau oamenii !

Observă cît de des îşi ducea mîna la pălărie, cum îşi strîngeau mîinile ; se opreau în loc, ca să stea de vorbă, în mijlocul drumului. Dar iată-l pe farmacist ieşind cu o sticlă mare, învelită în foiţă. Fu pusă bine, sub seceră.

— Îs ţînţari mulţi anu ăsta, aşa-i, William ? întrebă, recunoscînd loţiunea.

— Da, dom'şoară, îs tare mulţi, zise el, ducînd mîna la pălărie. Îs o pacoste ! Nu mai fu secetă ca aiasta de pe la anu Jubileului încoace, înţelese ea că-i spunea.

Accentul lui, vorba tărăgănată şi cadenţa dialectului din Dorsetshire făceau să deslueşti greu ce spunea. Apoi poceni din bici şi porniră iar la drum pe lîngă crucea din piaţă, pe lîngă Primăria din cărămidă roşie, cu arcade dedesubt ; de-a lungul unei străzi cu case din veacul al optsprezecelea, cu ferestrele ogivale ; locuinţe de doctori şi avocaţi pe lîngă micul lac, cu lanţuri legînd între ei stîlpi albi şi cu o adăpătoare pentru cai, şi aşa pînă ieşiră în cîmp. Drumul era aşternut cu praf moale, alb ; gardurile de tufiş, înţesate cu vrejuri de „bucuria drumeţului", păreau, de asemenea, îmbîcsite de praf. Bătrînul cal se

așternu la drum în trapul lui mecanic, mărunt și statornic ; iar Eleanor sta rezemată sub umbrela ei albă.

În fiece vară venea să-l viziteze pe Morris în casa soacrei lui. De șapte ori, de opt ori socoti că venise ; dar în anul acesta era altfel. Taică-său murise ; casa ei era încuiată ; nu mai era legată, pentru moment, de nici un loc. Pe cînd trecea prin cîmpiile încinse, zgîlțîită de trăsură, medita somnoroasă. „Ce voi face acum ?... Să trăiesc aici ? se întreba, trecînd pe lîngă o foarte respectabilă vilă georgiană din mijlocul unei străzi. Nu ! Nu într-un sat, își spuse și străbătură mai departe satul în trapul mărunt, statornic. Dar asta cum ar fi ? se întrebă privind o casă cu o verandă printre cîțiva copaci. Atunci însă aș deveni o doamnă cu părul alb tăind flori cu foarfeca de grădină și ciocănind pe la ușile colibelor. Nu dorea să ciocăne la ușile colibelor... Și preotul — un preot urca o coastă, pedalînd pe bicicletă — ar veni la mine la ceai. Dar ea nu dorea să vină preotul la dînsa la ceai... Ce curățele și dichisite-s toate", gîndi, căci străbăteau acum satul. Grădinițele străluceau de flori roșii și galbene. Apoi începură să întîlnească oameni din sat ; un alai. Unele dintre femei purtau pachete ; pe plăpumioara unui căruț de copil se vedea licărind un obiect de argint, iar unul dintre bătrîni ținea strînsă la piept o nucă mare de cocos, cu capul păros. Fusese probabil o serbare, presupuse Eleanor, și acum se înapoiau. Alaiul o luă spre marginea drumului, cînd trecu pe lîngă ei trăsura, și oamenii ațintiră priviri curioase spre doamna care ședea sub umbrela ei verde cu alb. Acum trăsura ajunse la poarta albă, străbătu în trap vioi o alee scurtă ; și opri cu o înflorătură de bici în fața unor zvelte coloane gemene ; unor ștergătoare de picioare așternute ca niște arici țepoși ; și a vastei uși deschise a sălii de intrare.

Așteptă o clipă în sală. Vedea totul umbrit și tulbure, după lumina puternică de pe drum. Totul părea palid, delicat și prietenos. Covoarele aveau culori fanate ; tablou-

rile erau pălite de vreme. Pînă şi Amiralul, deasupra căminului, cu pălăria pusă semeţ pieziş, avea un aer bizar de urbanitate învechită. În Grecia, totdeauna te întorceai înapoi cu două mii de ani. Aici dădeai mereu de veacul al optsprezecelea. Ca tot ce-i englezesc, gîndea ea, depunîndu-şi umbrela pe masa de refectoriu, lîngă cupa de porţelan cu petale veştede de trandafiri ; trecutul părea apropiat, familiar, prietenos.

Uşa se deschise.

— O, Eleanor ! exclamă cumnată-sa, ţîşnind din fugă în sală, cu veşmintele ei uşoare de vară ce parcă zburau. Ce bine-mi pare că te văd ! Ce bronzată eşti ! Hai, vino mai la răcoare !

O conduse în salonul familiei.

Pianul din salon era presărat cu scutece şi cămăşuţe albe de copil ; fructe roze şi verzi licăreau în borcane de sticlă.

— E o mare dezordine pe-aici ! făcu Celia, lăsîndu-se să cadă pe sofa. Lady St. Austell a plecat chiar adineauri, şi episcopul. Îşi făcu vînt cu o foaie de hîrtie. Dar a fost un succes grozav. Am făcut bazarul în grădină. S-a jucat teatru. Îşi făcea vînt cu un program.

— O piesă ? întrebă Eleanor.

— Da, o scenă din Shakespeare, zise Celia. *Visul unei nopţi de vară ? Cum vă place ?* — nu mai ştiu care, domnişoara Green s-a ocupat. Noroc c-a fost vreme aşa frumoasă. Anul trecut a turnat cu găleata. Vai, dar cum mă mai dor picioarele !

Fereastra înaltă se deschidea spre pajişte. Eleanor vedea cîţiva oameni scoţînd tîrîş nişte mese.

— Ce muncă, spuse.

— Într-adevăr ! gîfîi Celia. Am avut-o aici pe Lady Austell, l-am avut pe episcop, am avut nuci de cocos şi un purcel ; cred c-a ieşit totul foarte bine. Le-a plăcut oamenilor.

— Pentru biserică a fost ? întrebă Eleanor.

— Da. Pentru turla cea nouă, zise Celia.

— Ce mai treabă ! spuse iar Eleanor.

Privea afară spre pajişte. Iarba se şi pîrjolise ; tufişurile de dafin arătau chircite, uscate. De-a lungul lor mai stăteau înşirate mese. Trecu Morris tîrînd o masă.

— Ce ţi-a plăcut în Spania ? întrebă Celia. Ai văzut lucruri extraordinare.

— O, da ! exclamă Eleanor. Am văzut...

Se opri. Văzuse lucruri extraordinare : clădiri, munţi, o cetate roşie într-o cîmpie. Dar cum le putea descrie ?

— Trebuie să-mi poveşteşti totul mai tîrziu, zise Celia ridicîndu-se. E timpul să ne pregătim pentru cină. Dar mă tem, adăugă, urcînd cam cu greutate scara cea largă, mă tem că trebuie să te rog să fii grijulie cu apa — stăm cam prost. Fîntîna... Se opri.

Fîntîna, îşi aminti, totdeauna seca în verile calde.

Merseră împreună în lungul coridorului larg, trecură pe lîngă vechiul glob galben de sub agreabilul tablou din secolul al optsprezecelea, care-i înfăţişa pe toţi micuţii Chinnery în pantalonaşi lungi fetiţele şi în pantaloni de nanghin, băieţii, în jurul tatălui şi mamei lor, în grădină. Celia se opri cu mîna pe uşa dormitorului. Prin fereastra deschisă se auzea uguitul porumbeilor.

— De data asta te cazăm în odaia albastră, zise. De obicei, Eleanor locuia în odaia roză. Privi înăuntru. Sper c-o să ai tot ce-ţi trebuie... începu.

— Da, sînt sigură c-o să am tot ce-mi trebuie, zise Eleanor, şi Celia o lăsă.

Bona îi despachetase toate lucrurile. Iată-le aşternute pe pat. Eleanor îşi scoase rochia şi rămase în juponul ei alb, ca să se spele metodic, dar cu atenţie, de vreme ce stăteau prost cu apa. Soarele englezesc făcuse s-o usture tot obrazul, şi-aşa ars de soarele spaniol. Gîtul îi părea retezat din piept. parcă ar fi fost spoită cu cafeniu, aşa i

se păru, cînd în fața oglinzii își trecu peste cap rochia de seară. Își răsuci iute într-un coc părul des, cu șuvița sură în el ; își agăță de gît bijuteria, o boabă roșie ca pelteaua de zmeură congelată, cu o sămînță de aur în miezul ei ; și-i aruncă o privire femeii din oglindă care, timp de cincizeci și cinci de ani, îi fusese atît de familiară, încît n-o mai vedea : Eleonorei Pargiter. Că îmbătrînea, era evident ; fruntea îi era brăzdată de riduri ; unde carnea fusese fermă, erau goluri și crețuri.

„Și ce-am avut eu mai remarcabil ? se întrebă, trecîndu-și încă o dată pieptenul prin păr. Ochii !“ Ochii ei îi răspunseră rîzători, pe cînd îi privea. Da, ochii, gîndi ea. Cineva, odată, îi lăudase ochii. Se sili să și-i deschidă mai larg, în loc să-i strîngă. În jurul fiecărui ochi se răspîndeau dungulițe albe, cum îi închisese ca să se ferească de lumina stridentă de pe Acropole, sau din Neapole, de la Granada și Toledo. „Dar acum asta s-a dus, gîndi ; n-o să-mi mai laude nimeni ochii“, și termină cu îmbrăcatul. Mai rămase o clipă să privească pajiștea uscată, arsă. Iarba era galbenă ; ulmii începeau să devină cafenii ; vaci bălțate, roșu cu alb, rumegau în capătul îndepărtat al gardului de tufișuri din văiugă. „Însă Anglia te decepționează, gîndi ; e mică ; e frumușică“, dar nu simțea nici o afecțiune pentru țara ei — defel. Coborî apoi, pentru că dorea, dacă era posibil, să-l vadă pe Morris singur.

Dar Morris nu era singur. Se ridică în picioare cînd intră ea și o prezentă unui domn bătrîn, rotofei și cărunt, îmbrăcat în jachetă de seară.

— Vă cunoașteți, nu-i așa ? făcu Morris. Eleanor, Sir. William Whatney. Accentuase puțin, bine dispus, cuvîntul *Sir*, care o clipă o zăpăci pe Eleanor.

— Ne-am cunoscut cîndva, spuse Sir William, înaintînd și zîmbind, pe cînd îi lua mîna.

Ea îl privi. Putea oare omul acesta să fie William Whatney-Dubbin, care venea în Abercorn Terrace cu ani în

urmă ?... El era. Nu-l mai văzuse de cînd plecase în India.

Dar oare cu toţii sîntem aşa ? se întreba, întorcîndu-şi privirea de la faţa încărunţită, boţită, roşie şi galbenă a băiatului pe care îl cunoscuse — păr n-avea aproape deloc — la fratele ei Morris. El arăta deşirat şi chel ; dar, desigur, era în puterea vîrstei, ca şi dînsa ? Ori deveniseră cu toţii subit nişte caraghioşi bătrîni, ca Sir William ?

Intrară nepotul ei North şi nepoată-sa Peggy cu mama lor şi merseră cu toţii la cină. Bătrîna doamnă Chinnery lua masa de seară sus.

Cum a devenit Dubbin Sir William Whatney ? se întreba ea cu mirare, aruncîndu-i cîte-o privire în timp ce mîncau peştele adus în pachetul jilav. Ultima oară îl văzuse într-o barcă pe rîu. Merseseră la un picnic ; cinaseră pe-o insulă din mijlocul rîului. În zilele ei de tinereţe.

Vorbeau despre serbare. Craster cîştigase purcelul ; domnul Grice cîştigase tava argintată.

— Asta am văzut-o eu pe căruciorul de copil, îşi aminti Eleanor. M-am întîlnit cu ei cînd se întorceau de la serbare, explică.

Le descrise alaiul. Şi vorbiră despre serbare.

— N-o invidiaţi pe cumnată-mea ? zise Celia, întorcîndu-se către Sir William. Se întoarce dintr-o călătorie în Grecia.

— Serios ? făcu Sir William. În care parte a Greciei ?

— Am fost la Atena, apoi la Olympia şi-apoi la Delphi, începu Eleanor, recitînd obişnuita formulă.

Erau în relaţii pur formale, evident, ea şi Dubbin.

— Cumnatul meu Edward, explică Celia, organizează asemenea delicioase tururi.

— Ţi-l aminteşti pe Edward ? întrebă Morris. N-ai fost coleg cu el ?

— Nu, el era mai mic ca mine, spuse Sir William. Dar am auzit de el, bineînţeles. El e — stai să-mi amintesc — un personaj eminent, aşa-i ?

— O, a făcut o carieră dintre cele mai frumoase ! spuse Morris.

Nu e gelos pe Edward, gîndi Eleanor ; dar era în glasul lui un anumit ton care-i spunea că-şi compară propria carieră cu a lui.

— E foarte iubit, zise ea.

Zîmbi ; îl vedea pe Edward ţinînd prelegeri unor cete de profesoare care-l ascultau cu evlavie, sus pe Acropole. Îşi scoteau carnetele de însemnări şi notau fiece cuvinţel pe care-l rostise. Iar el fusese foarte generos, foarte bun ; avusese grijă de ea tot timpul.

— Aţi întîlnit pe cineva de la Ambasadă ? o întrebă Sir William. Apoi se corectă : Sau acolo nu e Ambasadă ?

— Nu, la Atena nu e Ambasadă, spuse Morris.

Aici interveni o digresiune ; ce diferenţă e între o ambasadă şi o legaţie ? Apoi începură să discute situaţia din Balcani.

— O să fie bucluc pe-acolo, în curînd, spunea Sir William. Se adresă lui Morris ; discutară situaţia din Balcani.

Atenţia lui Eleanor o luă razna. Ce a făcut dînsul ? se întreba. Anumite cuvinte şi gesturi i-l aduceau înapoi aşa cum fusese cu treizeci de ani în urmă. Cînd închidea ochii pe jumătate, vedea crîmpeie din vechiul Dubbin. Subit, îşi aminti că el fusese cel care-i lăudase ochii. „Sora ta are ochii cei mai luminoşi pe care i-am văzut vreodată", spusese. Morris îi repetase asta. Iar dînsa îşi ascunsese faţa îndărătul unei gazete, în trenul ce-i ducea spre casă, pentru a-şi ascunde plăcerea. Se uită iar la el. Vorbea. Ea asculta. Părea prea mare pentru tihnita sufragerie englezească ; glasul lui tuna. Îi era necesar un public care să-l asculte.

Povestea ceva. Vorbea în fraze retezate, nervoase, de parcă împrejurul lor s-ar fi aflat un cerc de ascultători — un stil pe care ea îl admira, însă pierduse începutul. Paharul lui era gol.

— Mai toarnă-i vin lui Sir William, îi şopti Celia fetei care servea la masă, fîstîcită.

Dinspre bufet se stîrni un zgomot agitat de carafe. Celia se încruntă enervată.

O fată de la ţară, încă nepricepută, reflectă Eleanor. Istorisirea se îndrepta către punctul culminant ; dînsa pierduse însă cîteva legături.

—...iar eu m-am văzut în nişte pantaloni vechi de călărie, stînd sub o umbrelă de pene de păun şi toţi acei oameni de treabă îşi ghemuiau capetele la pămînt. „Doamne Dumnezeule, îmi spuneam, de-ar şti ei ce nerod caraghios mă simt !“ Întinse paharul să i se umple. Aşa ne învăţam noi treaba în zilele acelea, adăugă.

Se lăuda, bineînţeles ; era firesc. Se întorcea în Anglia, după ce guvernase un ţinut „cam de mărimea Irlandei“, cum spuneau ăştia totdeauna ; şi nimeni nu auzise vreodată de dînsul. Ea avu sentimentul că în cursul *week-end*-ului va auzi o mulţime de alte povestiri, care aveau să-l aşeze cu seninătate într-o lumină avantajoasă. Dar de povestit ştia să povestească. Făcuse o mulţime de lucruri interesante. Ei i-ar fi plăcut ca şi Morris să povestească. Ar fi dorit ca şi el să se afirme, în loc să se lase pe spate, trecîndu-şi mîna — mîna cu cicatricea — peste frunte.

„Oare a fost bine că l-am stimulat să facă dreptul ?“ gîndea. Taică-său fusese contra. Dar faptul era consumat, acum asta-i situaţia. S-a însurat ; au venit copiii ; trebuia să meargă înainte, fie că-i place, fie că nu. Cît de irevocabile sînt lucrurile, gîndea. Ne trăim experienţele, apoi urmaşii şi le trăiesc pe-ale lor. Privi spre nepotul ei North şi spre nepoată-sa Peggy. Şedeau în dreptul ei, de partea cealaltă, cu soarele pe obraji. Feţele lor ovale, perfect sănătoase, arătau extraordinar de tinere. Rochia albastră a lui Peggy se înfoia ca rochiţa de muselină a unei fetiţe ; North, cu ochii lui căprui, încă mai semăna cu un băieţandru de pe terenul de cricket. Băiatul asculta intens ; Peggy ţinea ochii aplecaţi spre farfurie. Avea

aerul degajat şi calm pe care-l au copiii bine-crescuţi, cînd ascultă ce vorbesc mai vîrstnicii lor.

— Uite-o, trece, zise Peggy, ridicînd subit ochii. Cucuveaua... adăugă, prinzînd privirea lui Eleanor.

Eleanor se întoarse să privească pe fereastra în dreptul căreia şedea. Nu putu vedea cucuveaua ; văzu copacii grei, aurul soarelui în asfinţit ; şi vacile mişcîndu-se alene de-a curmezişul poienii, în timp ce păşteau.

— Poţi s-o cronometrezi, spuse Peggy, aşa-i de punctuală.

— Atunci ? Celia făcu un gest. Îi lăsăm pe domni cu politica lor, zise, şi luăm cafeaua pe terasă ?

Închiseră uşa îndărătul lor, lăsîndu-i pe domni cu politica.

— Mă duc să-mi iau binoclul, zise Eleanor, şi se duse sus.

Voia să vadă cucuveaua, pînă nu se întuneca de tot. O interesau tot mai mult păsările. Era un semn de bătrîneţe, presupuse, intrînd în camera ei. O fată bătrînă care se tot spală şi se tot uită după păsări, îşi spuse, privindu-se în oglindă. Uite-i ochii — încă i se mai păreau destul de luminoşi, cu toate ridurile din jurul lor — ochii pe care şi-i acoperise în vagonul de tren, pentru că Dubbin îi lăudase. „Dar acum sînt clasată şi etichetată, gîndi, o fată bătrînă care se tot spală şi se tot uită după păsări. Asta cred ei că sînt. Dar nu asta sînt eu ; cîtuşi de puţin, nu asta sînt.“ Clătină din cap şi se depărtă de oglindă. Era o odaie plăcută ; umbroasă, civilizată, răcoroasă, după odăile unde-şi petrecuse nopţile prin hanurile străine, cu urme pe pereţi lăsate de insectele strivite, şi cu bărbaţi care vociferau sub fereastră. Dar unde-i era binoclul ? Îl vîrîse în vreun sertar ? Se apucă să-l caute.

— A spus tata că Sir William era îndrăgostit de ea ? întrebă Peggy pe cînd aşteptau pe terasă.

— O ! Nu ştiu nimic despre aşa ceva, răspunse Celia. Dar mi-ar fi plăcut să se fi căsătorit cu el. Ce bine era să

fi avut și ea copiii ei. Și-apoi, s-ar fi putut instala aici amîndoi... adăugă. El e un om atît de agreabil.

Peggy tăcu. Se scurse o clipă de liniște. Apoi Celia reluă :

— Sper că ai fost politicoasă cu Robinsonii, așa nesuferiți cum sînt...

— Oricum, dau niște petreceri mișto, zise Peggy.

— Mișto, mișto, o dezaprobă maică-sa, pe jumătate rîzînd. Aș prefera să nu adopți chiar tot jargonul lui North, draga mea... O, uite că vine Eleanor, se întrerupse.

Eleanor, ieșind pe terasă cu binoclul în mînă, se și așeză lîngă Celia. Era încă foarte cald ; și încă destulă lumină pentru a se vedea colinele din depărtări.

— O să revină într-un minut, zise Peggy, trăgînd un scaun mai aproape. O să iasă din tufișul de acolo. Arătă spre șirul întunecat de tufișuri care tăia poiana.

Eleanor își reglă binoclul și așteptă.

— Ei, făcu Celia, turnînd cafeaua. Am atîtea să te întreb... Se opri. Totdeauna avea o grămadă de lucruri de întrebat. N-o mai văzuse pe Eleanor din aprilie. În patru luni întrebările se acumulaseră. Acum veneau, picătură cu picătură.

— În primul rînd — începu. Nu ! Respinse întrebarea în favoarea alteia. Ce-i toată chestia aceea cu Rose ?

— Care chestie ? făcu Eleanor, distrată, schimbînd reglajul binoclului. Se face prea întuneric, zise ; cîmpul se tulburase.

— Morris zice că a fost anchetată la o secție de poliție, spuse Celia. Își scăzuse ușor glasul, deși erau singure.

— A zvîrlit o cărămidă, zise Eleanor. Îndreptă iarăși binoclul spre gardul de tufiș. Îl ținea pregătit în poziție stabilă, pentru cazul că de acolo s-ar fi ivit iar cucuveaua.

— O să fie trimisă la închisoare ? întrebă iute Peggy.

— De data asta nu, răspunse Eleanor. Data viitoare... Ah, uite-o ! se întrerupse. Pasărea cu capul teșit venea în

zbor legănat dinspre tufiș. Părea aproape albă în umbrele amurgului. Eleanor o prinse în cercul lentilelor ei. Ținea în față-i un mic punct negru. Duce un șoarece în gheare ! exclamă.

— Are cuib în clopotniță, zise Peggy.

Cucuveaua ieși subit din cîmpul lor vizual.

— Nu mai pot s-o văd, spuse Eleanor. Lăsă binoclul jos.

Rămaseră o clipă tăcute, sorbindu-și cafelele. Celia reflecta asupra întrebării următoare ; Eleanor i-o luă înainte.

— Spune-mi despre William Whatney, zise. Cînd l-am văzut ultima dată, era un tînăr zvelt într-o barcă.

Peggy izbucni în rîs :

— Trebuie să fie o viață de-atunci ! zise.

— Nu chiar atît de mult, spuse Eleanor. Se simțea cam vexată. De, reflectă, douăzeci de ani, douăzeci și cinci, poate.

Ei i se părea un timp foarte scurt ; dar, pe de altă parte, își aminti, pe atunci Peggy nici nu se născuse. Nu putea avea mai mult de 16 sau 17 ani.

— Nu-i așa că-i un bărbat încîntător ? exclamă Celia. Știi, a fost în India. Acum a ieșit la pensie, și noi sperăm din toată inima c-o să-și ia o casă pe-aici ; dar Morris crede că i-ar părea prea plicticoasă o viață ca asta.

Rămaseră o clipă tăcute, privind înaintea lor poiana largă. Vacile mugeau la răstimpuri, mestecînd iarba și mai înaintînd cîte un pas. O mireasmă dulce de vaci și de iarbă suia, adiind spre ele.

— Mîine o să fie iar cald, zise Peggy.

Cerul era perfect senin și părea alcătuit din nenumărate granule cenușii-albastre, de culoarea mantalei unui ofițer italian, pînă atingea orizontul, unde se așternea o dungă lungă de verde pur. Totul părea foarte stabil, foarte liniștit ; foarte curat. Nu exista nici un nor, iar stelele încă nu mijiseră.

Era un loc mic ; îngrijit ; părea meschin după Spania, totuși acum, că soarele asfințise și copacii apăreau ca un

întreg, fără să li se mai deosebească frunzele, își avea frumusețea lui, gîndi Eleanor. Cîmpiile deveneau mai mari și mai simple ; erau parte din cer.

— Ce plăcut e ! exclamă, de parcă ar fi cerut scuze Angliei după Spania.

— Numai de nu s-ar apuca domnul Robinson să construiască, oftă Celia.

Și Eleanor își aminti — era vorba de flagelul local, bogătașii care amenințau să construiască.

— Mi-am dat toată osteneala să fiu politicoasă cu ei, azi, la bazar, continuă Celia. Unii nu-i invită, dar eu zic că trebuie să fii politicos cu vecinii la țară... După o pauză, continuă : ...Sînt atîtea lucruri despre care aș vrea să te întreb !

Sticla era înclinată iar în poziție de curgere. Eleanor aștaptă ascultătoare.

— Ai vreo propunere pentru casa din Abercorn Terrace ? întrebă Celia.

Pic, pic, pic, ieșeau la iveală întrebările ei.

— Încă nu, spuse Eleanor. Agentul mă sfătuiește s-o împart în apartamente.

Celia medita. Apoi se avîntă iar :

— Dar cu Maggie ce e ? Cînd are să nască ?

— În noiembrie, cred, spuse Eleanor. La Paris, adăugă.

— Sper c-are să nască ușor, zise Celia. Dar eu aș fi preferat să-și fi născut copilul în Anglia. Reflectă din nou. Copiii ei vor fi francezi, probabil, zise.

— Da, probabil că vor fi francezi, zise Eleanor. Se uita la dunga verde ; pălea ; devenea albastră.

Se lăsa întunericul.

— Toată lumea spune că e un băiat foarte drăguț, zise Celia.

— Dar René, René... — pronunța cu accent greșit — nu sună a nume de bărbat.

— Poți să-i zici Renny, spuse Peggy, pronunțînd numele ca englezii.

— Da, dar asta sună ca Ronny, şi mie nu-mi place Ronny. Aveam un argat la grajd, pe care-l chema Ronny.

— Care fura fînul, completă Peggy.

Rămaseră iar tăcute.

— Ce păcat, începu Celia. Apoi se opri. Venise bona să ia ceştile de cafea. Ce seară frumoasă, nu ? făcu Celia, adaptîndu-şi glasul la prezenţa servitorilor. Lasă impresia că n-are să mai plouă deloc. Şi atunci, nu ştiu... Şi continuă să flecărească despre secetă ; despre lipsa de apă. Fîntîna seca mereu. Eleanor, privind colinele, mai că nu asculta. A, dar acum avem de-ajuns pentru toată lumea, o auzi pe Celia spunînd.

Şi, pentru un motiv oarecare, Eleanor reţinu fraza, golită de înţeles, suspendată în auzul minţii ei : „...acum avem de-ajuns pentru toată lumea", îşi repeta. După toate limbile străine pe care le auzise, i se părea o engleză curată. Ce limbă plăcută, gîndi, repetîndu-şi, iarăşi şi iarăşi, pentru sine, cuvintele banale rostite de Celia, simplu, cu un oarecare uşor hîrîit al „r"-ului, pentru că familia Chinnery trăise în ţinutul Dorsetshire, de cînd lumea şi pămîntul.

Bona plecase.

— Ce spuneam ? reluă Celia. Spuneam, ce păcat. Da... Dar se auzi zgomot de glasuri ; o adiere de fum de trabuc ; domnii veneau spre ele. O, iată-i ! se întrerupse. Şi scaunele fură trase şi aşezate în altă rînduială.

Şedeau într-un semicerc şi se uitau la colinele ce se mistuiau în depărtare. Dunga lată, verde, se tivea orizontal, pierise. Doar o nuanţă pală mai rămăsese pe cer. Coborîse liniştea şi răcoarea şi înlăuntrul lor, ceva părea să se fi alinat. Nu simţeau nevoia de-a vorbi. Cucuveaua se lăsă iar în zbor asupra poienii ; albul aripii ei abia se desluşea, în contrast cu întunericul gardului de tufiş.

— Uite-o, spuse North, pufăind dintr-un trabuc.

Primul pe care-l fuma, ghici Eleanor, cadou al lui Sir William. Ulmii se făcuseră negri ca tăciunele, proiectaţi pe cer. Frunzişul lor atîrna într-un desen agitat, ca o dantelă

neagră găurită. Printr-o gaură, Eleanor vedea acul unei stele. Privi în sus. Mai văzu o stea.

— Mîine are să fie o zi frumoasă, spuse Morris, ciocănindu-şi pipa de gheată, ca s-o deşerte de scrum.

De pe un drum, undeva departe, se auzea hodorogeala unor roţi de care ; apoi glasuri cîntînd în cor — oameni de ţară îndreptîndu-se spre casă.

Iată Anglia, îşi spunea Eleanor în gînd ; se simţea cufundîndu-se parcă într-o plasă frumoasă, împletită din ramuri în legănare, din coline ce păleau şi din frunze atîrnînd ca o dantelă neagră cu stele printre ele. Dar un liliac se năpusti în zbor pînă jos, deasupra capetelor lor.

— Ce urîţi mi-s liliecii ! exclamă Celia, ridicînd cu nervozitate mîna spre cap.

— Da ? se miră Sir William. Mie aş zice că-mi plac. Glasul lui era liniştit şi aproape melancolic.

Acum Celia are să spună : „Îţi intră în păr", reflectă Eleanor.

— Îţi intră în păr ! zise Celia.

— Dar eu n-am păr, replică Sir William. Capul său chel, faţa sa mare luceau mai tare în întuneric.

Liliacul se avîntă iar, survolînd pămîntul la picioarele lor. Simţiră o adiere de răcoare pe la glezne. Copacii se contopiseră cu cerul. Lună nu era, dar se iveau stelele.

Uite alta, gîndi Eleanor, cu ochii la o luminiţă ce clipea în dreptul ei. Dar era prea jos ; prea galbenă ; era o altă casă, nu o stea, îşi dădu seama.

Apoi Celia începu să-i vorbească lui Sir William, pe care ar fi vrut să-l convingă să se instaleze în apropierea lor ; şi îi spusese Lady St. Austell că era de închiriat conacul „The Grange".

Oare acolo să fie „The Grange", se întreba Eleanor, uitîndu-se la luminiţă, ori o stea ? Şi continuară să vorbească.

Plictisindu-se singură, bătrîna doamnă Chinnery coborîse devreme. Şedea în salon, aşteptînd. Îşi făcuse intrarea

formală, dar nu era nimeni înăuntru. Gătită cu rochia ei de cucoană bătrînă, din satin negru, cu o bonetă de dantelă pe cap, se aşezase şi aştepta. Nasul ei vulturesc se încovoiase între obrajii zbîrciţi ; o pleoapă căzută era uşor încercănată cu roşu.

— De ce n-or fi intrînd ? o întrebă ursuză pe Ellen, bona discretă care sta în spatele ei.

Ellen merse la fereastră şi ciocăni în geam.

Celia se opri din vorbă şi întoarse capul.

— A venit mama, spuse. Trebuie să intrăm în casă. Se ridică şi-şi împinse înapoi scaunul.

După întuneric, salonul cu lămpile aprinse făcea efectul unei scene. Bătrîna doamnă Chinnery, şezînd în fotoliul ei pe rotile, cu cornetul acustic pregătit, părea că stă acolo aşteptînd neschimbată ; parcă n-ar fi îmbătrînit nici măcar cu o zi ; era la fel de viguroasă ca totdeauna. Pe cînd Eleanor se apleca să-i dea obişnuita sărutare, viaţa îşi dobîndi iar înfăţişarea ei familiară. Aşa se aplecase, seară de seară, asupra tatălui ei. Era bucuroasă să împlinească acest gest ; o făcea să se simtă ea însăşi mai tînără. Cunoştea pe de rost procedura. Ei, cei de vîrstă mijlocie, arătau respect şi consideraţie pentru cei foarte bătrîni ; cei foarte bătrîni erau politicoşi cu dînşii ; şi apoi venea obişnuita pauză. Bătrînii n-aveau nimic a-i spune ei ; ea n-avea nimic a le spune lor. După asta, ce se întîmpla ? Eleanor văzu ochii bătrînei doamne înviorîndu-se subit. Ce determina ochii unei bătrîne femei de 90 de ani să redevină albaştri ? Cărţile de joc ? Da. Celia adusese măsuţa cu faţa de postav verde. Doamna Chinnery avea o patimă pentru *whist*. Dar avea şi ea ceremonialul ei ; avea şi ea bunele ei maniere.

— Nu, astă-seară nu, zise cu un mic gest, de parcă ar fi vrut să împingă masa deoparte. Sînt sigură că l-ar plictisi pe Sir William. Făcu un semn în direcţia bărbatului masiv care rămăsese deoparte, părînd oarecum în afara adunării lor de familie.

— Deloc, deloc, spuse el cu grăbită voioşie. Mi-ar face cea mai mare plăcere, o asigură.

„Eşti un om de treabă, Dubbin", gîndi Eleanor.

Îşi traseră scaunele la locurile cuvenite şi împărţiră cărţile ; iar Morris o tachina pe soacră-sa, prin cornetul ei acustic, şi jucară partidă după partidă. North citea o carte ; Peggy zdrăngănea la pian ; şi Celia, moţăind aplecată deasupra broderiei ei, tresărea din cînd în cînd şi-şi acoperea gura cu mîna. În cele din urmă, uşa se deschise uşurel. Ellen, discreta bonă neagră, stătu îndărătul scaunului doamnei Chinnery, în aşteptare. Doamna Chinnery se făcea că o ignoră, dar ceilalţi erau bucuroşi să termine. Ellen înaintă, şi doamna Chinnery, supunîndu-se, fu dusă pe rotile spre misterioasa cameră de sus a vîrstei foarte înaintate. Se terminase plăcerea ei.

Celia căscă făţiş.

— Bazarul, zise, înfăşurîndu-şi broderia. O să merg să mă culc. Hai, Peggy ! Hai, Eleanor !

North sări repede să deschidă uşa. Celia aprinse sfeşnicele de alamă şi începu, cam greoaie, să urce scările. Eleanor o urma. Dar Peggy zăbovea în urmă. Eleanor o auzi şuşotind cu fratele ei în hol.

— Hai şi tu, Peggy ! mai strigă o dată Celia, în timp ce se trudeau să urce scările. Cînd ajunse la palierul de sus, se opri sub tabloul micilor Chinnery şi strigă iar înapoi, pe un ton cam sever : Hai, Peggy !

Urmă o pauză. Apoi Peggy veni, în silă. O sărută ascultătoare pe maică-sa ; dar nu părea cîtuşi de puţin somnoroasă. Arăta extrem de frumuşică şi cam încinsă la faţă. N-avea de gînd să se culce ; Eleanor era sigură de asta.

Merse în camera ei şi se dezbrăcă. Toate ferestrele erau deschise şi auzea copacii foşnind în grădină. Era atît de cald, încît se lungi pe pat, în cămaşa de noapte, acoperindu-se doar cu cearşaful. Lumînarea îşi consuma flăcăruia în formă de pară pe măsuţa de lîngă dînsa. Sta culcată ; as-

culta vag copacii din grădină și urmărea umbra unui fluture de noapte ce se zvîrlea mereu în zbor, dînd ocol camerei. „Ori trebuie să mă scol și să închid fereastra, ori trebuie să suflu în lumînare.“ Nu-i venea să facă nici una, nici alta. Îi plăcea să zacă nemișcată. Era o ușurare să stai culcată în semiîntuneric, după conversație, după jocul de cărți. Mai vedea și acum cărțile căzînd, negru, roșu și galben ; regi, regine și valeți ; pe o masă îmbrăcată cu postav verde. Privi somnoroasă în juru-i. Un vas frumos cu flori pe masa de toaletă ; dulapul lustruit și, la căpătîiul ei, o casetă de porțelan. Îi ridică capacul. Da ; patru biscuiți și o galidă tabletă de șocolată, pentru cazul că i s-ar fi făcut foame noaptea. Celia avusese grijă și de lectură, *Jurnalul unui Oarecare* și *Călătoria lui Ruff prin Northumberland* și un volum răzleț din Dante, pentru cazul că ar fi dorit să citească noaptea. Luă una din cărți și o puse pe cuvertură lîngă dînsa. Poate pentru că venea din călătorie, avea senzația că încă se mai balansează lin vaporul, tăind apa mării ; că încă se mai avîntă trenul, șerpuind dintr-o parte într-alta, pe cînd străbătea Franța, huruind și hodorogind. Avea senzația că toate trec lunecînd pe lîngă dînsa, cum sta întinsă pe pat, sub cearșaf. Dar acum nu peisajul e cel care trece, gîndi ; ci viețile oamenilor, viețile lor schimbătoare.

Ușa dormitorului roz se închise. William Whatney tușea alături. Îl auzi străbătînd camera. Acum se oprise la fereastră, fumînd un ultim trabuc. La ce s-o fi gîndind, se întreba ? La India ? Cum lîncezea sub o umbrelă din pene de păun ? Apoi începu să se miște prin cameră dezbrăcîndu-se. Îl auzi ridicînd o perie și punînd-o iar la loc pe masa de toaletă. Și lui, gîndi ea, amintindu-și curba largă a bărbiei sale și petele ce-i pluteau roze și galbene pe gușă — lui îi datorez clipa aceea, care a fost mai mult decît o plăcere, cînd mi-am ascuns fața îndărătul unui ziar, în colțul compartimentului de clasa a treia.

Acum zburau jur-împrejur, izbindu-se de tavan, trei fluturi de noapte. Pocăneau uşurel, pe cînd se tot zvîrleau în zbor, dînd mereu ocol tavanului, din colţ în colţ. Dacă mai lăsa mult timp fereastra deschisă, camera avea să se umple de fluturaşi de noapte. O scîndură scîrţîi în coridorul de afară. Îşi încordă auzul. Să fi fost Peggy evadînd să-l întîlnească pe fratele ei? Era sigură că cei doi puseseră ceva la cale. Dar nu auzea decît crengile greu încărcate, clătinîndu-se încoace şi încolo în grădină ; o vacă mugind ; o pasăre ciripind, şi apoi, spre încîntarea ei, chemarea fluidă a unei cucuvele lansată din copac în copac, legîndu-i cu un laţ de argint.

Sta culcată şi privea spre tavan. Se ivi acolo într-un loc conturul slab al unei infiltraţii de apă. Semăna cu o colină. Îi amintea vreunul din marii munţi dezolanţi ai Greciei sau ai Spaniei, care arătau de parcă nimeni, niciodată, n-ar fi pus piciorul pe ei de la începutul vremurilor.

Deschise cartea de pe cuvertură. Spera să fie *Călătoria lui Ruff...* ori *Jurnalul unui Oarecare* ; dar era Dante şi îi fu prea lene ca să schimbe cartea. Citi cîteva rînduri, pe sărite. Dar italiana ei era nevoiaşă — o neglijase cam demult — îi scăpa înţelesul. Exista totuşi un înţeles ; un cîrlig părea să-i zgîndăre gîndul :

Ché per quanti si dice più il nostro,
tanto possiede più di ben ciascuno.

Ce însemna asta ? Citi traducerea engleză :

Cu cît mai mulţi îs cei ce spun „al nostru",
Cu-atît sporeşte bunul fiecărui. [1]

Abia atinse de conştiinţa ei care urmărea fluturii de noapte din tavan şi asculta cucuveaua lansînd ca pe un laţ, din copac în copac, chemarea ei fluidă, cuvintele nu-şi livrau întreg înţelesul, ci păreau să reţină ceva înfăşurat

[1] Traducere liberă după traducerea engleză din original a versurilor italieneşti : *For by so many more there are who say' ours' / So much the mors of good doth lach possess* (n. t.).

în coaja dură a italienei arhaice. „O s-o citesc zilele astea, gîndi, închizînd cartea. După ce-o pensionez pe Crosby, după ce...“ Oare ar face bine să-şi ia altă casă ? Ori să călătorească mai degrabă ? Să plece, în sfîrşit, în India ? Sir William se băga în pat, alături ; viaţa lui se sfîrşise ; a ei începea. „Nu, n-am de gînd să-mi iau altă casă ; nu-mi iau altă casă“, gîndi, privind pata din tavan. Iar o încercă senzaţia că se află pe vapor tăind uşor apa, în balans ; într-un tren, avîntîndu-se cu unduiri dintr-o parte în alta, pe-o cale ferată. Lucrurile nu pot continua veşnic. „Lucrurile se schimbă, gîndi, privind sus, spre tavan. Dar încotro ne ducem ? Încotro ?...“ Fluturii de noapte se zvîrleau în zbor de jur-împrejurul tavanului ; cartea îi lunecă pe podea. Craster a cîştigat purcelul, dar cine a cîştigat tava de argint ? Rămase pe gînduri ; făcu un efort să răspundă ; se întoarse pe-o parte şi stinse lumînarea. Domnea întunericul.

1913

Era în ianuarie ; ninsese toată ziua. Cerul se întindea ca aripa vastă a unei gîşte cenuşii, din care picau fulgi peste tot cuprinsul Angliei. Cerul întreg era doar un vîrtej de fulgi în cădere. Cărările se nivelau ; golurile se umpleau ; zăpada împotmolea rîurile ; întuneca ferestrele; se aşternea în faţa uşilor, înţepenindu-le.

În aer era un susur domol, o uşoară crepitaţie, de parcă însuşi aerul s-ar fi preschimbat în zăpadă ; altmin-

teri, era liniște peste tot, doar dacă nu behăia vreo oaie, ori nu se prăbușea zăpada de pe-o creangă, ori nu luneca în avalanșă de pe vreun acoperiș din Londra. La răstimpuri, cîte o suliță de lumină tăia orizontul răsfirîndu-se încet, cînd un automobil străbătea drumurile înfundate. Dar cu cît se întuneca, ninsoarea astupa făgașurile roților ; estompa pînă la anihilare semnele circulației și îmbrăca monumente, palate și statui cu un veșmînt gros de omăt.

Tot mai ningea, cînd veni tînărul de la agenție să inspecteze casa din Abercorn Terrace. Zăpada proiecta o lumină dură asupra pereților camerei de baie, scotea la iveală crăpăturile de pe cada emailată și petele de pe perete. Eleanor sta și se uita pe fereastră. Copacii grădinii din spate erau masiv căptușiți cu zăpadă ; toate acoperișurile aveau ciubuce moi de zăpadă ; și fulgii cădeau întruna. Se întoarse. Tînărul se întoarse și el. Ambilor le era neprielnică lumina, dar ninsoarea — ea o vedea prin fereastra din capătul coridorului — era frumoasă în cădere.

Pe cînd coborau scările, domnul Grice se întoarse spre dînsa :

— Fapt este că în ziua de azi clienții noștri se așteaptă la mai multe facilități de spălare, zise.

De ce nu spune, pur și simplu, „mai multe băi“ ? gîndi ea. Coborau încet scările. Acum vedea, prin geamurile ușii holului, zăpada căzînd. Pe cînd agentul cobora, Eleanor îi observă urechile roșii de deasupra gulerului înalt ; și gîtul spălat insuficient în vreo chicinetă de bucătărie din Wandsworth. Se simțea vexată. Dînd ocol casei, adulmecînd și iscodind, el pusese la îndoială curățenia, condiția socială ; și mai folosea și cuvinte absurd de lungi. Se căznea să se cațăre spre o clasă superioară, folosind cuvinte lungi, presupunea ea. Acum îl văzu pășind cu grijă peste trupul cîinelui care dormea ; își luă pălăria de pe masa din hol și coborî treptele in-

trării din față, în ghetele lui de om de afaceri, încheiate cu nasturi, lăsînd urme galbene în perna groasă, albă a zăpezii. O droșcă mică aștepta afară.

Eleanor se întoarse. Iat-o pe Crosby umblînd de colo-colo, parcă tot codindu-se, îmbrăcată cu boneta și mantila ei cele mai bune. Se ținuse după Eleanor prin casă ca un cățel, toată dimineața ; clipa odioasă nu mai putea fi amînată. Trăsurica ei era la ușă ; trebuia să-și ia rămas bun.

— Ei, Crosby, pare foarte golaș pe-aici, nu-i așa ? făcu Eleanor, aruncînd o privire în salonul deșert.

De afară lumina albă a zăpezii își arunca strălucirea stridentă asupra pereților. Scotea la iveală urmele unde stătuse mobila, unde atîrnaseră tablourile.

— Așa e, domnișoară Eleanor, spuse Crosby. Sta și ea și privea.

Eleanor știa că îndată are să se pornească pe plîns. Nu voia s-o facă să plîngă. Nu voia să plîngă nici ea.

— Parcă vă mai văd și-acum, șezînd cu toți în jurul mesei, domnișoară Eleanor, zise Crosby.

Dar masa nu mai era. Morris luase una ; Delia luase alta ; totul fusese împărțit și despărțit.

— Și ceainicul care nu voia să dea în fiert ! spuse Eleanor. Ții minte ? Încercă să rîdă.

— O, domnișoară Eleanor, făcu Crosby, clătinînd din cap, pe toate le țiu minte ! Începeau să-i dea lacrimile.

Eleanor își întoarse privirea către camera cealaltă.

Și acolo erau semne pe pereți, unde stătuse dulapul cu cărți, unde stătuse masa de scris. Își aminti cum șezuse ea acolo, mîzgălind un desen pe hîrtia sugativă, sfredelind în ea o gaură, adunînd coloane de cifre în registre comerciale... Apoi întoarse capul. Iat-o pe Crosby. Crosby plîngea. Amestecul de emoții era hotărît penibil ; ea, una, se bucura să se termine totul, dar pentru Crosby era sfîrșitul lumii.

Ea știa fiecare bufet, fiecare piatră din pardosea, fiecare scaun și fiecare masă din această casă mare, împrăștiată, nu de la o distanță de vreun metru jumătate, doi, cum le cunoscuseră ei, ci aplecată asupră-le, în genunchi, pe cînd le freca și le lustruia ; cunoscuse fiece scobitură, fiece pată ; fiece furculiță, cuțit, șervet și dulap de vase. Dînșii și toate gesturile lor alcătuiseră lumea ei întreagă. Și acum pleca de-aici, spre o odăiță unde avea să stea de una singură, la Richmond.

— Aș crede că trebuie să fii bucuroasă, oricum, c-ai scăpat de subsolul ăsta, Crosby, zise Eleanor, îndreptîndu-se iar spre hol.

Nu-și dăduse niciodată seama cît de întunecos, cît de jos era, pînă ce, uitîndu-se prin el cu „reprezentantul nostru, domnul Grice", se rușinase.

— Patruzeci de ani, aici m-am simțit acasă, domnișoară, spuse Crosby. Lacrimile îi curgeau.

Patruzeci de ani ! gîndi Eleanor cu o tresărire. Era ea însăși o fetiță de 13 sau 14 ani cînd Crosby venise la dînșii, cu o ținută dreaptă, sprintenă și curățică. Acum ochii ei de țînțar se făcuseră proeminenți și obrajii i se lăsaseră.

Crosby se aplecă să-l pună în lanț pe Rover.

— Ești sigură că-l vrei ? o întrebă Eleanor, uitîndu-se la bătrînul cîine care cam mirosea, gîfîia și numai atrăgător nu era. Am putea să-i găsim ușor un adăpost plăcut, undeva la țară.

— O, domnișoară, nu-mi cereți să-l părăsesc ! făcu Crosby. Glasul îi era înecat de lacrimi. Lacrimile îi curgeau șiroi peste obraji.

Cu toate sforțările de-a se stăpîni, îi dădură lacrimi în ochi și lui Eleanor.

— Dragă Crosby, mergi sănătoasă !

Se aplecă și o sărută. Observă că pielea ei era ciudat de uscată. Dar acum îi curgeau și ei lacrimile. Apoi

Crosby, ţinîndu-l de lanţ pe Rover, începu să coboare pieziş marginile treptelor lunecoase. Eleanor, ţinînd uşa deschisă, se uita după ea. Fu un moment groaznic ; nefericit ; tulbure ; nepotrivit. Cu totul penibil. Crosby era atît de nenorocită ; ea, una, atît de bucuroasă. Totuşi, cît ţinu uşa deschisă, îi dădură lacrimi în ochi şi-i curseră pe obraji. Cu toţii trăiseră aici ; aici stătuse ea şi-şi fluturase mîna către Morris, cînd pleca la şcoală ; aici era grădiniţa unde sădeau brînduşe, cînd erau copii. Şi acum Crosby, cu fulgi de zăpadă căzîndu-i pe boneta neagră, se căţără în trăsurică, ţinîndu-l pe Rover în braţe. Eleanor închise uşa şi intră în casă.

Ninsoarea cădea, pe cînd trăsurica înainta în lungul străzilor. Pe trotuare erau făgaşuri lungi, galbene, acolo unde oamenii, umblînd după tîrguieli, presaseră zăpada prefăcînd-o în mocirlă. Frigul începea să se moaie ; grămezi de zăpadă lunecau de pe acoperişe, prăbuşindu-se pe trotuar. Băieţaşii, pe străzi, se jucau cu bulgări de zăpadă ; unul aruncă un bulgăre care lovi trăsura în trecere. Dar cînd aceasta coti printre pajiştile de la Richmond, întregul spaţiu vast se înfăţişă cu totul şi cu totul alb. Pe-acolo nimeni nu părea să fi călcat zăpada ; era neatins de albă. Iarba era albă ; copacii erau albi ; grilajele erau albe ; singurele însemne în întreaga priveliştе erau ciorile, îngrămădite negre pe vîrfurile copacilor. Trăsura mergea înainte, la trap. Pînă în faţa casei mărunte, de dincolo de pajişti, camioanele pritociseră zăpada, prefăcînd-o într-un amestec gălbui, cu bulgări închegaţi în el. Crosby, purtîndu-l în braţe pe Rover, pentru ca nu cumva picioarele lui să lase urme pe scări, urcă treptele. Iat-o pe Luiza Burt întîmpinînd-o să-i ureze bun venit ; şi pe domnul Bishop, locatarul de la catul de sus, care fusese intendent. El îi dădu o mînă de ajutor la bagaje ; şi Crosby merse în urma lui, spre cămăruţa ei.

Odaia ei era cea mai de sus și în spatele casei, cu vederea asupra grădinii. Era mică, dar, după ce își despachetă lucrurile, îi păru destul de plăcută. Aducea niţel a Abercorn Terrace. Într-adevăr, de mulţi ani, adunase tot felul de lucrușoare răzleţe, în vederea timpului cînd avea să se retragă din slujbă. Elefanţi indieni, vaze argintate, calul-de-mare pe care-l găsise într-o zi în coșul de hîrtii, chiar pe cînd trăgeau tunurile la înmormîntarea bătrînei regine Victoria, toate le luase cu ea. Le aranjă, în dungă, pe poliţa sobei și — după ce agăţă și fotografiile familiei, unele în rochie de mireasă, altele cu perucă și togă, iar pe domnul Martin în uniformă la mijloc, pentru că el era favoritul ei — odaia arăta aidoma ca și acasă.

Dar să fi fost de vină schimbarea la Richmond, ori că răcise prin zăpadă, Rover se îmbolnăvi curînd. Nu voia să mănînce. Botul îi era încins. Îi ieși iar eczema. Cînd încercă să-l ia cu dînsa la tîrguit, în dimineaţa următoare, cîinele se trînti pe spate, cu labele în sus, de parcă s-ar fi rugat să fie lăsat în pace. Domnul Bishop se simţi obligat să-i spună doamnei Crosby — căci la Richmond i se acorda titlul de doamnă — că după părerea lui era mai bine să se descotorosească de bietul animal.

— Hai cu mine, draga mea, spuse doamna Burt, punîndu-și mîna pe umărul lui Crosby, și lasă-l pe Bishop să facă ce știe.

— N-are să sufere, fiţi sigură, spuse domnul Bishop, ridicîndu-se din genunchi, de lîngă căţel. De zeci de ori adormise el întru odihna veșnică pe căţeluşii înaltei doamne care-i fusese stăpînă.

— O dată trage pe nas, domnul Bishop ţinea batista în mînă, și s-a și potolit, cît ai zice peşte.

— E spre binele lui, Anny, adăugă doamna Burt, încercînd s-o tragă deoparte.

Într-adevăr, bătrînul cîine arăta, sărmanul, foarte nenorocit. Dar Crosby clătină din cap. Rover dăduse din

coadă, ţinea ochii deschişi. Mai mijea pe chipul lui ceva ce ea totdeauna luase drept zîmbet. De ea atîrna soarta lui, aşa simţea. N-avea să-l lase pe mîinile unor străini. Şezu lîngă el trei zile şi trei nopţi, îl hrăni cu linguriţa, dîndu-i „Brand's Essence" ; dar în cele din urmă el nu mai vru să-şi deschidă buzele ; trupul i se înţepenea tot mai mult ; o muscă i se plimba pe nas, fără ca el să tresară. Asta se petrecea dis-de-dimineaţă, pe cînd afară ciripeau vrăbiile în copaci.

— Noroc că mai are ceva să-i abată gîndurile ! spuse doamna Burt, cînd Crosby trecu pe lîngă fereastra bucătăriei a doua zi după ce înmormîntase cîinele, îmbrăcată cu mantila şi boneta ei de zile mari ; căci era joi, ziua cînd se ducea după ciorapii domnului Pargiter în Ebury Street. Dar ar fi trebuit să-l lichideze cu mult înainte, adăugă, întorcîndu-se la chiuvetă. Fiindcă duhnea.

Crosby luă trenul local pînă la Sloane Square şi apoi merse pe jos. Mergea încet, cu coatele proiectate în lături, ca pentru a se apăra de cîte i se pot întîmpla omului pe stradă. Tot mai arăta tristă ; dar schimbarea de la Richmond la Ebury Street îi făcea bine. Se simţea mai mult ea însăşi în Ebury Street decît în Richmond. Acolo, la Richmond, vieţuiau un soi de oameni de rînd. Aici doamnele şi domnii aveau toţi un acelaşi fel anume de a se purta. În trecere, ea arunca priviri aprobatoare înlăuntrul magazinelor. Şi generalul Arbuthnot, care obişnuia să-l viziteze pe răposatul domnul colonel, tot în Ebury Street locuia, reflectă pe cînd cotea în acea străduţă întunecoasă. Murise şi el ; Luiza îi arătase anunţul în ziare. Dar pe cînd trăia, aici locuise. Ajunsese la casa unde locuia domnul Martin. Se opri pe trepte şi-şi aranjă boneta. Totdeauna, cînd venea să-i ia ciorapii, stătea un pic de vorbă cu Martin ; asta era una din plăcerile ei ; şi-apoi

era bucuroasă să mai stea niţel la taifas şi cu doamna Briggs, proprietăreasa lui. Astăzi o să aibă mulţumirea să-i povestească de moartea lui Rover. Coborînd cu băgare de seamă, pieziş, treptele din stradă, lunecoase de zloată, sună la uşa din dos şi aşteptă.

Martin şedea în camera lui şi citea ziarul. Războiul din Balcani se sfîrşise ; dar mai cloceau nişte evenimente neplăcute, era sigur de asta. Sigur de tot. Întoarse foaia. Camera era foarte întunecată pe o asemenea vreme. Şi el niciodată nu fusese capabil să citească dacă aştepta pe cineva. Venea Crosby ; auzise glasuri în hol. Ce mai flecăreau ! Ce mai trăncăneau ! gîndi iritat. Zvîrli ziarul din mînă şi aşteptă. Acum avea să intre ; era cu mîna pe mînerul uşii. Dar ce să-i spună ? se întrebă, cînd văzu mînerul rotindu-se. Puse ziarul deoparte. Cînd intră, el folosi obişnuita formulă :

— Ei, Crosby, cum se mai poartă lumea cu dumneata?

Bătrîna îşi aduse aminte de Rover şi-i dădură lacrimile.

Martin ascultă povestea şi-şi încreţi fruntea a compătimire. Apoi se ridică, trecu în dormitor şi se întoarse ţinînd în mîini o jachetă de pijama.

— Ce părere ai de *asta*, Crosby ? făcu. Arăta cu degetul înspre o gaură sub guler, cu marginile deşirîndu-se în franjuri mărunţele, cafenii.

Crosby îşi potrivi pe nas ochelarii cu ramă de aur.

— E o arsură, Sir, spuse cu convingere.

— Pijama nou-nouţă ; purtată numai de două ori, zise Martin, ţinînd-o întinsă.

Crosby o pipăi. Era din cea mai fină mătase, vedea ea bine, ce mai...

— Tţ, tţ, tţ ! comentă, clătinînd din cap.

— Te rog să duci pijamaua asta la madam Cumnaiba-o-cheamă, continuă el, ţinîndu-şi-o în faţă. Îi venea să facă uz de-o metaforă ; dar trebuia să fii foarte la obiect şi să foloseşti cel mai simplu limbaj cînd vor-

beai cu Crosby. Spune-i să-şi ia altă spălătoreasă şi s-o dea dracului p-aia veche ! încheie.

Crosby strînse duios la piept pijamaua vătămată ; domnul Martin n-a putut niciodată să rabde lîna pe piele, îşi aminti.

Martin făcu o pauză. Cu Crosby trebuia să treci în revistă evenimentele zilei, dar moartea lui Rover limitase serios subiectele de conversaţie.

— Cu reumatismul cum o mai duci ? întrebă, în timp ce ea sta foarte dreaptă, în cadrul uşii, cu pijamaua pe braţ. Se făcuse mai mică la statură, asta se vedea lămurit, gîndi el.

Ea clătină din cap :

— Richmondul e soi prost faţă de Abercorn Terrace, spuse.

I se lungi faţa. Se gîndea la Rover, presupuse el. Trebuia s-o distragă de la gîndul ăsta ; nu suporta lăcrimile.

— Ai văzut apartamentul cel nou al domnişoarei Eleanor ? întrebă.

Crosby îl văzuse. Dar ei nu-i plăceau apartamentele. Şi, după părerea ei, domnişoara Eleanor se obosea din cale-afară.

— Şi oamenii ăia nu merită, Sir, zise, referindu-se la de-alde Zwinglerii, Paravicinii şi Cobbsii, care veneau mereu la uşa din spate după haine vechi.

Martin clătină din cap. Nu-i dădea în gînd ce să mai spună. Îi era foarte nesuferit să stea de vorbă cu servitorii ; îl făcea totdeauna să se simtă nesincer. Ori surîzi ca un nerod, ori faci pe cordialul, gîndea. Oricum ai da-o, minţi.

— Şi matale, domnişorule, o duci binişor ? întrebă Crosby, folosind limbajul de răsfăţ la care o îndreptăţea lunga ei durată de serviciu.

— Încă nu-s însurat, Crosby, spuse Martin.

Crosby își aruncă ochii prin cameră. Era un apartament de holtei ; cu scaune de piele ; cu șahul deasupra unui vraf de cărți și cu sticla de sifon pe-o tavă. Cuteză să spună că, nici vorbă, sînt o groază de fete tinere drăguțe, care ar fi foarte bucuroase să-i poarte de grijă domnului Martin.

— A, dar mie îmi place să stau tîrziu în pat dimineața, făcu el.

— Da, totdeauna v-a plăcut așa, Sir, răspunse ea, zîmbind.

Și, după asta, Martin reuși să scoată ceasul, să treacă repede la fereastră și să exclame, de parcă și-ar fi amintit brusc de-o întîlnire :

— Doamne-Dumnezeule, Crosby, trebuie s-o șterg ! și ușa se închise în urma lui Crosby.

Era o minciună. N-avea nici o întîlnire. Totdeauna îl mințise pe servitori, gîndi, uitîndu-se pe fereastră. Contururile meschine ale caselor din Ebury Street mijeau prin lapoviță. Fiecare minte, gîndi. Taică-său mințise ; după moartea lui găsiseră niște scrisori de la o femeie cu numele de Mira, legate pachet în sertarul mesei lui. Și el o văzuse pe Mira — o cucoană groasă, respectabilă, care avea nevoie de ajutor ca să-și cîrpească acoperișul. De ce mințise taică-său ? Ce era rău în faptul că avea o iubită și c-o întreținea ? Și el însuși mințise ; cu privire la odaia aceea de dincolo de Fulham Road, unde el și Dodge și Erridge fumau trabucuri ieftine și povesteau chestii obscene. Un sistem abominabil, gîndi ; viața de familie ; Abercorn Terrace. Nu-i de mirare că nu se putea închiria casa. Avea o singură cameră de baie ; și un subsol ; și acolo trăiseră toți acești oameni deosebiți unul de altul ; închiși laolaltă, spunînd minciuni.

Apoi, cum sta la fereastră privind la micile siluete ce se strecurau de-a lungul trotoarului, o văzu pe Crosby

ajunsă în capul treptelor din stradă, cu un pachet sub braţ. Stătu o clipă, scrutînd împrejurimile, ca un mic animal speriat, înainte de a cuteza să înfrunte primejdiile străzii. În cele din urmă o luă din loc. El privea ninsoarea căzînd pe boneta ei neagră, în timp ce Crosby dispărea. Se depărtă de fereastră.

1914

Era o primăvară radioasă ; o zi strălucitoare. Pînă şi aerul părea să aibă un freamăt cînd atingea vîrfurile copacilor ; vibra, unduia. Frunzele erau ascuţite şi verzi. La ţară, vechi orologii de biserică vesteau ora hîrîind ; zgomotul lor ruginit trecea peste lanuri roşii de trifoi şi ciorile se înălţau îndată, ca zvîrlite în sus de bătaia clopotelor. Dădeau roată împrejur ; apoi se aciuiau iar pe vîrfurile copacilor.

La Londra totul era arătos şi strident ; începea sezonul ; goarnele vehiculelor trîmbiţau ; circulaţia vuia ; steaguri fluturau cu pînza întinsă ca zvîcnetul păstrăvului în şuvoi. Şi din toate turnurile ascuţite ale tuturor bisericilor din Londra — ale sfinţilor mondeni din Mayfair, ale sfinţilor jerpeliţi din Kensington, ale sfinţilor cărunţi din City — se vestea răsunător ora. Aerul părea deasupra Londrei o mare tulburată de sunete, prin care călătoreau unde concentrice. Dar clopotele sunau în neorînduială. Erau pauze, tăceri... Apoi clopotele băteau iarăşi.

Aici, în Ebury Street, bătea un îndepărtat clopot de orologiu, cu glas firav. Era 11. Martin, stînd la fereastră, privea jos spre strada îngustă. Soarele strălucea ; iar el era într-o dispoziţie cît se poate de bună ; se pregătea să-şi viziteze agentul de investiţii din City. Situaţia lui financiară propăşea. Într-o vreme, îşi amintea el, taică-său adunase o mulţime de bani ; apoi îi pierduse ; apoi iar cîştigase, şi pînă la urmă îi mersese foarte bine.

Stătu un moment la fereastră admirînd o doamnă elegantă, care purta o pălărie încîntătoare şi se uita la un vas din vitrina magazinului cu obiecte de artă şi antichităţi de peste drum. Era un vas albastru pe o măsuţă chinezească şi pe un fundal de brocart verde. Simetria oblică a vasului, profunzimea culorii albastre, micile crăpături din smalţ îi plăceau. Şi doamna care se uita la vas era încîntătoare.

Îşi luă pălăria şi bastonul şi ieşi în stradă. Are să meargă pe jos parte din drumul pînă în City.

— „Chiar pe fiica regelui Spaniei, fredona el printre dinţi, pe cînd intra în Sloane Street, o văzui la mine venind. Venise doar ca să vadă..." În trecere, se uita la vitrine. Erau pline de rochii de vară ; încîntătoare confecţii din voaluri pe nuanţe de verde, stoluri de pălării susţinute pe bastonaşe. „...Doar ca să vadă, fredona mergînd înainte, tămîiosul meu nuc de argint." Dar cum o fi asta, un nuc tămîios de argint ? se întreba în treacăt.

O flaşnetă şuiera cu glas de flaut o mică melodie voioasă de dans, ceva mai jos, pe stradă. Flaşneta tot dădea ocol, se tot muta încoace şi încolo, de parcă bătrînul care-i învîrtea manivela ar fi executat un fel de dans pe-acea melodie. O servitoare drăguţă coborî în fugă treptele dinspre stradă ale unei case şi-i dădu un penny. Faţa lui mobilă de italian se boţi toată cînd îşi smulse şapca din cap şi-i făcu o plecăciune. Fata zîmbi şi fugi ca o zvîrlugă înapoi în bucătărie.

— „...Doar ca să vadă tămîiosul meu nuc de argint", fredona Martin, aruncînd o privire în jos, printre gratiile din stradă, în bucătăria aceea.

Avea un aer foarte intim şi tihnit, cu ceainicele şi pîinea cu unt pe masă. Bastonul lui se mişca înainte şi îndărăt, ca un cîine vesel care ar fi dat din coadă. Toţi păreau cu inima uşoară, fără răspunderi, aşa cum se repezeau afară din case, umblînd ţanţoşi şi sprinteni pe stradă, împărţind bănuţi pentru flaşnetari, bănuţi pentru cerşetori. Toată lumea părea să aibă bani de cheltuit. Femeile se adunau grupuri în jurul vitrinelor de cristal. Se opri şi el ; se uită la macheta unei nave în miniatură ; la nişte mici valize de toaletă, lucind galbene, cu şiruri de flacoane de argint în ele. Dar cine a scris oare acel cîntec despre fiica regelui Spaniei, se mira hoinărind înainte, cîntecul pe care i-l cînta dădaca Pippy, frecîndu-i urechile cu un petec de flanelă jilavă ? Îl aşeza pe genunchiul ei şi croncănea cu glas gîfîit : „Chiar pe fiica regelui Spaniei o văzui la mine venind ; venise doar ca să vadă..." Şi apoi, dintr-odată, genunchiul ei se muiase şi el se răsturnase, rămînînd mototol pe podea.

Iată-l în Hyde Park Corner. Scena era extrem de animată. Camioane, automobile, omnibuze veneau şuvoi la vale. Copacii din parc se îmbrăcaseră în frunzuliţe verzi. Încă de la ora asta începeau să intre pe porţile parcului automobile cu doamne vesele, îmbrăcate în culori deschise. Toţi umblau după treburile lor. Iar cineva, observă, scrisese cu cretă roz pe porţile de la Apsley House cuvintele : *Dumnezeu e Iubire*. Era oarecare îndrăzneală să scrii *Dumnezeu e Iubire* pe porţile de la Apsley House, cînd, în orice clipă, te putea înhăţa un poliţist. Da' uite că-i venea omnibuzul ; se sui pe platforma de sus.

— Pînă la St. Paul's, spuse, înmînîndu-i conducătorului bănuţii de aramă.

Omnibuzele roiau, dînd ocol în necontenit şuvoi treptelor catedralei St. Paul. Statuia reginei Anne părea să prezideze acest haos şi să-i dea un centru, ca butucul unei roţi. Părea că doamna aceea albă conduce circulaţia cu sceptrul ei ; că dirijează activităţile bărbaţilor mărunţi, cu pălării melon şi pardesie largi ; pe ale femeilor purtînd în mîini serviete ; ale camioanelor mici şi mari şi ale omnibuzelor cu motor. Din cînd în cînd, siluete izolate se desprindeau dintre ceilalţi şi urcau treptele bisericii. Uşile catedralei se deschideau şi se închideau întruna. Cînd şi cînd, un şuvoi de stinsă muzică de orgă răzbea afară. Porumbeii călcau mărunţel, legănîndu-se ; vrăbiile fîlfîiau prin aer. Imediat după prînz, un bătrînel cu o pungă de hîrtie în mîini se aşează la mijlocul treptelor ce duceau la catedrală şi începu să hrănească păsările. Ţinea în mîna întinsă o felie de pîine. Buzele i se mişcau. Părea să rostească dezmierdări, ademeneli. Curînd în juru-i se formă aureola unui cerc de aripi fluturînde. Vrăbii i se aşezau pe cap şi pe mîini. Porumbeii călcau legănîndu-se pe lîngă picioarele lui. Se adună lume să vadă cum hrănea vrăbiile. El arunca pîinea de jur-împrejur, în cerc. Apoi se auzi un murmur în aer. Orologiul cel mare, toate orologiile marelui oraş păreau să-şi adune laolaltă forţele ; păreau să hîrîie un avertisment preliminar. Apoi se dezlănţui bătaia. „Uhu", mugi spre oraş. Toate vrăbiile fîlfîiră din aripi, ridicîndu-se în văzduh ; pînă şi porumbeii erau speriaţi ; unii din ei dădură roată în zbor capului reginei Anne.

Cînd ultima vibraţie a bătăii orologiilor se stinse, Martin ieşi în spaţiul deschis din faţa catedralei.

Traversă şi se propti cu spatele de vitrina unui magazin, privind în sus, spre marele dom. Tot ce era apăsător înlăuntrul lui părea să se depărteze. Avea o ciudată senzaţie că se mişcă ceva în trupul lui, punîndu-se în armonie cu clădirea ; ceva care se echilibra, ajungînd la un

deplin repaos. Era tulburătoare această schimbare de dispoziție. I-ar fi plăcut să fi fost arhitect. Stătea cu spatele apăsat de vitrină, încercînd să cuprindă cu privirea întreaga catedrală. Dar era greu, cu atîta lume ce trecea. Se lovèau de el, îl presau în trecere, se frecau de hainele lui.

Era ora de vîrf, firește, cînd cei din City se grăbeau să-și ia gustarea de prînz. Își scurtau drumul, traversînd peste trepte. Porumbeii izbucneau în sus, zburătăceau, apoi se așezau iar pe locurile lor. Ușile se deschideau și se închideau, pe cînd Martin suia treptele.

„Porumbeii ăștia sînt o pacoste, gîndi el. Fac murdărie pe trepte. Urcă agale în sus. Da' asta cine e ? se întrebă, uitîndu-se la o siluetă rezemată de o coloană. Parcă aș cunoaște-o !"

I se mișcau buzele. Vorbea singură.

„E Sally !" gîndi el. Șovăi ; să-i vorbească ori nu ? Dar era, oricum, o tovărășie ; i se urîse să stea singur.

— Spune-mi și mie la ce te gîndești, Sal ! zise, lovind-o ușurel pe umăr.

Ea se întoarse ; i se schimbă îndată expresia feței :

— Tocmai la tine mă gîndeam, Martin ! exclamă.

— Mincinoaso ! răspunse el, și-și strînseră mîinile.

— Cînd mă gîndesc la cineva, totdeauna îl văd, zise ea.

Cu ciudatul ei freamăt de neastîmpăr, semăna cu o pasăre de curte ciufulită ; și nici haina ce-o purta nu mai era la modă.

Stătură o clipă pe scări, privind jos spre strada aglomerată. Un val de muzică de orgă răzbi din catedrală, cînd ușile se deschiseră și se închiseră iar îndărătul lor. Slabul murmur ecleziastic era vag impresionant, ca și spațiul întunecat al catedralei ce se vedea prin ușă.

— La ce te gîndeai ? începu el. Dar se întrerupse. Hai să luăm dejunul ! Te duc la o rotiserie în City.

Și o călăuzi în coborîrea treptelor, și apoi de-a lungul unei străduțe înguste, blocată de căruțe în care se zvîr-

leau pachete din magazine. Pătrunseră prin uşile batante în rotiserie.

— E foarte plin azi, Alfred, făcu Martin afabil, pe cînd chelnerul îi lua pardesiul şi i-l atîrna în cuier.

Îl cunoştea pe chelner ; dejuna des acolo ; şi chelnerul îl cunoştea.

— Foarte plin, domnule căpitan, zise.

— Ei, făcu acum, aşezîndu-se, ce luăm ?

Un vast jigou galben-maroniu era transportat de la o masă la alta pe o servantă-cărucior.

— Din ăsta, făcu Sara, arătînd cu mîna.

— Şi de băut ? întrebă Martin. Luă lista de vinuri şi o consultă.

— Băutura, zise Sara, băutura o las pe seama ta. Îşi scoase mănuşile şi le aşeză pe o cărticică roşcat-cafenie care, vădit, era o carte de rugăciuni.

— Băutura o laşi pe seama mea, zise Martin. De ce oare, se întrebă, au cărţile de rugăciuni paginile tivite cu roşu şi cu aur ? Alese vinul. Apoi, făcînd semn chelnerului că poate să plece, o întrebă : Şi ce făceai la St. Paul ?

— Ascultam slujba, zise ea.

Privi împrejuru-i. Încăperea era supraîncălzită şi foarte aglomerată. Pereţii erau acoperiţi cu frunze aurii încrustate pe o suprafaţă cafenie. Treceau mereu oameni pe lîngă ei ; intrau şi ieşeau mereu.

Chelnerul aduse vinul. Martin îi turnă un pahar.

— Nu ştiam că te duci la slujbe religioase, zise el, uitîndu-se la cartea de rugăciuni.

Ea nu răspunse. Se uita întruna în jurul ei, la oamenii care intrau, la cei ce ieşeau. Îşi sorbea vinul. I se colorau obrajii. Luă cuţitul şi furculiţa şi începu să mănînce din delicioasa friptură de berbec. Mîncară cîteva clipe în tăcere.

El voia s-o facă să vorbească.

— Şi ce-ţi spune ţie asta, Sal, zise, atingînd cărticica, ce înţelegi din asta ?

Ea deschise la întîmplare cartea de rugăciuni, vorbea cu vocea ei obișnuită.

— Sst ! o opri el. Ascultă cineva.

Din deferență pentru dînsul, ea luă atitudinea unei Lady care dejunează cu un gentleman într-un restaurant din City.

— Și tu ce făceai la St. Paul ? îl întrebă.

— Îmi doream să fi fost arhitect, răspunse. Dar eu am fost trimis la militărie, pe care o detestam. Vorbea emfatic.

— Sst, șopti ea. Ascultă cineva.

El privi iute împrejur ; apoi rîse.

Chelnerul le așează în față cîte o tartă. Mincară în tăcere. El îi umplu paharul. Obrajii ei se îmbujoraseră ; îi străluceau ochii. O invidia pentru senzația de generalizată bunăstare universală, ce știa c-o poți dobîndi într-un pahar cu vin. Vinul era un lucru bun — dobora barierele. Voia s-o facă să vorbească.

— Nu știam că te duci la slujbe bisericești, zise iar, privind cartea de rugăciuni. Și ce impresie îți face ?

Se uită și ea la carte. Apoi ciocăni în masă cu furculița.

— Ce impresie le face lor, Martin, celor care se duc ? Femeia care se roagă, bărbatul cu barbă lungă, albă ?

— În mare parte, impresia pe care o încearcă Crosby cînd vine să mă vadă pe mine, zise el. Își aminti de bătrînă, cum stătea la ușa odăii lui cu jacheta de pijama pe braț și cu expresia aceea de pietate pe față. Eu sînt dumnezeul lui Crosby, zise, servind-o cu verzișoare de Bruxelles.

— Dumnezeul lui Crosby ! Mărețul, atotputernicul domn Martin ! Rîse. Ridică paharul către el.

Oare îl găsea ridicol ? se întreba Martin. Spera că nu-l găsește foarte bătrîn.

— Ți-o amintești pe Crosby, nu ? E pensionată acum, și i-a murit cîinele.

— Pensionată şi i-a murit cîinele, repetă ea şi privi peste umăr.

Conversaţia într-un restaurant era cu neputinţă ; se rupea în fărîme. Bărbaţii din City, în îngrijitele lor costume dungate şi cu pălării melon, treceau tot timpul pe lîngă ei, aproape atingîndu-i.

— E o biserică frumoasă, spuse Sally, întorcîndu-se iar spre dînsul.

Sărise înapoi la St. Paul, presupuse el.

— Magnifică, răspunse. Te uitai la monumente ?

Intră cineva pe care îl recunoscu : Erridge, agentul de bursă. Ridicase un deget şi-i făcea semn. Martin se sculă şi se duse să vorbească cu dînsul. Cînd se întoarse, ea îşi umpluse din nou paharul. Şedea acolo, uitîndu-se la oameni ca un copil pe care l-ai fi dus la un spectacol de pantomină.

— Şi azi după-masă ce faci ? o întrebă.

— La patru, la Round Pond, răspunse ea. Bătea cu degetele în mînă. La patru, la Round Pond.

Acum trecuse, ghici el, la starea de somnoroasă bunăvoinţă de după o masă bună şi un pahar cu vin.

— Te întîlneşti cu cineva ? întrebă el.

— Da. Cu Maggie, zise ea.

Mîncară în tăcere. Frînturi din conversaţia altora ajungeau pînă la dînşii în fărîme de fraze. Apoi, bărbatul cu care vorbise Martin îl atinse pe umăr, înainte de a pleca.

— Miercuri la opt, spuse.

— Aşa, răspunse Martin. Îşi făcu o însemnare în agendă.

— Şi tu ce faci în după-amiaza asta ? întrebă ea.

— Ar trebui să mă duc s-o văd pe soră-mea la închisoare, zise el, aprinzîndu-şi o ţigară.

— La închisoare ? se miră ea.

— Rose. A aruncat cu o cărămidă, o lămuri el.

— Roza cea roşie, Roza cea mîndră, începu ea, întinzînd mîna după vin, Roza sălbatică, Roza cu ghimpi.

— Nu, făcu el, atingîndu-i mîna pe gîtul sticlei, ai băut destul. Ei nu-i trebuia mult ca să intre în efervescență. Se cădea s-o domolească. Erau unii prin preajmă care ascultau. Un lucru al naibii de neplăcut, zise el, să stai la închisoare.

Ea își trase paharul înapoi și se uită la el, de parcă motorul creierului i s-ar fi oprit subit. Semăna foarte mult cu maică-sa, afară de cînd rîdea.

I-ar fi plăcut să-i vorbească despre mama ei. Dar era imposibil să discuți acolo. Prea mulți ascultau și toți fumau. Amestecat cu mirosul cărnii, fumul înnegura aerul. El se gîndea la trecut, cînd Sally exclamă :

— Ședea pe un scăunaș cu trei picioare și-i băga carnea pe gît !

Martin se trezi. Ea se gîndea la Rose, probabil.

— Poc c-o cărămidă ! rîse ea, agitînd furculița. „Desfă harta Europei", îi spuse omul acestui netrebnic. „Eu, unul, nu cred în forță !" Vru să înfigă furculița. Un sîmbure de prună sări din farfurie. Martin privi împrejur. Asculta lumea la ei. Se ridică de pe scaun.

— Mergem ? spuse. Dacă te-ai săturat !

Se sculă și ea și se uită după haină.

— Bine, să știi că mi-a făcut plăcere, spuse, luîndu-și haina. Mulțumesc, Martin, pentru dejun. A fost foarte bun.

El făcu semn chelnerului, care veni în mare grabă și întocmi nota de plată. Martin puse un *sovereign* [1] pe farfurie.

Sara începu să-și vîre brațele în mînecile hainei.

— Vrei să vin cu tine, o întrebă el, ajutîndu-i să se îmbrace, la Round Pond, la patru ?

— Da ! făcu ea, rotindu-se pe călcîie spre el. La ora patru, la Round Pond !

[1] Monedă de aur, în valoare de 1 liră sterlină (n. t.).

Porni spre ieşire, trecînd cu paşi cam nesiguri, observă el, pe lîngă bărbaţii din City, care continuau să mănînce.

Chelnerul veni cu restul şi Martin începu să-şi vîre banii în buzunar. Păstră o monedă pentru chelner. Dar cînd era gata să i-o întindă, îi atrase atenţia un oarecare neastîmpăr în purtarea lui Alfred. Trase iute colţul notei de plată : dedesubt era o monedă de doi şilingi. Obişnuitul tertip. Se enervă.

— Ce-i asta ? zise supărat.

— Nu ştiam c-a rămas acolo, Sir, bîigui chelnerul.

Martin simţi sîngele năvălindu-i în urechi. Era aidoma lui taică-său cînd se înfuria ; îi apăreau nişte pete albe deasupra tîmplelor. Băgă în buzunar moneda pe care voise să i-o dea chelnerului şi trecu pe lîngă el, ferindu-şi mîna ce fusese gata să i-o întindă. Omul se furişă înapoi, bombănind ceva nedesluşit.

— Hai să plecăm, spuse, zorind-o pe Sara la traversarea încăperii ticsite. Să ieşim de-aici.

O scoase repede în stradă. Îmbîcseala de fum, mirosul cald de carne al rotiseriei din City îi deveniseră deodată insuportabile.

— Nu suport să fiu escrocat ! spuse, punîndu-şi pălăria. Îmi pare rău, Sara, se scuză. Nu trebuia să te aduc aici. E o dugheană ticăloasă.

Trase în piept aer proaspăt. Zgomotele străzii, aspectul degajat, comercial al lucrurilor erau înviorătoare după încăperea încinsă, plină de aburi. Iată şi căruţele aşteptînd, înşirate de-a lungul străzii ; şi pachetele căzînd în ele de sus, din depozitele magazinelor. Ajunseră din nou în faţa catedralei St. Paul. El ridică ochii. Iată-l pe acelaşi bătrîn, tot hrănind vrăbiile. Iată catedrala. Ar fi vrut să poată avea din nou acea senzaţie a unor greutăţi schimbîndu-şi locul în corpul lui şi ajungînd la punctul de echilibru, dar curiosul fior al corespondenţei dintre propriu-i trup şi piatră nu mai veni. Nu simţea decît

mînie. Și Sara îl distrăgea. Era gata să traverseze drumul aglomerat. El întinse mîna s-o oprească.

— Ai grijă, spuse, Apoi traversară. Mergem pe jos ? întrebă.

Ea dădu din cap afirmativ.

Începură să meargă pe lîngă Fleet Street. Orice conversație era imposibilă. Trotuarul era atît de îngust, încît el trebuia cînd să urce, cînd să coboare pentru a rămîne lîngă dînsa. Tot se mai simțea în neplăcuta dispoziție de după mînie, dar mînia însăși se răcorea. Ce ar fi trebuit să facă ? gîndea, amintindu-și cum trecuse pe lîngă chelner fără să-i dea bacșiș. Nu lucrul ăsta, gîndi ; nu, nu asta. La urma urmei, sărmanul de el, trebuie să-și cîștige existența. Lui îi plăcea să fie generos ; îi plăcea să-i vadă pe oameni zîmbindu-i ; și doi șilingi nu însemnau nimic pentru dînsul. Dar, cum, la ce bun se mai frămînta, din moment ce faptul era consumat ? Prinse a-și fredona cîntecul, apoi se opri, amintindu-și că nu era singur.

— Ia uite colo, Sal, zise, apucîndu-i brațul. Ia uite colo ! Arătă către forma lăbărțată de la Temple Bar ; avea aceeași înfățișare ridicolă ca totdeauna, ceva între un șarpe și o pasăre de curte. Ia uită-te și la astea ! repetă, rîzînd.

Se opriră o clipă să privească mărunțele figuri aplatizate, cazate atît de incomod în frontonul Temple Barului ; regina Victoria, regele Edward. Apoi merseră înainte. Era cu neputință de vorbit, din cauza aglomerației. Bărbați cu peruci și toge traversau grăbit strada ; unii purtau genți roșii ; alții genți albastre.

— Curțile de justiție, spuse Martin, arătînd spre masa rece de piatră ornamentată. Părea foarte mohorîtă și funerară. ...Unde își petrece timpul Morris, spuse tare.

Încă se mai simțea prost că-și ieșise din fire adineauri. Dar senzația neplăcută începu să-i treacă. Îi rămăsese doar în gînd o mică cută de supărare.

— Crezi c-ar fi trebuit să fiu... începu, să fiu jurist, voia să zică ; dar şi : să fiu atît de nestăpînit încît să-mi ies din fire cu chelnerul ?

— C-ar fi trebuit să fii ? Ce-ar fi trebuit să fii ? întrebă dînsa, aplecîndu-se spre el.

În vuietul circulaţiei, nu prinsese înţelesul. Era imposibil de vorbit ; dar, oricît, senzaţia că se lăsase dus de mînie scădea. Reuşca să tocească acest ghimpe. Îl împunse din nou, cînd văzu o cerşetoare vînzînd violete. „Şi pe nenorocitul ăla, gîndi, a trebuit să-l lipsesc de ce i se cuvenea pentru că mă servise, fiindcă a încercat să mă păcălească." Îşi aţinti ochii asupra unei cutii poştale fixate de un stîlp. Apoi se uită la un tramvai. Curios, ce repede s-a obişnuit lumea cu tramvaiele fără cai. La început, păreau ridicole. Trecură pe lîngă femeia care vindea violete. Purta o pălărie îndesată peste obraz. El lăsă să cadă o monedă de şase pence pe tăviţa ei, ca să-şi răscumpere purtarea faţă de chelner. Clătină din cap. Nu voia violete, însemna asta ; şi, într-adevăr, erau fanate. Dar surprinse faţa femeii. N-avea nas ; faţa îi era cicatrizată în pete albe ; în loc de nări avea nişte margini roşii. Nu avea nas, îşi trăsese pălăria peste obraz, ca să ascundă acest fapt.

— Să traversăm, spuse el abrupt.

O luă de braţ şi o ajută să traverseze printre omnibuze. Trebuia să fi văzut şi ea uneori asemenea lucruri ; el le văzuse, adesea, dar a le vedea împreună era altceva. O zori către trotuarul de dincolo.

— Luăm un omnibuz, zise. Haide !

O prinse de cot, ca s-o determine să păşească mai vioi. Dar nu era cu putinţă ; un camion bloca drumul ; trecea lume. Se apropiau de Charing-Cross. Parcă te găseai în faţa stîlpilor unui pod, dar în loc de apă, se revărsau şuvoaie de bărbaţi şi femei. Trebuiră să se oprească. Băieţii vînzători de ziare ţineau placarde mari rezemate de picioare ; bărbaţi cumpărau ziare ; unii le luau cu mişcări

lente, alţii le înhăţau din mîinile băieţilor. Martin cumpără şi el unul şi-l păstră în mînă.

— Să aşteptăm aici. Are să vină omnibuzul. „O pălărie veche de paie, cu o panglică roşie împrejur", gîndea, deschizînd ziarul. Vedenia stăruia. Ridică ochii. Ceasul din gară merge totdeauna înainte, îl asigură pe un bărbat care zorea să prindă un tren. Totdeauna înainte, mai spuse, deschizînd ziarul.

Dar nu era nici un ceas. Căută ştirile din Irlanda. Omnibuz după omnibuz se oprea şi apoi se năpustea iar mai departe. Era greu să te concentrezi asupra ştirilor din Irlanda ; ridică ochii de pe ziar. Asta-i al nostru, spuse cînd veni omnibuzul aşteptat.

Se suiră pe platforma superioară şi se aşezară unul lîngă celălalt privind în jos spre conductor.

— Două pînă la Hayde Park Corner, spuse el, scoţînd o mînă de monede ; apoi se uită prin paginile ziarului ; dar era o ediţie de dimineaţă. Nu-i nimic în ziarul ăsta, zise, vîrîndu-l sub scaun. Şi acum... începu, umplîndu-şi pipa. Rulau lin la vale pe panta din Piccadilly... Unde obişnuia să şadă bătrînul taică-meu, se întrerupse brusc, fluturîndu-şi pipa către ferestrele cluburilor. ...Şi acum, aprinse un chibrit, şi acum, Sally, poţi să spui tot ce vrei. Nu ne ascultă nimeni. Spune ceva, adăugă, zvîrlind chibritul peste umăr, ceva foarte profund.

Se întoarse către dînsa. Ar fi vrut ca ea să vorbească. Lunecau la vale şi iar se avîntau în sus. Ar fi vrut ca ea să vorbească ; ori, dacă nu, trebuia să vorbească el. Şi ce putea să spună ? El îşi îngropase simţirea. Oarecare emoţie mai stăruia totuşi. Ar fi vrut ca ea s-o exprime ; dar ea tăcu. „Nu, gîndi el, muşcînd coada pipei. Eu n-am să spun asta. Dacă aş face-o, m-ar crede..."

Se uită la ea. Soarele ardea în vîlvătăi pe ferestrele spitalului „St. George". Ea le privea ca în extaz. Dar de ce în extaz ? se miră el, pe cînd omnibuzul oprea şi ei coborau.

Scena se schimbase oarecum față de dimineață. Orologiile din depărtare tocmai băteau ora 3. Erau mai multe automobile ; mai multe femei în rochii deschise de vară ; mai mulți bărbați în redingote și jobene cenușii. Începea procesiunea intrării pe porțile parcului. Toți aveau o înfățișare festivă. Pînă și micile ucenice de modiste purtînd cutii de carton păreau să ia parte la un ceremonial. Scaune verzi fuseseră trase la marginea aleilor. Le ocupau oameni care priveau în jurul lor de parcă s-ar fi aflat la un spectacol. Călăreți treceau în trap mărunt pînă la capătul aleii ; își struneau caii ; întorceau și o luau în trap mărunt spre celălalt capăt. Vîntul, suflînd din vest, mișca nori albi semănați cu grăunțe de aur, de-a curmezișul cerului. Ferestrele din Park Lane luceau cu reflexe albastre și aurii.

Martin coborî vioi.

— Haide, zise ; haide, haide ! Mergea înainte. „Sînt tînăr, gîndea, sînt în floarea vîrstei !“ Era în aer un iz de pămînt ; chiar în parc se simțea o vagă mireasmă de primăvară, de cîmp de țară. Ce mult îmi place, spuse tare.

Privi împrejur. Vorbise zadarnic. Sara rămăsese cu pas leneș înapoi, uite-o, acum își lega șiretul pantofului. Dar el se simți ca și cum, coborînd o scară, ar fi călcat în gol, în locul unei trepte.

— Ce nerod te simți cînd vorbești de unul singur, tare, spuse cînd Sara se apropie.

Ea arătă cu degetul :

— Păi uită-te, toți fac așa.

O femeie de vîrstă mijlocie venea spre dînșii. Vorbea singură. I se mișcau buzele ; făcea gesturi cu mîna.

— O fi de vină primăvara, zise el, cînd femeia trecuse de ei.

— Nu. Odată am fost aici iarna, spuse ea, și am văzut un negru care sta pe zăpadă și rîdea în gura mare.

— Pe zăpadă, făcu Martin. Un negru. Soarele scînteia viu pe iarbă ; treceau pe lîngă un strat plantat cu zambile multicolore, creţe şi lucioase. Să nu ne gîndim la zăpadă, spuse el. Să ne gîndim...

O tînără femeie plimba un cărucior de copil ; îi dădu deodată prin gînd : „Maggie".

— Spune-mi, e Maggie ? N-am mai văzut-o de cînd s-a născut copilul ei. Şi nu l-am cunoscut niciodată pe francez. Cum îi ziceţi ? René ?

— Renny, spuse ea.

Era încă sub influenţa vinului băut ; a adierilor vîntului ; a trecătorilor. Şi el se simţea tulburat, dar voia să pună capăt acestei stări.

— Da. Ce fel de om e René ăsta, Renny ?

Rosti numele întîi ca în franceză ; apoi cum îl rostise ea, ca în engleză. Voia s-o trezească. Îi luă braţul.

— Renny ! repetă Sara. Îşi zvîrli capul pe spate şi rîse. Să mă gîndesc, zise. Poartă o cravată roşie, cu buline albe. Şi are ochi de culoare închisă. Şi ia o portocală — să zicem că sîntem la masă — şi spune, uitîndu-se ţintă la mine : *„This orange, Sara"* [1]. Ea hîrîia rulînd „r"-urile. Se opri. Altul care vorbeşte singur, se întrerupse.

Un tînăr trecu pe lîngă ei într-o haină închisă pînă în gît, de parcă n-ar fi purtat cămaşă. Plimbîndu-se, bombănea. Se încruntă la ei cînd trecu.

— Dar Renny ? spuse Martin. Vorbeau despre Renny, îi aminti. Ia o portocală...

— ...şi îşi toarnă un pahar cu vin, reluă ea. „Ştiinţa este religia viitorului !" exclamă ridicîndu-şi braţul, de parcă ar fi ţinut un pahar cu vin.

— Vin ? se miră Martin. Ascultînd doar pe jumătate, el văzuse un serios profesor francez, un mic portret căruia acum trebuia să-i adauge în chip nepotrivit un pahar cu vin.

---

[1] „Această portocală, Sara" (engl.).

— Da, vin, repetă ea. Taică-său a fost negustor. Un om cu o barbă neagră ; negustor în Bordeaux. Şi într-o zi, continuă ea, cînd era băieţel şi se juca în grădină, a ciocănit cineva în fereastră, dinăuntru. „Nu fă atîta gălăgie. Du-te de te joacă mai încolo", i-a spus o femeie cu bonetă albă. Maică-sa murise... Şi el se temea să-i spună lui taică-său că e prea mare calul pe care i-l dăduse să-l călărească... Şi l-au trimis în Anglia...

Sara sări peste nişte gratii.

— Şi apoi ce s-a întîmplat ? întrebă Martin, venind după dînsa. S-au logodit ?

Sara tăcu. El aştepta să-i explice de ce se căsătoriseră Maggie şi Renny. Aşteptă, dar ea nu mai spuse nimic. Ei bine, s-a măritat cu el şi-s fericiţi, gîndi. O clipă fu gelos.

Parcul era plin de perechi care se plimbau. Totul părea proaspăt şi plin de dulceaţă. Aerul îi mîngîia lin pe obraji. Era încărcat de murmure ; de freamătul crengilor ; de rostogolitul roţilor ; de lătratul cîinilor ; şi la răstimpuri răsuna cîntecul mierlei.

Acum trecu pe lîngă dînşii o doamnă care şi ea vorbea de una singură. Cînd se uitară la dînsa, ea se întoarse şi fluieră, de parcă şi-ar fi chemat cîinele. Dar cîinele pe care-l fluierase era al altei persoane. Ţîşni în fugă în direcţia opusă. Doamna grăbi înainte, strîngînd din buze.

— Oamenilor nu le place să te uiţi la ei cînd vorbesc singuri, zise Sara.

Martin se trezi.

— Ne-am abătut de la drumul nostru, spuse.

Pluteau către ei voci de la o oarecare distanţă.

Porniseră într-o direcţie greşită. Erau aproape de locul, golit de iarbă, frecat de picioare, unde se întrunesc cei ce vorbesc publicului. Mitingurile erau în toi. Se adunaseră grupuri în jurul diferiţilor oratori. Suiţi pe estrade, uneori doar pe cîte-o ladă, vorbitorii căutau să convingă. Glasurile lor deveneau tot mai distincte, tot mai tari şi mai zgomotoase pe măsură ce se apropiau.

— Hai s-ascultăm, zise Martin.

Un ins subțiratic sta aplecat înainte, ținînd în mînă o tăbliță de ardezie. Îl auziră spunînd : „Doamnelor și domnilor". Se opriră în fața lui. „Uitați-vă bine la mine", spusę. Se uitară bine la el. „Nu vă temeți", zise, îndoind un deget. Voia să intre în grațiile publicului. Își întoarse tăblița pe cealaltă parte. „Am eu aerul de ovrei ?" întrebă. Apoi întoarse tăblița și privi iar în partea cealaltă. Și în timp ce ei o luau din loc, mergînd agale, îl auziră spunînd că maică-sa se născuse în Bermondsey, și taică-său în insula... Vocea se stinse.

— Ce-o fi cu tipul ăsta ? se miră Martin. Privea spre un bărbat voluminos care izbea în bara platformei sale.

— Concetățeni ! striga.

Se opriră.

Ceata de gură-cască, băieți-comisionari și dădace la copii, se zgîiau toți la el, cu gurile deschise și ochii ațintiți în gol. Mîna lui se înșurubă în aer, cu un superb gest de dispreț, pe deasupra șirului de automobile care treceau. Îi ieșise cămașa de sub jiletcă.

— Justiție și libertate, făcu Martin, repetîndu-i vorbele, în timp ce pumnul omului izbea în bară.

Așteptară. Apoi auziră iar totul de la capăt.

— Dar e un orator bunicel, zise Martin, întorcîndu-se să plece. Glasul pierea. Și acum să vedem ce spune doamna aceea bătrînă.

Merseră agale înainte.

Publicul bătrînei doamne era extrem de redus. Glasul ei abia se auzea. Ținea în mînă o cărticică și spunea ceva despre vrăbii. Dar glasul i se topea ca o lumînărică, de rămînea doar un firicel de melopee firavă. Un cor de băieței o îngîna în batjocură.

Ascultară un moment. Apoi Martin se întoarse iar să plece.

— Hai să mergem, Sall, spuse, punîndu-i mîna pe umăr.

Glasurile se auzeau tot mai stins. Curînd nu se mai auziră deloc. Ei hoinăreau înainte, tăind panta lină ce urca și cobora ca o fîșie lată de postav verde, dungată cu cărări drepte, cafenii. Cîini mari albi zburdau ; printre copaci luceau apele lacului Serpentine, punctate cu bărci mici, ici și colo.

Urbanitatea parcului, luciul apei, linia avîntată, curbele și compoziția scenei, parcă desenate de careva, îi dădeau lui Martin o senzație plăcută.

— Justiție și libertate, spuse jumătate pentru sine, cînd, ajunși la marginea apei, stătură un moment să privească pescărușii tăind în aer cu aripile figuri albe, ascuțit conturate. Ai fost de acord cu el ? o întrebă, luîndu-i mîna ca s-o trezească, pentru că ea mișca din buze, vorbind cu ea însăși. Omul ăla gras, explică el, care își arunca brațul înainte.

Ea tresări.

— Oi, oi, oi ! exclamă, imitînd accentul *cockney* [1] al oratorului.

„Da, gîndea Martin, pe cînd mergeau înainte. «Oi, oi, oi — oi, oi, oi...» Mereu auzi asta. N-ar fi multă justiție ori libertate pentru oameni ca el dacă lucrurile ar merge după placul lui, și nici frumusețe. Și biata bătrînă la care n-ascultă nimeni ? adăugă. Cea care vorbește despre vrăbii ?...“

Încă îl mai vedea în minte pe bărbatul subțiratic îndoindu-și persuasiv degetul ; și pe bărbatul acela gras zvîrlindu-și brațele înainte, încît i se vedeau bretelele ; și pe mărunțica doamnă bătrînă care încerca să-și facă auzit glasul pe deasupra miorlăielilor și fluierăturilor. Era un amestec de comedie și de tragedie în toată această scenă.

Dar ajunseseră la poarta dinspre grădinile Kensington. Un șir lung de automobile și trăsuri stătea tras lîngă trotuar. Umbrele de soare dungate erau deschise pe deasupra măsuțelor rotunde la care unii ședeau de pe acum aștep-

[1] Dialect londonez, vorbire a londonezilor fără educație (n. t.).

tînd să li se servească ceaiul. Chelneriţe cu tăvi zoreau intrînd şi ieşind ; începuse sezonul. Scena era foarte veselă.

O doamnă îmbrăcată la modă, cu o pană purpurie ce-i cădea într-o parte, şedea la o masă, sugînd cu înghiţituri mici dintr-o îngheţată. Soarele împestriţa masa şi-i dădea un curios aer de transparenţă ; părea prinsă într-o placă de lumină, alcătuită din mici romburi de culori plutitoare.

Lui Martin i se păru că o cunoaşte pe-acea doamnă ; îşi scoase pălăria într-un vag gest de salut. Dar ea continua să-şi sugă cu înghiţituri mici îngheţata. Nu, gîndi el, se înşelase. Şi se opri o clipă să-şi aprindă pipa... „Ce-ar fi lumea, îşi spuse — tot se mai gîndea la bărbatul cel gras care-şi clătina violent braţul — ce-ar fi lumea fără *Eu* în ea ?“ Aprinse chibritul. Se uita la flacăra ce devenise aproape invizibilă în soare. Stătu un moment locului, trăgînd din pipă. Sara o luase înainte. Şi ea era cuprinsă în reţeaua de lumină plutitoare dintre frunze. O inocenţă primară părea să stăruie asupra întregului tablou. Păsările ciripeau dulce, la răstimpuri, printre ramuri ; vuietul Londrei cuprindea spaţiul deschis într-un cerc de sunet distant, dar atotcuprinzător. Florile de castan albe şi roze se înălţau şi se plecau după cum vîntul clătina crengile. Soarele, împestriţînd frunzele, dădea tuturor lucrurilor o curioasă înfăţişare de nesubstanţialitate, parcă ar fi fost fărîmate în puncte distincte de lumină. El însuşi părea să plutească împrăştiat. Pentru o clipă cugetul îi fu vid. Apoi se trezi, aruncă chibritul şi o ajunse din urmă pe Sally.

— Haide ! zise. Haide... La Round Pond, la ora patru !

Merseră înainte, braţ la braţ, în tăcere, spre capătul aleii lungi, cu palatul şi cu biserica-fantomă în fundalul privelişti. Dimensiunile corpului omenesc păreau să se fi redus. În loc de oameni adulţi, majoritatea erau acum copiii. Apăruseră o mulţime de cîini de toate soiurile. Aerul era plin de lătrături şi de subite ţipete stridente. Pe alei, stoluri de tinere dădace împingeau cărucioare, în care dormeau profund copilaşi, părînd imagini din ceară delicat co-

lorată ; pleoapele lor absolut netede le acopereau atît de exact ochii, încît păreau sigilaţi. El îşi coborî privirea asupra lor ; îi plăceau copiii. Aşa arăta Sally, cînd o văzuse întîia oară, dormind în cărucior, în holul din Brown Street

El se opri în loc. Ajunseseră la lac.

— Unde-i Maggie ? întrebă. Acolo ? Aceea e ? Arătă spre o tînără care ridica din cărucior un copilaş, sub un copac.

— Unde ? făcu Sara. Se uita în partea opusă.

El arătă cu degetul.

— Colo, sub copacul acela.

— Da, spuse ea, aceea e Maggie.

Se duseră într-acolo.

— Dar e ea ? mai întrebă o dată Martin.

Dintr-odată, îl cuprinse îndoiala, pentru că tînăra femeie avea acea atitudine lipsită de conştiinţă de sine a unei persoane care nu-şi dă seama că e privită. Asta o făcea să pară alta. Cu o mînă ţinea copilul ; cu cealaltă aranja pernele în cărucior. Şi ea era presărată cu romburi de lumină plutitoare.

— Da, făcu el, observînd ceva familiar în gesturile ei, e Maggie.

Ea se întoarse şi îi văzu. Ridică mîna ca pentru a-i avertiza să se apropie încet. Duse un deget la buze. Se apropiară tăcuţi. Cînd ajunseră la dînsa, sunetul îndepărtat al unui orologiu fu adus de vînt. Una, două, trei, patru, bătu... Apoi tăcu.

— Ne-am întîlnit la Saint Paul, spuse Martin în şoaptă. Aduse tîrîş două scaune şi se aşeză.

Cîtva timp şezură în tăcere. Copilul dormea. Apoi Maggie se aplecă peste cărucior şi se uită la el.

— Nu trebuie să vorbiţi în şoaptă, spuse cu glas normal. Doarme.

— Ne-am întîlnit la Saint Paul, repetă Martin cu glasul lui obişnuit. Fusesem la agentul meu de bursă. Îşi scoase

pălăria și o așează pe iarbă. Și cînd am ieșit, reluă, uite-o pe Sally.

O privi. Ea nu-i spusese defel, își aminti, la ce se gîndea cînd sta, mișcînd din buze, pe treptele de la Saint Paul.

Acum Sally căsca. În loc să ia micul scaun verde și tare pe care-l trăsese Martin pentru ea, se trîntise în iarbă. Se îndoise ca o lăcustă, cu spatele proptit de copac. Cartea de rugăciuni, cu paginile ei tivite cu roșu și aur, zăcea pe jos, acoperită cu fire de iarbă tremurătoare. Ea căsca ; se întindea. Era pe jumătate adormită.

El își trase scaunul lîngă acela al lui Maggie și privi scena din fața lui. Era admirabil compusă. Colo, figura albă a reginei Victoria, proiectată pe un dîmb verde ; îndărătul ei, cărămida roșie a vechiului palat ; biserica-fantomă înălțîndu-și turla ascuțită ; și Round Pond alcătuind un mic iaz albastru. Se desfășura o cursă de yachting. Bărcile se aplecau într-o parte, încît pînzele atingeau apa. Sufla o adiere plăcută.

— Și despre ce ați vorbit ? întrebă Maggie.

Martin nu-și putea aminti.

— Era amețită, zise, arătînd spre Sara ; am băut puțin vin la dejun. Și acum are să doarmă. Și el era somnoros. Simțea pentru prima oară soarele aproape arzîndu-i capul. Apoi răspunse la întrebarea ei. Despre cîte în lună și-n soare, zise : politică, religie, morală. Căscă. Țipau niște pescărușii, înălțîndu-se și coborînd pe deasupra capului unei doamne care îi hrănea. Maggie îi urmărea. El o privi. Nu te-am mai văzut, zise, de cînd s-a născut copilul. „A schimbat-o faptul că are un copil, gîndi. E mai plăcută ca înainte."

Ea însă urmărea pescărușii ; doamna care îi hrănea le aruncase o mînă de fărîme de pește. Păsările se avîntau dînd mereu ocol capului ei.

— Îți face plăcere că ai un copil ? o întrebă.

— Da, răspunse ea după un mic efort. Dar e și ceva care te leagă.

— Dar e plăcut să ai legături, nu ? zise el. Îi erau dragi copiii. Se uită la bebeluşul care dormea cu ochii pecetluiţi şi cu degetul mare în gură.

— Tu ai vrea să ai ? întrebă dînsa.

— Tocmai asta mă întrebam, zise el. Înainte... Aici Sara scoase un hîrîit din gîtlej ; el îşi scăzu glasul şi continuă în şoaptă : Înainte s-o întîlnesc pe ea la St. Paul, zise.

Rămaseră tăcuţi. Copilul dormea ; Sara dormea ; prezenţa celor doi cufundaţi în somn părea să-i cuprindă într-un cerc de intimitate. Două dintre bărcile de curse se apropiau una de alta, de parcă ar fi fost pe cale să se ciocnească ; însă una luneca pe lîngă cealaltă, luîndu-i-o înainte. Martin le urmărea. Viaţa îşi reluase proporţiile obişnuite. Toate cele, o dată mai mult, erau iarăşi la locurile lor. Bărcile cu pînze pluteau pe apă ; oamenii se plimbau ; băieţaşii tropăiau stropind pe marginea lacului în căutare de peştişori ; apele lacului vibrau în albastru-strălucitor. Totul era plin de freamătul, de vigoarea, de rodnicia primăverii.

Dîntr-odată, el spuse tare :

— Răul e dorinţa de posesiune.

Maggie se uită la el. Se referea la ea, la ea şi la copil ? Nu. Tonul glasului lui îi spunea că nu la ea se gîndise.

— La ce te referi ? întrebă.

— La femeia cu care sînt în legătură, zise el. Dragostea ar trebui să înceteze de ambele părţi odată, nu crezi ? Vorbea fără nici o intonaţie deosebită, aşa încît să nu-i trezească pe cei care dormeau alături. Dar nu este aşa. Asta-i diabolic, adăugă cu acelaşi glas scăzut.

— Plictisit, hm ? murmură ea.

— De moarte, zise el. Plictisit de moarte. Se aplecă şi dezgropă o pietricică din iarbă.

— Şi gelos ? murmură ea, cu glas foarte încet şi blînd.

— Oribil, şopti el. Era adevărat, acum că pomenea de asta.

Aici se trezi pe jumătate copilul și întinse o mînă. Maggie legănă căruciorul. Sara se mișcă. Intimitatea lor era primejduită. Avea să fie distrusă, din clipă în clipă, știa ; și simțea nevoia să vorbească.

Aruncă o privire celor care dormeau. Ochii copilului erau închiși, ai Sarei de asemenea. Se părea că încă mai erau învăluiți de un cerc de singurătate. Vorbind cu glas scăzut, fără intonație, îi spuse povestea lui ; povestea doamnei ; cum ea voia să-l păstreze, iar el voia să fie liber. Era o poveste obișnuită, dar penibilă, încurcată. Spunînd-o, totuși, îi scosese ghimpele. Șezură în tăcere, privind înaintea lor.

O altă cursă începea ; niște bărbați ghemuiți la marginea lacului, fiecare cu bastonul pe o barcă de jucărie. Era o scenă fermecătoare, veselă, nevinovată și puțin ridicolă. Se dădu semnalul, bărcile porniră.

Oare și el, gîndi Martin, uitîndu-se la copilul care dormea, va trece prin asta ? Se gîndea la el însuși, la gelozia lui.

— Taică-meu, spuse subit, dar cu glas domol, avea și el o iubită... care îi zicea Boghy.

Și-i povesti istoria doamnei care ținea o pensiune la Putney, o cucoană foarte respectabilă, acum corpolentă, care-i ceruse ajutorul ca să-și repare acoperișul.

Maggie rîse, dar încet, ca să nu-i trezească pe cei ce dormeau alături. Amîndoi — și Sara și copilul — dormeau profund.

— Tatăl meu a fost îndrăgostit de mama ta ? întrebă Martin.

Maggie privea pescărușii, tăind cu aripile figuri în depărtarea albastră. Întrebarea lui părea să se cufunde prin ceea ce o privea, apoi, deodată, o ajunse.

— Nu cumva sîntem frate și soră ? întrebă și izbucni în rîs.

Copilul deschise ochii și-și desfăcu petalele degetelor.

— L-am trezit, zise Maggie.

Începu să plîngă. Maggie trebui să-l potolească. Cercul intimităţii lor se rupsese.

Copilul plîngea ; şi orologiile începură să bată. Sunetul venea plutind uşor către ei, adus de vînt. Una, două, trei, patru, cinci...

— E timpul să mergem, zise Maggie, cînd ultima bătaie se stinse.

Aşeză copilul înapoi pe pernă şi se întoarse. Sara tot mai dormea. Sta mototol cu spatele la copac. Martin se aplecă şi aruncă spre ea o crenguţă. Sara deschise ochii şi-i închise iar.

— Nu, nu ! protestă, întinzîndu-şi braţele deasupra capului.

— E timpul, spuse Maggie.

Sara se trase în sus.

— Da, e timpul ? suspină. Ce curios !... murmură. Se trase mai sus şi-şi frecă ochii. Martin ! exclamă. Se uită la el cum sta aplecat asupra-i, în costumul albastru şi cu bastonul în mînă. Îl privea, ca şi cînd abia acum l-ar fi readus în cîmpul ei vizual. Martin ! zise iar.

— Da, Martin ! răspunse el. Ai auzit ce-am vorbit noi doi ? o întrebă.

— Doar glasuri, căscă ea, clătinînd din cap. Doar glasuri.

El tăcu o clipă, privind către dînsa.

— Ei, eu am plecat, zise, luîndu-şi pălăria, mă duc să cinez la o verişoară din Grosvenor Square, adăugă. Se întoarse şi le lăsă.

După ce parcurse o mică bucată de drum, privi înapoi spre ele. Tot mai şedeau lîngă cărucior, sub copaci. Porni înainte. Apoi privi din nou înapoi. Cobora o pantă şi copacii din urmă-i rămîneau ascunşi. O doamnă foarte grasă era trasă de-a lungul aleii de un căţeluş în lesă. Nu le mai vedea pe Maggie şi Sally.

Soarele asfinţea, pe cînd trecea cu o birjă prin parc, o oră, două mai tîrziu. I se părea că uitase ceva, dar ce

anume nu știa. O scenă se suprapunea alteia, și una o anula pe cealaltă. Acum trecea podul peste Serpentine. Apa luneca încinsă în lumina asfințitului ; stîlpi încovoiați de felinare arzînde se așterneau pe oglinda lacului, și colo, în capăt, podul cel alb încheia tabloul.

Trăsura intră în umbra copacilor și se alătură lungului șir de trăsuri care se îndreptau șuvoi către Marble Arch. Oameni în costume de seară se duceau fie la spectacole, fie la reuniuni de prieteni, sau la petreceri, unde erau invitați. Lumina devenea tot mai galbenă. Drumul era bătut în argint metalic. Totul avea un aer festiv.

„Dar o să întîrzii", gîndi Martin, căci trăsura rămăsese blocată lîngă Marble Arch. Se uită la ceas — era exact 8 și jumătate. „Opt și jumătate înseamnă însă nouă fără un sfert, își zise, cînd trăsura o porni. Într-adevăr, cotind în scuar, văzu un automobil la ușă, din care cobora un bărbat. Așa c-am sosit tocmai la timp", gîndi și plăti birjarului.

Ușa se deschise aproape înainte ca el să fi atins soneria, de parcă ar fi călcat pe un arc. Doi lachei înaintară să-i ia lucrurile, de îndată ce intră în holul pavat în negru și alb. Urcă în urma celuilalt bărbat impunătoarea scară de marmură albă, frumos arcuită. Pe pereți se înșirau tablouri mari, întunecate, iar în capul scării, înaintea intrării, atîrna un tablou în galben și albastru, cu palate venețiene și palide canale verzi.

Canaletto ori școala lui ? gîndi Martin, oprindu-se spre a-l lăsa pe celălalt să treacă înaintea sa. Apoi către lacheu, își spuse numele.

— Căpitanul Pargiter ! strigă acesta puternic.

Și iat-o pe Kitty stînd în ușă.

Ceremonioasă, îmbrăcată la modă ; și cu puțin roșu pe buze. Ea îi întinse mîna, dar el se dădu la o parte și înaintă, căci soseau alți oaspeți.

Un salon ? își zise, pentru că încăperea, cu candelabrele, panelurile ei galbene, cu sofale și fotolii împrăștiate ici și colo, avea aerul unei grandioase săli de așteptare. Sosiseră deja vreo șapte, opt persoane.

„N-o să meargă de data asta", își spunea, flecărind cu stăpînul casei, care venea de la cursele de cai. Îi strălucea fața de parcă în clipa aceea și-ar fi scos-o din lumina crudă a soarelui. Aproape că te așteptai să vezi un binoclu atîrnat de gîtul lui, după cum i se vedea un semn roșu pe frunte, unde-i stătuse pălăria. „Nu, n-are să meargă", gîndea Martin, pe cînd vorbea despre cai.

Auzea un vînzător de ziare strigînd în stradă și sunet de claxoane. Păstra limpede simțul identității diferitelor obiecte și al deosebirilor dintre ele. Cînd te simți bine la o petrecere, toate sunetele, toate lucrurile se contopesc.

Se uită la o doamnă bătrînă, cu o față în formă de bolovan și de culoarea pietrei, care ședea încastrată pe o canapea. Își aruncă privirea înspre portretul lui Kitty executat de un pictor la modă, în timp ce se schimba de pe un picior pe celălalt, flecărind cu omul cărunt, cu ochi de buldog și maniere alese, pe care Kitty îl luase de bărbat în locul lui Edward. Apoi apăru ea și-l recomandă unei fete îmbrăcată toată în alb, care sta singură, cu mîna pe spătarul unui fotoliu.

— Domnișoara Ann Hillier, spuse. Vărul meu, căpitanul Pargiter.

Rămase o clipă lîngă dînșii, ca pentru a le facilita cunoștința. Dar era tot timpul cam rigidă ; nu făcea decît să-și miște evantaiul în sus și-n jos.

— Ai fost la curse, Kitty ? întrebă Martin, fiindcă știa că detesta cursele și lui totdeauna îi plăcea s-o necăjească puțin.

— Eu ? Nu, eu nu mă duc la curse, răspunse ea scurt.

Se îndepărtă pentru că intrase altcineva — un bărbat cu fireturi de aur și cu o stea în piept.

„M-aș fi simțit mai bine acasă, gîndi Martin, cu cartea pe care-o citesc."

— Dumneavoastră ați fost la curse ? spuse cu glas tare fetei pe care urma s-o conducă jos la dineu.

Ea scutură din cap. Avea brațe albe ; rochia albă ; și un colier de perle. „Pur virginală, remarcă el... și numai cu o oră în urmă zăceam tolănit gol pușcă în baia mea din Ebury Street", gîndi.

— Am privit la jocul de polo, spuse ea.

El se uită în jos și, văzîndu-și pantofii, băgă de seamă că pielea avea crețuri ; erau uzați. Avusese de gînd să-și cumpere alții noi, dar uitase. Asta era ceea ce uitase, gîndi, revăzîndu-se în trăsură, pe cînd traversa podul peste Serpentine.

Dar acum mergeau la masă. Îi dete brațul tinerei fete. Pe cînd coborau scările și el privea toaletele doamnelor din fața lor trenînd din treaptă în treaptă, gîndea : „Despre ce naiba o să-i vorbesc ?"

Tranversară lespezile alb-negre și intrară în sufragerie. Era armonios înconjurată de draperii ; tablouri, cu bare de lumină ascunsă dedesubtul lor, își iradiau prezența, și masa cu porțelanurile și argintăria ei strălucea, dar nici o lumină nu cădea direct pe fețele mesenilor.

„Dacă n-are să meargă, gîndi, privind portretul unui nobil cu o manta stacojie și o decorație în formă de stea pe piept, care atîrna luminos în fața lui, nu mai vin niciodată la așa ceva."

Apoi se sili să-i vorbească virginalei fete care-i ședea alături. Dar trebuia să înlăture aproape tot ce-i venea în minte — era atît de tînără.

— Mi-am propus trei subiecte despre care am putea vorbi, își dădu drumul, fără a se mai gîndi cum avea să-și termine fraza. Curse, baletele rusești, Irlanda. Care din ele vă interesează ? Își desfăcu șervetul.

— Vă rog, zise ea, aplecîndu-se ușor către dînsul, mai spuneți odată.

El rîse. Avea un fel încîntător de a-şi înclina capul pe-o parte şi de a se apleca spre el.

— Să nu vorbim de nici unul din ele, zise. Hai să vorbim de ceva interesant. Vă place să mergeţi la reuniuni mondene ? o întrebă.

Ea tocmai îşi muia lingura în supă. Ridică privirea spre el, cu ochi ce păreau pietre strălucitoare sub un văl de apă.

„Sînt ca nişte stropi de sticlă sub apă", gîndi el. Era extraordinar de frumuşică.

— Dar n-am fost decît de trei ori în viaţa mea ! spuse. Şi rîse puţin, încîntător.

— Nu mai spuneţi ! exclamă el. Deci, asta e a treia oară, ori e a patra ?

Ascultă zgomotele străzii. Auzea doar claxoane de maşini ; dar se îndepărtaseră mult ; sunau doar ca un huruit continuu de roţi. Începea să se simtă bine. Îşi întinse paharul. I-ar fi plăcut ca ea să-şi spună — cînd va merge la culcare în seara aceea — gîndi el pe cînd i se umplea paharul : „Ce om încîntător am avut drept vecin !"

— Asta e, de fapt, a treia reuniune la care iau parte, zise ea, accentuînd vorbele *de fapt* într-un fel care i se păru lui niţeluş patetic.

Acum trei luni, fata trebuie să fi fost încă în odaia copiilor, mîncînd pîine cu unt.

— Iar eu mă gîndeam azi, în timp ce mă rădeam, zise ei, că n-o să mă mai duc niciodată la o petrecere.

Era adevărat. Văzuse un gol în dulapul cu cărţi. „Cine mi-a luat *Viaţa lui Wren ?*" [1] gîndise, rămînînd cu briciul în aer ; şi i se făcuse dor să citească, singur. Dar acum... Ce fărîmă din vasta lui experienţă putea el să rupă, spre a i-o dărui acestei fete ?

— Locuiţi la Londra ? întrebă ea.

— În Ebury Street, îi răspunse.

[1] *Christopher Wren* (1632—1723), mare arhitect englez (n. t.).

Dînsa cunoştea Ebury Street, pentru că era în drum spre Gara Victoria ; mergea des la Gara Victoria, pentru că avea o casă în Sussex.

— Şi acum spuneţi-mi, zise el, simţind că se spărsese gheaţa între ei, cînd fata întoarse capul ca să răspundă la o observaţie a bărbatului care şedea de partea cealaltă.

Fu vexat. Toată construcţia pe care şi-o alcătuise — ca pe un joc cu beţişoare uşurele de os — se prăbuşise. Ann vorbea cu celălalt de parcă l-ar fi cunoscut de cînd era pe lume ; iar omul acela, foarte tînăr, avea o coamă de păr care arăta de parcă ar fi fost pieptănată cu grebla. Martin şedea şi tăcea. Se uita la portretul cel mare din faţa lui. Sub tablou sta un lacheu ; un şir de carafe întuneca faldurile mantalei ce se revărsa la picioarele personajului. Ăsta e al treilea conte, ori al patrulea ? se întreba. Cunoştea destul de bine veacul al optsprezecelea ; al patrulea conte era cel care făcuse marele mariaj. „Dar, la urma urmei, gîndi, privind-o pe Kitty în capul mesei, Righyi sînt o familie mai bună decît dînşii. Îşi puse frîu. Eu mă gîndesc la «familii mai bune» numai cînd cinez într-un loc ca ăsta", gîndi. Se uită la celălalt tablou ; o doamnă în verde marin ; faimosul Gainsborough. Tocmai atunci, Lady Margaret, femeia din stînga lui, se întoarse spre el.

— Sînt sigură că veţi fi de acord cu mine, căpitane Pargiter, zise — el băgă de seamă că ea îşi aruncase ochii pe numele de pe cartonaşul din faţa lui, înainte de a-l rosti, deşi se întîlniseră de multe ori mai înainte — că a fost ceva diabolic ceea ce s-a făcut !

Vorbea atît de ameninţător, încît furculiţa pe care o ţinea cu dinţii în sus părea o armă pe care era gata s-o înfigă în el. Se lansă şi dînsul în conversaţia de-alături. Era, firește, despre politică, despre Irlanda.

— Spuneţi-mi, care e opinia dumneavoastră ? întrebă doamna cu furculiţa în cumpănă.

O clipă avu iluzia că se afla şi el înăuntrul scenei. Zidul despărţitor căzuse ; luminile erau aprinse ; şi se

găsea şi dînsul înăuntrul scenei. Era o iluzie, firește; ei nu făceau decît să-i zvîrle fărîme din proviziile lor; dar atît cît dură, fu o senzaţie plăcută. Asculta. Acum vehementa doamnă se adresa unui distins bărbat în vîrstă, din capătul mesei. Martin îl urmări. Pe cînd dînsa perora, el lăsase să-i cadă peste obraz o mască de infinită înţeleaptă toleranţă. Aranja trei coji de pîine lîngă farfuria lui, de parcă ar fi jucat un tainic mic joc de profundă semnificaţie. „Aşă", părea să spună, „aşa", ca şi cum ceea ce ţinea în mîini ar fi fost fragmente de destine omeneşti şi nu crustă de pîine. Masca putea ascunde orice, sau nimic? Oricum, era o mască de mare distincţie. Dar acum Lady Margaret îl ameninţă şi pe dînsul cu furculiţa; iar el ridică din sprîncene şi puse una din cojile de pîine deoparte, înainte de-a vorbi. Martin se aplecă în faţa ca să asculte.

— Cînd eram eu în Irlanda... începu el, în 1880...

Vorbea foarte simplu; le dăruia nişte amintiri; îşi spunea povestea într-un chip desăvîrşit; ea îşi păstra înţelesul, fără să se piardă măcar un strop. Iar el jucase un rol important.

Martin asculta atent. Da, era fascinant. „Iată-ne, gîndi, noi, ăştia de aici, mergem înainte, mergem mereu înainte." Se apleca în direcţia povestitorului, încercînd să nu piardă un cuvînt. Dar deveni conştient de o întrerupere. Ann se întorşese către dînsul.

— Vă rog, spuneţi-mi, îl întrebă, cine e domnul acela?

Îşi plecă iar spre dreapta capul. Fata asta avea impresia, pare-se, că dînsul trebuie să cunoască pe toată lumea. Fu măgulit. Se uita în lungul mesei. Cine era? Cineva pe care-l mai întîlnise, cineva care, ghici el, nu prea era în apele lui.

— Îl cunosc, zise. Îl cunosc.

Avea o faţă cam albă; grasă; tot vorbea înainte, cu mare debit. Iar tînăra doamnă, căreia îi vorbea, spunea:

„Înţeleg, înţeleg", clătinînd uşor din cap. Dar pe faţa ei era o uşoară crispare.

„N-ar fi nevoie să te osteneşti atîta, omule, se simţea Martin înclinat să-i spună. Ea nu înţelegea o vorbă din ce-i spui."

— Nu nimeresc numele feţei ăsteia, zise cu glas tare. Dar l-am mai întîlnit — ia să mă gîndesc — unde ? La Oxford sau la Cambridge ?

O uşoară expresie amuzată apăru în ochii lui Ann. Sesizase deosebirea. Îi punea alături pe cei doi. Nu erau din lumea ei, nu.

— I-aţi văzut pe balerinii ruşi ? întrebă.

Dînsa îi văzuse împreună cu prietenul ei, se părea.

„Şi care e lumea ta ?" gîndea Martin, pe cînd ea îşi debita uşurica ei provizie de adjective : „divin", „uluitor", „minunat", şi aşa mai departe. „Este «lumea cea mare», nu-i aşa ?" reflecta. Privi şirul de feţe de-a lungul mesei. Oricum, nici o altă lume nu are vreo şansă în faţa ăsteia. Şi e, dealtminteri, o lume bună, adăugă ; vastă ; generoasă ; ospitalieră. Şi cu o înfăţişare plăcută. Privi chip după chip. Dineul era pe terminate. Arătau toţi de parcă ar fi fost lustruiţi cu o piele de căprioară, ca pietrele preţioase. Totuşi, raza minţii lui pătrunse fiece atom al pietrei ; şi piatra era tăiată cu precizie ; nici un punct tulbure ; o fermitate nealterată.

În acel moment, mîna albă înmănuşată a unui valet care lua platourile de pe o masă răsturnă un pahar cu vin. O dîră roşie apăru pe rochia doamnei aşezate în acel loc. Dar pe faţa ei nu tresări nici o fibră ; continua să vorbească. Apoi întinse nonşalant peste pată şervetul curat ce-i fusese adus.

„Asta-i ceea ce-mi place, gîndi Martin. Asta admir. Acum poate şi să-şi şteargă nasul cu degetele, ca o precupeaţă, dacă are chef", gîndi el.

Dar Ann vorbea.

— Şi cînd face saltul acela... exclamă, ridicînd mîna în aer cu un gest drăgălaş, apoi se lasă iar la pămînt ! Îşi lăsă mîna să-i cadă în poală. E miraculos !

Martin fu de acord. Prinsese accentul corect, gîndi ; îl preluase de la tînărul a cărui coamă de păr arăta ca pieptănată cu grebla.

— Ds. Nijinsky e miraculos, încuviinţă. Miraculos, repeta.

— Şi mătuşa mea m-a invitat ca să-l cunosc, la o recepţie, spuse Ann.

— Mătuşa dumitale ? întrebă el.

Ea rosti un nume bine cunoscut.

— A, da, e mătuşa dumitale ? făcu el. O situase. Aşadar, *asta* era lumea ei. Voia s-o întrebe — pentru că o găsea fermecătoare în tinereţea, în simplitatea ei — dar era prea tîrziu.

Ann se ridica.

— Sper... începu el.

Ea îşi aplecă spre el capul de parcă ar fi dorit să rămînă, să-i prindă ultimul cuvînt ; dar nu putea, de vreme ce Lady Lasswade se ridicase ; era momentul ca ea să plece.

Lady Lasswade se ridicase ; se ridicară toţi. Toate rochiile cenuşii, roze, azurii ca marea se lungiră ; şi, pentru o clipă, femeile înalte stînd în jurul mesei arătară ca faimosul Gainsborough ce atîrna pe perete. Masa, cu şervete şi pahare cu vin împrăştiate pe ea, avea un aer de epavă cînd o părăsiră. O clipă, doamnele se îngrămădiră la uşă ; apoi bătrîna cea mărunţică în negru trecu şontîc înaintea lor, cu o remarcabilă demnitate ; şi Kitty, venind cea din urmă, îşi petrecu braţul pe după umărul lui Ann şi o conduse afară. Uşa se închise în urma doamnelor.

Kitty tăcu un moment.

— Sper că ţi-a plăcut bătrînul meu văr, îi spuse lui Ann cînd urcară scările împreună. Trecînd pe lîngă o oglindă, duse mîna la rochie şi netezi o cută.

— L-am găsit încîntător ! exclamă Ann. Şi ce arbust drăguţ ! Vorbea despre Martin şi despre arbust exact acelaşi ton.

Se opriră o clipă să privească arbustul acoperit cu flori trandafirii care sta lîngă uşă, într-un ciubăr de porţelan. Parte din flori erau invoalte ; altele abia se deschideau. Pe cînd îl priveau, căzu o petală.

— E o cruzime să-l ţii aici, spuse Kitty, în aerul ăsta încins.

Intrară. Cît stătuseră la masă, servitorii deschiseseră uşile pliante şi aprinseseră lumini într-o cameră alăturată, încît era ca şi cum intrau într-o cameră nouă, proaspăt pregătită pentru dînşii. Un foc mare ardea cu vîlvătăi între două suporturi falnice de fier ; părea însă mai curînd a cordial şi decorativ decît să emane căldură. Două, trei doamne stăteau în faţa căminului, desfăcîndu-şi şi strîngîndu-şi degetele, în timp ce le întindeau spre flăcări ; dar se întoarseră să-i facă loc amfitrioanei.

— Ce mult îmi place portretul ăsta al tău, Kitty ! spuse doamna Aislabie, ridicînd ochii către portretul Ladyei Lasswade ca femeie tînără.

Părul ei era foarte roşu pe atunci ; ţinea şăgalnic în mîini un coş cu trandafiri. Arăta plină de temperament, dar tandră, ivindu-se dintr-un nor de muselină albă.

Kitty aruncă o privire tabloului şi se depărtă de el.

— Niciodată nu-ţi place propriul tău portret, remarcă.

— Dar îţi seamănă leit ! exclamă altă doamnă.

— Acum nu, zise Kitty, respingînd complimentul cu un rîs cam stîngaci.

După dineu, femeile îşi fac totdeauna una alteia complimente cu privire la toaletele şi la înfăţişarea lor, gîndi ea. Nu-i plăcea să rămînă singură cu femeile după di-

neu ; devenea timidă. Rămînea acolo, dreaptă, printre ele, în timp ce lacheii umblau prin cameră, purtînd tăvi cu cafea.

— Apropo, sper că vinul — se opri să-şi ia cafeaua — că vinul nu ţi-a pătat rochia, Cynthia, i se adresă tinerei doamne care primise catastrofa cu atîta răceală.

— Şi ce rochie frumoasă, făcu Lady Margaret, mîngîind între degete faldurile de satin auriu.

— Vă place ? întrebă tînăra femeie.

— E-o frumuseţe ! Toată seara m-am uitat la ea, declară doamna Treyer, o femeie cu înfăţişare orientală şi cu o pană ce-i plutea din coafură spre spate, în armonie cu nasul semit.

Kitty le privea cum admirau rochia cea frumoasă. Eleanor nu s-ar fi simţit la largul ei aici, gîndi. Refuzase invitaţia ei la dineu. Asta o vexa.

— Spune-mi, te rog, întrerupse Lady Cynthia, cine era partenerul meu la masă ? Totdeauna se pot întîlni în casa dumneavoastră oameni atît de interesanţi, adăugă.

— Partenerul tău la masă ? întrebă Kitty. Se gîndi o clipă : Tony Ashton, spuse.

— E cel care a ţinut conferinţa despre poezia franceză la Mortimer House ? interveni flasul de clopoţel al doamnei Aislabie. Am dorit grozav să mă duc la conferinţele acelea. Am auzit că erau nemaipomenit de interesante.

— Mildred a fost, spuse doamna Treyer.

— Dar de ce stăm în picioare ? zise Kitty.

Le invită cu un gest spre scaune şi fotolii. Făcea asemenea lucruri cu atîtea bruschete, încît o numeau între ele „Grenadierul". Toate se îndreptară spre un loc sau altul, iar dînsa, după ce stătu să vadă cum se aleg perechile, se aşeză lîngă bătrîna mătuşă Warburton, care era înscăunată în fotoliul cel mare.

— Povesteşte-mi despre încîntătorul meu fin, începu bătrîna doamnă. Se referea la cel de-al doilea fiu al lui Kitty, care era cu flota în Malta.

— E în Malta, prinse ea a povesti. Se aşeză pe un scăunel şi începu să răspundă la întrebările bătrînei.

Dar focul era prea încins pentru mătuşa Warburton. Ea îşi ridică mîna bătrînă, noduroasă.

— Priestley vrea să ne prăjească de vii, spuse Kitty. Se sculă şi se duse spre fereastră. Doamnele zîmbiră cînd străbătu cu paşi mari încăperea şi ridică apoi cu o smucitură partea de sus a ferestrei înalte. O clipă, prin draperiile atîrnînd despărţite, Kitty privi scuarul de afară. Trotuarul era împestriţat cu umbre de frunze şi cu lumină de felinar ; obişnuitul sergent de stradă patrula cu mers legănat ; obişnuiţii oameni mărunţi, bărbaţi, femei, arătînd mai scunzi de la înălţime, grăbeau înainte pe lîngă grilaje. Tot aşa îi vedea, precipitîndu-se în direcţia opusă, dimineaţa, cînd se spăla pe dinţi. Apoi se întoarse şi se aşeză pe scăunel lîngă bătrîna mătuşă Warburton. Bătrîna mondenă era onestă, în felul ei.

— Şi micul strengar roşcovan care mi-e drag ? întrebă. Acela era favoritul ei ; băieţelul de la Eton.

A avut necazuri, zise Kitty. L-au bătut cu nuiaua. Zîmbi. Era şi favoritul ei.

Bătrîna doamnă rînji. Îi plăceau băieţii care aveau necazuri la şcoală. Avea o faţă galbenă în formă de bolovan şi ici, colo cîte un fir ţepos pe bărbie ; trecuse de 80 de ani ; dar şedea de parcă ar fi fost călare pe un cal de vînătoare, gîndi Kitty. Îi privi mîinile ; mîini grosolane, cu articulaţiile mari ale degetelor ; cînd le mişca, scînteiau roşii şi albe îi fulgerau din inele.

— Şi tu, draga mea, întrebă bătrîna doamnă, privind-o pătrunzător pe sub sprîncenele-i stufoase, activă, ca de obicei ?

— Da, ca de obicei, zise Kitty, evitînd pătrunzătorii ochi bătrîni, pentru că ea avea acum o activitate pe care ele, doamnele din juru-i, nu o aprobau.

Flecăreau laolaltă. Dar, animată cum părea, în auzul lui Kitty conversaţia suna fără substanţă. Era ca un joc — un fel de ping-pong — de jucat pînă se deschidea uşa şi intrau domnii ; atunci aveau să se oprească. Discutau despre o alegere suplimentară în Parlament. O auzea pe Lady Margaret povestind o istorie probabil cam pe şleau, în genul veacului al optsprezecelea, căci vorbea cu glas scăzut.

— ...A întors-o cu susu-n jos şi a plesnit-o, o auzi spunînd.

Urmă o cascadă de chicoteli.

— Sînt atît de încîntată că a reuşit, în ciuda opoziţiei lor, spunea doamna Treyer.

Glasurile scăzură.

— Sînt o bătrînă agasantă, făcu mătuşa Warburton, ridicînd spre umăr o mînă noduroasă. Totuşi, o să te rog să închizi fereastra aceea. Curentul îi atinsese articulaţia reumatică.

Kitty se îndreptă cu paşi mari spre fereastră. „La naiba cu femeile astea !“ îşi spuse. Apucă băţul cel lung cu cîrlig în capăt care atîrna lîngă fereastră şi împinse, dar fereastra se înţepenise... Ar fi vrut să le dezbrace de toaletele lor, de bijuteriile lor, de intrigile lor, de flecăreala lor. Fereastra glisantă vui dintr-o smucitură, închizîndu-se. „„Iat-o pe Ann stînd singură, fără nimeni căruia să-i vorbească.

— Vino să ne mai spui cîte ceva, Ann, zise, făcîndu-i semn.

Ann trase alături un scăunel şi se aşeză la picioarele mătuşii Warburton. Se scurse un minut de tăcere. Bătrînei mătuşi Warburton îi displăceau fetele tinere ; dar aveau cunoştinţe comune.

— Unde-i Timmy, Ann ? o întrebă.

— La Harrow, spune Ann.

— A, voi totdeauna aţi mers la Harrow, zise mătuşa Warburton. Şi apoi bătrîna doamnă cu creştere aleasă, ce simula cel puţin caritatea umană, o măguli pe fată asemuind-o cu bunică-sa, o frumuseţe celebră.

— Ce bine ar fi fost s-o fi cunoscut ! exclamă Ann. Vă rog, spuneţi-mi, cum era ?

Bătrîna doamnă porni să spicuiască din amintirile ei ; doar o antologie, o ediţie cu comentarii, fiind altfel o istorie ce cu greu se putea spune unei fete îmbrăcate în mătase albă.

Gîndurile lui Kitty o luară razna. Dacă Charles mai zăbovea jos, gîndi, aruncînd o privire către ceas, va pierde trenul. Oare-l putea însărcina pe Priestley să-i strecoare un mesaj şoptit la ureche ? Are să le mai acorde zece minute ; se întoarse iar către mătuşa Warburton.

— Trebuie să fi fost minunat ! spunea Ann. Şedea înlănţuindu-şi genunchii cu mîinile şi privind în sus spre faţa păroasă a bătrînei văduve aristocrate.

Lui Kitty îi fu milă o clipă. Faţa ei va ajunge ca feţele lor, gîndi, privind micul grup din cealaltă parte a încăperii. Feţele lor arătau hărţuite, îngrijorate ; mîinile lor se mişcau fără astîmpăr... Totuşi, sînt viteze, gîndi ; şi generoase. Au dat cît au şi luat. Avea, la urma urmei, Eleanor vreun drept să le dispreţuiască ? Făcuse ea mai mult în viaţa ei decît Margaret Marrable ?... „Şi eu ? gîndi. Şi eu ?... Cine are dreptate ? Cine n-are dreptate ?...“ Aici, din fericire, uşa se deschise.

Intrară domnii. Cam în silă, cam agale, de parcă atunci chiar încheiaseră o discuţie şi trebuiau să-şi ocupe locurile din salon. Erau puţin încinşi la faţă şi încă mai rîdeau, ca şi cum s-ar fi oprit în mijlocul a ceea ce spuneau. Intrară pe rînd ; şi distinsul domn în vîrstă trecu prin cameră ca o navă acostînd în port, iar doamnele fremătară fără a se ridica. Jocul se terminase ; paletele şi mingile fură duse deoparte.

Parcă erau niște pescărușI înainte de a se năpusti asupra prăzii, gîndi Kitty. Se înălțau, planau.

Marele bărbat să lăsă încet într-un fotoliu lîngă vechea lui prietenă Lady Warburton. El își împreună vîrfurile degetelor și începu :

— Așadar... de parcă ar fi continuat o conversație începută în ajun.

Da, gîndi Kitty, era ceva uman ? civilizat ? — nu găsea cuvîntul pe care-l căuta — în această pereche bătrînă stînd de vorbă, cum tot stătuseră de cincizeci de ani încoace ?...

Toți stăteau de vorbă. Fiecare își găsise cîte un loc și zăboveau unii lîngă alții adăugînd cîte o frază la povestirea care tocmai se termina, sau care era pe la mijloc, sau pe cale să înceapă. Dar iată-l pe Tony Ashton stînd în picioare, singur, fără vreo frază pe care s-o adauge povestirii. Așa că se duse la el.

— L-ai văzut pe Edward în ultimul timp ? o întrebă dînsul, ca de obicei.

— Da, astăzi, zise ea. Am dejunat cu el. Ne-am plimbat în parc...

Se opri. Se plimbaseră prin parc. Un sturz cîntase ; se opriseră să-l asculte. „Asta-i sturzul înțelept, care cîntă orice cîntec de două ori", spusese el. „Da ? Așa face ?" întrebase ea cu nevinovăție. Fusese un citat.

Se simțise o neroadă ; Oxfordul totdeauna o făcea să se simtă neroadă. Îi displăcea Oxfordul ; totuși, îl respecta pe Edward ; și pe Tony de asemeni, gîndi, privindu-l. La suprafață, un snob ; în fond, un erudit, un cercetător. Dînșii credeau în ceva... aveau un nivel... Dar se trezi.

I-ar face plăcere, probabil, să stea de vorbă cu vreo femeie deșteaptă, elegantă : Doamna Aislaibie sau Margaret Marrable... Dar erau amîndouă prinse, amîndouă adăugau povestirii în curs fraze, cu o considerabilă vivacitate. Se scurse o pauză... Nu era o bună gazdă, reflectă

ea ; la primirile ei totdeauna se întîmpla cîte o încurcătură din asta. Uite-o şi pe Ann ; Ann pe cale să fie capturată de un tînăr care o cunoştea. Dar Kitty făcu semn. Ann veni imediat, supusă.

— Vino să te recomand, zise, domnului Ashton. Dumnealui a ţinut conferinţe la Mortimer House, explică, despre... Şovăia.

— Malllarmé, spuse el cu strania lui voce scîrţîită, de parcă i-ar fi pierit brusc glasul.

Kitty se îndepărtă. Martin veni spre dînsa.

— O recepţie destul de strălucită, Lady Lasswade, spuse, cu obişnuita, obositoarea lui ironie.

— Asta ? A, deloc, răspunse ea cu bruscheţe.

Recepţiile ei nu erau niciodată strălucite. Ca de obicei, Martin încerca s-o necăjească. Ea privi în jos şi-i văzu pantofii jerpeliţi.

— Hai să îmi mai spui cîte ceva, zise, simţind că se trezeşte în ea vechea afecţiune de familie. Observă amuzată că el era niţel încins la faţă, că „nu prea era în apele lui", cum spuneau dădacele. Cîte „recepţii" aveau să-i trebuiască pentru a-l preface pe satiricul, nonconformistul ei văr într-un supus membru al „lumii bune" ? Hai să ne aşezăm să vorbim serios, zise, lăsîndu-se pe o mică sofa.

El se aşeză alături de dînsa.

— Spune-mi, ce face Nell ? îl întrebă.

— Te salută cu dragoste, zise Martin. Mi-a cerut să-ţi spun ce mult doreşte să te vadă.

— Atunci de ce n-a vrut să vină în seara asta ? făcu Kitty. Se simţea vexată. Nu se putea împotrivi acestui sentiment.

— N-are acul de cap potrivit, spuse el rîzînd, privindu-şi pantofii. Se uită şi Kitty la ei. Pantofii mei, vezi tu, n-au importanţă, zise el. Fiindcă eu sînt bărbat.

— Dar e absurd... începu Kitty. Ce importanţă are...

El însă privea jur-împrejuru-i la grupurile de femei îmbrăcate frumos, apoi se uită la tablou.

— Smîngăleala aceea oribilă de deasupra căminului — spuse, privind fata cu părul roşu, — aşa-zisul tău portret. Cine l-a făcut ?

— Nu mai ţin minte... Să nu ne uităm la el, spuse dînsa. Hai să vobim... Apoi se opri.

El îşi plimba privirea prin încăpere. Era foarte încărcată ; măsuţe ici-colo, cu fotografii ; scrinuri ornamentate, cu vaze de flori pe ele ; peneluri de brocart galben încastrate în pereţi. Kitty simţi că el critica odaia şi pe ea însăşi.

— Totdeauna îmi vine să iau un cuţit şi să rîcîi totul, spuse. „Dar la ce bun ?“ gîndea. Dacă muta un tablou : „Unde-i Unchiul Bill pe căluţ ?“ ar fi întrebat soţul ei, şi iar trebuia să-l pună la loc. E ca un hotel, nu-i aşa ? continuă ea.

— Ca un „salon“ de local public, remarcă el. Nu ştie de ce simţea totdeauna nevoia s-o rănească ; dar asta făcea, de fapt. Mă întrebam, îşi scăzu vocea, de ce-or ţine un tablou ca ăsta, arătă cu capul spre portret, cînd au un Gainsborough...

— Şi de ce... îşi scăzu şi ea vocea, imitînd tonul lui jumătate batjocoritor, jumătate glumeţ, de ce-or veni să mănînce la ei dacă-i disprețuiesc ?

— Da' de unde ! Nici un pic ! exclamă el. Îmi place să te văd, Kitty, adăugă. Era adevărat, totdeauna ea îi plăcuse. Tu nu te-ai lepădat de neamurile sărace. Asta e foarte drăguţ din partea ta.

— Ele s-au lepădat de mine, zise ea.

— O, Eleanor ! făcu el. Ea e o sucită ; aşa a fost totdeauna.

— Totul e atît de... începu Kitty. Dar se părea că ceva şchioapătă în dispozitivul recepţiei ei ; şi se opri în mijlocul frazei. Vino să stai de vorbă cu doamna Treyer, spuse ridicîndu-se.

„De ce trebuie să facă asemenea lucruri ?“ se întrebă el urmînd-o. Voise să stea de vorbă cu Kitty ; n-avea ni-

mic de spus acelei harpii cu înfăţişare orientală şi cu o pană de fazan plutindu-i îndărătul capului.

— Totuşi, cînd bei vinul bun al nobilei contese, spuse înclinîndu-se, trebuie să-i distrezi pe amicii ei mai puţin dezirabili.

O conduse şi o lăsă.

Kitty se întoarse lîngă cămin. Lovi în cărbuni şi scînteile ţîşniră zburînd spre coş. Era iritată ; n-avea astîmpăr. Timpul trecea ; dacă mai stăteau mult, avea să piardă trenul. Observă pe furiş că acele ceasornicului se apropiaseră de 11. Recepţia ar fi trebuit să ia sfîrşit curînd ; nu era decît preludiul la o altă recepţie. Totuşi, vorbeau toţi, şi vorbeau de parcă n-aveau de gînd să mai plece vreodată. Aruncă o privire grupurilor care păreau de neclintit. Atunci pendula intonă un şir de mici bătăi alerte, iar la ultima uşa se deschise şi înaintă Priestley. Cu ochii lui inscrutabili de majordom şi cu degetul arătător îi făcu semn Annei Hillier.

— E mama care a venit să mă ia, spuse Ann, străbătînd camera puţin tulburată.

— Te ia cu dînsa în altă parte ? întrebă Kitty. Îi ţinu o clipă mîna. De ce ? se întreba, privind faţa drăgălaşă, goală de înţeles, ori de caracter, ca o pagină pe care n-ar fi fost scris nimic decît tinereţe. Trebuie neapărat să pleci ? întrebă.

— Mă tem că da, zise Ann, retrăgîndu-şi mîna.

Se produse o ridicare şi o mişcare generală, ca zbaterea unor aripi albe de pescăruşi.

— Vii cu noi ? o auzi Martin pe Ann spunîndu-i tînărului prin al cărui păr părea să fi trecut o greblă.

Porniră spre ieşire împreună. Cînd trecu pe lîngă Martin, care sta cu mîna întinsă, Ann îi acordă o minimă înclinare a capului, de parcă imaginea lui i s-ar fi şi şters din amintire. Se simţi violent contrariat ; avu un sentiment total disproporţionat faţă de ceea ce-l provocase. Simţea o puternică dorinţă de a merge cu dînşii, in-

diferent unde. Dar nu fusese poftit ; Ashton, da ; el mergea în urma lor.

„Lingăul !“ gîndi cu o amărăciune care îl surprinse. Era ciudat cît de gelos se simţea în acea clipă. Cu toţii se duceau, pare-se, „în altă parte“. Mai zăbovi niţel, stînjenit. Numai demodaţii, bătrînii rămăsescră — ba nu, pînă şi marele bărbat mergea „în altă parte“, se părea. Doar doamna cea bătrînă rămase. Umbla şontîc prin odaie la braţul lui Lasswade. Voia să confirme ceva ce spusese cu privire la o miniatură. Lasswade o scosese de pe perete ; o ţinea sub lumina unei lămpi, pentru ca dînsa să-şi poată rosti verdictul. Era *grand-papa* pe căluţ, ori era unchiul William ?

— Şezi, Martin, să mai vorbim, spuse Kitty.

El se aşeză ; dar avea senzaţia că dînsa ar fi dorit să plece. Îi surprinsese privirea spre pendulă. Mai flecăriră un moment. Acum bătrîna doamnă venea înapoi ; demonstra, fără îndoială, cu ajutorul inegalabilei ei provizii de anecdote, că trebuie să fie unchiul William pe căluţ, nu *grand-papa*. Acum pleca. Dar asta dură o bună bucată de timp. Martin aşteptă pînă ce bătrîna ajunse de a binelea în prag, sprijinită de braţul nepotului ei. Acum şovăia ; erau singuri ; să rămînă ori să plece ? Dar Kitty se ridică. Îi întinse mîna.

— Să treci cît de curînd să mă vezi cînd sînt singură, zise.

Îl concediase, simţea asta.

Aşa spun oamenii totdeauna, îşi zicea, coborînd încet îndărătul Ladyei Warburton : „Să mai vii...“ dar nu ştiu dacă o voi mai face... Lady Warburton cobora scările ca un crab, ţinîndu-se de balustradă cu o mînă şi de braţul lui Lasswade cu cealaltă. El zăbovea în urma bătrînei doamne. Se mai uita o dată la tabloul lui Canaletto. Drăguţ tablou ; dar e o copie, îşi zise. Privi peste balustradă şi văzu lespezile alb-negre de dedesubt, din hol. Lucrurile merseseră, îşi spunea, coborînd treaptă cu treaptă pînă în

holul ; se descurcase, totuşi, cu recepţia, se poticnise uneori şi o pornise iar. Dar merita oare ? se întreba, lăsîndu-l pe valet să-i ajute să-şi îmbrace haine. Uşile duble stăteau larg deschise spre stradă. Trecură cîţiva oameni ; aruncau priviri curioase înăuntru, uitîndu-se la valeţi, la holul cel mare strălucitor şi la bătrîna doamnă care se oprise o clipă pe lespezile alb-negre. Se înfăşura în hlamidele ei. Acum îşi primea mantila, cu o încrustaţie violetă în ea ; acum îşi aranja blănurile. O pungă i se balansa pe încheietura mîinii. Avea agăţate în juru-i tot felul de coliere şi lănţişoare. Degetele ei neduroase erau încărcate cu inele. Faţa colţuroasă, de nuanţa pietrei, brăzdată de riduri şi încreţită de zbîrcituri, ieşea dintr-un cuib moale de blană şi dantele. Ochii erau încă vioi.

Veacul al nouăsprezecelea, care mergea la culcare, îşi spuse Martin, urmărind-o cum cobora şontîc treptele la braţul valetului. Fu ajutată să intre în caleaşca ei. Apoi Martin dădu mîna cu acel tip de treabă, amfitrionul, care băuse după placul inimii, şi porni prin Grosvenor Square.

De sus, din dormitor, din vîrful casei, Baxter, camerista lui Kitty, se uita pe fereastră, urmărind cum plecau musafirii. Uite-o şi pe doamna cea bătrînă, pleacă şi ea. I-ar fi plăcut să-i vadă grăbindu-se ; dacă mai ţinea mult petrecerea, mica ei escapadă se ducea de rîpă. Mergea şi ea a doua zi într-o excursie cu tînărul ei prieten. Se întoarse şi privi în juru-i. Pregătise tot — haina şi fusta doamnei, şi geanta, cu biletul de tren în ea. Trecuse de mult de 11. Stătu lîngă masa de toaletă aşteptînd. Oglinda triplă reflecta borcane de argint, pufuri de pudră, piepteni şi perii. Baxter se aplecă şi se maimuţări, zîmbind chipului ei din oglindă — aşa are să arate mîine cînd se va duce pe rîu — apoi se îndreptă din mijloc ; auzea paşi în coridor. Venea doamna. Iat-o.

Lady Lasswade intră, scoţîndu-şi inelele din degete.

— Îmi pare rău, Baxter, c-am întîrziat atîta, spuse. Acum trebuie să mă grăbesc.

Baxter, fără o vorbă, îi descheie copcile rochiei ; i-o glisă cu abilitate pînă la picioare şi o duse s-o pună la locul ei.

Kitty se aşeză în faţa mesei de toaletă şi-şi zvîrli din picioare pantofii.

Pantofii ăştia de satin sînt totdeauna strîmţi. Aruncă o privire către ceasul de pe masa de toaletă. Avea exact timpul necesar.

Baxter îi înmînă haina. Apoi geanta.

— Biletul e înăuntru, doamnă, zise, atingînd geanta.

— Pălăria, spuse Kitty. Se aplecă să şi-o pună în faţa oglinzii.

Mica pălărie de voiaj din *tweed*, aşezată în echilibru pe creştetul capului, o făcea să pară o persoană cu totul diferită, persoană ce-i plăcea să fie. Stătu un moment în costumul ei de călătorie, întrebîndu-se dacă nu uitase nimic. O clipă în mintea ei fu un gol total. „Unde mă aflu ? se întrebă. Ce fac ? Unde mă duc ?“ Ochii i se aţintiră asupra mesei de toaletă ; îşi amintea vag o altă odaie şi un alt timp, cînd era fată tînără. La Oxford era asta ?

— Biletul, Baxter ? întrebă mecanic.

— În geantă, doamnă, îi aminti Baxter. Ţinea geanta în mînă.

— Aşa, va să zică, am tot, zise Kitty, aruncînd o privire în jur. Avu un moment de scrupul. Mulţumesc, Baxter, zise. Sper că o să te distrezi bine acolo... şovăi — habar n-avea ce făcea Baxter în ziua ei liberă — la spectacol, spuse la întîmplare.

Baxter răspunse cu un mic zîmbet ciudat, un pic ironic şi iute înăbuşit.

Cameristele ei o puneau în încurcătură cu politeţea lor cuviincioasă, modestă ; cu feţele lor insondabile, crispate. Dar erau utile.

— Noapte bună ! îi ură lui Baxter din uşa dormitorului, căci de acolo Baxter se întoarse în cameră, de parcă pe acel prag ar fi luat sfîrşit răspunderea ei faţă de stăpînă. Altcineva avea în sarcină scările.

Kitty aruncă o privire înăuntrul salonului ca să vadă dacă soţul ei nu era acolo. Nu era însă nimeni înăuntru. Focul încă mai ardea în vîlvătăi, fotoliile aşezate în cerc păreau să ţină între braţele lor deşarte scheletul recepţiei. Dar automobilul o aştepta la uşă.

— Avem timp ? îl întrebă pe şofer, cînd acesta îi aşternu pledul pe genunchi.

Şi porniră.

Era o noapte senină, paşnică, şi fiece copac din scuar se detaşa lămurit ; unii erau negri, alţii bălţaţi, cu ciudate petece de lumină artificială, verde. Pe deasupra lămpilor electrice se înălţau suliţe de întuneric. Deşi se apropia de miezul nopţii, nu prea părea să fie noapte ; ci mai curînd un fel de zi eterică, fără de trup, pentru că erau atît de multe lumini pe străzi ; treceau automobile ; bărbaţi cu eşarfe albe, cu pardesiele uşoare, descheiate, mergeau pe trotuarele curate, uscate, şi multe case erau încă iluminate, căci toate familiile dădeau recepţii. Oraşul se schimbă pe cînd rulau lin prin Mayfair. Localurile publice se închideau ; iată colo un grup strîns ciorchine în jurul unui stîlp de felinar, în colţ. Un om beat zbiera cît îl ţinea gura un cîntec gălăgios ; o fată cherchelită, cu o pană care-i cădea peste ochi, se clătina de colo-colo, ţinîndu-se de stîlpul felinarului... Dar numai ochii lui Kitty înregistrau ce i se perinda prin faţă. După conversaţii, efort şi grabă, nu mai putea face nimic altceva decît să privească. Şi treceau înainte în goană. Acum cotiseră, iar automobilul luneca în plină viteză de-a lungul unui şir viu iluminat de mari magazine cu obloanele trase. Străzile erau aproape pustii. Ceasornicul galben al gării arăta că mai aveau încă un răgaz de cinci minute.

Exact la timp, își zise. Străbătînd peronul, obișnuita euforie efervescentă o cuprinde. Lumina difuză se revărsa de la mare înălțime. Strigăte de bărbați, larma vagoanelor ce schimbau liniile răsunau în imensul spațiu disponibil. Trenul aștepta ; călătorii erau gata de pornire. Unii stăteau, sorbind din cești groase, cu un picior pe treapta vagonului, ca și cum s-ar fi temut să se depărteze de locurile lor. Ea-și purtă privirea de-a lungul trenului și văzu locomotiva alimentîndu-se cu apă dintr-un tub. Părea toată numai trup, numai mușchi ; gîtlejul i se comprimase în cilindrul neted al trupului. Acesta era trenul adevărat ; celelalte păreau jucării pe lîngă el. Kitty adulmecă aerul sulfuros, care lăsa pe cerul gurii un ușor iz acidulat, parcă anticipînd savoarea nordului.

Conductorul o văzuse și venea spre dînsa, cu fluierașul lui în mînă.

— Bună seara, m'lady, zise.

— Bună seara, Purvis. Am picat tocmai bine, îi răspunse, în timp ce el îi descuia ușa compartimentului reținut.

— Da, m'lady, exact la timp.

După ce încuie ușa, Kitty se întoarse și ochii ei dădură ocol micii încăperi luminate, în care urma să-și petreacă noaptea. Totul era pregătit ; patul făcut ; colțul păturii îndoit ; geanta ei pe canapea.

Conductorul trecu prin fața ferestrei, cu stegulețul în mînă. Un om care prinsese trenul în ultimul moment străbătea în fugă peronul, cu brațele întinse. O ușă se trînti.

Exact la timp, își spuse Kitty, rămasă în picioare. Apoi trenul se smuci ușurel. Nici nu-ți venea să crezi că un monstru ca ăsta putea porni atît de ușor într-o călătorie atît de lungă. Apoi văzu locomotiva alunecînd. „Am plecat ! își spuse, căzînd înapoi pe locul ei. Am plecat !"

Toată tensiunea îi părăsea trupul. Era singură ; și trenul se pusese în mișcare. Ultimul felinar al peronului lu-

neca rămînînd în urmă. Ultima figură de pe peron dispărea.

„Ce bine e ! își spuse, de parcă ar fi fost o fetiță care fugise de sub paza dădacăi. Am plecat !"

Șezu o clipă locului în compartimentul ei viu luminat ; apoi trase jaluzeaua, care se ridică brusc. Lumini prelungi lunecau rămînînd în urmă ; luminile fabricilor și ale marilor magazine ; lumini de pe obscure străzi lăturalnice. Urmară drumuri asfaltate ; alte lumini în grădini publice ; apoi un gard de tufișuri într-un cîmp. Rămînea în urmă Londra ; acea vîltoare de lumini ce părea, pe cînd trenul năvălea în întuneric, să se contracte într-un singur cerc aprins. Trenul se năpusti mugind printr-un tunel. Parcă ar fi executat o amputare ; o separare de cercul de lumină.

Inspectă cu privirea strîmtul compartiment în care se găsea izolată. Totul oscila ușor. Era o perpetuă ușoară vibrație. I se părea că trece de la o lume la alta ; asta era clipa tranziției. Șezu un moment liniștită, apoi se dezbrăcă și rămase cu mîna pe jaluzea. Trenul intrase acum în ritmul lui normal ; gonea în plină viteză de-a curmezișul țării. Cîteva lumini îndepărtate clipeau ici și colo. Desișuri negre de copaci se ridicau în cîmpiile de vară, cenușii ; erau pline cîmpiile de ierburi de vară. Lumina locomotivei căzu asupra unui cîrd liniștit de vaci și a unui șir de tufișuri de păducel înflorit. Se găseau acum în cîmp deschis.

Trase jos jaluzeaua și se sui în pat. Se întinse pe scîndura cam tare, cu spatele la peretele compartimentului, încît simțea o ușoară vibrație răspunzîndu-i în cap. Sta întinsă, ascultînd zgomotul trenului, devenit monton legănător, acum că-și găsise ritmul. Lin și puternic tăia Anglia, ducînd-o pe dînsa către nord. „Nu trebuie să fac nimic, nimic, decît să mă las dusă înainte." Se întoarse și coborî abajurul albastru peste lampă. Zgomotul trenu-

lui deveni mai puternic pe întuneric ! vuietul lui, vibraţia lui păreau să se îmbine într-un ritm regulat care scormonea prin mintea ei, netezindu-i gîndurile.

A, dar nu pe toate, îşi spuse, întorcîndu-se fără astîmpăr pe scîndura cuşetei. Unele tot mai scoteau capul. Nu mai eşti copil, gîndea cu ochii aţintiţi asupra luminii de sub abajurul albastru. Anii schimbă lucrurile ; le distrug ; îngrămădesc grijile şi necazurile ; iată-le ivindu-se iar. Fărîme de convorbiri îi tot reveneau în minte ; imagini i se perindau prin faţa ochilor. Se văzu ridicînd smucit fereastra ; vedea ţepii de pe bărbia mătuşii Warburton. Vedea femeile ridicîndu-se şi bărbaţii intrînd pe rînd. Oftă, întorcîndu-se pe marginea cuşetei.

Se îmbracă asemănător ; vieţile lor sînt asemănătoare. Şi care e cea cu adevărat bună ? gîndi, întorcîndu-se fără astîmpăr în culcuş. Care e cea greşită ? Se întoarse iar.

Trenul, în goană, o ducea înainte. Zgomotul sporise ; devenise un muget continuu. Cum puteau să doarmă ? Cum se putea stăpîni să nu gîndească ? Se întoarse astfel încît să n-o bată lumina. „Acum unde sîntem ? se întrebă. Unde e trenul în clipa asta ? *Acum*, murmură, închizînd ochii, trecem pe lîngă casa cea albă de pe deal ; *acum* trecem prin tunel ; *acum* traversăm podul de peste rîu..." Interveni un vid ; gîndurile ei se întrerupeau ; se încurcau. Trecutul şi prezentul se încîlceau unul într-altul. O văzu pe Margaret Marrable prinzîndu-şi rochia între degete, însă mînînd totodată un taur cu un inel petrecut prin nas... „Dorm, îşi spuse, deschizînd pe jumătate ochii ; slavă Domnului, dorm", repetă, închizîndu-i iar. Şi se lăsă în voia trenului, al cărui muget deveni stins şi îndepărtat.

Se auzi un ciocănit în uşă. Rămase un moment culcată, întrebîndu-se de ce se clatină uşa camerei ; apoi scena se lămuri ; era în tren ; era pe cîmp ; se apropiau de sta-

ție. Se îmbrăcă repede și ieși pe coridor. Era încă devreme. Urmărea cîmpiile alergînd pe lîngă ea. Erau cîmpiile golașe, cîmpiile colțuroase ale nordului. Primăvara venea tîrziu pe-aici ; pomii încă nu înfrunziseră bine. Fumul coborî brusc, în chip de laț, și prinse un copac în norul său alb. Cînd se ridică, ea își dădu seama cît de frumoasă era lumina ; limpede și pătrunzătoare, albă și cenușie ! Ținutul n-avea nimic din dulceață, nimic din verdeața pămînturilor sudice. Iată însă joncțiunea ; iată gazometrul ; intrau în stație. Trenul încetini și treptat toți stîlpii de felinar de pe peron se opriră locului.

Ieși și trase în piept o suflare adîncă din aerul rece, crud. Automobilul o aștepta ; și, îndată ce-l văzu, își aminti — era automobilul cel nou ; un dar de la bărbatu-său. Nu călătorise încă niciodată cu el.

Cole duse mîna la pălărie.

— Lasă-l deschis, Cole, iar el desfăcu capota rigidă, nouă, și Kitty urcă și se așeză lîngă el.

Foarte încet — căci motorul părea să bată intermitent, pornind și oprindu-se și apoi iarăși pornind — se puseră în mișcare. Trecură cu mașina prin orășel ; toate prăvăliile erau închise ; femei în genunchi frecau pragurile ușilor ; mai erau încă trase jaluzelele la camerele de dormit și la camerele de zi ; foarte puțină lume ieșise pe străzi. Nu treceau decît căruțe cu lapte. Cîinii umblau de colo pînă colo, prin mijlocul străzilor, după treburile lor. Cole trebuia mereu să claxoneze.

— Învață ei pînă la urmă, spuse, cînd o enormă javră cafenie se furișă deoparte la trecerea lor.

Prin oraș conduse grijuliu ; dar, odată ieșiți, spori viteza.

Kitty urmărea acul săltînd înainte pe indicatorul de viteză.

— Ia viteză ușor ? întrebă, ascultînd hîrîitul lin al motorului.

Cole ridică piciorul ca să demonstreze cît de ușor apasă pe accelerator. Apoi îl atinse din nou și mașina zbură înainte.

Merge prea repede, gîndi Kitty ; dar drumul — ea nu-și lua ochii de la drum — era încă pustiu. Doar vreo două, trei care de țară încărcate trecură pe lîngă ei ; oamenii se duceau lîngă capetele cailor, ținîndu-i pînă trecea mașina. Șoseaua se întindea albă ca mărgeaua în fața lor ; tufișurile erau împodobite cu frunzulițele ascuțite ale primăverii timpurii.

— Tîrzie e primăvara pe-aici, spuse Kitty, probabil din cauza vînturilor reci ?

Cole încuviință din cap. El n-avea nici unul din obiceiurile servile ale lacheului londonez ; se simțea la largul ei cu dînsul, putea să și tacă. Aerul părea să cuprindă felurite trepte de căldură și de răcoare, aci mirosea dulce, aci iute acidulat de la mirosul acru al îngrășămintelor, ca acum, cînd treceau pe lîngă o curte de fermă.

Se rezemă înapoi, ținîndu-și cu o mînă pălăria pe cap, cînd atacară o colină.

— N-ai s-o aduci pînă sus în pasul ăsta, Cole, spuse ea.

Ritmul încetini puțin ; se cățărau pe familiarul deal Crabbs, cu făgașuri galbene, unde căruțașii puseseră frînă. În zilele de demult, cînd ea mîna caii, aici obișnuiau să coboare și să meargă pe jos. Cole nu răspunsese nimic. Voia să etaleze ce poate motorul lui, bănuia dînsa. Mașina se avîntă la deal foarte frumos. Dar dealul era lung, veni o porțiune plată ; apoi drumul urcă din nou. Mașina șovăia. Cole o tot îmboldea. Kitty îl văzu smucindu-și ușor trupul înapoi și înainte, de parcă ar fi îndemnat caii. Îi simțea tensiunea mușchilor. Încetiniră, aproape că se opriră. Ba nu, iată că erau pe creasta dealului. Mașina răzbise pînă sus !

— Bravo ! exclamă ea. Cole nu spuse nimic, dar ea știa că e foarte mîndru. Cu automobilul cel vechi n-am fi putut face asta, zise Kitty.

— Așa e, da' el n-avea nici o vină, spuse Cole.

Era un tip foarte omenos — felul de om care-i plăcea ei — tăcut, rezervat. Goniră iar înainte. Acum treceau pe lîngă casa cenușie, de piatră, unde trăia doamna cea nebună, singură cu păunii și cu copoii ei. Trecură de ea. Iată, pădurile erau pe dreapta lor și aerul venea dintr-acolo cîntînd.

Era ca și marea, gîndi Kitty, privind în trecere o cărare întunecată, bălțată, cu lumină de soare galben. Rulau înainte. Pe lîngă marginea drumului erau așternute mormane de frunze roșcate-cafenii, pătînd cu roșu băltoacele.

— A plouat ? întrebă ea.

El confirmă din cap.

Ieșiră pe creasta înaltă cu păduri dedesubt și, iată-l acolo, într-un luminiș printre copaci, turnul cenușiu al castelului. Kitty aștepta totdeauna să-l vadă și-l întîmpina de parcă ar fi fluturat o mînă spre un prieten. Acum se găseau pe pămîntul lor. Stîlpii porților erau însemnați cu inițialele lor ; armele lor se înălțau deasupra pragurilor de hanuri ; deviza neamului lor era înscrisă deasupra ușilor colibelor.

Cole se uită la ceas. Acul săltă iar.

Prea repede, prea repede, își spune Kitty. Dar îi plăcea cum îi sufla vîntul în obraz. Ajunseseră la poarta căsuței de la intrare. Doamna Preedy o ținea deschisă, purtînd în brațe un copil cu părul alburiu. Goniră prin parc. Căprioara ridică ochii și se depărtă în salturi ușoare prin ferigi.

— Două minute pînă la fără un sfert, m'lady, zise Cole cînd virară în cerc și traseră la ușă.

Kitty mai stătu o clipă şi se uită la maşină. Îşi puse mîna pe capotă. Era fierbinte. O bătu uşurel cu palma, a mîngîiere.

— Şi-a făcut frumos treaba, Cole, zise. Am să-i spun lordului.

Cole zîmbi ; era fericit.

Ea intră în casă. Nu era nimeni prin preajmă ; ajunseseră mai devreme decît erau aşteptaţi. Traversă holul cel mare, pardosit cu lespezi de piatră, unde erau înşirate armuri şi busturi, şi intră în odaia de dimineaţă, unde sta pusă masa pentru micul dejun.

Lumina verde o orbi cînd intră. Parcă s-ar fi aflat în golul unui smarald. Totul era verde afară. Statui cenuşii de doamne franceze se înălţau pe terasă, ţinîndu-şi coşurile ; dar coşurile erau goale. Vara aveau să se învăpăieze flori în ele. Pajiştea verde cobora în brazde mari printre copăcei de tisă tunşi ; se lăsa către rîu ; apoi se înălţa iar către dealul cu coama încununată de păduri. Pe deasupra pădurii unduia acum o buclă de ceaţă — ceaţa uşoară a zorilor. Pe cînd privea, o albină îi zumzăi la ureche ; i se păru că aude murmurul rîului peste pietre ; pe vîrfurile copacilor gîngureau hulubi. Era glasul orelor dintîi ale dimineţii, glasul verii. Dar se deschise uşa. Iată şi micul dejun.

Îşi luă micul dejun ; se simţea încălzită, restaurată şi tihnită cînd se rezemă înapoi în fotoliu. Şi n-avea nimic de făcut, absolut nimic. Toată ziua era a ei. Şi era şi frumos afară. Soarele năvăli deodată în încăpere şi aşternu o dungă de lumină pe pardosea. Soarele scălda florile, afară. Un fluture roşcat şi dungat cu galben şi negru zburătăcea prin fereastră, parcă ar fi vrut să-şi arate gătelile ; îl văzu aşezîndu-se apoi pe o frunză ; rămase acolo, tot deschizîndu-şi şi închizîndu-şi aripile, parcă s-ar fi ospătat cu lumină de soare. Îl urmări pe îndelete. Puful îi sta moale, roşu-ruginiu, pe aripi. Iar dădu ocol, de parcă şi-ar fi expus găteala. Apoi, o mînă nevăzută deschizîndu-i

ușa, intră falnic cîinele Ciau și veni drept pînă la dînsa ; îi adulmecă poala rochiei și se tolăni jos pe un petec mare de lumină de soare.

Dobitoc fără inimă ! gîndi ea, dar nepăsarea lui îi plăcea. Nici nu-i cerea nimic, dealtminteri. Întinse mîna după o țigaretă.

Și ce-ar spune Martin ? se întrebă luînd cutia de email care-și schimba culoarea din verde în albastru pe cînd o deschidea. Hidos ? Vulgar ? Posibil, dar ce importanță avea ce spuneau oamenii ? Critica celorlalți părea în dimineața asta inconsistentă ca fumul. Ce importanță avea ce spunea el, ce spuneau ceilalți, ce spunea orișicine ?... De vreme ce avea o zi întreagă care-i aparținea ? De vreme ce era singură ? Iar ei sînt acolo, încă mai dorm, în casele lor, după dansurile lor, după recepțiile lor, gîndi, stînd la fereastră, uitîndu-se la iarba verde-cenușie. Îi plăcea gîndul acesta. Zvîrli țigara și urcă sus, să-și schimbe îmbrăcămintea.

Soarele era cu mult mai puternic cînd coborî din nou. Grădina își pierduse înfățișarea pură, ceața trecuse dincolo de păduri. Se auzea țiuitul mașinii de tuns gazonul cînd ieși pe ușa de sticlă. Poneiul potcovit cu cauciucuri se plimba în sus și în jos prin pajiște, lăsînd îndărătu-i o urmă palidă prin iarbă. Păsările cîntau în felul lor împrăștiat. Sticleții, în penajul lor strălucitor, ciuguleau prin iarbă. Roua strălucea, roșie, violetă, aurie, pe vîrfurile tremurătoare ale firelor de iarbă. Era o dimineață de mai desăvîrșită.

Kitty hoinărea alene pe terasă. În trecere, aruncă o privire prin ferestrele lungi ale bibliotecii. Totul era învelit în huse și încuiat. Dar încăperea lungă părea, mai mult ca de obicei, majestuoasă și proporționată, iar cărțile cafenii, în șiruri lungi, păreau să existe tăcute, demne, în ele însele, pentru ele însele. Părăsi terasa și, în pas hoinar, coborî lunga cărare de iarbă. Grădina era încă pustie ; doar un om în cămașă își făcea de lucru pe lîngă

pom ; ea însă n-avea de vorbit cu nimeni. Cîinele Ciau venea cu pas falnic în urma ei ; şi el era tăcut. Merse înainte pe lîngă răzoarele cu flori spre rîu. Acolo, ea se oprea totdeauna pe podul cu ghiulele de tun aşezate din loc în loc. Apa o fascinase totdeauna. Rîul repede de miazănoapte venea din cîmpiile sterpe ale ţării de sus, şi nu era niciodată lin şi verde, niciodată adînc şi calm, ca rîurile de miazăzi. Gonea ; era zorit. Se revărsa, roşu, galben şi cafeniu-deschis peste pietrişul albiei. Sprijinindu-şi coatele de balustradă, îl privea, învîrtejindu-se în jurul arcadelor ; îl urmărea zvîrlind diamante şi linii ascuţite de săgeţi, peste pietre. Îl asculta. Îi cunoştea deosebitele zvonuri, de vară şi de iarnă ; acum era zorit, gonea.

Cîinele însă se plictisise ; o luă înainte. Ea îl urmă. Sui cărarea verde, pentru călărie, înspre monumentul în formă de foarfecă de pe creasta dealului. Fiece cărare din pădure avea un nume. Iată Cărarea pădurarului, Plimbarea îndrăgostiţilor. Poşta doamnelor şi iată şi Drumul călare al contelui. Dar, mai înainte de a pătrunde în pădure, se opri şi privi înapoi spre casă. De nenumărate ori se oprise aici ; castelul arăta cenuşiu şi măreţ ; dormea în dimineaţa asta, cu obloanele trase şi fără nici un steag înălţat. Foarte nobil arăta, şi străvechi, şi rezistent.

Apoi merse mai departe şi intră în pădure. Vîntul părea să sporească, pe cît ea se plimba pe sub copaci. Cînta vîjîind peste culmi, dar în vale se potolea. Frunzele veştede trosneau sub paşi ; printre ele răsăreau palidele flori ale primăverii, cele mai drăgălaşe ale anului — flori albastre şi flori albe — tremurînd pe tăpşane de muşchi verde. Primăvara e totdeauna tristă ; aduce cu ea amintiri. Totul trece, totul se schimbă, gîndea ea urcînd cărăruia dintre copaci. Nimic din toate astea nu-i aparţinea ; fiul ei va moşteni tot, soţia lui se va plimba pe-aici, după dînsa. Rupse o rămurea ; culese o floare şi o duse la buze. Dar ea era în floarea vîrstei ; era

puternică. Merse înainte cu paşi mari. Drumul suia brusc ; îşi simţea muşchii puternici şi supli cînd apăsa în pămînt pantofii cu tălpi groase. Aruncă floarea. Copacii se răreau, pe cînd urca tot mai sus. Deodată văzu cerul printre două trunchiuri dungate, cerul extraordinar de albastru. Ieşi la loc deschis, sus pe creastă. Vîntul încetase ; priveliştea se întindea vastă, jur-împrejurul ei. Trupul părea să i se strîngă ; privirea să i se lărgească. Se tolăni jos şi-şi plimba ochii peste talazurile ţinutului, care se întindea în creste şi văi, pînă departe, departe, acolo unde atingea marea. Necultivat, nelocuit, existînd pentru sine, lipsit de oraş ori case, aşa arăta de la înălţimea asta. Pîrtii întunecate de umbră, strălucitoare fîşii largi de lumină se aşterneau alături unele de altele. Apoi, în timp ce le privea, lumina îşi schimbă locul şi întunericul îşi schimbă locul ; lumina şi umbra porniră să călătorească peste dealuri şi peste văi. Un murmur adînc îi cînta în urechi — pămîntul intonîndu-şi el însuşi un coral. Ea sta tolănită acolo, ascultînd. Era fericită pe de-a-ntregul. Timpul contenise.

1917

O foarte rece noapte de iarnă, atît de tăcută, încît cerul părea îngheţat şi, cum nu era lună, congelat pînă la neclintirea sticlei, se întindea peste Anglia. Eleşteele şi şanţurile erau îngheţate ; băltoacele de pe drumuri semănau cu nişte ochi de sticlă, iar pe pavaj gerul înălţase

noduri lunecoase. Întunericul apăsa ferestrele ; oraşele se contopiseră cu cîmpul deschis. Nici o lumină nu lucea decît atunci cînd o rază de reflector scruta cerul de jur împrejur şi se oprea, ici-colo, ca pentru a reflecta asupra vreunui petec înnourat, ca de scame.

„Dacă ăsta e rîul, îşi zise Eleanor, oprindu-se în strada întunecată pe care se afla staţia, atunci Westminster trebuie să fie acolo.“ Omnibuzul cu care venise se golise de călători, ce arătau cadaverici în lumina albastră, şi dispăruse. Coti.

Avea să cineze cu Renny şi Maggie, care locuiau într-una din obscurele străduţe de sub umbra catedralei. Merse înainte. Partea mai îndepărtată a străzii era aproape invizibilă: Felinarele purtau un giulgiu albastru. Ea îşi fulgeră lanterna asupra unui nume pe un colţ de stradă. Din nou aprinse lanterna. Ici ilumina un zid de cărămidă, colo un mănunchi verde-închis de iederă. În sfîrşit, numărul 30, numărul pe care-l căuta, se arătă în lumină. Bătu şi sună totodată, căci întunericul părea să înăbuşe atît sunetul, cît şi vederea. Tăcerea o apăsa cît stătu în aşteptare. Apoi uşa se deschise şi o voce de bărbat spuse : „Intră“.

Închise repede uşa în urma lui, ca pentru a nu lăsa lumina să răzbească afară. După mersul pe străzi, apăreau ciudate cele ce se vedeau acum ; căruciorul de copil din hol ; umbrelele de sub cuiere ; covorul ; tablourile ; toate păreau mai intense.

— Intră ! spuse din nou Renny şi o conduse în odaia de zi care strălucea în lumină.

Acolo, un alt bărbat sta în picioare, şi ea fu surprinsă, pentru că se aşteptase să-i găsească singuri. Dar bărbatul acela era cineva pe care nu-l cunoştea. O clipă fiecare din ei rămase cu privirea aţintită asupra celuilalt ; apoi Renny spuse :

— Îl ştii pe Nicholas... dar nu rosti desluşit celălalt nume, care era atît de lung, încît ea nu-l reţinu.

Un nume străin, gîndi. Un străin. Se vedea limpede că nu era englez. Dădu mîna cu o plecăciune, ca un străin, şi continuă să vorbească, de parcă s-ar fi aflat la mijlocul unei fraze pe care dorea s-o încheie...

— Vorbim despre Napoleon, spuse, întorcîndu-se spre dînsa.

— Aşa, zise ea. Dar nu înţelegea cîtuşi de puţin ce spunea.

Erau în toiul unei discuţii, presupuse. Dar ei terminară, fără ca ea să fi înţeles un singur cuvînt din ce susţinea fiecare, afară doar că discuţia lor avea ceva de-a face cu Napoleon. Îşi scoase haina şi o puse în cuier.

Bărbaţii se opriră din vorbă.

— Mă duc să-i spun lui Maggie, zise Renny. Şi, brusc, îi lăsă singuri.

— Vorbeaţi despre Napoleon ? întrebă Eleanor.

Îl privi pe omul al cărui nume de familie nu-l auzise bine. Era foarte brun ; avea un cap rotund şi ochi de culoare închisă. Îi plăcea ori nu ? Nu ştia.

„I-am întrerupt, gîndea, şi n-am nimic de spus.“ Se simţea năucă şi îngheţată. Îşi întinse mîinile deasupra flăcărilor. Era un foc adevărat ; buturugi întregi ardeau cu văpăi ; flacăra cuprindea cu repeziciune dîrele de păcură lucioasă. Acasă la ea nu avea decît o flăcăruie nevoiaşă de gaz aerian.

— Napoleon, spuse iar, încălzindu-şi mîinile. Vorbea fără nici un înţeles pentru ea.

— Făceam consideraţii asupra psihologiei oamenilor mari, zise el... în lumina ştiinţei moderne, adăugă rîzînd uşor.

Ei i-ar fi plăcut ca discuţia să-i fi fost mai accesibilă.

— Asta-i foate interesant, spuse timid.

— Da, dacă am şti ceva despre asta, zise el.

— Dacă am şti ceva despre asta... repetă ea.

Se scurse un timp în tăcere. Eleanor se simţea amorţită toată ; nu numai mîinile, ci şi creierul.

— Psihologia oamenilor mari, spuse, pentru că nu dorea ca el s-o considere stupidă... Asta discutaţi ?

— Spuneam... Se opri.

Ea ghici că îi era dificil să-i rezume discuţia lor. Evident, stătuseră de vorbă o bună bucată de timp, judecînd după ziarele împrăştiate şi mucurile de ţigări de pe masă.

— Spuneam, continuă el, spuneam că nu ne cunoaştem pe noi, oamenii obişnuiţi ; şi dacă nu ne cunoaştem pe noi, cum putem atunci să facem religii, legi, care... — el îşi folosea mîinile, cum fac cei cărora limba le creează dificultăţi — care să fie...

— Să fie bune, spuse ea, oferindu-i un cuvînt mai scurt, era convinsă, decît cuvintele din dicţionare pe care le folosesc totdeauna străinii.

— Care să fie bune, să fie bune, spuse el, preluînd cuvîntul şi repetîndu-l de parcă i-ar fi fost recunoscător că-l scosese din încurcătură.

— Care să fie bune, repetă ea.

Habar n-avea despre ce vorbeau. Apoi, dintr-odată, pe cînd se apleca să-şi încălzească mîinile deasupra focului, cuvintele îi plutiră în minte adunîndu-se şi alcătuiră o frază inteligibilă. I se păru că ceea ce spusese suna aşa : „Noi nu putem face legi şi religii bune, pentru că nu ne cunoaştem pe noi înşine".

— Ce curios să-mi spuneţi asta, zise, zîmbindu-i, pentru că eu însămi am gîndit-o atît de des !

— De ce este curios ? spuse el. Cu toţii gîndim aceleaşi lucruri ; numai că nu le spunem.

— Pe cînd veneam încoace astă-seară, în omnibuz, începu ea, mă gîndeam la războiul ăsta — eu nu am simţăminte speciale în legătură cu războiul, alţii însă au... Se opri.

Arăta încurcat ; probabil că ea înţelesese greşit ce-i spusese ; sau nu exprimase ea însăşi clar ce voia să spună.

— Vreau să spun, începu ea din nou, că mă gîndeam pe cînd veneam încoace, în omnibuz.

Dar aici intră Renny.

Aducea o tavă cu sticle şi pahare.

— E lucru mare, spuse Nicholas, să ai ca tată un negustor de vinuri.

Suna ca un citat din gramatica franceză.

— Să ai ca tată un negustor de vinuri, repetă Eleanor, privindu-i obrajii rumeni, ochii de culoare închisă şi nasul mare.

Trebuie să fie rus, gîndi ea. Rus, polonez evreu ? N-avea nici o idee ce era, cine era.

Bău ; vinul părea să-i netezească alinător un nod din şira spinării. Apoi intră Maggie.

— Bună seara, spuse, trecînd cu vederea plecăciunea străinului, de parcă l-ar fi cunoscut prea bine ca să-l întîmpine în mod deosebit. Ce de mai ziare ! protestă, privind jurnalele zvîrlite în dezordîne pe jos. Ziare şi iar ziare ! Într-adevăr, podeaua era toată presărată cu ziare. Mîncăm în subsol, continuă, îndreptîndu-se către Eleanor, pentru că nu are cine să ne servească. O luă înainte pe mica scară dreaptă.

— Dar, Magdalena, i se adresă Nicholas, cînd ajunseră în odăiţa joasă în care era aşternută masa pentru cină, Sara a spus : „Ne vedem mîine seară la Maggie..." Şi n-a venit.

El stătea în picioare ; ceilalţi se aşezaseră.

— Are să vină ea la timp, spuse Maggie.

— O s-o chem la telefon, hotărî Nicholas. Ieşi din odaie.

— Nu e mult mai plăcut să n-ai servitori ? zise Eleanor, luîndu-şi farfuria.

— Avem o femeie care spală vasele, răspunse Maggie.

— Şi trăim în murdărie extremă, adăugă Renny. Luă de pe masă o furculiţă şi îi cercetă dinţii. Nu, furculiţa asta din întîmplare e curată, zise şi o puse iar jos.

Nicholas se întoarse în cameră. Arăta tulburat.

— Nu e acolo, îi spuse lui Maggie. Am sunat-o, dar n-a răspuns nimeni.

— Probabil că e pe drum, zise Maggie. Se poate şi să fi uitat... Îi întinse farfuria lui cu supă.

El însă se uita la farfurie fără să se mişte. I se încreţise fruntea ; nu încerca în nici un fel să-şi ascundă anxietatea. Nu se gîndea deloc ce impresie făcea ; era total nepreocupat de sine însuşi.

— Auziţi ! exclamă deodată, întrerupîndu-i din discuţie. Vine ! adăugă. Îşi puse jos lingura şi aşteptă.

Cineva cobora încet treptele abrupte. Uşa se deschise şi intră Sara. Arăta încleştată de frig ; obrajii îi erau pe-alocuri palizi, pe-alocuri roşii şi clipea din ochi de parcă ar fi fost încă năucă după mersul pe străzile învăluite în semiîntuneric. Îi întinse lui Nicholas mîna şi el i-o sărută.

„Dar nu are nici un inel de logodnă", observă Eleanor.

— Da, e murdar la noi, zise Maggie, privind-o ; purta îmbrăcămintea ei obişnuită de peste zi. Sîntem în zdrenţe, adăugă ; un laţ de fir auriu îi atîrna din mînecă, pe cînd servea supa.

— Tocmai mă gîndeam ce frumos eşti îmbrăcată, făcu Eleanor, căci ochii ei zăboviseră pe rochia de argint cu fire de aur în ea. Unde ai găsit asta ?

— La Constantinopole, la un turc, spuse Maggie.

— Un turc fantastic, cu turban, murmură Sara, netezind a mîngîiere mîneca rochiei, pe cînd îşi lua farfuria. Părea încă orbită de lumină.

— Şi farfuriile, zise Eleanor, uitîndu-se la păsările roşii de pe farfuria ei. Parcă mi le-aş aminti...

— În vitrina din salonul de-acasă... zise Maggie. Era stupid să le ţii într-o vitrină.

— Noi spargem una în fiece săptămînă, completă Renny.

— Au să ne ţină cît ţine războiul, zise Maggie.

Eleanor observă o expresie curioasă, parcă de mască, așternîndu-se pe fața lui Renny cînd ea rosti „războiul". Ca toți francezii, ținea pătimaș la țara lui. Dar într-un chip contradictoriu, remarcă Eleanor, privindu-l. Tăcea. Tăcerea lui o apăsa. Era ceva formidabil în tăcerea lui.

— Și de ce ai întîrziat atîta ? făcu Nicholas, întorcîndu-se către Sara. Vorbea cu blîndețe, pe un ton de dojană, oarecum, parcă ar fi vorbit unui copil. Îi turnă un pahar cu vin.

— Ai grijă, se simți înclinată Eleanor s-o prevină, vinul se urcă la cap.

Ea nu mai băuse vin de luni întregi. Și se simțea deja cam încețoșată, cu capul amețit. De vină era lumina după întuneric ; conversația după tăcere ; războiul, poate, care înlătura opreliștile.

Sara însă bău. Apoi izbucni :

— Din cauza nărodului ăluia, naiba să-l ia !

— Nărod, naiba să-l ia ? se miră Maggie. Cine ?

— Nepotul lui Eleanor, zise Sara. North. Nepotul lui Eleanor, North. Întinse paharul către Eleanor, de parcă ei i s-ar fi adresat : North... Apoi zîmbi. Stam acolo, singură. A sunat jos. „Au sosit rufele de la spălat", îmi zic. Cineva urca scările. Și uite-l pe North... North... și ea își ridică mîna la cap, în chip de salut. „Da', ce naiba înseamnă asta ?" îl întreb eu. „Plec la noapte pe front, zise el, pocnind din călcîie. Sînt locotenent în — nu știu cum a zis — Regimentul Regal de Prinzători de Șobolani", sau așa ceva... Și și-a agățat capela de bustul bunicului. Iar eu am turnat ceai. „Cîte bucăți de zahăr îi trebuiesc unui locotenent din Regimentul Regal de Prinzători de Șobolani ?" am întrebat. „Una, două, trei, patru..." Lăsă să-i cadă cîteva cocoloașe de pîine pe masă. Pe măsură ce-i fărîmița, amărăciunea ei părea să se accentueze. Arăta mai bătrînă, mai uzată ; și, cu toate că rîdea, era cătrănită.

— Cine e North ? întrebă Nicholas. Pronunța cuvîntul „North" de parcă ar fi fost un punct geografic.

— Nepotul meu, fiul fratelui meu Morris, îl lămuri Eleanor.

— Ședea acolo, în uniforma lui de culoarea prafului, cu o biciușcă între genunchi și cu urechile ciulite de fiece parte a feței lui trandafirii, iar la tot ce spuneam eu, zicea, „bine, bine !" pînă am luat de jos vătraiul și cleștele — își ridică de pe masă cuțitul și furculița — și am cîntat cu ele : *God Save the King* (Dumnezeu să-l apere pe rege. Fericit și glorios, îndelungat domnească asupră-ne...). Își ținea cuțitul și furculița ca pe niște arme.

„Îmi pare rău că pleacă pe front", gîndea Eleanor. O imagine i se ivi în fața ochilor — imaginea unui băiat drăguț, jucător de *cricket*, fumînd o țigară pe o terasă. „Îmi pare rău..." Apoi se alcătui altă imagine. Ea însăși șezînd pe aceeași terasă ; dar acum soarele era în asfințit ; o fată în casă ieșise spunînd : „Soldații păzesc linia cu baionetele de armă!" Așa aflase ea de război, cu trei ani în urmă. Și gîndise, punînd pe masă ceașca de cafea : „Nu, n-are să se întîmple, nu pot să admit !" copleșită de-o absurdă, dar vehementă dorință de-a proteja acele coline ; privise colinele de dincolo de poiană... Acum îl privi pe străinul din fața ei.

— Cît ești de nedreaptă, îi spusese Nicholas Sarei. Ești o femeie cu prejudecăți ; cu orizont strîmt ; nedreaptă, repetă, lovindu-i ușurel mîna cu degetul.

Spunea ceea ce Eleanor însăși simțea.

— Da. Nu e firesc ?... începu ea. Ai putea îngădui nemților să invadeze Anglia și să nu faci nimic ? spuse, întorcîndu-se către Renny. Îi păru rău că vorbise ; iar cuvintele nu fuseseră acelea pe care voise să le folosească.

Pe fața lui Renny apăruse o expresie de suferință, ori de mînie ?

— Eu ? zise. Eu îi ajut să facă bombe.

Maggie aștepta îndărătul lui. Adusese friptura la masă.

— Tai-o, îi spuse.

El rămase cu privirea ațintită asupra cărnii ce i se pusese în față. Luă de pe masă cuțitul și începu să tranșeze mecanic friptura.

— Acum și pentru dădacă, îi aminti Maggie.

El mai tăie o porție.

— Da, făcu Eleanor stînjenită, pe cînd Maggie lua de pe masă platoul. Nu știa ce să spună. Vorbea fără a se gîndi. Să terminăm cît mai repede posibil și apoi...

Se uită la Renny. El tăcea. Întorsese capul să asculte la ce spuneau ceilalți, de parcă ar fi vrut să scape de obligația de a vorbi el însuși.

— *Poppycock, poppycock...* [1] Nu mai spune asemenea prostii, asta ai spus de fapt, zise Nicholas.

Mîinile îi erau mari și curate, cu unghiile tăiate foarte scurt, băgă de seamă Eleanor. Ar putea fi medic, gîndi.

— Ce-i asta, *poppycock* ? întrebă, întorcîndu-se spre Renny. Nu cunoștea cuvîntul.

— Pe americănește, zise Renny. E american, spuse, făcînd semn din cap către Nicholas.

— Nu, răspunse Nicholas, întorcîndu-se spre dînșii, eu sînt polonez.

— Mama lui a fost prințesă, zise Maggie, pe un ton de tachinare.

„Asta explică pecetea de pe lanțul lui", gîndi Eleanor. Purta pe lanțul ceasului o pecete mare, veche.

— Da, era, spuse el foarte serios. Una dintre cele mai vechi familii din Polonia. Dar taică-meu a fost un om obișnuit, un om din popor... Ar fi trebuit să știi să te stăpînești mai bine, continuă, întorcîndu-se spre Sara.

— Da, așa ar fi trebuit, oftă ea. Da' și el. la urmă, și-a dat frîu și-a zis : „Adică pentru totdeauna, adio pentru totdeauna !" Întinse mîna și-și mai turnă un pahar cu vin.

[1] În argou american, cu înțelesul de : absurd, nonsens, „gogoși", prostii (n. t.).

— Nu mai bei nimic de-acum înainte, spuse Nicholas mutînd sticla de lîngă ea. Ea se şi vede, explică el, întorcîndu-se către Eleanor, în vîrful unui turn, fluturînd o batistă albă spre un cavaler în armură.

— Şi luna se înalţa deasupra unui cîmp întunecat, murmură Sara, atingînd un borcănel cu piper.

Borcanul de piper e un cîmp întunecat, gîndi Eleanor, cu ochii într-acolo. O uşoară înceţoşare ştergea conturele obiectelor. Din cauza vinului ; din cauza războiului. Lucrurile parcă-şi pierduseră învelişurile ; se eliberaseră de-o duritate de suprafaţă ; pînă şi fotoliul cu gheare aurite, la care se uita, părea poros ; parcă iradia o oarecare strălucire, pe cînd îl privea.

— Mi-aduc aminte de fotoliul ăsta, îi spuse lui Maggie. Şi de maică-ta, îi mai zise. Dar ea întotdeauna o vedea pe Eugénie nu şezînd, ci în mişcare. Dansînd, adăugă.

— Dansînd... repetă Sara. Începu să bată cu furculiţa în masă. În tinereţe, ce mai dansam, îngînă. Mă iubeau toţi bărbaţii... Trandafiri şi liliac culegeam, în tinereţe. Şi dansam, şi dansam... Mai ţii minte, Maggie ? Se uita la soră-sa de parcă şi-ar fi amintit amîndouă acelaşi lucru.

Maggie dădu din cap.

— Valsul din dormitor, zise.

— Un vals... repetă Eleanor.

Sara bătea pe masă măsura unui vals. În ritmul lui, Eleanor începu să fredoneze încet : „Tra-la-la, tra-la-la...“ Un sunet găunos, lung, tărăgănat, ca un vaier. „Nu, nu !“ protestă ea, de parcă cineva i-ar fi dat o notă falsă. Dar sunetul ca un vaier răsună iar.

— O fi un semnal pentru ceaţă ? zise. Pe rîu ?

Dar spunînd asta, ştia ce era.

Sirena izbucni iar în vaier.

— Nemţii ! făcu Renny. Afurisiţii ăia de nemţi ! Puse jos cuţitul şi furculiţa cu un gest, prea accentuat, de plictiseală.

— Alt raid, spuse Maggie, ridicîndu-se. Ieşi din cameră.

Renny o urmă.

— Nemţii... făcu Eleanor pe cînd se închidea uşa.

Avea sentimentul că un pisălog nesuferit întrerupsese o conversaţie interesantă. Culorile începeau să păleascâ. Privise spre jilţul roşu. Îşi pierdea strălucirea, pe cînd îl privea, de parcă s-ar fi stins o lumină sub el.

Auziră în stradă zgomot precipitat de roţi. Tot ce trecea pe lîngă casă părea că merge foarte repede. Pe pavaj răsunau bocănituri de tălpi. Eleanor se sculă şi trase puţin draperia. Încăperea era sub nivelul pavajului, aşa că nu vedea decît picioare şi fuste trecînd pe lîngă grilajul casei. Doi bărbaţi trecură foarte repede ; apoi o femeie bătrînă, căreia i se zbătea fusta dintr-o parte în alta, în mers.

— N-ar trebui să-i chemăm pe oamenii ăştia înăuntru? zise Eleanor, întorcîndu-se către ceilalţi.

Dar cînd se uită iar afară, bătrîna pierise. Bărbaţii de asemenea. Strada arăta acum pustie. La toate ferestrele caselor de peste drum erau trase draperiile. Cu grijă acoperi şi ea fereastra. Masa cu porţelanul ei vesel şi cu lampa păreau cuprinse într-un cerc de lumină vie cînd se întoarse iar către odaie. Se aşeză la locul ei de mai înainte.

— Ţi-e teamă de raidurile aeriene ? întrebă Nicholas, privindu-o cu o expresie scrutătoare. Oamenii au reacţii foarte diferite.

— Absolut deloc, îi răspunse ea. Îi venea să se joace cu un miez de pîine, să facă un cocoloş, ca să arate că era netulburată ; dar cum nu se temea, acest gest îi păru inutil.

— Şansa de-a fi tu însuţi lovit este atît de mică, spuse, Dar despre ce vorbeam ? întrebă.

I'se părea că fuseseră pe cale să spună ceva extrem de interesant ; dar nu-şi putea aminti ce anume. Şezură un minut tăcuţi. Apoi auziră un tîrşîit pe scări.

— Copiii... zise Sara.

Intră Renny.

— Luați-vă farfuriile, spuse. Aici, înăuntru.

Îi conduse în pivniță. Era o pivniță mare. Cu tavanul în chip de criptă și cu pereții ei de piatră avea o înfățișare jilavă, ecleziastă. Era folosită în parte pentru cărbuni, în parte pentru vin. Lumina din mijloc bătea asupra unor mormane scînteinde de cărbuni ; sticle de vin înfășurate în paie stăteau culcate pe polițele de piatră. Domnea un miros muced de vin, de paie și de igrasie. Părea răcoare acolo, după aerul din sufragerie. Intră Sara, încărcată cu piăpumi și halate de casă pe care le adusese de sus. Eleanor fu bucuroasă să se înfășoare într-un halat albastru ; și-l strînse în jurul trupului și se așeză apoi cu farfuria pe genunchi. Era frig.

— Și acum ? întrebă Sara, ținîndu-și drept în sus linguriță.

Arătau cu toții de parcă ar fi așteptat să se întîmple ceva.

Intră Maggie aducînd un *plum-pudding* [1].

— Putem, la urma urmei, să ne terminăm cina, spuse.

Dar prea vorbea calm — se temea pentru copii, ghici Eleanor. Erau în bucătărie ; îi văzuse cînd trecuseră pe acolo.

— Copiii dorm ? întrebă.

— Da. Dar dacă tunurile... începu servind budinca.

Alt tun mugi de departe. De data asta mugetul era lămurit mai tare.

— Au trecut de liniile de apărare, spuse Nicholas.

Începură să-și mănînce *pudding*-ul.

Iar bubui un tun. De data asta se distingea în mugetul tunului un clănțănit.

— Hampstead, spuse Nicholas.

Își scoase ceasul. Tăcerea era adîncă. Nu se întîmpla nimic.

---

[1] Tradiționala budincă cu prune englezească (n. t.).

Eleanor privi blocurile de piatră boltite peste capetele lor. Observă o pînză de păianjen într-un colţ. Alt tun mugi. Odată cu acel muget, vibră o boare de aer, ca un suspin. De data asta erau chiar deasupra lor.

— Digurile, spuse Nicholas.

Maggie îşi puse jos farfuria şi se duse în bucătărie.

Domni o tăcere profundă. Nu se întîmpla nimic. Nicholas îşi privea ceasul, de parcă ar fi cronometrat tunurile. E ceva bizar cu el, gîndi Eleanor ; are ceva de medic, de preot ? Purta o pecete atîrnată de lanţul ceasului... Numărul de pe lada din faţa ei era 1397. Înregistra totul. Nemţii probabil că erau acum deasupra capetelor lor. Simţea în creştet o greutate ciudată. „Una, două, trei, patru", numără, ridicînd ochii spre piatra verzui-cenuşie. Atunci se auzi un trosnet formidabil, ca despicătura unui fulger în cer. Pînza de păianjen se clătină.

— Deasupra noastră, spuse Nicholas, ridicînd ochii.

Cu toţii priviră în sus. În fiece clipă putea să cadă o bombă. Era o tăcere de moarte. Străbătînd liniştea, auziră glasul lui Maggie din bucătărie.

— N-a fost nimic. Întoarceţi-vă şi dormiţi. Vorbea foarte calm şi liniştitor.

„Una, două, trei, patru, numără Eleanor. Pînza de păianjen se legăna. Piatra asta ar putea să cadă", gîndi ea, aţintindu-şi ochii asupra unei anumite pietre.

Apoi mugi iarăşi un tun. Suna mai slab, mai de departe.

— S-a terminat, spuse Nicholas.

Îşi închise ceasul cu un ţăcănit. Şi se relaxară cu toţii şi se foiră pe scaunele lor tari de parcă pînă atunci stătuseră încleştaţi.

Intră Maggie.

— Ai, acum s-a terminat, spuse. Băiatul s-a trezit o clipă, dar a adormit iar, îi spuse în şoaptă lui Ronny, dar aia mică a dormit tot timpul. Se aşeză şi-şi luă farfuria pe

care i-o ţinea întinsă Renny. Acum să terminăm *pudding*-ul, zise cu glasul ei firesc.

— Şi o să bem nişte vin, adaugă Renny.

Examină o sticlă, apoi alta ; în cele din urmă luă o a treia şi o şterse grijuliu cu un colţ din poala halatului. Puse sticla pe o ladă de lemn şi se aşezară în jurul ei, în cerc.

— N-a fost mare lucru, nu-i aşa ? spuse Sara. Se lăsa pe spate cu scaun cu tot, în timp ce-şi întindea paharul.

— Da, dar ne-am speriat, zise Nicholas. Uite ce palizi sîntem cu toţii.

Se uitară unul la altul. Drapaţi în plăpumi şi în halate, conturaţi pe fundalul zidurilor sure şi verzi, arătau albicioşi, verzui.

— E în parte şi din cauza luminii, spuse Maggie. Eleanor, zise, arată ca o stareţă.

Halatul de un albastru-închis, care ascundea stupidele mici ornamente — aplicaţiile de catifea şi dantelă de pe rochia ei — o avantaja. Faţa ei de femeie între două vîrste era încreţită ca o mănuşă veche, căreia i s-ar fi imprimat din cauza mişcărilor mîinii o mulţime de linii subţirele.

— Sînt şleampătă, nu-i aşa ? întrebă, ducîndu-şi mîna la păr.

— Nu ! Lasă-l, nu-l atinge, făcu Maggie.

— Dar despre ce vorbeam înainte de raid ? întrebă Eleanor.

Simţi iar că fuseseră pe cale să spună nişte lucruri foarte interesante, cînd intervenise întreruperea. Dar totul se fărîmase, pe de-a-ntregul. Nimeni dintre ei nu-şi mai amintea ce fuseseră pe cale să spună.

— Ei, acum a trecut, zise Sara. Aşa că hai să închinăm pentru... Trăiască Lumea nouă! exclamă. Îşi înălţă paharul cu un elegant gest de închinăciune.

Simţiră cu toţii o dorinţă subită de a vorbi şi de a rîde.

— Trăiască Lumea nouă ! strigară, înălţînd paharele şi ciocnindu-le între ei.

Cele cinci pahare umplute cu lichid galben se apropiară, alcătuind un mănunchi.

— Pentru Lumea nouă ! strigară şi băură.

Licoarea galbenă se legăna în paharele lor.

— Acum, Nicholas, spuse Sara, aşezîndu-şi zgomotos paharul pe ladă, o cuvîntare ! O cuvîntare !

— Doamnelor şi domnilor, începu el, lansîndu-şi mîna ca un orator. Doamnelor şi domnilor...

— N-avem nevoie de discursuri, îl întrerupse Renny.

Eleanor fu decepţionată. I-ar fi plăcut un discurs. Dar el păru să primească bine dispus întreruperea ; se aşeză dînd din cap şi zîmbi.

— Să mergem sus, zise Renny, împingînd deoparte lada.

— Şi să părăsim pivniţa asta, spuse Sara, vizuina asta plină de noroi şi de gunoi...

— Ascultaţi ! întrerupse Maggie. Ridică o mînă. Mi s-a părut c-am auzit tunurile...

Ascultară. Tunurile tot mai trăgeau, dar departe, la mare distanţă. Se auzea un zgomot ca de valuri pe un ţărm îndepărtat.

— Omoară alţi oameni, zise Renny cu ferocitate. Lovi cu piciorul în lada de lemn.

— Dar lasă-ne să ne gîndim la altceva ! protestă Eleanor.

Pe obrazul lui se lăsase iar o mască.

— Ce prostii, ce prostii tot spune Renny acolo ? făcu Nicholas, întorcîndu-se anume către dînsa. Nu-s decît nişte copii care aprind artificii în grădiniţa din spate, bombăni, ajutînd-o să-şi desfacă halatul.

Se duseră sus.

Eleanor intră în odaia de zi. Arăta mai mare decît şi-o amintea şi foarte spaţioasă şi confortabilă. Ziare erau împrăştiate pe jos ; focul ardea viu ; era cald ; era vesel. Se simţea foarte obosită. Se lăsă să cadă într-un fotoliu.

Sara și Nicholas rămăseseră în urmă. Ceilalți îi ajutau dădacei să ducă copiii la culcare, așa presupunea. Se adînci în fotoliul ei. Totul părea să redevină calm și firesc. O senzație de mare liniște puse stăpînire pe ea. Ca și cum i-ar fi fost dat un alt spațiu de timp, dar deposedat, prin prezența morții, de ceva personal, așa simțea ; șovăia, în căutarea unui cuvînt. „Imun"? Asta voia ea să zică? „Imun", zise, privind un tablou fără a-l vedea. Era imaginea unei coline și-a unui sat, poate din sudul Franței ; poate din Italia. Se vedeau acolo niște măslini ; și acoperișuri albe grupate pe fundalul unei coaste de deal. „Imun", repetă ea, privind tabolul.

Se auzea un ușor tropăit pe dușumeaua de deasupra ; Maggie și Renny își culcau copiii în pătucurile lor, gîndi ea. Auzi un mic țiuit, ca al unei păsări somnoroase ciripind în cuibul ei. Era foarte intim și foarte pașnic, după canonadă. Dar iată că intrau și ceilalți.

— Copiii s-au speriat ? zise ea, ridicîndu-se.

— Nu, spuse Maggie. Au dormit tot timpul.

— Dar s-ar putea să fi visat, spuse Sara, trăgînd un scaun.

Nu zise nimeni nimic. Era o mare liniște. Clopotele care își bubuiau de obicei orele, la Westminster, tăceau.

Maggie luă vătraiul și izbi în buturugile din cămin. Scînteile se desprinseră zburînd spre hornul căminului într-o revărsare de ochi aurii.

— Cum îmi aduce asta aminte de... începu Eleanor. Dar se opri.

— De ? făcu Nicholas.

— De copilăria mea, adăugă.

Se gîndea la Morris și la ea însăși, și la bătrîna lor dădacă, Pippy ; de le-ar fi vorbit însă celorlalți despre asta, nimeni n-ar fi înțeles nimic. Tăceau. Subit, o notă limpede, asemănătoare unui sunet de flaut, răsună jos, în stradă.

— Ce-i asta ? zise Maggie. Tresări ; se uită spre fereastră ; se ridică pe jumătate.

— Sirenele de încetare, spuse Renny, întinzînd mîna ca s-o oprească.

Sirenele fluierau iarăşi sub fereastră. Apoi le auziră de mai încolo, de pe stradă ; apoi şi mai de departe, de pe strada de-alături. Aproape îndată reîncepură claxonatul maşinilor şi năvala roţilor, de parcă circulaţia s-ar fi eliberat şi obişnuita viaţă de noapte a Londrei se redeşteptase.

— Gata, spuse Maggie.

Se lăsă înapoi în fotoliu ; o clipă arătă foarte obosită. Apoi trase spre ea un coş şi începu să repare o şosetă.

— Sînt bucuroasă că trăiesc, zise Eleanor. N-am dreptate, Renny ? întrebă. Voia să-l facă să vorbească. I se părea că aduna în el imense rezerve de emoţie pe care n-o putea exprima.

Renny nu răspunse. Se sprijinea într-un cot, fumînd o ţigară şi privind vîlvătăile focului.

— Mi-am petrecut seara şezînd într-o pivniţă de cărbuni, în timp ce alţi oameni ca mine încearcă să se omoare unii pe alţii, spuse brusc. Apoi se întinse să ia un ziar.

— Renny, Renny, Renny, făcu Nicholas, de parcă ar fi dojenit un copil rău.

Renny continua să citească. Mişcarea precipitată a roţilor şi claxonatul automobilelor se contopiseră într-un singur sunet, continuu. Pe cînd Renny citea şi Maggie ţesea şosete, liniştea domni în odaie. Eleanor privea flăcările întinzîndu-se repede de-a lungul şuviţelor de catran, izbucnind în vîlvătăi şi apoi descrescînd.

— La ce te gîndeşti, Eleanor ? îi întrerupse Nicholas meditaţia.

„Îmi spune Eleanor, gîndi dînsa. E bine aşa."

— La lumea cea nouă, spuse ea tare. Dumneata crezi că ne vom schimba în bine ?

— Da, da, zise el, clătinînd din cap.

Vorbea potolit, de parcă n-ar fi vrut să-l tulbure pe Renny care citea, sau pe Maggie care ţesea la ciorap, sau pe Sara, rezemată de speteaza jilţului ei, pe jumătate adormită. Păreau să stea de vorbă doar ei doi, între ei.

— Dar cum... începu ea, cum să ne schimbăm... cum putem să trăim mai... îşi scăzu glasul de parcă s-ar fi temut să nu trezească pe unii care dormeau... să trăim mai firesc... mai bine. Cum putem ?

— Toată problema, zise el şi se opri. Se trase mai aproape de ea : E să învăţăm. Sufletul... Iar se opri.

— Da ? Sufletul ? îl îmboldi ea.

— Sufletul, toată fiinţa, explică el. Îşi făcu ambele mîini căuş, de parcă ar fi vrut să cuprindă un cerc. Doreşte să se desfăşoare ; să cuteze ; să formeze... combinaţii noi.

— Da, da, spuse dînsa, ca pentru a-l asigura că vorbele lui sînt cele potrivite.

— Pe cînd acum... el îşi contractă trupul. Îşi strînse picioarele unul lîngă altul ; arăta ca o bătrînă speriată de şoareci : Trăim aşa, înşurubat fiecare într-un nod... mic şi dur, mic şi strîns.

— Da, nod, nod e bine zis, clătină ea din cap, afirmativ.

— Într-un nod mic şi dur, reluă el, într-un nod mic şi strîns.

— Da, da, făcu ea.

— Fiecare în cubuleţul lui ; fiecare cu crucea lui sau cu evanghelia lui ; fiecare cu focul lui, cu nevasta lui.

— Ţesînd ciorapi rupţi, întrerupse Maggie.

Eleanor tresări. I se păruse că priveşte în viitor. Dar fuseseră auziţi. Intimitatea lor luase sfîrşit.

Renny zvîrli ziarul.

— Toate-s prostii, lua-le-ar naiba ! zise.

Dacă se referea la ziar sau la cele spuse de ei, Eleanor nu ştia. Dar nu mai era cu putinţă să stai de vorbă cu cineva anume.

— Atunci de ce le cumperi ? spuse, arătînd spre ziare.

— Ca să aprind focul cu ele, zise Renny.

Maggie rîse şi aruncă deoparte ciorapul pe care-l reparase.

— Gata ! exclamă. E bun de purtat.

Tăcură iar, uitîndu-se la foc. Eleanor ar fi dorit să continue să vorbească acel bărbat pe care ea îl numea Nicholas. *Cînd,* ar fi dorit să întrebe, cînd va veni acea lume nouă ? Cînd vom fi liberi ? Cînd vom trăi cutezători şi pe de-a-ntregul, nu ca nişte infirmi într-o peşteră ? Vorbele lui parcă ar fi eliberat ceva într-însa ; simţea nu numai timpul înaintea ei, dar şi puteri noi, înlăuntrul ei, ceva necunoscut. Îi urmărea ţigara mişcîndu-se în sus şi-n jos. Apoi, Maggie luă vătraiul şi lovi în lemne şi iarăşi ţîşni către hornul căminului jerba de ochi purpurii a scînteilor. Vom fi liberi, vom fi liberi, gîndea Eleanor.

— Şi tu la ce te-ai gîndit în tot acest timp ? făcu Nicholas, aşezîndu-şi mîna pe genunchiul Sarei. Ea tresări. Sau dormeai ? adăugă el.

— Am auzit ce spuneaţi, zise ea.

— Ce spuneam ?

— Despre sufletul care zboară spre înalt, cum zboară scînteile în cămin, sus, spre horn, zise ea.

Scînteile din cămin zburau sus, spre horn.

— N-a nimerit prea alături, spuse Nicolas.

— Pentru că oamenii spun mereu acelaşi lucru, rîse ea. Se zgîlţîi din toropeală şi se îndreptă în scaun. Uitaţi-vă la Maggie, ea nu spune nimic. Uitaţi-vă la Renny, el spune : „Toate-s prostii, lua-le-ar naiba !" Eleanor spune : „Asta-i exact ce gîndeam şi eu !" Iar Nicholas, Nicholas — îl bătu mîngîietor pe genunchi — care ar trebui să stea la închisoare, spune : „O, dragii mei prieteni, să ne desăvîrşim sufletele".

— Ar trebui să stea la închisoare ? se miră Eleanor, uitîndu-se la dînsul.

— Pentru că iubește, explică Sara. Se opri... Celălalt sex, celălalt sex, vedeți ? termină degajat, cu o fluturare a mîinii, care semăna atît de mult cu gestul maică-si.

Pentru o secundă, Eleanor simți un ascuțit fior de repulsie încrețindu-i pielea, de parcă ar fi trecut peste ea un vîrf de cuțit. Apoi își dădu seama că faptul nu avea importanță. Fiorul acut trecu. Dedesubt rămăsese — ce ? îl privi pe Nicolas.

El o urmărea din ochi. Întrebă :

— Asta te face, zise el, șovăind puțin, să mă găsești mai puțin agreabil, Eleanor ?

— Cîtuși de puțin ! Cîtuși de puțin ! exclamă ea sportan. Toată seara, într-un fel sau altul, îi inspirase un soi de interes, cînd o senzație, cînd alta. mereu altceva ; dar acum toate aceste sentimente se adunaseră într-unul singur, unul întreg de simpatie. Cîtuși de puțin, spuse ea din nou.

El îi făcu o mică plecăciune. I-o întoarse și ea, făcînd o mică plecăciune.

Dar ceasul de pe policioara căminului bătu. Renny căsca. Era tîrziu. Eleanor se ridică. Merse spre fereastră, separă draperiile și privi afară Toate casele aveau încă draperiile trase. Noaptea rece de iarnă era aproape neagră. Parcă s-ar fi uitat în adîncul unei pietre intens albastre. Ici și colo, o stea străpungea albastrul. Avu un sentiment de imensitate și de pace. de parcă s-ar fi împlinit ceva.

— Să-ți aduc o trăsură ? o scoase din gînduri Renny.

— Nu, o să mă duc pe jos. zise Eleanor întorcîndu-se. Îmi place să merg pe jos prin Londra.

— Venim și noi cu dumneata, spuse Nicholas. Hai, Sara.

Ea se lăsase iar în jilțul ei, legănîndu-și un picior.

— Dar eu nu vreau să plec, zise, făcîndu-i semn cu mîna lui Nicholas să nu se apropie. Eu vreau să rămîn ; vreau să stau de vorbă ; vreau să înalț un imn de slavă, o cîntare de mulțumire.

— Uite-ți aici pălăria ; uite și geanta, spuse Nicholas, dîndu-i-le. Haide, spuse, luînd-o de umăr și împingînd-o afară din odaie. Vino.

Eleanor se duse să-i spună noapte bună lui Maggie.

— Și mie mi-ar fi plăcut să mai rămîn, zise. Sînt atîtea lucruri despre care mi-ar plăcea să stăm de vorbă.

— Dar eu vreau să mă culc, vreau să mă culc, protestă Renny. Sta cu mîinile întinse deasupra capului, căscînd.

Maggie se sculă.

— Da, ai să te culci, rîse spre dînsul.

— Nu te mai obosi să cobori scările, se împotrivi Eleanor, cînd el îi deschise ușa.

Dar el insistă. E foarte nemanierat și totodată foarte politicos, gîndi ea, pe cînd cobora în urma lui scările. Un om care simte multe lucruri distincte, și pe toate pătimaș, toate odată... gîndi. Dar ajunseseră în hol. Nicholas și Sara stăteau acolo, în picioare.

— Încetează odată să mai rîzi de mine, Sara, spuse Nicholas, pe cînd își punea haina.

— Și tu încetează să-mi mai ții prelegeri, zise ea, deschizînd ușa din față.

Renny zîmbi către Eleanor, cît stătură o clipă lîngă cărucior.

— Se educă unul pe altul.

— Noapte bună, zise ea, zîmbind, pe cînd își strîngeau mîinile.

„Ăsta-i bărbatul, își spuse deodată, cu un sentiment năvalnic de convingere, în timp ce ieșea în aerul geros de afară, cu care mi-ar fi plăcut să mă fi măritat. Identifică un sentiment pe care nu-l mai avusese niciodată. Dar el e cu douăzeci de ani mai tînăr ca mine... gîndi, și e însurat cu vară-mea." O clipă îi fu ciudă pe trecerea timpului și pe accidentele vieții, care o rupseseră de lîngă toate astea,

își zicea. Apoi îi răsări un tablou în fața ochilor ; Maggie și Renny șezînd alături la gura sobei. „O căsnicie fericită, gîndea, tot timpul am simțit asta. O căsnicie fericită.“ Ridică privirea, pe cînd cobora străduța întunecoasă îndărătul celorlalți doi. Un evantai larg de lumină, semănînd cu aripa unei mori de vînt, luneca încet de-a curmezișul cerului. Părea să ia cu ea tot ceea ce simțise, ca să-l exprime cuprinzător și simplu, de parcă un alt glas ar fi vorbit în altă limbă. Apoi lumina se opri și cercetă un petec scămos de cer, un sector suspect. „Raidul ! își zise. Uitasem de raid !“

Ceilalți ajunseseră la locul de traversare ; așteptau acolo.

— Uitasem de raid ! spuse cu glas tare, cînd îi ajunse. Asta o surprindea ; dar era adevărat.

Se găseau în Victoria Street. Strada cotea ceva mai depatre, arătînd mai largă și mai întunecată decît de obicei. Mici siluete zoreau pe trotuare, răsărind deslușit o clipă sub un felinar, apoi dispărînd din nou în întuneric. Strada era pustie.

— Oare omnibuzele or să circule ca de obicei ? întrebă Eleanor, pe cînd stăteau acolo.

Priviră împrejurul lor. Deocamdată nu venea nimic din susul străzii.

— Eu am s-aștept aici, spuse Eleanor.

— Atunci eu plec, zise brusc Sara. Noapte bună !

Flutură mîna în semn de rămas bun și se îndepărtă. Eleanor era sigură că Nicholas avea s-o însoțească.

— Eu am s-aștept aici, repetă.

Dar el nu se clinti. Sara nici nu se mai vedea. Eleanor îl privi. Era oare supărat ? Era nefericit ? Nu știa. Dar, iată, o formă masivă miji din întuneric ; farurile îi erau camuflate cu vopsea albastră. Înăuntru, oameni tăcuți

şedeau îngrămădiţi unul într-altul. Arătau cadaverici şi ireali în lumina albastră.

— Noapte bună ! zise întinzînd mîna spre Nicholas.

Privi înapoi şi-l văzu cum tot mai stătea pe trotuar. Tot mai ţinea pălăria în mînă. Arăta înalt, impresionant şi solitar, cum sta singur acolo, în picioare, pe cînd luminile reflectoarelor tăiau cerul, rotindu-se.

Omnibuzul înainta. Ea se surprinse cu privirea aţintită asupra unui bătrîn, aşezat în colţ, care mînca ceva dintr-o pungă de hîrtie. El ridică privirea şi o văzu uitîndu-se lung la dînsul.

— Vrei să ştii ce mănînc eu la cină, cocoană ? făcu el, ridicînd o sprînceană deasupra ochilor lăcrămoşi ce clipeau întruna. Şi-i întinse sub nas un codru de pîine, cu o felioară de carne rece ori de cîrnat.

1918

Un văl de ceaţă acoperea cerul de noiembrie ; un văl cu numeroase falduri, atît de fin ţesut încît alcătuia o singură densitate. Nu ploua, dar ici şi colo ceaţa se condensa la suprafaţă în umezeală şi făcea trotuarele cleioase. Ici şi colo, pe un fir de iarbă sau pe o frunză de tufiş, atîrna cîte o picătură, neclintită. Nu bătea vîntul şi era linişte în aer. Zgomote răzbeau prin vălul ceţii — behăit de oaie, croncănit de ciori ajungeau estompate. Vuietul circulaţiei se îmbina într-un singur muget. Ici şi colo, de parcă s-ar

fi deschis o poartă şi s-ar fi închis iar, vălul se despica şi se închidea la loc, mugetul creştea şi se stingea.

— Bestie murdară, bombănea Crosby, şonticăind de-a lungul cărării asfaltate ce străbătea pajiştea Richmond. O dureau picioarele. De fapt, nu ploua, enormul volum de aer liber era umplut cu ceaţă şi, cum nu se afla nimeni pe-aproape, putea să vorbească de una singură.

— Bestie murdară, bombăni iar.

Prinsese obiceiul să vorbească tare de una singură. Nu se vedea nimeni pe-aproape, cît cuprindeai cu ochii ; capătul cărării se pierdea în ceaţă. Era o linişte mare. Doar ciorile adunate pe vîrfurile copacilor scoteau, cînd şi cînd, cîte un scurt croncănit ciudat şi o frunză pătată cu negru pică la pămînt.

Faţa lui Crosby zvîcnea uşor în mers, ca şi cum muşchii ei s-ar fi deprins să protesteze fără voie împotriva necazurilor şi piedicilor ce-o hărţuiau. Îmbătrînise rău în ultimii patru ani. Atît de mică şi de gheboşată arăta, încît părea îndoielnic că are să poată străbate vastul spaţiu deschis, învăluit în ceaţa albă ca într-un giulgiu. Dar trebuia să se ducă pînă în High Street, să-şi facă tîrguielile.

— Bestie spurcată, bombăni iar.

Avusese un schimb de cuvinte în dimineaţa asta cu domnul Burt, privitor la baia contelui. El scuipa în cada băii şi doamna Burt îi pretinsese ei să cureţe baia.

— Da, conte, ce mai conte ! E conte cum eşti tu contesă ! vorbi ea înainte. Acum i se adresa doamnei Burt. Sînt gata să fac cu plăcere ce doreşti, continuă.

Chiar şi aici, afară, în ceaţă, unde ar fi fost liberă să spună tot ce poftea, Crosby adopta un ton împăciuitor, pentru că ştia că dînşii ar fi vrut să scape de ea. Gesticula cu mîna liberă, în timp ce cu cealaltă ducea traista, şi-i spunea Luizei că era gata cu plăcere să facă ce dorea ea. Şonticăia înainte.

— Și nu mi-ar părea rău să plec. Puțin mi-ar păsa, adăugă cu amărăciune, dar asta o spuse numai pentru sine.

Nu-i mai face nici o plăcere să trăiască în casa aceea, dar n-avea unde se duce nicăieri altundeva, și asta Burtsii o știau prea bine.

— Și sînt gata cu plăcere să fac ce dorești, adăugă cu glas tare, după cum îi spusese în realitate și Luizei.

Dar adevărul era că nu se mai simțea în stare să muncească așa ca mai înainte. O dureau picioarele. O vlăguiau de cîtă putere mai avea, pînă și tîrguielile, darămite să mai curețe și baia. Acum însă nu mai avea încotro. Îi convenea, bine, dacă nu... p-aci ți-e drumul... Ei, pe vremuri, n-ar fi stat la gînduri ; le-ar fi întors spatele imediat unora ca ăștia.

— Obrăznicături, tîrfe ! bombăni.

Acum se adresa fetei în casă, aia cu părul roșu, care o tulise ieri, fără să anunțe, fără o vorbuliță. Dînsa putea lesne să-și găsească altă slujbă, îi convenea ; ce-i păsa ? Așa că, acum, pe capul lui Crosby căzuse și curățatul băii contelui.

— Bestie murdară, bestie murdară ! zise iar.

Ochii ei albaștri spălăciți sticleau neputincioși. Revăzu balele de scuipat lăsate de conte pe pereții băii, de belgianul care-și zicea conte.

— Eu am fost învățată să muncesc pentru oameni subțiri, nu pentru niște venetici murdari ca dumneata, îi aduse la cunoștință pe cînd șontîcăia înainte.

Vuietul circulației răsuna mai puternic, pe măsură ce se apropia de șirul fantomatic de arbori. Acum se deslușeau casele dindărătul arborilor. Ochii ei albaștri spălăciți scrutau ceața, pe cînd își croia drum înainte, spre gratiile grilajului. Ochii, numai ei, păreau să vădească o hotărîre de neînfrînt ; n-avea să se dea bătută ; musai să rămînă în viață.

Ceața moale se ridica. Pe asfalt zăceau frunze umede și purpurii. Pe vîrfurile copacilor croncăneau și foșneau ciorile. Iată că o linie neagră de gratii se desprinde din ceață. Vuietul circulației în High Street răsuna mai tare, tot mai tare. Crosby se opri și-și odihni traista pe o gratie de grilaj, înainte de a porni mai departe să dea piept cu gloata cumpărătorilor în High Street. Are să fie nevoită să se înghesuie, să împingă și să se lase îmbrîncită de colo-colo ; și o dureau picioarele. Puțin le păsa negustorilor dacă cumpărai ori ba, gîndi ; și încă adesea, împinsă de cîte o vagaboandă neobrăzată. Îi veni iar în gînd fata cu părul roșu, cum sta acolo, gîfîind ușurel, cu traista sprijinită de gratie. O dureau picioarele. Dintr-odată, sunetul lung, tărăgănat al unei sirene străbătu văzduhul cu melancolicul ei vaier, urmă un bufnet surd de explozie.

— Iar trage în noi, bombăni Crosby, ridicînd cu înciudată iritare privirea către cerul palid, cenușiu.

Ciorile, speriate de explozie, se înălțară și se rotiră împrejurul culmilor copacilor. Alt bufnet mohorît urmă. Un bărbat care, stînd pe-o scară, vopsea ferestrele unei dintre case, se opri cu pensula în mînă și privi în juru-i. O femeie care se apropia, ducînd o pîine ce ieșea pe jumătate din hîrtia în care era învelită, se opri și ea. Stăteau amîndoi, așteptînd parcă să se întîmple ceva. O spirală șovăielnică de fum ieși din hornuri și se prăvăli în plutire, cufundîndu-se brusc. Din nou mugiră tunurile. Omul suit pe scară îi spuse ceva femeii de pe trotuar. Ea dădu din cap. Apoi el își muie pensula în oala cu vopsea și-și văzu mai departe de lucru. Femeia își continuă drumul. Crosby își adună puterile și se smulse de lîngă gratii, tropăind apoi poticnit de-a curmezișul drumului, ca să intre în High Street. Tunurile mugeau înainte și vaierul sirenelor suna prelung. Războiul se terminase, așa îi spusese careva, cît stătu la coada de la băcănie. Tunurile mugeau înainte, iar vaierul suna prelung.

Prezentul

O ÎNSERARE de vară ; soarele asfinţea ; cerul era încă albastru, dar muiat în aur, de parcă un văl subţire de pînză străvezie ar fi fost atîrnat deasupră-i şi, ici-colo, în amplitudinea albastră-aurie, sta suspendat ostrovul unui nor. În cîmpii, copacii se înălţau majestuos, împodobiţi cu nenumăratele lor frunze aurite. Oi şi vaci, albe ca mărgeaua sau bălţate, stăteau tolănite prin iarba semitransparentă ori păşteau din mers. Un abur auriu-roşcat se ridica din pulberea şoselelor. Pînă şi micile vile din cărămidă roşie de pe şoselele principale deveniseră poroase, incandescente în lumină, iar florile din grădinile căsuţelor ţărăneşti, liliachii şi roze, ca nişte rochiţe de stambă, străluceau străbătute de un păienjeniş de venule, de parcă lumina ar fi venit dinlăuntrul lor. Îndreptate spre soarele ce asfinţea cu încetul, feţele oamenilor, stînd în uşa colibelor sau păşind pe trotuare, erau învăluite în aceeaşi lumină rumenă.

Eleanor ieşi din apartamentul ei şi închise uşa. Faţa i se lumină de strălucirea soarelui ce asfinţea deasupra Londrei şi o clipă se simţi orbită, apoi îşi purtă privirea peste acoperişurile şi peste turlele bisericilor aşternute în vale. În camera ei stăteau de vorbă oaspeţii, iar ea ar fi vrut să schimbe cîteva cuvinte cu nepotul său North, fiul fratelui ei Morris, care se întorsese foarte de curînd din Africa şi dînsa abia de-l văzuse singur. Atît de mulţi veniseră pe neaşteptate în seara asta, Miriam Parrish, Ralph Pickersgill, Antony Wedd, nepoată-sa, Peggy, şi, în afară de ăştia toţi, mai venise şi omul ăla foarte vorbăreţ, prieten cu ea, Nicholas Pomjalovsky, căruia ei îi ziceau scurt Brown. Mai că nu putuse schimba o vorbă cu North între patru ochi.

Un moment rămaseră în pătratul de soare strălucitor ce se desena pe dalele de piatră ale coridorului. Glasurile tot se mai auzeau, dinăuntru. Își puse mîna pe umărul lui North.

— Ce plăcere-mi face să te văd, zise. Și nici nu te-ai schimbat... Îl privi. Se mai distingeau urme ale băieţandrului cu ochii căprui, jucător de cricket, în bărbatul masiv, atît de ars de soare și chiar puțin încărunțit la tîmple. N-o să te lăsăm să te mai întorci la ferma aia sinistră, adăugă.

El zîmbi.

— Nici mata nu te-ai schimbat, spuse.

Ea arăta foarte robustă. Fusese în India. Fața ei era bronzată de soare. Cu părul ei alb și cu obrajii rumeni, bronzați, nu prea își arăta vîrsta, dar trebuie să aibă binișor peste 70, gîndi el. Coborîră scările la braț. Erau de coborît șase rînduri de trepte de piatră pînă jos ; dar ea stărui să le coboare pe toate împreună cu el, ca să-l conducă.

— Și vezi, North, ai grijă ! spuse, cînd ajunseră în hol. Se opri în prag. Condusul mașinii în Londra nu-i totuna cu condusul în Africa.

În stradă aștepta micul lui automobil sport ; un om trecu prin dreptul ușii, în lumina asfințitului, strigînd : „Scaune vechi, coșuri, reparăm !“ North clătină din cap ; vocea îi fu acoperită de vocea omului care striga. Aruncă o privire spre un panou de lemn din hol, cu nume scrise pe el. Cine era acasă și cine lipsea era semnalat acolo cu o grijă ce-l amuza puțin, după Africa. Glasul omului care striga : „Scaune vechi și coșuri, reparăm“ se stinse cu încetul.

— Ei, rămîi cu bine, Eleanor, spuse, întorcîndu-se spre ea. Ne vedem mai tîrziu.

Se sui în mașină.

— Ascultă, North, îl strigă ea, amintindu-și brusc ceva ce intenționase să-i spună.

Dar el dăduse drumul la motor ; nu-i mai auzea glasul. Flutură mîna către dînsa — uite-o cum stă în capul treptelor din stradă, cu părul în vînt ! Mașina porni smucit. Mai făcu o dată cu mîna spre dînsul, pe cînd cotea după colț.

Eleanor e neschimbată, gîndea el ; poate mai *volubilă* în *idei*. Cu camera plină de lume — odăița ei era ticsită — insistase să-i arate baia cea nouă, cu duș. „Apeși pe butonul ăsta, spusese, și... privește !" Nenumărate ace de apă țîșniseră în jos. Rîse cu glas tare, de unul singur. Se așezaseră amîndoi pe marginea căzii.

Dar mașinile din spatele lui claxonau insistent, claxonau și claxonau. Pentru cine ? se întreba. Deodată, își dădu seama că pentru el claxonau. Semnalul luminos se schimbase : era verde acum, și el blocase drumul. Porni cu o smucitură violentă. Nu stăpînea încă arta de a conduce în Londra.

Zgomotul Londrei încă îi mai părea asurzitor, iar viteza cu care conduceau oamenii îl înspăimînta. Dar, după Africa, asta te stimula. Chiar și magazinele, gîndi el, pe cînd trecea ca fulgerul pe lîngă șirurile de vitrine de cristal, erau mirifice. Pe marginile trotuarelor, de asemenea, se aflau cărucioare cu fructe și cu flori. Peste tot profuziune ; belșug... Din nou se aprinsese lumina roșie ; stopă.

Privi în juru-i. Se afla pe undeva în Oxford Street — trotuarul era ticsit de lume ; împingîndu-se unii pe alții ; roind în jurul vitrinelor de cristal încă iluminate. Vioiciunea, culoarea, varietatea erau uluitoare, după Africa. În toți acești ani, gîndi el, privind un steag de mătase transparentă care flutura, se obișnuise cu materii brute ; piei, lîna oilor, pe cînd aici găseai articolul finisat. O trusă de toaletă din piele galbenă, prevăzută cu flacoane de argint, îi atrase atenția. Dar lumina era iarăși verde. Se smuci din loc.

Se înapoiase abia de zece zile şi capul îi era împuiat cu lucruri disparate. I se părea că nu încetase un moment să vorbească ; să strîngă mîini ; să spună : „Ce mai faci ?“

De pretutindeni se iveau oameni : taică-său ; soră-sa ; bătrîni se ridicau din fotolii şi-l întrebau : „Nu-ţi aminteşti de mine ?“ Băieţaşii lăsaţi în odaia copiilor erau acum oameni în toată firea, studiind prin colegii ; fetele cu codiţe erau acum femei măritate. Era încă năucit de toate astea. Vorbeau atît de repede ; probabil că-l găseau pe dînsul leneş la minte, gîndi. Trebuia, una, două, să se retragă lîngă vreo fereastră şi să se întrebe : „Ce, ce anume înţeles dau ei vorbelor ăstora ?

De exemplu, astă-seară, la Eleanor, întîlnise un bărbat cu accent străin, care îşi storcea lămîie în ceai. Cine o fi ? se mira el. „Vreunul din dentiştii lui Nell“, a spus soră-sa. Peggy, încreţindu-şi buza. Pentru că aveau toţi nişte şabloane ; nişte fraze gata făcute. Dar acela era omul tăcut de pe canapea. El se referea la celălalt, cel care îşi storcea lămîie în ceai. „Noi îi zicem Brown“, murmurase dînsa. De ce Brown dacă e străin ? se mirase el. Oricum, toţi romantizau singurătatea şi sălbăticia. „Regret că n-am făcut şi eu ce-ai făcut dumneata“, îi spusese un bărbat mărunţel, numit Pickersgill, cu excepţia acestui Brown, care spusese ceva ce i s-a părut interesant : „Dacă nu ne cunoaştem noi înşine, cum putem cunoaşte pe alţii ?“ spusese. Discutaseră despre dictatori ; Napoleon, psihologia oamenilor mari. Dar iată iar lumina verde — ÎNAINTE ! Zvîcni din loc. Şi apoi doamna cu cercei în formă de inele în urechi ; exulta cu privire la frumuseţile naturii. Aruncă o privire spre numele străzii din stînga. Urma să ia masa cu Sara, dar nu prea ştia cum să ajungă acolo. Doar atît o auzise spunînd la telefon : „Vino la mine la cină, Milton Street, cincizeci şi doi ; e scris pe uşă numele meu“. Era aproape de Prison Tower... Dar pe Brown ăsta era dificil să-l situezi imediat. Vorbea, răsfirîndu-şi degetele, cu volubilitatea unui om care ameninţă să devină pînă la urmă un

pisălog. Iar Eleanor umbla de colo-colo cu o ceaşcă în mînă, vorbindu-le tuturor despre baia ei cu duş. Lui i-ar fi plăcut să se discute serios despre ceva anume. Îl interesau discuţiile. Discuţii serioase, pe subiecte abstracte. „Este bună singurătatea ; este rea societatea ?“ Asta era interesant, într-adevăr ; dar oamenii ăştia săreau de la una la alta. Cînd omul acela masiv spusese : „Izolarea în singurătate este cea mai mare tortură care se poate impune“, doamna bătrînă şi slabă, cu părul ca o măturică, începuse imediat să piuie, ducîndu-şi mîna la inimă : „Ar trebui desfiinţată !“ Probabil că ea vizita închisorile.

„Unde naiba sîntem acum ?“ se întrebă, încordîndu-şi privirea să vadă numele scris în colţul străzii. Cineva trăsese cu creta pe perete un cerc, tăindu-l cu o diagonală crestată. Îşi plimbă privirea pe strada ce se deschidea într-o lungă perspectivă. Uşă cu uşă, fereastră cu fereastră, toate erau după acelaşi calapod. Peste toate plana o lucire roşie-gălbuie, căci soarele asfinţea în praful Londrei. Văzduhul era muiat într-o pîclă galbenă, caldă. Cărucioare pline cu fructe şi cu flori erau trase sus pe marginea trotuarului. Soarele aurea fructele ; florile aveau o strălucire vibrîndă ; erau trandafiri şi garoafe şi mai erau şi crini. Fu înclinat să oprească şi să cumpere un buchet şi să i-l ducă lui Sally. Dar maşinile claxonau în urma lui. Merse înainte. Cu un buchet de flori în mînă, gîndea, ar atenua stinghereala întîlnirii şi obişnuitele lucruri ce se cuveneau spuse : „Ce mult mă bucur că te văd, te-ai mai rotunjit“, şi aşa mai departe. Îi auzise doar glasul la telefon, iar oamenii se schimbă în atîţia ani. N-avea cum şti sigur dacă asta era strada pe care locuia ; coti încet pe după colţ. Apoi se opri ; după care merse iar mai departe. Asta era Milton Street, o stradă întunecoasă, cu case vechi, date acum cu chirie ; dar care văzuseră zile mai bune. Fără soţ pe partea aceea, cu soţ pe partea asta, îşi zise. Strada era blocată de camioane. Claxonă. Opri. Claxonă iar. Un om se duse lîngă capul calului înhămat la o căruţă cu cărbuni

și calul se urni, căznit și încet. Cincizeci și doi era chiar pe partea unde se găsea. Rulă încetișor pînă la poarta casei. Opri. O voce străbătea strada ; vocea unei femei care făcea vocalize.

Să trăiești pe o asemenea stradă... își zise, în timp ce opri o clipă mașina — o femeie traversa acum strada, cu o carafă sub braț — o stradă murdară, sordidă, adăugă, de cea mai joasă speță. Opri motorul, coborî din mașină și examină numele de pe ușă. Numele se cățărau unele deasupra celorlalte, ici pe o carte de vizită, colo gravate în alamă : Foeter, Abrahamson, Roberts. S. Pargiter era aproape de vîrf, imprimat pe o bucățică de aluminiu. Sună la una din multele sonerii. Nu veni nimeni. Femeia continua să solfegieze, urcînd încet. Dorința vine, dorința pleacă, gîndi. Avea obiceiul să scrie poezii ; acum îi venise iar acea dispoziție pe cînd sta acolo așteptînd. Apăsă tare pe butonul soneriei, de două, trei ori. Dar nu răspunse nimeni. Atunci împinse ușa ; era deschisă. În hol domnea un miros ciudat ; de zarzavaturi puse la fiert ; și tapetul de hîrtie lucioasă cafenie îl făcea mohorît. Urcă scările care fuseseră cîndva ale reședinței unui gentilom. Lemnul balustradelor era strunjit ; dar fusese vopsit pe deasupra cu un lac ieftin, galben. Urcă agale și stătu apoi pe palier, neștiind sigur la care ușă să bată. Acum se găsea mereu în fața unor uși de case străine. Avu senzația că n-are o existență proprie și că nu se găsește niciunde anume. De peste drum venea vocea cîntăreței *suind* deliberat — ca pe niște trepte — o gamă *ascendentă* ; în vîrf se opri, indolent, languros, și se lansă din plin ; nu mai era decît sunet pur. Apoi auzi pe cineva dinăuntru rîzînd.

„Asta-i glasul ei, își zise. Dar e cu cineva." Se indispuse. Spera s-o găsească singură. Vocea dinăuntru vorbea și nu răspunse cînd el bătu. Deschise ușa foarte prudent și intră.

— Da, da, da, spunea Sara.

Sta în genunchi lîngă telefon, vorbind ; nu era nimeni cu ea. Înălță mîna cînd îl văzu și îi zîmbi, dar continuă să

rămînă cu mîna ridicată, ca şi cum zgomotul făcut de el ar fi împiedicat-o să audă ceea ce i se spunea.

— Ce ? zicea în telefon. Ce ?

Rămase acolo tăcut, uitîndu-se la siluetele bunicilor lui de pe etajera căminului. Flori nu erau, observă. Regretă că nu-i adusese el. Asculta ce spunea ; încerca să lege vorbele ei într-un întreg.

— Da, acum te aud... Da, ai dreptate, a intrat cineva... Cine ? North. Vărul meu din Africa...

„Asta-s eu, gîndi North. «Vărul meu din Africa.» Asta mi-e eticheta."

— L-ai cunoscut ? se miră dînsa. Urmă o pauză. Crezi ? făcu ea. Se întoarse şi-l privi.

Desigur, vorbeau despre el, gîndi North. Se simţi stînjenit.

— La revedere, spuse Sara şi puse jos telefonul. Zice că te-a cunoscut astă-seară, spuse, ieşindu-i înainte şi luîndu-i mîna. Şi că i-ai plăcut, adăugă, cu un surîs.

— Cine era ? întrebă el, simţindu-se stînjenit ; n-avea flori să-i dea.

— Cineva pe care l-ai întîlnit la Eleanor, spuse ea.

— Un străin ? întrebă North.

— Da. Numit Brown, zise ea, şi trase un scaun pentru dînsul.

El se aşeză, iar ea se ghemui în faţa lui, îndoindu-şi un picior sub ea. Îşi amintea de această atitudine a Sarei, pe care abia acum părea s-o recunoască ; întîi glasul, apoi atitudinea ; dar ceva îi rămînea străin.

— Nu te-ai schimbat, zise.

Se gîndea la faţă. O faţă care nu e frumoasă nu se prea schimbă ; pe cînd chipurile frumoase se veştejesc. Ea nu arăta nici tînără, nici bătrînă ; ci jigărită ; iar camera, cu iarba de Pampas într-o glastră în colţ, era în dezordine. O cameră cu chirie, într-o pensiune unde se face curăţenie la repezeală, ghici.

— Şi tu, zise ea privindu-l.

Avea aerul că încearcă să alăture, îmbinîndu-le, două versiuni diferite despre dînsul ; poate că una din ele era cea de la telefon şi a doua, aceea de pe scaunul din faţă-i. Ori mai exista şi a treia ? Faptul de a-i cunoaşte doar parţial pe alţii, de a fi tu însuţi doar în parte cunoscut, această senzaţie a ochiului aţintit asupră-ţi, ca o muscă ce ţi se tîrăşte pe piele, cît de incomode sînt, gîndi el ; dar inevitabile, după toţi aceşti ani. Mesele păreau ticsite cu tot felul de lucruri ; el ezită, ţinîndu-şi pălăria în mînă. Ea îi zîmbea, privindu-l cum sta acolo, cu pălăria în mînă, şovăind.

— Cine e tînărul francez din tablou ? zise ea. Cel cu jobenul.

— Care tablou ? întrebă North.

— Cel care stă cu pălăria în mînă şi pare stînjenit, răspunse Sara.

El îşi puse pălăria pe masă, tot cu stîngăcie. O carte căzu pe podea.

— Iartă-mă, zise el.

Ce dădea ea a se înţelege, probabil, cînd îl compara cu personajul stînjenit din tablou, era că el însuşi e stîngaci şi neîndemînatic, totdeauna fusese aşa.

— Asta nu e odaia unde am fost rîndul trecut ? întrebă.

Recunoştea un jilţ — un jilţ cu gheare aurite ; şi mai era obişnuitul pian.

— Nu, aceea era de partea cealaltă a rîului, zise ea ; atunci ai venit să-ţi iei rămas bun.

North îşi amintea. Venise la dînsa în ajunul plecării lui în război ; şi îşi atîrnase capela de bustul bunicului lor ; bustul acela dispăruse. „Cîte bucăţi de zahăr îi trebuie unui locotenent din Regimentul Regal de Prinzători de Şobolani al Majestăţii-Sale ?“ îşi bătuse joc de dînsul. Parcă o vedea cum lăsa să cadă bucăţelele de zahăr în ceaiul lui. Şi se certaseră. Şi el plecase. Era noaptea bombardamentului aerian, îşi amintea noaptea întunecată ; re-

flectoarele care lunecau încet pe cer ; ici şi colo se opreau ca să scruteze un petec de nor, scămos ; cădeau ca grindina schije mici de gloanţe ; şi oamenii zoreau pe străzile pustii, mohorîte de pîcla albastră a camuflajului. El se dusese să cineze la Kensing, la familia lui ; îşi luase rămas bun de la maică-sa, nu o mai văzuse de atunci.

Glasul cîntăreţei se întrerupse : „Aa-a-a, oo-o-o, aa-a-a, oo-o-o", cînta ea, suindu-şi şi iar coborîndu-şi, languros, gama de partea cealaltă a străzii.

— Aşa o ţine în fiecare seară ? întrebă el.

Sara încuviinţă din cap. Notele, venind prin aerul vibrînd al serii, sunau domol şi voluptos. Cîntăreaţa părea să dispună de un răgaz nelimitat ; se putea odihni pe fiecare treaptă.

Şi de cină nu era nici un semn, observă North ; doar un platou cu fructe pe ieftina faţă de masă de cameră cu chirie, deja îngălbenită cu pete de sos.

— De ce îţi alegi mereu locuinţa prin cartierele astea nenorocite ?... începu el să spună — căci jos, în stradă, nişte copii scoteau ţipete stridente — cînd iată că se deschise uşa şi intră o fată cu un mănunchi de cuţite şi furculiţe în mîini.

Obişnuita fată, bună la toate, a camerelor de pensiune ieftină — gîndi North — cu mîinile roşii şi cu o boneţică albă, ce vrea să facă impresie de distincţie, trîntită pe creştetul capului cînd chiriaşul are musafiri. În prezenţa ei fură obligaţi să facă conversaţie.

— Am văzut-o pe Eleanor, spuse el. La ea l-am întîlnit pe prietenul tău Brown...

Fata zdrăngănea cu furculiţele şi cuţitele ţinute mănunchi, în timp ce punea masa.

— O, Eleanor, zise Sara. Eleanor... Dar o urmărea pe fata stîngace care da ocol mesei, răsuflînd zgomotos.

— S-a întors recent din India, continuă el.

O urmărea și dînsul pe bonă, în timp ce punea masa. Acum plasa o sticlă cu vin printre farfuriile ieftine de pensiune.

— Hoinărește prin lume, murmură Sara.

— Și primește la ea cea mai bizară colecție de specimene, adăugă el.

Se gîndea la omulețul cu ochii albaștri, aprigi, care ar fi dorit să fi fost și el în Africa ; și la femeia cu părul ca o măturică și cu mărgele la gît, care se părea că vizitează închisorile.

— Și acel prieten al tău... începu.

Aici bona ieși din odaie, lăsînd însă ușa deschisă, semn că avea să se întoarcă îndată.

— Nicholas, zise Sara, terminîndu-i fraza. Omul numit Brown.

Urmă o pauză.

— Și despre ce-ați vorbit ? întrebă ea.

El încercă să-și amintească.

— Napoleon ; psihologia marilor oameni ; cînd nu ne cunoșteam pe noi înșine, cum putem cunoaște pe alții...

Se opri. Era greu să-ți amintești cu precizie chiar și ce ai spus cu o oră în urmă.

— Și apoi, zise ea, întinzînd mîna și atingîndu-i un deget, exact cum făcea Brown... cum putem face legi, religii, care să fie bune, cînd nu ne cunoaștem pe noi înșine ?

— Da ! Da ! exclamă el.

Ea îi prinsese exact maniera ; ușorul accent străin ; repetarea cuvîntului bune, de parcă n-ar fi fost absolut sigur de unele cuvinte simple ale limbii engleze.

— Și Eleanor, continuă Sara, zice : „Oare putem să devenim mai buni, putem ?“ și spune asta așezată, pe o margine de canapea.

— Pe marginea căzii, rîse el, corectînd-o. Discuția asta ați mai avut-o, zise. Simțea cu certitudine acest lucru. Mai vorbiseră așa înainte. Și apoi, continuă el, am discutat...

Dar aici intră fata. De data asta aducea farfurii ; farfurii chenăruite cu albastru, farfurii ieftine de pensiune.

— Sociabilitate sau singurătate ; care din două e mai bună, își termină el fraza.

Sara se tot uita la masă.

— Și tu care-ai zis că-i mai bună ? întrebă, în felul distrat al cuiva care urmărește doar cu simțurile de suprafață ceea ce se petrece în jurul lui, gîndindu-se totodată la altceva. Tu ce-ai zis ? Tu ai fost singur toți anii ăștia, continuă — fata plecă iar din cameră — printre oile tale North.

Se întrerupse, căci acum jos, în stradă, un muzicant ataca un cîntec la trombon, și cum glasul femeii care își exersa vocalizele continua, se auzeau ca doi oameni care încearcă să exprime concomitent două vederi total diferite despre lume. Vocea răsuna, trombonul se văita. Rîseră amîndoi.

— Șezînd pe verandă, reluă ea, privind stelele.

El își ridică ochii. Oare cita ceva ? Își aminti că-i scrisese cînd plecase prima oară.

— Da, privind stelele, zise.

— Șezînd pe verandă, în tăcere, reluă ea.

Un camion trecu pe lîngă fereastră. Toate sunetele fură pentru moment acoperite.

— Și apoi, spuse ea, pe cînd camionul se îndepărta hodorogind, se opri, de parcă s-ar fi referit la alt lucru scris de dînsul. Apoi ai înșeuat un cal, zise ea, și te-ai dus, te-ai tot dus, călare !

Sara o zbughi de la locul ei și pentru prima oară el îi văzu fața în plină lumină. Era mînjită cu ceva pe lîngă nas.

— Știi că ești mînjită pe obraz ? zise el, privind-o.

Ea își atinse celălalt obraz.

— Nu pe partea asta, pe cealaltă, îi spuse el.

Ea ieși din odaie, fără să se uite în oglindă. Fapt din care trebuie trasă concluzia, își zise el, de parcă ar fi scris un roman, că domnișoara Sara Pargiter n-a atras niciodată

dragostea bărbaţilor. Sau totuşi ? Nu ştia. Aceste mici instantanee ale oamenilor lăsau mult de dorit, aceste mici fotografii superficiale sînt ca nişte muşte ce umblă pe obrazul cuiva, dibuind, ici e nasul, colo fruntea.

Se îndrepta agale spre fereastră. Se vedea că soarele asfinţeşte ; cărămida casei din colţ se rumenea în trandafiriu-gălbui. Vreo două ferestre înalte erau poleite auriu. Bona trebăluia prin odaie şi-l distrăgea ; de asemenea, zgomotul Londrei încă îl agasa. Pe fundalul vuietului surd al circulaţiei, al rostogolirii roţilor şi scîrţîitul frînelor, ţîşni în apropiere ţipătul unei femei subit îngrijorată pentru copilul ei ; strigătul monoton al unui om care vindea legume ; iar în depărtare cînta o flaşnetă. Se opri ; reîncepu să cînte. „Îi scriam pe atunci, îşi aminti el, noaptea tîrziu, cînd mă simţeam singur, pe cînd eram tînăr." Privi în oglindă şi îşi văzu faţa arsă de soare, cu pomeţii mari şi cu ochii mici, căprui.

Fata se mistuise mîndră, la nivelele de jos ale casei. Uşa rămase deschisă. Părea că nu se întîmpla nimic. Aşteptă. Se simţea nelalocul lui aici. După toţi anii ăştia, fiecare îşi avea perechea, era aşezat, ocupat cu treburile lui. Îi găseai telefonînd ; amintindu-şi de alte convorbiri ; ieşeau din cameră ; te lăsau singur. Luă o carte de pe masă şi citi o frază :

„O umbră ca un înger cu părul luminos..."

În clipa următoare ea intră. Însă lucrurile păreau să se fi împotmolit pe undeva. Uşa sta deschisă ; masa era pusă ; dar un se întîmpla nimic. Stăteau alături, aşteptînd amîndoi cu spatele la sobă.

— Cît de ciudat trebuie să fie, reluă ea, să te întorci după toţi aceşti ani, de parcă ai fi picat cu un aeroplan din nori, şi arătă spre masă, de parcă acolo ar fi fost terenul pe care aterizase el.

— Într-a ţatră necunoscută, spuse North. Se aplecă înainte şi atinse un cuţit de pe masă.

— Şi să-i găseşti pe oameni vorbind, adăugă ea.

— Vorbind, vorbind, zise el. Despre bani şi despre politică, adăugă, lovind înciudat cu piciorul în gratia dindărătul său.

Acum intră bona. Avea un aer plin de importanţă, conferit de platoul acoperit cu un capac mare de metal. A ridicat capacul cu un fel de unduire elegantă a mîinii. Sub capac era o pulpă de berbec.

— Hai să mîncăm, spuse Sara.

— Chiar că mi-e foame, adăugă el.

Se aşezară la masă şi ea luă cuţitul de tranşat şi făcu o incizie lungă. Un jet subţire de zeamă roşie se scurse din carne ; era încă crudă. Sara o privi.

— Carnea de berbec n-ar trebui să fie aşa, spuse. Cea de vită, da, dar berbecul, nu.

Urmăriră sucul roşu scurgîndu-se în bazinul platoului.

— O trimitem înapoi ori o mîncăm aşa ? întrebă ea.

— O mîncăm, zise el. Am mîncat eu fripturi cu mult mai rele ca asta, adăugă.

— În Africa... preciză ea, ridicînd capacele farfuriilor cu legume. Într-una se găsea o coşcogeamite varză terciuită, care mustea într-o apă verzuie ; în cealaltă erau nişte cartofi galbeni, ce păreau tari. În Africa, în sălbatica Africă, reîncepu ea, servindu-l cu varză. La ferma aceea unde locuiai, unde nu călca picior de om luni în şir; iar tu şedeai pe verandă, ascultînd.

— Behăitul oilor, zise el. Între timp îşi tăia friptura de berbec în fîşii. Era tare şi fibroasă.

— Şi nimic care să întrerupă tăcerea, continuă ea, servindu-se cu cartofi, afară doar de căderea vreunui copac ori de vreo stîncă desprinzîndu-se dintr-un munte îndepărtat. Îl privea, de parcă ar fi verificat frazele ce le cita din scrisorile lui.

— Da, zise el. Era foarte multă tăcere.

— Și foarte cald, adăugă ea. Dogorea aerul la amiază; un vagabond bătrîn a bătut la ușa ta...

El dădu din cap. Se revedea tînăr și foarte singur.

— Și apoi... reîncepu ea.

Dar un camion mare se năpusti pe stradă, hodorogind. Pe masă zdrăngăni ceva. Pereții și dușumeaua păreau să vibreze. Ea separă două pahare alăturate, anulindu-le clinchetul. Camionul trecu ; îl auziră hodorogind tot mai stins în depărtare.

— Și păsările, continuă dînsa. Privighetorile, cîntînd în lumina lunii.

Se simți stînjenit de viziunea pe care i-o evocase ea.

— Cred că ți-am scris o groază de nerozii ! exclamă. Mai bine ai fi rupt scrisorile alea !

— Nu ! Erau scrisori frumoase ! Minunate ! exclamă ea ridicînd paharul.

Un degetar de vin dacă bea Sara, totdeauna se amețea, își aminti el. Îi străluceau ochii ; i se încinseseră obrajii.

— Și apoi ți-ai luat o zi de vacanță, continuă ea, și te-ai hurducat într-o căruță fără arcuri pe un drum plin de hîrtoape, pînă în orașul cel mai apropiat.

— La șaizeci de mile, spuse el.

— Și te-ai dus la un bar ; și te-ai întîlnit cu un om de la cel mai apropiat... *ranch* ? Șovăise, de parcă n-ar fi spus cuvîntul potrivit.

— *Rauch*, da, *ranch*, confirmă el. Am mers în oraș și am băut ceva la un bar...

— Și după asta ? întrebă ea.

El rîse. Fuseseră și unele lucruri de care nu-i povestise. Tăcu.

— Apoi ai încetat să mai scrii, zise ea și își puse jos paharul.

— Cînd am uitat cum arătai, zise el, privind-o. Nici tu n-ai mai scris, zise.

— Da, nici eu, spuse ea.

Trombonul își mutase locul și se văita lugubru sub fereastră. Sunetul jalnic, de parcă un dulău, cu capul dat pe spate, ar fi urlat la lună, plutea sus, pînă la ei. Ea își mînuia furculița în ritmul lui.

— Cu inimile înlăcrimate, cu buzele rîzînd în hohot, treceam pe scări — își tărăgăna vorbele cît putea, ca să acopere vaierul trombonului — treceam pe scă-ă-ări — dar trombonul își schimbă ritmul într-o gigă. El mîhnit, și eu voioasă, acompania în ritm de gigă. el voios și eu mîhnită, treceam pe scă-ă-ări. Puse paharul jos. Mai vrei o porție de friptură ? întrebă.

— Nu, mulțumesc, zise el, privind obiectul vînos și dezagreabil, care tot mai sîngera în adîncitura platoului.

Farfuria cu model de sălcii plîngătoare era mînjită cu dungi abundente de sînge. Sara întinse mîna și apăsă pe butonul soneriei. Sună o dată, mai sună încă o dată. Nu veni nimeni.

— Soneriile nu sună, spuse el.

— Da, zîmbi ea. Soneriile nu sună și robinetele nu curg.

Bătu cu piciorul în podea. Așteptară. Nu venea nimeni. Afară trombonul văita.

— Dar mi-ai scris o dată o scrisoare, reluă ea, pe cînd așteptau. O scrisoare plină de mînie ; plină de cruzime.

Privea în jos, în farfuria ei.

— Cînd locuiai în partea cealaltă a rîului, o îmboldi el.

— Am stat și m-am uitat în jos, spuse Sara, privind paharul ce-i sta în față, și mă gîndeam : apă care alergi ; apă care curgi ; apă care frîngi luminile ; lumina de lună, lumina de stele... Bău și rămase apoi tăcută.

— Pe urmă a venit automobilul, o îmboldi el.

— Da : „Rolls-Royce"-ul. A oprit sub lumina felinarelor... ședeau acolo.

— Două persoane, îi aminti el.

— Două persoane. Da, spuse ea. El fuma o ţigară de foi. Un englez din clasa de sus, cu un nas mare, un englez în costum de seară. Şi ea, cea care-i şedea alături, într-o haină tivită cu blană, profita de oprirea sub lumina felinarului, ca să ridice mîna — Sara îşi ridică mîna — şi să-şi lustruiască spada, adică gura ei. Sara înghiţi îmbucătura ce-o avea în gură.

— Şi sfîrşitul poveştii ? o îmboldi el.

Ea clătină din cap.

Tăceau. North îşi terminase *pudding*-ul. Îşi scoase portţigaretul. În afară de un platou cu fructe, cam murdărite de muşte — mere şi banane — se părea că nu va mai fi nimic de mîncat.

— N-aveam minte, cînd eram tineri, Sal, zise el, în timp ce-şi aprindea ţigara, scriam pasaje foarte colorate.

— În zori, în ciripit de vrăbii, zise Sara, trăgînd spre dînsa platoul cu fructe. Începuse să cojească o banană, de parcă ar fi întors pe dos o mănuşă moale.

El luă un măr şi-l coji. Bucla de coajă de măr sta în farfuria lui, încolăcită ca o piele de şarpe, gîndi el ; şi coaja bananei rămăsese ca degetul sfîşiat al unei mănuşi.

Strada era acum liniştită. Femeia încetase să cînte. Cîntăreţul la trombon plecase într-alt loc. Ora de vîrf trecuse şi nu mai circula nici un vehicul pe stradă. El se uita la dînsa cum muşca uşurel din banană.

„Cînd a venit la serbarea de 4 iunie, îşi aminti el, purta fusta de-a-ndoaselea. Era şi gheboasă pe-atunci ; şi rîseseră de ea, el şi Peggy. Nu se măritase niciodată ; oare de ce ?“ se întreba North. Dădu deoparte cojile de măr inelate din farfuria lui.

— Cu ce se ocupă, întrebă brusc, omul acela care dă din mîini cînd vorbeşte ?

— Aşa ? făcu Sara. Şi lansă un gest larg din mîini.

— Da, clătină el din cap.

Ăsta era omul, unul din acei străini volubili care au o teorie despre orișice. Totuși îi plăcuse — exala o aromă ; o vibrație ; fața lui mobilă, suplă, se frămînta într-un chip amuzant ; avea o frunte rotundă ; ochi blînzi ; și era chel.

— Cu ce se ocupă ? repetă.

— Vorbește, răspunse dînsa, despre suflet. Zîmbi.

El se simți din nou în exterior ; cît de multe convorbiri trebuie să fi fost între ei ; cîtă intimitate.

— Despre suflet, continuă dînsa, luînd o țigară. Ține prelegeri, adăugă aprinzînd-o. Zece șilingi, șase peni un loc în rîndul din față, pufăi, suflînd fumul. Mai sînt și locuri în picioare, de-o coroană și jumătate ; dar așa — pufăi — nu mai auzi atît de bine. Nu prinzi decît jumătate din lecția Învățătorului, a Maestrului ! rîse.

Acum își bătea joc de el, lăsa impresia că e un șarlatan. Totuși, Peggy spusese că erau foarte apropiați — ea și străinul acela. Imaginea omului pe care-l întîlnise la Eleanor se modifică ușor, ca o bulă de aer suflată din lături.

— Credeam că ești prietenă cu el, spuse North cu glas tare.

— Cu Nicholas ? exclamă ea. Îl iubesc.

Era cert că-i ardeau ochii. Îi fixă asupra unei solnițe, cu o expresie de transă care-l lăsă, o dată mai mult, perplex.

— Îl iubești ... începu.

Dar sună telefonul.

— Poftim, el ! exclamă Sara. El e ! Ăsta-i Nicholas ! Vorbea cu o extremă iritare.

Telefonul sună iar.

— Nu-s aici ! zise ea. Telefonul sună iar. Nu-s aici ! Nu-s aici ! repeta ea în ritmul soneriei. Nu schița nici un gest pentru a răspunde.

El nu mai putu răbda exasperarea vocii ei și sunatul telefonului. Se duse la aparat. Cît stătu cu receptorul în mînă, se scurse o clipă de tăcere.

— Spune-i că nu-s aici ! făcu ea.

— Alo ! răspunse el în aparat. Dar urmă o pauză. O privi pe Sara cum ședea pe marginea scaunului, legănîndu-și un picior în sus și în jos. Apoi se auzi un glas. La telefon e North, răspunse el. Sînt la masă la Sara... Da, o să-i spun. Se uită iar la dînsa. Șade pe marginea scaunului, zise, cu fața mînjită, și își leagănă un picior.

Eleanor rămase cu telefonul în mînă. Zîmbi și, un moment după ce pusese jos telefonul, încă mai zîmbea ; apoi se întoarse către nepoată-sa Peggy, care cinase cu ea.

— North e la cină la Sara, spuse surîzînd micii imagini, transmisă prin telefon, a două persoane din celălalt capăt al Londrei, dintre care una ședea mînjită pe obraz pe-o margine de scaun. E la cină la Sara, spuse din nou.

Dar nepoată-sa nu zîmbi, fiindcă ea nu văzuse imaginea și mai era și ușor iritată, deoarece Eleanor, în mijlocul convorbirii lor, se ridicase brusc și spusese : „Trebuie să-i amintesc Sarei".

— A, e la Sara ? spuse indiferentă.

Eleanor se întoarse și se așeză.

— Spuneam, reîncepu.

— L-ai dat la curățat, zise Peggy odată cu ea.

Cît telefonase Eleanor, ea se uitase la tabloul bunică-si, de deasupra mesei de scris.

— Da ! Eleanor aruncă o privire peste umăr. Da. Tu vezi o floare căzută în iarbă ? Se întoarse și privi tabloul. Fața, rochia, florile din coș, toate luceau blînd, topindu-se una într-alta, de parcă vopseaua ar fi fost un singur strat neted de email. O floare, un lujer mic de floare albastră, era căzută în iarbă. Fusese acoperită de murdărie, spuse Eleanor. Dar eu mi-o amintesc de cînd eram copil. Știi,

dacă ai nevoie de-un meşter priceput, să-ţi cureţe vreun tablou...

— Dar oare aşa era dînsa ? o întrerupse Peggy.

Cineva îi spusese că semăna cu bunică-sa, dar ea n-ar fi vrut să-i semene. Ar fi vrut să fie brună, cu profil acvilin ; în realitate avea ochi albaştri şi faţa rotundă, ca bunică-sa.

— Am undeva adresa, dădu înainte Eleanor.

— Lasă, nu te deranja, spuse Peggy, iritată de obiceiul mătuşă-si de-a intra în detalii inutile.

Era efectul vîrstei înaintate, presupunea ea ; vîrsta care slăbea şuruburile şi făcea tot aparatul minţii să hodorogească şi să zăngăne.

— Aşa era ? Seamănă ? întrebă din nou.

— Nu aşa mi-o amintesc eu, zise Eleanor, aruncînd iar o privire tabloului. Poate pe cînd eram copil, nu, cred că nici atunci. Ce-i interesant, continuă, e că ce consideram pe-atunci urît — părul roşu, de pildă — azi ni se pare frumos ; încît adesea stau şi mă întreb ? Se opri, pufăind din ţigara de foi : Ce este frumosul ?

— Da, făcu Peggy. Despre asta vorbeam.

Pentru că atunci cînd îi trecuse deodată prin cap mătuşă-si că trebuie să-i amintească Sarei de petrecere, vorbeau despre copilăria lui Eleanor — cum se schimbaseră lucrurile : un lucru părea bun unei generaţii, altul alteia. Îi plăcea s-o facă pe Eleanor să vorbească despre trecut, care ei îi părea atît de tihnit, atît de ocrotit.

Există vreun criteriu, ce crezi ? o întrebă, dorind s-o readucă la subiect.

— Ştiu şi eu ?! zise Eleanor absentă. Se gîndea la altceva. Ce exasperant ! exclamă brusc. Îmi stătea pe limbă ceva ce vreau să te întreb. Apoi mi-a trecut prin gînd petrecerea Deliei ; apoi m-a făcut să rîd North — Sally şezînd pe marginea scaunului, mînjită pe nas — şi acum nu mai ştiu. Clătină din cap. Cunoşti senzaţia asta, cînd eşti pe punctul să spui ceva şi te întrerupe cineva ; de parcă ţi

s-ar înfige ceva aici, își atinse de cîteva ori fruntea, așa se împotmolește orice alt gînd ? Nu că ar fi fost important, adăugă. Se plimbă niţel prin cameră. Nu, trebuie să renunţ, trebuie să renunţ, zise, clătinînd din cap. O să mă duc acum să mă pregătesc de plecare. Dacă eşti bună, cheamă un taxi.

Se duse în dormitor. Curînd se auzi curgînd apa.

Peggy aprinse altă ţigară. Dacă Eleanor avea de gînd să se spele, ceea ce părea probabil după zgomotele din dormitor, nu era nevoie să se grăbească să cheme taxiul. Aruncă o privire scrisorilor de pe etajera căminului. O adresă ieşea în evidenţă pe partea de sus a uneia din ele : „Mon Repos, Wimbledon". Vreunul din dentiştii lui Eleanor, gîndi Peggy. Poate acela cu care merge să adune plante pe pajiştile de la Wimbledon. Un om fermecător. Eleanor îl descrisese : „Spune că fiecare dinte este cu totul diferit de orice alt dinte. Şi ştie totul despre plante..." Era greu s-o facă să rămînă la copilăria ei.

Peggy se duse la telefon ; formă numărul. Se scurse o pauză. În aşteptare, îşi privea mîinile, ţinînd aparatul. Eficiente, semănînd cu nişte scoici, cu unghii lustruite, dar nu vopsite ; sînt un compromis între ştiinţă şi... Dar iată că o voce zise : „Numărul, vă rog", şi ea îl dictă.

Aşteptă iar. Aşezîndu-se pe locul lui Eleanor, avu imaginea transmisă prin telefon, pe care o văzuse Eleanor — Sally şezînd pe-o margine de scaun, mînjită pe obraz. Ce năroadă, gîndi cu amar şi un fior îi trecu prin coapsă. De ce era amară ? Căci se mîndrea că e onestă — era medic — şi fiorul acela ştia ce însemna — amărăciune. Oare o invidia pe Sara fiindcă era fericită, ori mocnea în ea vreo ancestrală pruderie intolerantă, dezaprobînd prietenia cu bărbaţi care nu iubesc femeile ? Se uită la portretul bunică-si, de parcă i-ar fi cerut părerea. Aceea însă dobîndise imunitatea unei opere de artă ; părea, cum şedea acolo şi zîmbea trandafirilor din poală, indiferentă faţă de ce considerăm noi bine sau rău.

— Alo, spuse un glas necioplit, gros, care-ţi sugera rumeguş şi o magazie.

Ea îi dădu adresa şi puse jos telefonul, tocmai cînd intră în cameră Eleanor — purta o rochie amplă, în roşu şi auriu, în stil arab, şi un văl argintiu îi acoperea părul.

— Crezi că o să fim în stare curînd să vedem la telefon ce e la capătul celălalt ? spuse Peggy, ridicîndu-se.

Părul era tot ce-avea mai frumos Eleanor, gîndi ea ; şi ochii ei întunecaţi, cu lumini argintii — o frumoasă bătrînă profetesă, un specimen bizar, venerabilă şi comică totodată. Arsă de soare cum era, din călătoriile ei, părul părea mai alb ca oricînd.

— Ce anume ? făcu Eleanor, pentru că nu prinsese observaţia ei despre telefon.

Peggy n-o mai repetă. Rămaseră la fereastră aşteptînd taxiul. Stăteau alături, tăcînd, privind afară, pentru că aveau un răgaz ce se cerea umplut şi panorama de la fereastra aşezată atît de sus, deasupra acoperişurilor, deasupra pătratelor şi unghiurilor unor grădini dosnice, pînă spre colinele albastre din depărtare, era bună să umple tăcerea, ca un glas ce-ar fi vorbit. Soarele asfinţea ; un nor se încovrigase ca o pană roşie pe întinderea albastră. Peggy privi în jos. Era bizar să vezi taxiurile cotind după colţuri, luînd-o de pe o stradă pe alta, fără să auzi nici un zgomot. Parcă ar fi fost o hartă a Londrei ; o secţiune aşternută dedesubtul lor. Ziua de vară pălea ; se aprindeau lumini, şterse, gălbui, încă disparate, căci razele asfinţitului erau încă în aer.

Eleanor arătă spre cer.

— Uite, acolo am văzut eu prima oară în viaţa mea un avion, acolo, printre hornurile alea. Erau hornuri înalte, hornuri de fabrici, în depărtare, şi o clădire mare, să fi fost catedrala Westminster ? dincolo, dominînd acoperişurile. Stam la fereastră, privind afară, continuă Eleanor. Trebuie să fi fost curînd după ce m-am mutat aici, într-o zi de vară, şi am văzut un punct negru pe cer, şi i-am spus

nu știu cui — lui Miriam Parish, cred — da, pentru că ea venise să mă ajute la mutat, apropo, sper că Delia n-a uitat s-o invite...

....„Asta-i vîrsta înaintată, notă Peggy, le amestecă una peste alta."

— I-ai spus lui Miriam, o întoarse Peggy la fraza uitată.

— I-am spus lui Miriam : „E oare o pasăre ? Nu, nu cred că poate fi o pasăre. Prea e mare. Totuși se mișcă." Și, deodată, m-a fulgerat ideea : e un aeroplan ! Și așa era. Știi, nu cu prea mult înainte se zburase peste Canal. Eram cu voi în Dorset pe-atunci și-mi aduc aminte că am citit vestea în ziar, și cineva — cred că taică-tău — a spus: „Lumea nu va mai fi niciodată aceeași !"

— Ei da ! rîse Peggy.

Era gata să spună că aeroplanele nu schimbaseră într-atît lumea, pentru că ea avea tendința să le răpească celor mai vîrstnici încrederea în știință : pe de o parte, pentru că o amuza credulitatea-lor, pe de alta, pentru că zi de zi o impresiona ignoranța mediilor.

Dar Eleanor oftă.

— O, Doamne, murmură ea. Se îndepărtă de fereastră.

Vîrsta, iarăși, gîndi Peggy. Vreun curent deschidea brusc o ușă — una din multele milioane de uși ale celor șaptezeci și ceva de ani ai lui Eleanor — și lăsa să iasă cîte un gînd dureros, pe care ea îndată îl ascundea ; se îndreptase spre masa ei de scris și-și făcea de lucru cu niște hîrtii, cu umila generozitate, dureros-penibila umilință a bătrînilor.

— Ce e, Nell ? începu Peggy.

— Nimic, nimic, făcu Eleanor.

Văzuse cerul ; și acel cer era așternut cu imagini — îl privise atît de des ; oricare dintre ele putea urca la suprafață cînd îl privea. Acum, pentru că vorbise cu North, cerul îi amintise de vremea războiului ; cum stătuse ea acolo într-o noapte, urmărind reflectoarele. Se întorsese acasă, după un raid aerian ; cinase la Westminster cu

Renny și Maggie. Se adăpostiseră într-o pivniță ; și Nicholas — atunci îl întîlnise pentru prima oară — spusese că războiul n-are nici o importanță. „Sîntem ca niște copii care ne jucăm cu artificii în grădina din spate"... își amintea fraza asta a lui ; și cum, șezînd în jurul unei lăzi de lemn, băuseră închinînd pentru o lume nouă. Se întoarse spre masa ei de scris, rupse o scrisoare și o aruncă la coș.

— Da, zise, scotocind printre hîrtii, căutînd parcă ceva. Da, nu știu cum e cu aeroplanul, nu m-am suit niciodată în vreunul ; dar automobilele, eu, una, m-aș putea lipsi de ele. Aproape că m-a trîntit unul jos, ți-am spus ? Pe Bumpton Road. Era vina mea, nu mă uitam pe unde merg... Și radioul... o pacoste, cei de la etajul de jos îl deschid după micul dejun; dar, pe de altă parte, apă caldă ; lumină electrică ; tot lucruri noi. Se opri. A, uite-o ! exclamă. Se repezi la o hîrtie anume, după care scotocise. Dacă e acolo Edward astă-seară, adu-mi neapărat aminte, o să-mi fac un nod la batistă. Își deschise poșeta, scoase din ea o batistă de mătase și se apucă solemn s-o înnoade... Să-l întreb de băiatul lui Runcorn !

Se auzi soneria.

— Taxiul, făcu Eleanor. Aruncă o privire împrejur ca să fie sigură că nu uitase nimic. Se opri subit. Îi căzuseră ochii pe ziarul de seară, care zăcea pe podea, cu larga-i coloană de tipar și fotografia-i spălăcită. Îl culese de pe jos: Ce față ! exclamă, netezind ziarul pe masă.

Peggy era mioapă, dar după cît putea vedea dînsa, era obișnuita fotografie spălăcită din ziarul de seară a unui bărbat gras gesticulînd.

— Blestematul ! izbucni brusc Eleanor. Lua-l-ar naiba! Sfîșie ziarul de-a latul, dintr-o singură mișcare energică a mîinii, și-l zvîrli jos.

Peggy fu șocată. I se încreți pielea la sfîșierea ziarului. Cuvintele : „Blestematul !" și : „lua-l-ar naiba !", pe buzele mătușă-si, o șocaseră. În clipa următoare se amuză ; totuși, fusese șocată. Căci atunci cînd Eleanor, care fo-

losea un limbaj atît de reticent, rostea cuvinte ca astea, ele însemnau mult mai mult decît în limbajul folosit de ea şi de prietenii ei. Şi gestul lui Eleanor cînd rupsese ziarul... Ce soi curios de oameni... îşi spunea, coborînd scările în urma lui Eleanor. Haina ei roşie-aurie trena din treaptă în treaptă. Tot aşa îl văzuse şi pe taică-său mototolind *The Times* şi tremurînd de furie, pentru că cineva spusese ceva într-o gazetă. Ce ciudat !

Şi cum l-a sfîşiat ! îşi aminti iar, venindu-i să rîdă şi lansîndu-şi mîna într-un gest larg, cum făcuse mătuşă-sa. Silueta lui Eleanor încă mai părea ţeapănă de indignare. Ar fi simplu, gîndea mergînd în urma ei, ar fi satisfăcător, gîndea, coborînd un şir de trepte de piatră după altul, să fii aşa... Micul ciucure de pe mantila lui Eleanor pocănea uşor pe scări. Coborau cam încet.

„Uite, mătuşă-mea", îşi spuse, vorbindu-şi sieşi, pentru că începuse să introducă scena într-o discuţie ce-o avusese cu un bărbat la spital. „Uite, de exemplu, mătuşă-mea, care trăieşte singură într-un apartament pentru muncitori, în creştetul unei case cu şase rînduri de trepte..."

Eleanor se opri :

— Nu cumva, zise, am lăsat scrisoarea sus, scrisoarea lui Runcorn, pe care vreau să i-o arăt lui Edward, cu privire la băiat ? Îşi deschise poşeta. Ba nu ; o am. O avea în poşetă.

Continuară să coboare scările.

Eleanor dădu adresa şoferului şi se aşeză smucit în colţul ei. Peggy se uita la ea cu coada ochiului.

Ce o impresionase fusese forţa pusă de Eleanor în cuvintele ei, nu cuvintele în sine. Ca şi cum încă ar mai fi crezut cu patimă în lucrurile pe care le distrugea omul ăla. Minunată generaţie ! gîndi, pe cînd porneau. Oameni care cred...

— Vezi tu, o întrerupse mătuşă-sa, de parcă ar fi simţit nevoia să-şi explice ieşirea de adineauri, asta înseamnă sfîrşitul a tot ce-a însemnat ceva pentru noi.

— Libertatea ? făcu Peggy cu indiferenţă.

— Da, zise Eleanor. Libertatea şi dreptatea.

Taxiul o porni prin micile străzi molcome, respectabile, unde fiece casă îşi avea fereastra ei boltită, petecul ei de grădină, numele ei. Pe cînd rulau înainte, intrînd în larga stradă principală, scena din apartament se compunea în capul lui Peggy aşa cum avea s-o povestească bărbatului de la spital. „Deodată şi-a ieşit din fire, spunea, a luat ziarul şi l-a sfîşiat — mătuşă-mea, care are peste şaptezeci de ani.“ Aruncă o privire către Eleanor, pentru a verifica detaliile. Mătuşă-sa o întrerupse.

— Aici locuiam noi pe vremuri, spuse. Arătă cu mîna spre o stradă lungă pe stînga, presărată cu stelele felinarelor.

Peggy, uitîndu-se afară, mai prinse imaginea impunătoarei alei cu neîntreruptu-i şir de palide coloane şi trepte. Repetarea coloanelor, arhitectura ordonată aveau chiar o palidă falnică frumuseţe, cu ritmul stîlpilor ei în stuc, de-a lungul întregii străzi.

— Abercorn Terrace..., zise Eleanor. Cuşca cu stîlpi, murmură, pe cînd automobilul trecea de strada aceea.

De ce „cuşca cu stîlpi“, se întreba Peggy. Altă uşă se deschisese. Se vede că vîrsta înaintată are nesfîrşite alei, întinzîndu-se *mai* departe şi *mai* departe prin penumbră, presupunea ea, şi acum se deschidea o uşă, şi-apoi alta.

— Nu-s oamenii... începu Eleanor. Apoi se opri. Ca de obicei, începuse dintr-un loc nepotrivit.

— Da ? făcu Peggy. O irita această inconsecvenţă.

— Era să spun... începu iar Eleanor, cuşca cu stîlpi m-a făcut să mă gîndesc... apoi rîse. Renunţă la încercarea de a explica ordinea în care-i veneau gîndurile. Exista o ordine, fără îndoială ; dar dura atît de mult pînă s-o găseşti, şi hoinăreala asta, împrăştierea în toate direcţiile o supărau pe Peggy, ştia ea, pentru că gîndirea tinerilor funcţionează atît de iute. Aici eram invitaţi la masă, îşi întrerupse brusc explicaţiile, dînd din cap spre o casă

mare din colțul unui scuar. Taică-tău și cu mine. La cel cu care obișnuia el să învețe, cînd pregătea dreptul. Cum îl cnema ?... A devenit judecător... Eram poftiți la masă acolo. noi trei. Morris, tata și cu mine... Pe vremea aceea oamenii primeau foarte mult. Dar oameni ai legii veneau acolo. Și tipul acela colecționa piese vechi de stejar. Cele mai multe erau contrafaceri, adăugă cu un mic chicotit.

— Erați invitați la masă... începu Peggy. Dorea s-o aducă înapoi la trecutul ei. Era atît de interesant ; atît de ocrotit ; atît de ireal acel trecut al anilor optzeci ; și pentru dînsa atît de frumos în irealitatea lui. Povestește-mi despre tinerețea ta... începu.

— Dar viețile voastre sînt cu mult mai interesante decît erau ale noastre, spuse Eleanor.

Peggy tăcu.

Rulau de-a lungul unei străzi animate și aglomerate ; ici bălțată rubiniu de la reclamele sălilor de cinema ; colo galbenă de la reflexul vitrinelor de magazine cu vesele rochii de vară ; căci magazinele, deși închise, erau încă luminate, și oamenii încă se mai uitau la rochii, la șirurile de pălării înfipte pe mici suporturi, la bijuterii.

„Cînd mătușă-mea Delia vine în oraș, își continua Peggy în gînd povestea despre Eleanor, pe care i-o spunea prietenului ei de la spital, zice : «Trebuie să ne adunăm și să sărbătorim întîlnirea». Atunci se adună toți, toți. Le place.“ Cît despre dînsa, detesta aceste adunări. Ar fi preferat să rămînă acasă, ori să se ducă la cinema. „E sentimentul de familie“, adăugă, aruncînd o privire către Eleanor, ca pentru a culege o altă mică trăsătură, ca s-o adauge portretului unei fete bătrîne de pe vremea reginei Victoria. Eleanor se uita afară. Apoi se întoarse.

— Și experiența cu cobaiul cum a decurs ? întrebă.

Peggy rămase perplexă. Apoi își aminti și-i spuse.

— Așa. Va să zică, n-a dovedit nimic. Va să zică, trebuie să luați totul de la capăt. Foarte interesant... Dar

uite, aș dori să-ți explici tu... Altă problemă o frămînta acum.

„Lucrurile pe care îți cere să i le explici, îi spunea Peggy prietenului ei de la spital, sînt sau simple ca doi și cu doi fac patru, sau atît de dificile, încît nimeni pe lume nu le știe răspunsul. Și dacă o întrebi : Opt ori opt cît fac ? — zîmbi profilului mătușă-si pe fondul ferestrei — și bate fruntea cu palma și..." dar aici Eleanor o întrerupse iar :

— Ce drăguță ești că ai venit, spuse, mîngîind-o ușurel pe genunchi.

„Dar i-am arătat oare cît de tare detestam să vin ?"

— În felul ăsta, te mai vezi cu oamenii, continuă Eleanor. Și acum, că îmbătrînim toți — voi nu, ci noi — nu te-nduri să pierzi ocaziile.

Rulau înainte.

„Și *asta* cum s-o înțeleg corect ? gîndea Peggy, încercînd să adauge portretului o nouă tușă. Sentimentală, nu? Or, dimpotrivă, era bine să simți așa... cu naturalețe. Cum e bine ?" Clătină din cap. „Nu mă pricep să descriu oamenii, îi spunea prietenului ei de la spital. Sînt prea dificili... Dînsa nu e așa", zise, trăgînd cu mîna o mică linie, ca pentru a șterge un contur greșit desenat. Dar în timp ce făcea asta, prietenul ei de la spital dispăru.

Rămăsese singură cu Eleanor în taxi. Și treceau pe lîngă case. „Unde începe dînsa și unde sfîrșesc eu ?" gîndea. Rulau înainte. Erau două ființe vii purtate de un taxi prin Londra ; două scîntei de viață închise în două trupuri deosebite ; și aceste scîntei de viață, închise în două trupuri deosebite, trec acum purtate de un taxi pe lîngă un cinematograf monumental și-l lasă în urmă. Dar momentul acesta ce este ; și ce sîntem noi ? Această enigmă, era prea grea de rezolvat pentru ea. Oftă.

— Tu ești prea tînără ca să simți asta, spuse Eleanor.

— Ce ? întrebă Peggy, tresărind puțin.

— Întîlnirile cu oamenii. Să nu pierzi prilejurile de a-i cunoaşte.

— Tînără ? făcu Peggy. Niciodată n-am să fiu atît de tînără ca tine ! La rîndul ei, mîngîie genunchiul mătuşă-si. Tu, care o iei din loc frumuşel ca să dai o raită prin India !... rîse.

— A, India... India, în ziua de azi, nu-i mare lucru, zise Eleanor. E atît de uşor să călătoreşti. Doar îţi cumperi biletul ; doar te îmbarci pe un vapor... Dar ce vreau *eu* să văd înainte de-a muri, continuă, e altceva. Scoase mîna pe fereastră, unduind-o. Treceau pe lîngă nişte clădiri oficiale, nişte birouri carecare... Un alt fel de civilizaţie. Tibetul, de pildă. Am citit o carte scrisă de unul... ei, cum îl cheamă ? Tăcu, distrasă de priveliştea străzii. Nu-i aşa că oamenii poartă în zilele noastre o îmbrăcăminte foarte drăguţă ? zise arătînd spre o fată cu părul blond şi un tînăr în costum de seară.

— Da, zise Peggy indiferentă, privind faţa vopsită şi şalul sclipitor, jacheta albă şi părul pieptănat lins spre spate. Lui Eleanor îi distrage atenţia orice, o interesează orice, gîndi. Care pentru că te-ai simţit dominată cînd erai tînără ? spuse tare, redeşteptîndu-şi vreo impresie din copilărie... bunicul ei, cel cu noduri cioturoase şi netede în locul degetelor ; şi un salon lung, întunecos.

Eleanor se întoarse surprinsă.

— Dominată ? repetă. Se gîndea acum atît de rar la ea însăşi, încît fu surprinsă. O, înţeleg ce vrei să spui, adăugă după o clipă.

O imagine, o altă imagine se ridica pînă la suprafaţă. Iat-o pe Delia în picioare, în mijlocul odăii ; „O, Doamne ! O, Doamne !“ spunea ; o birjă oprise la casa vecină ; şi ea încă îl urmărea din ochi pe Morris (Morris era oare ?) coborînd strada ca să pună o scrisoare la cutie... Tăcu. „Nu vreau să mă întorc la trecutul meu, gîndea. Vreau prezentul.“

— Unde ne duce ? zise, uitîndu-se afară.

Ajunseseră în partea centrală a Londrei ; cea iluminată. Lumina cădea pe trotuare largi ; pe birouri publice, albe, strălucitor iluminate ; pe o biserică fără culoare, străveche, arătînd ca acoperită de chiciură. Reclame țîșneau la vedere și se stingeau. Iată o sticlă de bere ; turna în pahare ; se oprea ; iar turna. Ajunseseră în cartierul teatrelor. Domnea obișnuitul iureș, strident. Bărbați și femei în costume de seară mergeau pe mijlocul străzii. Taxiuri rulau și opreau. Taxiul lor, la rîndu-i, fu blocat. Încremeni sub o statuie ; luminile cădeau pe paloarea-i mortuară.

— Îmi amintește totdeauna de o reclamă pentru bandaje igienice, spuse Peggy, aruncînd o privire spre silueta femeii în uniformă de infirmieră, cu mîna întinsă.

Eleanor fu o clipă șocată. Parcă un cuțit îi sfîșiase pielea, lăsînd în urmă-i un fior de senzație dezagreabilă ; dar nu atinsese nimic vital din trupul ei, își dădu seama un moment mai tîrziu. Asta a spus-o din pricina lui Charles, gîndi, simțind amărăciunea tonului ei, Charles, fratele lui Peggy, un băiat drăguț și prostuț, care murise în război.

— Singurul lucru frumos care s-a spus în timpul războiului, zise tare, citind cuvintele săpate pe soclu.

— N-au folosit la mare lucru, spuse Peggy aspru.

Taxiul rămînea înțepenit locului.

Răgazul părea să le mențină în lumina unui gînd pe care amîndouă doreau să-l înlăture.

— Nu-i așa că în zilele noastre lumea poartă haine frumoase ? spuse Eleanor, arătînd spre altă fată cu părul blond, îmbrăcată într-o rochie lungă, strălucitoare și spre un alt tînăr în costum de seară.

— Da, făcu Peggy scurt.

— Dar tu de ce nu te bucuri mai mult de viață ? spuse Eleanor ca pentru sine. Moartea fratelui tău a fost un eveniment foarte trist, dar ea îl socotise totdeauna pe North cu mult mai interesant dintre cei doi.

Taxiul își croi drum prin circulație și trecu într-o stradă dosnică. Acum se opri la un semafor roșu.

— Ce bine că-l avem lîngă noi pe North, zise Eleanor.

— Da, spuse Peggy. El zice că noi nu vorbim decît de bani şi de politică, adăugă.

„...Îi găseşte pricină pentru că n-a fost el cel ucis ; dar asta nu-i drept", gîndi Eleanor.

— Da ? Aşa zice ? spuse tare. Dar vezi că... O reclamă de ziar, tipărită cu litere mari, negre, păru să termine în locul ei fraza.

Se apropiau de scuarul unde locuia Delia. Începu să scormone prin geantă. Se uită la contor, care se urcase cam mult. Omul ăsta luase drumul mai lung, ocolise.

— Găseşte el pînă la urmă adresa, zise. Lunecau încet în jurul scuarului. Ea aştepta răbdătoare, cu poşeta în mînă. Văzu o fîşie lată de cer întunecat deasupra acoperişurilor. Soarele se scufundase. O clipă, bolta avu înfăţişarea paşnică a cerului aşternut deasupra cîmpului şi pădurilor de ţară.

— O să trebuiască să întoarcă, şi gata, zise. Eu nu mă descurajez, adăugă, pe cînd taxiul întorcea. M-au deprins călătoriile, cînd trebuie să te amesteci cu tot felul de oameni, pe puntea unui vapor, ori într-altul din acele mici hoteluri, unde trebuie să rămîi şi unde viaţa nu curge după tipicul obişnuit.

Taxiul luneca tatonînd prin faţa şirului de case, lăsîndu-le în urmă, una după alta.

— Ar trebui să te duci şi tu pe-acolo, Peggy. Se opri. Ar trebui să călătoreşti ; băştinaşii sînt atît de frumoşi, ştii, pe jumătate goi, coborînd la rîu în lumina lunii ; asta-i casa, cea de colo. Ciocăni în geam. Taxiul încetini. Ce spuneam ?... Eu nu mă descurajez, nu, pentru că oamenii sînt atît de binevoitori, atît de buni în fond... încît doar dacă alţi oameni obişnuiţi, oameni obişnuiţi ca noi...

Taxiul opri în faţa unei case ale cărei ferestre erau iluminate. Peggy se aplecă înainte şi deschise uşa. Sări jos şi-i plăti şoferului. Eleanor ieşi ceva mai anevoie după dînsa.

— Nu, nu, nu, Peggy, începu.

— Eu am comandat maşina. Eu o plătesc, protestă Peggy.

— Dar eu vreau neapărat să-mi plătesc partea, stăruia Eleanor, deschizîndu-şi poşeta.

— E Eleanor, spuse North. Lăsă telefonul şi se întoarse spre Sara. Ea tot îşi mai legăna piciorul în sus şi în jos. Mi-a zis să-ţi spun să vii la petrecerea de la Delia.

— La petrecerea de la Delia ? De ce să vin la petrecerea de la Delia ? făcu ea.

— Pentru că-s bătrîne şi vor să vii, explică North, aplecîndu-se spre dînsa.

„Bătrîna Eleanor, Eleanor călătoarea, Eleanor cu ochii ei romantici, medita ea. Să mă duc, să nu mă duc, să mă duc, să nu mă duc ?“ îngîna între buze, ridicînd ochii spre el.

— Nu, zise, lăsîndu-şi picioarele în jos, nu mă duc.

— Trebuie, spuse el.

Pentru că felul ei de a se purta îl irita, vocea lui Eleanor îi suna încă în urechi.

— Trebuie, aşa, trebuie ? îngîna Sara, în timp ce pregătea cafeaua. Atunci, zise, dîndu-i ceaşca şi totodată ridicînd cartea, citeşte pînă plecăm. Se ghemui iar în scaun, cu ceaşca de cafea în mînă.

Era încă devreme, ce-i drept. Dar de ce, gîndi el, pe cînd deschidea iar cartea şi răfoia paginile, de ce nu vrea să vină ? Îi e frică ? se întreba. O privi cum sta ghemuită în scaun. Rochia îi era jerpelită. Se uită iar în carte, dar cu greu mai putea citi ; nu se mai vedea. Ea nu aprinsese lampa.

— Nu pot să citesc fără lumină, spuse el. În strada asta se întunecă repede ; erau atît de apropiate casele.

Acum un automobil şi o lumină lunecă de-a curmezişul tavanului.

— Să aprind lumina ? întrebă Sara.

— Nu, răspunse el. O să încerc să-mi amintesc ceva. Începu să spună tare singurul poem ce-l știa pe dinafară.

Pe cînd rostea cuvintele în semiîntuneric, sunau nespus de frumoase, gîndi el, poate pentru că ei doi nu se puteau vedea unul pe celălalt. Se opri la capătul versului.

— Zi înainte, spuse ea.

North continuă. Cuvintele pronunțate în încăpere păreau prezențe reale, dense și de sine stătătoare ; dar pentru că le asculta și Sara, cuvintele se schimbau la contactul cu ea. Cînd ajunsese la capătul celui de-al doilea vers :

Cu alții fiind, simțirile-ți sînt maltratate,
În dulce tihnă suflă spiritu-n singurătate...

se auzi un zgomot. Venea dinlăuntrul poemului, ori se petrecea ceva afară ? se întrebă. Dinlăuntrul, gîndi, și era pe cale să continue, cînd ea înălță mîna. North se opri. Auzi pași grei dincolo de ușă. Oare intra cineva la ei ?

Ochii Sarei se ațintiseră asupra ușii.

— Ovreiul, murmură.

— Ovreiul ? repetă el.

Ascultară. Acum se auzea foarte lămurit. Cineva sucea robinete ; cineva făcea baie în încăperea de dincolo.

— Ovreiul face baie, zise ea.

— Ovreiul face baie ? repetă el.

— Și mîine o să fie un strat de jeg pe pereții căzii, spuse ea.

— Să-l ia naiba ! exclamă el. Gîndul la stratul de jeg de pe cada băii de alături provenind din trupul altuia îl dezgusta.

— Continuă, spuse Sara. *Cu alții fiind, simțirile-ți sînt maltratate,* repetă ea ultimele cuvinte. *În dulce tihnă suflă spiritu-n singurătate.*

— Nu, zise el.

Ascultau cum curge apa. Omul tușea și-și dregea glasul, în timp ce se freca cu buretele.

— Cine e ovreiul ăsta ? întrebă el.

— Abrahamson, comerțul cu seu, zise ea.

Ascultau.

— Logodit cu o fată frumoasă de la un atelier de croitorie, adăugă dînsa.

Zgomotele se auzeau foarte lămurit prin pereții subțiri. Cel de dincolo fornăia, frecîndu-se cu buretele.

— Dar lasă fire de păr în baie, încheie Sara.

Pe North îl trecu un fior. Fire de păr în mîncare, fire de păr pe lighene, firele de păr ale altora îi producea o greață fizică.

— Ai baia comună cu el ? întrebă.

Ea dădu din cap.

North scoase un zgomot, ceva ca un „bîr".

— Așa am făcut și eu, rîse ea, bîr ! cînd am intrat în camera de baie într-o dimineață rece de iarnă. Bah ! zvîrli din mînă, ca și cum ar fi aruncat ceva departe de ea.

— Și pe urmă ? întrebă el.

— Și pe urmă, continuă ea, sorbind din cafea, m-am întors în odaia mea de toate zilele, unde mă aștepta micul dejun. Ochiuri și o bucată de pîine prăjită. Lidia, cu bluza ruptă și cu părul despletit. Lucrători șomeri cîntînd imnuri sub fereastră. Și mi-am zis, zvîrli iar din mînă : „Cetate spurcată, cetate necredincioasă, cetate cu pește mort și tigăi scofîlcite !" gîndindu-mă la un mal de rîu, după ce viitura a secat, explică.

— Zi înainte, zi înainte, spuse el.

— Și pe urmă mi-am pus pălăria și haina și m-am năpustit afară furioasă, continuă ea, și am stat pe pod, și-am zis : „Sînt o buruiană, purtată încoace și încolo, de-o apă mare, ce se revarsă de două ori pe zi, fără de noimă ?"

— Zi înainte, o îmboldi el dînd din cap.

— Și treceau oameni pe lîngă mine; cei călcînd țanțoș; cei pășind pe vîrful picioarelor ; cei gălbejiți ; cei cu ochii ageri ; cei cu pălării tari pe cap, servile, nenumărata armată a celor ce muncesc. Și am zis : „Trebuie să mă ală-

tur conspirației voastre ? Să-mi pătez mîna, mîna nepătată ? — el îi văzu mîna mijind albă, cînd ea o flutură prin semiîntunericul odăii — și să slujesc la un stăpîn, numai fiindcă în baia mea e un străin, numai din pricina asta ?“ Sara se îndreptă în scaun și rîse, aţîţată de sunetul propriului ei glas, care dăduse într-o cadenţă mărunt ritmată.

— Zi inainte, zi înainte, spuse el.

— Dar eu aveam un talisman, o nestemată arzătoare, un smarald luminos — culese de pe jos un plic — o scrisoare de recomandație. Și i-am spus valetului în pantaloni ca floarea de piersic : „Introdu-mă, omule“, iar el m-a condus prin coridoare căptușite cu purpură, pînă am ajuns la o ușă din lemn de mahon, și acolo am bătut ; și un glas a rostit : „Intră !...“ Și ce-am găsit ? Se opri. Un om gros, cu fălci roșii. Pe masa lui, trei orhidee într-un vas. „Ți le-a înghesuit în mîini, am gîndit, nevastă-ta, cînd ţi-ai luat rămas bun, pe cînd mașina scrîșnea pe pietrișul grădinii.“ Și deasupra căminului, obișnuita fotografie.

— Oprește-te ! o întrerupse North. Te-ai dus la un birou — bătu de cîteva ori în masă — ca să prezinţi o scrisoare de recomandare. Dar cui ?

— Cui ? rîse ea. Unui bărbat cu pantaloni de buret. „L-am cunoscut pe tatăl dumitale la Oxford“, a spus, jucîndu-se cu sugativa, ornamentată într-un colţ cu o roată de car. „Dar ce găsești *dumneata de nerezolvat*“, l-am întrebat, privindu-l pe omul de mahon, pe bărbatul ras ca-n palmă, cu gușa trandafirie, bine hrănit cu carne de berbec.

— Pe omul din biroul unui ziar, o frînă North, care l-a cunoscut pe tatăl tău. Și apoi ?

— S-a auzit ceva hîrîind și scrîșnind. Mașinile cele mari se învîrteau : și au dat buzna niște băieţași, cu niște foi lungi ; foi negre ; mînjite ; ude de cerneală de tipar. „Iartă-mă o clipă“, a spus el și a făcut o notiță marginală. Dar ovreiul e în baia mea. Am spus cu ovreiul... ovreiul... Se opri brusc și-și deșertă paharul.

„Da, gîndea el, ăsta-i glasul ; asta-i atitudinea ; și reflectarea pe fețele celorlalți ; dar e și ceva adevărat — în tăcere, poate.“ Dar nu era tăcere. Auzeau zgomotele înăbușite ale celui de dincolo, din camera de baie ; părea să se mute de pe un picior pe altul, în timp ce se ștergea. Acum descuie ușa și-l auziră urcînd sus. Țevile începură să emită sunete găunoase, gîlgîite.

— Ce e adevărat din toate astea ? întrebă el.

Dar ea se cufundase în tăcere. Cuvintele adevărate el le presupunea — cuvintele adevărate pluteau unul către altul și se îmbinau, alcătuind în gîndul lui o frază ; însemnau că era săracă ; că trebuie să-și cîștige existența ; dar aţîţarea cu care vorbise, datorată poate vinului, crease totuși un alt personaj ; o nouă înfățișare, și toate trebuiau închegate într-un întreg.

Casa se liniștise acum, nu se mai auzea decît zgomotul apei din baie, ce se scurgea. Un desen vag prindea contur incert pe plafon. Lămpile din stradă, bălăbănindu-se în sus și în jos, dădeau caselor de peste drum o bizară culoare roșie. Zarva zilei se istovise ; nu mai hodorogeau căruțe pe stradă. Vînzătorii de legume, flașnetarii, femeia care exersa game, cîntărețul la trombon, cu toții își căraseră de-acolo cărucioarele, își trăseseră obloanele, își închiseseră capacele pianelor. Era atîta tăcere, încît, o clipă, North gîndi că se află în Africa, șezînd pe verandă în lumina lunii ; dar se trezi.

— Ce facem cu petrecerea aceea ? zise. Se ridică și-și lepădă țigara. E timpul să mergem, spuse. Du-te și te pregătește, o îmboldi. Pentru că, dacă tot mergi la o petrecere, gîndea, e absurd să ajungi cînd ceilalți pleacă. Și petrecerea cu siguranță că începuse.

— Ce spuneai, ce spuneai, Nell ? făcu Peggy, ca s-o abată pe Eleanor de la insistența ei de a-și plăti partea la taxi, în timp ce stăteau pe pragul ușii. Oamenii obișnuiți, oamenii obișnuiți ce ar trebui să facă ? o întrebă.

Eleanor tot mai moşmonea prin poşetă şi nu răspunse.

— Nu, nu pot să admit asta, zicea. Haide, ia-i !

Dar Peggy îi dădu la o parte mîna şi monedele se rostogoliră pe prag. Se aplecară amîndouă deodată şi li se ciocniră capetele.

— Las-o, nu te mai osteni, zise Eleanor, cînd o monedă se rostogoli departe. A fost vina mea. Bona ţinea uşa deschisă. Şi unde ne scoatem hainele ? întrebă. Aici înăuntru?

Intrară într-o încăpere de la parter, care, deşi era un birou, fusese amenajat să poată servi de garderobă. Pe masă sta o oglindă, iar în faţa ei erau tăvi cu ace, cu piepteni şi perii. Eleanor se duse în faţa oglinzii şi-şi aruncă o privire scurtă.

— Ce aer de ţigancă am ! zise şi-şi trase un pieptene prin păr. Sînt pîrlită ca o negresă ! Apoi îi făcu loc lui Peggy şi o aşteptă. Mă întreb dacă asta era odaia ?... zise.

— Care odaie ? făcu Peggy, preocupată de altceva ; îşi aranja faţa.

— Unde obişnuiam noi să ne întîlnim, spuse Eleanor. Privi în juru-i. Însă era folosită, pare-se, ca birou; dar acum erau pe pereţi afişele unei agenţii pentru vînzări şi cumpărări de case. Mă întreb dacă Kitty are să vină astă-seară ?! reflectă.

Peggy se uita atent în oglindă şi nu răspunse.

— Nu vine des în oraş acum. Doar la nunţi, la botezuri şi la de-alde astea, continuă Eleanor.

Peggy îşi desena un contur în jurul buzelor, cu un fel de tub.

— Întîlneşti subit un tînăr de peste doi metri înălţime şi-ţi dai seama că ăsta-i bebeluşul, continuă Eleanor.

Peggy tot mai era absorbită de obrazul ei.

— Trebuie să faci asta din nou de fiecare dată ? întrebă Eleanor.

— Aş arăta ca o sperietoare dacă n-aş face-o, zise Peggy. Încordarea ce-o simţea în jurul ochilor şi gurii i

se părea că e vizibilă. Niciodată nu se simţise mai puţin dispusă pentru o petrecere.

— O, ce drăguţ din partea dumitale... se desprinse Eleanor brusc. Bona le adusese o monedă de şase pence. Ei, acuma, Peggy, reîncepu, întinzîndu-i moneda, lasă-mă să-mi plătesc partea.

— Nu fi caraghioasă, Eleanor, spuse Peggy, dîndu-i la o parte mîna.

— Dar *eu* am vrut taxiul, stărui Eleanor.

Peggy porni înainte.

— Pentru că detest să ajung la o petrecere, pe daiboi, continuă Eleanor urmînd-o, tot cu moneda întinsă. Îl ţii minte pe bunicul tău ? El spunea totdeauna : „Scumpul mai mult păgubeşte". Dacă mergeai cu el la tîrguit, vorbi ea înainte, în timp ce începeau să urce scările, spunea : „Arătaţi-mi tot ce-aveţi mai bun".

— Mi-l amintesc, zise Peggy.

— Da ? făcu Eleanor. Se bucura că cineva îşi amintea de taică-său. Se vede că au închiriat camerele astea, adăugă pe cînd urcau. Uşile erau deschise. Aici e un birou de avocat, zise, privind nişte casete pentru acte, cu nume scrise cu vopsea albă pe ele. Da, înţeleg ce-ai vrut să spui despre fard, continuă, privindu-şi nepoata. Într-adevăr, arăţi foarte drăguţă. Luminoasă. Îmi place strălucirea la persoanele tinere. În ce mă priveşte, nu mi-ar plăcea. M-aş simţi împopoţonată. Se poate spune aşa : împopoţonată ? Şi ce să mă fac cu gologanii ăştia dacă nu vrei să-i iei ? Trebuia să-i fi lăsat în geantă, la garderobă. Urcau tot mai sus. Probabil c-au deschis toate odăile astea, continuă ea — ajunseseră acum la o fişie de covor roşu — aşa că dacă se va umple prea de tot odaia mică a Deliei... dar bineînţeles că petrecerea abia a început. Noi am venit devreme. Sînt cu toţii sus. Îi aud vorbind. Hai, vino. Să intru eu întîi.

Dindărătul unei uși se auzea murmur de glasuri. Le tăie drumul o bonă.

— Domnișoara Pargiter, spuse Eleanor.

— Domnișoara Pargiter, anunță cu glas tare bona, deschizînd ușa.

— Hai, du-te și îmbracă-te, spuse North.

Traversă camera și bîjbîi după întrerupător. Îl atinse și lumina electrică țîșni din mijlocul plafonului. Abajurul fusese scos și înlocuit cu un con de hîrtie verzuie, răsucit în jurul becului.

— Du-te și îmbracă-te, repetă North.

Sara nu răspunse. Trăsese o carte spre dînsa și se făcea că citește.

— L-a omorît pe rege, zise. Așa că acum ce va face? Își vîrî degetul între paginile cărții și ridică ochii spre el ; un truc, știa el, ca să amîne clipa acțiunii. Nici el n-avea chef să meargă. Șovăi, privindu-și ceasul. Acum ce va face ? repetă Sara.

— Comedie, spuse el scurt. Contrastul, mai spuse amintindu-și ceva ce citise. Singura formă de continuitate, adăugă, la întîmplare.

— Haĭ, continuă tu să citești, zise ea, punîndu-i în mîini cartea.

El o deschise unde nimeri.

— „Scena reprezintă o insulă stîncoasă în mijlocul mării", zise. Se opri.

Totdeauna, înainte de a citi, trebuie să aranjeze scena ; să înlăture cutare lucru ; să-l scoată în evidență pe altul. O insulă stîncoasă în mijlocul mării, își zicea, iată, ochiuri de apă verde, tufe de iarbă argintie, nisip, și în depărtare, susurul ușor al valurilor ce se sparg. Deschise gura să citească. Atunci auzi un zgomot îndărătul lui ; o prezență ; în piesă ori în odaie ? Ridică ochii.

— Maggie ! exclamă Sara. Sta acolo, în cadrul ușii, în rochie de seară.

— Dormeaţi ? zise Maggie, intrînd în cameră. De cînd tot sunăm ! Sta şi le zîmbea, amuzată, de parcă ar fi trezit nişte oameni cufundaţi în somn.

— De ce-ţi mai baţi capul să ţii o sonerie dacă-i totdeauna stricată ? spuse un bărbat care sta îndărătul ei.

North se ridică. La început şi-i reaminti cu greu. Înfăţişarea lor, la prima vedere, se suprapunea ciudat peste amintirea despre ei, aşa cum îi văzuse cu ani în urmă.

— Soneriile nu sună şi robinetele nu curg, zise el cu stîngăcie. Sau nu mai încetează să curgă, adăugă, pentru că apa din baie tot mai gîlgîia în ţevi.

— Noroc că era uşa deschisă, spuse Maggie. Stătea lîngă masă uitîndu-se la cojile de mere zdrenţuite şi la platoul cu fructe murdărite de muşte.

Un anumit fel de frumuseţe se fanează, gîndea North ; alta — se uită la ea — creşte în frumuseţe, cu vîrsta. Părul ei era cărunt, copiii ei trebuie să fie oameni în toată firea acum, presupunea. Dar oare de ce, cînd se uită în oglindă, femeile îşi ţuguie buzele ? se întreba.

Maggie se uita în oglindă. Îşi ţuguia buzele. Apoi traversă odaia şi se aşeză în jilţul de lîngă sobă.

— Şi de ce-a plîns Renny ? întrebă Sara.

North se uită la el. Avea dîre umede de fiece parte a nasului său mare.

— Pentru că am fost la o piesă foarte proastă, zise Renny, şi ne-ar plăcea să bem ceva.

Sara se duse la bufet, de unde se auzi clinchet de pahare.

— Citeaţi ? întrebă Renny, privind cartea căzută jos.

— Eram pe o insulă stîncoasă în mijlocul mării, spuse Sara, aşezînd paharele pe masă.

Renny începu să toarne *whisky*.

„Acum mi-l amintesc", gîndi North. Ultima dată cînd se întîlniseră era înaintea plecării lui la război. Într-o casă mică din Westminster. Stăteau în faţa focului. Şi un copil se juca cu un căluţ bălţat. Iar el îi invidiase pentru fericirea

lor. Şi vorbiseră despre ştiinţă. Şi Renny spusese : „Eu le ajut să facă bombe," şi peste faţa lui se lăsase ca o mască... Un om care face bombe ; un om care iubeşte pacea ; un om de ştiinţă ; un om care plînge...

— Opreşte-te ! strigă Renny. Opreşte-te ! Sara împroşcase sifonul peste masă. Cînd te-ai întors ? întrebă, luîndu-şi paharul şi îndreptînd asupra lui North ochii încă umezi de lacrimi.

— Cam de vreo săptămînă, zise el.

— Ţi-ai vîndut ferma ? întrebă Renny şi se aşeză, cu paharul în mînă.

— Da, am vîndut-o, zise North. Dacă o să rămîn sau o să mă duc înapoi, adăugă, luîndu-şi paharul şi ducîndu-l la buze, încă nu ştiu.

— Unde ţi-era ferma ? întrebă Renny, aplecîndu-se către el.

Şi vorbiră despre Africa.

Maggie se uita la ei cum beau şi cum vorbeau. Conul de hîrtie răsucit în jurul becului era pătat într-un chip bizar. Lumina bălţată făcea feţele verzui. Cele două adînciturі, de-o parte şi de alta a nasului lui Renny, erau încă umede. Faţa lui era toată numai colţuri şi goluri. Pe cînd a lui North era rotundă, cu nasul bont şi cam albăstruie pe la buze. Maggie îşi smuci puţin scaunul, ca să poată vedea cum arătau cele două capete, unul faţă de celălalt, alături. Erau foarte diferite. Şi pe cînd vorbeau despre Africa, feţele li se schimbară, ca şi cum s-ar fi dislocat ceva în subţirea plasă de sub piele, făcînd greutăţile să cadă pe alte suporturi. O străbătu un fior, de parcă şi în trupul ei s-ar fi dislocat greutăţile. Dar o nedumerea neliniştitor ceva care ţinea de lumină. Privi împrejuru-i. Trebuie să fie afară vreo lampă cu lumină stridentă. Lumina acelei lămpi, pîlpîind în sus şi-n jos, se îmbina cu lumina electrică de sub conul verzui de hîrtie pestriţă. Asta era ceea ce... Tresări ; un glas o ajunsese.

— În Africa ? zise, privindu-l pe North.

— Le petrecerea Deliei, spuse el. Întrebam dacă veniţi şi voi ?...

— Maggie nu ascultase ce vorbeau.

— O clipă... întrerupse Renny. Ridică mîna ca un poliţist care opreşte circulaţia.

Şi din nou se porniră a vorbi despre Africa.

Maggie se rezemă în jilţul ei. Îndărătul capetelor lor se înălţa curba spetezei scaunului de mahon. Şi îndărătul acelei curbe se ridica o cupă de sticlă cu buza roşie ondulată ; apoi se întindea linia dreaptă a etajerei căminului, cu mici pătrate negre şi albe pe ea ; apoi mai erau trei tije, terminîndu-se în fulgi moi, galbeni. Îşi plimba ochii de la un lucru la altul. Spre ele, de la ele încolo, colectînd, adunînd laolaltă, rezumînd într-un întreg, cînd — tocmai cînd era pe punctul de a-şi întregi desenul — auzi glasul lui Renny exclamînd :

— Trebuie, trebuie !

Se ridicase. Dăduse la o parte paharul cu *whisky*. Sta acolo, cu gestul poruncitor, cu vocea emfatică, a unuia care ar fi comandat o trupă. Totuşi nu era vorba decît de a merge la petrecerea dată de-o femeie bătrînă. Ori poate că totdeauna, gîndi North, sculîndu-se să-şi caute pălăria, din adîncurile oamenilor, se ridică ceva la suprafaţă în chip nepotrivit, neaşteptat, şi face ca nişte fapte obişnuite, nişte vorbe obişnuite, să exprime întreaga lor fiinţă, încît el se simţea acum, îndreptîndu-se să-l urmeze pe Renny la petrecerea Deliei, de parcă ar fi alergat călare, străbătînd un deşert, în ajutorul unei garnizoane asediate ?

Se opri cu mîna pe uşă. Intrase Sara, venind din dormitor. Se schimbase ; era în rochie de seară ; avea un aer ciudat, poate că efectul rochiei de seară o făcea să pară străină ?

— Sînt gata, spuse, uitîndu-se la ei. Se opri şi culese de jos cartea pe care North o lăsase să cadă. Trebuie să mergem, zise, întorcîndu-se spre sora ei. Puse cartea pe masă ;

o netezi uşurel, parcă mîhnită, pe cînd o închidea. Trebuie să mergem, repetă, şi coborî în urma celor doi.

Maggie se ridică. Mai aruncă o privire camerei de pensiune ieftină. Iată iarba de Pampas în glastra ei de pămînt ; vasul cel verde cu buza ondulată ; şi scaunul de mahon. Pe masă sta platoul cu fructe ; merele grele, senzuale, alături de bananele galbene. Era o combinaţie bizară — rotundul şi prelungul, rozul şi galbenul. Stinse lumina. Odaia era acum aproape neagră, în afara unui incert desen apos de pe tavan. În această fantomatică lumină evanescentă doar contururile se desluşeau, mere fantomatice şi spectrul unui scaun. Culoarea se întorcea încet, pe cînd ochii ei se deprindeau cu întunericul, şi substanţa... Mai stătu o clipă privind. Pînă ce răsună de afară o voce !

— Maggie ! Maggie !

— Vin ! strigă ea, şi-i urmă, coborînd scările.

— Şi numele dumneavoastră ? o întrebă bona pe tînăra care zăbovea în urma domnişoarei Eleanor Pargiter.

— Domnişoara Margaret Pargiter, zise Peggy.

— Domnişoara Margaret Pargiter ! strigă bona spre interiorul odăii.

Se auzea murmur de glasuri ; lumini apăreau strălucind în faţa ei, şi Delia îi ieşi înainte.

— O, Peggy ! exclamă. Ce drăguţ din partea ta c-ai venit !

Intră în cameră ; dar se simţea împlătoşată, ca înfăşurată toată într-o piele rece. Veniseră prea devreme, camera era aproape goală. Doar o mînă de oameni stăteau adunaţi, vorbind exagerat de tare, ca pentru a umple încăperea. Vor să lase impresia c-ar fi pe cale să se întîmple ceva, gîndea Peggy, pe cînd dădea mîna cu Delia şi trecea mai departe. Vedea cu extremă claritate covorul persan şi căminul sculptat, dar în mijlocul odăii rămăsese un spaţiu gol. Cum să-i dai de cap unei anumite situaţii ? se întreba, de parcă ar fi prescris o reţetă unui pacient. „Notează-ţi,

adăugă. Pune-le bine într-un borcan, acoperit cu hîrtie verde, lucioasă, gîndea. Notează-ţi, şi durerea trece. Notează, şi durerea trece", îşi repeta stînd acolo, singură. Delia trecu în grabă pe lîngă ea. Vorbea, de fapt pălăvrăgea.

— E simplu pentru voi, care staţi la Londra, spunea.

„Partea proastă, dacă notezi ceea ce vorbesc alţii, continuă Peggy pentru sine, în timp ce Delia trecea pe lîngă ea, e că spun atîtea prostii, prostii, şi-altceva nimic", gîndea, trăgîndu-se înapoi şi rezemîndu-se de perete.

Acum intră tatăl ei. Se opri în uşă, înălţă capul de parcă ar fi căutat pe cineva şi înaintă cu mîna întinsă.

„Şi asta ce mai e ? se întrebă ea, fiindcă la vederea lui taică-său, cu ghetele lui cam uzate, avusese un sentiment direct, spontan. Ce e cu acest brusc suflu de căldură ?" se întreba, cercetîndu-şi sentimentul. Îl urmări cum străbătea camera. Încălţările lui o afectau totdeauna ciudat. În parte, îi afectau simţurile ; în parte, îi stîrneau milă. „Poţi numi asta «dragoste» ?..." Dar se sili să se urnească din locul unde sta. „Acum, că m-am anesteziat pînă la o stare de relativă insensibilitate, îşi spuse, am să traversez cu îndrăzneală odaia ; am să mă îndrept spre unchiul Patrick, care stă lîngă sofa, scobindu-se în dinţi, şi-o să-i spun... ce-o să-i spun ?..." O frază îi încolţi din senin, pe cînd traversa camera :

— Ce face omul care şi-a tăiat degetele de la picioare cu barda ? spuse, rostind cuvintele exact cum le gîndise.

Chipeşul irlandez bătrîn se aplecă, fiindcă era foarte înalt, şi-şi făcu mîna căuş, pentru că era tare de urechi :

— Barba ? Barba ? repeta.

Ea zîmbi. Treptele dinspre creier spre creier trebuie cioplite foarte mici dacă vrei să le urce gîndirea, notă.

— Şi-a tăiat degetele de la picioare cu barda, cînd am fost la voi, spuse. Îşi amintea cum ultima oară cînd fusese la ei, în Irlanda, grădinarul îşi tăiase piciorul cu o bardă.

— Barba ? Barba ? repeta el. Arăta năuc. Apoi miji înţelegerea. A ! Familia Barda ! făcu. Vechiul meu prieten Peter Barda, da.

Pare-se că exista o familie Barda în Galway, iar eroarea pe care ea nu se osteni s-o lămurească fu binevenită, căci îl făcu să se pornească şi îi spuse tot felul de istorii despre cei din familia Barda, stînd amîndoi alături pe sofa.

O femeie în toată firea traversează Londra, gîndi ea, ca să stea de vorbă cu un moşneag surd despre cei din familia Barda, de care n-a auzit niciodată, cînd intenţia ei era să întrebe de grădinarul care-şi tăiase degetul de la picior cu barda. Dar ce importanţă aveau barda de tăiat ori familia Barda ? Rîse, din fericire la unison cu o glumă, încît păru potrivit. Dar omul are nevoie de altul ca să rîdă cu el, gîndi. Plăcerea sporeşte cînd o împarţi cu altul. Oare acelaşi lucru se aplică şi la durere ? Medita. Este oare acesta motivul pentru care vorbim cu toţii atît de mult despre o proastă stare de sănătate ? pentru că împărţind lucrurile le diminuăm ? Dă-i durere, dă-i plăcere unui corp exterior ţie, şi sporind suprafaţa de receptare, împuţinează-le astfel... Dar gîndul alunecă, se duse. Unchiul Patrick se pornise şi-i tot depăna vechile poveşti. Cu blîndeţe, cu metodă, ca un om care-l tot îndemna pe un căluţ cam obosit să se urnească, el se pornise a-şi aminti de zile de demult, de cîini de demult, amintiri de demult, care se alcătuiau pe îndelete, înviorîndu-l cu micile imagini ale vieţii domestice de la ţară. Ea îşi închipuia, pe cînd asculta pe jumătate, că se uită la un instantaneu pălit de vreme, cu jucători de *cricket* ; cu partide de vînătoare ; cu personaje fotografiate pe multele trepte ale vreunei reşedinţe de ţară. Cîţi oameni, se întreba ea, ascultă ? Această „împărtăşire" este, aşadar, o mică farsă. Se sîli să fie prezentă.

— A, da, erau frumoase zilele acelea de demult ! spunea el. Ochii lui veştezi se luminaseră.

Ea privi încă o dată instantaneul cu bărbaii în jambiere şi femeile cu fuste fîlfîinde, pe treptele largi, albe, cu cîini încovrigaţi la picioarele lor.

— L-ai auzit vreodată pe taică-tău vorbind de unul pe care-l chema Roddy Jenkins şi locuia în căsuţa albă de pe partea dreaptă a drumului ? întrebă. Dar trebuie să cunoşti povestea asta ! adăugă.

— Nu, făcu ea, strîngînd din ochi, de parcă făcea apel la înregistrările memoriei. Spune-mi-o.

Şi el îi spuse povestea.

„Eu mă pricep, gîndea Peggy, să adun fapte. Dar ceea ce alcătuieşte propriu-zis o persoană — îşi făcu mîna căuş — circumferinţa ei, nu, la asta nu mă pricep. Uite, mătuşa Delia. O urmări cum se mişca iute prin odaie. Ce ştiu eu despre ea ? Că poartă o rochie cu buline aurii, că are păr ondulat, care pe vremuri a fost roşu şi acum e alb ; că e frumoasă ; răvăşită de timp ; că are un trecut. Dar ce trecut ? S-a măritat cu Patrick..." Povestea lungă pe care i-o spunea Patrick continua să-i pătrundă în atenţie, ca vîslele muiate în apă. Nimic nu reuşea să se aşeze. Era şi un lac în poveste, fiindcă era o poveste cu o vînătoare de raţe.

„S-a măritat cu Patrick, gîndea ea, privindu-i faţa boţită, bătută de restrişti, peste care atîrnau fire de păr răvăşite. De ce s-a măritat Delia cu Patrick ? se întreba. Cum s-au descurcat, oare, cu dragostea, cu copiii care au venit pe lume ? Oameni care se ating unii de alţii şi apoi se risipesc într-un nor de fum : fum roşu ?" Faţa lui îi amintea de pieliţa roşie a unei agrişe cu peri mici, din loc în loc. Dar nici una din liniile feţei lui nu era destul de bine marcată, gîndi ea, încît să explice cum de s-au adunat şi au avut trei copii. Erau cute provocate de vînătoare ; brazde ce veneau de la supărări ; pentru că timpurile de altădată trecuseră, spunea el. Trebuiau să se restrîngă acum.

— Da, toţi constatăm asta, zise ea, de formă.

Își întoarse cu prudență încheietura mîinii, ca să poată vedea cît e ceasul. Nu trecuseră decît cincisprezece minute. Dar camera se umplea de lume pe care ea n-o cunoștea. Era și un indian cu un turban roz-aprins pe cap.

— A, dar eu te plictisesc cu poveștile astea vechi, spuse unchiul Patrick, clătinînd din cap. Îl simți vexat.

— Nu, nu, nu ! făcu ea și se simți prost.

El se porni din nou, dar ea avu sentimentul că de data aceasta o face din bună-creștere. „Partea penibilă trebuie să întreacă în pondere plăcerea, două părți la una, în orice relație socială, gîndi. Ori eu sînt o excepție, o persoană ciudată ? continuă, fiindcă ceilalți păreau destul de mulțumiți. Da, gîndi, privind drept înaintea ei, percepîndu-și iar pielea întinsă, în jurul buzelor și ochilor, crispată de oboseala de a fi vegheat tîrziu, în ajun, lîngă o femeie în durerile facerii. Eu sînt excepția ; aspră ; rece ; deja înțepenită într-un făgaș ; sînt numai o doctoriță. Să te smulgi din făgașuri, gîndi, înainte de-a se înființa răceala morții, e al naibii de neplăcut, ca și cum ai încerca să înmoi, întinzîndu-le, niște cizme înghețate !... Își întoarse capul pentru a asculta. Să surîzi, să te apleci, să te prefaci că te amuzi cînd ești plictisită, cît e de penibil, gîndea. Toate sînt penibile, totul e penibil“, gîndea cu privirea ațintită asupra indianului cu turban roz.

— Cine-i omul ăsta ? întrebă Patrick, făcînd semn din cap în direcția aceea.

— Presupun că-i vreunul din indienii lui Eleanor, spuse ea cu glas tare. Apoi în gînd : „De s-ar îndura forțele întunericului să ascundă darea în vileag a nervului sensitiv și de-aș reuși să mă scol și să...“

Urmă o pauză.

— Dar să nu te mai țin aici să tot asculți poveștile mele de demult, spuse unchiul Patrick. Căluțul lui bătut de furtuni se oprise cu genunchii frînți.

— Spune-mi totuși dacă bătrînul Bridy mai ține dugheana aia mică, unde cumpăram noi acadele ? întrebă ea.

— Bietul de el, începu Patrick. Se pornise iarăși.

Toți pacienții ei spuneau asta, gîndi ea. „Să mă odihnesc, să mă odihnesc, vreau să mă odihnesc. Cum să amorțești, cum să încetezi să simți, ăsta era vaierul femeii în durerile facerii ; să mă odihnesc, să încetez să exist. În Evul Mediu, gîndea, aveai chilia, mănăstirea ; acum ai laboratorul ; profesiile ; a nu trăi ; a nu simți ; a face bani, mereu bani ; și la urmă, cînd am îmbătrînit și-s uzată ca un cal, nu, e vorba de o vacă..." Parte din povestea dragului de Patrick îi pătrunsese în conștiință ; „...pentru că vitele nu sînt la preț deloc, spunea el, nu se pot vinde defel".

— A, uite-o pe Julia Cromarty ! exclamă acum, și-și flutură mîna, mîna lui mare, mlădioasă, către o compatrioată încîntătoare.

Fu lăsată singură pe canapea. Căci unchiul ei se sculă și cu amîndouă mîinile întinse merse s-o întîmpine pe bătrînica semănînd cu o pasăre, care intrase în odaie ciripind.

Peggy rămăsese singură. Se bucura că e singură. N-avea nici un chef de vorbă. Dar în clipa următoare, cineva apăruse alături de ea. Era Martin. Se așeză lîngă dînsa. Peggy își schimbă complet atitudinea.

— Helo, Martin ! îl salută cordial.

— Ce faci, Peggy ! Îți îndeplinești datoria față de înaintași ? Firește, se referea la istoriile pe care le spunea întotdeauna moș Patrick.

— Arătam foarte posacă ? întrebă ea.

— De, zise el, aruncîndu-i o privire, chiar încîntată nu părcai.

— Acum am ajuns să-i știu poveștile pe dinafară, se scuză Peggy, privindu-l.

Martin luase obiceiul să-și perie părul în sus, ca un chelner. Nu o privea niciodată în față, din plin. Și nu se simțea niciodată cu totul la largul lui lîngă ea.

Peggy era medicul lui ; știa că el se teme de cancer. Trebuia să încerce să-l abată de la gîndul : „Oare ea a sesizat vreun simptom ?“

— Stam și mă întrebam cum de-au ajuns să se căsătorească, zise ea. Se îndrăgostiseră unul de altul ?

Vorbeau la întîmplare, ca să-l distreze.

— Bineînțeles că el era îndrăgostit, zise Martin.

O privi pe Delia. Stătea lîngă sobă și vorbea cu indianul. Încă mai era o femeie foarte frumoasă, ca prezență, ca gesturi.

— Toți ne îndrăgosteam, spuse el, aruncîndu-i o privire oblică lui Peggy și gîndind : „Generația asta tînără e atît de «serioasă» !“

— O, bineînțeles ! spuse ea zîmbind. Îi plăcea veșnica lui goană după cîte o iubire, una după alta, bravura cu care se străduia să prindă și să rețină fugara coadă, lunecoasa coadă a tinereții, chiar și acum.

— Dar voi, zise el, întinzîndu-și picioarele și trăgîndu-și în sus pantalonii, generația voastră, vreau să zic, pierdeți destul de mult... Pierdeți mult, repetă. Ea rămase în așteptare. Iubindu-vă numai între voi, cei de același sex, adăugă. Îi plăcea să-și afirme propria junețe în felul ăsta : spunînd lucruri pe care le considera la zi.

— Eu nu fac parte din generația aia, spuse Peggy.

— Bine, bine, bine, chicoti el, ridicînd din umăr și privind-o pieziș. Știa foarte puțin despre viața ei particulară. Dar arăta serioasă — și obosită. „Muncește prea mult“, gîndi el.

— Eu îi dau înainte, zise ea. Mă fixez într-un făgaș. Așa mi-a spus Eleanor în seara asta.

Sau ea fusese aceea care, pe de altă parte, îi spusese lui Eleanor că a fost „dominată“ ? Ori una, ori alta.

— Bătrîna noastră Eleanor e un om plin de viață, spuse el. Privește-o ! Arătă spre locul unde sta Eleanor, în mantia ei roșie, de vorbă cu indianul. S-a întors mai ieri

din India, adăugă. Cadou din Bengal, nu ? zise, referindu-se la haina ei.

— Şi la anu pleacă în China, spuse Peggy. Dar Delia ? întrebă ; Delia trecea pe lîngă dînşii. Ea a fost îndrăgostită ? Ce înţeleg cei din generaţia voastră prin „îndrăgostită", adăugă pentru sine.

El clătină din cap şi-şi ţuguie buzele. Totdeauna Deliei îi plăceau micile lui glume, îşi aminti Peggy.

— Nu ştiu, despre Delia nu ştiu, spuse Martin. Exista *Cauza*, ştii ce numea e pe-atunci „cauza". Făcu o grimasă. Irlanda, ştii, Parnell. Ai auzit vreodată de unul cu numele de Parnell ? întrebă.

— Da, zise Peggy. Dar Edward ? adăugă. Tocmai intrase acesta ; arăta, dealtfel, foarte distins în simplitatea sa, elaborată de va fi fost conştientă.

— Edward, da, zise Martin. Da, Edward a fost îndrăgostit. Desigur, cunoşti vechea poveste cu Edward şi Kitty ?

— Aceea care s-a măritat cu... Lasswade, aşa-l cheamă? murmură Peggy, cînd Edward trecuse de ei.

— Da, s-a măritat cu celălalt, cu Lasswade. Dar el era îndrăgostit. Era foarte îndrăgostit, murmură Martin. Dar tu ? îi aruncă el o scurtă privire. Fata asta avea ceva care-l îngheţa. Sigur, tu ai profesia ta, adăugă. Se uită în pămînt.

Îl preocupă teama lui de cancer, presupuse ea. Îi era frică să nu fi observat ea vreun simptom.

— O, pe doctori niciodată nu trebuie să-i iei în serios, zvîrli ea nişte vorbe la întîmplare.

— De ce ? Oamenii trăiesc totuşi mai mult ca altădată, nu ? zise el. Şi nici nu mai mor în dureri, oricum, adăugă.

— Am învăţat cîteva mici trucuri, consimţi ea.

El privea fix înainte, cu o expresie care îi stîrni milă.

— Tu ai să ajungi la optzeci de ani, dacă ai să vrei s-ajungi la optzeci de ani.

Martin o privi.

— Bineînțeles, sînt foarte înclinat să ajung la optzeci de ani ! exclamă. Vreau să mă duc în America. Vreau să văd clădirile lor. Asta e principiul meu, vezi tu ? Mie-mi place viața. Și așa și era ; îi plăcea enorm.

Trebuie să aibă peste 60 de ani, presupuse ea. Dar arată strașnic ; elegant și dichisit ca un bărbat de 40, cu doamna lui din Kensington, de culoarea galben-canar.

— Eu nu știu, zise ea tare.

— Lasă, Peggy, lasă. Nu-mi spune că ție nu-ți place... Uite-o pe Rose.

Rose veni pînă la ei. Luase proporții.

— Tu nu vrei s-ajungi la optzeci de ani ? i se adresă Martin.

Trebui să o repete de două ori. Era surdă.

— Ba da. Bineînțeles că da ! făcu ea, cînd îl înțelese.

Sta cu fața spre ei. Avea o figură neobișnuită, așa, cu capul aruncat înapoi.

„O înfățișare marțială, gîndi Peggy. De-ar fi fost bărbat, i s-ar fi potrivit să fie militar."

— Bineînțeles că vreau, zise Rose și, cu o mișcare bruscă, se așeză lîngă dînșii, pe canapea.

— A, dar vezi că... începu Peggy. Se opri. Își amintise că Rose era surdă. Trebuia să vorbească tare. Pe vremea ta oamenii nu se făcuseră chiar așa de rîs ! strigă.

Dar se îndoia că Rose o aude.

— Vreau să văd ce se mai întîmplă, zise Rose. Trăim într-o lume foarte interesantă, adăugă.

— Prostii ! o tachină Martin. Vrei să trăiești, îi zbieră în ureche, pentru că-ți place viața !

— Și nu mă rușinez de asta, zise ea. Îmi plac semenii mei, în linii mari.

— Ce-ți place e să te războiești cu ei, zbieră el.

— Crezi că mă poți scoate din sărite la ora asta ? spuse ea, bătîndu-l ușurel pe braț.

„Acum au să vorbească despre ei cînd erau copii ; cum se urcau în pomi în grădina din dos, gîndi Peggy, și cum

trăgeau cu puşcociul în pisicile nu ştiu cui. Fiecare ins are o anumită linie fixată în gîndirea lui, reflectă ea, şi pe linia aceea se înşiră mereu aceleaşi şi aceleaşi vorbe. Gîndirea noastră trebuie să fie înţesată, cruciş şi curmeziş, cu linii, ca palma omului", gîndi Peggy, privindu-şi palma.

— Rose a fost totdeauna o arţăgoasă, zise Martin, îndreptîndu-se către nepoată-sa.

— Iar ei, din orice, dădeau mereu vina pe mine, spuse Rose. Odaia de studiu i se cuvenea doar lui. Şi eu unde era să stau ? „Hai fugi de-aici şi joacă-te în odaia copiilor" ! flutură din mînă.

— Şi-atunci s-a dus în baie şi şi-a tăiat cu un cuţit încheietura mîinii, rînji Martin.

— Nu, asta a fost cînd cu Erridge ; povestea cu microscopul, îl corectă ea.

„E ca jocul unui pisoi care-şi prinde coada, gîndi Peggy ; se tot învîrt în cerc, amîndoi. Dar asta le place, gîndi ; pentru asta şi vin la petreceri."

Martin continua s-o tachineze pe Rose.

— Şi unde ţi-e cordeluţa roşie ? o întrebă.

I se dăduse o decoraţie oarecare, îşi aminti Peggy, pentru activitatea ei în timpul războiului.

— Noi nu sîntem vrednici să te vedem în uniforma de paradă ?

— Omul ăsta e gelos, spuse Rose, adresîndu-se iarăşi lui Peggy. El n-a mişcat un deget în viaţa lui, habar n-are ce-i aia să lucrezi.

— Ba lucrez, ba lucrez, stărui Martin. Stau toată ziua într-un birou...

— Şi ce faci acolo ? îl înfruntă Rose.

Apoi tăcură amîndoi deodată. Pentru azi jocul se terminase, vechiul joc de-a fratele şi sora. Acum n-ar fi putut decît s-o ia de la capăt şi să repete acelaşi lucru, iar şi iar de la cap.

— Ascultă, zise Martin. Trebuie să mergem să ne facem datoria. Se ridică.

Se despărţiră.

„Ce anume să facem ? Ce să facem ?“ repetă Peggy, traversînd camera. Se simţea cutezătoare. N-avea importanţă ce făcea. Se duse la fereastră şi trase deoparte perdelele. Iată stelele, înfipte în găuri mici pe cerul negru-albăstrui. Iată un şir de coşuri de olane proiectate pe cer. Şi stelele. Insondabile, eterne, indiferente — astea erau cuvintele ; cuvinte potrivite. „Dar eu nu simt aşa, zise, privind stelele. Şi atunci de ce să mă prefac că aşa simt ? Cu ce seamănă de-adevărat ? gîndi, încordîndu-şi ochii să le privească. Seamănă cu fărîme de oţel îngheţat. Şi luna — uite-o şi pe ea — e un capac de castron lustruit.“ Dar nu simţea nimic, chiar după ce redusese la atîta luna şi stelele. Apoi se întoarse şi se găsi faţă în faţă cu un tînăr pe care i se părea că-l cunoaşte, dar al cărui nume nu reuşea să şi-l amintească. Avea o frunte frumoasă, însă bărbia îi era plată şi arăta palid, gălbejit.

— Ce mai faceţi ? îi spuse. Oare îl chema Leacock ori Laycock ? Ne-am văzut ultima oară la curse.

Îl conecta greşit cu un cîmp din Cornwall, cu ziduri de piatră, cu fermieri şi nişte căluţi dresaţi care săreau.

— Nu, acela e Paul, spuse el. Fratele meu, Paul. Vorbea pe un ton sarcastic despre asta.

Dar ce făcea el oare de se considera superior lui Paul ?

— Locuiţi la Londra ? întrebă ea. El dădu din cap afirmativ. Scrieţi ? se hazardă ea să întrebe. „Dar de ce dacă eşti scriitor — acum îşi amintea că-i văzuse numele în gazete — trebuie să-ţi zvîrli capul pe spate cînd spui da ?“ Îl prefera pe Paul ; acela arăta sănătos ; ăsta avea o faţă bizară ; încruntată ; crispată ; rigidă. Poezie ? întrebă ea.

— Da, răspunse el.

„Dar de ce înhaţi vorba asta, de parcă ar fi o cireaşă pe care vrei s-o prinzi de codiţă ?“ gîndi dînsa.

Nu venea nimeni ; erau constrînşi să stea alături pe scaune, lîngă perete.

— Cum reuşiţi, dacă lucraţi într-un birou ? spuse ea. „Probabil în timpul liber..."

— Unchiul meu... începu el. L-aţi cunoscut ?

Da, un om foarte drăguţ ; fusese foarte serviabil cu dînsa, odată, în legătură cu un paşaport. Băiatul ăsta, firește (își dădea seama, cu toate că nu asculta decît pe jumătate), îl ironiza pe unchiu-său. Atunci de ce lucra în biroul lui ? se întrebă. „Ai mei, spunea el, sînt niște carieriști." Atenţia ei devia. Mai auzise toate astea. „EU, EU, EU..." continua el. Ca un plisc de vultur ciocănind întruna, sau ca un aspirator care suge, sau o sonerie de telefon ce tot sună : „EU, EU, EU". Dar n-avea încotro, cu fața asta a lui crispată de egocentric, gîndi ea, privindu-l, nu poate altfel. Nu se poate elibera, nu se poate detaşa. Era pecetluit de roată cu cercuri strînse, de fier. Trebuia să se etaleze, să se expună. Dar de ce să-l lase, gîndea ea, pe cînd el îi dădea înainte. „Ce-mi pasă mie de «EU, EU, EU»-ul lui ? Ori de poezia lui ? Să mă descotorosesc de el, deci", își spuse, simţindu-se ca un om căruia i s-ar fi supt sîngele, lăsîndu-i-se vlăguiţi toţi centrii nervoşi. Tăcea. El înregistră lipsa ei de participare. O găsea stupidă, presupuse ea.

— Sînt obosită, se scuză. Am stat toată noaptea, explică. Eu sînt medic.

Însufleţirea se stinse de pe faţa lui cînd o auzi rostind „eu".

Asta i-a venit de hac şi acum are să plece, gîndi ea. El nu poate fi „tu", el trebuie să fie „EU".

Peggy zîmbi. Căci, într-adevăr, el se ridicase şi dus fu.

Peggy se întoarse şi se rezemă de fereastră. „Biet mic nemernic, gîndi, atrofiat, uscat ; rece ca oţelul ; dur ca oţelul ; sterp ca oţelul. Şi eu, de asemenea", gîndi, privind cerul. Stelele păreau înfipte pe cer la întîmplare, afară doar

că acolo, în dreapta, deasupra hornurilor, atîrna acel cărucior-fantomă — cum îi zicea ? Numele îi scăpa. „O să le număr, gîndi înapoindu-se la carnetul ei de însemnări, şi începu : Una, două, trei, patru...“ cînd o voce exclamă îndărătul ei :

— Peggy ! Nu-ţi ţiuie urechile ?

Se întoarse. Era Delia, bineînţeles, cu felul ei jovial şi cordial, imitînd maniera irlandeză de a flata.

— Pentru că aşa ar trebui, zise Delia, punîndu-i o mînă pe umăr, avînd în vedere ce a spus *dumnealui* — arătă spre un bărbat cu părul cărunt — ce laude ţi-a adus.

Peggy se uită încotro arătase Delia. Profesorul ei era acolo, maestrul ei. Da, ştia că o consideră capabilă. Şi aşa presupunea ea însăşi că este. Toţi spuneau aşa. Foarte capabilă.

— Mi-a spus... începu Delia. Dar se întrerupse. Hai să-mi ajuţi să deschid fereastra asta, zise. Se face prea cald.

— Lasă-mă pe mine, spuse Peggy.

Smuci de fereastră, dar se înţepenise, fiindcă era veche şi nu se mai potriveau bine ramele.

— Aşa, Peggy, spuse cineva, venind pînă în spatele ei. Era taică-său. Uite mîna lui pe fereastră, mîna lui cu cicatricea. El împinse şi fereastra se săltă sus.

— Mulţumesc, Morris, acum e mai plăcut, zise Delia. Îi spuneam lui Peggy că ar trebui să-i ţiuie urechile. Începu iar : „Eleva mea cea mai strălucită“ ! Aşa a spus *dînsul*, îi da înainte Delia. Vă asigur că m-am simţit *foarte* mîndră. „Dar e nepoata mea !“ i-am zis. El nu ştia...

Ei, asta înseamnă plăcere, îşi zise Peggy. Nervul, coborînd de-a lungul şirei spinării, păru să vibreze puternic în timp ce lauda ajungea la urechile lui taică-său. Fiecare emoţie afectează un nerv diferit. O batjocură zgîndăre coapsa ; plăcerea inferioară, coloana vertebrală ; şi afectează de asemenea vederea. Lumina stelelor se îndulcise ;

sclipeau. Tatăl ei îi atinse uşor umărul, cînd îşi luă mîna de pe fereastră ; dar nici unul din ei nu vorbi.

— Vrei să deschid şi partea de jos ? întrebă.

— Nu, e de-ajuns atît, zise Delia. S-a încins aerul în odaie. Începe să vină lumea. Va trebui să folosim odăile de jos, zise. Dar cine e acolo afară ? arătă cu mîna.

Peste drum de casă, sprijinite de gratiile scuarului, stăteau în grup cîteva persoane : erau în costume de seară.

— Cred că recunosc pe unul din ei, zise Morris, privind afară. Acela-i North, nu-i aşa ?

— Da. North, spuse Peggy, privind afară.

— Şi-atunci, de ce stau acolo şi nu intră ? zise Delia, ciocănind în geam.

— Dar trebuie să veniţi s-o vedeţi voi singuri, spunea North.

Îi ceruseră să descrie Africa. Spusese că acolo erau munţi şi şesuri ; era linişte, spusese, şi păsările cîntau. Se opri ; era greu să descrii un loc unor oameni care nu-l văzuseră. Apoi perdelele din casa de peste drum se traseră la o parte şi trei capete apărură la fereastră. Priveau spre capetele ce se conturau la fereastra din dreptul lor. Ei stăteau sprijiniţi cu spatele de gratiile scuarului. Copacii aplecau asupră-le revărsări întunecate de frunziş. Copacii deveniseră parte din cer. La răstimpuri, păreau să se răsucească şi foşneau uşor, cînd îi străbătea o suflare de vînt. O stea strălucea printre frunze. Şi era linişte ; murmurul circulaţiei se adunase într-un singur zumzet îndepărtat. O pisică trecu, furişîndu-se ; o clipă văzură verdele luminos al ochilor ei ; apoi se stinsese. Pisica traversă spaţiul luminat şi pieri. Cineva ciocăni din nou în geam şi strigă :

— Veniţi înăuntru !

— Haideţi ! spuse Renny, aruncîndu-şi ţigara în tufişurile dindărătul lui. Haideţi, n-avem încotro.

Urcară sus, trecînd pe lîngă uşi de birouri, pe lîngă ferestre lungi ce se deschideau spre grădinile din spatele caselor. Copaci cu frunzişul bogat îşi întindeau crengile, la diferite nivele ; frunzele, colo de-un verde strălucitor în lumina artificială, colo întunecate în umbră, se legănau în adierea vîntului. Apoi ajunseră în partea casei care servea de locuinţă particulară, unde era aşternut un covor roşu ; un vuiet de glasuri răsună dindărătul unei uşi, de parcă acolo ar fi fost, închisă în ţarc, o turmă de oi. După aceea, se auzi muzică legănată, muzică de dans.

— Ei, haide, făcu Maggie, oprindu-se un moment în faţa uşii. Haideţi !

Spuse numele lor slujnicei.

— Şi dumneavoastră, Sir ? se adresă fata lui North, care rămăsese în urmă.

— Căpitanul Pargiter, zise North, ducîndu-şi mîna la cravată.

— Şi căpitanul Pargiter ! vesti fata cu glas tare.

În aceeaşi clipă, Delia se şi repezi la ei.

— Şi căpitanul Pargiter ! exclamă, pe cînd străbătea camera, grăbind în întîmpinarea lor. Ce drăguţ din partea ta că ai venit, exclamă. Le lua mîinile, la întîmplare, ici o mînă stîngă, colo o mînă dreaptă, în mîna ei stîngă, în mîna ei dreaptă. M-am gîndit eu că voi sînteţi, exclamă, cei care stăteau în scuar. Mi s-a părut că-l recunosc pe Renny, dar nu eram sigură în privinţa lui North. Căpitane Pargiter, îi strînse tare mîna, eşti un adevărat străin, dar unul foarte bine venit ! Ei, să vedem pe cine cunoşti şi pe cine nu cunoşti ? Privi împrejur, smucindu-şi cam agitată şalul. Hai, sînt aici toţi unchii şi toate mătuşile tale ; şi toţi verişorii ; şi fiii voştri, şi fiicele, da, Maggie, am văzut adineauri perechea ta adorabilă. Sînt pe undeva... Numai că toate generaţiile din familia noastră sînt aşa de amestecate : veri şi mătuşi, unchi şi fraţi, dar poate că ăsta-i un lucru bun. Se opri brusc, de parcă i-ar fi secat vîna asta. Trase de şal. Au să danseze, spuse, arătînd spre

tînărul care schimba placa la gramofon. Pentru dansat e destul de bun, adăuga, referindu-se la gramofon. Pentru muzică, nu. Deveni simplă, o clipă. Eu nu suport muzică la gramofon. Dar muzică de dans, asta-i altceva. Şi tinerii, nu-i aşa ? trebuie să danseze. Se cuvine să danseze. Voi dacă vreţi, dansaţi, dacă nu vreţi, nu dansaţi, cum vă face plăcere. Flutură mîna spre el.

— Da, cum vă face plăcere, repetă soţul ei. Sta alături de dînsa, balansîndu-şi mîinile în faţa lui North, ca un urs împăiat pe care se atîrnă haine, într-un hotel. Cum vă face plăcere, mai zise o dată, agitîndu-şi labele.

— Ajută-mă să mut mesele, North, spuse Delia. Dacă-i vorba să danseze, o să vrea să fie toate date la o parte, iar covoarele strînse.

Împinse deoparte o masă. Apoi străbătu în fugă camera, ca să tragă repede un scaun lîngă perete. Cu ocazia asta, unul dintre vasele de pe jos se răsturnă şi un şiroi de apă se scurse pe covor.

— Nu-i nimic, nu-i nimic, n-are nici o importanţă ! exclamă Delia, adoptînd stilul unei gazde irlandeze zburdalnice şi neglijente.

North însă se aplecă şi şterse apa.

— Şi ce faci cu batista asta ? îl întrebă Eleanor, care venise lîngă dînşii, în haina ei amplă, roşie.

— O atîrn pe-un scaun să se usuce, spuse North, îndepărtîndu-se.

— Şi tu, Sally ? zise Eleanor, trăgîndu-se către perete, devreme ce tinerii urmau să danseze. O să dansezi ? o întrebă, aşezîndu-se.

— Eu ? zise Sara, căscînd. Eu vreau să dorm. Se lăsă jos pe o pernă alături de Eleanor.

— Doar nu vii la petreceri, rîse Eleanor, coborîndu-şi privirea spre ea, ca să dormi ? Hm ? Revăzu mica scenă surprinsă la capătul firului de telefon. Dar nu putea vedea faţa Sarei ; doar creştetul capului i-l vedea. A fost la tine la cină, nu-i aşa ? spuse, cînd North plecă de lîngă

ele cu batista lui. Şi despre ce-aţi vorbit ? întrebă. O vedea, şezînd pe marginea scaunului, legănîndu-şi un picior, şi mînjită pe nas.

— Despre ce-am vorbit ? zise Sara. Despre tine, Eleanor.

Tot timpul trecea lume pe lîngă ele. În îngrămădeală, le atingeau genunchii. Începea dansul.

„Te cam face să ameţeşti", gîndi Eleanor, lăsîndu-se înapoi în jilţul ei.

— Despre mine ? făcu. Ce anume despre mine ?

— Viaţa ta, zise Sara.

— Viaţa mea ? repetă Eleanor.

Perechile începeau să se adune şi să se învîrtă lent, trecînd pe lîngă ele. Dansau un foxtrot, bănui ea.

„Viaţa mea, îşi spuse. Curios, era a doua oară în seara asta cînd cineva vorbea despre viaţa ei... Şi eu nici n-am avut o viaţă. O viaţă n-ar trebui oare să fie un lucru pe care să-l poţi mînui, să-l poţi înfăţişa ? O viaţă de şaptezeci şi ceva de ani. Eu însă nu am decît clipa de faţă", gîndea. Acum era în plină viaţă, aici, ascultînd foxtrotul. Apoi privi împrejur. Iată-l pe Morris ; iat-o pe Rose ; iată-l pe Edward, cu capul răsturnat pe spate, vorbind unui bărbat pe care ea nu-l cunoştea. „Eu sînt singura fiinţă aici, gîndi, care-şi aminteşte cum şedea pe marginea patului meu, în noaptea aceea, plîngînd, în noaptea după ce-a fost anunţată logodna lui Kitty. O lungă bucată de viaţă se aşternea îndărătul ei. Edward plîngînd. Doamna Levy vorbind ; zăpada căzînd ; o floarea-soarelui cu o plesnitură în ea ; omnibuzul galben înaintînd pe Bayswater-Road. Şi eu gîndeam : «Sînt cea mai tînără fiinţă în acest omnibuz» ; acum eu sînt cea mai bătrînă..." Milioane de întîmplări îi reveneau în minte. Atomii se separau în dansul lor şi se realcătuiau în mase compacte. Dar cum se compune din atomi ceea ce oamenii numesc o viaţă ? Strînse mîinile şi simţi micile monede dure pe care le ţinea încă în palmă. Poate că în mijlocul lor, al ato-

milor, există nu „eu", gîndi, un nod, un miez ; şi se revăzu şezînd la masa ei şi desenînd pe hîrtia sugativă, săpînd găurele din care iradiau spiţe. Se iscau şi piereau ; un lucru urma altuia, o scenă o ştergea pe cealaltă. Şi apoi ei vin şi-ţi spun : „Am vorbit despre tine !"

— Viaţa mea... spuse cu glas tare, dar pe jumătate pentru sine.

— Da ? zise Sara, ridicînd ochii.

Eleanor se opri. Uitase de dînsa. Era deci cineva care asculta. Trebuia să-şi pună ordine în gînduri ; trebuia să-şi caute cuvintele. „Dar nu, gîndi apoi, nu pot găsi cuvintele, nu pot spune nimic nimănui."

— Acela nu-i Nicholas ? zise, uitîndu-se spre un bărbat cam voluminos, care sta în prag.

— Unde ? făcu Sara.

Se uita însă în altă direcţie. El dispăruse.

Poate se înşelase ea. „Viaţa mea a constat din vieţile altora, gîndi Eleanor ; a lui taică-meu ; a lui Morris ; din vieţile prietenilor mei ; din viaţa lui Nicholas... Îi reveniră în amintire fărîme dintr-o convorbire cu dînsul. Dejunam ori cinam cu el", îşi aminti. Era într-un restaurant. Pe tejghea, într-o colivie, era un papagal cu o pană roză. Iar ei şezuseră acolo şi vorbiseră — era după război — despre viitor ; despre educaţie. „Şi el nu mă lăsa să plătesc vinul, îşi aminti brusc, deşi eu îl comandasem."

Aici se opri cineva în faţa ei. Ea ridică privirea.

— Tocmai la tine mă gîndeam ! exclamă. Era Nicholas. Bună seara, doamna mea ! spuse el, înclinîndu-se spre ea în felul lui, al străinilor.

— Ai simţit că şi eu mă gîndeam exact la tine ? repetă dînsa. Într-adevăr, parcă o parte din ea, o parte scufundată din ea, se ridica la suprafaţă. Vino şi şezi lîngă mine, spuse şi trase mai aproape un scaun.

— Ştii cine-i tipul ăla care şade lîngă mătuşă-mea ? o întrebă North pe fata cu care dansa.

Ea privi împrejur, vag.

— N-o cunosc pe mătușa dumitale, spuse. Nu cunosc pe nimeni aici.

Dansul se sfîrșise și acum se îndreptară spre ușă.

— Nu cunosc nici măcar pe stăpîna casei, spuse ea. Te-aș ruga să mi-o arăți.

— Acolo, în partea aceea, i-o arătă el pe Delia în rochia ei neagră cu paiete aurii.

— O, dînsa, zise ea, privind-o. Aceea e stăpîna casei, da ?

El nu reținuse numele fetei, iar ea nu-l cunoștea pe nici unul dintre ei. Se bucura de asta. Și lăsa impresia că e altul, îl stimula. O însoți spre ușă. Dorea să-și evite rudele. În special pe soră-sa, Peggy... dar iat-o colo, stînd singură, lîngă ușă. Se uita în altă direcție. O conduse pe partenera lui afară din cameră. Trebuie să fie o grădină ori o terasă pe undeva, gîndea el, unde să stea amîndoi singuri. Fata era extraordinar de frumușică și tînără.

— Hai, vino, zise, să coborîm scările.

— Și ce te gîndeai cu privire la mine ? spuse Nicholas, așezîndu-se lîngă Eleanor.

Ea zîmbi. Uite-l în costumul lui de seară cam prost asortat, cu emblema mamei sale gravată pe medalia-sigiliu, prințesa, și cu fața lui oacheșă, boțită, care totdeauna o făcea să se gîndească la un animal păros, cu pielea sfîrșindă, feroce cu alții, dar blînd cu ea. Cum gîndise oare cu privire la el ? Se gîndea la el ca la un întreg ; nu putea desprinde fragmente. Restaurantul era plin de fum, își amintea.

— Am luat masa împreună odată, în Soho, zise. Îți amintești ?

— Îmi amintesc toate serile petrecute cu tine, Eleanor, zise el.

Dar privirea lui era oarecum vagă. Atenția îi era distrată. Privea o doamnă care tocmai intrase ; o doamnă

bine îmbrăcată, care sta cu spatele sprijinit de bibliotecă, pregătită să facă față oricărei eventualități.

„Dacă nu pot descrie propria-mi viață, gîndea Eleanor, cum l-aș putea descrie pe el ?“ Pentru că nu știa cum era el ; doar că-i făcea plăcere să-l vadă intrînd ; o elibera de nevoia de a gîndi și-i dădea spiritului ei un anume avînt. El o privea pe femeia aceea, care părea susținută de privirea lor, vibrînd sub privirea lor. Și dintr-odată lui Eleanor i se păru că toate astea se mai întîmplaseră înainte. Așa intrase ea, cîndva, în seara aceea, în restaurant ; stătuse, vibrînd, în ușă. Știa cu exactitate ce-avea să spună dînsul. O spusese și atunci, în restaurant. Are să spună : „Arată ca un balon pe cumpăna fîntînii într-o pescărie“. Pe cînd ea gîndea fraza, el o rosti. Înseamnă atunci că orice se repetă, puțin diferit ? gîndi ea. Dacă-i așa, există o schemă-model ; o temă, revenind ca în muzică... O uriașă schemă-model, perceptibilă pentru o clipă ? Gîndul acesta îi crea o plăcere extremă : că există o schemă-model. Dar cine o face ? Cine o gîndește? Mintea ei aluneca. Nu-și putu sfîrșit gîndul.

— Nicholas, spuse. Voia ca el să-i sfîrșească gîndul ; să-l ia și să-l scoată nefărîmițat, în plină lumină ; să-l facă deplin, frumos, întreg. Spune-mi, Nicholas... începu; dar n-avu nici o idee cum să-și termine fraza sau ce anume voia să-i ceară.

El îi vorbea acum Sarei.

Eleanor ascultă. Rîdea de ea. Arăta spre picioarele ei.

— Să vii la o sindrofie, îi spunea, cu un ciorap alb și cu altul albastru.

— Regina Angliei m-a poftit la ceai, fredona Sara în ritmul muzicii. Să iau care strai ? Pe cel auriu ori pe cel purpuriu ?... Da' ce să mă fac, că-s toți ciuruiți, ciorapii mei, vai !

Așta li-e felul de-a se iubi, gîndi Eleanor, cu urechea pe jumătate la rîsetele lor, la hîrjoneala lor. Altă fărîmă din schemă, gîndi, continuînd să-și aplice ideea, pe jumă-

tate formulată, pentru a pecetlui scena imediată. Şi dacă acest fel de-a se iubi se deosebeşte de cel vechi, are totuşi farmecul lui ; este „dragoste“ ; deosebită de vechea dragoste, poate, dar e oare mai rea ? Oricum, sînt cu luareaminte unul faţă de celălalt ; ce altceva e dragostea ? se întreba, ascultîndu-le rîsetele.

— Nu poţi niciodată, singură, să faci ceva pentru tine ? zicea el. Nici ciorapii nu poţi să ţi-i alegi ?

— Nu pot ! Nu pot ! rîdea Sara.

— Pentru că nu ai o viaţă a ta, spunea el. Trăieşte singură în vise, adăugă către Eleanor.

— Profesorul îşi ţine iar mica lui predică, îl zeflemisi Sara, aşezîndu-i o mînă pe genunchi.

— Sara îşi cîntă iar cîntecelul, rîse Nicholas, strîngîndu-i mîna.

Dar sînt foarte fericiţi, gîndi Eleanor ; rîd unul de altul.

— Spune-mi, Nicholas... începu din nou.

Dar începe alt dans. Perechile se întoarseră roind în cameră. Agale, intens, cu feţe serioase, de parcă ar fi luat parte la vreun ritual mistic ce le dădea imunitate faţă de alte sentimente, dansatorii începură să se rotească pe lîngă ei, atingîndu-le genunchii în trecere, aproape călcîndu-i pe picioare. Apoi cineva se opri în faţa lor.

— A, uite-l pe North, făcu Eleanor, ridicînd ochii.

— North ! exclamă Nicholas. North ! Noi ne-am mai întîlnit în seara asta, întinse mîna către North, la Eleanor.

— Da, aşa e, spuse North cu căldură.

Nicholas îi zdrobea degetele ; le percepea din nou pe fiecare în parte, abia cînd îi dădu drumul. Era expansiv ; dar îi plăcea. Se simţea el însuşi expansiv. Îi străluceau ochii. Îşi pierduse pe de-a-ntregul înfăţişarea perplexă. Aventura lui luase o întorsătură bună. Fata îşi scrisese numele în agenda lui. „Vino pe la mine la şase“, spusese.

— Încă o dată bună seara, Eleanor, zise, aplecîndu-se asupra mîinii ei. Arăţi foarte tînără. Arăţi extraordinar

de bine. Îmi place să te văd în îmbrăcămintea asta, spuse privindu-i haina indiană.

— Iar eu îţi întorc complimentul, North, zise ea. Ridică ochii către dînsul. Gîndi că nu-l văzuse niciodată arătînd atît de chipeş, atît de viguros. Nu vrei să dansezi ? îl întrebă.

Muzica de dans era în toi.

— Numai dacă mă onorează Sally, spuse el, făcîndu-i o plecăciune exagerată.

Ce s-a petrecut cu el ? gîndi Eleanor. Arată atît de frumos, atît de fericit.

Sally se ridică. Îi dădu lui Nicholas mîna.

— Cu tine vreau să dansez, zise.

Stătură un moment în aşteptare ; apoi se îndepărtară, rotindu-se.

— Ce pereche bizară ! exclamă North. Îşi schimonosi faţa într-un rînjet, urmărindu-i. Nici nu ştiu să danseze ! adăugă. Se aşeză lîngă Eleanor, pe scaunul lăsat liber de Nicholas. De ce nu se căsătoresc ? întrebă.

— De ce-ar face-o ? zise ea.

— O, toată lumea trebuie să se căsătorească, făcu el. Dar îmi place, cu toate că e niţel cam... să zicem, niţel cam bătător la ochi, sugeră, urmărindu-i cum se roteau cam stîngaci de colo pînă colo.

— Bătător la ochi ? repetă Eleanor. A, te referi la medalia ce-i spînzură din buzunarul vestei ? adăugă ea, cu ochii la sigiliul de aur ce se legăna încoace şi încolo, în timp ce dansa Nicholas. Nu, nu vreau să fie bătător la ochi, spuse Eleanor.

Dar North n-o asculta. Se uita la o pereche din celălalt capăt al încăperii. Stăteau lîngă cămin. Erau amîndoi tineri ; tăceau amîndoi ; păreau blocaţi în această stare de emoţie puternică. Uitîndu-se la ei, îl copleşi o emoţie legată de el însuşi, de propria-i viaţă ; şi alcătui un alt fundal pentru dînşii sau pentru el, nu etajera căminului şi rafturile cu cărţi, ci cascade prăvălindu-se cu muget, nori alergîn-

du-se pe cer ; iar ei stăteau pe o stîncă deasupra unui torent...

— Căsătoria nu e pentru oricine, îl întrerupse Eleanor.

El tresări.

— Nu. Bineînțeles că nu, consimți.

Se uită la dînsa. Ea nu se măritase niciodată. De ce oare ? se miră. Se jertfise pentru familie, presupunea, pentru bătrînul tata-mare cel fără degete. Apoi îi reveni fragmentar în gînd o amintire — ceva cu o terasă, o țigară de foi — da, și cu William Whatney. Nu era oare asta tragedia ei, că îl iubise pe acel om ? O privi cu afecțiune. În clipa aceea îi era drag oricine.

— Ce noroc să te găsesc singură, Nell ! spuse, așezîndu-și mîna pe genunchiul ei.

Ea fu mișcată ; senzația mîinii lui pe genunchi îi făcea plăcere.

— North, dragul meu ! exclamă. Îi simțea prin veșmînt tulburarea ; era ca un cîine ținut în lesă ; gata să se avînte cu toți nervii stîrniți ; îi simți ațîțarea cînd își pusese mîna pe genunchiul ei. Dar să nu te-nsori cu femeia nepotrivită ! îi spuse.

— Eu ? făcu el. Ce te face să spui asta ? Îl văzuse oare, se întreba, conducînd-o pe fată jos, pe scări ?

— Spune-mi... începu ea. Voia să-l întrebe, rece și rezonabil, care îi erau planurile, acum că se aflau singuri ; dar pe cînd vorbea, văzu obrazul lui schimbîndu-se ; o expresie exagerată de oroare îi năvăli pe față.

— Milly ! bombăni. Fir-ar să fie !

Eleanor aruncă repede o privire peste umăr. Soră-sa Milly, voluminoasă, în niște straie drapate, proprii sexului și clasei ei, se îndrepta către dînșii. Se îngrășase foarte tare. Ca să-și ascundă silueta, își atîrnase peste brațe niște văluri brodate cu mărgele. Brațele îi erau atît de groase, încît îi sugerau lui North niște tulpini de sparanghel albicios, îngustîndu-se spre vîrfuri.

— O, Eleanor ! exclamă ea. Pentru că încă mai păstra cu religiozitate vechi sentimente de devoţiune canină faţă de soră-sa mai mare.

— O, Milly ! făcu şi Eleanor, dar cu mai puţină cordialitate.

— Cît mă bucur că te văd, Eleanor, urmă Milly, cu micul ei chicotit de femeie bătrînă, dar totuşi cu o notă de respect în atitudine. Şi eşti şi tu aici, North ! Îi întinse mîna ei mică şi grasă.

El observă cum i se afundaseră inelele în pielea degetelor, de parcă ar fi crescut carnea peste ele. Carne crescută peste diamante, dezgustător !

— Ce bine că te-ai întors ! spuse ea, făcîndu-şi loc cu efort în fotoliu.

Totul, simţi el, se posomora. Milly arunca o plasă asupră-le, îi făcea să se simtă toţi din aceeaşi familie; îl obliga să se gîndească la legăturile lor comune : dar cu sentimentul că erau nereale.

— Da, stăm la Connie, zise ea.

Veniseră pentru un meci de *cricket*.

El îşi plecă fruntea. Îşi privi încălţămintea.

— Şi eu care n-am auzit un cuvînt cu privire la călătoriile tale, Nell, continuă ea.

Răpăie, răpăie, acoperă totul, îşi urmă el gîndul, ascultînd răpăiala deprimantă a micilor întrebări ale mătuşă-si, care picau întruna, ca nişte stropi de ploaie. Dar el avea o asemenea rezervă de bună dispoziţie, încît încă mai putea face vorbele ei să zornăie vesel. Dacă păienjenii tarantula muşcau, îl întreba, şi dacă stelele străluceau ? Şi dacă noaptea era rece ?... „Dar seara de mîine unde-o voi petrece ?" se întreba el în gînd, cartonaşul din buzunarul vestei iradiind de la sine vorbe indiferente de context, scene care ştergeau clipa de faţă. Locuiau la Connie, îi da înainte Milly, care îl aştepta pe Jimmy, care se înapoiase acasă din Uganda... Mintea lui pierdu cîteva cuvinte, căci vedea o grădină, o odaie, şi următorul cuvînt pe care-l auzi fu

„polipi", un cuvînt simpatic, își spuse, separîndu-l de contextul său ; un cuvînt cu o talie de viespe ; îngust la mijloc ; cu un abdomen dur, lucios, metalic, util pentru a descrie înfățișarea unei insecte, dar iată că un corp voluminos se apropie ; alcătuit în cea mai mare parte din vestă albă, încadrată cu negru, și Hugh Gibbs se plecă deasupra lor. North sări în sus să-i ofere locul lui.

— Dragul meu băieţaș, doar nu crezi că eu pot să stau pe *așa ceva* ? făcu Hugh, rîzînd de scaunul delicat pe care i-l oferea North. Trebuie să-mi găsești ceva... privi împrejuru-i, ținîndu-și mîinile de o parte și alta a vestei sale albe, ceva mai substanțial.

North trase spre dînsul un scaun tapisat. El se lăsă în jos cu prudență.

Făcu, dubitativ, pe cînd se așeza :

— Hm, hm, hm !

Iar Milly, observă North, îngîna nerăbdătoare :

— Lasă, lasă, lasă !

La asta se ajunge, după treizeci de ani de căsnicie, lasă, lasă, lasă și hm, hm, hm ! Parcă erau semiarticulatele zgomote ale rumegatului unor vite în staul. Lasă, lasă, lasă și hm, hm, hm ! pe cînd călcau paiele moi, aburinde, din grajd ; pe cînd se tăvăleau în mlaștina primitivă, prolifici, semiconștienți, gîndi North, ascultînd vag joviala sporovoială, care brusc se fixă asupra lui.

— Tu cît cîntărești, North ? întrebă unchiu-său, măsurîndu-l. Îl privea de sus pînă jos, de parcă ar fi fost un cal.

— Trebuie neapărat să stabilim o întîlnire, adăugă Milly, cînd sînt acasă băieții.

Îl invitau să vină la ei, la Towers, în septembrie, la vînătoare de puiandri de vulpi. Bărbații împușcau, iar femeile — o privi pe mătușa-sa, de parcă ar fi fost posibil ca ea să facă pui chiar acolo, șezînd pe-acel scaun — femeile nășteau o puzderie de copilași. Și acei copilași aveau, la rîndul lor, alți copilași, și aceia aveau polipi. Cuvîntul accsta revenea mereu ; dar acum nu mai sugera nimic.

Cădea tot mai adînc ; se cufundă sub greutatea lor ; pînă şi numele din buzunarul lor pălea. Nu se putea face nimic în situaţia asta ? se întreba. Nimic altceva decît o revoluţie, gîndi. Imaginea dinamitei, aruncînd în aer mormane de pămînt greu, împroşînd brazdele în sus, într-un nor cu chip de copac, îi reveni în gînd, din război. Dar asta nu-i decît o prostie, gîndi ; războiul e o prostie ; îşi aminti vorba Sarei, „poppycock“ — gogoşi, prostii. Atunci ce rămîne ?... Îi captă privirea Peggy, de unde sta, vorbind cu un bărbat necunoscut. „Voi, doctorii, gîndi, voi, oamenii de ştiinţă, de ce nu picuraţi într-un pahar un cristal, ceva strălucitor şi tare, cu gust iute, şi apoi să-i obligaţi pe ăştia să-l înghită ? Bun-simţ ; raţiune ; strălucitor şi tare. Dar oare l-ar înghiţi ?“ Îl privi pe Hugh. Avea un fel de a-şi suge şi a-şi umfla obrajii, pe cînd spunea : „Lasă, lasă şi hm, hm, hm !“ „Ai înghiţi ?“ îi spunea pe tăcute lui Hugh.

Hugh se întoarse iar spre dînsul.

— Sper c-ai să rămîi în Anglia de-acum, North, spuse, cu toate că bănuiesc că viaţa trebuie să fie bună şi pe-acolo ?

Şi astfel conversaţia coti spre Africa şi spre raritatea ocupaţiilor lucrative. Voioşia lui scădea încetul cu încetul. Cartonaşul nu mai iradia imagini. Frunzele jilave cădeau. Tot picau şi picau pînă astupau tot, îşi murmură şi-o privi pe mătuşă-sa — faţa ei era incoloră, cu excepţia unei pete cafenii pe frunte ; părul incolor, cu excepţia unei pete asemănătoare gălbenuşului de ou. Tot corpul, bănuia el, trebuie să-i fie moale şi decolorat ca o pară răscoaptă. Şi însuşi Hugh — mîna lui mare îi sta pe genunchi — era strîns înfăşurat în biftec crud. Prinse privirea lui Eleanor. Era o încordare în expresia ei.

— Da, au stricat-o, spunea. Însă îi pierise din glas orice rezonanţă. Vile nou-nouţe peste tot, zicea. Se pare că fusese prin Dorsetshire. Vilişoare roşii de-a lungul drumului, peste tot, continuă.

— Da, asta mă surprinde, spuse North străduindu-se s-o ajute, cum ați desfigurat Anglia cît am lipsit eu.

— Dar prin părțile noastre n-ai să găsești multe schimbări, North, spuse Hugh. Vorbea cu mîndrie.

— Nu. Dar vezi că noi avem noroc, interveni Milly. Noi avem cîteva terenuri întinse. Avem mare noroc, repetă. Cu excepția drumului Phipps, adăugă. Scoase un mic chicotit acru.

North se trezi. Asta era opinia ei sinceră. Vorbea cu o asprime care o făcea reală. Nu numai ea devenea reală, dar și satul, casa cea mare, casa cea mică, biserica și cercul de copaci bătrîni îi apărură în față, cu întreaga lor ființă. Va merge la dînșii.

— Uite, preotul nostru, explică Hugh. Un tip foarte de treabă în felul lui, dar elevat, exigent. Lumînări, chestii de-astea.

— Și nevastă-sa... începu Milly.

Aici Eleanor oftă. North se uită la dînsa. Începuse să moțăie. O privire împăienjenită, o expresie rigidă îi cotropise fața. Semăna teribil cu Milly, timp de-o clipă ; somnul făcea să iasă la iveală asemănarea de familie. Apoi deschise larg ochii, cu un efort de voință îi ținu deschiși. Dar era evident că nu vedea nimic.

— Trebuie să vii să vezi dacă îți place pe la noi, zise Hugh. Ce-ar fi să vii în prima săptămînă din septembrie, ce zici ? Se legăna dintr-o parte într-alta, de parcă bunăvoința l-ar fi clătinat ca un val. Semăna cu un elefant bătrîn, gata să îngenunche.

Dar dacă îngenunche, cum o să se mai ridice vreodată ? se întreba North. „Și dacă Eleanor adoarme de-a binelea și sforăie, ce-o să mă fac eu, rămas aici între genunchii elefantului ?“ Aruncă o privire împrejur, ca să găsească o scuză de plecare.

Iat-o pe Maggie apropiindu-se, fără să se uite pe unde merge. Ei o văzură. North simți o dorință puternică de a striga : „Ai grijă ! Ai grijă !“ căci se afla în zona primej-

dioasă. Lungile tentacule pe care corpurile amorfe le întind în plutire, ca să-şi poată prinde hrana, o vor acapara. Da, o văzuseră ; era pierdută.

— Uite-o pe Maggie ! exclamă Milly, ridicînd ochii.

— Nu te-am mai văzut de-o viaţă ! zise Hugh, încercînd să se salte din scaun.

Ea fu nevoită să se oprească ; să-şi pună mîna în laba aceea informă.

Folosind ultima fărîmă de energie imaculată de adresa pe care o purta în buzunarul vestei, North se sculă. O va lua de-acolo. O va scăpa de contaminarea vieţii de familie.

Dar ea îl ignoră. Sta şi făcea faţă primirii lor, cu absolut calm, de parcă ar fi folosit o provizie pusă deoparte pentru necesităţi extreme.

O, Doamne, îşi zise North, e la fel de păcătoasă ca ei. S-a acoperit şi ea cu o crustă ; e nesinceră. Acum vorbeau despre copiii ei.

— Da. Ăsta-i cel mic, spunea dînsa, arătînd spre un băiat care dansa cu o fată.

— Şi fata ta, Maggie ? întrebă Milly, privind împrejur.

North sta ca pe ace. Uite conspiraţia, îşi zicea ; uite tăvălugul cu abur care netezeşte, şterge totul ; rotunjeşte pînă la identitate ; îi încolăceşte în gheme. Ascultă. „Jimmy e în Uganda ; Lily e în Leivestershire“ ; „băiatul *meu*, fata *mea*...“ tot spuneau. Dar lor nu le păsa de copiii altora, îşi zise. Doar de ai lor ; de proprietatea lor ; carnea şi sîngele lor, pe care le-ar proteja cu ghearele făr' de membrane ale mlaştinii primitive, gîndi, cu ochii la grăsunele lăbuţe ale lui Milly ; chiar şi Maggie, chiar şi ea. Căci şi ea vorbea de băiatul *meu*, fata *mea*. „Atunci cum putem fi civilizaţi ?“ se întreba.

Elcanor sforăia. Moţăia înainte, impudică, neputincioasă.

În lipsa de conştiinţă e oarecare obscenitate, gîndi el. Gura îi sta deschisă ; capul căzut pe-o parte.

Dar acum venea rîndul lui. Se căsca tăcerea. „Trebuie să aţiţi focul, gîndi, n-ai încotro ; cineva trebuie să spună ceva, altminteri societatea omenească s-ar stinge, ar pieri. Hugh ar pieri ; Milly ar pieri", şi se străduia să găsească ceva de spus ; ceva cu care să hrănească imensul gol al acestui burdihan primitiv, cînd Delia, fie din strania dorinţă a amfitrioanelor de a întrerupe mereu, fie divin inspirată de o umană caritate — din care dintre motive n-ar fi putut spune — veni, făcîndu-le semn.

— Ludbyi ! exclamă. Ludbyi !

— O, unde ? Dragii de Ludbyi ! făcu Milly, şi iată că se săltară în sus şi fură duşi de-acolo, fiindcă Ludbyi, după cîte se vedea, părăseau rareori Northumberlandul.

— Ei bine, Maggie ? făcu North, întorcîndu-se spre dînsa.

Dar aici Eleanor scoase un mic zgomot sec, un sughiţ din fundul gîtlejului. Capul i se înclină înainte. Somnul, acum că dormea adînc, îi dăduse demnitate. Arăta paşnică, departe de dînşii, cufundată în calmul care împrumută uneori celui ce doarme înfăţişarea morţilor. Rămaseră un moment tăcuţi, singuri alături, izolaţi între patru ochi.

— De ce, de ce, de ce ? spuse el în cele din urmă, cu un gest de parcă ar fi smuls smocuri de fire din covor.

— De ce ? întrebă Maggie. De ce ?

— Gibbsi, murmură el.

Arătă din cap spre ei, unde stăteau acum de vorbă, lîngă cămin. Groşi, obezi, diformi, i se înfăţişau ca o parodie, o deghizare, o excrescenţă care, crescînd, se revărsase peste miezul dinăuntru, focul dinăuntru.

— Ce s-a întîmplat cu ei ? întrebă. Privi şi ea. Dar nu spuse nimic.

Perechi se apropiau în dans lent şi treceau pe lîngă ei. O fată se opri, şi gestul ei pe cînd ridica mîna, inconştient,

avu gravitatea celor foarte tineri anticipînd bunătatea vieţii, ceea ce îl mişcă.

— De ce, smuci degetul cel mare în direcţia tinerilor, cînd sînt atît de încîntători ?

Se uită şi dînsa la fată, care fixa o floare ce i se desprinsese de pe pieptul rochiei. Zîmbi. Nu spuse nimic. Apoi, doar pe jumătate conştientă, îi îngînă întrebarea, fără să dea vreun înţeles acestui ecou.

— De ce ?

Rămase o clipă încurcat. I se părea că ea refuză să-l ajute. Şi voia ca ea să-l ajute. De ce să nu-i ia povara de pe umeri şi să-i ofere ce dorea atît de intens — siguranţă, certitudine ? Pentru că era şi ea deformată ca şi toţi ceilalţi ; îşi coborî privirea asupra mîinilor ei. Erau mîini puternice ; mîini frumoase ; dar de-ar fi vorba, gîndi, urmărindu-i degetele îndoindu-se uşor, de-ar fi vorba de copiii „mei", de bunurile „mele", dintr-o mişcare s-ar năpusti să sfîşie pîntecul, să-şi împlînte colţii în blana moale a gîtului. Nu ne putem ajuta unul pe altul, sîntem cu toţii deformaţi. Totuşi, penibil cum îi era s-o coboare de la înălţimea pe care o situase, poate că ea avea dreptate, gîndi, iar noi, care ne facem idoli din alţi oameni, noi, care înzestrăm pe-un bărbat, pe-o femeie cu puterea de-a ne călăuzi, sporim doar diformitatea şi ne coborîm pe noi înşine.

— O să mă duc la ei, spuse cu glas tare.

— La Towers ? întrebă ea.

— Da, zise el. La vînătoare de puiandri de vulpi, în septembrie.

Nu-l mai asculta. Dar ochii ei stăruiau asupră-i. Îl relaţiona de altceva, simţea asta. Îl făcea să se simtă prost. Îl privea de parcă n-ar fi fost el, ci altcineva. Îl încercă din nou jena ce-o simţise cînd Sally îl descrisese la telefon.

— Ştiu, zise, încordîndu-i-se muşchii feţei, semăn cu francezul din tablou, care îşi ţine pălăria în mînă.

— Îşi ţine pălăria în mînă ? se miră ea.

— Şi se îngraşă, adăugă el.

— Ţine pălăria în mînă... Cine ţine pălăria în mînă ? făcu Eleanor, deschizînd ochii.

Privi împrejuru-i uluită. Ultima-i amintire, doar cu o secundă mai înainte, cum i se părea, era Milly vorbind despre lumînări într-o biserică, deci trebuie să se fi întîmplat. Milly şi Hugh fuseseră acolo ; dar nu mai erau. Intervenise un vid, umplut de lumina aurie a unor lumînări lungindu-se şi cu o senzaţie căreia nu-i găsea nume.

Se trezi pe de-a-ntregul.

— Ce prostii vorbiţi voi ? zise. North nu ţine nici o pălărie în mînă ! Şi nu e gras ! adăugă. Deloc, deloc, repetă, mîngîindu-l afectuos pe genunchi.

Se simţea extraordinar de fericită. Aproape orice somn lasă în urmă, în gîndul tău, cîte un vis, vreo scenă sau vreo figură oarecare stăruie cînd te-ai trezit. Dar somnul acesta, transa asta de-o clipă — în care lumînările îşi legănascră şi-şi lungiseră luminile — o lăsase doar cu o senzaţie, o senzaţie, şi nu un vis.

— Nu ţine nici o pălărie, repetă.

Rîseră amîndoi de ea.

— Ai visat, Eleanor, spuse Maggie.

— Da, am visat, făcu ea. Un abis adînc tăiase conversaţia ; adevărat. Nu-şi putea aminti ce spuseseră. Iat-o pe Maggie ; dar Milly şi Hugh dispăruseră. O moţăială de-o secundă, zise. Dar tu ce-ai de gînd să faci, North ? Ce planuri ai ? spuse, vorbind neobişnuit de repede. Nu trebuie să-l lăsăm să se întoarcă acolo, Maggie, zise. La ferma aceea oribilă.

Dorea să pară extrem de practic în parte spre a dovedi că nu dormise, în parte spre a proteja extraordinara senzaţie de fericire ce încă mai stăruia în ea. Ferită de observaţie, ar fi putut să supravieţuiască, aşa simţea.

— Ai economisit de-ajuns, nu-i aşa ? spuse cu glas tare.

— Economisit de-ajuns ? făcu el. De ce oare, se întreba, cei care-au adormit vor totdeauna să demonstreze

că au fost nemaipomenit de treji ? Vreo patru, cinci mii, adăugă la nimereală.

— Ei, atîta ajunge, stărui dînsa. Cinci la sută ; şase la sută... Încerca să socotească venitul în minte. Apelă la ajutorul lui Maggie. Patru, cinci mii, cît ar face asta, Maggie ? Destul ca să poată trăi din ei, nu-i aşa ?

— Patru, cinci mii, repetă Maggie.

— Cu cinci ori şase la sută... întregi ideea Eleanor. Ea niciodată nu era în stare să socotească cifre în cap, nici în timpurile bune ; dar pentru un motiv oarecare i se părea foarte important de a reduce lucrurile la fapte. Îşi deschise poşeta, găsi o scrisoare şi scoase la iveală un mic creion bont. Poftim, socoteşte aicea pe asta, zise.

Maggie luă hîrtia şi trase cîteva linii cu creionul pentru a-l încerca.

North se uita peste umăr. Oare rezolva problema ce i se pusese, examina viaţa lui, nevoile lui ? Nu. Desena, pare-se, o caricatură — se uită să vadă — a unui bărbat voluminos din faţa lor, îmbrăcat cu vestă albă. Era o farsă. Îl făcu să se simtă uşor ridicol.

— Nu te prosti, zise.

— Acela-i fratele meu, spuse *ea*, făcînd semn din cap spre bărbatul cu vestă albă. Pe vremuri ne plimbam călare pe un elefant... Adăugă un arabesc la vesta albă. — Iar noi sîntem foarte rezonabili, protestă *Eleanor*. — Dacă doreşti să trăieşti în Anglia, North, dacă vrei...

El i-o reteză scurt.

— Nu ştiu ce doresc, spuse.

— O, înţeleg ! zise ea. Apoi rîse.

Senzaţia de fericire ce-o avusese se întorsese la loc — nerezonabila ei exaltare. I se păru că erau toţi tineri, cu viitorul în faţă. Nimic nu era fixat ; nimic nu era cunoscut ; viaţa le stătea înainte, deschisă şi liberă.

— Nu e curios ? exclamă. Nu e ciudat ? Nu de asta e viaţa, cum să-i zic, un nesfîrşit miracol ?... Vreau să spun — încercă să explice, pentru că el, North, arăta perplex —

vîrsta înaintată, spune lumea, e într-un anumit fel, dar nu e așa. E altfel, foarte diferită. Așa a fost cînd eram copil ; așa a fost cînd eram fată tînără ; o perpetuă descoperire, asta a fost viața mea. Un miracol. Se opri. Iar o luase razna. Se simțea cam zăpăcită după visul ei. Uite-o pe Peggy ! exclamă, bucuroasă să se agațe de ceva solid. Uitați-vă la ea. Citește o carte !

Peggy, izolată lîngă dulapul-bibliotecă, de cînd începuse dansul, se ținea cît putea de aproape de acea mobilă. Ca să-și acopere singurătatea, scosese o carte. Era legată în piele verde ; și avea, observă, pe cînd o întorcea între mîini, steluțe aurii imprimate pe ea. „Ceea ce e foarte bine, pentru că, gîndea, întorcînd-o de pe o parte pe alta, o să par că-i admir legătura... Dar nu pot sta aici să admir o legătură de carte. Așa că o deschise. O să spună exact ce gîndesc eu. Cărțile pe care le deschizi la întîmplare, totdeauna spun ce gîndești tu."

„La médiocrité de l'univers m'étonne et me révolte" [1], citi. Asta era exact. Citi înainte. *„La petitesse de toutes choses m'emplit de dégoût..."* [2] Își ridică ochii. O călcau pe picioare. *„La pauvreté des êtres humains m'anéantit."* [3] Închise cartea și o puse la loc în raft. Exact, spuse.

Își întoarse ceasul pe încheietura mîinii, așa încît să se poată uita la el pe furiș. Timpul înainta. „O oră înseamnă șaizeci de minute, își spunea ; două ore înseamnă o sută și douăzeci de minute. Cîte minute dintr-astea va trebui să mai stau aici ?" Putea oare să plece de pe acum ? O văzu pe Eleanor făcîndu-i semn. Puse cartea înapoi în raft. Se duse înspre ei.

— Hai, Peggy, vino să stai de vorbă cu noi ! o strigă Eleanor, făcîndu-i semne.

— Eleanor, știi cît e ceasul ? zise Peggy, apropiin-

[1] Mediocritatea universului mă uimește și mă revoltă (fr).
[2] Micimea tuturor lucrurilor mă umple de dezgust... (fr).
[3] Lipsa de resurse a ființelor umane mă distruge (fr).

du-se de dînşii. Arătă spre ceasul ei. Nu crezi că ar fi timpul să ne pregătim de plecare ? zise.

— Uitasem de timp, spuse Eleanor.

— Dar mîine ai să fii obosită, protestă Peggy, venind alături de ea.

— Chiar ca un doctor ! o mustră North. Sănătatea, sănătatea şi iar sănătatea ! exclamă. Dar sănătatea nu e un scop în sine, zise, ridicîndu-şi privirea spre ea.

Ea îl ignoră.

— Ai de gînd să stai pînă la sfîrşit ? o întrebă pe Eleanor. O s-o ţie aşa toată noaptea.

Privi perechile care se învîrteau, răsucindu-se în ritmul melodiei gramofonului, de parcă vreun animal muribund s-ar fi sfîrşit cu delicii într-o agonie înceată.

— Dar ne distrăm foarte bine, zise Eleanor. Haide, vino să stai cu noi şi ai să te distrezi şi tu. Arătă un loc pe podea lîngă dînsa.

„Renunţă să tot rumegi idei, să te tot gîndeşti, să tot analizezi, asta voia să spună Eleanor, ştia ea. Bucură-te de clipa de faţă" ; dar putea ea oare ? se întrebă, trăgîndu-şi fusta în jurul picioarelor pe cînd se aşeza.

Eleanor se aplecă spre dînsa şi o bătu pe umăr.

— Vreau să-mi spui, zise, atrăgînd-o în conversaţie, de vreme ce arăta atît de sumbră, tu eşti doctoriţă, tu ştii astfel de lucruri, ce înseamnă visele ?

Peggy rîse. Iar una din întrebările lui Eleanor. Oare doi şi cu doi fac patru, şi care e natura universului ?

— Nu mă refer de fapt doar la vise, continuă Eleanor. Senzaţiile, ce senzaţii ai dormind ?

— Draga mea Nell, zise Peggy, ridicîndu-şi ochii spre ea, ţi-am spus-o de atîtea ori şi atîtea ori ! Doctorii ştiu foarte puţine despre trup şi absolut nimic despre spirit. Coborî iar privirea în podea.

— Am spus eu totdeauna că nu trebuie luaţi în serios ! exclamă North.

— Ce păcat ! zise Eleanor. Speram că tu ai să știi să-mi explici... Se aplecă.

Era încinsă la față, observă Peggy ; emoționată, dar n-avea nici un motiv.

— Ce să-ți explic ? întrebă.

— A, nimic, făcu Eleanor.

„Uite cum am bruftuluit-o", gîndi Peggy. O privi din nou. Ochii îi străluceau ; obrajii îi ardeau ; ori erau cumva bronzați din călătoria în India ? Și o vinișoară îi ieșea în relief pe frunte. Peggy se lăsă pe spate, rezemîndu-se de perete. Din locul ei de pe podea avea o perspectivă ciudată asupra picioarelor oamenilor ; picioare îndreptate unele încoace, altele încolo ; escarpini de lac ; pantofiori de atlaz ; ciorapi de mătase și șosete bărbătești. Dansau ritmic, insistent, după melodia foxtrotului. „Nu vii la cocktail, nu vii la ceai ? Îmi tot spuneai, îmi tot spuneai", părea să repete întruna melodia. Și vocile continuau să răsune deasupra capului ei. Mici răbufneli răzlețe de conversație ajungeau pînă la dînsa : „În Norfolk, unde cumnatu-meu are o ambarcație..." „A fost vorbărie goală, sînt de aceeași părere..." Și alături de ea vorbea Maggie ; vorbea North ; vorbea Eleanor. Deodată, Eleanor întinse mîna. „Uite-l pe Renny ! spunea. Renny, pe care nu-l văd niciodată, Renny, pe care-l iubesc... Vino să stai de vorbă cu noi, Renny." Și o pereche de pantofi de lac străbătu cîmpul de vedere al lui Peggy și se opri în fața ei. Renny se așează alături de Eleanor. Nu-i vedea decît linia profilului : nasul mare, obrazul tras. „Nu vii la cocktail, nu vii la ceai ? îmi tot spuneai, îmi tot spuneai", răcnea gramofonul ; și perechile lunecau dansînd pe lîngă ei. Dar cei ce formau micul grup de pe scaune vorbeau, rîdeau.

— Știu c-ai să-mi dai dreptate... spunea Eleanor.

Prin ochii pe jumătate închiși, Peggy îl văzu pe Renny întorcîndu-se spre Eleanor. Îi vedea chipul tras ; nasul mare ; unghiile, observă, erau tăiate foarte scurt.

— Depinde de ce-ai spus, zise el.

— Ce spuneam adineauri ? reflectă Eleanor.

A şi uitat, o suspectă Peggy.

— Că lucrurile s-au schimbat în bine, auzi vocea lui Eleanor.

— De cînd erai tu fată tînără ?

Asta gîndi că era vocea lui Maggie.

Atunci, un glas ce venea dinspre o fustă cu o fundă roză prinsă de tiv, întrerupse.

— Nu ştiu cum se face că acum nu mă mai supără căldura ca mai înainte.

Peggy privi în sus. Pe rochie erau cusute corect cincisprezece funde roze ; şi capul din vîrf nu era micul cap de sfîntă, căpşorul de oiţă al lui Miriam Parrish ?

— Ce vreau să spun e că noi ne-am schimbat, spunea Eleanor. Sîntem mai fericiţi, sîntem mai liberi...

Ce înţelegea ea prin „fericire", prin „libertate ?" se întreba Peggy, lăsîndu-se iarăşi spre perete.

— Uite, de exemplu Renny şi Maggie, o auzi pe Eleanor spunînd. Se opri. Şi apoi reluă : Ţii minte, Renny, noaptea raidului aerian ? Cînd l-am întîlnit prima oară pe Nicholas ?... Cînd am coborît în pivniţă ?... Coborînd scările, îmi spuneam : Iată o căsnicie fericită... Altă pauză. Îmi spuneam, continuă — şi Peggy îi văzu mîna aşezată pe genunchiul lui Renny — să-l fi cunoscut eu pe Renny cînd eram tînără... Se opri.

Vrea să spună că s-ar fi îndrăgostit de el ? se miră Peggy.

Iar interveni muzica... îmi tot spuneam, îmi tot spuneam.

— Nu, niciodată... o auzi pe Eleanor spunînd. Nu, niciodată.

Spunea oare că nu fusese niciodată îndrăgostită, că nu vrusese niciodată să se mărite ? se întreba Peggy. Ceilalţi rîdeau.

— Cum, dar tu arăţi ca o fată de optsprezece ani ! îl auzi pe North spunînd.

— Şi aşa mă şi simt ! exclamă Eleanor.

„Dar mîine ai să fii o epavă", gîndi Peggy, uitîndu-se la ea. Era încinsă la faţă, pe frunte îi ieşeau în relief vinele.

— Mă simt... se opri. Duse mîna la cap... de parcă aş fi fost într-o altă lume ! Atît de fericită ! exclamă.

— Vorbe, Eleanor, vorbe, spuse Renny.

Ştiam c-aşa o să spună, îşi zise Peggy cu o bizară satisfacţie. Îi vedea profilul, cum şedea de cealaltă parte a genunchiului mătuşă-si. Francezii sînt logici ; sînt rezonabili, gîndi. Totuşi, de ce să n-o lăsăm pe Eleanor să zburătăcească un pic, dacă îi face plăcere ?

— Vorbe ? Ce vrei să spui cu asta ? întreba Eleanor. Se apleca înainte ; ridica mîna de parcă l-ar fi îndemnat să vorbească.

— Mereu se vorbeşte de altă lume, spuse el. De ce nu de lumea asta pe care-o avem ?

— Păi la lumea asta, pe care-o avem, mă refeream. Voiam să spun că trebuie să fim fericiţi în lumea asta, fericiţi alături de oamenii vii. Îşi arcuia mîna, de parcă ar fi îmbrăţişat întreaga adunare. Cu toate elementele ei amestecate, pe cei tineri, pe cei bătrîni, pe cei ce dansau, pe cei ce vorbeau, pe Miriam cu fundele ei roze şi pe indian cu turbanul lui.

Peggy se lăsă înapoi spre perete. Fericiţi în lumea asta, gîndi, fericiţi cu oameni vii.

Muzica încetă. Tînărul care pusese plăci la gramofon plecase. Perechile se despărţiră şi începură să-şi croiască drum spre uşă. Poate se duceau să mănînce ; se răvărsau spre grădina din spate, să şadă pe scaunele tari şi murdare de funingine. Muzica ce-i sfredelise capul încetase. Atmosfera se potolise. Era linişte. Din depărtare se auzeau zgomotele nopţii londoneze ; sună o goarnă, un vaier de sirenă venea dinspre rîu. Sunetele îndepărtate, sugestia ce-o aduceau pînă la dînşii, a unor alte lumi, indiferente la lumea lor, a unor oameni care trudeau şi se măcinau în miezul întunericului, în adîncurile nopţii, o făcură să repete vor-

bele lui Eleanor. „Fericiţi în lumea asta, fericiţi alături de oameni vii.“ Dar cum poţi fi fericit într-o lume gata să explodeze de atîta mizerie ? Pe fiece afiş, la fiece colţ de stradă era Moartea ; sau, şi mai rău, tirania ; brutalitatea ; tortura ; decăderea civilizaţiei ; sfîrşitul libertăţii. Noi, aici, doar ne adăpostim sub o frunză, care va fi nimicită. Iar Eleanor zice că lumea e mai bună, pentru că doi oameni dintre toate aceste milioane sînt „fericiţi“. Ochii i se aţintiră asupra podelii ; era goală acum, în afara unei fîşiuţe de muselină ruptă din vreo poală de rochie. „Dar de ce observ eu toate astea ? gîndi. Îşi schimbă poziţia. De ce trebuie să gîndesc ? Nu dorea să gîndească. Ar fi dorit să existe nişte storuri opace, cum erau cele din vagoanele de tren, care să înlăture lumina şi să protejeze gîndul. Storul albastru, gîndi, pe care îl tragi în jos în timpul unei călătorii de noapte. Gînditul este un chin ; de ce n-ar renunţa să gîndească, de ce nu s-ar lăsa dusă, de ce n-ar visa ? „Dar suferinţa lumii, îşi zise, mă sileşte să gîndesc.“ Or, asta nu cumva era o pozã ? Nu cumva se vedea în postura avantajoasă a cuiva care arată spre inima sa sîngerîndă, pentru care suferinţa lumii este suferinţă ? „Cînd în realitate, gîndi ea ; eu nu-mi iubesc specia.“ Revăzu asfaltul bălţat rubiniu şi feţele unei gloate îngrămădite la uşa unei săli luxoase de cinematograf ; feţe pasive, apatice, drogate cu plăceri ieftine ; care n-aveau nici măcar curajul de-a fi ei înşişi, ci se simţeau obligaţi să se îmbrace elegant, să imite, să simuleze. „Şi aici, în încăperea asta, gîndi, aţintindu-şi ochii asupra unei perechi... Dar nu vreau să mă gîndesc, repetă ; îmi voi sili mintea să se golească, mă voi lăsa înapoi şi voi accepta liniştită, tolerantă, orice va să vină.“

Ascultă. Fărîme de conversaţie străbăteau de sus pînă la ea : „... în Highgate sînt apartamente cu camere de baie“, ziceau. „...mama voastră... Digby... Da, Crosby încă mai trăieşte...“ Era taifasul de familie, care lor le făcea plăcere. „Dar mie cum să-mi placă ?“ Era obosită ; îşi

simţea pielea strînsă în jurul ochilor ; capul îi era parcă încins cu un cerc de fier ; încercă să se imagineze departe, în întuneric, la ţară. Dar era cu neputinţă ; ceilalţi rîdeau. Deschise ochii exasperată de rîsetele lor. Renny era cel care rîdea acum. Ţinea în mînă o foaie de hîrtie ; avea capul dat pe spate ; şi gura larg deschisă. Din gură îi ieşeau nişte sunete, ceva ca : „Ha ! Ha ! Ha !“ Astea-s rîsete, îşi zicea ea. Asta-i zgomotul pe care-l fac oamenii cînd se amuză. Îl urmări. Începură şi ei să-i zvîcnească muşchii, involuntar. Nu se putea abţine să nu rîdă şi ea. Întinse mîna şi Renny îi dădu hîrtia. Era întocmită ; jucaseră un joc. Fiecare dintre ei desenase o altă parte a unei imagini. În vîrf era capul unei femei semănînd cu regina Alexandra, cu un nouraş de bucle mici ; apoi un gît de pasăre ; trupul unui tigru ; şi nişte picioare groase de elefant, îmbrăcate în pantalonaşi de copil, completau imaginea.

— Astea eu le-am desenat, eu le-am desenat ! zicea Renny, arătînd picioarele de care atîrna o fîşie lungă de panglică.

Ea rîse, şi rîse, şi rîse ; nu s-ar mai fi putut abţine să nu rîdă.

— Faţa care a lansat la apă o mie de vapoare ! exclamă North, arătînd spre o altă parte a personajului monstruos.

Iar rîseră toţi.

Ea se opri din rîs ; buzele i se neteziseră. Rîsul avusese un efect ciudat. O relaxase, o amplificase. Simţea, sau, mai bine zis, vedea, nu un loc, ci o stare de vieţuire în care exista rîs adevărat, fericire adevărată ; şi în care lumea aceasta fărîmată era întreagă ; întreagă şi liberă. Dar cum putea spune asta ?

— Ascultaţi... începu. Voia să exprime ceva, care simţea că e foarte important ; despre o lume în care oamenii erau întregi, în care oamenii erau liberi... Dar ei rîdeau ; ea era serioasă. Ascultaţi, începu iar.

Eleanor se opri din rîs.

— Peggy vrea să spună ceva, zise.

Ceilalţi tăcură, dar nu la momentul potrivit. N-avu nimic de spus, cînd veni la o adică, şi totuşi trebuia să vorbească.

— Iată-vă, începu din nou, iată-vă pe toţi vorbind despre North. El îşi ridică privirea spre ea, surprins. Nu asta era ce voise să spună, dar acum trebuia să continue, adică o dată ce începuse. Feţele lor se deschideau la ea ca ale unor păsări cu gurile căscate. Cum era să trăiască, unde are să trăiască ? vorbi ea mai departe. Dar la ce bun să discutăm despre asta ? Îl privea pe fratele ei. O stăpînea un sentiment de animozitate.

El tot mai zîmbea, dar zîmbetul i se şterse în timp ce-l privea soră-sa.

— Cu ce folos ? continuă ea, cu faţa spre el. O să te însori. O să ai copii. Ce-o să faci atunci ? O să faci bani. O să scrii nişte cărticele, ca să faci bani... O nimerise prost. Voise să spună ceva impersonal, şi acum trecuse la situaţii personale. Oricum, o făcuse ; nu mai avea încotro ; trebuia, aşa razna, să meargă înainte. O să scrii o cărticică, şi-apoi altă cărticică, spuse cu răutate, în loc să trăieşti... să trăieşti în alt fel, în alt fel.

Se opri. Viziunea stăruia, dar ea n-o prinsese. Doar o fărîmă rupsese din ce voia să spună, şi-l supărase pe fratele ei. Şi totuşi, iată, rămînea suspendat în faţa ei ce văzuse şi nu putuse să spună. Dar cînd se lăsă înapoi cu o smucitură, rezemîndu-se iar de perete, se simţi uşurată ca de-o apăsare ; inima îi bătea tare ; i se umflaseră venele. Nu spusese ce voise, dar încercase să spună. Acum se putea odihni ; acum, la adăpostul ridicolului celorlalţi, putea să se ducă cu gîndul departe, la ţară. Ochii i se închiseră pe jumătate ; i se părea că se află pe o terasă, seara ; o cucuvea zbura în sus şi-n jos, în sus şi-n jos ; aripa ei albă mijea prin întunericul tufişului ; şi-i auzea pe săteni cîntînd şi hodorogeala roţilor pe drum.

Apoi, treptat, ce era tulbure se lămuri ; văzu linia dulapului cu cărţi de partea cealaltă ; fîşiuţa de muselină pe podea ; şi două picioare mari, în pantofi strîmţi, încît li se vedeau nodurile umflate, se opriră în dreptul ei.

Un moment, nimeni nu se mişcă ; nimeni nu vorbi. Peggy stătea liniştită. Nu simţea nevoia să se mişte, nici să vorbească. Voia să se odihnească, să se rezeme, să viseze. Era foarte obosită. Apoi se opriră mai multe picioare şi marginea unei fuste negre.

— Voi nu veniţi la masă ? spuse un glas mic.

Ridică privirea. Era mătuşă-sa Milly, cu bărbatu-său alături.

— Masa se serveşte jos, spuse Hugh. Jos se serveşte masa.

Şi trecură.

— Ce prosperi au devenit, rosti vocea lui North, rîzînd de ei.

— Dar sînt atît de buni cu toată lumea, protestă Eleanor.

Iar simţul de familie, notă Peggy. Apoi, genunchiul lîngă care se adăpostea se mişcă.

— Trebuie să mergem, zise Eleanor.

„Aşteaptă, aşteaptă", ar fi vrut s-o implore Peggy. Avea ceva s-o întrebe ; ceva ce voia să adauge la izbucnirea ei de adineauri ; de vreme ce nimeni n-o atacase şi nimeni nu rîsese de ea. Dar era inutil ; genunchii se îndreptară ; mantila cea roşie se alungi ; Eleanor se ridicase. Scotocea după poşetă ori după batistă ; scormonea printre pernele fotoliului. Ca de obicei, pierduse ceva.

— Iertaţi-mă, iar am rătăcit ceva, se scuză. Scuturâ o pernă ; se rostogoliră pe podea nişte monede. O monedă mică de şase peni se roti pe muche de-a curmezişul covorului, întîlni pe podea o pereche de pantofi argintii şi căzu lată. Ia te uită ! exclamă Eleanor. Ia te uită !... Păi asta-i Kitty ! Nu e ea ? exclamă.

Peggy ridică ochii. O frumoasă femeie în vîrstă, cu părul alb ondulat şi cu ceva sclipitor în păr, sta în prag, privind în juru-i, de parcă ar fi intrat chiar atunci şi s-ar fi uitat după stăpîna casei, care nu era pe-acolo. La picioarele ei căzuse moneda de şase peni.

— Kitty ! repetă Eleanor. Merse spre dînsa cu mîinile întinse.

Cu toţii se ridicară. Peggy se ridică şi ea. Da, se sfîrşise acel moment bun ; era distrus, simţea. Cum se încheia ceva, se şi sfărîma. Avu un sentiment de dezolare. Şi apoi trebuie să aduni bucăţile şi să faci ceva nou, ceva diferit, gîndi şi străbătu camera, alăturîndu-se străinului, bărbatului pe care ea îl numea Brown, şi al cărui nume adevărat era Nicholas Pomjalovsky.

— Cine e doamna aceea, care intră într-o încăpere, de parcă toată lumea i-ar aparţine ? o întrebă Nicholas.

— E Kitty Lasswade, spuse Peggy.

Cum dînsa stătea în uşă, ei nu puteau trece.

— Mă tem c-am întîrziat grozav, o auziră rostind cu timbrul ei limpede, autoritar. Dar vin de la balet.

„Asta e Kitty, aşadar ?“ îşi spuse North, privind-o.

Era una din acele doamne bătrîne bine legate, cam virile, care-i inspirau o uşoară antipatie. Parcă-şi amintea că era văduva unuia din cîrmuitorii noştri, ori fusese cumva vicerege al Indiei ? O vedea foarte bine, cum sta acolo făcînd onorurile reşedinţei oficiale a guvernului. „Luaţi loc aici. Luaţi loc acolo. Şi dumneata, tinere, sper că practici toate sporturile ?“ Cunoştea acest gen de femeie. Cea pe care o privea acum avea un nas scurt şi drept, şi ochi albaştri mult depărtaţi. Trebuie să fi fost o apariţie impresionantă, prin deceniul al nouălea, gîndi ; într-un costum de călărie mulat pe corp ; pe cap o pălăriuţă, cu o pană de cocoş înfiptă în ea ; poate va fi avut nişte relaţii galante cu vreun aghiotant de general ; şi apoi se va fi potolit ; va fi devenit dictatorială şi acum povesteşte despre trecutul ei. Ascultă.

— A, da' nu-i de talia lui Nijinsky ! spunea.

Era cam ce te puteai aştepta să spună, gîndi North.

Examină cărţile din rafturi. Scoase una, ţinînd-o cu susul în jos. O cărticică, şi-apoi altă cărticică. Îşi aminti de provocarea ironică a lui Peggy. Vorbele ei îl afectaseră disproporţionat faţă de sensul lor de suprafaţă. Se aruncase asupra lui cu atîta violenţă, de parcă l-ar fi dispreţuit ; arătase de parcă era gata să izbucnească în lacrimi.

Deschise cărticica. Latina, nu ? Desprinse o frază şi o lăsă să-i plutească în gînd. Iată, aici cuvintele se aşterneau frumoase, totuşi fără sens, şi totuşi alcătuind o formă : *nox est perpetua una dormienda* [1]. Îşi aminti de profesorul său spunînd : „Notaţi cuvîntul cel lung la finele propoziţiei". Cuvintele pluteau în mintea lui, dar tocmai cînd erau pe cale să-i dezvăluie înţelesul, se produse o mişcare la uşă. Bătrînul Patrick intrase cu pas agale de hoinar, îi dăduse galant braţul văduvei guvernatorului general, şi acum erau pe cale să coboare scările, cu un curios aer de ceremonie desuetă. Ceilalţi începeau să-i urmeze. Generaţia tînără călcînd pe urmele celei vechi, îşi spunea North, în timp ce punea la loc cartea şi se luă după ei. Numai că, observă el, nu prea mai erau chiar aşa tineri ; Peggy avea fire de păr alb. Trebuie să aibă vreo 37 de ani, ori 38 ?

— Te distrezi bine, Peg ? întrebă, pe cînd veneau încet în urma celorlalţi.

Avea un vag sentiment de ostilitate faţă de dînsa. Îi părea amară, decepţionată, şi foarte critică faţă de oricine, mai cu seamă faţă de dînsul.

— Ia-o înainte, Patrick, o auziră pe Lady Lasswade tunînd cu vocea ei tare şi jovială. Treptele astea nu prea-s pe potriva... zise ea, punînd înainte un picior, probabil reumatic, unor persoane bătrîne care... altă pauză pe cînd descindea altă treaptă, care au stat în genunchi în iarba udă, ca să cureţe grădina de rîme...

[1] Somnul unei nopţi fără de sfîrşit (Patullus — *Carmina*, V)

North o privi pe Peggy și rîse. Nu se aștepta ca fraza să se termine astfel, dar văduvele viceregilor, gîndi, au totdeauna grădini, și totdeauna le curăță de rîme. Peggy zîmbi și ea. Dar el se simțea prost lîngă dînsa. Îl atacase. Totuși, iată-i acum alături.

— L-ai văzut pe bătrînul William Whatney ? întrebă ea, întorcîndu-se spre dînsul.

— Nu ! exclamă North. Mai trăiește și ăsta ? Morsa aceea bătrînă, cu mustăți ?

— Da, el e, zise ea.

În ușă sta un bătrîn, cu o vestă albă.

— Bătrîna Falsă Broască-Țestoasă [1], făcu North. Trebuiau să se întoarcă la idiomul lor copilăresc, la amintirile din copilărie, ca să acopere distanța dintre ei, ostilitatea lor. Ții minte... începu el.

— Seara cu tărăboiul ăla ? făcu ea. Seara aia cînd am coborît pe fereastră cu o frînghie ?

— Și am făcut un picnic în Tabăra romană, zise el.

— Nu ne-ar fi descoperit dacă nu ne pîra ticălosul ăla de pușți, zise ea, coborînd o treaptă.

— Dobitocul ăla mic cu ochii roșii, zise North.

Nu mai găseau nimic altceva de spus, cum stăteau așa blocați unul lîngă altul, așteptînd ca ceilalți să înainteze.

Și el îi citea poeziile lui, în cămara cu mere, din pod, își aminti, sau cînd se plimbau în sus și-n jos pe lîngă tufișurile de trandafiri. Și acum nu mai aveau nimic să-și spună unul altuia.

— Perry, zise el, pe cînd cobora încă o treaptă, amintindu-și brusc numele băiatului cu ochii roșii care-i văzuse întorcîndu-se acasă în dimineața aceea și-i pîrîse.

— Alfred, adăugă ea.

Peggy încă mai știa unele lucruri despre el, gîndi North ; încă mai aveau în comun ceva foarte profund. De

[1] Aluzie la un personaj din peripețiile *Alicei în Țara minunilor* (n. t.).

asta, gîndi el, îl şi rănise spunînd ce spusese. Trecutul lor le condamna prezentul. Îi aruncă o privire.

Afurisite-s femeile astea, gîndi ; sînt atît de aprige, atît de lipsite de imaginaţie. Blestematele astea, care-ţi iscodesc sufletul cu mintea lor îngustă. Aşa-zisa lor „educaţie", pînă la urmă la ce ajungea ? Le dădea doar înclinarea de-a critica, de-a cenzura. Bătrîna Eleanor — cu aiurelile şi poticnelile ei — valora oricînd cît o duzină de Peggy. Ea nu e nici una, nici alta, gîndi, privind-o ; nici după moda zilei, nici în afara modei.

Soră-sa îl simţea cum o privea şi cum îşi abate apoi privirea. Îi găsea vreo vină, ştia ea. Ce-i displăcea ? Mîinile ei ? Rochia ei ? Nu, ci faptul că-l critica. „Da, îşi zise, pe cînd mai coborau o treaptă, acum are să mă zdrobească ; acum o să-mi plătească pentru că i-am spus c-o să scrie nişte cărticele. Durează cam zece, cincisprezece minute pînă ţi se dă o ripostă, gîndi ea ; şi atunci are să fie una piezişă, dar foarte neplăcută, foarte, gîndi. Vanitatea bărbaţilor n-are margini." Aştepta.

El o privi din nou.

„Şi acum mă compară cu fata cu care l-am văzut stînd de vorbă, gîndi şi revăzu faţa ei drăgălaşă şi severă. O să se trezească legat de-o fată cu buzele roşii şi-o să devină un sclav. N-are încotro, trebuie, dar eu nu pot. Nu, eu totdeauna am un sentiment de culpabilitate. O să plătesc pentru asta, o să plătesc, chiar şi în Tabăra romană îmi spuneam asta, îşi aminti. Eu, una, n-o să am copii, iar el va produce puişori à la Gibbs, alţi puişori à la Gibbs ; gîndi, privind spre interiorul agenţiei juridice, afară doar dacă nu-l va părăsi ea, înainte de sfîrşitul anului, plecînd după altul... Numele juristconsultului era Alridge, înregistră. Dar n-am să-mi înregistrez nimic ; o să mă distrez", îi trecu brusc prin gînd. Îşi puse mîna pe braţul fratelui ei.

— Ai întîlnit pe cineva care să-ţi placă în seara asta ?

El ghici că-l văzuse cu fata aceea.

— O fată, spuse scurt.

— Am văzut-o, zise ea. Privi în lături. Mi s-a părut drăgălaşă, mai zise, examinînd foarte atent fotografia unei păsări cu cioc lung, atîrnată pe peretele scării.

— Să vin cu ea la tine s-o cunoşti ? întrebă el.

Aşadar, opinia ei conta pentru dînsul ? Tot îşi mai ţinea încordaţi, şi atingerea cărnii lui — evocîndu-i acea apropiere şi distanţă dintre fiinţele omeneşti care le face să se răncească, vor să se ajute, deşi depind una de alta — născu în ea un asemenea tumult de simţire, încît abia se stăpîni să nu strige : „NORTH ! NORTH ! NORTH ! Dar să nu mă fac iar de rîs", îşi spuse.

— În orice seară, după şase, zise cu glas tare coborînd atentă încă o treaptă ; ajunseră acum la capătul scării.

Un vuiet de glasuri răsuna dindărătul uşii sufrageriei. Îşi retrase mîna de pe braţul lui. Uşa se deschise brusc.

— Linguri ! Linguri ! Linguri ! strigă Delia, lansîndu-şi braţul într-un chip retoric, de parcă ar fi continuat să declame în faţa cuiva dinăuntru. Dădu cu ochii de nepotul şi de nepoata ei. Ai fi un înger, North, dac-ai aduce nişte linguri ! strigă, întinzînd mîinile către dînsul.

— Linguri pentru văduva guvernatorului general ! strigă North, prinzîndu-i stilul, imitîndu-i gestul dramatic.

— În bucătărie, la subsol ! strigă Delia, agitîndu-şi braţul către scările bucătăriei. Hai, Peggy, vino, zise, prinzîndu-i mîna într-a ei, mergem cu toţii la masă.

Năvăli în odaia unde aveau să mănînce. Era o mare îngrămădeală acolo. Lumea şedea pe podea, în fotolii, pe tabarete de birou. Mese lungi de birou, măsuţe pentru maşini de scris fuseseră împinse una lîngă alta spre a alcătui o masă lungă. Erau presărate cu flori, pline doldora de flori. Garoafe, trandafiri, margarete, zvîrlite de-a valma pe mese.

— Aşezaţi-vă pe jos, şedeţi unde vreţi, comandă Delia, fluturîndu-şi mîna la întîmplare. Vin acuşi lingurile, îi spuse lui Lady Lasswade, care-şi bea supa dintr-o cană.

— Da' mie nu-mi trebuie lingură, zise Kitty. Înclină cana şi bău.

— Nu, ţie nu, bineînţeles, făcu Delia, dar altora le trebuie.

North intră cu un mănunchi de linguri şi ea i le luă din mînă.

— Ei, cine vrea linguri şi cine nu ? zise, clătinînd mănunchiul de linguri. Unora le trebuie şi altora nu, gîndi. Oamenilor de felul ei, gîndi, nu le trebuie linguri ; celorlalţi, englezilor, le trebuie. Toată viaţa ei făcuse această distincţie între oameni. O lingură ? O lingură ? zicea, privind cu un aer de complezenţă împrejuru-i prin camera aglomerată.

Tot felul de lume era acolo, băgă de seamă North. Asta fusese totdeauna scopul mătuşă-si Delia : să amestece oamenii ; să înlăture convenţiile absurde ale vieţii engleze. Şi, astă-seară, reuşise, gîndi el. Erau acolo aristocraţi şi oameni de rînd ; oameni în ţinută de seară şi alţii în costume obişnuite ; unii care beau din căni şi alţii care-şi lăsau supa să se răcească, aşteptînd să li se aducă o lingură.

— Şi eu vreau lingură, zise bătrînul Patrick, uitîndu-se la nevastă-sa.

Ea strîmbă din nas. Pentru a mia oară îi nărui visul. Gîndind că ia de bărbat un sălbatic rebel, se măritase cu gentlemanul de ţară cel mai respectuos faţă de regalitate, cel mai admirativ faţă de imperiu, dar se măritase cu el şi pentru că era, chiar şi acum, o mîndreţe de bărbat.

— O lingură pentru unchiul tău, făcu, sec, Delia, şi-l trimise pe North la el cu mănunchiul de linguri.

Apoi se aşeză lîngă Kitty, care îşi da pe gît supa, ca un copil la un ospăţ pentru şcolari. Apoi puse jos cana goală, printre flori.

— Bietele flori, zise, ridicînd o garoafă de pe fața de masă și ducînd-o la buze. Au să se ofilească, Delia, le trebuie apă.

— Trandafirii-s ieftini acum, răspunse Delia, doi peni buchetul, la un cărucior în Oxford Street. Ridică de pe masă un trandafir roșu și-l ținu sub lumină, încît floarea dogorea, străbătută de venule semitransparente. Ce țară bogată e Anglia ! zise, punînd jos trandafirul. Ridică iar cana.

— Asta vă spun eu mereu, făcu Patrick, ștergîndu-se la gură. Singura țară civilizată din toată lumea, adăugă.

— Credeam că sîntem pe marginea prăpastiei, zise Kitty. Deși nu prea părea că-i chiar așa în seara asta la Covent Garden, adăugă.

— Ah, dar e adevărat, oftă el, depănîndu-și propriile gînduri. Îmi pare rău că trebuie s-o spun, dar noi sîntem niște sălbatici față de voi.

— N-o să aibă liniște pînă n-o să vadă luat înapoi de englezi castelul din Dubin, îl împunse Delia.

— Nu te bucuri de libertatea voastră ? zise Kitty, privindu-l pe ciudatul bătrîn, a cărui față îi sugera totdeauna o boabă de agrișă păroasă. Avea însă un corp magnific.

— Mie mi se pare că libertatea asta a noastră nouă e mult mai rea decît sclavia veche, zise Patrick, făcîndu-și de lucru cu o scobitoare.

Politică, mereu politică, bani și politică, gîndi North, prinzînd vorbele lor, pe cînd dădea ocol adunării, cu ultimele linguri.

— Doar n-ai să-mi spui, Patrick, că toată asta pentru libertatea Irlandei a fost în zadar ? făcu Kitty.

— Vino în Irlanda, să vezi cu ochii tăi, doamna mea, spuse el, înverșunat.

— E prea devreme, prea devreme ca să te poți pronunța, zise Delia.

Soțul ei privi în lături, cu ochii triști și inocenți ai unui ogar bătrîn, pentru care s-a terminat cu zilele de

vînătoare. Dar ochii lui nu se mai puteau aţinti multă vreme asupra aceluiaşi punct.

— Cine e băiatul acela cu lingurile ? întrebă, odihnindu-şi privirea asupra lui North, care sta chiar îndărătul lor, aşteptînd.

— North, zise Delia. Vino şi şezi cu noi, North.

— Bună seara, Sir, făcu Patrick. Îl mai văzuse şi mai înainte în acea seară, dar uitase.

— Cum, el e fiul lui Morris ? zise Kitty, întorcîndu-se repezit. Îi strînse mîinile cu cordialitate.

North se aşeză şi sorbi o gură de supă.

— S-a întors de curînd din Africa. A fost la o fermă acolo, îi lămuri Delia.

— Şi cum ţi se pare dumitale ţara cea veche ? întrebă Patrick, aplecîndu-se prietenos spre el.

— Aglomeraţie mare, zise North, privind prinprejur. Şi cu toţii vorbiţi, adăugă, despre bani şi despre politică. Asta devenise fraza lui de bază. O spusese pînă atunci de vreo douăzeci de ori.

— Ai fost în Africa ? întrebă Lady Lasswade. Şi ce te-a făcut să renunţi la ferma aceea ? îl interogă. Îl privea în ochi şi vorbea exact cum se aştepta el să vorbească ; prea imperativ pentru gustul lui.

„Ce te priveşte asta, cucoană ?“ o întrebă în gînd.

— Mă săturasem, spuse cu glas tare.

— Şi eu care-aş fi dat orice ca să fiu fermieră ! exclamă ea. Asta era puţin în afara imaginii ce şi-o făcuse despre dînsa, gîndi North. Şi ochii ei, de asemenea ; ar fi trebuit să poarte un *pince-nez*, însă nu purta.

— Dar în tinereţea mea... spuse ea oarecum aprig (mîinile îi erau cam cioturoase şi cu pielea aspră, doar ea grădinărea, îşi aminti North), în tinereţea mea nu era permis una ca asta.

— Nu, zise Patrick. Şi eu cred, continuă, bătînd toba pe masă cu furculiţa, că am fi cu toţii foarte bucuroşi, da, foarte bucuroşi să ne întoarcem la starea de lucruri

dinainte. Ce-a făcut războiul pentru noi, vă întreb ? Pe mine, unul, m-a ruinat. Clătină din cap cu melancolică toleranţă.

— Îmi pare rău să aud asta, spuse Kitty. Dar în ce mă priveşte, zilele de demult au fost zile neplăcute, zile rele, crude... Ochii i se albăstriră de patimă.

„Cum rămîne cu aghiotantul de general şi cu pălărioara cu pană de cocoş ?“ se întrebă North.

— Nu eşti de aceeaşi părere cu mine, Delia ? făcu Kitty, întorcîndu-se spre ea.

Delia însă vorbea peste capul ei cu cineva de la masa vecină, în exagerata ei cadenţă tărăgănată, irlandeză.

„Îmi amintesc de odaia asta, gîndi Kitty, de-o întîlnire, de-o discuţie... Dar despre ce ?... Despre Forţă...“

— Draga mea Kitty, o întrerupse Patrick mîngîindu-i mîna cu laba lui mare. Uite alt argument pentru ce-ţi spun eu. Uite, doamnele acestea au obţinut acum dreptul la vot, pe care l-au vrut cu tot dinadinsul, spuse îndreptîndu-se spre North ; ei, o duc mai bine ?

Kitty arătă o clipă furioasă ; apoi zîmbi.

— Să nu ne certăm. Sîntem prieteni prea vechi, spuse ea, lovindu-şi uşurel mîna.

— E absolut acelaşi lucru şi cu irlandezii, continuă el. North văzu că era pornit să dea ocol întregului ţarc al gîndurilor lui obişnuite, ca o mîrţoagă bolind de răpciugă.

— Ar fi bucuroşi să se alăture imperiului, vă asigur. Eu mă trag dintr-o familie, îi spuse lui North, care şi-a slujit regele şi ţara timp de trei sute...

— Colonişti englezi, făcu Delia scurt, înapoindu-se la supa ei.

„Ăsta-i motivul lor de ceartă, cînd sînt singuri“, gîndi North.

— Sîntem în ţară de trei sute de ani, continuă bătrînul Patrick, străbătînd drumul lui prin ţarc şi punînd o mînă pe braţul lui North, şi ce mă surprinde, în vîrstă cum sînt, bătrîn cu idei învechite cum sînt...

— Prostii, Patrick, interveni Delia, niciodată n-ai arătat mai tînăr ! Ai zice că are cincizeci de ani ; nu-i așa, North ?

Dar Patrick clătină din cap.

— Am trecut de șaptezeci... spuse cu simplitate... Dar ce-l surprinde pe un bătrîn ca mine, continuă, ciocănind ușurel brațul lui North, e că există atîtea sentimente și intenții bune în jurul nostru, dădu vag din cap către un afiș țintuit în perete, mai sînt și atîtea lucruri plăcute — poate se referea la flori, dar capul îi zvîcnea involuntar dintr-o parte în alta, în timp ce vorbea — pentru ce-or fi vrînd oamenii ăștia să se omoare între ei ? Pentru ce trag unii în alții ? Eu, unul, nu mă bag în nici o asociație ; nu semnez nici unul din — arătă spre afiș — cum le ziceți ?... *manifestele* astea, eu, unul, mă duc la prietenul meu Mike, ori poate pe la Pat ; toți sînt prieteni buni de-ai mei și... Se aplecă și-și ciupi un picior. Doamne, pantofii ăștia ! se jelui.

— Te strîng, așa-i ? făcu Kitty. Zvîrle-i din picioare.

De ce oare îl aduseseră pe bietul bătrîn aici și-l vîrîseră în pantofii ăia strîmți ? se întrebă North. Era clar că vorbea de unul singur. Avea o privire, acum, că-și ridicase iar ochii și încerca să-și regăsească șirul vorbelor, asemenea privirii unui vînător amator care a văzut păsările înălțîndu-se în semicerc deasupra vastei bălți verzi. Dar erau dincolo de bătaia puștii lui. Nu-și putea aminti unde ajunsese.

— Și stăm de vorbă, împrejurul unei mese rotunde, și ne dăm și noi cu părerea despre una și despre alta. Ochii i se făcură blînzi și goi de orice expresie, de parcă s-ar fi oprit motorul, în timp ce gîndul lui luneca înainte în tăcere.

— Și englezii vorbesc, zise North de formă.

Patrick dădu din cap și privi vag către un grup de tineri. Mintea lui nu se mai putea extinde dincolo de raza ei de bătaie. Trupul îi mai era și acum frumos proporționat ; mintea îi îmbătrînise. Spunea iarăși și iarăși același lucru și, după ce-l spusese, se scobea în dinți și rămînea cu privirea ațintită în gol. Așa rămăsese și acum,

ţinînd o floare între degetul mare şi arătător, fără a o privi, de parcă mintea i-ar fi lunecat înainte... Dar interveni Delia.

— North trebuie să plece ; are de discutat cu prietenii lui, zise.

Ca şi multe ale neveste, Delia îşi dădea seama cînd bărbatu-său devenea plicticos, gîndi North, ridicîndu-se.

— Nu aştepta să fii recomandat, zise Delia, făcîndu-i cu mîna. Fă ce-ţi place.

— Ce-ţi place, repetă în chip de ecou bărbatu-său, bătînd cu floarea în masă.

North fu bucuros să plece ; dar încotro să se ducă acum ? (El era unul dinafară, simţi din nou, privind în juru-i prin cameră. Toţi aceşti oameni se cunoşteau unul pe altul. Se chemau pe numele lor mic sau după porecle.) Se alătură unui grup de tineri şi tinere. Fiecare dintre ei aparţinea dinainte unui mic grup, simţea el pe cînd îi asculta, rămînînd pe margine. Voia să audă ce spuneau ; fără să intre însă printre ei. Asculta. Discutau în contradictoriu. Despre politică şi despre bani, îşi zise ; politică şi bani. Fraza asta îi revenea întruna, îi era cea mai la îndemînă. Dar el nu putea înţelege discuţia deja înfierbîntată. Niciodată nu m-am simţit atît de singur, gîndi. Vechea platitudine despre singurătatea în mijlocul mulţimii era adevărată ; căci dealurile şi copacii te acceptă ; fiinţele umane te resping... Întoarse spatele şi se făcu că citeşte cu de-amănuntul un afiş ce se referea la o proprietate dezirabilă din Bexhill, pe care Patrick, la întîmplare, îl numise „un manifest". „Apă curentă în toate dormitoarele", citi. Prindea, între timp, în zbor frînturi de conversaţie. Ăsta-i de la Oxford, ăsta-i de la Harrow, îşi zicea, recunoscînd deprinderi de exprimare specifice prinse la şcoală şi la colegiu. I se părea că tot îşi mai istoriseau între ei mici întîmplări hazlii despre Jones cel mic care cîştigase săritura în lungime ; şi despre moş Foxy, ori cum l-o mai fi chemat pe

director. Parcă-i ascultai pe niște elevi de clasă primară, cînd îi auzeai pe acești tineri discutînd politică. „Eu am dreptate... Tu greșești, n-ai dreptate". La vîrsta lor, gîndi el, fusese în tranșee ; văzuse oameni uciși. Dar era oare asta o bună educație ? Se lăsă de pe un picior pe altul. La vîrsta lor, gîndi el, trăise singur la o fermă, la șaizeci de mile depărtare de orice om alb, avînd în grija lui o turmă de oi. Dar era oare asta o bună educație ? Oricum, i se părea prinzînd fragmente din discuția lor, privindu-le gesturile, sesizîndu-le argoul, că erau cu toții la fel. Școala publică și universitatea, îi aprecie, privind iar peste umăr spre ei. Dar unde sînt măturătorii și curățătorii de canale, cusătoresele și docherii ? gîndi, improvizînd o listă de profesii. Oricît era de mîndră Dclia de-a amesteca oamenii, el nu vedea aici decît domni și ducese, gîndi, scrutînd iar afișul, plicticoși și trîntori.

Se întoarse. Un băiat drăguț, cu o față proaspătă și cu nasul pistruiat, îmbrăcat într-un costum obișnuit de zi, se uita la el. Dacă nu băga de seamă la timp, băiatul ăsta avea să fie atras și el în tagma lor. Nimic mai simplu decît să te alături unei grupări, să semnezi ceea ce Patrick numea „un manifest". El însă nu credea în aderența la grupări și în semnarea de manifeste. Se înapoie la dezirabila reședință, grădina ei de trei sferturi de acru și cu apă curentă în toate dormitoarele. Oamenii se adună, gîndi el, sub pretextul că ascultă prelegeri, în săli închiriate. Și unul din ei se urcă pe estradă. Iată gestul scuturării mîinii de parcă ar pompa apă din fîntînă, iată gestul strîngerii rotite a pumnilor de parcă ar stoarce rufe ude ; și apoi vocea bizar detașată de omul mărunt de pe estradă și formidabil amplificată de megafon, tunînd și bubuind prin toată sala: „Dreptate ! Libertate !" O clipă, firește, cum șezi strîns ca într-o menghine printre alți genunchi, te străbate o înfiorare, o plăcută vibrație emoțională ; dar în dimineața următoare, — își spuse, privind iarăși afișul agenției pentru vînzări și cumpărări de case, — în dimineața următoare

nu rămîne o idee, ori o frază, cît să sature o vrabie. Ce înţeleg ei prin dreptate şi libertate ? se întreba, toţi aceşti tineri drăguţi, cu un venit de două-trei sute pe an. Ceva nu e în regulă, gîndi ; e o breşă, o dislocare între cuvînt şi realitate. Dacă vor să prefacă lumea, gîndi, de ce nu încep de aici, din centru, cu ei înşişi ? Se întoarse pe loc şi dădu peste un domn bătrîn, îmbrăcat cu vestă albă.

— Helo ! zise, întinzîndu-i mîna.

Era unchiul Edward. Arăta ca o insectă cu corpul mîncat pe dinăuntru, căreia i-au rămas numai aripile, numai platoşa.

— Mă bucur mult că te văd iar printre noi, spuse Edward şi-i strînse mîna cu căldură. Foarte mult mă bucur, repetă.

Era un timid. Firav şi subţire. Faţa lui arăta de parcă ar fi fost dăltuită şi săpată cu o mulţime de unelte fine şi apoi lăsată afară pe o noapte geroasă ca să îngheţe toată. Îşi zvîrli înapoi capul, ca un cal care-şi muşcă zăbala ; el era însă un cal bătrîn, un cal cu privirea albastră, pe care zăbala nu-l mai rodea. Gesturile lui veneau din obişnuinţă, nu din simţire.

Ce-o fi făcut în toţi aceşti ani ? se întreba North, cum stăteau acolo, urmărindu-se unul pe altul. Pusese la punct editarea lui Sofocle ? Şi ce-avea să se întîmple cînd, într-o bună zi, în curînd, Sofocle va fi editat ? Ce-au să mai facă atunci aceşti bătrîni mîncaţi pe dinăuntru, rămaşi cu platoşa goală ?

— Te-ai mai împlinit, zise Edward, privindu-l de sus pînă jos. Te-ai mai împlinit, repetă.

Era în felul lui de a se purta cu dînsul o subtilă deferenţă. Edward cărturarul îşi aducea tributul lui North oşteanul. Da, numai că găseau anevoie ce să-şi spună.

Parcă ar fi gravat în piatră, gîndi North ; păstrase însă, oricum, o expresie străină de vîltoare.

— Nu ne așezăm ? făcu Edward, de parcă ar fi dorit să stea de vorbă serios cu el despre lucruri interesante. Se uitară împrejur după un loc liniștit. El nu-și irosise timpul vorbind unor ogari roșcați și trăgînd cu pușca, gîndi North, în timp ce privea împrejur, să vadă dacă din întîmplare nu exista în încăperea aceea un locșor liniștit unde să poată ședea de vorbă ei doi. Nu erau însă decît două scaune de birou neocupate, alături de Eleanor, colo în colț.

Ea îi văzu și strigă spre ei :

— O, uite-l pe Edward ! Mi-aduc aminte, trebuia să-l întreb ceva...

Se simți ușurat că întrevederea cu magistrul fusese întreruptă de această bătrînă neroadă impulsivă. Ea își scoase din buzunar batista și le-o arătă.

— Uite, făcusem nod la batistă, spunea. Da, într-adevăr, uite nodul la batistă. Dar pentru ce-oi fi făcut oare nodul ăsta ? întrebă ridicînd ochii.

— E un obicei admirabil să faci un nod, spuse Edward, în maniera lui curtenitoare, prevenitoare, lăsîndu-se cam rigid pe scaunul de lîngă ea. Dar, totodată, e recomandabil... Se opri.

„Asta îmi place la el, gîndi North, așezîndu-se pe celălalt scaun, că lasă jumătate din fraze neterminate".

— Era ca să-mi amintesc... făcu Eleanor, ducînd mîna la coama ei deasă de păr alb. Apoi tăcu.

Ce-l face oare să pară gravat în piatră, dăltuit, gîndi North, furișînd o privire spre Edward, care aștepta cu o admirabilă seninătate ca soră-sa să-și amintească pentru ce făcuse un nod la batistă. Era în înfățișarea, în expresia lui ceva definitiv ; deși, frazele și le lăsa pe jumătate neterminate. El, unul, nu se frămîntase pentru bani și politică, gîndi North. El deținea ceva cert, ceva de neclintit. Poezia și trecutul, oare ? Pe cînd North își fixa ochii asupra lui, Edward îi zîmbea surorii sale.

— Ei, Nell ? zise. Era un zîmbet calm, tolerant.

North interveni brusc, pentru că Eleanor tot mai rumega problema nodului.

— Am întîlnit la Cape pe cineva care era un teribil admirator al tău, unchiule Edward, zise. Își aminti numele : Arbuthnot.

— R. K. ? făcu Edward. Duse mîna la cap și zîmbi. Îi plăcea acest compliment. Era vanitos, era sensibil, era...

North strecură o privire spre el, să mai culeagă o impresie. Era bine așezat la locul lui. Lăcuit, glazurat, cu neteda poleială strălucitoare care-i acoperă pe cei investiți cu autoritate. Căci acum era... ce anume ? North nu-și amintea. Profesor ? Director de colegiu ? Oricum, unul de care se lipise o anumită atitudine, din care nu se mai putea desprinde de-aci încolo. Totuși, Arbuthnot — R. K. — spusese cu emoție că el îi datora lui Edward mai mult decît orișicui pe lume.

— Spunea că îți datorează dumitale mai mult decît oricui pe lume, zise cu glas tare.

Cu un gest, Edward înlătură complimentul ; dar îi plăcea. Avea un fel al lui de a-și duce mîna la cap, pe care North și-l aminti. Iar Eleanor îi zicea Sclivisitul. Ea rîdea de dînsul ; îi prefera pe cei care nu reușiseră, ca Morris. Uită-te la ea, cum șade cu batista în mînă, zîmbind ironic, în sinea ei, vreunei amintiri.

— Și care-ți sînt planurile ? zise Edward. Meriți o vacanță.

Era ceva măgulitor în felul lui de a se purta cu dînsul, gîndi North ; ca un învățător întîmpinîndu-l la înapoierea în școală pe un elev vechi care a cucerit o distincție. Dar așa simte, e sincer ; nu spune nimic în care să nu creadă, gîndi North ; însă și asta e alarmant. Ședeau în tăcere.

— Delia a adunat aici, astă-seară, niște oameni minunați, nu-i așa ? spuse Edward, întorcîndu-se către Eleanor. Ședeau uitîndu-se la diferitele grupuri. Ochii lui limpezi, albaștri, urmăreau scena, amabil, dar sardonic.

Însă ce-o fi gîndind ? se întreba North. Îndărătul măştii sale există ceva. Ceva ce l-a ferit de haos. Trecutul ? Poezia ? gîndi, privind profilul limpede desenat al lui Edward. Era mai frumos decît îl ţinea minte.

— Mi-ar place să-mi împrospătez cunoştinţa cu clasicii, spuse brusc. Nu zic că i-aş fi cunoscut vreodată prea bine, adăugă prostește, temîndu-se de învăţător.

Edward părea să nu asculte. Îşi ridica ochelarii şi-i lăsa iar să cadă, uitîndu-se la ciudata învălmăşeală din juru-i. Capul i se odihnea, cu bărbia în sus pe speteaza scaunului. Aglomeraţia, zgomotul, clinchetul cuţitelor şi furculiţelor făceau conversaţia inutilă. North îi aruncă pe furiş o privire. Despre trecut şi despre poezie, îşi spunea, despre asta vreau să stăm de vorbă. Ar fi vrut s-o spună cu glas tare. Dar Edward era prea format, îşi avea idiosincraziile lui ; era prea în negru şi alb, prea linear, cu capul rezemat de scaun, încît să-i pui cu uşurinţă întrebări.

Acum vorbea despre Africa, şi North ar fi vrut să discute despre trecut şi poezie. Se aflau accio, gîndea, zăvorîte în capul acela frumos — ce semăna cu un cap de adolescent grec care ar fi albit — trecutul şi poezia. Atunci de ce nu le laudă făţiş ? De ce nu le împărtăşeşte ? Ce e cu el, ce nu merge ? gîndea North, în timp ce răspundea la obişnuitele întrebări ale englezului inteligent despre Africa şi despre condiţiile ţării. De ce nu se poate revărsa ? De ce nu e în stare să ridice zăgazul apelor ? Cum, totul e în el încuiat, congelat ? Pentru că e un preot, un colportor de mistere, gîndi, simţindu-i răceala — acest străjer al cuvintelor frumoase.

Edward însă îi vorbi :

— Trebuie să aranjăm o întîlnire, la toamnă, zise. Şi era sincer.

— Da, zise North, mi-ar plăcea mult la toamnă. Şi vedea în faţa ochilor o casă cu două odăi umbrite de iederă, cu slujitori umblînd în vîrful picioarelor, cu carafe cu băuturi, şi cineva îi întindea o cutie cu ţigări bune de Havana.

Niște tineri necunoscuți, apropiindu-se cu tăvi, îi copleșiră cu tot felul de comestibile.

— Ce drăguț din partea dumneavoastră ! spuse Eleanor, luînd de pe tavă un pahar cu un lichid galben în el.

North presupuse că era un fel de cruşon. Bule mărunțele se ridicau mereu la suprafață explodînd. El le urmărea înălțîndu-se și spărgîndu-se.

— Cine e fata aceea drăguță, întrebă Edward, înclinînd capul, cea de acolo, în picioare, în colț, care stă de vorbă cu un tînăr ?

Vorbea cu o binevoitoare curtenie.

— Nu-i așa că-s frumoși ? făcu Eleanor. Tocmai la asta mă gîndeam... Toți arată atît de tineri. E fata lui Maggie. Dar acela cine e, care vorbește cu Kitty ?

— Asta-i Middleton, zise Edward. Cum, nu ți-l mai amintești ? Trebuie să-l fi cunoscut tu pe vremuri.

Flecăreau, desfătîndu-se, la largul lor.

Stau la soare și torc amintiri, gîndi North, ca unii ce se desfată după munca zilei ; Eleanor și Edward, fiecare în nișa lui, ținîndu-și în mîini roadele, toleranți, siguri de ei.

Urmărea băşicuțele, înălțîndu-se în lichidul galben. Ei pot fi mulțumiți, și-au avut epoca de înflorire, și-au trăit traiul — dar eu, dar generația mea, nu. Eu vreau o viață ca un jet — urmărea băşicuțele înălțîndu-se în pahar — ca un arc, ca o fîntînă țîșnind viguros ; altă viață ; o viață diferită. Fără săli și megafoane reverberatoare ; fără mărșăluiri în pas după conducători. în cete, în grupări, în asociații, în costume de paradă. Nu, o viață care să înceapă dinăuntru ; la naiba cu forma exterioară, gîndea, ridicîndu-și ochii spre un tînăr cu fruntea frumoasă și bărbia ștearsă. Fără cămăși colorate, cămăși verzi, cămăși brune ; fără a poza continuu în ochii mulțimii ; toate astea-s prostii... De ce n-am dărîma barierele, de ce n-am simplifica totul ? Dar o lume, gîndi, care ar fi una și aceeași peltea, o singură masă, nu ar fi o lume ca o budincă de

orez, o lume ca o plapumă albă. Să păstrezi emblemele şi însemnele lui North Pargiter — omul de care Maggie rîde ; francezul cu pălăria în mînă — dar totodată să creşti şi să te extinzi ; să fii o undă nouă în conştiinţa umană ; să fii şi clocotul, şi apa curgătoare ; şi apa curgătoare ; şi clocotul ei, tu însuţi şi lumea laolaltă. Înălţă paharul.

— Anonim, zise, privind lichidul galben. Dar ce înseamnă toate astea, se întrebă, din partea mea, un om căruia orice ceremonii îi sînt suspecte şi pentru care religia e moartă ; eu care nu mă potrivesc nicăieri, cum spunea omul acela. Se opri. Ţinea în mînă un pahar ; şi în gînd o frază. Dar cum pot face asta, gîndi, privind-o pe Eleanor cu batista ei de mătase în mîini, pînă nu aflu ce e solid, ce e adevărat în viaţa mea, în viaţa altor oameni ?"

— Băiatul lui Runcorn, izbucni deodată Eleanor, băiatul portarului casei unde locuiesc eu ! Desfăcuse nodul batistei.

— Băiatul portarului unde locuieşti tu, repetă Edward. Ochii lui erau ca un cîmp pe care odihneşte soarele iarna, gîndi North, ridicîndu-şi privirea, soare de iarnă căruia nu i-a mai rămas dogoare, ci doar palidă frumuseţe.

— *Consierjul*, i se spune, aşa cred, zise ea.

— Detest cuvîntul ăsta, făcu Edward, cu un mic fior de dezgust. Portar e un cuvînt destul de corect în limba noastră, nu ?

— Aşa zic şi eu, spuse Eleanor. Băiatul *portarului* unde locuiesc eu... Ei, el vrea, sau vor ceilalţi, să urmeze o facultate. Aşa c-am spus că dacă te văd, o să te-ntreb.

— Bineînţeles, bineînţeles, făcu Edward cu bunătate.

Asta-i bine, îşi spuse North. E vocea omenească, la nivelul ei de vorbire firească. „Bineînţeles, bineînţeles", îşi repetă el.

— Vrea să urmeze o facultate, da ? continuă Edward. Ce examene a trecut, îmm ?

Ce examene a trecut, îmm, își repetă North. Repetă și asta, dar critic, de parcă ar fi fost și actor și critic ; asculta, dar și comenta. Privea lichidul subțire, galben, în care se ridicau băşicuțele, dar mai lent, una cîte una. Eleanor nu știa ce examene trecuse băiatul lui Runcorn, „...Și eu la ce mă gîndeam ?“ se întrebă North. Simți că fusese în inima unei jungle ; în inima întunericului ; croindu-și drum spre lumină, dar echipat doar cu fărîme și fraze, cu vorbe solitare, pentru a străbate prin desișul spinos al trupurilor omenești, al voințelor și al vocilor omenești, care se aplecau deasupră-i legîndu-l, orbindu-l... Ascultă.

— Bine, atunci spune-i să vină la mine, zise Edward însufleţit.

— Dar nu înseamnă să cer prea mult din partea ta ? protestă Eleanor.

— Asta mi-e rostul, zise Edward.

Și tonul vocii e corect, gîndi North. Neîmplătoșat, neînveșmîntat în învelișuri de paradă. Cuvintele „înveliș“ și „platoșă“ se ciocneau în mintea lui, încercînd să alcătuiască un cuvînt nou, neexistent. „Vreau să spun, adăugă, sorbind din paharul cu cruşon, că pe dedesubt e izvorul, miezul cel dulce. Fructul, izvorul e în noi toți ; în Edward ; în Eleanor ; și atunci de ce să ne atîrnăm învelișuri, harnașamente de paradă ?“ Ridică ochii.

Un bărbat voluminos se oprise în faţa lor. Se aplecă și, foarte politicos, dădu mîna cu Eleanor. Trebuia să se aplece, pentru că vestea lui albă împrejmuia o sferă atît de magnifică.

— Vai, spunea cu un glas ciudat de melodios pentru unul de talia și circumferința lui, aș fi cum nu se poate mai bucuros, dar am o întrunire mîine dimineață la zece.

Îl poftiseră să șadă, să stea de vorbă cu ei. Țopăia de colo-colo pe picioarele lui mici.

— Nu vă duceţi ! făcu Eleanor, ridicînd faţa spre el cu un surîs aidoma aceluia pe care-l avea pentru prietenii fratelui ei cînd era fată tînără, gîndi North.

„Atunci de ce nu s-a măritat cu vreunul din ei ? se întreba. De ce tot ascundem lucrurile cu adevărat importante ?“ se întreba.

— Şi să-i las pe directorii mei să li se lungească urechile aşteptîndu-mă ? Cînd funcţia mea e ceea ce e ? spuse vechiul prieten, apoi se întoarse pe călcîie cu agilitatea unui bătrîn elefant.

— Pare cam mult de cînd juca într-o piesă greacă, nu-i aşa ? zise Edward. Îmbrăcat cu o togă, adăugă zîmbind sardonic, pe cînd urmărea persoana bine rotunjită a marelui magnat de căi ferate, trecînd cu o calculată repeziciune — căci era un desăvîrşit om de lume — prin mulţime, spre uşă. Asta e Chipperfield, marele om al căilor ferate, îi explică lui North. Un tip foarte remarcabil, continuă. Fiul unui hamal de la calea ferată. Făcea mici pauze între propoziţii. S-a ridicat numai cu puterile lui... O casă încîntătoare... Restaurată perfect... Două-trei sute de acri, presupun... Are un poligon de tir... Îmi cere să-i dirijez lecturile... Şi cumpără tablouri de maeştri vechi.

— Şi cumpără tablouri de maeştri vechi, repetă North. Micile propoziţii agere păreau să construiască o pagodă ; fără podoabe, dar precis conturată ; şi prin tot ce spusese trecea un suflu curios de ironie străbătută de o undă de afecţiune.

— Falsuri, probabil, rîse Eleanor.

— Ei, să nu intrăm în amănunte, chicoti Edward.

Apoi tăcură. Pagoda pluti afară din cîmpul lor vizual. Chipperfield dispăruse dincolo de uşă.

— Ce plăcută e băutura asta, spuse Eleanor, peste capul lui North. El îi vedea paharul ţinut pe genunchi, la nivelul capului său. O frunză verde subţirică plutea la suprafaţa paharului. Sper că nu ameţeşte, spuse ea, ridicîndu-l la buze.

North îşi luă şi el paharul. „La ce mă gîndeam ultima oară cînd m-am uitat în el ?“ I se blocase ceva sub frunte,

de parcă s-ar fi ciocnit două gînduri, şi ciocnirea ar fi împiedicat restul să mai treacă. În mintea lui era vid. Clătină paharul dintr-o parte în alta. Se găsea în mijlocul unei păduri întunecate.

— Aşadar, North... Numele lui îl trezi, făcîndu-l să tresară. Era Edward cel care-i vorbea. Se smuci în scaun, spre el. Vrei să-ţi împrospătezi cunoştinţa clasicilor, aşa ? continuă Edward. Mă bucur că spui asta. Găseşti multe la bătrînii aceia. Dar generaţia tînără... se opri, nu pare să aibă nevoie de ei.

— Ce prostie ! zise Eleanor. Am citit zilele trecute din ei — nu mai ştiu pe care — cel tradus de tine. Ei, Doamne, ce anume era ? Se opri. Niciodată nu-şi amintea nume şi titluri... Cu fata care...

— Antigona ? sugeră Edward.

— Da ! Antigona ! exclamă ea. Şi mă gîndeam — exact ce spui tu, Edward — cît de adevărat, cît de frumos... Se întrerupse, da parcă i-ar fi fost teamă să continue.

Edward încuviinţă. Apoi îşi lăsă brusc capul pe spate şi rosti cîteva cuvinte în greacă.

„σύ τοι συνέκθιγ, ἀ λλὰ σμμφιλείνέφνν

North ridică ochii.

— Tradu, zise.

Edward clătină din cap.

— Asta e limba, zise. Apoi se închise în el.

„Degeaba, gîndi North. Nu poate să spună ce-ar vrea ; îi e teamă. Tuturor le e teamă ; le e teamă că vor rîde ceilalţi de ei ; le e teamă să se dea în vileag... Şi ăstuia îi e teamă, gîndi, privindu-l pe tînărul cu frunte frumoasă şi bărbia ştearsă, care gesticula prea emfatic. Tuturor ne e teamă unul de altul, gîndi; de ce ne e teamă ? Că vom fi criticaţi ? Că se va rîde de noi ; ne e teamă de oamenii care gîndesc altfel decît noi... Lui îi e teamă de mine, pentru că sînt un fermier (îşi revăzu faţa rotundă, cu pometii înalţi şi cu ochi mici căprui), şi mie de el pentru că e isteţ şi talentat. Îi privi fruntea mare, de pe care

părul începuse de pe acum să se retragă. Asta ne desparte, teama", gîndi.

Își schimbă poziția. Ar fi vrut să se ridice și să-i vorbească. Delia spusese : „Nu aștepta să te recomande cineva". Dar era greu să-i vorbești unui om pe care nu-l cunoști și să-i spui : „Ce e cu nodul ăsta pe care-l simt în mijlocul frunții ? Dezleagă-l". Căci se săturase de cînd tot gîndea de unul singur. Cînd gîndești singur, ți se fac noduri sub frunte ; meditația de unul singur generează imagini, imagini stupide. Tînărul se îndepărta ; trebuia să facă un efort. Totuși ezita. Se simțea respins și atras, atras și respins. Vru să se ridice ; dar mai înainte de a se fi pus pe picioare, cineva bătu tare în masă cu o furculiță.

Un bărbat masiv, care ședea la o masă în colț, bătea cu furculița în masă. Ca și cum ar fi vrut să atragă atenția, se apleca înainte, parcă s-ar fi pregătit să țină o cuvîntare. Era omul pe care Peggy îi numea *Brown* ; ceilalți îi ziceau *Nicholas ;* numele adevărat nu i-l știa. Poate că era nițel băut.

— Doamnelor și domnilor ! zise Doamnelor și domnilor ! repetă ceva mai tare.

— Ce, un discurs ? făcu Edward ironic. Își întoarse pe jumătate scaunul ; își ridică ochelarii, agățați de o panglică neagră de mătase, de parcă ar fi fost o decorație străină.

Lumea se foia de colo-colo, în zumzet de glasuri, purtînd farfurii și pahare. Se poticneau de pernele de pe podea. O fată care ședea pe jos se răsturnă, cu capul înainte.

— Te-ai lovit ? întrebă un tînăr, întinzîndu-i mîna.

Nu, nu se lovise. Dar întreruperea distrăsese atenția de la cuvîntare. Zbîrnîiala conversației crescuse ca bîzîitul muștelor în jurul zahărului. Nicholas se așeză la loc. Aparent era pierdut în contemplarea pietrei roșii a inelului său ; a florilor presărate pe masă ; flori albe, ca de ceară, flori palide, semitransparente, flori purpurii, atît de plin înflorite, încît li se vedea miezul auriu, iar petalele

le căzuseră printre cuţitele şi furculiţele închiriate, şi printre paharele ieftine de pe masă. Apoi se ridică.

— Doamnelor şi domnilor ! reîncepu. Bătu iarăşi cu furculiţa în masă.

O clipă gălăgia se potoli. Rose străbătu marţială camera.

— Vrei să ţii o cuvîntare, aşa-i ? îl întrebă. Dă-i drumul, mie îmi place să aud cuvîntări. Rămase în picioare lîngă el, cu mîna căuş lîngă ureche, semănînd cu un militar.

Zbîrnîiala vocilor izbucnise iar.

— Tăcere ! exclamă ea. Luă un cuţit şi bătu uşurel în masă. Tăcere ! Tăcere ! lovi iarăşi în masă.

Martin străbătu camera.

— De ce face Rose atîta gălăgie ? întrebă.

— Rog să fie tăcere ! zise ea, fluturîndu-i cuţitul pe dinaintea ochilor. Domnul acesta vrea să ne vorbească !

Insul se aşezase însă şi-şi privea impasibil inelul.

— Nu seamănă leit cu bătrînul unchiu Pargite din Regimentul de Cavalerie Pargiter ? făcu Martin.

— Ei da, şi-s mîndră de asta ! zise Rose, fluturîndu-i cuţitul pe dinaintea ochilor. Sînt mîndră de familia mea ; mîndră de ţara mea ; mîndră că...

— Mîndră că eşti femeie ? o întrerupse el.

— Da, sînt mîndră şi de asta, confirmă ea. Şi tu ? continuă, bătîndu-l pe umăr. Eşti mîndru de tine, aşa-i ?

— Nu vă certaţi, copii, nu vă certaţi ! strigă Eleanor, apropiindu-şi niţel scaunul. Totdeauna s-au ciorovăit ei doi, zise. Totdeauna... totdeauna...

— Totdeauna a fost o arţăgoasă nesuferită, zise Martin, chincindu-se pe jos şi ridicînd ochii spre Rose. O arţăgoasă cu un ciuf zbîrlit în frunte.

— Şi cu o rochiţă roz, adăugă ea. Se aşeză brusc, ţinînd cuţitul cu vîrful în sus. O rochiţă roz, o rochiţă roz, repeta, de parcă vorbele astea i-ar fi amintit ceva.

— Dar, hai, Nicholas, vorbeşte-ne ; hai şi ţine-ţi cuvîntarea, spuse Eleanor, întorcîndu-se spre el.

Nicholas dădu din cap :

— Să vorbim despre rochițe roz, zîmbi.

— În salonul casei din Abercorn Terrace, cînd eram copii, zise Rose. Ții minte ? Se uita la Martin.

El dădu din cap.

— În salonul casei din Abercorn Terrace, făcu Delia. Mergea de la o masă la alta cu o cană de cruşon. Se opri în fața lor. Abercorn Terrace ! exclamă, umplînd un pahar. Dădu capul pe spate şi o clipă arătă uluitor de tînără, frumoasă şi sfidătoare. Era infernal ! exclamă. Infernal ! mai zise o dată.

— Ei, haide, Delia, protestă Martin, întinzînd paharul să i-l umple.

— Era infernal, repetă ea, abandonînd maniera irlandeză şi vorbind foarte simplu, pe cînd turna băutura. Tu ştii, zise, uitîndu-se la Eleanor, că de cîte ori mă duc la Paddington, îi spun şoferului : la-o pe partea cealaltă ?

— Hai c-ajunge... o opri Martin ; paharul lui era plin. Şi eu detestam... începu.

Dar aci Kitty Lasswade înaintă spre ei. Îşi ținea paharul cu grijă, de parcă ar fi fost un bibelou.

— Ce mai detestă acum Martin ? întrebă cu fața la el.

Un domn politicos împinse spre dînsa un mic scaun poleit cu aur, pe care ea se aşeză.

— Totdeauna a detestat el cîte ceva, zise Kitty, întinzînd paharul să i se umple. În seara aceea, Martin, cînd ai cinat la noi, ce detestai ? îl întrebă. Țin minte că m-ai supărat rău... Îi zîmbi. Se făcuse ca un heruvim de trandafiriu şi de dolofan.

— Eu să detest ! N-am detestat niciodată pe nimeni ! protestă el. Mi-e plină inima de iubire ; mi-e plină inima de blîndețe, rîse, clătinîndu-şi paharul spre ea.

— Prostii ! făcu Kitty. Cînd erai tînăr, detestai totul. Nimic nu-ți era pe plac. Casa mea... prietenii mei... se opri, suspinînd scurt. Îi revedea — bărbații intrînd unul după altul ; femeile ținînd între degete poalele unei rochii de

gală... Acum trăia singură în nord. Şi pot să spun că mă simt mai bine aşa cum sînt acum, adăugă, jumătate ca pentru sine.... doar cu un băiat care îmi taie lemnele.

Urmă o pauză.

— Lăsaţi-l acum pe Nicholas să-şi ţină cuvîntarea, zise Eleanor.

— Da. Hai, ţine-ne cuvîntarea ! stărui şi Rose.

Iarăşi bătu cu cuţitul în masă ; el iarăşi se ridică pe jumătate.

— Vrea să ţină o cuvîntare, nu-i aşa ? zise Kitty, întorcîndu-se către Edward, care îşi trăsese scaunul lîngă dînsa.

— Singurul loc unde acum oratoria este practicată ca o artă... începu Edward. Apoi se opri, îşi trase scaunul ceva mai aproape, îşi potrivi ochelarii şi spuse : Este biserica.

„De asta nu m-am măritat cu tine", spuse Kitty în gînd. Cum îi amintea vocea, vocea lui atotştiutoare, de timpul acela ! Copacul pe jumătate căzut ; ploaia ; studenţii chemîndu-se ; clopotele sunînd ; ea şi cu maică-sa...

Dar Nicholas se ridicase. Trase adînc aer în piept, umflîndu-i-se puţin faţa cămăşii. Cu o mînă bîjbîi prin buzunarul ceasului, pe cealaltă o lansă într-un gest oratoric.

— Doamnelor şi domnilor ! începu iar. În numele tuturor celor care au petrecut aici o seară plăcută.

— Aşa ! Aşa ! daţi-i drumul ! strigară tinerii care stăteau lîngă fereastră.

— E străin ? şopti Kitty lui Eleanor.

— În numele tuturor celor care au petrecut aici o seară plăcută, repetă el mai tare, doresc să mulţumesc amfitrionului şi amfitrioanei...

— O, nu-mi mulţumiţi mie ! făcu Delia, care tocmai trecea pe lîngă ei, cu cana goală în mîini, strecurîndu-se prin aglomeraţie.

Iarăşi cuvîntarea fu înăbuşită de murmure.

„Trebuie să fie un străin, gîndi Kitty, pentru că nu e deloc stînjenit că se pune în evidenţă. Uite-l cum stă cu paharul de vin în mînă şi zîmbeşte !".

— Haideți, haideți, vorbiți mai departe, îl îndemnă. Nu le dați atenție celor care vă întrerup.

Era dispusă să audă o cuvîntare. Găsea că o cuvîntare e ceva foarte potrivit la o petrecere. Stimulează atmosfera. Face o încheiere. Bătu ușurel cu cuțitul în masă.

— E foarte drăguț din partea dumitale, zise Delia, încercînd să treacă dincolo de Nicholas. El îi puse însă o mînă pe braț : Dar n-aveți de ce să-mi mulțumiți ; nu trebuie.

— Delia dragă, exclamă el, reținînd-o însă, nu e vorba de ce simți dumneata ; ci de ce simțim noi. Și de ceea ce se și cuvine, continuă, întinzînd și fluturînd mîna... cînd inimile noastre sînt pline de gratitudine.

„Acum s-a pornit, gîndi Kitty. Văd eă are stofă de orator, ca mai toți străinii."

— Cînd inimile noastre sînt pline de gratitudine, repetă el și-i atinse un deget.

— Pentru ce ? se auzi un glas abrupt.

Nicholas se opri iar.

— Cine e bărbatul acela negricios ? îi șopti Kitty lui Eleanor. Toată seara m-am întrebat.

— E Renny, șopti Eleanor. Renny, repetă.

— Pentru ce ? zise Nicholas. Despre asta vreau să vă vorbesc... Se opri și trase adînc aer în piept, umflîndu-i-se iar vesta. Ochii îi străluceau intens ; părea să emane spontan preaplinul unei bunăvoințe ce venea din adînc. Dar, în clipa asta, un cap se săltă brusc peste marginea mesei ; o mînă zvîrli în sus un pumn de petale de flori ; și o voce strigă :

— Roză roșie, Roză spinoasă, Roză mîndră, Roză vitează !

Petalele fură aruncate, în formă de evantai, spre bătrîna grasă care ședea pe o margine de scaun. Ea ridică ochii, surprinsă. Petalele căzuseră peste dînsa. Le scutură de unde se opriseră pe proeminențele persoanei ei.

— Mulţumesc ! Mulţumesc ! exclamă. Apoi luă o floare şi bătu energic cu ea în marginea mesei. Dar eu vreau să aud cuvîntarea ! zise, cu ochii la Nicholas.

— Nu, nu, făcu el. Nu e acum momentul de ţinut cuvîntări, şi se aşeză din nou.

— Atunci să bem şi să ne urăm sănătate, spuse Martin. Înălţă paharul : Pargiter din Regimentul de Cavalerie Pargiter, spuse. Închin în sănătatea ta. Bufni cu paharul în masă, cînd îl puse jos.

— A, dacă aţi început cu închinările, zise Kitty, o să beau şi eu în sănătatea lui Rose. Rose, în sănătatea ta ! Rose este un om minunat, spuse ridicînd paharul. Dar Rose n-a avut dreptate, adăugă. Forţa nu are niciodată dreptate. Tu nu eşti de aceeaşi părere, Edward ? Îl bătu uşurel pe genunchi. Uitasem de război, murmură, mai mult pentru sine. Totuşi, spuse cu glas tare, Rose a avut curajul să-şi apere convingerile. Rose a stat la închisoare. Şi eu închin pentru ea şi-i urez sănătate ! Bău.

— Şi ţie de asemenea, Kitty, zise Rose, făcîndu-i o plecăciune.

— A zvîrlit cu pietre în fereastra ăluia, o tachină maliţios Martin, şi-apoi i-a ajutat să spargă ferestrele altora. Unde ţi-e decoraţia, Rose ?

— Într-o cutie de carton pe etajera căminului, zise Rose. Nu mă scoţi tu din fire cu una, cu două, frăţioare !

— Dar eu v-aş ruga să-l lăsaţi pe Nicholas să-şi termine cuvîntarea, zise Eleanor.

De sus, răzbeau prin tavan, surde şi îndepărtate, notele preliminare ale unui nou dans. Tinerii, dînd pe gît în grabă ce mai aveau în pahare, se ridicară şi o luară din loc, ca să urce scările. Curînd se auziră de la etajul de sus zgomotele picioarelor reverberînd ritmic în tavan.

— Se dansează iar ? făcu Eleanor. De data asta se dansa în ritm de vals. Cînd tineri eram, zise, privind-o pe Kitty, dansam, dansam... Melodia părea să-i reia cuvin-

tele şi să le repete : Cînd tineri eram, dansam, dansam...

— Şi cît de nesuferit îmi era... că trebuia să dansez ! făcu Kitty, privindu-şi degetele scurte şi înţepate de grădinărit. Ce plăcut e să nu fii tînăr ! zise. Ce plăcut să nu-ţi pese ce gîndesc ceilalţi despre tine ! Acum putem trăi cum ne place, acum, că avem şaptezeci de ani. Se opri, înălţă sprîncenele de parcă şi-ar fi amintit ceva. Păcat că nu ne putem retrăi viaţa, zise. Dar se întrerupse. Pînă la urmă n-avem nici o cuvîntare, domnule ?... spuse, uitîndu-se la Nicholas, al cărui nume nu-l ştia.

El şedea privind binevoitor în faţa lui şi tot trecîndu-şi mîinile printre petalele de flori.

— La ce bun ? spuse. Nu vrea nimeni să asculte.

Auzeau picioarele cum tropăie şi tîrşîie la etajul de sus şi muzica repetînd, cum i se părea lui Eleanor : „Cînd tineri eram, dansam, dansam ; cînd june era, oricine-o iubea..."

— Dar eu vreau cuvîntarea ! ceru Kitty, în felul ei autoritar. Era adevărat ; dorea ceva — nu prea ştia ce — care să dea un stimulent, o încheiere. Dar nu ceva despre trecut, nu amintiri. Prezentul, viitorul ; asta o interesa, despre asta voia să audă.

— Uite-o pe Peggy ! zise Eleanor, privind în juru-i. Şedea pe o margine de masă şi mînca un sandviş cu şuncă. Vino-ncoace, Peggy ! o strigă. Vino să ne vorbeşti !

— Vorbeşte tu în numele generaţiei tinere, Peggy ! spuse Lady Lasswade, dînd mîna cu ea.

— Dar eu nu sînt generaţia tînără, spuse Peggy. Şi mi-am ţinut deja cuvîntarea. M-am făcut de rîs, zise, lăsîndu-se pe podea, la picioarele lui Eleanor.

— Atunci, North... încercă să-l îndemne Eleanor, uitîndu-se la cărarea din părul lui North, care şedea şi el pe podea alături de dînsa.

— Da, North, zise Peggy, privindu-l peste genunchiul mătuşă-si. North spune că noi nu vorbim decît despre bani şi politică, adăugă. Spune-ne tu ce-ar trebui să facem.

El tresări. Începuse să moţăie, năucit de muzică şi glasuri. „Ce-ar trebui să facem ? se întrebă în gînd, trezindu-se. Ce-ar trebui să facem ?“ Zvîcni în sus, şezînd drept. Văzu faţa lui Peggy, privindu-l. Acum zîmbea ; faţa îi era voioasă ; amintea de faţa bunicii din tablou. Dar el o vedea aşa cum o văzuse adineauri sus — încinsă, crispată — parcă ar fi fost gata să izbucnească în plîns. Faţa ei era sinceră ; nu vorbele. Dar lui i se adresau doar vorbele ei. Tăcu... Asta cere curaj, să spui adevărul. Acum ea asculta. Bătrînii flecăreau iar despre ale lor.

— ... E o casă mică, drăguţă, spunea Kitty. Locuia mai înainte acolo o bătrînă... Trebuie să vii să stai cu mine, Nell. În primăvară...

De după marginea feliei ei de sandviş, Peggy îl urmărea pe frate-său.

— Ce-ai spus tu era adevărat, îi dădu el drumul brusc, foarte adevărat. Ceea ce *voia ea* să spună era adevărat, se corectă, ceea ce simţea ea, nu ce spusese, e adevărat. Simţea şi el la fel ca dînsa ; nu despre el însuşi, ci despre alţii; despre altă lume, o lume nouă... .

Deasupra capului lui vorbeau bătrînii, unchii şi mătuşile.

— Cum îl chema pe omul acela care-mi plăcea mie aşa de mult, la Oxford ? întreba Lady Lasswade.

North îi vedea trupul argintiu aplecîndu-se spre Edward.

— Omul care-ţi plăcea la Oxford ? repetă Edward. Eu credeam că nu-ţi plăcea nimeni la Oxford...

Şi apoi rîseră.

Peggy însă aştepta ; îl urmărea. El revăzu iar paharul, cu băşicuţele înălţîndu-se ; simţea iar strînsoarea unui nod sub frunte. Ar fi dorit să existe cineva, infinit de înţelept şi de bun, care să gîndească pentru el, să răspundă în locul lui. Dar tînărul cu fruntea ce începea să chelească dispăruse.

... „Să trăiești altfel", repetă. Astea fuseseră cuvintele ei ; nu se potriveau întocmai cu ceea ce simțea dînsul ; dar de ele trebuia să se folosească. „Acum m-am făcut și eu de rîs", gîndi trecîndu-i prin spate, ca un junghi, fiorul intens al unei senzații neplăcute, pe cînd se rezema de perete.

— Da, Robson îl chema ! exclamă Lady Lasswade. Vocea ei de trompetă îi răsuna deasupra capului. Cum uităm ! continuă Kitty. Firește, Robson. Așa-l chema. Și fata lui, care-i plăcea. Nelly ? fata care urma să studieze medicina ?

— A murit, cred, spuse Edward.

— A murit, adevărat, a murit ? făcu Lady Lasswade. Tăcu o clipă. Ei, aș vrea să ne ții cuvîntarea, zise apoi, întorcîndu-se și coborîndu-și privirea spre North.

El se trase înapoi. „Eu, unul, n-am să mai țin nici un fel de cuvîntare", gîndi. Tot mai sta cu paharul în mînă. Băsicuțele începuseră să se mai înalțe la suprafață. Vinul se liniștise și era limpede. „Liniște și solitudine, gîndi în sine ; liniște și solitudine... Singurul climat în care e acum liber spiritul. Liniște și solitudine, repetă, liniște și solitudine."

Ochii i se închiseră pe jumătate. Era obosit ; era năucit ; lumea vorbea ; lumea vorbea. El are să se desprindă, are să se răspîndească ; are să-și închipuie că stă culcat într-un spațiu vast, pe un șes albastru, cu dealuri la marginea orizontului. Își întinse picioarele. Iată oile păscînd; smulgînd pe îndelete iarba ; înaintînd întîi, țeapăn, un picior, apoi altul. Și behăind, behăind.

Nu înțelegea nimic din ce spuneau. Prin pleoapele întredeschise văzu mîini ce țineau flori — mîini subțiri, mîini frumoase ; dar mîini ale nimănui. Și erau oare flori ceea ce țineau mîinile ? Ori munți ? Munți albaștri, cu umbre violete ? Apoi căzură petale. Trandafirii, galbene, albe cu umbre viorii cădeau petalele. „*Cădeau, cădeau*, totul acopereau..." murmură. Și iată și piciorul unui pahar de vin; marginea unei farfurii ; o cupă adîncă plină cu apă. Mîinile continuau să culeagă floare după floare ; ici un trandafir alb ; colo un trandafir galben ; un trandafir cu flori

violete în petalele lui. Iată-le atîrnînd în unduiri bogate, în culori bogate peste marginea cupei. Şi petalele cădeau. Iată-le aşternîndu-se, violete şi galbene, micuţe şalupe, bărci pe un rîu. Iar el plutea, se lăsa dus, într-o şalupă, într-o petală, în jurul unui rîu spre tăcere, spre singurătate, cea mai mare tortură la care te pot condamna fiinţele omeneşti. Cuvintele astea îi reveneau de parcă le-ar fi rostit un glas.

— Trezeşte-te, North... Aşteptăm să ne vorbeşti, îl întrerupse o voce. Faţa rumenă, frumoasă a lui Kitty sta aplecată asupra lui.

— Maggie ! exclamă el. Nu era ea cea care şedea acolo şi punea flori în apă.

— Da, e rîndul lui Maggei să vorbească, spunea Nicholas, aşezînd o mînă pe genunchiul ei.

— Vorbeşte, vorbeşte, o îmbie Renny.

Dar ea clătină din cap. O cuprinse rîsul, zguduind-o. Rîdea, aruncîndu-şi capul înapoi, de parcă ar fi fost posedată de vreun duh dinafară, care o făcea să se încovoaie şi să se înalţe, gîndi North, ca un arbore scuturat de vînt. „Fără idoli, fără idoli", părea să răsune din rîsul ei, ca dintr-un arbore de care ar fi atîrnat nenumăraţi clopoţei... Şi rîse şi el.

Rîsul lor încetă. Tropăiau iar picioarele, dansînd pe podeaua de deasupra lor. O sirenă şuieră pe rîu. Un camion goni pe stradă, hodorogind pînă departe. Se isca o năvală şi o trepidaţie de zgomote ; părea să se fi eliberat ceva ; de parcă viaţa zilei ar fi fost pe cale să înceapă, şi acesta era corul, strigătul, ciripitul, freamătul salutînd zorile londoneze.

Kitty se întoarse spre Nicholas :

— Şi despre ce voiaţi să ne vorbiţi în cuvîntarea dumneavoastră, domnule ?... Mă tem că nu vă ştiu numele.

— Atunci cînd am fost întrerupt ?... Cuvîntarea mea... rîse el. Ar fi fost o minune : zise. O capodoperă ! Dar cum poţi să vorbeşti, cînd eşti mereu întrerupt ? Încep,

spun ; să aducem mulţumiri. Şi Delia zice : „Nu vreau mulţumiri". Încep din nou. Spun : Să aducem mulţumiri cuiva, care... Şi Renny spune : „Pentru ce ?" Încep iar şi... priviţi-o pe Eleanor... A adormit de-a binelea. Arătă spre ea. Atunci la ce bun ?

— O, ba este bun la ceva, începu Kitty. Ea tot mai dorea ceva — o încheiere, un stimulent, nu prea ştia bine ce. Şi se făcea tîrziu. Trebuia să plece. Spuneţi-mi mie, ca de la om la om, ce aţi fi spus în cuvîntare, domnule ?... îl întrebă.

— Ce aş fi spus ? Aş fi spus, făcu o pauză şi îşi întinse mîna ; atingîndu-şi pe rînd fiecare deget. Mai întîi aş fi mulţumit gazdelor. Apoi aş fi mulţumit acestei case — arătă cu mîna de jur împrejurul încăperii pe ai cărei pereţi atîrnau afişele agenţiei de vînzări şi cumpărări de case — care a adăpostit îndrăgostiţi, creatori, bărbaţi şi femei de bine. Şi în cele din urmă — îşi luă paharul în mînă — aş fi închinat pentru neamul omenesc... Neamul omenesc, continuă, ridicînd paharul la buze, neamul omenesc, care acum e la vîrsta copilăriei, să crească şi s-ajungă la maturitate ! Doamnelor şi domnilor, exclamă, ridicîndu-se pe jumătate şi umflîndu-i-se vesta, pentru asta închin ! Puse paharul jos, izbind cu el în masă. Paharul se sparse.

— Asta-i al treisprezecelea pahar în seara asta, zise Delia, apropiindu-se şi rămînînd locului în faţa lor. Dar nu-i nimic, nu-i nimic, sînt foarte ieftine paharele astea.

— Ce e foarte ieftin ? murmură Eleanor.

Deschise ochii pe jumătate. Dar unde se găsea ? În ce încăpere ? În care dintre nenumăratele odăi ? Mereu altele, mereu alţi oameni. Mereu, de la începutul începuturilor, de cînd lumea şi pămîntul... Strînse în mînă monedele pe care le mai ţinea încă în palmă şi din nou o străbătu o senzaţie de fericire. Asta era, persistase, oare, pentru că această senzaţie ascuţită (era pe cale să se tre-

zească), în timp ce lucrul celălalt, obiectul acela solid — calul-de-mare ars de cerneală pe care-l vedea — pierise ? Deschise larg ochii. Iat-o aici, vie ; în aceste odăi cu oameni vii. Vedea toate capetele în cerc. La început fără vreo identitate. Apoi le recunoscu. Iat-o pe Rose ; iată-l pe Martin ; iată-l pe Morris. (Aproape că nu mai avea păr în creştetul capului, faţa lui era ciudat de palidă.) Cînd privi împrejur, văzu că pe toate feţele stăruia o paloare ciudată. În lumina becurilor electrice strălucirea pierise... feţele de masă arătau mai albe. Capul lui North — el şedea la picioarele ei — era nimbat de o lumină albă. Piepţii cămăşii îi erau niţel şifonaţi. Şedea pe jos la picioarele lui Edward, înlănţuindu-şi genunchii cu mîinile, fremăta din cînd în cînd şi se uita în sus spre Edward, de parcă i-ar fi cerut ceva.

— Unchiule Edward, îl auzi... spune-mi...

Era ca un copil care cere să i se spună o poveste.

— Spune-mi, repetă. Vorbeşte-mi. Dumneata eşti un erudit. Vorbeşte-mi acum despre clasici. Eschil, Sofocle, Pindar.

Edward se aplecă spre el.

— Şi corul, se zbătu iar North.

Eleanor, proptindu-se în jilţ, se plecă mai aproape de ei.

— Corul, repetă North.

— Băiete dragă, îl auzi pe Edward spunînd, în timp ce-l privea cu bunătate, nu mă întreba pe mine. Nu, dacă era după mine... se opri şi duse mîna la frunte, aş fi fost...

Hohote de rîs îi înecară vorbele.

Eleanor nu prinse sfîrşitul frazei lui. Ce spusese ? Ce-ar fi dorit el să fi fost ? Îi pierduse vorbele. Trebuia să existe altă viaţă, gîndi ea, lăsîndu-se înapoi în fotoliu, exasperată. Nu în vise, ci aici şi acum, în încăperea asta, cu oameni vii. Se simţea de parcă ar fi stat pe marginea unei prăpastii, cu părul suflat înapoi de vînt ; era pe cale să prindă ceva care tocmai sta să-i scape. TREBUIE SĂ EXISTE ALTĂ VIAŢĂ, ACUM ŞI AICI, îşi repeta. Aceasta

e prea scurtă, prea fărîmiţată. Nu ştim nimic, nici măcar despre noi înşine. Doar începem să înţelegem, ici şi colo, gîndi ea. Îşi rotunji mîinile în poală, căuş, cum şi le rotunjise adineauri Rose în jurul urechilor, ca să audă mai bine. Îşi ţinea aşa mîinile, ca nişte căuşe, şi îşi dădea seama că vrea să cuprindă clipa de faţă ; s-o reţină, s-o umple tot mai mult, cu trecutul, cu prezentul, cu viitorul, pînă ce va străluci, luminoasă, încărcată de înţelegere.

— Edward, începu, încercînd să-i atragă atenţia.

Dar el n-o asculta, îi povestea lui North o poveste oarecare de pe vremea studenţiei lui.

Degeaba. Trebuie să lase clipa să cadă ; are să piară. Şi după aceea ? gîndi. Avea să vină şi pentru ea noaptea nesfîrşită, întunericul nesfîrşit. Privea înaintea ei, de parcă ar fi văzut deschizîndu-se un foarte lung tunel întunecos. Dar pe cînd se gîndea la întuneric, ceva o ului ; de fapt; se făcea tot mai multă lumină. Draperiile de la ferestre se albiseră.

Se stîrni agitaţie în camera.

Edward se întoarse spre dînsa :

— Aştia cine-s ?

Eleanor se uită într-acolo. Doi copii stăteau în uşă. Delia le ţinea mîinile pe umeri, ca pentru a-i încuraja. Îi conduse pînă la masă, ca să le dea ceva să mănînce. Arătau stînjeniţi şi băţoşi.

Eleanor le privi mîinile, îmbrăcămintea, forma urechilor.

— Trebuie să fie copiii îngrijitorului casei, zise.

Da, Delia tăia pentru ei felii de prăjitură, şi erau cu mult mai mari decît le-ar fi tăiat pentru copiii prietenilor ei. Copiii le luară şi apoi se holbară la ele cu o stranie privire fixă, ca nişte sălbatici. Dar poate că erau speriaţi, pentru că ea îi adusese de la subsol sus, în salon.

— Mîncaţi-o ! spuse Delia, bătîndu-i uşurel pe umeri.

Ei începură să mestece cu încetul, privind cu gravitate în juru-le.

— Helo, copii ! strigă Martin, făcîndu-le semne. Își ațintiră asupra lui o privire gravă. Nu ne spuneți și nouă cum vă cheamă ? zise el. Ei mîncau înainte tăcînd. Martin se apucă să scotocească prin buzunar. Hai, vorbiți ! făcu el. Vorbiți !

— Generația tînără n-are de gînd să vorbească, zise Peggy.

Ei își îndreptară acum ochii spre dînsa, dar continuînd să mestece.

— Mîine n-aveți școală ? întrebă ea.

Ei clătinară din cap că nu.

— Huura ! făcu Martin. Ținea în mînă monedele, strînse între degetul mare și arătător. Hai, cîntați ceva, să vă dau șase peni ! zise.

— Hai, făcu Peggy. Nu v-a învățat nici un cîntec la școală ?

Ei se holbară la ea, dar continuau să tacă. Terminaseră de mîncat. Erau acum centrul de atenție al unui mic grup. O clipă își purtară ochii peste oamenii strînși în jurul lor, apoi, înghiontindu-se ușor cu cotul unul pe altul izbucniră în cîntec :

ETO PASSO TANPO HAI,
FAI DONK TU TIU DU.
MAI TU, KAI LAI TU
TOH DOM TU TIUH DU.

Cam așa se auzea. Nici un cuvînt nu era de recunoscut. Sunetele schimonosite se înălțau și cădeau, parcă urmînd o melodie. Se opriră.

Stătură cu mîinile la spate. Apoi se îmboldiră și atacară amîndoi odată strofa următoare :

FANNO TU PAR, ETTO TU MAR
TAIMINI TIU DU

FOLL TU GAR IN, MITNO TU PAR,
EIDU, TEIDU, MEIDU.

Cîntară strofa a doua mai cu foc decît pe prima. Ritmul părea legănat şi cuvintele neinteligibile zoreau să se adune într-un fel de urlet. Glasurile erau atît de zgrunţuroase ; accentul hidos.

Izbucniră din nou :

CHRII TU GHEI EI,
GIIREI DIDAX...

Apoi se opriră. Păreau să se fi oprit la mijlocul unui vers. Stăteau acolo hlizindu-se, tăcînd, privind în podea. Nimeni nu ştia ce să spună. Fusese ceva oribil în zgomotele scoase de ei. Erau atît de stridente, discordante şi atît de fără înţeles. Atunci se apropie agale bătrînul Patrick.

— Da, a fost frumos, foarte frumos. Vă mulţumim, drăguţilor, spuse în felul lui prietenos, învîrtind între degete scobitoarea.

Copiii se hliziră la el. Apoi se întoarseră s-o ia din loc. Pe cînd treceau pieziş pe lîngă Martin, el le strecură în mîini banii. Apoi dădură buzna spre uşă.

— Dar ce naiba au cîntat ? întrebă Hugh Gibbs. Mărturisesc că n-am înţeles o vorbă. Sta cu mîinile proptite de fiece parte a vestei lui largi.

— O fi în *cockney* [1], zise Patrick. Asta-i învaţă acum la şcoală.

— Dar era... începu Eleanor. Se opri. Ce oare ?...

Stînd acolo, arătaseră atît de plini de demnitate ; şi totuşi scoseseră acele zgomote hidoase. Era un contrast uluitor între feţele şi glasurile lor ; cu neputinţă să găseşti un cuvînt care să exprime întregul.

— Frumos ? zise ea, cu ton întrebător, îndreptîndu-se spre Maggie.

— Extraordinar, da ! zise Maggie.

Dar Eleanor nu era sigură că se gîndeau la acelaşi lucru.

[1] Argou londonez de periferie (n. t.).

Își adună mănușile, geanta și vreo două-trei monede mărunte și se ridică din fotoliu. Camera se umpluse de-o ciudată lumină palidă. Obiectele păreau să se trezească din somnul lor, din deghizare, și să-și reia sobrietatea vieții diurne. Camera se pregătea pentru folosirea sa ca birou al unei agenții pentru vînzări și cumpărări de imobile. Mesele deveneau mese de birou ; picioarele meselor erau picioare de mese de birou, și totuși purtau încă răspîndite pe ele farfurii și pahare, trandafiri, crini și garoafe.

— E timpul să plecăm, zise traversînd camera.

Delia se dusese la fereastră. Acum smuci deoparte draperiile.

— Zorile ! exclamă cam melodramatic.

Contururile caselor apărură dincolo de scuar. Storurile lor erau toate trase ; cu toatele păreau însă să doarmă adînc în paloarea dimineții.

— Zorile ! strigă Nicholas, sculîndu-se în picioare și întinzîndu-se. Merse și el la fereastră.

Renny îl urmă.

— Ei, acum încheierea cuvîntării, zise, stînd alături de el la fereastră. Zorile, ziua cea nouă. Arătă spre arbori, spre acoperișuri, spre cer.

— Nu, făcu Nicholas, ținînd deoparte perdeaua. Aici te înșeli. Nu va fi nici o încheiere, nici o încheiere de cuvîntare ! exclamă aruncîndu-și brațul înainte, pentru că n-a fost nici o cuvîntare.

— Dar se revarsă zorile, zise Renny.

Așa era. Soarele răsărise. Printre hornurile caselor, cerul arăta extraordinar de albastru.

— Iar eu mă duc să mă culc, zise Nicholas după o pauză, îndepărtîndu-se. Apoi se întoarse. Unde e Sara ? făcu, privind în juru-i. Uite-o, ghemuită într-un colț, cu capul proptit de-o masă, părînd să doarmă. Trezește-ți sora, Magdalena, zise el, întorcîndu-se spre Maggie.

Maggie o privi. Apoi luă o floare de pe masă şi o zvîrli spre ea. Sara întredeschise pleoapele.

— E timpul să plecăm, zise Maggie, atingîndu-i umărul.

— Da, e timpul ? oftă ea. Căscă şi se întinse. Îşi aţinti ochii asupra lui Nicholas, de parcă l-ar fi readus în cîmpul vederii ei. Apoi rîse. Nicholas ! exclamă.

— Sara ! răspunse el.

Îşi zîmbiră unul altuia. Apoi el îi ajută să se ridice, iar ea se legănă nesigură pe picioare, sprijinindu-se de soră-sa, şi-şi frecă ochii.

— Ce ciudat... murmură, privind în juru-i. Ce ciudat...

Farfuriile mînjite şi paharele de vin goale ; petalele de flori şi fărîmele de pîine. În amestecul luminilor arătau prozaice, însă ireale ; cadaverice, însă iradiante. Şi acolo, desprinzîndu-se pe fundalul ferestrei, adunaţi într-un grup, bătrînii fraţi, bătrînele surori.

— Priveşte, Maggie ! şopti, întorcîndu-se către soră-sa. Priveşte ! Arăta către cei din neamul Pargiterilor, stînd la fereastră.

Grupul de la fereastră, bărbaţii în costumele lor negre şi albe, femeile îmbrăcate în purpură, aur şi argint, erau învestiţi, în acea clipă, cu un aer statuar, de parcă ar fi fost tăiaţi în piatră. Veşmintele lor cădeau în falduri rigide, sculpturale. Apoi se mişcară ; îşi schimbară atitudinile ; începură a vorbi.

— Pot să te duc eu acasă, Nell ? întrebă Kitty Laswade. Mă aşteaptă o maşină.

Eleanor nu răspunse. Se uita la casele perdeluite, de pe cealaltă parte a scuarului. Ferestrele erau stropite cu aur. Totul părea curat, proaspăt, virginal. Porumbeii foşneau prin vîrfurile copacilor.

— Am o maşină, repetă Kitty.

— Ascultă... făcu Eleanor, ridicînd mîna.

Sus se cînta, la gramofon, *God save the King* [1] ; dar ea

[1] *Dumnezeu să-l ocrotească pe rege.* Imnul regal britanic, tradiţional (n. t.).

la porumbei se gîndea, care guguiau.

— Aştia-s porumbei de pădure, nu-i aşa ? zise Kitty. *Gu-u gu-u. Hai şi tu. Gu-u...*

— Porumbei de pădure ? întrebă Edward, ducînd mîna la ureche.

— Colo în vîrfurile copacilor, zise Kitty.

Păsările verzui-albăstrii foşneau prin crengi, ciugulind şi gîngurindu-şi.

Morris îşi şterse firimiturile de pe vestă.

— Ce mai oră ! Să nu fim în paturile noastre, nişte bătrînei caraghioşi ca noi ! zise. Nici nu mai ştiu de cînd n-am văzut răsărind soarele.

— Da, dar cînd eram tineri, spuse bătrînul Patrick, bătîndu-l pe umăr, puţin ne păsa dacă pierdeam o noapte ! Mi-aduc aminte cum mă duceam la Covent Garden, ca să cumpăr trandafiri pentru o anumită doamnă...

Delia surîse, ca şi cum i s-ar fi reamintit o poveste romatică, a ei sau a unei alte persoane.

— Şi eu... începu Eleanor. Se opri.

Văzu o cană de lapte goală şi frunze picînd. Fusese toamnă atunci. Acum era vară. Cerul era de-un albastru palid ; acoperişurile aveau o nuanţă purpurie pe fondul albastru ; hornurile erau de-un roşu cărămiziu curat. Un aer de eterică linişte şi simplitate învăluia totul.

— Şi nici un metro şi nici un omnibuz nu mai circulă, zise, întorcîndu-se spre ceilalţi. Cum o s-ajungem acasă ?

— Putem merge pe jos, spuse Rose. N-o să ne strice să umblăm puţin pe jos.

— Sigur că nu, într-o dimineaţa frumoasă de vară ca asta, zise Martin.

O adiere de vînt străbătu scuarul. În liniştea de afară auzeau ramurile susurînd, pe cînd se legănau în sus şi-n jos, presărînd în aer un val de lumină verde.

Apoi de deschise năvalnic uşa. Perechi-perechi intrau pe rînd, ciufuliţi, veseli, îngrămădindu-se să-şi caute hainele, pălăriile şi să-şi ia adio.

— Ce drăguţi aţi fost c-aţi venit ! exclamă Delia, îndreptîndu-se spre ei cu mîinile întinse. Mulţumim, mulţumim c-aţi venit ! le striga. Ia uitaţi-vă ce buchet a făcut Maggie ! se bucură, primind în mîini un mănunchi de trandafiri multicolori pe care i-l întindea Maggie. Ce frumos i-ai aranjat ! zise. Ia uită-te, Eleanor ! spuse, îndreptîndu-se către soră-sa.

Dar Eleanor sta cu spatele la ei. Urmărea cu privirea un taxi care luneca încet în jurul scuarului. Opri în faţa unei case cu două uşi mai încolo.

— Nu-i aşa că-s frumoşi trandafirii ? zise Delia, întinzînd către ea mănunchiul.

Eleanor tresări.

— Tradafirii ? Da... zise. Rămase însă cu ochii la taxi.

Din maşină ieşise un tînăr ; îi plăti şoferului. Îl urmă o fată într-un costum de voiaj din *tweed*.

— Uite colo ! murmură Eleanor. Uite colo ! repetă, pe cînd deschidea uşa şi amîndoi rămaseră o clipă în prag. Acolo !... zise iar, pe cînd uşa se închidea cu zgomot înăbuşit în urma tinerilor. Apoi se întoarse către odaie. Şi acum ? zise, privindu-l pe Morris, care sorbea ultimele picături dintr-un pahar cu vin. Şi acum ? întrebă, întinzînd mîinile spre el.

Soarele răsărise, iar cerul, deasupra caselor, avea o extraordinară frumuseţe, simplitate şi pace.

CARTEA ROMÂNEASCĂ

VIRGINIA WOOLF

ANII

Lei 17,50